

A N N O

1 7 2 7

Med. fol. 99.

[Utriusque cosmi, majoris scilicet et minoris,
metaphysica, physica atque technica historia...]

T. 2: [De supernaturali, naturali, praeternaturali
et contranaturali microcosmi historia, in
tractatus tres distributa.]

D. FLVDI
ANATOMIA.

D. F. L. V. D. I.
ANATOMIA

ANATOMIÆ AMPHITHEATRUM EFFIGIE TRIPLICI, MORE ET CONDITIONE VARIA, DESIGNATVM

Authore Roberto Fludd. alias de Fluctibus, Armigero & in Medicina D: Ox:

Francofurtti Sumptibus Iohannis Theodori de Bry 1625.

HONORI, PIETATI, MEMORIAE,
OPTIMI, INTEGERRIMI, DEQUE PUBLI-
CO BONO LITTERARIO OPTIME MERITI VIRI, SUMMIQUE AR-
tificis nostrorum temporum IOHANNIS THEODORI de Bry, cuius
Franeofortensis, qui die 8. Mensis Augusti, Anni
M. DC. XXIII. ad beatorum sedes
translatus est.

Versibus accusent alij crudelia fata
Nescia præclaris parcere fata viris,
Perq; leues Elegos deducant flebile carmen,
Orba parente suo tot monumenta gemant:
Lugebunt alij jacturam & publica damna
Ingenium flebunt artificemq; manum.
O Theodore tuam Socer exoptate Bryæe,
Quem tristis rapuit morbus & atra dies.
Causa mihi lacrymas vicinior exprimit vdas
Et mea tristitie pectora mole grauat,
Nam tua me pietas, amor, indulgentia, virtus,
Deserit, & luctu proximio premit.

Heu probitas! Heu prisca fides! Heu candida mentis
Fibra iacet nulla sat lacrymanda die.
Vix ego, Sancte Senex, lectus tibi numine dextro
Sum Gener & nondum filia facta parens:
Occidis, & grata rumpis consortia mense,
O Socer & plusquam mi venerande pater!
Sic olim pueros Solis vix lumen adeptos
Principio vite Mors inimica rapit.
Ergo cape has lacrymas, & testes sortis acerba
Versiculos, tremula lemmata postea manu:
Atq; vale, & Christus (nec erit mora longa) sepulcro
Ereptum aetherei collocet arce Poli.

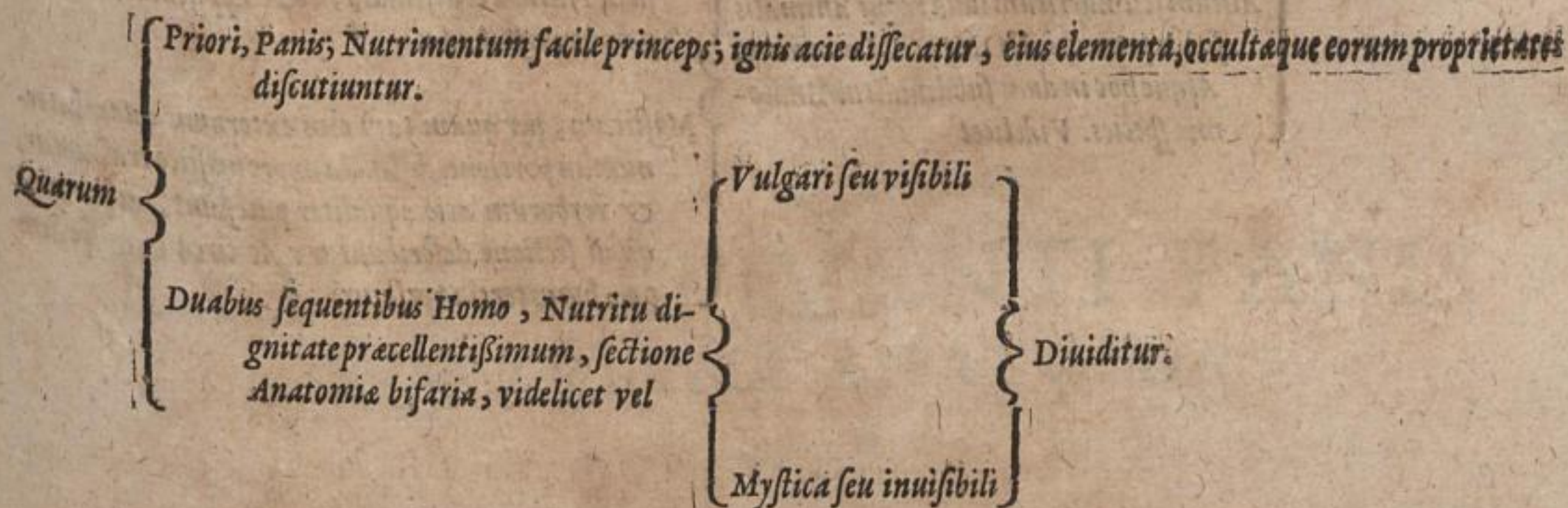
Iohannes Ammonius Ambergensis Socero
meritissimo cum lacrymis posuit;

SECTIONIS PRIMÆ
PORTIO TERTIA

DE

ANATOMIA TRIPLICI

In partes tres diuisa.

AUTHORE

ROBERTO FLVDD, ALIAS FLVCTIBVS,
armigero & in Medicina Doctore Oxoniensi.

FRANCOFVRTI,

Ex Typographia ERASMI KEMPFERI.

Sumptibus IOAN. THEODOR. DE BRIT.

Anno M. DC. XXIII.

PORTIONIS HVIVS TERTIÆ SVBIECTVM.

Portio hæc tertia in
duo diuiditur A-
natomia genera,
quorum vnū ver-
fatur circa

Alimentum seu nutrimentum illud antiquissimum & estimatione dignissimum, PANEM nimirum
cuius internum sectione ignea manifestatur, hoc est omnia elementa in eo occulte delitescere re-
uelantur, ab inuicem segregantur, rectificatione purificantur, simul atque occulta ipsorum virtutes
& proprietates vigili artificis obseruatione deteguntur, ab effectu dignoscuntur, oculisque luculen-
ter satis demonstrantur. Atque de hac pars eius prima:

Alitum seu nutritum illud regni animalis
facile princeps, HOMINEM nimirum.
Atque hoc in duas subdiuiditur Anato-
mia species. Videlicet

Vulgarem, mediante qua, eius externum more vulgari
dissecatur, partesque atque organa ab inuicem di-
stinguuntur, earum qualibet per se describitur, & v-
sui à Natura ei destinato, recte applicatur. De qua
pars huius secunda:

Mysticam, per quam tam eius externum quam inter-
num, in portiones distincta, more mystico tractantur,
& verborum acie equaliter patefunt, atque vna
quasi sectione describuntur: Ac circa hanc speciem
pars huius tertia versatur.

SECTIO.

SECTIONIS I.
PORTIONIS III.
PARS I.

De

EXACTA ALIMENTI PANIS
SEV TRITICI ANATOMIA.

Seu

CLAVIS PHILOSOPHICA MINOR, HOC EST, DEMON-
stratio ocularis, quamplurima Naturæ mysteria partim conclusionibus viuis &
expertis, partimque speculationibus intellectus alis inniten-
tibus aperiens atque reuelans.

In libros tres diuisa.

A 2

Jehoua

*Jehoua cibavit eos adipe frumenti & de petra melle saturavit eos. Plal. 147. 14.
Adipe tritici satiat te. Psalm.*

Panis Vulgaris.

Panis cor hominis confirmat & fulsit. Psalm. 103. 15.

Panis Dei beneficio depromitur de terra. Psalm. 104.

Panis Cælestis.

*Panis egreditur ex terra & quod sub eo est vertitur in quendam veluti ignem. Io-
han. 28.*

Panis cælorum satiauit eos. Psalm. 105.

*Dedit panem robustissimum, seu angelorum, hoc est frumentum de cælo ad comeden-
dum. Psalm. 78.*

Non solo pane vivit homo sed quolibet verbo proveniente ab ore Dei. Matth. 4.

Panis terestris

*Panis
cælestis*

VE NE-

VENERANDO ATQVE REVERENDO VIRO, ET
in accurata Naturæ mysteriorum inquisitione stu-
diosissimo,

IOANNI THORNBURGH,
EPISCOPO WIGORNIENSI AMICO
MEO SINGVLARI, IN EO IPSO QVI EST VERA
MVNDI LVX, ET THESA VRORVM THESA VRVS,
SALVTEM:

V I internas rerum reuelationes aut abdyta Naturæ mysteria
dedicarem, incertum vana me reddidit hominum vulgarium; in
rebus grossis, corporalibus & solummodo externis versatorum;
multitudo, ignara & profana me ancipitē effecit mortalium tur-
ba, cum inter hominum mille vix vnicus Naturæ nude cultor aut
seipsum rite cognoscens sit inueniendus. Qui ergo circa res præ-
stigiosas & intuitu externas minime versatur, hunc mundani
in odio habent & derisione persequuntur vanâ, utpote quibus; in tenebris vagantibus,
& circa corticem (ut dicunt) seu circumferentiam plane nubilosam assidue peregrinan-
tibus; ad centrum fixissimum virtutis, luce diuina coruscantis, palatium; adytus, tan-
quam profanis negatur. Hunc (inquam;) quippe lucis atque charitatis filium, more con-
temptuoso respuunt. Ab huiusmodi ergo mundanorum farinâ declinat mea Musa veri-
tatis mercede onerata, hisce, experientiâ instructa, omnimodo aliena est facta. Porro et-
iam margaritas porcis aut panem filiorum hominum canibus minime esse præbendum sa-
crarum literarum admonitione docemur.

Ad quem igitur nauem hanc meam, diuitiis; chemiæ licet vulgaris; haud mediocri-
bus onustam, atque turbida opinionum mundanarum maria iam nunc sulcantē melius,
quam ad virum doctum, grauem atque in mysteriis Naturæ indagandis atque inquiren-
dis studiosum, ac denique in abstrusa rerum centra acutissimo ingenij perspicillo intro-
spicientem, dirigam? Lucis enim filij inter se exultant & lætantur, quoniam similia na-
turali quodam instinctu similibus gaudere atque delectari indicauit experientiâ.

Vestras ergo ad oras (vir Reuerende & plurimum ob doctrinam in re chemicâ pro-
fundam colende) tendunt vela meæ nauis plena: propitio amoris & benevolentie affla-
tu ad vos cursum suum dirigit ipsa, ad firmas (inquam) & faustas inditij vestri oras
appellere summâ ope nititur. Historiæ huiusce meæ Cymba, idque sub securâ hâc fiduciâ,
quia menti vestræ Trivnius effulserunt radij, cum vobis minime delitescant sapientum
veterum Nihil, Aliquid, Omnia: Chaos enim & Tenebras ingenue in scriptis tuis a-
gnouistis

gnouistis: & lucem, cuiuslibet creaturae vitam, ex ijs emergentem terfo orationis filo prædicastis idque luculenter satis: solem terrestrem in tenebrarum centro, miro fulgore, regnantem verbis siquidem aureis explicastis. Quare dicant nobis per Deum immortalem fatui mundani, qui istiusmodi Naturæ mysteria (vtpote ijs penitus incognita) derident, quid est iniquius quam ut oderint quod ignorant? & iam si res mereatur odium, quid demum est futilius? quæve maior est deliratio ac recordia quã eam damnare scientiam in quã nihil prorsus olfecerint? qui scilicet nec Naturam benedictam, nec Naturæ maiestatem, nec eiusdem proprietatem occultasve ipsius in rebus mundanis siue elementis siue elementatis, operationes didicerint? Utcunque tamen isti momi sine inuideâ referri, seu ignorantia turgentes crocitando & blaterando pergunt, fruetur nihilo minus virtus perpetuum illo veritatis trophæo quod in æternum fixit ipsa, syncerorumque sui cultorum & familiarium tempora gloria coronâ tandem aliquando adornabit.

Dignitatis vestræ obseruantissimus

R O B. F L V D.

PR O OE-

PROOEMIUM.

AM immensa erat Naturæ naturantis erga creaturas suas benevolentia, ut earum quidem nullam suæ bonitatis scintilla aut portiuncula destitutam relinquere aut permittere voluerit; utpote quæ præsentialiter, & consequenter essentialiter ubique adeste, omniaque creata tam simplicia quam composita inhabitare, iisque mediante spiritu suo (cuius est virtutem, & per consequens vitam cuiuslibet rei attribuere) immediate inesse solet, cum teste scriptura sacrosancta (a) *Deus per totum mundum adest, videlicet in inferno, in extremis maris, in nocte, in tenebris,* (b)

in calis superne, & in terra inferne: Nam si reuera rem perquiramus, ex totius veritatis fonte elicere atque explorare fas erit, naturam istam diuinam vniuersis mundi vestimentis, tam subtilibus quam grossis, fuisse à mundi primordio indutam: quorum omnium tenuius, & essentia suæ proximius erat lux, quam in cælo Empyreo seu angelico ipsam induisse dicitur; nam inquit Psalmista Regius (c) *Deus est amictus lumine sicut vestimento* & (d) alibi *Deus regnat indutus maiestate & celsitudine:* Vestimentum eius medium est corpus solare, quippe in quo, cælo æthereo seu stellari inhabitare traditur; unde dixit Dauid (e) *In sole posuit Deus tabernaculum suum.* Posthæc diuina & viuificas hæc conditoris natura magis deorsum penetrans, densam nubem sibi fecit in cælo elementari tabernaculum, unde scriptum reperimus (f) *quod Deus fecerit nubes vehiculum suum;* & alibi (g) *Dense nubes sunt latibulum Dei, ut nos aspiciat, & ambulatum caloribus obambulat.* Porro etiam ad machinæ totius centrum descendens lux hæc in creata, seu spiritus sacrosanctus Iehouæ, (h) *ibi quidem vniuersum orbem implere* declaratur. Atque etiam alibi scriptum inuenimus, *quod aperietur Terra & pariet Saluatorem:* Ex quibus sat liquido constare videtur, quod Deus ubique mundi elementis simplicibus adsit, tam scilicet supernis in cælis superioribus quam infernis & sublunaribus. Restat iam ut diligenti inuitu, atque inquisitione sincera perquiramus, an hic spiritus sacrosanctus cuiuslibet creature compositæ in hoc mundo præsens sit nec ne? Ut ergo cum regni animalis principe, homine nempe, inchoemus, de excelsa ipsius dignitate & encomiis, infinita æternis monumentis mandata inuenimus, inter quæ hæc expresse in sacris literis scripta reperiuntur (i) *Membra vestra sunt templum spiritus Sancti, qui in vobis est, quem habetis à Deo.* Et alibi (k) *Dei pars est populus eius,* Et alibi (l) *Templum Dei sanctum est, quod estis vos.* Hinc ergo est quod ut Terra, ita etiam & cælum, ad admirabilem hominis compositionem concurrat, eius enim cælum est homo internus seu spiritus, terra vero externus seu corpus; atque ut spiritus domini dicitur esse ubique in cælis & in terris macrocosmi; utpote cuius sedes est cælum, & terra scabellum pedum ipsius, nam implet orbem terrarum ut testatur sapiens; ita etiam ubique ad est in microcosmo, licet maxime sit in eius cælo conspicuus. Hinc ergo tam philosophiæ quam Theosophiæ peritiores, inquisitione & speculatione tam tædiosa hominis internum, eiusque actum centrale noctes atque dies haud inconsulte & inutiliter consumserunt; præeunte qua in hanc tandem positionem omnes vnanimi consensu inciderunt. Intensissimum hominis sapientis laborem fore & industriam dignissimam; *Noscere seipsum;* hoc est suum internum oculis sapientiæ seu intellectus inspicere, atque contueri sine qua quidem speculatione homo à bestia seu animali irrationali non multum discrepare obseruatur, utpote admirabili cuius visionis virtute totus in altum sublimatur homo, & totis alis euolat ad Deum, hoc est ad intimum sui ipsius meditullium penetrat, ubi Deum intuetur, & in eo, & circa eum versatur: Hac inquam visione homo tam ad inferiora, quam ad superiora sedilat, & ad cognoscendum atq; contemplandum Deum supra se, seipsum in se, Angelos iuxta se, & quicquid cæli ambitu continetur infra se mirabiliter illuminatur.

At vero, ut ad regnum seu compositum vegetabile iam perueniamus, & de facile inter vegetabilia principem agamus: quod est triticum ex quo panis noster vulgaris componi solet,

let, Panis inquam illud nutrimentorum humanorum antiquissimum, de quo immediate ab egressu Adami è Paradiso facta est mentio, In hoc ergo vegetabili spiritus ille, omnia viuificans, & orbem terrarum implens, affluenter abundat; Vnde fit, quod ad vitã humanam ita sit necessarium, vt nullum inueniatur in mundo alimentum corporale quod magis frequens sit inter homines, aut ad famem ipsorum propulsandam, paratius & vtilius quam est illud panis, ex grano tritici conflatum, cuius proculdubio facultas nutritiua ab ipso spiritus diuini actu immediate procedit, qui à sole, tabernaculo suo, de vitæ radiis exuberanter in compositionem hanc quotidie impluere & influere gestit; Nam omnis vitæ virtus & bonitas à Deo in creaturas immittitur, iuxta illud Psalmistæ regii. *Verbo Domini firmati sunt celi, & spiritu ab ore eius omnis virtus eorum*: At vero nulla creaturis conceditur à creatore facultas optatior, aut perspicuior, quam est illa vitæ: & consequenter sequitur, quod actus, & per consequens essentia spiritus increati sit in nutrimento creaturæ, sine qua ad effectum suum bonum tendere minime est potens. Hinc ergo à Diuo Ioh. dictum est. *A verbo omnia facta sunt, & sine eo nihil est factum, in eo erat vita & illa vita est lux hominum*: quibus concludere videtur, quod vestigia essentialia verbi diuini sint in qualibet creatura, sed eminentius in homine in regno animali, ac tum postea in tritico in regno vegetabili: nam dona spiritus magis in vno loco elucescunt quam in alio, sed ad granum tritici paulo arctius me accingam, vt tum postea ad panis descriptionem & dignitatem propinquius accedam. Odo Abbas ille doctissimus in *harmonia sua de trinitate* narrat quod Triticum in multis sacrarum literarum locis pro secunda in trinitate persona analogice accipiatur, & primum locum hunc producit ex Propheta Ioel. *Implebuntur area frumento, & redundabunt torcularia vino & oleo*; super locum autem hunc sic allegorice agit. Spiritus implet torcularia vino, filius implet areas frumento, & pater implet torcularia oleo. Et quidem rem paulo accuratius pericrutando explorabimus, quod hæ tres creaturæ vegetabiles, non inepte in sua conditione tribus in sancta trinitate personis per metonymiam referri queant, si creata cum increatis comparare fas sit. Nam oleum refertur misericordię, vt pote quod dolores mitigare solet, Frumentum abundantia implet, & vinum reficere & recreare solet; Ad hunc etiam sensum quam plurima alia in sacris scriptis loca inueniemus, nam in Deut. 18. 12. *Oleum omne electum, & vinum & Triticum, tanquam primitias, offerent ad Dominum.* Et alibi: *Non poteris comedere in oppidis tuis decimam frumenti & olei & vini tui*, Deuter. 12. 17. & 18. 4. & 2. Chron. 18. 5. Et alibi, *Dabit pluuiam terra vestra temporaneam & serotinam, vt colligatis frumentum & oleum.* Deuter. 11. 14. Ex his ergo & multis aliis locis apparet, in quanto honore & excellentia triticum æstimatum esset inter Prophetas. Quod autem tritici balsamum internum pro maxima benedictionum terrestrium habeatur, testatur propheta regius in his verbis. *Iehoua eos ex adipe frumenti cibauit, & de petra mellis saturauit eos*; Et alibi dicit. *Adipe tritici satiat te*; Quo innuere videtur, quod in tritico insit maxima benedictio. Sic etiam in Leuit. legimus 23. 6. Sed de vltiori huius grani dignitate & excellentia infra suo loco magis opulenter verba faciemus.

Quod autem ad panis dignitatem attinet, eius quidem mentione vndique implentur Biblia sacra, in quibus vt duæ panis recensentur species, ita quidem necesse est, vt panis internus & cælestis in externo & elementari non aliter inueniatur, quam homo internus in externo, vel anima in corpore; Externi autem beneficium per internum excitatur ad nutritionem & externum per internum nutrirı solet, est enim cælum quod deficientes spiritus reficit & non terra. Vnde vbiunque de pane mentio facta est in sacris, ibi quidem internus panis per externum significatur, quod difficile est grosso vulgo intelligere, vt pote qui circa sensum externum præcipue versantur. Atque hinc est quod panis diuitiis & opulentię erat præferendus vt in Num. 15. 19. habetur, vbi reperimus, *De diuitiis illius terræ participabis, sed de pane illius comedetis.* De virtute panis sic scribit Propheta. Psal. 103. 15. *Panis cor hominis confirmat & fulcit, vt vinum illud letificat*: Porro alibi legimus, *quod panis Dei beneficio depromitur de terra.* Psal. 104. Imo vero apud D. Matth. habemus, quanta diuinitate honorandum esset hoc alimentum, vbi legimus 26. 26. *Panem benedixit & fregit deditque discipulis & ait, Accipite & comedite hoc est corpus meum.* Et in Luca 24. 30. hoc inuenitur. *Et factum est dum accumberet cum iis, accepit panem & benedixit, & fregit, & porrigebat illis, & aperti sunt oculi eorum & cognouerunt eum.* Ex quibus sat liquido declaratur, quanta sit inter panem seu creaturam hanc terrestrem

restrem

restrēm & creatorem cœlestem relatio. Hinc ergo est quod Dauid rex Psalm 53. 5. narrare progreditur, *quam sit hominibus barbarum quamq̃ profanum, panem absque humillima gratiarum actione & ad Deum inuocatione comedere.* Porro etiam cum Deus impios & rebelles punire sibi proposuit; Panem ab iis in multis locis tollere minatus est. Vnde Psalm. 105. 16. *Panis scipionem fregit, & famem in terram duxit.* Infinita etiam alia de panis dignitate exempla ex sacro scripto proferre possumus, quibus luculentius declaremus, spiritum bonitatis ei copiose adesse & inesse ab origine, utpote qui tanta virtute & bonitate à mundi primordio est præditus.

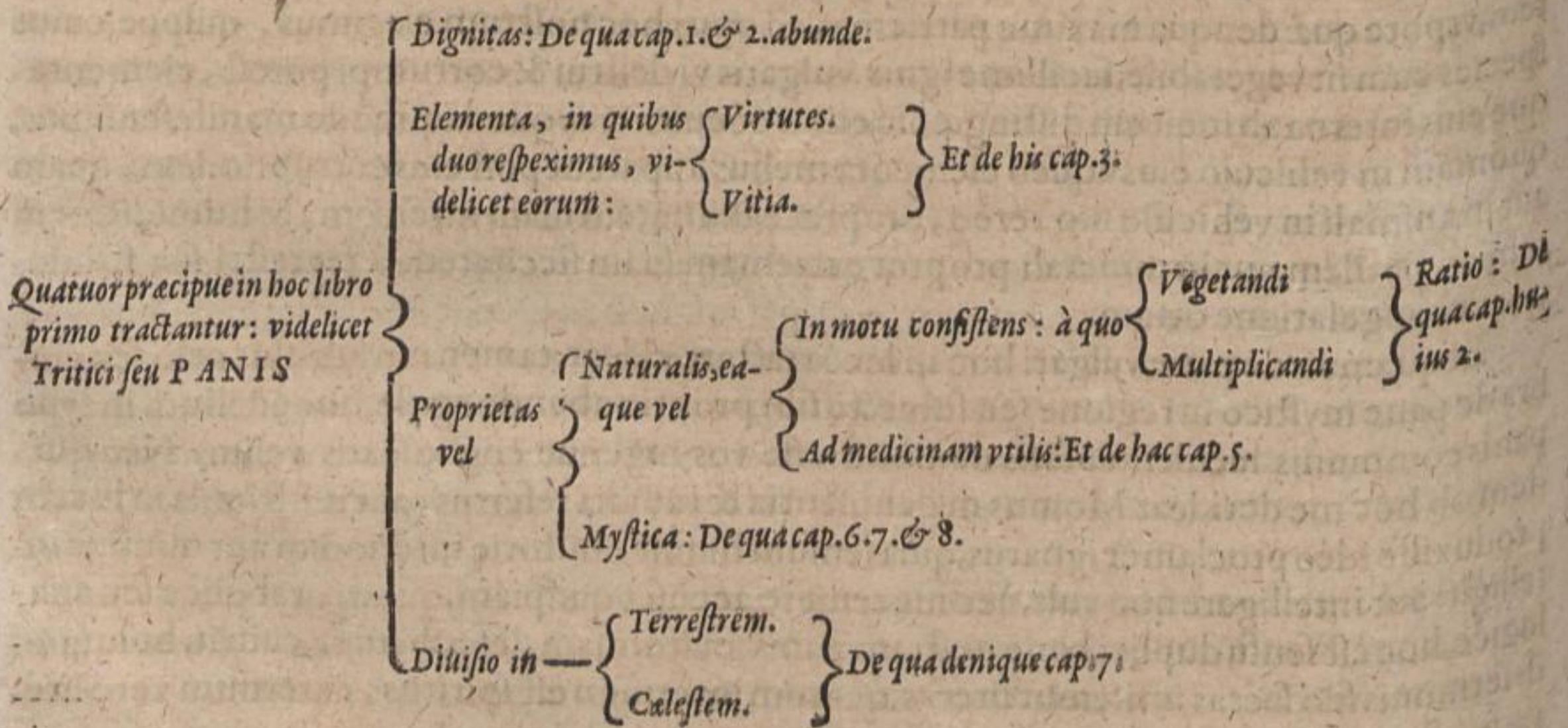
Hæc igitur est ratio, quod ad huius nobilissimæ creaturæ vegetabilis anatomiam auidem induxerit rerum occultarum cognoscendi cupido, ut interna & latentia eiusdem mysteria, pro chimiæ vulgaris possibilitate eliciam seu patefaciam, id quod in principe regni vegetabilis magis quam aut illo animalis homine nempe, aut mineralis auro scilicet tentare lum aggressus, quia internam hominis anatomiam via Alchimiæ vulgaris facere inutile & impossibile foret, quippe cuius natura est tam ignea & subtilis, ut partes in eo latentes & magis spirituales ignis vulgaris arte reuelare & sensibus subiicere aut difficillimum esset aut plane impossibile, utpote cuius spiritus ignei tanta est subtilitas, ut ignis violentiam minus sustineat quam ille argenti viui, qui caloris violenti contactu in fumum cito euanescit: Nec certe in auri destructione (ut elementa eius interna speculari queam) operam & oleum meum perdere velim; nam licet dispositio mineralis de terra sapiat, ut illa animalis de igne, & per consequens partes eius ab inuicem diuisæ sub sensum reduci possint, & quod in hoc Sole terrestri spiritus disciplinæ sanctus posuerit tabernaculum suum, nõ aliter quam in sole cœlesti, quatenus hic spiritus implet orbem terrarum, & iuxta illud Augustini, *quantum aliquid lucis in se habet, tantum sibi Dei vendicare videtur;* nihilominus quoniam iuxta sapientissimorum philosophorum sententiam, *facilius erit aurum construere quam illud destruere,* & consequenter elementa eiusdem ab inuicem segregare, vnus erit ex laboribus Herculeis; Ideo subiectum hoc intermedium, hoc est inter dispositionem mineralem & animale consistentem, utpote quæ de aqua maxime participat, ad opus hoc nostrum elegimus, quippe cuius species cum sit vegetabile, facillime ignis vulgaris vi destrui & corrumpi potest, elementaque eius interna ab inuicem distingui, sic enim occulta eius quodammodo manifestauimus, quoniam in vehiculo eius aqueo elementa melius apparent post eius corruptionem, quam aut in animali in vehiculo suo aereo, propter caliditatem suam intensam, & humiditatem nimis volatilem, aut in minerali propter extremam suam siccitatem à terrestri sua fixatione aut congelatione ortam.

Et quamuis de pane vulgari hoc in loco tractare videar, tamen me sub eius velo seu umbra de pane mystico in regione seu subiecto sibi proprio abunde egisse, hoc est illum in typo panis communis luculenter satis demonstrasse vos ingenue cognoscatis velim: Nec quidem ob hoc me derideat Momus maleuolentia & inuidia refertus, aut me friuola in lucem produxisse ideo proclamet ignarus, quia sensum huiusce historiæ interiorē aut minime intelligit: aut intelligere non vult, nec me temere accuset quispiam, quod parabolice seu analogice, hoc est sensu duplici hanc nostram panis anatomiam describamus, cum in huiusmodi sermonis filo sacras imitemur literas, quarum internum est spiritus, externum vero litera: spiritus mysterium rei explicat, & se habet ut anima ad corpus, litera historicum seu morale rei sensum prima facie describit, & se habet ut corpus ad animam: Quod scripserunt Euangelistæ tam externum quam internum, illud totum erat verum, & vtile tam ad vitam animæ quam corporis instituendam, nam internum ad animæ vitam essentialiter conducebat, estq; mysterium diuinum quod diuinitus gubernat internum hominem, externum vero ad corporis institutionem tam physicam quam moralem spectat, corpusque ad animæ dispositionem conformat, Tam ergo literarum sanctarum externum quam internum ad vitæ humanæ regimen infallibilia sunt, & perquam necessaria, nec est mendacium in iis. At vero earum internum non nisi paucis, externum vero omnibus fere patefactum est, hinc ut vulgo in parabolis loquerentur discipuli, *iubebat mundi Saluator ut aures haberent & non audirent, oculos & minime viderent.*

Quod autem ad hoc meum opusculum spectat, quamuis non æquum sit sat scio, parua cum magnis comparare, & colliculum tam humilem monti seu moli tam excelssæ quam est sacrum

facrum scriptum æquiparare, tamen hoc ausus sum dicere, quod tam eius internum quam externum à veritate minime distet; & si eius spiritus interior atque etiam facies externa lancibus Iustitiæ, hoc est trutinis æquitatis ponderentur, tum veritatem cum & vtilitatem in physices seu naturæ, atque etiam dispositione Ethices, hoc est in symphoniaca dispositionum humanarum ordinatione, haud exigua per visiones externas exinde esse elicienda & reperienda, atque etiam per interna & abdita eius mysteria contemplationem ad diuinam & supercœlestia dirigente sentietis; sed horum mysteriorum actus in diuino verbo, mundi luce creaturarum omnium vita consistit: Ab illo (inquam) lapide angulari, solo mysteriorum fonte, scaturire assolet miraculorum edendorum virtus, atque potentia: cui in sacris scripturis, quia appropriatur panis (vnde dixit verbum: *Hoc est corpus meum*, Et alibi, *Non solo pane viuit homo, sed quolibet verbo prodeunte ab ore Dei*) ideo dixerimus mysterium magnum esse in pane, seu potius per panem mysterium maximum videlicet verbum more hieroglyphico attestatur: Nec quidem ob hoc à quopiam me iuste condemnari posse spero, cum in huiusmodi meo conatu Saluatoris sim imitator; sub secura cuius alarum vmbra dum hæc scribam, vt à Viperinis maleuolorum linguis tutius euadam, me humiliter, centralibus cordis mei precibus præeuntibus, recondam: Præcipua denique quæ ad tractatum hunc mundo publicandum me induxit ratio est: quoniam in hoc comprehenduntur philosophiæ meæ tam macro quam microcosmicæ fundamenta veritatis fulchro stipata atque confirmata, quæ omnia meum in præcedentibus voluminibus promissum me cogit vrgetq; hoc in loco oculis & iudiciis vestris offerre & in publicum edere, quo sine vltiori in philosophia mea olim publicata hæsitacione aut dubitacione, labores & lucubrationes meæ vobis magis, grati atque certiore amplexu iam tandem accipiantur; vtpote qui demonstrationibus infallibilibus & rationibus ab ipsius naturæ promptuario, seu sacrario deriuatis, statum inan-

Libri Primi Contenta.

LIBER

LIBER PRIMVS

DE

PANE ET TRITICO IN GE-
NERE, SIMVL ATQVE DE
ILLORVM EXCELLENTIA.

CAPVT I.

De tribus Naturæ regnis compositis, in quibus ipsa, tanquam regina sola & Imperatrix lucidissima, dominium habet.

VE M A D M O D V M naturæ vniuersalis, absoluta fabricæ mundanæ atque creaturæ eiusdem mater, in se & per se pura, simplex, transparentis & inuisibilis esse à peritioribus obseruatur, ita etiam ipsa, tria in infima hac mundi regione regna specialia atque notabilia, eaque ex simplicibus suis elementis composita, tam ad gubernandum, quam ad incolendum sibi vendicat; in quibus, tanquam sub obscuritatis seu tenebrarum tegumentis, secreta sua ab indignorum oculis occultare atque abscondere gestit. Horum autem regnorum quodlibet, proprietate admirabili suæ Imperatricis aulam suam regalem in eorum centro seu meditullio tenentis; ab inuicem distinguitur; utpote quæ ibi, iusta æqualitate, debitaque proportione, quodlibet eorum circumferentiæ membrum diuinitus regit, atque gubernat. Quemadmodum etiam vniuersalem hanc rerum gubernatricem, splendidum solis mundani palatium incolentem, (ac si per vastum mundi oceanum igneum & coruscantem eius direxisset currum) internum atque centrale eiusdem punctum possidentem, obseruamus, ut hac ratione motu suo diurno equos Phæbeos circa æqualitatis spheram conducat, quo virtutem suam radiantem periferice tam deorsum ad imam vsque terram, quam sursum ad summum vsque cælum vnde quæque emittat, atque ita res omnes tam superiores quam inferiores symmetria atque symphonia æquali adornet, & radiorum ipsius influentiis viuificet: Et sicut pari etiam respectu actiuum atque palpitans microcosmi tabernaculum, cor videlicet, ipsa hæc regina gubernat, spiritusq; vitales motu circulari, vbique, tanquam è centro virtuoso ad circumferentiæ eiusdem, mediantibus vasis fluxibilibus, & canalibus arterialibus, liberaliter distribuit: Simili (inquam) ratione regina hæc potentissima, in centrali suo palatio, abstruso quidem more, imperans, horum trium regnorum suorum compositionem; radiorum suorum essentiam à quolibet ipsorum puncto medio ad subiecti margines seu periferiam eiaculando atque disseminando; quotidie nutrire atque augere sensim animaduertitur. Hæc ergo est virgo illa regalis, & Creatoris sempiterni ancilla; hic inuisibilis Zoroastri & Heracliti ignis: essentielle hoc elementorum ligamentum, illaque veræ compositionis virtus, quæ tam completam inter quatuor prædictorum regnorum in mundo sublunari inuentorum naturas dissonantes vnionem procreare solet: Hæc est illa creaturarum princeps, quæ cuilibet compositorum speciei characterem congruum, formamque decentem imprimere auet, qua quidem proprietate sua res vna ab alia differentia essentiali distinguitur. Imo vero hæc, inquam, est ea ipsa Imperatrix, quæ palatium suum in horum trium suorum regnorum meditullio posuit; in quibus triumphaliter regnat, sceptrum tenet; In eorum verum vno maiestatem suam magis abundanter exprimere cernitur quam in alio, & tamen non est natura multiplex sed vnica sola, non indiuisibilis, & numero tantum simplex, generalis conditionis imaginem in gubernatione sua præ se ferens, in omnia nimirum & super omnia prædominans, utpote quæ cum sit omnium rerum vita, dicitur, cum anima vniuersali esse in re qualibet, & consequenter in qualibet fabricæ microcosmicæ particula. Serio igitur cogitandum est, ipsam pro principali sua, in regno animali, mansione, fabricam humanam elegisse, quippe quæ est omnium creaturarum sensibilibus excellentior: In imperio suo vegetabili Triticum, omnium vegetabilium dignissimum, pro suo tabernaculo ditissimo sibi vendicare videtur, utpote in quo magis copiose atque opipare curiam apertam tenere, donaque sua vegetabilia

bilia & multiplicatiua magis vbertim atque affluenter impartiri gaudet: In minori vero eius natura, manifestata delectatur aurea, in qua eius gloria splendida, vtpote radiis igneis coruscans, aperte mortalibus reuelatur. O quam eminens appareret artista ille super socios suos, qui actu Alchimiae completo, ignisque caelestis virtute, partes palatii huius reginae animalis tam spirituales quam corporales ab inuicem, iustis trutinis distinguere intelliget: nam exacta abditarum harum regionum reuelatione, & palatii occulti manifestatione, ad perfectam sui ipsius cognitionem, hominisque interni visionem perueniet, summumque in microcosmo caelum, hoc est arcanissimum hominis lacrarium, in infimo suo spiritu reconditum visitabit; in quo praesentia diuina radiis intellectualibus vndique stipata residentiam suam habet; cuius praesentia sacra non modo ceteris mundi creaturis praecellit homo, sed etiam in eas dominium habet sempiternum. Similiter quanta felicitas, quantumque in fidelem illum operatorem infundetur gaudium, cui tam propitia erit fortuna, vt possit manu dextra atque experta nutricem illam inter vegetabilia almissimam bene detegere atque naturae via anatomizare; in cuius meditullio multiplicatiuae huius reginae dotes atque influentiae, tanquam in suo templo vegetabili, tam copiose exuberant; nam hic ipse tanquam in Catoptro vniuersali, secreta naturae mysteria speculabitur; Ac denique quantis diuitiis quaeue felicitate vera praeditus erit ille, cuius fortunata natiuitas, stellaque genialis clara, cum ad actus varios, effectusque ineffabiles elementorum eorum bene politorum atque illuminatorum; quae sunt aurei illius castelli minoralis materialia, in quo regalis natura residentiam suam habet; reuelandos & detegendos dirigit atque conducit; nam huiusmodi eius arte seu scientia aurum illud fulgurans & spirituale, in tenebroso carcere ligatum atque captum redimere, & libertati suae originali restituere habilis est, & diuinam naturae; primae & nobilissimae creaturae; gloriam detegere, vestesque eius obscuritatis exuere & deponere potense est, vt ita ipsum; elementariis suis amictibus ablatis; in simplici & nuda sua dispositione videre datum sit, quae libenter caelesti aspectu, & iucundo intuitu, fidelem suum ministrum, militemque magnanimum, (qui tam fideliter eam e carcere suo tenebroso liberauit,) beneuole respiciet. Et profecto tametsi me arte tam exquisita carentem fatear, aut saltem scientem me publice non confitear, videlicet quod occulta illa naturae mysteria, aut ignis illius caelestis regimen intelligam; cuius ope gloriosi huiusmodi in natura effectus percipiuntur; & consequenter, denegatur mihi forsitan in viam tam arduam, ad visionem felicitatis conducentem, ingressus; tametsi (inquam) acerba & seuera Promethei punitio terrorem cogitationibus meis forsitan incusserit, & timidum me, & ad ignem hunc nobilissimum e caelis eripiendum minime audacem satis reddiderit, & fortasse ignorantia mea, aut meriti mei indignitas tantam a superioribus gratiam obtinere non patiat, aut pietas aliqua aut desperatio, aut saltem Iouis iracundiae formido me iubet & monet, ne violenter & vane illum a firmamento adamantino viribus abriperere tentem; ne cum ambitioso & audaci Typhone, impulsu atque ictu fulminis in tenebrae terrae viscera immergar, & pro contumelia & rebellionem hac mea, ignea cruciatus suspiria perpetuo euomam: (nam a scripturis sacris docemur, *non esse volentis nec currentis, sed Dei misericordis*) Quamuis (inquam) haec mihi obstacula occurrere videantur, quibus aut non adest mihi tanta facultas, aut si adest, eam palam mundo reuelare recusarem; tamen cum communi & spurio Alchimista, simia illa phantastica, & superfluo naturae imitatore, hoc in loco aspirare mihi fas sit tam profunde in partes abditas, & in obscura ditissimi & incomparabilis istius vegetabilis compositione a vulgari oculo absconditas, me ipsum immergere & tam alte penetrare, quam scintilla illa supercaelestis a creatore mihi infusa me via vulgari dirigit; Nam viam mysticam si mihi nota esset, mundo propalare atque reuelare non licitum aut fas erat; sufficet ergo vobis, quod ea quae experientia mea propria & inquisitione in huius rei vegetabilis natura didici, apertis verbis vobis reuelare aggrediar; In quo quidem naturae reuelandae & vegetabilis istius anatomizandi conamine, agente, loco illius caelestis, terrestri vtimur, hoc est igne seu calore elementari, cuius acie partes istius compositi elementares ab inuicem diuidere tentauimus: Et quamuis calor is illius aetherei & excelsi proprietates, (ad cuius actus proportionem ignis istius inferioris acie in hac nostra anatomia adaptauimus) sit reseauis subtilissare & spiritualissare, quas gelidum frigus brachiis suis inclementibus & glacialibus incorporauit & in labyrinthum tenebrorum ad formas lucidas & agentes incorporandas congregauit, nihilominus quoniam ignes huiusmodi inferiores seu agentia tei restria tam visibilia quam inuisibilia ab illo puro & essentiali lumine deriuantur; (nam sunt quasi proles seu infantes variis vnius patris secundum varietatem spiritus seu medii cui occulto modo insunt) rem esse conuenientem existimaui, vnum ex illis agentibus inferioribus ad hoc nostrum institutum eligere, mediante quo, gradibus naturae in eo bene obseruatis, naturam Naturae nudam licet non exacte, more Alchimiae naturalis & supremae, detegere, & spiritum huius vegetabilis excellentissimi internum videlicet tritici & panis; in quibus natura adeo abundat; in lucem proferre aggrediar. Quare hoc erit patiens seu anatomizationis nostrae huiusce subiectum, de cuius dignitate & internis mysteriis in hoc meo praesenti tractatu discurre mihi proposui, quem ideo clavis philosophicae minoris titulo insignire placuit, quoniam vt maior illa philosophiae clavis exactam & infallibilem mundi ac elementorum creandi atque disponendi rationem explicat, simul atque (vt cum Salomone loquar) rerum omnium mysteria tam occulta quam manifesta exprimere fertur, (vtpote cuius regimen virtute ipsius sapientiae, ab ore altissimi egrediente, gubernatur, & per consequens fallere aut deficere nunquam potest,) est enim hoc mysterium omnium summum, a quo; vt testatur sapiens Sap. 7. vers. 17. *Data est cognitio certa constitutionis mundi, & virium elementorum, & principii, finis, mediique temporum, & solstitiorum mutationum, & varietatum temporum seu tempestatum, & anni circuitus, & stellarum situum, & naturarum animantium, & animorum & irarum bestiarum, & ventorum seu spirituum virium,*

virtutum, & cogitationum hominum, & differentiarum plantarum, & facultatum radicum, etiam cognoscere quacumque sunt occulta & manifesta: Sic etiam clavis hæc nostra minor, cuius subiectum non est ipsa sapientia, sed sapientiæ effectus, cum Deum non aliter à posteriore, hoc est per creaturas demonstrare, & in eis speculari admonemur; utpote qui per opera sua mirabilia cognoscitur; quam à priori mouente sapientia, in prædicto mysterio omnium abditissimo: sufficet ergo nobis in hoc nostro tractatu non nouum mundum conflare, omniaque noua efficere, hoc est à priori ad posteriora contendere (cum hoc sit clavis prædictæ maioris philosophicæ subiectum, de quo tantum cecinerunt illuminatissimi fratres Rosæ crucis, quorum cantilena à sapientibus non inconsulte est contemnenda & pro friuola habenda) sed viceuersa à posteriori ad priora progredi, hoc est non in construendo, sed in compositum destruendo, & in primaria atque simplicia sua elementa reducendo, quo simplices compositionis partes intueri, elementorum naturas, situs, & dispositiones pro alchimicæ spuricæ possibilitate animaduertere, compositi vegetandi atque viuificandi rationem colligere, spiritus limpidi atque lucis coruscantis vnionem atque ad vitam concentum speculari, corruptionis atque generationis intentiones tametsi de longe concipere, corporis tenebrositatis atque opacitatis rationem oculis apertis videre, & tandem complura alia in naturæ sacrario occultata elicere atque manifesta facere possimus; Hæc inquam est clavis quali philosophiæ minor, quia tametsi elementa quinque, atque etiam ipsius chaos absurdum & tenebrosum huius artificio detraharur, ita ut quodlibet ab inuicem distinguatur, non tamen potest elementum purum in simplici sua natura, huius artis spuricæ industria demonstrari, nec natura in aurea & fulguranti sua puritate, prout reuera est, enucleari atque in lucem proferri, sed solummodo in inquinata sua natura ab inuicem segregari, quatenus quodlibet, licet adhuc impurum magis de hoc vel illo elemento participat; nam inuita arte chimicæ spuricæ, utcumque per distillationes, cohobationes, digestiones, circulationes, putrefactiones, filtrationes, calcinationes, separationes aut coniunctiones, simul atque fixationes vel dissolutiones operatur, habebit tamen natura suas latebras labyrinthicas, in quibus Phæbeum suum vultum ab artifice sibi alieno recondat; non enim agnoscit ipsa, aut facie & vultu nudo atque detecto quempiam salutabit, præterquam ministrum suum proprium, in semita naturæ simplici ambulans, in suis operibus simplicem, atque in operationis naturæ actu oculum suum semper fixum, habentem, huiusmodi enim Alchimistæ vero aderit Natura propitia obscuritatis vestibus exutis, huic (inquam) aderit sapientia omnium creaturarum prima, cumque fausto & propitio omine salutabit, sed ad propositum transeamus.

CAPVT II.

De tritico seu pane, & de nomine tam apud Græcos quam Latinos ei appropriato. Eius etiam excellentia, eiusdemque ratio, similiter vegetandi modus atque multiplicandi formula in hoc capitulo luculenter explicantur.

TRITICVM igitur, excellentissimum illud reginæ naturæ templum atque habitaculum vegetabile, est subiectum in quod demonstrationis huius nostræ ocularis foundationem posuimus. Hoc apud Græcos ^{τροπος} dicitur, ab ignea (ut ego puto) eius dispositione, utpote quod lucido & viuaci naturæ radio repletur: à Latinis vocatur triticum à triturando, ut nonnulli volunt, quippe quod conterendum & in puluerem vix palpabilem reducendum est, antequam in vsum proferri possit. In creatura hac vegetabili etiam gens rusticæ grossæ eorum experientia differentiam haud exiguam inuenit, utpote qui illam in acerem, furfures, farinam & semilaginem diuidere solent, tametsi reuera, farina nihil sit aliud, quam ex furfure & semilagine compositio, prout semilago furfuris separatione apparere obseruatur. Hoc videtur esse solus granorum vegetabilium rex atque princeps, quoniam in eo natura alma; vniuersi mundi mater atque nutrix; præcipuam suam habet residentiam: Vnde non inepte à nonnullis (ut in præcedentibus dictum est) perfectissimum regni naturæ vegetabilis templum seu palatium dicitur. Atque ob hanc rationem granum hoc virtute tam in multiplicatione quam nutritione infinita imbuitur, mediante qua magis fructiferum simulatque alimentosum esse obseruatur, quam aliquod aliud totius regni vegetabilis granum. Porro etiam tam prope in partibus suis essentialibus ad naturam hominis bene temperatam accedit, ut ipsum, ratione suæ in dispositione similitudinis, ad vitalem & naturalem hominis facultatem se ipsum conformare à medicis quidem doctis animaduertatur; quia partes seu membra hominis magis nutrit, quam aliud quodcumque vegetabile, cuius rei rationem satis efficacem vobis suo loco & tempore explicare haud desistam: At iam, quanquam ignorantia res impossibilis videatur, certam vegetationis & multiplicationis in hac creatura benefica rationem dare, ei tamen speculatione vera erit facillimum hoc dubium enucleari, qui primum corpus istud bene anatomizare intelligit, & tum postea quatuor elementorum qualitates, simul atque cuiuslibet eorum ad alterum contiguitatem ingenue ponderat; sed præcipue qui balsamum illud naturæ præciosum, à lucida solis caelestis essentia deriuatum, & in concauitatis medirullio abstruso more delitescens, recte contemplatur, mediante quo corpus hoc vegetabile viuit & multiplicatione abundat: Nam hoc est speculum illud Christallinum, spiritusque quintæ essentiae limpidus, in quo, naturæ lucidæ præsentia, non-

nunquam visibiliter apparet, & effectu quodam externo se etiam oculo vulgari reuelare gestit: Si igitur in primo loco contemplatione philosophiæ intellectuali obseruauerimus, quomodo elementum terræ vinctulo essentiali atque inseparabili cum illo aquæ concateneretur, & qua iterum via elementum aquæ illi aeris, & illud aereum igneo, ac tandem ignis elemento quinto seu quintæ essentiæ lucidæ adligeretur, (quæ quidem quinta essentia de aurea solis dispositione participat, est enim quinta essentia scaturigo vitæ purissima, in qua lux & igneus æternæ sapientiæ radius, aut sacræ mundi cupidinis seipsum tanquam in castissimæ Plices gremio balneare gaudet) tunc erit illa nobis res facillima (vri puto) cognoscere atque colligere, cur tritici spica directe & perpendiculariter è terra surgat, atque sublimetur; & quasi pini proceræ tranco in altum statuminaretur: nam putrefactione finita (sine qua testibus scripturis sacris nihil mortuum resurgere aut exaltari queat) illa sempiterna & nunquam moriens quintæ essentiæ scintilla, immediate à cælesti sacerdoti Apollinis progenie (qui statuit tabernaculum suum in sole) deriuata, seipsam iam nunc per putrefactionem à quatuor elementorum vinculis, quibus in carcere suo opaco conclusa est, liberatam inueniens, fugam patriam suam ætheream versus, à qua primitus descendebat, suscipere tentat, atque ita gradatim cristam vel caput suum supra terram tenebrosam vel ponderosam primum se exaltat: Deinde elementum ignis (quod admirabili inclinatione & inuiolabili nexu spiritui quintæ essentiæ connectitur) subtilibus fumis & exhalationibus sursum è terra post eam quintam essentiam exurgit, non aliter quam in Arithmetica videmus numerum 4. consequenter 5. sequi, & sic naturali quodam glutine adhæret elementum ignis illi ætheris, aut quia impatiens esset socium suum dulcem & formalem relinquere ac perdere, cuius præsentia elementum hoc cum tribus suis sociis inferioribus tanta pulchritudine ornaretur: aut in eo respectu quod res quælibet naturali instinctu ad libertatem suam natiuam aspirat, & in propriam mansionem seu patriam reuerti auct; pari scilicet ratione aer sub inuisibilis seu subtilis vaporis forma seu effigie consequitur, & immediate post ignem è terra ascendit, utpote qui simili plane naturæ ligamento, elemento ignis vnitur, quod ignis quintæ essentiæ; Tandem elementum aquæ sua serie & ordine aeri succedit, vnde illud immediate post aerem ex terræ matrice sursum exilire animaduertitur, nam idem sibi vendicat combinationis priuilegium cum aere, quod aer habuit cum igne; Et quamuis in vltimo loco terra eadem ratione volatile & fugitiuum aquæ elementum amplectatur, tamen ratione suæ ponderositatis, atque etiam propter eius in sphaera eià creatione assignata quiescendi desiderium, sistit aquam in suo motu, eamque impedit, ne magis sursum vehatur; atque iterum aqua impedit aerem, cui naturali amicitia coniungitur, & iterum impeditus aer ad ignem tanquam frænum, illumque coercet in suo motu, atque hic denique miserabiliter retinet radium solis inclusum, illumque prohibet, motuique suo ne magis sursum tendat omnimodo obstare videtur, vnde prouenit, quod iste radius cælestis in plantæ summitate seu cacumine fixe præter appetitum suum permanere cogatur, quæ planta per radices suas terræ tenebrosæ adligatur, ita ut scintilla hæc solaris iterum partim ab aere vndique obsidente, eamque gradibus inspilationis instar retis vndique inuolvente, partimque ab elementis cæteris, & præcipue à terra incarceretur, & non aliter captiuetur quam fuit antea. Et tamen nihilominus peculiaris hæc ignis vitalis scintilla ita inclusa, non cessat omni momento magnetica quadam facultate sibi attrahere, & ab alto quasi in suum auxilium atque assistentiam aduocare scintillas formales, ignemque solarem sibi similem, ad dissipanda & violanda vincula illa nouiter nodata atque ligata: Nam aer semper radiis naturæ multiplicantibus impletur, qui inuisibiliter in fluctibus æreis huc atque illuc vagantur, atque hi parati sunt ad subsidium sociis suis captiuis adferendum, quemadmodum cohortes militum armorum in prælio ab exercitus acie diuisas, paratas esse, omni occasione data, sociis suis in acie commorantibus auxilium, vbi exigit necessitas, præbere, videmus. Sed hisce lucis scintillis libertatem possidentibus, & in aereo oceano vndique vagantibus hoc idem accidit, quod famelicis atque audacibus muscis, quæ temeritatem periculo præferentes, tam profunde in limum illum mellis limosi seu Sirupi Sacharati se immergere atque præcipitare animaduertuntur, ut tandem visco illi lethali atque exitiali tam firmiter adhæreant, quod ad mansiones suas redire nequeant: hoc idem inquam lucidis hisce Phæbi infantibus seu libertinis cælestibus accidit, qui inuisibiliter in aete vagantes, fratres suos incarceratos liberare aggrediuntur, & dolos seu prodiones materiales ignorantes, subito captiuantur, & grossorum elementorum retibus inhaerent, atque ita libertate priuantur; & in diuersis carceribus aut corporibus opacis cum sociis suis, ante captiuitatis, includuntur; Nonne etiam videmus quod aeris volatilia visibilia eodem plane modo viscosis aucupis astuti machinationibus prodantur atque decipiantur? Quid ergo potest esse dubii, quin ignes illi inuisibiles eodem plane modo mediantibus dolosis terræ machinis nonnunquam captiuentur atque in carcerentur? Hæc (inquam) sola est ratio, quod quælibet res per hanc solummodo scintillam inclusam in infinitum multiplicetur; Hic est modus, per quem quodlibet vegetabile, licet in se corruptibile, nihilominus per multiplicationem perpetuatur. Et siquid non possum ego aliquod in toto vegetabili regno membrum magis exquisitum & in multiplicatione excellens producere, quam est granum hoc Tritici, nam vtilissimus rusticorum, experientia doctus, nobis arguere potest, quod ex corpore vnus simplicis grani putrefacto, tres quandoque Tritici stipulæ cum compertis suis spicis aut crinitis suis abundantia capitibus exurgant, & ad perfectionem & maturitatem perueniant, Cuius rei ratio, ut opinor, est humidi radicalis, & calidi innati copia, quam planta hæc possidet, cum sit semper radiorum vitalium, quos sol liberaliter ab aureo suo palatio in hæc inferiora eiaculatur, fidele atque auidum receptaculum. Sed ne vos hoc fictionem & ex propria mea imaginatione deriuatam existimetis, huius rei veritatem oculari quadam demonstratione inferius

ferius indicatē aggrediar. Ab huius ergo capituli effectu nobis obseruare fas erit, quod motus seu progressus in generatione aut resurrectione in planta omnimodo contrarietur illi extremæ priuationis seu destructionis; nam in priori elementa assurgunt in sua dignitate & ordine secundum naturæ dispositionem, quæ est huiusmodi, videlicet æther, ignis, aer, aqua ac tandem terra quæ est omnium basis & fundamentum. Sed in destructione res sese è regione habere animaduertuntur, nam in primis aqua ascendit, deinde aer, postea ignis; ac tandem æther, &c.

CAPVT III.

De tritici seu panis Elementis, & de manifestis eorum qualitatibus.

DE tritico igitur ille panis terrestris supremi gradus conflatur, quem Saluator noster Christus ratione nobilitatis & excellentiæ istius vegetabilis ad proprii sui corporis repræsentationem eligebat, quem panem alii reale Saluatoris nostri corpus consecratione præeunte fecerunt, alii pro signo quodam passionis eius memoriali, benedictione præeunte acceperunt, de quibus infra latius & magis luculenter verba faciemus, per totum enim huius capituli filum in naturalium tritici seu panis elementorum atque qualitatū eiusdem detectione atque reuelatione insistere in animum venit: Nam tamen si triticum non sit nisi vnicum in regno vegetabili simplex, ex membris nihilominus & partibus magis puris & homogeniis quam est suorum componitur, quas nos elementa eius appellamus, quorum vnione seu cōiunctione (mediante quintæ essentiæ nodo seu vinculo) integrum tritici corpus seu granum in hanc suam speciem vegetabilem contrahitur, in qua, mediante corruptione multiplicatur. Experientia igitur alis infallibilis nixa nos docuit, quod aqua magis in huius vegetabilis massa abundet, quam aliquod aliud elementum, quod quidem utpote superfluum & paucissimi nutrimenti peritissimorum medicorum consilio atque admonitione, ex Pane exhalandum & euaporandum est. Atque hac de causa Hippocrates integrum tractatum nobis de Panis præparatione atque assatione reliquit, Hinc igitur est, quod huiusmodi vegetabile, trituratione facta quo facilius in panem redigatur, calori artificiali exponatur, ut dicta humiditas superflua expiraretur atque euaporaretur, quo substantia eius moderate siccaretur, nam à medicinæ peritissimis (qui vsuali obseruatione atque praxi instruuntur) concluditur quod huiusmodi humiditas superflua atque inutilis multorum in corpore humano morborum sit occasio, utpote quæ humores spissos & viscosos generat, & per consequens origo cruditatū illarum phlegmaticarum, quæ sæpissime ventriculum affligunt & vapores flatulentos cum indigestione producant, vnde fit, quod iste humor aut parum aut nihil nutriat. Porro etiam laterum & costarum dolores parit, facitque substantiam chili seu succi sui subito conuerti in putrefactionem; Atque hinc est, quod vermes diuersorum generum oriuntur. At vero agnoscunt vice versa medici atque fatentur, quod si bene pinletur, mirifice alit, sanguinemque bonum generet, parum aut nihil ventositatis in ventriculo procreare cernitur, totamque reddit massam in dispositione sua magis stipticam. Hinc ergo apparet, quod elementum aquæ in hoc grano ita abundans, aut paruæ aut plane nullius sit vtilitatis, sed potius superflua atque nutrimento magis noxia quam vtilis, vti antea est dictum. Et certe manifesta huius superfluitatis aqueæ in tritico seu pane ratio à perito medico abscondi non debet, quippe cui non est incognitum, quod calor efficax in huiusmodi grano vegetabili delitescens, & in summitatem eius plantæ cedrinæ aspirans, naturali quadam inclinatione humiditatem aqueam auidè appetat, atque ob hanc causam aquam subtillem à terra mediante trunco seu stipulæ fistula, sibi omni momento ad reficiendum & madore aspergendum habitaculum suum calidum, non aliter fugit atque allicit, quam scintillæ cælestis caloris abditæ, quæ in media aeris regione sunt suspensæ, magnetica sua attractione lacus & flumina à partibus inferioribus ad spheram superiorem quam inhabitant, ad fulgurum eoruscantium ignes mitigandos atque temperandos sursum attrahunt, vnde etiam apparet, quod triticum in manifesta sua qualitate sit humidum ratione humiditatis suæ, quæ redundat copia, & calidum respectu exuberantiæ naturalis sui calidi, quæ essentialiter agit in eo. Et huic nostræ assertioni astipulari videntur herbaristæ, qui simplex hoc calidum & humidum æstimare videntur in gradu temperato.

Præter aqueum hoc elementum percipiemus quod subtilis & limpidus aer in hoc nostro subiecto delitescat, qui facultates multas abstrusas in se continet, quemadmodum loco suo inferius perspicue satis explicabimus.

Porro etiam fatidum ignis elementum (perfectum ad omnem corruptionem agens) ex eo elicitur, quod procul dubio est causa effectuum multorum præternaturalium in corpore humano, ita ut mediante eo multis infirmitatibus subiiciatur. Denique gloriolus & æthereus ille spiritus, per vniuersum radiis Phœbeii luminis dispersus atque disseminatus, seipsum oculis prædit, relinquendo opacum suum carcerem, omni gratia, lumine, vita & solatio orbatum, cum sit amisso isto spiritu igneo tanquam terra vacua damnata, & caput illud mortuum chemicorum. Obseruabimus igitur, & debita inquisitione præeunte, inueniemus, quod hæc omnia elementa pani seu tritico insint, videlicet terra, quæ est separationis sæx vltima, deinde aqua quæ primum apparet, tum postea aer, qui secundam post aquam seriem sibi vindicat, huic sequitur ignis, quem immediate succedit quinta essentia, seu quintum elementum à regione noctis in diei horizontem ascendens, à quo prius processit. Nec velim ego ut vos hoc in loco intelligatis me de simplicibus in natura elementis intellexisse, nam ita placuit maiestati augustissimæ & doctrina clarissimo Brytanniæ Monarchæ mihi haud in-

iuste obiicere, quod scilicet non sit in rerum natura purum elementum, sed vt ego ei respondi, ita & vos etiam scire velim, quod hæc compositi partes, ideo elementa nuncupentur, vtpote quæ magis participant de hoc vel illo elemento; agnoscimus enim nihil absolute puri nec mundi in progressu naturæ esse inueniendum, nam elementum etiam apud nos simplicissimum, de aliena natura participare obseruatur, quippe quæ naturam pollutam & corruptam immediate post Adami lapsum induisse & à simplicitate sua aberrasse dicuntur: Et tamen sapientes & in vera Alchimia versati puri elementi sacrarium pertingere haud dubitarunt.

CAPVT IV.

Quomodo panis elementa ad nutritionem humanam concurrant, & de peculiari cuiuslibet eorum officio atque functione.

IAM vero etiam si res admodum difficilis demonstratu ignoranti videri possit, quænam sit illa in hoc vegetabili portio, quæ sanguinem in animali procreat, mediante quo naturalis illius facultas recreatur & saturatur, & tum postea id in illo elementum dignoscere, quod cor & spiritus vitales in primis respicit, porro etiam quænam sit illa vegetabilis substantia, quæ per vreteres, seu paruos vrinæ canales siue conductus in vesicam transit, denique vnde procedat id quod replet & nutrit vesiculam fellis, & tandem quænam sit illa natura, quæ splenem & viscera sibi pro suo receptaculo vendicat; attamen qui anatomie huius nostræ ordinem diligenter attenderit, ei quidem omnia hæc dubia perspicua & manifesta fient, quippe qui percipiet partem æream illam esse quæ in sanguinem virtute & natura iecoris sanguificante conuertitur, quoniam sanguis grossus proxime accedit ad puram illam humiditatem spirituales, quæ implet vasa arterialia, quæ quantum ad proprietatem suam, ita se habet ad sanguinem iecoris, vt spiritus vini ad communem aquam vitæ; nam spiritus vitales in arteriis contenti se habent vt cremor seu purissima & subtilissima sanguinis portio, quæ est nihil aliud præter tenuissimam aeris substantiam, cum subtili ætheris vel quintæ essentia naturæ; cuius beneficio viuimus; permixtâ, quæ sanguinis arterialis portio, partim per lucidos sanguinis spiritus, sed principaliter per aerem quolibet momento inspiratione attractum conseruatur, in illo inuisibiles & caelestes vitæ spiritus delitecunt & occultantur, quos vt primum cor simul receperit per inspirationem, illos firmiter retinet, eiecto per expirationem fuliginoso & vaporoso aere qui illos aduexerat, tanquam ad suum propositum inuili: Elementum ignis conseruat & occupat vesiculam fellis, aquea vero humiditas à principalibus vasis sanguinis ad vesicam per canalem duplicem destillat: Terra crassior recepta est à visceribus vel intestinis, vtpote quæ nimis est spissa, quam vt per exiguas venas melleas transire possit, est enim harum venarum officium, vt chilum ad iecur traducant; at si forte ex tenuiori illius viscositate pauillum vna cum aquis crassioribus intrat per angustos hos ramos, splen tenebrosus illico ad materiam illam limosam ad se alliciendam præsto adest, qui illam in spongiosam suam substantiam auide sugit: In hunc enim solum finem Natura hos internos tractus & conductus in homine & aliis animalibus ordinauit, vtpote sine quibus terrestres & fæculenta talis materia vniuersam massam rubræ substantiæ, quæ præparata est pro nutrimento & conseruatione partis carnalis contaminaret, pollueret & inficeret; Propterea manifestum est, quod quando virtute fibrarum in ventriculo transversalium retentio facta est, vsque dum panis & cibus in perfectum chilum concoquatur, tum palpa illa chilosa consistens ex elementis supra dictis, (nimirum terra viscosa, fluida & lubrica aqua, vehiculi loco omnibus reliquis inseruiente, subtili aere, qui est tanquam sal volatilis seu inuisibilis Armoniacalis seu Nitralis humor, cuius crassior & tenacior substantia missa est ad vesicam, postquam elementum æreum in sanguinem redactum est, ac denique spirituali quinta essentia quæ se tenet intra aerem & ignem & seipsam miscet cum quolibet elemento, (vtpote quæ pro amicabili sua natura est amica omnibus & nulli inimica.) Hæc pulpa seu substantia (inquam) chilosa ita præparata, attracta est ad hepaticam in quo, tanquam in fornace, vnusquisque humor igne quasi naturæ est examinatus & ab inuicem diuisus, ac pro dignitate & qualitate sua in competentia seu conuenientia vasa, à Natura ad recipiendum illum ordinata, dispositus & infusus. Atque ita facillimum est diligenti anatomizanti discernere & percipere, dispositionem officium & proprietatem vniuscuiusque horum elementorum in tritico, ad corporis humani nutritionem & conseruationem à Natura ordinatorum. Ex quo admonitos etiam velim ignorantes, vt obseruet quomodo vera transmutatio mediante hac Alchimia naturali in microcosmo facta sit, videlicet vnius speciei in aliam conuersio hoc est vegetabilis in animale, cum quælibet essentialis & elementaris tritici pars sit naturali quodam agente in partes vitales & naturales tam hominis quam etiam cuiuslibet alterius animalis transformata.

CAPUT V.

De miraculis tritici in Medicina proprietatibus, & quomodo illud ad diuersa morborum genera curanda conducatur.

Sicut doctissimorum philosophorum consensu atque autoritate simul atque rationibus ibidem allegatis, superfluitatem aquarum in hoc vegetabili plurimis in corpore humano morbis & infirmitatibus originem præbuisse explicuimus, ita etiam in eo perfecta sanitatis humanæ inferendæ ratio est inuenienda: Ex antiquissimorum enim & scientissimorum medicorum monumentis colligere fas est; quantâ excellentia & eminentia vegetabile hoc in morbis quibusdam, corpus humanum inuadentibus, seipsum habeat & generat: Nam quid obsecro ad propullandos morbos, & ad inimicis sanitatis resistendum, vitamque humanam reficiendam magis est efficax, quam eiusdem rei plenitudo, mediante qua illa præcipue conseruatur? Aut quid causæ est cur humores vitiosi tam irregulares & violenti sint in corpore humano, vt morbos producant, atque ita mortem præmaturam (nisi ei obuiam eatur) accelerent, præter vniuersalis vinculi seu nodi Naturæ defectum, præsentia & ope præternaturali cuius quatuor elementa in externa massa pacificè constringuntur? Nam quemadmodum equum in stabulo ferocem videmus, ruptis vinculis, non cessare recalcitrare & oppugnare reliquos, quousque ipse solus remaneat victor loci, sic etiam elementum peculiare sui fræni seu ligamenti (quod de natura quintæ essentiæ participat) defectum sentiens à gyro & carceribus suis exorbitat, ordinemque à natura ei destinatum relinquit, nec elementis, sibi in eadem compositione contrariis, violentiam inferre desistit, donec vniuersa palatii humani oeconomia destruat, & vitæ spiritus in libertatem vindicetur. Atque hæc omnia à ligamenti huius cælestis & sympathetici defectu & inopia procedunt, vt pote cuius harmoniæ & concordia virtute forma essentifica per vniuersam corporis fabricam præseruari & in statu suo retineri debet. Melius ergo opus nescit humana industria seu scientia aggredi, quam ad recuperandum id, quo infirma & debilia ligamenta in hoc corpore possint resarciri & corroborari. Et profecto euentissimum est ibi signam morris, vbi vniuersalia naturæ ligamenta violata esse percipiuntur; Vbi vero aliqua in parte tantum hic quintæ essentiæ nodus laxatus est, significat mortificationem vel saltem deprauationem temporalem vitæ illius ipsius partis; at si forte imbecillitas aut debilitas tantum vnâ vel plures corporis portiones occupauerit in morbum vel infirmitatem eo periculosiorem excreuit malum, quo symphoniacæ eorum vincula magis attenuata & violata sunt. Quo ita se habente, apparet, (vt opinor) euentissime, quod per horum infirmorum & debilitatorum naturæ vinculorum nutritionem & recreationem à sibi simili, vigores corporis humani facile reparari atque restaurari possunt, modo industria humana excellens hoc naturæ balsamum scienter comparari & præparari apte, vt conuenit bono philosopho & medico perito; queat. Et certè re ipsa fateri cogor, me aliquando magna molestia, ob dolorem & debilitatem in exteriori manus meæ parte ortam, illoque ipso tempore cum essem circa hoc ipsum experimentum de quo nunc ago, fuisse affectum, vnde sumsi paululum ex crudo hoc tritici quintæ essentiæ balsamo, eoque in unxi gibbum vel dorsum manus meæ, & ex illa ipsa hora ex qua iam triennium elapsum est, vsque ad hoc præsens tempus nunquam sensi dolorem quo ante illud tempus affici solebar. Et tamen confiteor, (nec sine rubore) vel negligentia mea, vel occupationes aliæ in causa fuerunt, quod neque ante, neque ex illo tempore vnquam vllum aliud illius virtutis aut proprietatis examen vel periculum fecerim: vt pote qui ab expertis illis philosophis (qui circa secretas virtutes & naturam quinti huius elementi melius exercitari atque versati sunt) erudiri, & plene atque fideliter via exaltationis ad summum puritatis suæ effectum deduci exoptauit: Quid autem sit hoc quintæ essentiæ balsamum, mihi (volente Deo) exprimere & pluribus in secundo libro referre proposui, vbi demonstrabo, illud esse verum cæli stellari spiritum, lucidis radiis solatis repletum. Antiqui & Moderni Medici, qui huius quintæ essentiæ extrahendæ modum ignorauerunt, eiusque pulchritudinis splendorem minime perceperunt, occultos & singulares nihilominus eius tam in debilitatarum & consumptarum naturarum præseruatione, quam in cruditarum extinctione, resistentia contra venena, & curatione plurium humani corporis morborum affectus per experientiam & praxin perceperunt; Atque ad hoc propositum Almanzor profitetur, triticum bene coctum vel lacte elixatum melius nutrire & corroborare naturam humanam, atque hinc est quod illud in consumptionibus & Hæcticis commendare videtur. Trallianus panem calidum vino immersum iis qui syncope seu examinationibus vel vertiginibus sunt oppressi conducere, publico scripto diulgauit: Omnesque medicorum principes generaliter asserunt, illud bonum sanguinem procreare, sperma vel semen multiplicare & abundanter nutrire; Isaac affirmat illud mire confirmare & corroborare membra; Auicenna nos docet hoc granum continere in se curam morsus canis rabidi, vnde & hoc facit antidotum speciale contra venenum; cui adsentitur Dioscorides testans illud cum Ruta curare ictus serpentum; Et propterea etiam respectu facultatis suæ nutritiæ Actuarius illud commendat ad compositionem cereuisiæ & longe illud præfert hordeo vel auenæ: Illud etiam curat Apostemata maturatione, aufert pustulas & tumores, interimit volantes serpigines & impetigines. Quas quidem facultates salubres recipit partim à parte sua aerea, sed specialiter

cialiter ab æthereâ sua dispositione, quæ arctissimo amicitia nexu copulata est vitæ omnium animalium, & propter hoc inimica est venenatis & infectis humoribus, qui pretiosa illa compositionis hominasiæ ligamenta antea allegata violare aut debilitare aggrediuntur. Sciendum enim est compositionis vniuscuiusque creaturæ ligamenta esse vniusmodi, & propterea simile nutritur suo simili, & similis suo simili gaudet & lætatur. Imo vero hoc balsamum extrahi potest à re qualibet cuiuscunque conditionis, quippe sine quo nihil ne momentum quidem temporis perdurare potest:

CAPVT VI.

De mystica tritici significatione in sacrosanctis literis.

Odo Abbas, sui seculi doctissimus, in harmonia sua sacrosanctæ Trinitati attributa, triticum præ reliquis omnibus vegetabilibus in sacris scripturis præ secunda Trinitatis persona multoties sumtum esse obseruauit; ad cuius rei confirmationem profert exemplum hoc ex Propheta Ioel. Implebuntur areae frumento, & redundabunt torcularia vino & oleo; In quo singula membra attribuit singulis Trinitatis personis hoc modo: Spiritus implet torcularia vino, Filius implet areas frumento, & Pater implet torcularia oleo: Porro naturas horum trium apte personis Trinitatis applicatas esse deprehendemus respectu suarum proprietatum, velut oleum misericordiæ, mitigat enim dolores, triticum abundantia replet, vinum refocillat &c. Quocirca in hoc sensu inuenimus multos alios sacrae scripturæ locos in quibus iisdem plane verbis facta est de triplici hac harmonia, mentio, veluti *Omniem medullam olei & vini & frumenti, quicquid primitiarum offerunt domino, dedi tibi.* Deuter. 18. 12. Sic & alibi. *Non poteris comedere in oppidis tuis, decimam frumenti & vini & olei tui.* Deuter. 12. 17. & 18. 4. & 2. Chron. 8. 5. Similiter. *Dabit pluuiam terræ vestræ temporaneam & serotinam, vt colligatis frumentum & vintum & oleum.* Deuter. 11. 14. Et plures alii huiusmodi loci deprompti sunt ex sacra scriptura, qui abunde arguunt, quo honore, quaque excellentia habitum sit triticum à prophetis sanctis. Præterea utilitas huius simplicis, verbis expressis explicata est apud Prophetam Dauid Psalm. 87. 16. & Psalm. 147. 24. Ita vt affluentia huius balsami seu quintæ tritici essentiæ videatur esse à numero summorum terrestrium benedictionum, quas homo in hoc mundo consequi potest; inquit enim ille, *Iehoua cibauit eos ex adipe frumenti, & de petra melle saturauit eos,* & in altero loco. *Adipe tritici satiatur te &c.* Legimus etiam in Leuit. cap. 23. 6. *Cum ingressi fueritis terram quam ego dabo vobis, & messueritis segetem, feretis manipulos spicarum (primitias messis vestræ) ad sacerdotem, qui eleuabit fasciculum coram Domino, vt acceptibile sit pro vobis altero die Sabbathi, & sanctificabit illum.* Ex quo euidenter apparet, quam pretiosum fuerit triticum in oculis tam Dei quam hominum. Porro si legimus quam serio & efficaciter Apostolus 2. Corinth. 15. nos doceat effectus resurrectionis nostræ per granum tritici, quod post eius corruptionem in terra, vitæ restituitur & multo gloriosius resurgit; audacter asserere possumus magnum esse internum mysterium, quod occultatur & delitescit in hoc nobilissimo grano: & eo attentius considerabimus magna atque stupenda secreta & allegoricas relationes, quas hoc vegetabile, sub vmbra panis ad personam Seruatoris nostri Iesu Christi habet, prout sacrum volumen late testatur, & nos quoque vltimus in capite seq. explicabimus.

CAPVT VII.

De duobus panis generibus, quorum alterum est terrestre & vulgare, alterum caeleste & immediate à Deo procedens; Et de admiranda virtute in pane corporali reperta, simul atque de naturali vinculo & iunctura quam habet cum illò spirituali.

ET quia propter rationes superius à nobis adductas nimirum abundantiam superfluitatis aqueæ illius substantiæ haud expedit hoc vegetabile granum in nutritionis vsum transferre absque artificiosa præparatione & necessaria correctione præeunte, requiri visum est, habito consilio & vsu atque experientia approbata, idque ab iplo rerum primordio, vt post triturationem in massam reduceretur, quam ipse Adam (ore summi Iehouæ instructus) appellari censuit לחם hoc est panis, vnde Gen. 3. *בועה אפיד האבל לחם* In sudore vultus tui vesceris pane. Hic vero recensere omnes operas in coctione & pinsatione illius inuentas, quarum facta est mentio apud doctissimos medicos Hippocratem scilicet & eius discipulos nimis foret tædiosum, & meo discursui nec vtile nec quadrans; quapropter id totum omittam, vt ad generalem panis diuisionem immediate progrediar, cuius toties in sacris fit mentio: in quibus inueniemus, quod sicut vniuersa mundi machina diuisa & distributa est in duas principales naturas, cælum nempe & terram,

ita etiam panem in duplicem suam speciem spirituales scilicet & terrestrem distinctum reperiemus. Panis terrestris productus fuit in prima creatione, & per multiplicationem in hoc vegetabili grano ad hunc usque diem continuatus; ille vero caelestis à Deo procedit, in potestate cuius semper est de eo disponere prout sibi placet, vt in sequenti capite declarabimus: Et sane argumentis plurimis & manifestis apparet, Deum sui splendoris virtutem haud exigua in huius panis inferioris Naturam infudisse; Vnde tanti aestimatur, & in tanto apud omnes orbis terrarum nationes pretio habetur, vt ipsam etiam aurum in tanto pretio ab homine non habeatur; nam licet in maiori quantitate & pondere quam aurum, gemmae & lapides pretiosi vendatur, longe tamen iis & pretio & utilitate praecellere obseruatur: primum quia animae humanae tabernaculum exuberanter nutrit atque reficit, cum auri & gemmarum pretiosarum officium solum sit illud exornare, atque splendidum extrinsecus reddere: tum etiam quia sui multiplicatum est in infinitum, quod aurum vel gemmae praestare nequeunt, nisi sit aurum Dei & gemmae mysticae magorum. Atque idcirco multo est pretiosius in oculis Dei & hominum, quam vel aurum vel pretiosissimi & rarissimi lapilli principum. Ob hanc igitur causam non dictum est Num. 15. 19. De diuitiis illius terrae participabis, sed de pane illius terrae comedes; arguense eo ipso panem esse summum bonum & pretium ad vitam & sustentationem hominis requisitum, Quod etiam Psalmista nobis manifestat Psalm. 103. 15. in his verbis, Panis cor hominis confirmat & fulcit, vt vinum illud letificat. Praeterea reperimus tam propinquam esse inter panem in terrestrem seu materialem & spirituales seu à caelo delapsam affinitatem, vt si recte & penitus panem hunc inferiorem introspeciamus, res siquidem fuerit non magnae difficultatis imagines & umbras mysteriorum in sublimiori illo contentorum speculari atque contemplari: Atque huius rei gratia in ipsa sacra scriptura obseruare possumus quam efficax instituta sit horum ad inuicem comparatio, ac si vnus cum altero secreta & essentiali quadam connexionem fuisset coniunctus, vnde regius Psalmista, Psalm. 104. ingenue confitetur, quod Panis Dei beneficio depromatur à terra, Sic & in S. Mattheo inuenimus 26. 26 Panem benedixit & fregit; deditque discipulis, & ait, accipite & comedite, hoc est corpus meum: ex quo apparet quanta sit in pane hoc terrestri excellentia, cum Christus ipse suum corpus cum eo compararet, sermo profecto tantae consequentiae, vt ille vniversum orbem Christianum circa hoc dubium efficaciter incenderit, videlicet, vtrum consecratus & sanctificatus panis sit reale corpus Christi nec ne? Sic etiam inuenimus in Luca 24. 30. Et factum est, dum accumberet cum eis accepit panem, & benedixit & fregit, & porrigebat illis, & aperti sunt oculi eorum, & agnouerunt eum.

Hoc miraculum Seruator noster Christus manifestauit in pane post suam resurrectionem, ex quo euidenter cognoscere nobis licet, admirandam esse correspondentiam inter terrestrem hanc creaturam & caelestem creatorem suam. Legimus quoque quanta miracula circa hoc subiectum ediderit Christus in monte, vbi septem panibus homines quater mille saturauit, magna reliquiarum & fragmentorum copia residua manente, Matth. 15. Et in alio loco, quinque mille homines famelici & inedia confecti solis quinque panibus, ommissis corbibus fragmentis residuo completis, fuerunt sustentati, Matth. 16. Porro nec mundus infitari potest benedictiones quas Deus tritici grano impertit singulis annis, quod abunde suo tempore populis suppetit, vtpote illorum vitam & sustentationem per quam viuunt: Quam ob causam Rex David Psalm. 53. 5. ostendit quam detestandum & barbarum sit vesci pane, absque humili nominis altissimi inuocatione, & debita gratiarum actione, pro tanta beneficentia, impium aestimans talem hominem, qui deuorat panem, gratia non praecedente; & à Phariseis & Scribis pro vitio & transgressione habetur, panem illotis manibus comedere, tantam enim reuerentiam exhibuerunt principali huic nutrimento, Matth. 15. 2. Annon cum Iehoua improbos puniturus est, illis panis inopiam minatur? Panis scipionem fregit, & famem in terram duxit, inquit Psalmista. 150. 16. Quot mandata & statuta diuinitus ordinata fuerunt populo Israelitico circa hoc nutrimenti genus, panes scilicet fermentatos & non fermentatos, iudicet & determinet ille, qui legerit Exodum & Leuiticum? nam in vno loco de illo dicitur. Fermentatum ne comedatis, die quo egressi estis ex Aegypto. Exod. 13. 3. 7. His itaque perspicere possumus, quam pretiosus hic panis terrestris sit in oculis creatoris, & quam mystice voluntati eius secreta connectatur. Nec negare possumus illum vitam, multiplicationem, & consequenter virtutem suam praeseruatricem ex secretis ergasterijs & gazophilacijs ipsius Iehouae ducere, quando quidem ros & pluuia, quae sunt verae fertilitatis regii huius grani causa, in manu Dei nostri Iehouae constitutae sunt, qui illas asseruat in secretis suis thesauris, tanquam in promptuario, ad eas terrae vel impertiendas, vel denegandas pro suo placito, nimirum vt tali retentione & denegatione triticum improbis in terra degeneribus denegetur, illatum vero viceversa emissionem & in tempore opportuno effusione illud largitur Deus & abunde suppetit pijs, & hominibus Deo placentibus, prout sacrae historiae nos pluribus in locis edocent. Praeterea non solum inuenimus oblationem tritici Deo gratam fuisse (vt supra inuimus) sed etiam & panem loco principalis oblationis ei consecratum esse legimus: sic enim ex Leuit. 23. 17. colligimus, Panes duos esse Iehouae offerendos, Et Iob. 28. 5. Videtur asserere, quod panis quidam egrediatur ex terra & quod sub ea est vertatur in quendam veluti ignem: quid hic panis & terra à qua emergit, sibi velit in theologia mystica me longe profundioribus & doctioribus enucleandum relinquo: Mihi quidem est facillimum, maioris adhuc importantiae testimonia huius vegetabilis nobilissimi mysteria attestantia vobis proferre; tam ad eiusdem sanctitatem explicandam, quae ex delicto & sacrilegio illo à Propheta David in ablatione & esu panum consecratorum commissa verificatur, quae plura alia exempla altioris naturae: sed verendum mihi est, ne

vobis protractata hac mea mora displiceam, & patientia vestra solita abutar. Finem itaque huic tractatus mei parti seu libro primo cum succincta spiritualis & cælestis panis descriptione & dignitate imponam.

CAPVT VIII.

De pane cælesti seu spirituali cum infinitis eiusdem mysteriis & effectibus.

Sicut terrestre frumentum apud nos esse recensetur, ita etiam datur cæleste, & consequenter sequitur, quod simili respectu panis terrestris relationem habeat ad illum cælestem; Quid vero sit cæleste hoc frumentum, vel panis spiritualis, excellentissime nobis describit propheta Dauid. Plalm. 78. 24. *Mannam ad comedendum depluebat, & frumentum celorum dabat illis, vt panem robustissimum comederet quisque*: Atque hoc idem à Moysè confirmatur in his verbis, Exod. 16. 5. 9. 14. *Mannapanis è cælo &c.* Quid fuerit hæc manna, vnde venerit, & quali discrepantia à tritico vel pane terrestri differat, idem summus Propheta sufficienter nos docet hisce plane verbis; *Afflixit te, & fecit vt esurires, sed cibauit te Manna, quod non cognoueras, nec cognouerunt maiores tui, vt notum faceret tibi non solo pane, sed omni eo quod prouenit ex ore Iehouæ viuere hominem.* Deuter. 8. 3. Iam vero constat, nihil procedere ex ore Iehouæ præter solum ipsius verbum, atque idcirco primo statim intuitu dignoscere possumus, quam excellens res sit cælestis hic panis, cum procedat ab ipso Dei spiritu, & sit tanquam ipsissimum eius verbum, quod nutrit & corporaliter & spiritualiter. Atque hinc est, quod sapiens dicit Sap. 16. 26. *Naturæ fructuum non alunt hominem, sed verbum Dei eos conseruat*; Ex quo euidenter apparet, hunc panem procedere ab ipso verbo Dei, quod etiam loco sequenti confirmatum est. Exod. 16. 5. 14. 16. 17. *Panis pluitur de cælo dictus Manna, Hic est panis ille quem dat vobis Iehoua ad comedendum. Hoc est verbum quod præcepit Iehoua, colligite ex eo.* Hic idem erat panis ille angelorum dulcis de quo Salomon Sapient. 16. 20. loquitur, inquit, *Angelorum esca nutriuit populum tuum, & paratum panem de cælo præstitisti illis sine labore, omne delectamentum in se habentem, & omnis saporis suauitatem*; Vnde apparet primum, cælestem hunc panem constitutum fuisse à Deo vt sit esca angelorum, & tum quoque quod fuerit nutrimentum admodum delicatum, & gustui atque palato gratissimum. Vt paucis absolvam, hic panis reconditus sub typo Mannæ cælitus missi, maius in se continet mysterium, (vt ego existimo) quam vt à maxima parte hominum verbis explanari possit, Et quamuis sponte confitear, me in cognitione tam ardui & mystici pabuli non complete adhuc profecisse, attamen affirmare audeo, animi mei votum & desiderium esse vnicum, tantum de illo cognoscere, quantum qui vel plurimum; nam ad tam beatas contemplationes instigat & impellit me tam internus meus spiritus, quam acerrimus ille mentis stimulus homini à Deo & sua natura insitus, qui continuo eleuare se ipsum molitur, ad summam contemplationem fœlicitatis & beatitudinis illius vbi vnitas commoratur: Mens mea me docuit, docet & docebit (Deo auspicante) viam ad beatitudinis palatium, ad creaturarum centrum, ad mundi lucem: Quid? nonne Sapientia Salomonis idem nos docet, nimirum *quod voluptati sit sapientia versari & habitare inter filios hominum*, Proverb. 8. Nonne ex ipso lucido cælo super terram missa est illa, vt remaneret & cooperaretur cum homine in hunc scilicet finem, vt discerret & cognosceret quid acceptabile sit Deo? Sapient. 10. Et ob hanc causam Deus ipse dixit Iob. 38. 36. *Sapientiam quis posuit in renibus? aut quis dedit cordi intelligentiam?* Hinc igitur perspicue apparet, Deum superne sapientiam homini infudisse, & sapientiam esse lucidam emanationem immediate procedentem à Dei æterni Maiestate, Sapient. 8. Quocirca ne quis præsumptionis & ambitionis esse opinetur, conari quantum fieri potest, ad veram mysteriorum diuinorum cognitionem scandere, quandoquidem gratia diuina delibauimus ex lucidis æternæ sapientiæ fontibus, qui suo beneficio nos vsque ad ipsissimum ipsius Iehouæ thronum deducunt & concomitantur, vt animo læto & alacri gloriam per spiritum contemplari & intueri possimus, sed quid dicam? Crassum & obscurum hoc corpus (cæca tenebrarum scaturigo) obuelat & cooperit ita captiuos nostros spiritus, vt difficulter discernere possimus ea quæ corporeis nostris oculis obiecta sunt, & multo minus res conclusas in cælo spirituali. An non idem sentire se testatus est expressis verbis sapiens quando Sapient. 9. 15. inquit. *Corpus infestum corruptioni aggrauat animam, & terrena habitatio deprimat mentem multis curis plenam? Et vix conuicimus ea quæ in terra sunt, & quæ ad manus sunt laboriose inuenimus, quæ autem in cælis sunt quis peruestigabit? & consilium Dei quis nouit? nisi Deus dederit sapientiam, & miserit sanctum spiritum suum è locis altissimis, sic correctæ sunt eorum qui in terra versantur semitæ, & res quæ placent Deo homines edocti sunt.* Est ergo caro quæ spiritum ab altis rerum cælestium contemplationibus abstrahit, & non voluntas Dei, qui sapientiam suam super nos ad conducendum & dirigendum nos ad se liberaliter impluit: Sed vt ad nostrum subiectum, quod est spirituale manna seu panis cælestis, redeamus, facillime colligendum est, quam sublime & mysticum illud nutrimentum sit, ex diuersis sacrorum bibliorum allegationibus. Et vt ab ipso seruatoris nostri sermone exordiar Ioh. 6. 32. *Non Moyses, inquit ille, dedit panem de cælo verum, panis enim verus est qui de cælo descendit, & dat vitam mundo. Dixerunt ergo ad eum, Domine semper da nobis panem hunc, dixit autem Iesus, Ego sum panis vitæ, qui veniet ad me non esuriet*

esuriet, & qui credit in me non sitiet in eternum; Ex quibus hic videmus, quod Iesus ipse, (qui est verbum, quod est ipse Deus) sit verum Manna vel verus panis, qui missus est de caelo, Nescio quid de pane illo miraculoso dicam, quem Angelus secunda visitatione Eliæ obtulit, de quo scriptum est 3. Reg. 19. 6. Quod panis sub cineribus & vas aqua confortarint Eliam mediante quo cibo hoc est infirmitudine cuius ambulavit quadraginta dies & noctes. Illud pabulum omni dubio procul erat eiusdem naturæ cum manna illo caelesti, quo nutritus fuit Moyses cum quadraginta dies & totidem noctes commoraretur in monte Sinai: prout quoque Servator noster Christus tentatus à tentatore, visus est aliquo modo inferre hisce plane verbis, (qui est eodem modo sustentatus fuit in deserto quadraginta dies & noctes) Non solo pane vivit homo, sed omni verbo prodeunte ex ore Dei Matt. 4. Hi ergo nutriti fuerunt spirituali & essentiali hoc pane, secundum illud quod scriptum est ab Ecclesiast. 15. 3. Cibavit ipsum pane intelligentia, & bibendum præbuit ei vinum sapientia; Annon Eldras quoque more miraculoso Nectareo hoc poculo sustentatus fuit per quadraginta dies & noctes, proferens integro illo spatio vocem & præcepta sapientia? Esdr. 4. 14. 39. Ecce calix plenus rei liquida sicut aqua, sed colore igneo, quo cor meum orabatur intellectu, & in pectore meo intumescibat sapientia. Ita etiam inueniemus Ezech. 3. illud ipsum pabulum nimirum Verbum Domini exhibitum fuisse Ezechieli, quamvis in alia forma, quo complebatur sapientia, & pronunciabat voluntatem domini, qui dixit ad eum. Surge fili hominis, Comede de hoc quod inuenis, ede has literas, & abi & loquere ad domum Israel, tunc ego aperiebam os meum, & dabat mihi has literas comedendas, Et dicebat mihi, Fili hominis, fac ut edat venter tuus, & reple intestina tua hisce literis quas tibi do, tunc ego edebam illas, & erant in ore meo dulces velut mel, Sanctus etiam Iohann. in Apocalypsi, de pabulo mentionem fecit simili quod fassus est dulce fuisse palato, intestinis vero amarum, quidnam ergo fuit pretiosum hoc pabulum? Annon illud verum Christi typum præ se ferebat, vel Christus illius? Nonne erat hoc spiritualis illa rupes, quæ sequebatur Israelitas in deserto, præsidio cuius pascebantur? Et annon Christus ipse erat spiritualis illa rupes? Audiamus in hanc rem Diui Pauli doctrinam 2. Corinth. 10. 1. Fratres nolo ignoretis, quod omnes nostri patres fuerint sub nube, & omnes transferunt per mare, & omnes fuerint baptizati à Moysse in hac nube & in hoc mari, & omnes ederunt eundem spiritualem cibum, & omnes biberunt eundem spiritualem potum, bibebant enim ex petra illa spirituali quæ sequebatur eos, & petra erat Christus &c. quapropter evidens est, quod Christus (qui fuit ante omne initium) esset spiritualis illa petra, & hæc petra esset spiritualis cibus & potus qui pascit & corpus & animam, quo tam internus quam externus homo regeneratur & in vitam reuocatur; Quid ergo? Annon hoc est caeleste & occultum illud Manna, quod dabitur ei qui vincit? Iohan. 2. 17. Hic scilicet, hic (inquam) idem panis absque omni dubio est fructus arboris illius vitæ in medio paradisi Dei consistæ, promissus illi qui victurus est, Iohan. 2. 7. qui affert secum album illum lapidem, in quo nouum nomen in sculptum est, nemini notum, saluificans illum qui recipit id Iohan. 2. 17. Annon hoc idem Saluator noster agnoscit, quando dicit, Ego sum verus panis vite, vera petra, & lapis angularis, quem D. Paulus vocat petram spiritualem, quæ pavit Israelitas (vt modo dictum est.) Imo vero hæc est vnica illa petra, verus ille lapis excauatus, (inquam) è caelo delapsus quem Iacob cognouit esse portam caeli & domum Dei, Genes. 18. Cum itaque Christus sit perfecta sapientia in quo iuxta sapientem Sapien. 7. 22. spiritus intellectus residet, qui (inquam) est sanctus & vnigenitus, multiplex, subtilis, mobilis, clarus, incontaminatus, apertus, doli & damni expers, amans bonum, acutus, qui impediti nequit, faciens bonum, amabilis, constantis, fidus, absq; cura, habens omnem potestatem, circumspectus in omnibus rebus, permeans omnes intellectuales, puros & subtiles spiritus, cum omnibus rebus sit agilior, & ob hanc causam res omnes ob puritatem suam penetret, (est enim illa verus spiritus potentia Dei, & vera influentia effluens à gloria omnipotentis, & idcirco à nulla re contaminari potest, vt pote quæ est splendor lucis æternæ, speculum im pollutum maiestatis diuinæ, & imago ipsius bonitatis, quæ cum vna sit, potest tamen efficere omnia, & perstans assidue in seipsa omnia tamen renouat, & habito discrimine ætatum, in omnes animas sanctas intrat, & illas Dei & prophetarum amicas reddit; Hæc est (inquam) vera illa mundi gemma, petra spiritualis, verum manna caelitus defluens, quod sustentat vniuersum mundum tam spiritualiter quam corporaliter, quod est vna cum Christo, Hæc est lux & vita hominum secundum illud D. Iohannis cap. 1. Et hæc denique est spiritus ille vniuersalis, qui dat esse continuum & essentiam terrestri tritico, sine quo nemo viuere potest, quandoquidem vita est virtus, omnis vero virtus procedit à spiritu Iehouæ, sic enim erudimur per psalmistam Dauid Psalm. 33. 6. Verbo Domini caeli firmati sunt, & spiritu ab ore eius, omnis virtus eorum. Neque vero deseruit spiritus hic sanctus mundum, prout quidam profane comminiscuntur, qui relegant ipsum in caelum mundi maioris, cum effectus mundi, rerum multiplicatio, & assidua creaturarum renouatio post corruptionem testari videatur, illum etiam nunc tam potentem esse in operatione sua quam fuit vnquam: Sed quid opus est verbis, cum ipse Salomon huius rei testis sit? inquit, Sapien. 1. Spiritus domini implet orbem terrarum, Et vicissim dictum est, pleni sunt caeli & terra gloria Dei, Et Esaias cap. 6. nos docet, quod Deus impleat caelum & terram, sic etiam legimus in Ierem. cap. 23. Quod caelum sit sedes Dei, terra vero scabellum pedum ipsius, quæ omnia nobis persuadent, Deum etiam nunc tam in omnibus esse quam super omnia, nimirum in te, in me, & in re quacunque, quocunque tempore & loco, tam in hoc instanti tempore, quam in principio, iuxta illud sapientis. Deus est cuiuslibet rei centrum, cuius circumferentia est nullibi, ac si diceret, Spiritus Dei vnicus est intra & extra omnia, & consequenter incōprehensibilis. Vndeliquet iuxta Salomonis dictum, quæ eadem illa sapientia vera voluptatem capit commorari inter homines tam hoc præsentis tempore, quàm à mundi principio; potentia enim brachii diuini ne minimum quidem potest imminui; Nec enim credendum est Deum sapientia suæ radios etiam ab impiis deuiasse aut abstraxisse, cum illa & hos etiam

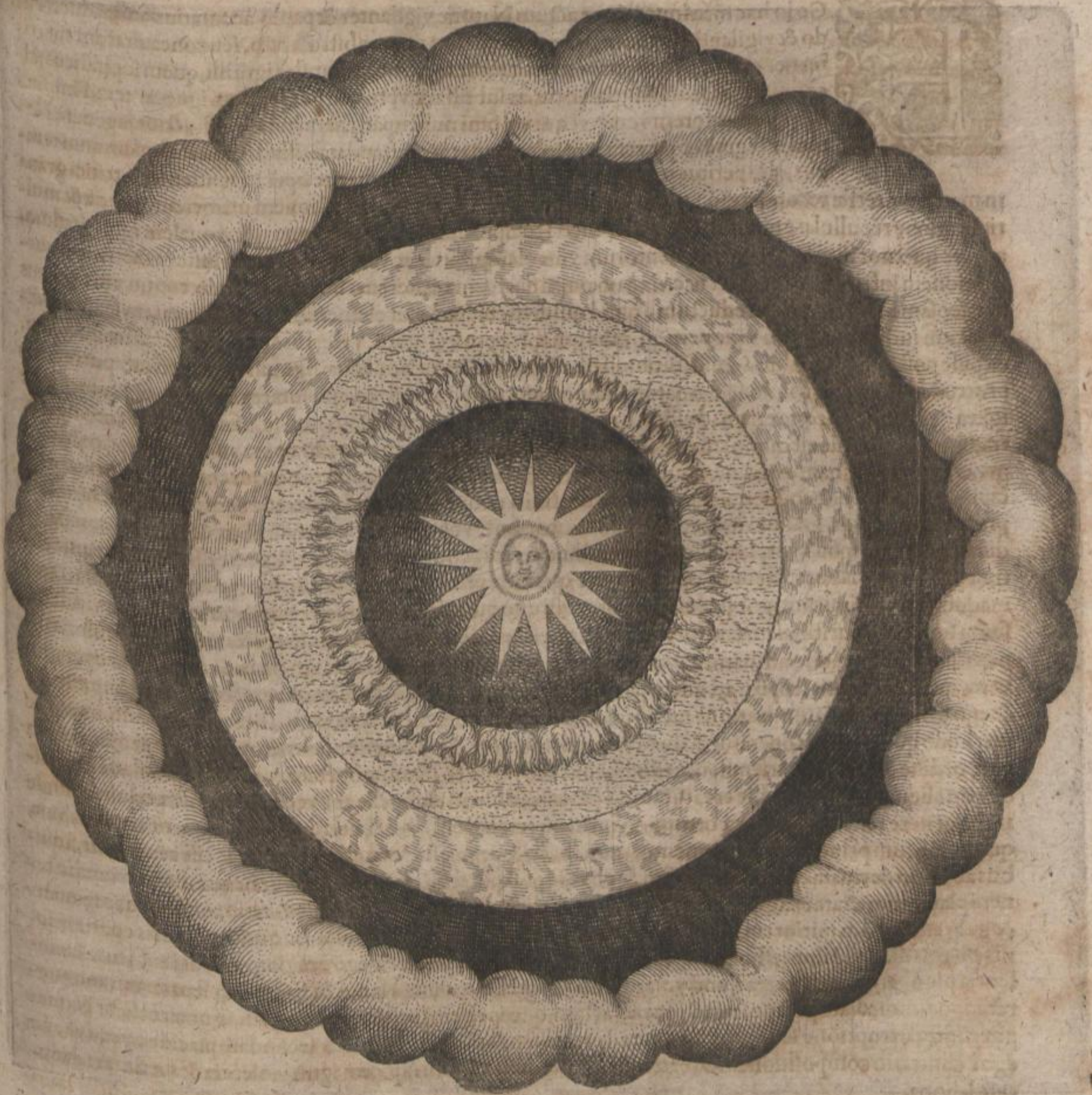
NB

etiam ad se allicere tentet, si forte ad eam quærendam serio induci possint: Inuenimus enim Prou. 1. 20. *Sapientiam vociferare & elata voce per compita clamare, vocare in excessis locis, in turba hominum, in introitu portarum, & edentem verba sua in ciuitate dicendo; Quousque stulti amplexabimini stultitiam? quousque sanniones & scurræ delectabuntur scurrilitate sua? quousque fatui prudentiam odio habebunt? Recipite reprehensiones meas, Ecce aperiam vobis mentem meam & faciam vt verba mea intelligatis, vocabam enim, at vos tergiuersati estis, protendebam manus meas, at nullus ad animum id reuocauit.* Vndeliquet, non Dei culpa fieri, quod tanta potestas & familiaritas nobis cum ipso, & sacra sapientia ab ipso profluente non intercedit, sed in istis nostris tenebris id imputandum esse: non seueritas Iehouæ comis & mansueti illius omnis potentia spiritus, sed inuidiosa Diaboli peruersitas arcet & restringit nos à faciendis miraculis, & videndis miraculosis visionibus, quas patribus nostris Patriarchis scilicet & sanctis Prophetis videre contigit, secundum illud Sap. 1. *Deus non fecit mortem, nec delectatur perditione hominum, creauit enim omnia vt essent, & vt generationes in mundo conseruarentur, & venenum destructionis in illis non est, & regnum inferni non est super terram; sed homo se ipsum it perditum per opera propriarum suarum manuum, & vicissim Sap. 2. 23. Deus creauit hominem incorruptibilem, & efformauit eum ad imaginem similitudinis sue, at inuidia Diaboli intrauit mors in mundum &c.* Quid ergo dicemus de sapientia, nisi illam missam esse à Iehoua, vt obuiam iret technis & machinationibus Diaboli & mortis, instruendo hominem quæ recta sint coram Deo, & præseruando nos tanquam vera arbor vitæ, & panis spiritualis à stimulis famis & mortis tam spiritualis quam corporalis. Quocirca à Rege sapiente dicta est sapientia tenere prosperitatem & longæuitatem in dextra sua, & honorem atque diuitias in sinistra, quare anteponitur auro & lapidibus pretiosis: nam Iob. 28. negat hominem nouisse sapientia pretium, *Non dabitur aurum pro illa, nec ponderabitur argento pretium eius, non potest vllus estimare eam auro, aut nitida gemma seu Adamanto, & ob hoc Salomon beatissimum hominem esse iudicat, qui eam consequitur Prou. 3. Et ne quis nostræ ætatis blandiatur sibi ipsi, dicens, se habere sapientiam: hæc enim illorum imaginatio est duplicis ignorantia typus seu index, nam primo loco hi non sapientes nisi proprio suo iudicio, videntur, & tum postea omnimodo ignorant discrepantiam illam quæ est inter humanam sapientiam & diuinam, quam si nouissent, confiterentur ingenue humanam sapientiam esse meram stultitiam, scientiamque phantasticam, vanis hominum inuentionibus propagatam, cum è cõtrario diuina sapientia fuerit cum Deo ipso tunc cum adaptaret cælos, & firmaret altissimas nubes superius, cum stabiliret terram & fontes inferius, & tanquam inseruierit illi loco dexteræ adiutricis in compositione illa omnigena, quæ & continuo laudat coram Deo, vt inuenimus Prou. 8. 22. *Hæc sapientia edificauit domum suam septem columnis affabre politis, ad quæ inuitat omnes ad bibendum de vino suo, & edendum de cibo suo, inquit Prou. 9. 5. Venite, vescimini cibo meo, & bibite de vino quod miseci.* Hæc est illa quæ dicit ad amicos suos Cant. 4. 17. *Ingredimini in hortum meum decerpite myrrham meam aromatibus meis, dabo vinum meum cum lacte: comedite amici, bibite, inebriamini dilecti,* Hæc est illa Sap. 5. 24. *quæ nunquam staccescit aut marcescit, quæ facile percipitur aut inuenitur ab illis qui laudant eam, & cito inuenitur ab illis qui serio inuestigant illam, illa obuiam it illis, qui expetunt illam, & se vltro offert illis qui desiderant illam, versatur circa illos qui exigunt illam, & seipsam manifestat illis in via regia, Hæc est vera illa sapientia quæ hominem docere potest omnia; Nam ipsa est cognitio certa &c. Sap. 7. 17. Inquisitio præstat omnium rerum scientiam, monstrat cognitionem creationis mundi, & reuelat elementorum potestates, principium, finem, & medium temporum eorumque vicissitudines & mutationes partium annorum, anni cursum, & situationem stellarum, naturas rerum viuentium, & impetus bestiarum, potestates ventorum, & imaginationes hominum, diuersitates plantarum & virtutes radicum. Hæc denique omnes res tam abstrusas quam cognitatas pandit: Quid ergo est humana sapientia respectu huius nisi mera fatuitas & spontanea ignorantia, quæ nil nisi imaginationes delusorias producit: O beatum ergo virum (liceat mihi repetere ipsissima sapientis verba Prou. 3.) & ter beatum qui possidet & recte gubernat hoc splendidum cæleste manna! quam bene hic recenseri potest inter electos Dei filios, qui exornatus est præsentia & virtute Christi! acquirit enim quicquid thesaurorum est sanitatis, opulentia & prosperitatis tam spiritualis quam corporalis, quorum supra facta est mentio; Neque vero dubito quin tales reperiantur in mundo, sacra enim scriptura nos docet, sapientiam maxime delectari inter filios hominum, quæ etiam omnibus hisce donis suis beat illos, qui forte se ad illam inclinant, illamque in honore & existimatione, & loco splendidissimæ reginæ habent, vt igitur hoc caput, simulatque hanc partem discursus mei concludam, dico hunc panem cælestem, hoc manna cæleste, hanc spirituales peram, hanc diuinam sapientiam, hoc omnia in omnibus vitæ hunc (inquam) Christum Iesum esse secundum illud panis genus, quod discrepat à communi pane, sicut discrepat cælum à terra, aut lumen à tenebris, quod est comes adeo excellens, vt quicumque id adeptus fuerit, iure optimo dicere possit cum Philosopho *Omnia mea mecum porto, vel cum Morieno pio illo eremita, Qui omnia secum habet aliena ope haud indiget, verum quia forte vobis videri possum peregrinus in ardua hac scientia, & longissime à realis diuinæ huiusce sapientia inuestigatione aberrare, fautorem nihilominus ad eius inuestigationem me commonstrabo, & hoc fælicitatis palatium versus peregrinantem me summa ope (Deo assistente & propitiante) dabo; Deniq; quantum ad internum secretum quod contemplatus sum cum hoc externo & terrestri pane, confirmat me constanter, quod sit talis quædam æterna & viuifica essentia inter homines, quæ est verus panis cælestis, petra spiritualis, cæleste manna, & diuinissima sapientia, per quam vnaquæque res magis vel minus participat de natura creatoris sui, at principaliter illius delectatio est conuersari cum homine præstantissima in compositione diuini creatoris imagine seu icone, vtpote cui proxime adest & inest hæc ipsa sapientia, immediata Deitatis proles.***

LIBER SECVNDVS

**MYSTERIA TRITICI ET
PANIS CONTINENS.**

CAPVT

CAPVT I.

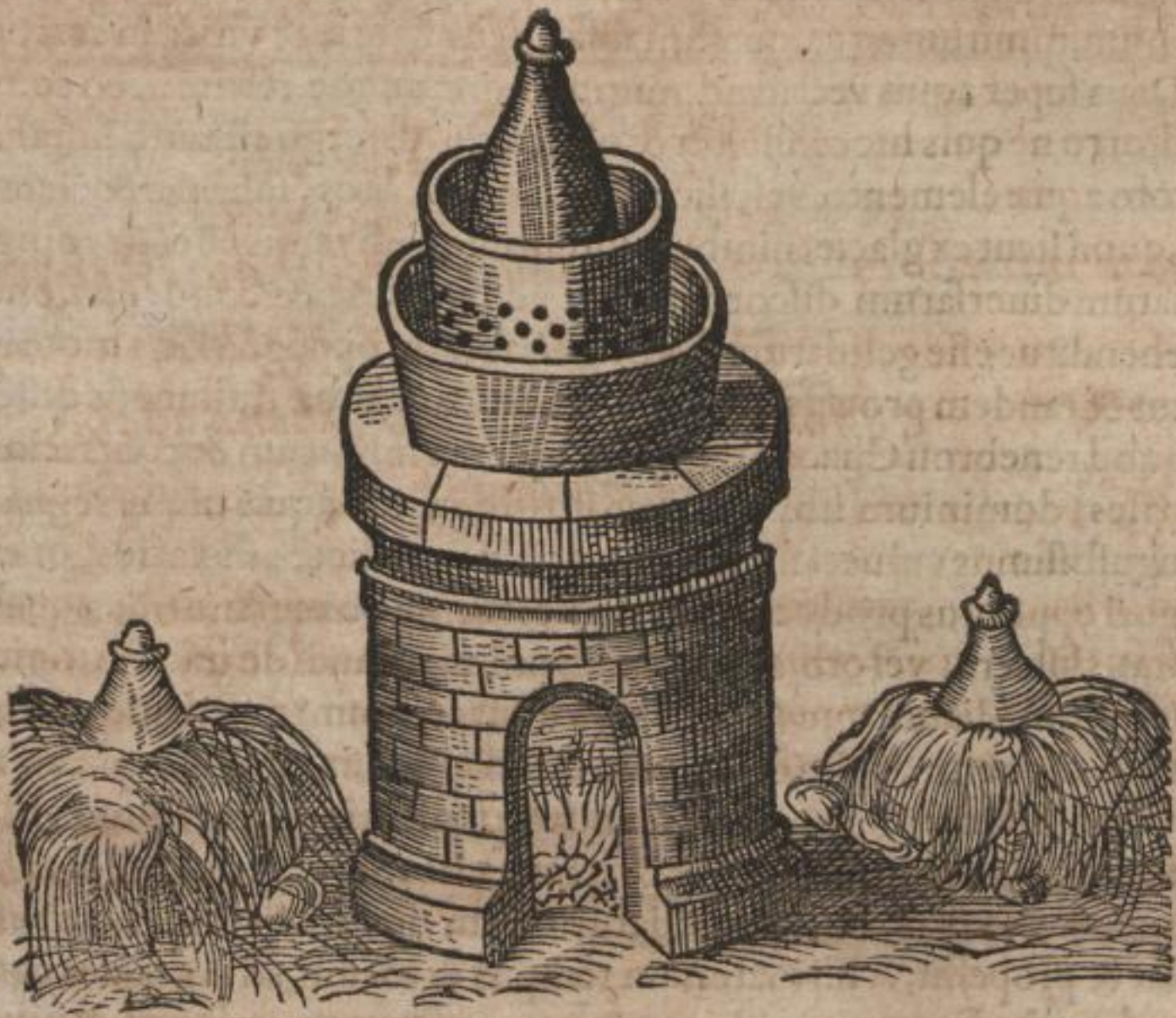
Prima Authoris intentio concordat cum labore Archei, qui est chymicus Naturæ operator; secundum vero eius agens est illi Naturæ contrarium.

Denique quatuor naturæ regimina bona fide hic describuntur.

Go in hac mea inuentione actum Naturæ vigilanter & paulo accuratius animaduertendo & vigilando (utpote quæ à suarum fornacium abstrusarum, seu concavitatum matris terræ centro, sæpe vapores emittit feruidos; haud dissimiles igni illi, quem sophisticus Alchimista balneum Mariæ vocat, at subtilis & verus, ad illudendum ignorantem, Fimum equinum, calorem ventris equi vel fimi nuncupat, (nam huiusmodi actionis genere Natura subigere & putrefacere solet grana terræ mandata:) illud (inquam) ipsum anni tempus, quò peritus paterfamilias almam naturam tali igne operari sentiens, sua tritici grana in matricem terræ recondere solet, quò melius putrefieri, vt per putrefactionem maiori cum gloria & multiplicatione repullulare possit; illud ipsum (dico) tempus, simile fornacis genus, & æqualem ignis gradum, ad hæc quatuor in grano tritici elementorum vincula; quibus hæc vegetabilis forma sustentabatur, per corruptionem infringenda elegi, vt hac via eam omni sua forma exuerem, hoc enim modo totum eius corpus in viscosam substantiam est reductum, quòd quidem euidenter erat elementorum in libertatem suam vindicatorum indicium; sic quoque percepi, granum forte proiectum, & veteri fimeto superficialiter insertum, capisse post tempus à natura constitutum, leuè aliquod resurrectionis suæ signum ex centro suo putrefacto protrudere. Porro sicut intentio Anatomistæ non est componere & coagmentare rursus corpus quod incisione ignea destruxit, (neque etiam id efficere posset etiamsi vellet cum Deus non sit) sic & in hoc meo opere, transgrediar necesse est canonem præceptoris nostri Aristotelis, cum in isto opere vnus corruptio alterius generatio non sit; nam experimentum hoc externa priuatione concludo; utpote qui cum corpus in sua principia dissolutum habeo, hic quidem opus meum finio neque vltius ad generationem procedo. Itaque hoc præparatum meum granum tali modo dispositum habui, vt pro anni vicissitudinibus & Naturæ consuetudine, ligamenta ipsius, corpus scilicet in putredinem redigendo resoluerem; & postea sicut Archeum centralem Naturæ laboratorem & opificem per quatuor principales & distinctos ignis gradus operari animaduertimus, nimirum igne hyemali seu brumali quo putrefacit, deinde vernali quo crescit, & viridem suum surculum seu stipulam emittit, tum postea æstiuale feruore quo crista seu galea aurei plane coloris ornatur, atque hoc modo ad maturitatem accelerat, ac denique mutat hunc ignem in autumnalem operationem, qua maturitatis scopus; ad quem per integrum annum Natura collimat; exactissime contingitur: sic & ego in hac mea anatomizatione me ad quatuor actionum genera restringo, licet non eodem modo ac methodo qua Archeus operatur; habemus enim nobis (vt dixi) diuersos fines propositos, ac proinde etiam vt in ordine & ratione variemus necesse est, cum ille verus sit Naturæ operator, ego non nisi simia seu eiusdem in aliquibus imitator, ille creaturam ad putrefactionem compellens, vt eandem postmodum abunde in suo genere renouet, ego per corruptionem illam retroagens, ab essentia sua specifica quam antea habuit, quo ad suorum principiorum, elementorum scilicet, & primæ suæ materiæ naturam & esse reuertatur, à quibus ab initio deriuata est; at vero sensim & placide post putrefactionem operatur natura, ne elementa in tenera plantarum ætate erumpant, & compositionis ligamenta deserant; Eadem ratione videmus regimen & gubernationem mitiorem in puerili ætate requirendam, quam in adulta, eo quod mollioris constitutionis est ætas illa & ad impressionem quamlibet recipiendam aptior. At ego è regione maiori cum nisu & violentia hic operor, propterea quod volatilia illa & agilia elementa à lenta & fixa massa separare in animo erat, idque immediate post putrefactionem factam, quo speciem facilius corrumpam. Quocirca sicut Natura præeunte corruptione seu putrefactione ad producendam generationem secundam placide operatur, sic ego è contrario compositionem ad extremæ speciei destructionis apicem ignis violentia & acerbitate deducere laboro.

CAPVT

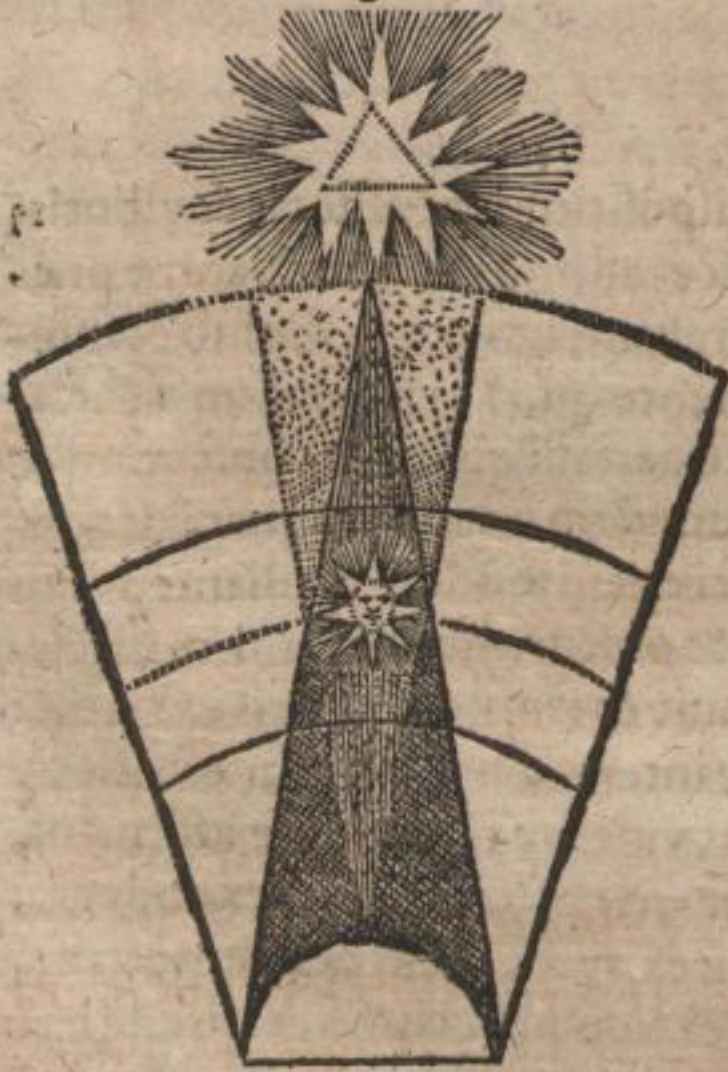

CAPVT II.

Subterrestre Authoris agens: conueniens comparatio apparitionum huius primæ suæ visionis cum illis creationis vniuersalis, Euidens demonstratio, omnia esse aquam: Ratio cur materia mundi sit crassior in vno loco quam in alio; Descriptio primæ suæ visionis cum relatione inter illam & effectus creationis mundi maioris.

EODEM plane subterrestri agente, illi æstatis torridæ consimili, licet dispositionis grossioris & vilioris, propria creaturæ huius specificæ elementa separavi, putrefactione scilicet ad imitationem Naturæ præeunte, vt hac ratione partes compositi integrales melius ab inuicem separarentur, Et sicut in diuino & summo Philosopho Her. Trismegisto legimus ab initio, in illo nempe ipso momento quo Deus seipsum reuelauit, ex tenebris subito omnia emeruisse, & Hylam fuisse turbatam, & illico certam quandam obscuram & terribilem vmbra de lapsam deorsum, obliqua reuolutione in naturam humidam migrasse, agitata & concitata prius ineffabili specie seu forma magni fumi, seu densæ nebulæ; pari etiam modo, mediante huius subterranei mei agentis acie, ignis (inquam) vulgaris violentia, tenebrosa & obscura huius grani massa deformis, putrefactione artificiosa præeunte & vapore mediante se manifestauit & sensibus nostris exhibuit: Nam vaporis spiritualis apparitio est modus in generatione & corruptione intercedens, sicut in creatione inter nihil & aliquid humida natura interueniebat. Atque ex hoc D. Petrus videtur concludere affirmans, ^{2. Pet. 3.} quod cælum & terra cum omnibus in ijs comprehensis ex aquis & per aquas sint, virtute verbi Dei; infertque ex eodem, aquam esse tam tenuem & subtilem spiritum, quam illud humidum densum ex quibus tum cæli tum etiam terra sint primordialiter procreata. At acutissimus Hermes, cuius supra mentionem fecimus, expresse hæc scribit; *Quod est inferius, est sicut illud quod est superius, & viceversa: Ac si innuere voluisset, id quod est crassum est vnum idemque cum eo quod est subtile, & viceversa, quod est subtile, est nihil aliud quàm illud quod est crassum; quod profecto si probe & accurate examinauerimus, inueniemus, terram in aquam, & aquam vi caloris in aerem attenuatione reduci; & illo ipso actu aerem in ignem trāsmutari, quæ omnia subtiliatione fiunt, Indeque infallibiliter concludere & arguere possumus, Terram esse crassam aquam, & aquam crassum aerem, vicissimque Aerem nihil esse aliud, quam densum & crassum ignein. Huius igitur rei veritate oculari experientia vice versa declaratur, quod ignis condensando fiat aer, & aer eadem opera fiat aqua, & tandem aqua inspissetur & coaguletur in terram. Quod cum itaq; humano sensui sit manifestum, perspicuum etiam erit, omnia nil nisi vnum esse, eo quod omnia composita sunt ex quatuor elementis, quæ re ipsa nil aliud sunt quam illud ipsum vnum, quod D. Petrus inquit esse aquam: & Moyses spiritum Domini non super cælo & terra, sed super aquis vectū fuisse asserit, cuius separatione & in partes distinctione cæli cum terra postea creati sunt. Concludimus ergo substantiam cælorum extremorum esse nihil aliud, quam subtilissimam exhalationem consistentem ex tenuissima aqua, mediorum vero esse exhalationem compositionis intermediae, qui est vapor tenuis, videlicet aqua mediocris substantiæ. Infimum autem cælum est tanquam vapor quidam crassus, qui quo altius vergit, eo tenuior apparet, & substantia fæculenta totius huius massæ aqueæ est terra. Vnde obseruare nobis licet, quod omnia quæ vniuersa huius mundi compages complectitur, nil sint nisi aqua crassa*

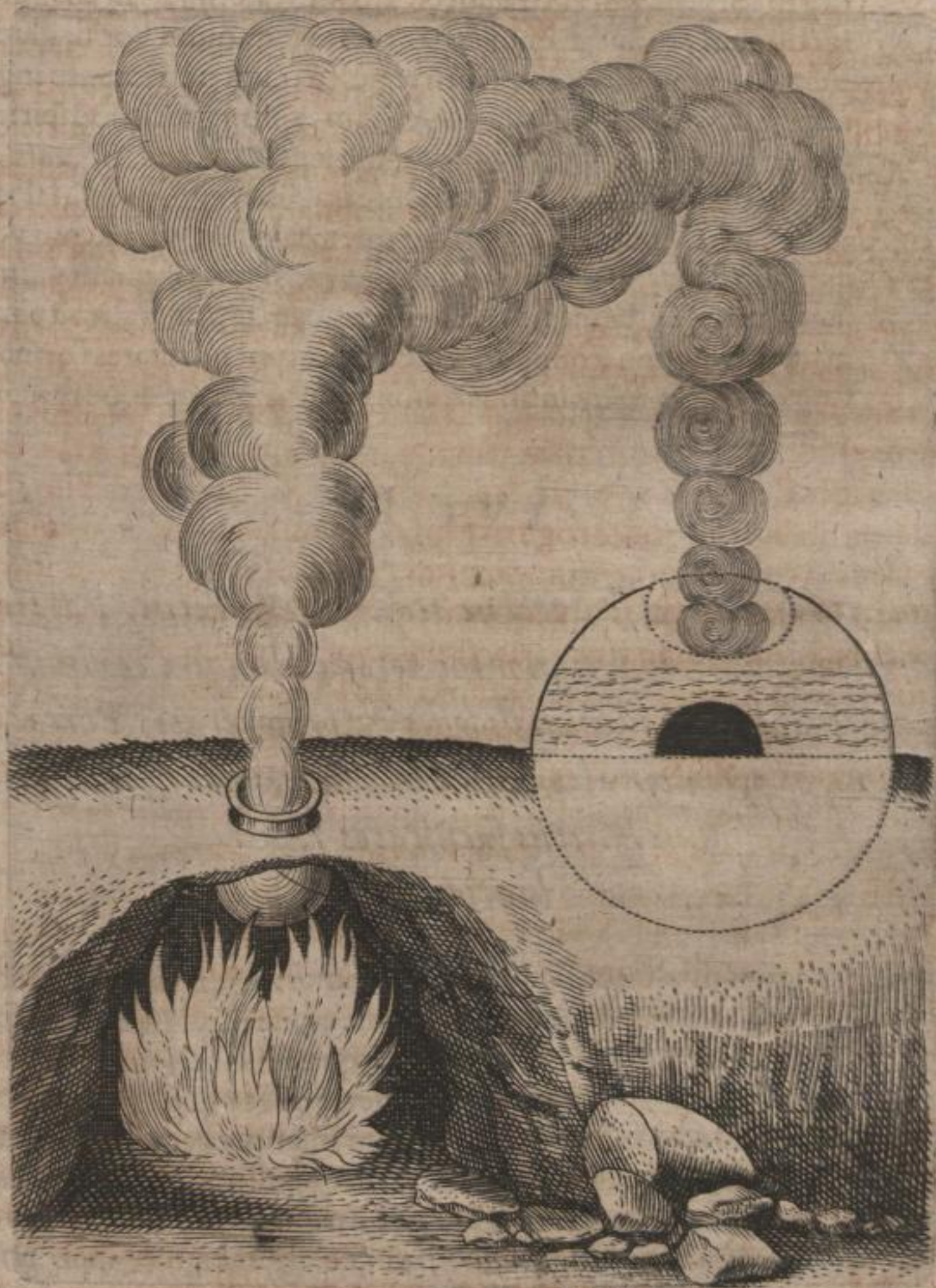
vel subtilis, & quod omnis aqua nil sit aliud nisi spiritus densus seu tenuis, & idcirco omnes res respectu suae materiae nil sunt nisi vnum, nimirum aqua, quae fuit sola illa substantia & vnica in creatione, in qua vnicus ille Elohim, solus ille Deus super aquis vectus ad mundi omniumque rerum in eo comprehensarum perfectionem operabatur. Porro ne quis hic cauilletur & obiiciat: Quae ergo est ratio inspissationis & subtiliationis per tot gradus in toto aquae elemento, vt scilicet in diuersos caelos, sphaeras & elementa diuidatur & separaretur? Respondeo, quod sicut ex glacie, niuibus, similibusque hyemis effectis colligimus, frigus potissimum esse in substantiarum diuersarum discordantium adstrictione & condensatione mutua agens, ita e contrario calor deprehenditur esse gelidarum frigoris actionum oppugnator, vtpote mediante quo illae debilitantur, colliquantur & tandem prorsus in naturam liquidam aquae diffluentis dissoluuntur. Hinc igitur fit, quod vbi frigus (quod tenebrosi Chaos origo, & propterea inimicum & contrarium calori qui est lucis & Demogorgonis proles) dominium sibi vendicat, ibi in generali aquae massa regnat crassities & spissitudo: Vbi vero calor, augustissimus vniuersalis Imperatoris lucis scilicet officarius, praesens & potens est, ibi viceversa effectus frigori oppositus producit, vbi scilicet simul concurrunt, & aequali dominio imperant, ibi etiam adest aequalitatis sphaera, vel orbis seu circulus animae mundi de quo Platonici tam perplexo & intricato modo tractauerunt, mediante quo (vt in Physica Macrocosmi nostri historia inuimus) splendidissimus mundi maioris Sol mouetur, vel in quo (vt in illa microcosmi nostri explicauimus) cor illud in microcosmo viuificans viget & saltat. Quapropter manifeste sapienti apparet, quod vbi lux maxime abundat & dominatur, ibi spiritus aqueus maxime subtilis & tenuis virtute operatiua calidi, ab actu & motione radiorum lucidorum procedentis & emicantis, reddatur: Nam succedens calor sua praesentia frigus sibi aduersarium ita propulsat & propellit, vt illi materiam, tempus & locum, ad naturales condensationis effectus in actum deducendos, deneget. E contrario vbi lux, & per consequens, calor est debilis, ibi necessario contrarium eius fortius redditur; Et licet caloris & frigoris gradus in hoc semidiametro, cuius mensura a lucida mundi circumferentia ad tenebrosam vsq; centrum sumitur, numero sint infiniti, attamen nos ab aliis philosophis hac in re minime dissentientes, illos in sex solum naturas euidenter ab inuicem differentes distinximus, quae instar scalae Iacobi, a centro mundi maioris ad eius vsque circumferentiam, sursum tendunt. Atque graduum seu interstitiorum huius scalae ascendentium ordo est huiusmodi; Terra, Aqua, Aer, Ignis, Aether, & spiritus Empyreus. Porro etiam proxime supra hunc summum gradum sextus septimus seu summus eminet, vbi generale omnis requiei Saboth residet, vtpote in quo praesentia Dei est permanens. Ex quibus colligere fas est, quod quo longius ab hoc lucis fonte recedimus, eo

crassior & densior sit substantia aquae: nam sicut lux, ministrante suo calore, a caelo summo seu aquarum circumferentia deorsum centrum versus penetrando per subtiliationem & purificationem operatur. Sic etiam tenebrae, instrumentali suo frigore, ratione contraria hoc est per oppositionem a suo centro sursum tendentes, tanquam ad obuiam eundem & excipiendum actiones descendentium lucis nuntiorum nititur, & naturali sua inclinatione tentat. Haec est ratio comparationis a me tam in microcosmica quam macrocosmica mea historia instituta, videlicet caloris & motionis formalis in regione lucida & materiae tenebrosae, ad duas figuras pyramidales aequalium dimensionum, quarum conus materialis ascendens, contingit basin pyramidis formalis quae supra est; Et e contrario conus formalis pyramidis descendit deorsum, & centrum in pyramidis materialis basi vsque pertingit, quae est in terra, de qua inferius latius discurre mihi quidem proposui. Figuram & situm autem dictarum pyramidum hoc in loco, quo intentio haec nostra liquidius vobis explicetur, exposuimus.

Postquam igitur strenuus ignis vel caloris mei terreni actus secreta quadam reuerberatione tenebrosam vegetabilem massam ita praeparatam penetrasset, & quod in hac abiecta putrefacta & fere deformi substantia per agilitatem suam insignem primae & praestantissimae illius lucis ex tenebrosa Hyla exilientis virtutem imitatus esset: nebulam vel nubem densam ex putrida massa decem fere cubitorum altitudinis, protinus sublimauit, ingenti illi fumo seu vmbrae terribillae haud dissimilem quae in vniuersali omnium rerum, ex nihilo, creatione (cuius meminerunt Moyses & Hermes in locis supra citatis:) In qua quidem huius artificii actione, obliquas in ascensu eius faciebat motiones, & reuolutiones factas considerare dignum erat: videlicet qua ratione ignis istius terrestri contactu conturbata esset massa: eodem plane modo scriptum est a quoqueam abyssum in prima generatione seu creatione ob lucidam collustrantis illius ignis praesentiam, qui viuit in omnem aeternitatem, conturbatam & territam fuisse, Psalm. 77. 17. Et idem propheta recitat, Psalm. 18. 12. *nubes & aquas obscuras refugisse a splendore praesentiae eius*: Sic etiam & nubes haec a tenebrosa & putrefacta sua abyssu a visu & contactu lucis seu ignis huius inferioris exiit, & in altum euolauit, & iterum deorsum tendit, seque ad superiorem vasis sui partem diu cunctabula retrahens, similis spissae nebulae volitabat, vsq; dum virtute frigoris condensantis coagulatur (sic etiam in media aeris regione vapores in nubes densas vi frigoris congelatas videmus) in aquam densiorem & quae ob grauitatem suam idque naturali impulsu deorsum terram versus, a qua violente motu ascenderat, relabi cogeret. Hoc itaque progressu congelatione videlicet

licet crassiores & tenuiores sublunaris regionis aquæ in vniuersali macrocosmi structura productæ sunt, nimirum ab infinito vapore humido vel fumante atq; nebulosa nube in substantiam aqueam reducta, quæ vi qualitatis frigida in tenebrosa cuiuslibet rei materia occultata, arctius fuit in hac orbis maioris sphaera quàm in illa adstricta & condensata, & propterea ponderosior est, & conspectui magis exposita in vno loco quam in alio: cuiusmodi quidem distinctione aqua à Moysè dicuntur esse ab aquis, & terra ab vtraq; separata. Atque ita plenam primæ huius meæ visionis mysticæ substantiam, quæ primum oculis meis se exhibuit, per dissectionem seu anatomiam hanc nostram vulgarem reuelatam vobis exposuimus.

CAPVT III.

De apparitione secunda in forma Aquæ à se ipsa exhibitæ.

Sicut in montium Alpinorum cacuminibus & iugis nebulam densam, radiis solaribus nihilominus in excellentissima sua gloria circumcirca fulgentibus colligi animaduertimus, quæ subito inspissatione in densam nubem conuersa tandem euanescit, & guttatim destillat, dissoluta in imbrem, puteos & lacunas circumfitas implentem: ita etiam vsu venit in hoc nostro opere. Nam in secunda apparitione nebula obscura, seu vapor nebulosus sensim euanescente oculorum acie in guttas deorsum destillantes conuertebatur, imbrem illum aureum representantes, quæ Poetæ in Danaes turrim impluisse fabulantur, ita vt mare quasi ceu paruum quandam aquæ abyssum obscuræ illi nebulæ succedere obseruabam, quæ erat vndiq; splendida, spiritualis lucis tinctura animata atq; decorata. Atq; exinde illico ad animum reuocabam, quomodo à Moysè spiritus Elohim, in prima mundi creatione, super aquis vectus fuisse refertur, illis ex igneo suo actu vel virtute liberaliter impertiens, ad quem locum D. Augustinus in commentariis suis in Genesim reponit, Spiritus domini mouebatur super aquis, vigorem illis igneum edens; Et Hermes Trismegistus inquit. Floruit autem splendor Sanctus, qui sub arena & humida natura elementa deduxit: Eodem plane modo aquam vniuersalem huius mei experimenti eiusdem lucis effigiem seu vestigia in se continere deprehendebam, quod in triplici creatione à spiritu viuificante ei infusus est, vtpote à quo essentiam suam accepit, adeo vt manifeste contemplatione debita præeunte speculatus sim, minorem hunc aquæ mundum omnia ea in se comprehendisse, quæ vniuersalis mundi maioris Aqua illo ipso tempore continebat, in quo spiritus Domini vehabatur super iis, nimirum vniuersalem lucis seu splendoris spiritum, qui erat anima mundi, seu Aer quidam vniuersalis spiritualis & volatilis chaos in se continens quinque particularia elementa, nimirum Ætherem, Ignem, Aerem, Aquam, Terram, de quibus

postea suo loco verba faciemus. Dicimus ergo quod in hac aquei elementi mole rem obseruatu dignam speculatus sim, videlicet quod postquam aeream eius tincturam & spiritum via Alchimia communi ab eo separassem, illa tamen hoc non obstante indies magis magisque nouam tincturam sibi attrahere moliebatur, hocque virtute illius remanentis vegetabilis & multiplicantis spiritus qui separari nequibat. Porro etiam aquei elementi abundantia ex tam paruo subiecto exiliens rationem mihi designabat, quod panis vel triticum in propria sua natura (non præmissa præparatione & correctione debita tam per fermentationem

quam coctionem, qua depascitur & consumitur superflua hæc humiditas) sit humano corpori tam aduersum & noxium, vt multas in eo infirmitates per putrefactionem producat, è contrario certus sum, quod hoc sit illud ipsum excrementum seu humida superfluitas in pane, vna cum nutrimento ingesta, quam natura à massa sanguinea per renes in vesicam expurgat, & quod spiritus ille salsus qui ægre ob volatilem suam dispositionem separari potest, sit causa, quod vrina hominis est salsa, tantaque acrimonia infecta; Hic ergo ille ipse sal qui ex vrinae multitudine ab Alchimis extrahitur quem salem armoniacum vocant, Atque ita secundam hanc subiecti huius apparitionem, circa aquam vniuersalem versatam leuiter transmittam, quo celerioribus expeditionis alis ad partium eiusdem magis centralium anatomiam, videlicet earum qualitates formales, figuras & virtutes occultas, mediantibus quibus illud à corruptione fuit præseruatum, accedamus.

C A P V T I V.

Tertia visio erat spiritus qui aquis fuit tectus atque intermixtus. Partis aeræ ab aquea saculenta separandi ratio: Quomodo liquor hic aeræ ab aqua communi differat. Eius tam in natura vegetabili quam animali vsus & proprietates, Porro conclusiones plurimæ experimentales hoc in loco deteguntur, quibus huius spiritus facultates reuelantur.

AT quoniam in abyfso hac aquea duplicem explorari naturam, quarum vna agere, alia vero tanquam patiens in iusta proportione sustinere videbatur, ideo vehemens me illico inuasit, dispositionem illam actiuam exquirendi desiderium, vnde ipsam à materia sua crassa quæ illius actiones recipit, subtili operatione distinguere tentavi, quo naturam eius nudam & apertam (si fieri posset) oculis meis subiicerem, cuius rei perficiendæ causa agens meum seu calorem prædictæ operationi inferuentem commutabam, à feruenti scilicet astatistorridæ propensitate in temperatam vaporosi veris dispositionem, atque hunc iterum caloris gradum seu ignis regimen in tres naturas partiri coactus fui, quarum prima erat calida in primo gradu, & minus humida, atque ob hoc omnium trium frigidissima, & hanc adaptabam, & appropriabam, ad primum vernalis temporis ingressum, qui mensi Martio refertur, nimirum postquam Sol arietem ingressus est. Secundus gradus huius ignis vernalis erat magis calidus & maxime humidus, proportionatus scilicet ad ingressum solis in Taurum nimbos illos Aprilares producentem, virtute quorum suos sirculos plantæ foliaque induere gestiunt, atque etiam segetes germinare solent. Vltimus vero erat maxime calidus & magis humidus, qui non incommodè ad ingressum solis in Geminos referri potest, quorum lepidissimo temperamento formosissimus atque regularis status seu circuitus constituitur anni, nimirum venustum illud Maiale tempus, quo prata suaueolentibus & variegatis floribus distincta rident vndique. Sic ignis mei gradus itaque ad huiusmodi separationis actum perficiendum adaptavi, vt per primum calorem separarem a quam tenuiorem à massa crassiori, in qua delitescens spiritus (licet antea per effectus suos tantum indicatus) nunc in substantia sua visibili apparebat. Per secundum purum vegetatiuum spiritum à spissioribus aquæ residuis segregabam, Et tandem per tertium vernalium meorum graduum spiritum in diuersis formis ac denique in sua propria dispositione exhibebam.

Cum

Cum itaque prima mea actione aquam tenuiorem à spiritu (viscosis fundamentalis seu fœcalis massæ lacertis adhuc detento) diuisam habui, residuum totum melliflui & densi liquoris formam induisse percipiebam, radiis vndiq; inductam, & lucida instar auri tinctura discriminatam atq; perfusam, quod postquam satis consideravi, spiritum puriorem à substantia fœculenta, secundi mei caloris seu agentis virtute extraxi, ita tamen vt ille maculis terrestrium partium vndiq; conspurcatus apparuerit, qui cū illo in alembici caput ascendere conabantur, quapropter spiritum hunc adhuc impurū infimo caloris mei gradui adaptaui, virtute cuius (res ignoranti relatu mira) purus, albus & cristallinus spiritus totus (quantum ego cognoscere potui) ex puro volatili sale compositus, in caput vasis cuiusdam cristallini ascendebat & in eius receptaculum recidebat; & hic liquor (licet ob claritatē & liquiditatem videatur esse aqua purissima, attamen corpulentia & fluxibilitate, & substantiæ suæ qualitate videtur esse naturæ longe præstantioris quam aqua communis, vt pote qui conspectui erat liquide fluitans, penetrans & agilis in actu, & probe cognita experientia manifeste apparet esse illam alteram Psychen cœlestis illius cupidinis, & actum omnium rerum, æquè ardentem calorem speciosum, & tincturam Solis auream ipsius appetentem, ac fœmina viri coniunctionē: Et pro certo scio, hanc esse occultum illud patiens in mundo, quod secretas influentias actus cœlestis recipit, & non aquam illam vulgarem, quæ potius putrefactionis adiutrix & causa est, vel patiens cholericus ignis elementi, à quo res omnes inferiores ad corruptionē reducuntur. Hæc est balsamum illud vegetabile abstrusum in quaq; creatura vegetabili, siue sit planta siue animal, vt pote quod vegetationē facit in plantis, extractione sui similis ex aere vel aqua quæ de cœlo decidit ad humectandam plantam. Nec tamē hoc præstat tota illa aquæ pluuiæ substantia ad vegetationem conducens, sed insensibilis quædam eiusdē pars, quæ vera & naturali sua Alchimia elicitur ex aqua illa pluuiali, relinquens quod residuū est in grano tanquam superfluum, de quo paulo ante. Hæc inquam ratione seipsam multiplicat planta in materiali sua substantia, quæ subinde eliciens & deriuas formam ab aureo cœli palatio, multiplicationis vim omnibus reb⁹ abundanter distribuit; Cum a. hæc materia formam se dignam attraxerit, Hermaphroditus efficitur, hoc est vtroq; sexu fœcundissimus, videl. masculina & fœmina sub vna forma vegetabili dominans, & tñ nihilominus prolem sui generis non minus producet, si matri generalis omnium vegetabilium matris terræ videl. minime includatur, quam quis progeniem procreabit vnquam, nisi in mulieris vterum semen suum prius immerferit? Hæc est illa aqua occulta quæ tanto amore animal prosequitur, quæ sanguinem generat & semen auget in animali, ac consequenter vnicum est naturalis facultatis tam in homine quam bestiis statumen seu columen, sed quia hæc omnia tam incredulis quam ignorantibus impossibilia videri queant, experimenta illa quæ in hoc opere in conspectum meum etiam inopinante venerunt, quibus certiori demonstratione iis quæ à nobis relata sunt fidem adhibeatis, vobis fideliter hoc in loco citare aggrediar.

Experimentum primum quo spiritum hunc de aeris vniuersalis natura participare probatur.

Postquam oculis meis spiritum rudem (igne vernali secundi gradus vt dixi prius præparatum) manifestassem, primi calor moderamine illum purificare sum aggressus, mediante quo opere spiritum in capite Alembici ascendentem in frustulas substantiæ albicantis coagulari obseruaui, quarum quædam niui erant similes, quædam vero rursus in exiguas grandinis instar particulas conuertebantur, residuum vero quod frigora externa minime sentiebat, in forma liquida deorsum in Recipiens destillabat. Ex hoc videre est niuem vel grandinē nihil esse aliud quam aerem in media aeris regione, virtute seu vi frigoris congelantis coagulum; idcirco hæc per calorem artificialem operatio, sicut aer mundi per naturalē, hunc spiritum ab vniuersali aeris spiritu originē ducere demonstrat. Vicissim ex congelata hac niue vel grandine colligebam, quod quamuis externa & manifesta spiritus aerei species perlucida & alba sit, internam tñ & occultam eius naturam igneam esse & auri instar fulgentē, substantia enim hæc alba est exiguo calore tacta seu tractata, illico in humorem

humorem aureum aspectu iucundum, atque auro potabili haud dissimilem oppido liquefcit. Hoc ergo hō-
bis mentem philosophorum licet exemplari magis rudi aperit, dicentium, *Eius manifestum est albū & aqueum,*
eius vero occultum est rubeum & igneum, Et rursus quando dicunt, *Fac occultum manifestum, & manifestum occultum;*

Ratio vero cur communis nix vel grando mundi maioris, post disso-
lutionem eius hanc tincturam vel occultam essentiam manifestam
non obtineat, est cruda in iis aquæ abundantia, præsentia cuius natu-
ra spiritus congelati inficitur & contaminatur, atq; idcirco ob ratio-
nem aquæ prædominantis post dissolutionem suam videtur nihil esse
aliud quam aqua candida, ex qua nihilominus, sicut ex guttis pluuiæ
grana seu semina post naturalem in terra putrefactionem hanc inuisi-
bilē & spirituale essentiam seu tincturam exsugunt in abditis gutta-
rum pluuiarum ergastulis, tam ad eius vegetationem quā multipli-
cationem adiuuandam delitescit. Spiritualis igitur ista humiditas, est
nihil aliud quam aer, & ob hoc etiam à suo simili nutritur.

*Secundum experimentum, quo spiritum aereum in aqueo elemento secreto
inclusum esse probatur.*

Ad probandum aerem in quauis aquæ particula contineri, nō potest produci argumentum oculari hac
demonstratione magis prægnans & euidentis, qua manifeste percipiamus, quomodo aereus hic spiritus
cuiuslibet vniuersalis aquæ parti insit, non secus ac anima in quouis corporis membro mouere dicitur; nam
hic spiritus in aqua reuera est humidum radicale mundi, seu occultus & latens ille spiritus, qui recipit viuifi-
cans illud lumen à spiritu Elohim, qui vehabatur super aquis vniuersalibus (ex qua vtrunq; tam cælum quā
terra factum est) mediante quo viuunt, mouentur & recipiunt essentiam viuificam, vti infra luculentius de-
clarabitur; Rem itaq; ingentis esse difficultatis expertus sum, aquam à suo spiritu separare, vtpote quæ in a-
nima sua vegetabili perdenda & relinquenda minime est prona, imo vero difficilis admodum; Quid igitur
hic spiritus sit vndiq; per aquas diffusus præter in hoc nostro subiecto demonstrationem ex alio experimē-
to didicimus, inde etiam hanc nostram assertionem cōfirmante: nam cum in natationis exercitio me (dum
in ciuitate Gallia Nemoënsi degerem,) ad fluminis fundum immergebam, duos silices collisione forti si-
mul concussi, vnde factum est vt terribilis propter aerem in aqua inclusum ederetur fragor, At vero quare-
nus medium vel ratio sensus auditus est aer solummodo, iuxta philosophorum doctrinam, inde ex concess-
is aerem in aqua abunde contineri sequitur, & per istud experimentum comprobatur.

*Tertium experimentum, spiritum illum aereum vegetationem abundanter
incitare docet.*

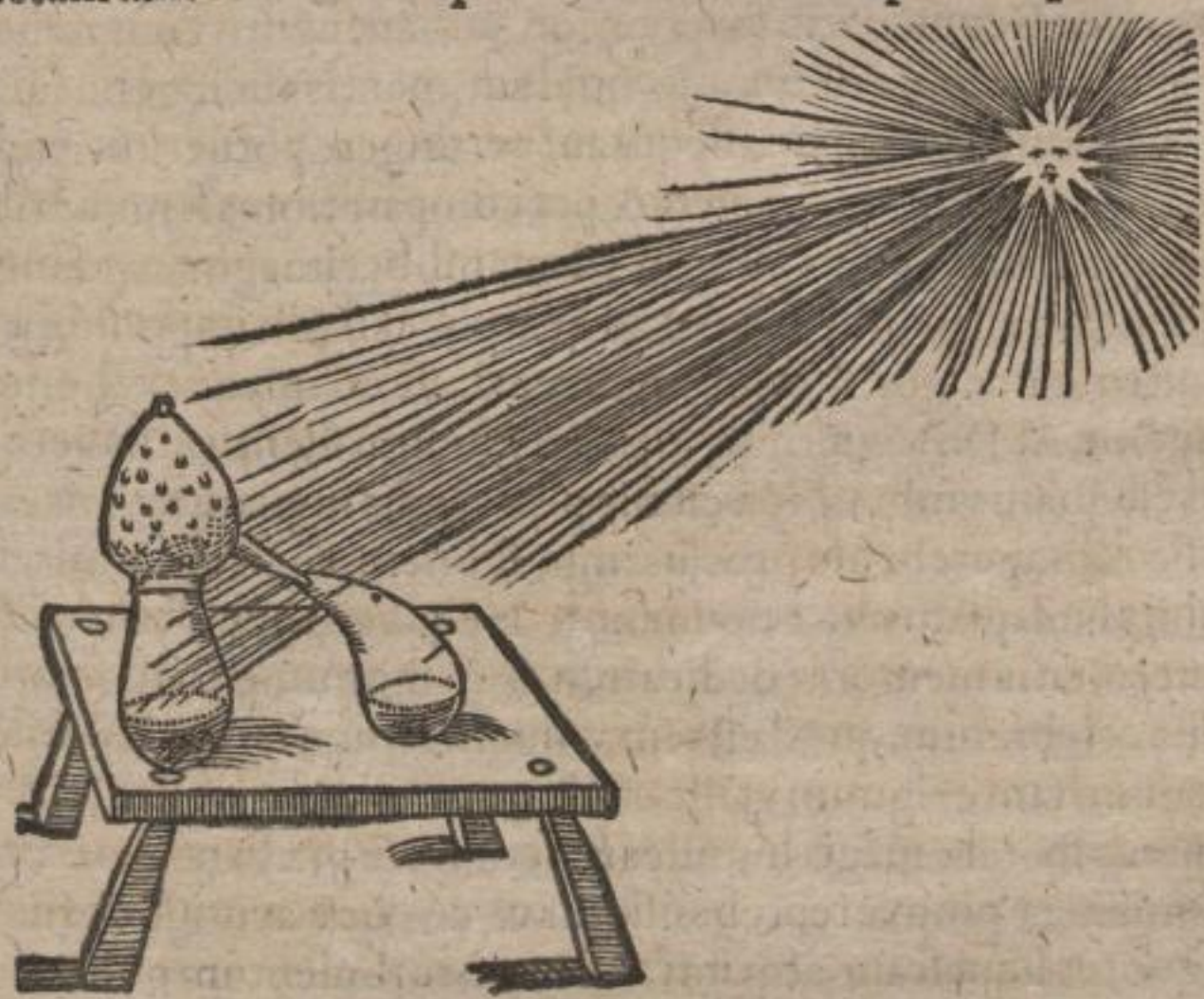
Nunc autem rationem adducemus, qua spiritum hunc esse solam atq; vnicam in vnoquoq; semine vel
planta vegetationis causam probabitur. Generaliter itaq; obseruamus primo loco, quod pluuiæ cæle-
stes (quæ plurimum spiritus huius aerei in se complectuntur) tempestiue in terram aridam effusæ, sint præ-
cipua seminum & plantarum geminationis causa. At progrediar ad experimētum, quod licet incredulis im-
possibile fortassis videatur, quia tamen cognosco id ita se habere, & quia id hisce oculis meis intuitus sum,
non verebor id mea saltem fide proferre. Quodam die operator meus, natione Gallus, me subito in labora-
torium seu ergasterium vocabat, ibiq; laminam ferream tenuem & simplicem mihi ostendebat, quæ ollam
argillarem bene cooperiebat, in quam ille partem facium illarum, ex quibus hic spiritus secundo tempore
fuit extractus, forte, fortuna condiderat, Tempus autem quo olla sic lamina ferrea tecta stabat, erat ni fallor
circiter quinque septimanas, illo ipso tempore, quo triticum terræ mandatum & in ea putrefactum emerge-
re rursus & repullulascere solet, in hoc (inquam) tempore vim vegetabilem obseruari esse tantam materię
coopertæ (rem quam ipse antea haud facile credidisset) vt pro defectu vegetabilis vel animalis substantię,
sibi alias naturalis, etiam in ipso minori corpore seu lamina ferrea operabatur; Nam spiritus hic penetra-
tius sursum ex olla in qua fuit conclusus ascendens coopericulum suum ferreū perforauit, effectuq; à na-
tura sibi insito tam valide operabatur, vt decem mille spicula seu stipulas croco similia more frumenti ex
terra emergentis à ferro exurgere, procrefcere, & pullulascere faceret, quæ omnia in longitudinem acicu-
læ paruæ excreuerant, atq; hæc profecto visio, vtrunq; nos in admirationem rap-
puit haud exiguam, planissime nobis persuasit, hanc esse vnicam & ipsissimam il-
lam vegetatiuam plantæ partem; Concludo itaq; cum hac philosophorum ma-
xima. *Quod facit tale est magis tale,* Hæc autem procul dubio est substantia, ex qua
sanguis animalis generatur, vt in sequenti experimento luculentius demonstra-
re mihi proposui. Præsens itaq; conclusio ad oculum quasi demonstrat modum
per quem plantæ & herbæ ex terra crescunt & germinant, cum spiritus hic sit
vitalis illius scintillæ vehiculum, quæ post grani corruptionem in terra ad æthe-
reum illud palatium vnde ortum ducit ascendere & redire omni diligentia ni-
titur.

Quartum

Quartum experimentum veram tam vegetabilium quam animalium vegetandi atque multiplicandi rationem nobis aperit.

Sympto itaque hoc volatili spiritu, qui erat albus, & christalli instar perlucidus & clarus, radiisq; tandem solis exposito, sympathiam illis mutuo tantam intercedere sensi, ut materialis iste spiritus magnetica quadam attrahendi virtute, formalem quandam tincturam ab orbe illo lucido sibi eliceret, quæ illum à christallina sua albedine in rubram rubineam, hocq; paucarum horarum spatio transmutatum observaui, imo vero quo diutius aspectui solari obiceretur, eo excellentiorem eius tincturam euadere animaduerti. Hoc ergo experimento perfectam multiplicationis rationem tam in vegetabili quam animali regno collegi; nam sicut mulier (ad quam spiritum hunc haud inepte comparamus) sine auxilio seu copulatione viri, (ad quem formalis hæc lux relationem habet) concipere vel multiplicare nequit, sic neque spiritus hic incrementum aut multiplicationem ullam habere potest nisi actus lucis cum ea coniungatur: natura enim passiva in se ipsa pati nequit, atque idcirco impressiones naturalis alicuius agentis à Natura bene prius ad hoc preparati atque elaborati expectat, quorum postea naturalis actio & passio est causa incrementi & multiplicationis in eadem specie quam inhabitant, idque in vnoquoque trium Naturæ regnorum accidit, sine quibus nulla fit in iis aut generatio aut multiplicatio. Hic itaque spiritus, putrefactione in terra facta, liberati suæ restitutus, illud obscurum tabernaculum, in quo habitat, deserens liberius peruagatur ad ignem illum cælestem, virtute cuius multiplicatur, viuificatur & efficaciter mouetur. Nam hic est solus ille ignis actiuus, qui multiplicatione mouet ad generationem, & hic est spiritus ille passiuus seu medium, quo mouet lux viuificans in compositione, & mediante quo tanquam pretiosissimo rerum omnium sublunarium succo & substantia, optime nutritur species, & quia exigua lucis formalis istius spiritus portio ad granum multiplicationum informandum sufficit, ideo sequitur quod spiritus hic sibi & sui generis materiam affugat, & quod materia, naturali quodam appetitu, portionem lucis sibi requisitam ad eius informationem attrahat. Atq; hæc est causa multiplicationis, præeunte eius per putrefactionem libertate in terra facta, prout quotannis experientia docemur. Porro etiam in animalibus illo ipso spiritu hac natura actiua induto assidue tam per nutrimentum, quam per inspirationem (nimirum attractionem spiritus huiusmodi à pulmonibus) in corpus introducto crescunt & multiplicantur singula eorum membra & dimensione dilatantur, ut & spermatica eorum substantia augetur, & ad generationem idonea & habilis redditur. Notandum tamen est, quod ad animalis multiplicationem maior ætherei seu cælestis huius spiritus & formæ igneæ portio requiritur, quam ad illam creaturæ vegetabilis, Quomodo vero spiritus hic attrahat sibi simile, exemplo salis Tartari erudimur, qui occultum spiritum in aere volatilem magnetico quodam vigore sibi allicit, donec propter substantiam aeream attractam tam crudus & liquidus euadat, ut in specie liquoris ad instar aquæ vulgaris fluere soleat.

Quintum experimentum probat quod spiritus hic sit in aere vniuersali, eo quod de aqua, igne, & quinta essentia participat.

Spiritum etiam hunc per vniuersum mundi spatium esse diffusum & quamlibet mundi partem replere deprehendi, quatenus eum cum elemento aquæ naturali instinctu conuenire atq; permisceri sensi, non aliter quam forma materiam amplecti solet: sic etiam familiaritatem haud minorem cum igne habebat, utpote quem ex altera parte facile amplectebatur, imo inueni formalem hanc aeris essentiam nihil aliud esse, quam quasi grossiorem & magis materialem quintæ essentiæ portionem, locum vinculi elementorum discordantium supplementem in sublunari regione: Nam diligenti speculatione observaui, spiritum hunc in arctam & inuiolabilem familiaritatem à quinta essentia receptum esse, & eodem modo se habere ad eam, quo aqua ad aerem, quemadmodum suo loco explicabimus.

Sextum experimentum comprobans omnia ex atomis esse conflata & composita, vt Philosophi quidam censuerunt.

IN experimento primo obseruari vniuersalem hunc spiritum subtiliando, & quidem minimo caloris adhibiti contactu, in miriadem atomorum sensibilibus vndique per vitrum volantium conuersum & resolutum esse, quæ quidem res mihi ilico Epicureorum veterum philosophorum dogma & opinionem in mentem & memoriam reuocabat, quo affirmare haud dubitarunt, omnia ex Atomis formata & facta esse, imo vero & ipsum quintæ essentiæ corpus eiusdem planæ naturæ & conditionis esse deprehendi.

Septimum experimentum quo spiritum hunc per viam purificationis operari probatur.

Porro necessitas requirit, vt prædictis his experimentis septimum & vltimum minime spernendum adiciam, quo probatur naturam spiritus huius esse talem, vt naturali quodam instinctu purificet; nã cum vnum ex naturalibus tritici granis, (ac si esset ouum quoddam Philosophicum) in spiritum hunc purificatum immersissem, ipsum quasi in proprio suo sanguine balneando, in paucorum dierum spatio à natura sua tenebroso ita mediante natura istius spiritus purificante & clarificante expurgatum esse sensi vt à corpore opaco diaphanum ac pellucidum factum, ac si ex vitro fuisset conflatum. Plures obseruationes non ita magni momenti ab hoc spiritu depromptas hoc in loco narrare atq; exprimere potui, sed ne vos forte in re inutili (vt quidam scio, obiicere volunt) discutienda detineam, in Anatomia hac mea directa progrediar. Dico ergo quod spiritus aqua mixtus, opacum quoddam & indigestum chaos vndique tegebat, haud aliter quam clarorum & perlucens cælorum oceanus seu spiritus vniuersalis, (qui nihil est aliud quam pura & subtilis aqua) terram circumibat, quæ erat massa opaca, crassa & deformis, vel caput quasi vniuersalium mundi maioris aquarum mortuum. Quocirca hoc ipsum sequenti capite aggredi nobis proposuimus.

CAPVT V.

Quidnam author per Chaos intelligat, ex quo quinque elementa extraxit.

NON est vniuersalis aut infinita illa Platonis vel Aristotelis Hyla, quam hoc in loco demonstrare, & conspectui vestro (ô perspicaces & censorii æui huius oculi) exponere studeo, vtpote quæ nec humanis sensibus discerni, nec Geometricis supputationibus aut figuris comprehendere potest: nam & sapientissimi omnium ætatum philosophi ne summo quidem mentis aut ingenii sui acumine ad perfectam & completam eiusdem cognitionem vnquam assequi aut pertingere potuerunt, vnde qui ad veritatis scopum accedebant propius, in sensu solummodo typico, & per comparationis semitam illam describebant, quandoq; ipsam cum sylua comparando, cuius lignum ad quamlibet imaginem effingendam aut fabricandam aptum est, quandoq; ceræ eam adaptarunt, quæ ad quamlibet sigilli impressionem recipiendam prompta est: alii autem eam monstruosæ imagini in somno apparenti assimilant, quam homo è somno expergiscens aut vanam aut nihil esse inuenit, At D. Augustinus illam ad modum silentii se habere dixit, quod respectu loquelæ non minus quid est quam umbra: Non est hic principalis inquam scopus, ad quæ curiositas hæc mea collimat, sciens illam esse rem apprehensu prorsus impossibilem, cū sit deformis, imo vero omni forma vel essentia destituta, & nihil aliud quam tenebræ inanes; Neq; vero hoc est rude illud & indigestum chaos à philosophis antiquis æternitatis memoriæ dedicatum, & in monumentis poetarum, poematum & metrorum mysticalium adeo celebratum, quod est tam vniuersale, non enim credibile est montem seu molem tam ingentem in colliculum tam exiguum vt ille est de quo verba facere decreui, trahimur aut conuerti posse, sed laboris & conatus mei alæ magis humiles & remissæ se præbent, ne edita nimis & excelsa cum Icaro carpando ambitionis meæ plumæ reprehensionis & censuræ acutissimorum hominum ardore adurantur, aut cæra cui affiguntur liquecant, atq; ita tandem in turbulentum publicæ ignominie lacu præceptum; illud videlicet me reuelaturum profitendo, cuius fortassis sum ignarus, aut si in eo bene versatus, ad illud mundo reuelandum minime paratus aut dispositus. Meum itaq; chaos est solummodo externa & visibilis figura, & leuis tanquam umbra, vel minimum vniuersalis illius atomum, quod reuera apparet esse (prout id appello) positua corporis corruptio vel priuatio, sicut magnum illud mundi chaos, id ipsum se esse manifestabat immediate post primam creationem. Nolim ergo vt à me mira atq; miraculosa expectetis, non enim talia profiteor. Verum hoc solum vobis promitto, me in hac experimentalis meae conclusionis naturam quoad potero imitaturum, & paruum chaos in hac creatura modo quantum queam subtili exquiram, quod maioris illius mundi erit imago, prout microcosmus seu homo est effigies & exemplar maioris, dicti macrocosmi: vobis itaque paucis hic referam, quomodo particulare hoc chaos oculis meis manifestauerim, vt tum postea eiusdem anatomizatione intelligatis, quomodo singula elementa in mundo maiori ex tenebroso & obscuro chaos producta fuerint: nam in huiusmodi speculo seu catopetro veram cuiusque elementi naturam, qualitatem, formam & consistentiam in propria sua sphaera, vna

vna cum peculiaribus suis in corporibus compositis effigibus percipietis, quæ singula prout visiones eorum mihi apparuerunt, vobis ordine referre aggrediar.

CAPVT VI.

De vero vniuersali mundi maioris Chaos, differentia eius ab Hyla, simulatque extrahitione quinque mundi elementorum ex eo, atque virtute ignis vel caloris lucis vniuersalis in magna Naturæ fornaci: Denique de allusione & comparatione illius ad paruum Authoris chaos, & duplicis aquæ typum.

DIRECTE satis (vt opinor) & sufficienter in macrocosmica mea historia me explicauit, verum nimirum chaos fuisse triplicem massam tenebrosam, videlicet deformem atq; potentialem illam existentia, quæ tertium & supremum cælum vel Empyrealem regionem de sua forma lucida priuauit, & illam, quæ ante existentiam, secundæ, mediæ & stellatæ mundi regionis occultauit ipsam ab omni aspectu forma vel habitu: quæ ambæ deformes tenebræ, secundo die conglomerato & inuoluto motu per virtutum lucis in vtroq; hoc celo apparentis repercussionem in inferiorem vel elementarem mundi regionem reuerberatæ fuerunt, atq; hæc regio erat etiamnum rudi, tenebrosa & indigesta & exterius aspectu merum nihilum esse apparebat, eo quod virtutes quatuor contrariorum & pugnantium elementorum sub tenebroso & obscuro tenebrarum priuantium pallio occultæ iacerent. In eodem plane etiam statu manebat regio sublunaris secundo creationis die, videl. sine lumine, sine forma, sine actu manifesto, aut existentia vlla. Et tamen ab hyla plurimum differerebat, vt pote in qua nulla interna lux, actio, passio vel elementum reperiebatur, quatenus in natura sua absolute annihilata permanebat, priusquam Deus è tenebris illuxerit, vel seipsum in mundi structura reuelarit, ita vt capacitas vel ambitus mundi supposititiuus Hyla seu abyssus erat dictus, antequam spiritus domini splendore suo aquas in vassa mundi cauitate apparere fecit. Verum vt in Macrocosmica mea historia dixi, quod aquæ deformes, vel densiores spiritus in deformitate tenebrarum delitescerent, formalis lucis cupidi & appetentes in repercussione illa ob eiaculatos lucis radios facta, aliquot ex illis radiis, qui penitus in substantiam illorum se immerferant complexi sunt, illosque viscositate & limo suo naturali implicitos captiuos detinuerunt, atq; ob hanc rationem natura Hylæ potentialis in chaos conuersa fuit, quod vim actiuam intra se complectitur, quippe quod omnia elementa in se continet, & solummodo potentiale est extrinsecus, vt pote totum opacum & informe, idcirco (inquam) hoc chaos in se ignem habet, cum spiritus in tenebris delitescerent luce radiorum retentorum informati sint, atq; etiam aerem & aquam, propterea quod spiritus retentus & inclusus est crassus vel tenuis prout aut copiose vel parce de donis vel portionibus radiorum seu scintillarum lucis participat, Terra deniq; est chaos huiusce manifestum vt pote quod est magis opacum & spissius vniuersi chaos membrum. Hinc inde igitur apparet, quod vniuersale chaos triplex illa tenebrarum massa fuerit, videlicet obscura præiens primum diem deformitas, atq; etiam illa immediate secundum diem præcedens, quæ ambæ mediante actu lucido horum dierum simul permiscebantur, & adhuc magis deorsum ad machinæ centrum protrusæ sunt operum tertii diei edendorum, atque ita completum est mundi maioris chaos hocq; immediate ante tertium diem, ex cuius ventre exliebat vniuersæ regionis mundi infimæ substantia quæ in quatuor elementa se inuicem dignitate eminentia diuiditur. Ex hoc (inquam) rudi & indigesto chaos elementa inter se discordantia fuerunt extracta, hocq; lucis vniuersalis virtute, quæ illud vndiq; die tertio in fornace reuerberatoria mundi maioris circumambiebat, & tum tenebræ sensim atq; gradatim deorsum in centrum versus subleuerunt, & elementa tenuia ex massa extracta vniuersam concauitatem impleverunt, ne vacuum vel inane aliquod in ea relinqueretur. Atq; ita quælibet spiritus iam inclusi portio, secundum maiorem vel minorem lucis in eo regnantis opulentiam, super suos focios aut exaltabatur aut deprimebatur, & ligamentis quintæ essentiæ in sedem & sphaeram sibi conuenientem confirmabatur. Hoc (inquam) modo elementa ex vniuersali chaos formata fuerunt, atq; secundum hanc itidem rationem se etiamnum habent: Terra vero infimum locum, tanquam fecalis in fabrica basis vel caput omnium reliquorum quasi mortuum occupare cernitur: & tñ hoc non obstante Mineralium Vegetabilium & Animalium receptaculum & mater existit. Simili plane modo in minuto hoc nostro subiecto deprehendimus, quod aqua vniuersalis cum spiritu suo, lucis tinctura illuminato primi & secundi diei opa representet; nã sicut in primæ diei creatione cælum primum vitam & essentiam celo secundo impertiebat,

ita etc.

ita etiam spiritualis quædam tinctura (optima ratione igneo cælo seu Empyreo comparata) vitam & actum densiori aquæ indidit, & sicut hi duo cæli ante tertii diei creationem immensa profunditate cooperiebant Chaos, quod inferiorum cælorum concavitatem replebat, sic etiam aqua, spiritu tincturæ permixta, instar profundæ abyssi supra chaos meum opacum mouebatur, illudq; vndiq; cooperiebat atq; submergebat, non aliter quam cælum terram: Separata itaq; duplici aqua à massa nigra, illam quidem tam tenebrosam deprehendi quam pix nigerrima, & tam tenacem quam viscum, propter deformes scilicet spiritus & viscosas lubricitates in ea contentas; Sumpsi itaq; illam aquam duplicem, igniq; admodum lento adhibui, obseruans cura quantam quidem potui maximam, omnes artificiales ignis gradus, nec tamen, Deum testem mihi testor, nisi post longum temporis spatium illas distinguere & ab inuicem disgregare valui, quam quidem ob causam circa hoc opus multoties erravi & laborem meum vane adhibui. Itaq; ergo ad circularem illam Naturæ lucem imitandam me gnauiter accinxi, & igni meo vires administrabam, prout me ratio exigere suadebat: Primo itaq; loco portionem crassioris aquæ extrahēbam, quam cum aqueo elemento sublunaris spheræ comparo; postea aerei spiritus portionem eliciebam, peculiarem cuius mentionem, quia in præcedentibus facti verborum de eo feci, hoc in loco omitto, vt de elemento ignis seu elemento quarto fufius differere queam, ac tum postea de Æthere, qui est quinta essentia, vel elementum quintum, crasso vestimento, adhuc abductum. Et tandem finem huic libro cum descriptione & consideratione terræ imponam, conferendo eam in hoc meo experimento cum illa mundi maioris: Quod quia perdifficile & (vt hariolor) obscurum videbitur illis qui in volumine meo de mundo maiori versati non sunt, illos ad eius librum primum hac in causa omnino remitto, vbi hæc omnia plane & dilucide explicata intuenient.

CAPVT VII.

In quo ignei Elementi humorem aereum succedentis apparitio, atque etiam naturæ eiusdem ad omnium rerum corruptionem & putrefactionem procliuius explicantur.

POST QUAM subtilis Aëris spiritus elemento aquæ successit, confestim ignis in forma ignei liquoris, seu pinguis & rubicundi olei conspectui seipsum exhibuit; Hic natura penitus ab aqua distans, & alius formæ quam aer, tetrum quoq; factorem, & odorem grauem expirans: Hoc ergo circulatione seu rectificatione purificatum, colorem croceum vel rubeum illi culinaris ignis flammæ haud dissimilem induit, at tamē grauem suum odorem vt vt mundificatum relinquere & amittere noluit, contemplatione ergo debita præcunte illud esse solum elementum agens in sublunari spherâ animaduerti, cuius vi infestæ illæ in mundo corruptionis alterationes producuntur, & quod illius violentia creaturæ ad putredinem adigantur, quippe quod elementum ad putrefactionem in corpore producendâ dominatur, & suo dominio ipsum corpus maxime putrefcit, & in actu putrefactionis factor oritur teterrimus, ita vt propter vaporosas huius elementi ex corpore putrescente exhalationes, sensus olfactus grauius offendatur. Porro sicut inuenimus spiritum aereum (cuius supra mentionem feci) esse femininum & bene adaptatum, & patiens ad generationem producendam, cuius agens seu maritus est ignis cælestis, vel lux illa quintæ essentiæ aerem tanquam passiuum sibi apte ad hoc alterationis genus in cursu naturæ disponens, sic elementum aquæ est passiuum mortificationi seu corruptioni præcipue inseruiens, vt pote quæ est corruptioni obnoxia, eius vero agens est fœtidus ignis elementaris, corpus compositum ad priuatiuum alterationis progressum instigans & promouens, qui motus est progressus sui naturæ contrarius. Et quantum aqua videatur nutrire, attamen re vera per se non nutrit, sed tantum vnicus ille spiritus in ea delitescens, qui solummodo à Natura ad nutritionem in corpore retinetur, inutilis vero aquæ superfluitas per vrinam emittitur; vbi vero aqua in sola sua Natura in composito vltra suæ complexionis naturalis leges exultat aut exuberat, ibi ob eius exuberantiam morbi stupidi & hydropici procreari solent, idq; præcipue quando agens suum vel elementum ignis minimum in alteratione locum obtinet, huiusmodi enim aquæ in naturalis possessionem insequuntur animi deliquia vel exanimationes, Lethargiæ, Apoplexia, Catachæ, Catalepsiæ, stupores, & id genus alia. Vbi vero agens est æqualis potentia cum pariente, tum febres spuria tam phlegmatica quam cholericæ, item Apostemata composita, & eiusmodi infirmitates in partibus corporis prædominantur, velut Pleuritis, & omnis generis Phlegmona; Quod si ignis super aquam dominium habuerit, tunc infirmitates omnes à pituita salsa seu adusta derivatæ procreari solent. At vero si agens sit magis simplex, tenuemq; vaporem naturæ aquæ inhabitet, tunc febres illas excitat, quæ vocantur Ephemeræ seu Diaræ, vbi vero ignis pabulo suo aqueo destitutus est, ita vt in crassiorem spiritum aereum agere cogatur, ibi febres vrætes à sanguinis corruptione ortas synochus dictas procreat: Atq; idcirco vniuersam humorum corporis in assam inflamat, verum vbi humor aquæ corruptus cum crassiore spiritu aereo abundat, ibi putrefactio contagiosa oritur, quæ variolæ & pestes procreare solet, aut vbi aqua corrupta est tenuis, & cum simili spiritu aereo mixta, ibi febres pestilentiales producuntur cum maculis quæ ab Italis Petechiæ nuncupantur: Deniq; omnes morbi siue à cruditate seu adustione procreati à proportione maiori vel minori dierum istorum elementorum corruptionis authorum prognerantur: ita vt aereus spiritus ipse sæpè penumero inquinetur. Atque sic hæc duo elementa nunquam per se & à sua natura operantur nisi ad destructionem, Cum viceuersa virtus Solaris seu ignis cælestis in aereo spiritu delitescens, ad sanitatem & vitam naturaliter agat, Terra vero est horum omnium receptaculum.

Experi-

Experimentum demonstrans quomodo elementum ignis Melancholiam & morbos tenebrosos seu Diabolicos producat.

Inopinatam in hoc elemento operationem inueni, nam licet id destillatione & rectificatione multifaria ad splendorem maxime lucidum purificauerim, tantam tamen habuit illud cum tenebris affinitatem, vt paruo temporis spatio antiquam & pristinam suam obscuritatem & nigredinem, perspicuitatem & fulgoris decus cito perdendo, sibi contraxerit: quæ quidem res mihi in memoriam redigebat dictum viri sapientis Artesii nomine, qui in libro suo cui titulum fecit, Clavis maior sapientiæ, inquit: *Fortasse sunt quedam infirmitates, quibus adiungit se Diabolus humore egrediente à temperamento, ac perturbante ipsam sanitatem, & hoc maxime accidit in infirmitatibus ex cholera prouenientibus, cuius causa est ista, quia natura ipsius cholera est calida & sicca vt ignis; corpus autem Diaboli ex duobus est compositum scilicet igne & aere: Et nos diximus, (inquit ille) in precedentibus, quod omne subtile ingrediatur in omne grossum: Manifestum est igitur, quoniam ignis est subtilior aere, quod apprensus corporis ipsius Diaboli sit aer, eius vero occultum sit ignis; & hæc est causa occultationis eius ab humano aspectu, cum medium per quod videmus omnia, sit aer, qui est coniunctus oculo nostro; Cum ergo interius Diaboli sit natura ignis, manifestum est ipsum opponi & contrarium esse naturæ ipsius animæ, quæ est naturæ æqualitatis; cum ergo inuadit corpus aliqua ægritudo cholericæ (quoniam Cholera est Diaboli occultum) stat apparet, quod ille seipsum facillime iungat cum Cholera, atque ita augetur eius dominium in alios humores, imo vero tantum potest illa prædominari, vt recedat anima à corpore, & penitus separetur ab eo. Hæc ille. Ob hanc (inquam) rationem Diabolus aptus est naturali instinctu ad insinuandum & coniungendum seipsum in hoc elementum ignis: Ex quibus sedulo obseruare possumus, quod quemadmodum Deus, rex lucis, per cœlestem ignem ad vitam & præseruationem operatur, ita plane è contrario princeps hic tenebrarum qui dominium suum habet in elementis sublunaribus per corruptibilem hunc ignem ad mortem & destructionem agit; Hinc est quod priuationis hic spiritus ubique errans & peruagans, tenebrarum sibi contractarum impulsu; quibus à sua usque defectione est. Vexatus atque exagitatus, hoc est ad lucidos creationis suæ primogenæ radios in pœnam ambitionis & inobedienciæ suæ tenebroso velo occultandos; compulsus, iam aptum se præbeat ad demonstrandum per effectus affinitatem seu consanguinitatem, quæ est inter illum & humorem cholericum; vnde patitur etiam aer bonus. Hinc itaque vsu venit, vt homo vi huius elementi in ipso prædominantis Lunaticus & à sensibus distractus euadat, impressiones obscure clarissimam intellectus sui aciem obtundant, mentisq; radios obfuscent, chimeræ terribiles atque præstigiôsæ imaginationem eius conducant & ludibrio habeant. Imo vero & Diabolus in forma multifaria cum multis hoc modo conuersari solet, & visionibus monstris eos perturbat. Hinc etiam est quod vita hominis febre ardenti vel morbo à radente melancholia orto laborantis infestetur, vel delirio, vel infomniis, vel desperatione, vel Lycanthropia, infania, & vt plurimum vaporibus melancholicis à fumo flatulento ex sulphureo hoc elemento emanante procreatis, qui fumus igneus passiones pariter Hypochondriacas incurrit, cuiusmodi sunt trepidationes, ira, rabies, solitudo, infomnium, & omnis societatis & commercii humani odium. Quid addam grauius, cum deprehendamus mediante huius elementi atque, Aquæ eiusdem patientis insultu, non homines solum, sed & totam inferiorem vniuersæ mundanæ compaginis regionem, molestia & ægritudine affici? Cum in aere cometarum, Draconum ignitorum, columnarum ardentium, flammarum igniuomarum & id genus similiarum meteororum causa sit, vbi scilicet agens maius habet dominium, patiens vero eius copia haud ita abundat, vbi vero æqualiter potens & validum est eius patiens nimirum aqua, ibi fragores, tonitrua & fulgura inferiorè aggrauant regionem: At vero si patiens summa potestate præditum sit, & facultatem igneam superet, tum inundationes terram obruunt, media aeris regio densarum & tenebrarum nubium obtentu caligat, vnde infinite oriuntur calamitates, quamuis (prout prouerbum habet, *Nullus est ventus qui alicui commodum non afferat*) quandoque abundantiam & fertilitatem terræ prælagiat aer caliginosus, atque etiam quandoque experiëntia ducti obseruamus, quod febrili calore nebulosi corporis vapores consumi atque exficari soleant, haud aliter quam fulgura (qui sunt febriles aeris effectus) morbidas aeris exhalationes dispellere atque absorbere animaduertimus. Atque tantum vobis de natura & dispositione elementi ignis declarare è re visum est.*

CAPVT VIII.

Apparitio vel visio vltima, naturam quinti Elementi, quinta essentia dicti delineans.

IAM tandem mundi sublunaris cælos elementares superauimus, & in illam regionem ingressum nostrum facimus, quæ ab Alchymistis nomine quintæ essentiæ, à philosophis ætheris vel materiæ simplicissimæ, à Poetis cæli, olympi vel campi Elysi insignitur: Hic vero obiter intelligatis velim, quod sicut in rei alicuius structura vel compositione ab vno ad quinque progredimur, qui numerus rotundus est, & verum denarii cætrum procedens videlicet ita 1. 2. 3. 4. 5. sic etiam in destructione & resolutione reialicuius ad vnum, procedendum nobis est nimirum à 5. ad 4. & sic retrorsum ad vnitatem vsque. Ista ergo regio ab Hermeticis philosophis ideo quinta essentia vocatur, quia quinque gradibus à terra distat. Hæc est inquam ratio, quod proxime terræ apparitioni succedat illa aquæ, quam sequitur aer, atq; tum ignis aerem, & post ignem aureus ille humor quinta essentia ab eius ad veram quintam essentiam mysticorum philosophorum relationem dictus ascendebat, quod est vltimum dissolutionis huius violentæ signum; nã in hoc elemento est vera illa vita, mediante qua reliqua quatuor elementa agunt in corpore humano, hoc est virtute centrali, vel interno principio mouente, per quod integrum subsistit compositum. Et quemadmodum videmus, quod homo, qui compulsionem coactus est, aliena, aliquid de proprio communicare, id in primis & ante omnia offerre solet, quod ipse minimi æstimat, & minoris est pretii, dum putat se ita liberatum iri, at percipiens primam suam oblationem compellenti minime sufficere, tunc aliquid aliquantulum magis adhuc sibi charum & pretiosum ex suo thesaurario tradere cogitur, quod tamen nihilominus ille non tanti æstimat, quanti quod ei videtur maioris in sua arca pretii, atque ita gradatim pergit res minorum pretiorum proferendo, quousque ad illam maximi valoris tandem distribuendam; videlicet ad charissimum vitæ suæ sanguinem perueniat: sic etiam in renebroso hoc Chaos vel nigro terræ Cadauere res sese habet, vtpote quod, aqueo elemento (quæ portio ad suæ speciei præseruationem minus est utilis) spurii Alchymistæ appetitui non sufficiente, aerem tanquam rem pretiosorem ei offert post aquam, atque ita in egerenda thesauri sui ditissima dignitate progreditur, donec ipsum vitæ balsamum violentia ignea illi subducatur, ipsaque massa olim rudis & indigesta, iam nihil præter caput mortuum in ignobili terræ damnatæ & omni quasi gratia orbatæ conditione remaneat. Restat ergo vt ad pretiosissimam chaos vegetabilis gemmam, seu balsamum solare & viuificum in tritico iam tandem accedamus, quod summa artis igneæ extremitate à sua massa diuisimus: quam quidem gemmam terra tam auida & prona erat in suo gremio seu meditullio abscondere, & ab Alchymista dolose retinere, vt res maxime difficultatis & laboris fuerit, hanc ab illa separare, adeo profecto, vt si maiori asperitate & violentia hoc chaos pro suo thesauro balsamico comparando tractare aggressus fuisset, extinxisset potius & suffocasset spiritum hunc quam eum in natiuo suo colore & proprietate commode separassem. Vnde factum est, vt magna laboris mei parte frustratus fuerim, viam itaque & rationem magis expeditam ad thesaurum hunc aureum ex spongiosis suis latebris eruendum atque eliciendum tentavi: quod quidem vt perficerem, nouum caloris genus inuenire necesse habui, quod ab vna vasis parte vim suam exercebat, mediante quo æthereum hunc humorem erui, & ad summam splendoris puritatem varia rectificatione præeunte reduxi; Tum vero oculis apertis miram huic balsamo inesse dispositionem percepi, nam à minimo etiam calore liquidum fiebat, & rubrum instar sanguinis, atomis vniuersum vas replens, & vicissim à frigore aeris immediate in diaphanam & perlucidam substantiam lapidi pretioso similem irriguit, partim lucidi cristallini coloris, partimque aureæ Hyacinthi tincturæ hoc est vitri cristallini instar, scintillis vndique micantibus atque quasi lucidulis stellulis confiti. At vero hic lectorem summo opere obseruare moneo, ne me hoc in loco veram & simplicem verorum Philosophorum quintam essentiam seu cælum in depurata & nuda sua dispositione in lucem produxisse, sed illam solummodo quæ ob puritatem suam vulgarem videtur à 4. aliis elementis visibilibus distingui, quam ideo quintam essentiam nuncupauimus vtpote quæ magis de natura quintæ essentiæ seu ætheris participat quam aliquod ex cæteris 4. elementis supra allegatis.

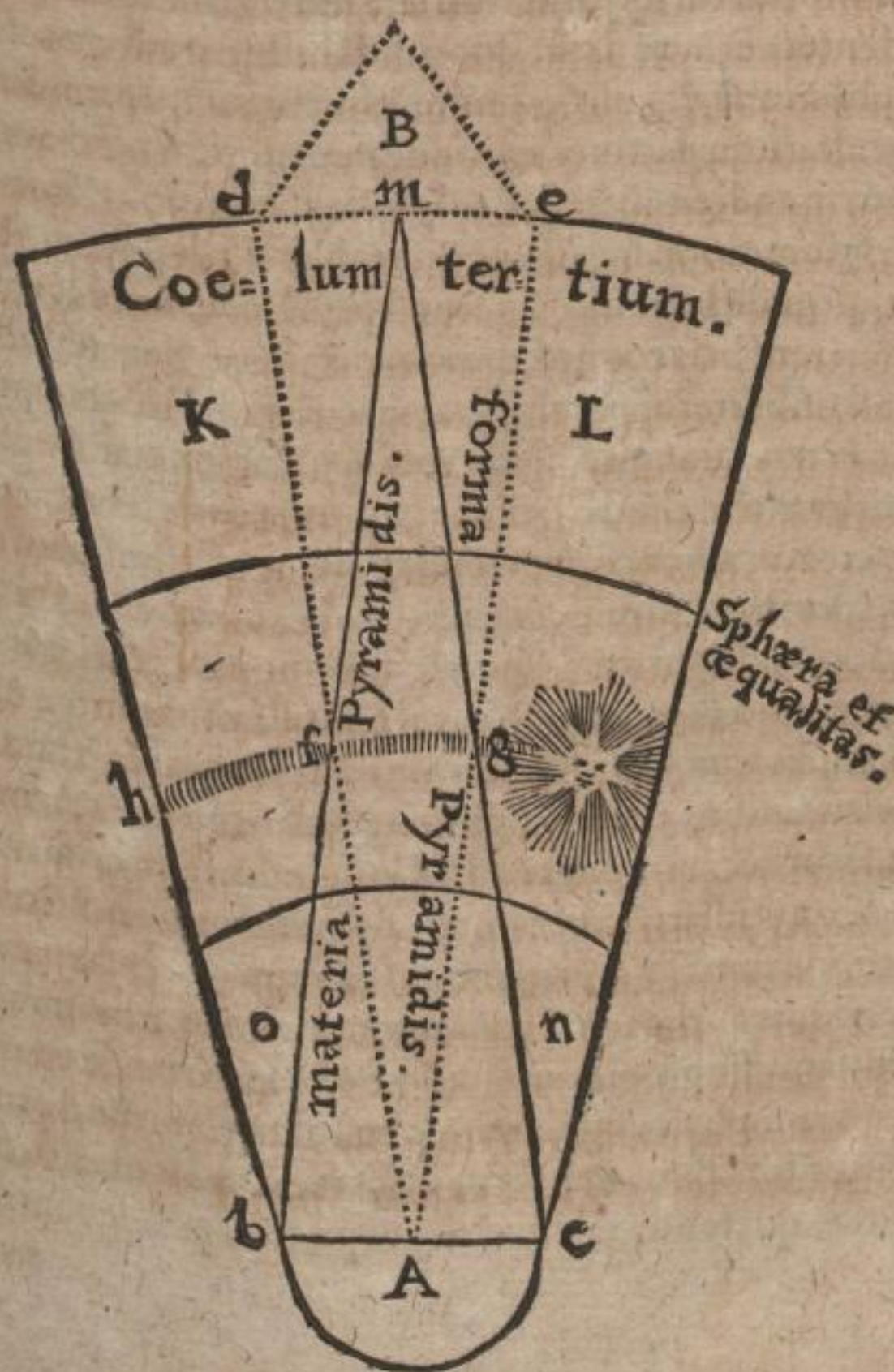

Hinc inde prompta mihi attentius speculanti incidebat harum quæstionum siue obiectionum resolutio. Quomodo nimirum anima differat à spiritu, & quomodo hoc non obstante hi ambo promiscue aliquando imo vero plerumque pro vno eodemque resumantur? & quomodo à Platonice spiritus vehiculū dicatur anima, vt etiam Quid sit sphaera æqualitatis in qua anima mundi regnat, cuius illi tam religiose in scriptis suis mentionem fecerunt; Præterea quid Platonici intellexerint per animam in spiritu, & per spiritum in corpore? Et consequenter, quid sibi velit Merc. Trism. quando dicit, *Mens in ratione, ratio in anima, anima in spiritu, & spiritus in corpore?* Quidnam sit illud in hoc mundo, quod vitam cuique creaturæ attribuit, eandemque fouet. Et plura huiusmodi dubia à vulgo minime enucleanda, ex quibus facile nos hoc vulgaris Alchymie experimento extricare possumus, si modo debita diligentia & attentione hanc cælorum substantiam considerauerimus; Ad primam itaque quæstionem dicimus, Animam vitalem splendidam esse lucem à Deo emanantem, quæ in spiritu lim-

pido

pido tanquam vehiculo lucido vehitur, cuius alarum remigio illa volat, & cuius præsentia illa oculis quandoque apparet, sub hac forma deprehensus est auricomus cupido in formosæ & candidæ Psichæ amplexu cubans, vti finxit Apuleius in sua fabula ænigmatica, vtpote in cuiusmodi subiecto hermaphroditico spiritus limpidus est fæmina seu patiens, lux vero radiis vndiq; in eo expansa est masculus seu agens, horum autè amborum in vnum congregatorū virtute & munere omnia viuunt; Atq; hac ratione pariter secundum explicamus dubiū, vbi videlicet tenuem limpidam & diaphanam materiam lucido christallo similē, esse animæ vehiculum affirmamus; namq; animam dicimus esse lucē splendidam, spiritum candidum irradiantē. Quibus equidē rationib. discernere possumus, quomodo anima dicatur esse omne in omnibus, & in qualibet cuiuslibet rei parte. Tertiæ itidem quæstionis solutio ex eadem demonstratione elicitur, cum hæc ipsa anima in spiritu (quæ duo coniunctim solius animæ nomine sæpe enunciantur) corpori infusa sit. Quod aut attinet ad sententiā Mercurii Trismegisti, illam in capite sequenti explicabimus; quantū vero ad illam Platoniorum opinionem spectat, quæ est dari talem spheram, quæ vocatur sphaera æqualitatis seu animæ, hoc ipsum obiectū docet nos, talem esse illum ipsum orbē, in quo sol circumagitur, nam ipsissima materia quæ deorsum ad animalia vegetabilia & mineralia viuificanda descendit, nos hoc idē ex compositione sua docet, quippe in quā exactam obseruamus inter spiritū & lucem proportionē, vt lux nequeat vllō actu vel violentia dominiū habere in spiritū. Vnde fit vt tota substantia, quasi mediante quadam capitis Medusæ virtute in lapidem christallinū fixari atque conuerti videatur. Nec tamen è regione ita abundat spiritus, vt sua densitate in æqualē lucis splendore obfuscet, & caligine vlla obumbret, aut vt virtutē in luce viuificantem seu ignis cælestis actū obtundat; & ob hanc rationē tam æqualiter ad inuicē proportionantur, vt neutrum ab altero aut impediari aut opprimi queat, sed è contrario vnum alterum in perfecto & absoluto temperamento corroborat & animat, sic vt spiritus nutriat, sustentet & vehat lucē, tanquam in curriculo, lux vero vel pars eius formalis dat essentiā vitam & motionē spiritali parti, discutitq; ab ea tenebrarū caliginē, illamq; promouet imprimis ad viuificandū, & tum postea ad vegetandū; Hæc itaq; est ratio, cur loc^o ille à quo spiritus hic effluit, sphaera æqualitatis vel animæ nominetur, estq; limpida hæc compositio nihil aliud, quam sol ille centralis cuiusq; creaturæ siue sit animalis, vegetabilis vel mineralis, originē trahens ab illo sole, qui mediū cæli pūctū inhabitat, & continuo æqualitatis orbe vel sphaera circūagitur; vbi lux formalis & spiritus materialis æqualib. naturæ trutinis ponderatur, vt vtrumq; in suo genere alterius appetitui cōplete arrideat, quo actio eorū ad vitam perpetuo, ob contrarietatis inter ipsos defectū se extendat, nam propter æqualē inter eos portionē semper agunt ad pacē, nunquā vero ad diffidiū seu contentionē, & ob hanc causam autores sunt vitæ, inimici autē mortis. Hæc itaq; duæ naturæ in tam mutuā reciprocationem atq; amicitia, mediante proportionē symphonica redactæ, q̄ aptissime delineant atq; demonstrant intersectiones, quæ ex mutuo duarum pyramidū eiusdem dimensionis laterum concursu fiunt, quarum pyramidum vna erit formalis altera materialis, contraria quatū positione vniuersæ naturæ mūdane dispositionē in physica macrocosmī mei historia delineare atq; detegere tētā: Nam pyramis materialis (à qua lucidus hic spiritus emanat) basin vel fundamentū suum in ima terra habet, cum sit illarū aquarū imago hieroglyphica, quæ primitus è tenebris vel abyssoscaturierunt atq; emanarunt, quarū pars principalior est huius lucis cælestis receptaculū. Formalis v. basin seu fundamentū suum habet in sumō cælo, conū v. suum in terræ centro, verū illius flam-

mæ seu lucis iconē præ se ferens, q̄ in prima creatione à mūdi circūferentia deorsum centrū versus descendit. Per pyramidē materialē cum suo cono è terra cælū versus, aqua è terra versus cæli circūferentiam ascēdens vsq; & vsq; gradatim tenuior arguitur: è cōtrario lux seu forma ignea à cæli circūferentia terrā versus semper magis magisq; descendens, ob eandē rationē eo debilior & tenuior redditur, quo magis à suo fonte declinat terræ cētrū versus, nō aliter q̄ in pyramidis geometricæ figura videm^o q̄ eo magis pondere, substātia & robore exuberat, quo magis à suo cono basin vers^o progreditur. Harū v. duarū pyramidū more opposito dispositarū, quo se inuicē interfecant demonstratio hic sequitur, at tamē de eis mentionē in libello nostro pyramidib. assignato, & fini technicæ microcosmī nostri historię annexo fecimus vberiorē, cui vos quo quid de pyramidib. ibi sentiā exacti^o intelligatis, libētissime referendos velim. Hic èt lectorē admonitū velim^o q̄ vt ista nostra dicta quinta essentia nō est vera illa Philosophorū in sua puritate, tamē hæc ita se habet ad illā, vt anima humana ad suū spiritū, vnde dicimus quod cum spiritus sit imago animæ, sic etiam hæc nostra quinta essentia est imago illius inuisibilis & occultæ, & consequenter, hæc indicatur per illam demonstratione huiusmodi externa.

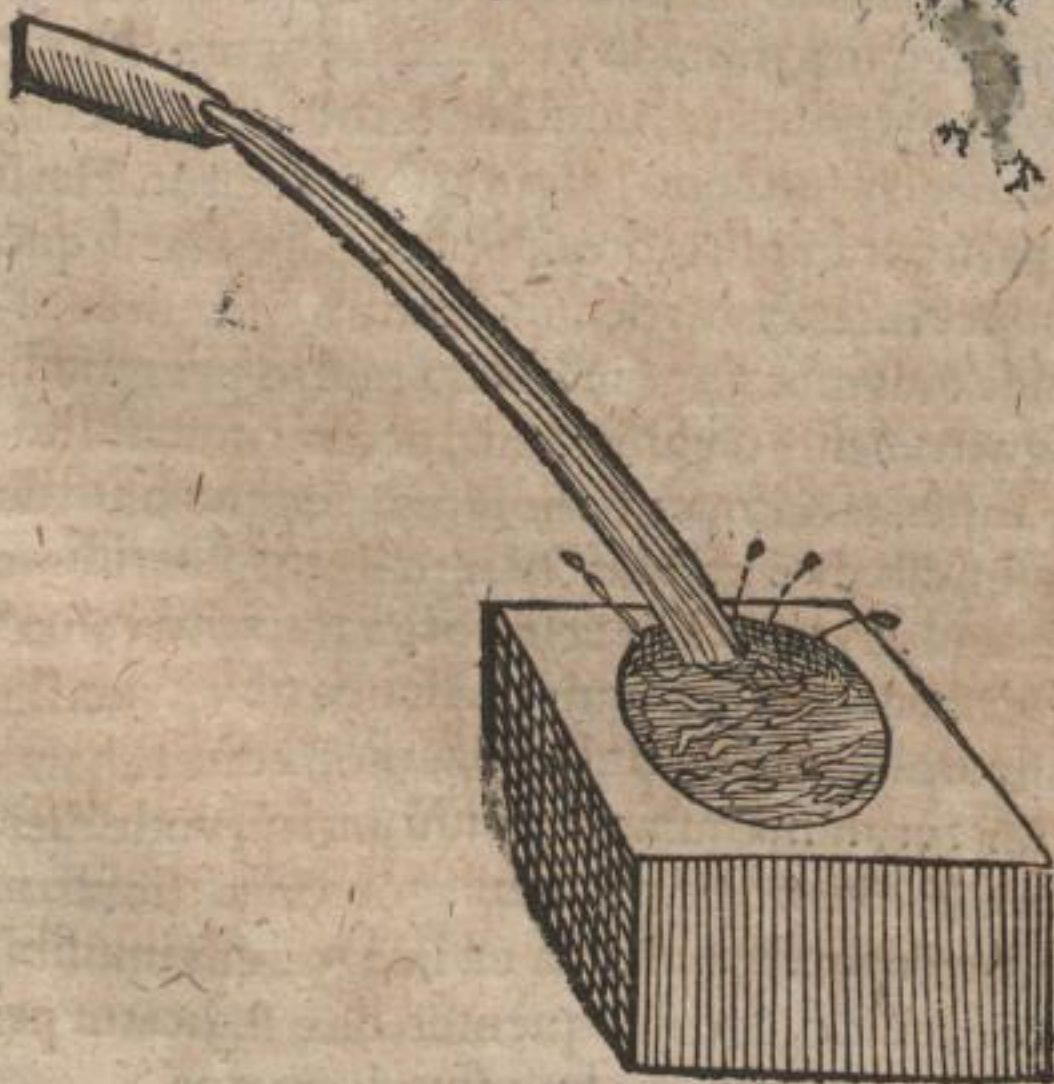
D

Hic

Hic A terrā denotat, b, c, materialis pyramidis basin, m, eiusdē conum, est verò & m, B, solus & summus lucis fons, d, e, est basis pyramidis formæ, facta ab emanatione à fonte B. conus autē dictæ pyramidis formalis est A. Intersectio autē facta ab his duabus, vbi vnus pyramidis portio est æqualis illi alterius est f, g, atq; idcirco hic orbis cælū permeās, sphaeræ æqualitatis nomine insignitur, & ex eiusmodi materiæ vel formæ genere sol cælestis procreatus est, & ob hanc ipsam causam à Platoniciis sphaera animæ mundi vocatur. Sic etiā quale in vnoquoq; cælo vtraq; pyramis dominiū sibi vindicet, euidenter ex dictarū pyramidum delineatione hic apposita declaratur. Velut in K. L. proportio pyramidis formalis est tripla ad vnā partē pyramidis materialis, atq; idcirco appellatur cælū Empyreum, vel cælum igneū, eo q̄ splendor ignis absolute ibi dominatur. Viceuerſa in spatio o. n. itidē tres partes reperimus pyramidis materialis ad vnā pyramidis formalis propterea q̄ cælum dicitur elemētare, vtpote in quo materia suū habet dominiū. At medium cælum per q̄ sphaera æqualitatis transit, vtpote in quo reperiuntur partes dictarum pyramidum lucis & spiritus ex æquo distributæ, appellatur Æther quasi Æthaer hoc est igneus aer, impertiēs hac ratione æqualē denominationem vtriusq; pyramidis naturæ, quæ ex æquis partib. in illo dominantur. At si animum & studium ad istarū duarū pyramidum adaptionē explorandā applicare vellē, DEVM testor integrū volumen huiusce narrationis filo, atq; mysteriōrū in hoc nostro subiecto contentorū enucleatione me implere posse, sed quia iam fufius illa in duplici mea vtriusq; mundi historia explicauī, sufficere ratus sum, vobis hoc in loco exposuisse veram & naturalē causam ex ratione depromptā, qua scil. ad has duas pyramides inueniendas inductus fui, æqualem nimirū hanc spiritus & lucis proportionem, quæ ad quintā meæ essentiæ paulo ante in hoc capite nominatā, compositionem concurrunt; Nunc vero ad vltimū dubium progrediemur, nimirum, Quid sit illud in mundo, quod impertit primo, deinde per continuā suam successione, vitam in vnaquaq; trium horum naturæ regnorum videlicet animalis vegetabilis & mineralis creatura præseruat? Ad quod respondeo, id esse ipsam subtilissimam & simplicissimam illam quintā essentiam in hac nostra quinta essentia grossa & impolita inhabitantem, cuius in hoc capite mentionē fecimus, cuius confirmandi gratia experimentum ex grossa hac quintæ essentiæ substantia vobis proferam, quo certiores vna mecum vos faciam (modo veritati apud vos fides sit) exactam inesse puro huic elemento viuificam virtutem.

Experimentum primum probans verum agens vitæ in quinto hoc elemento contineri.

CVM ego quodam die circa huius balsami cælestis, vulgari chimie more præparati, extractionem occupationem combustā, & consequenter inutilem sensi, lauabā itaq; vasculū vitreum in quo materia deficiens erat recondita, in quodā vase maiori ex crassis lapidib. quadratis cōpacto, ad aquā pluuiālē è stillicidiis ædiū recipiendā ordinato. At v. paucis dieb. elapsis, aquā vermibus miræ formæ & longitudinis totam scatentē reperiēbā, erant enim longitudinis inusitatæ, at vero latitudine aliquantulū graciles seu tenues, & colore albicantes, omnesq; vnus generis & figuræ: q̄ illico ex viuificante hac natura procedere obseruauī, quippe ante illud tempus huiusmodi animalculorū ne vnū quidē in vase hoc recipiente apparebat. Hinc itaque manifestum est, vitalē naturam esse vnā eandemq; in vegetabilib. ac in animalibus, sola vero diuersitas est in vase seu corpore virtutē hanc cælestē continēte; Vnde fit vt illa in plantis anima vegetabilis, in animalib. autē anima vitalis nuncupetur, Quod quidem in eo confirmatur, q̄ panis nutriat animā vitalem, atq; et se in naturā animalē conuertat. Hinc et manifeste & euidenter cernere datur quorundā huius mūdi ignorantē, qui nutritionē, vitæ præseruationē, sanguinis multiplicationē, & cuiusq; humoris incrementū panis & similia ciborū externo attribuunt, at v. omnimodo peculiariū partium, earundē internorum, officiorumue ipsarū naturalium sunt ignari, haud aliter q̄ vulgus huius mundi cæcū inepte & inscite asserere solet, se optime hominem cognoscere, cuius nihilominus exteriorē solummodo speciem cognitam habet. At q̄ pauci (bone DEVS) sunt, qui internum hominē recte perspiciunt, q̄ quidē bene intelligere est principalis totius vitæ humanæ meta, ad q̄ imprimis tendere debet, videl. lucē in tenebris cognoscere atq; detegere. Nam terræ filii omnia sunt tenebræ, quales reuera sunt res in mūdo sensibiliter apparentes, at viceuerſa filiis lucis datū est,

ipsas et tenebras introspicere, & spiritualib. oculis occultā illam lucem in centro latitantē intueri, quæ est vnus cuiusque creaturæ honos & dignitas vera & antiquissima illis à creatore in creatione cōmunicata. Et quāuis ad tantæ perfectionis fastigiū me adspirasse minime profitear, mihi tamen gaudiō & gratulor, q̄ vel scintilla aliqua in me micat illius lucis, quæ quamlibet animā à stultis rerum terrenarū sollicitudinibus, quarū cupiditate & desiderio æstuat mundus, securā & immunē reddit. Concludo itaq;, q̄ quandoquidē quotidiana experientia, ne ipsos quidē rusticos fallente, videmus solis præsentiam esse tam vitæ quam multiplicationis authorem, sequatur inde quintam hanc meam essentiam esse propinquissimam Solis seu quintæ essentiæ veræ & simplicis cognatam, & arctissimo sanguinis vinculo ei coniunctam, imo vero de propria orbis cælestis substantia, quatenus talem vitæ proprietatem in se continet.

Secun-

Secundum experimentum de quinta huius essentia excellentiâ in Medicinâ.

FATEOR me non nisi semel balsamum hoc naturale in Medicinæ praxi vsurpasse; atque tum quidem (vt antea dictum est) in me ipsum eiusdem virtutem sum expertus: Nam cum ego ipse aliquando magna in gibbo manus meæ molestia & dolore afficerer, atq; neruorum imbecillitate laborarem (quod quidem illo anni tempore mihi sæpiculè contingere solebat, quo frigora rigidioris aeris comites ingruere consueverunt, sumto itaq; paucillulo ex aureo hoc balsamo manum male affectam protinus inunxi, vixq; exinde in hunc vsq; diem (gratia sit DEO) dolorem aut cruciatum sensisse me sanctè testor. Vnde ingenue colligendum est quam amicum illud sit naturæ, & quantopere impedimentis illius obster; Aliquid hic latet, quod non omnibus patebit: Si igitur interna huius essentia, ex utrisque adhuc vestibus, exactius paululum elici queat, non est dubium quin maiorem longe adhuc præstare possit.

Tertium experimentum docet quomodo sensu vel odore quintum hoc elementum manifeste à reliquis quatuor inferioribus differat.

TERRA in hoc Chaos ob putridam ab elemento ignis factam dispositionem grauem efflabat odorem, Aëra autem ingratam spirabat, procedentem partim à terra, partim vero ab aëre, qui paululum tantummodo de ignei odoris natura olebat. At vero hic erat diuersus & multo gratior quam vel terræ vel ignis ille, Ignis teterrimum efflabat fætores, subito & grauius sensum afficientem, quo satis arguebat, illam esse putrefactionis causam, Aether vero vel quinta essentia, licet tam compositionis quam simplicitatis suæ respectu sit igni vicina, in peculiari tamen & propria sua natura suauiter fragrans, & mire sensui meo iucunda erat, complectebaturque tantam efficaciam & virtutem in se, vt si solummodo illam tangerem, biduo vel triduo post eius fragrantiam adhuc perciperem, adeo penetrans & efficax erat illa. Et certe (saluo aliorum iudicio) vt de me loquar, virtutem inconcocti huius balsami vitæ, omnibus aliis odoriferis, quæ vnquam sensui meo applicui, meo respectu præfero. Vnde constare videtur, quod quoad eius substantiam hæc prima essentia habeat naturam longe differentem ab illa inferiorum quatuor substantiarum ab inuicem differentium.

CAPVT IX.

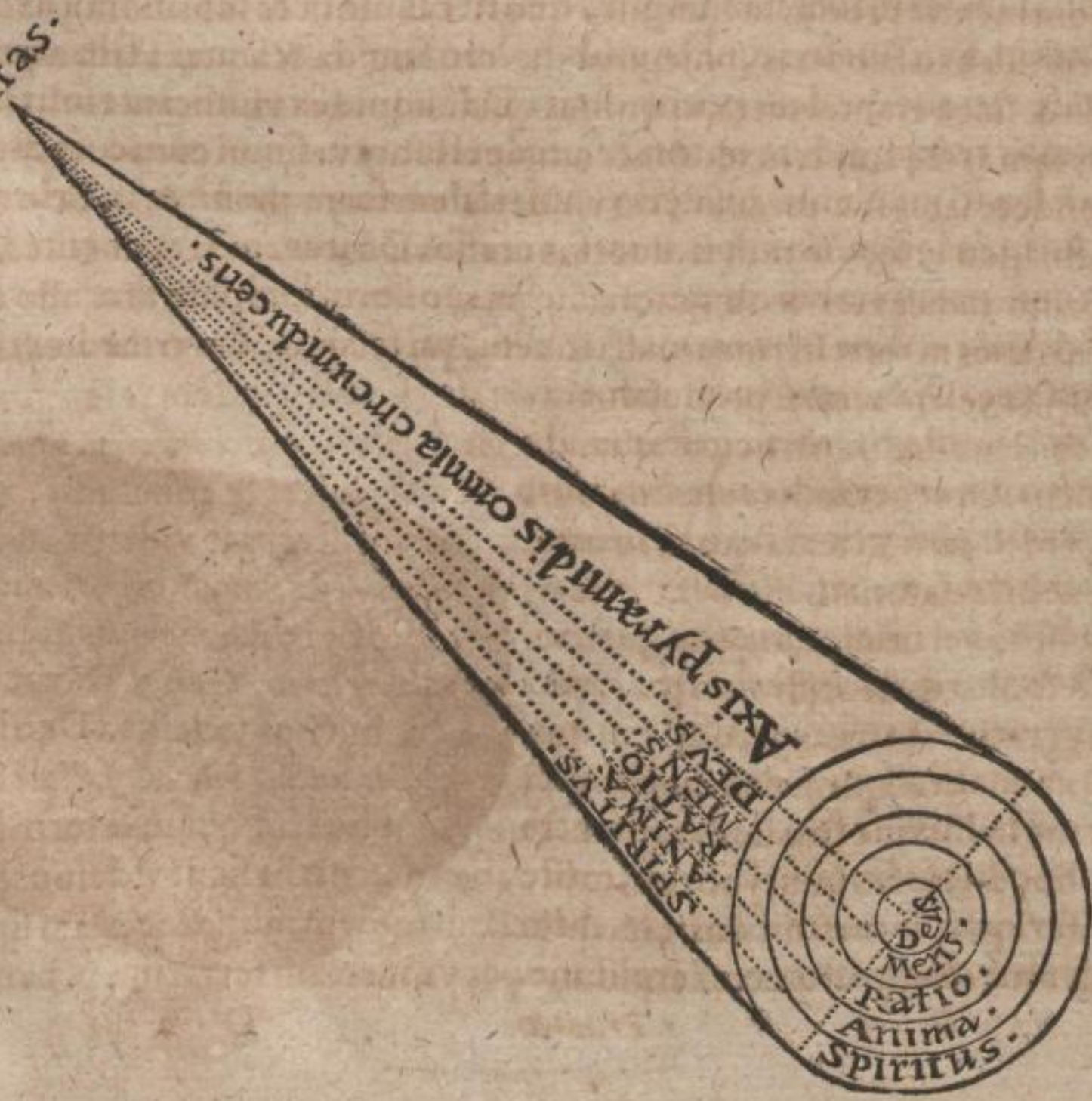
Inquisitio quedam transcendens, quæ per superiorum animæ humanæ naturarum speculationem obseruatis & positis prius fundamentis prædictis visibilibus fieri & præstari potest.

QVEMADMODVM in dimidia illa proportione pyramidali superius delineata, quæ à sphaera solis deorsum versustendit, totam tam externi hominis, quam mundi materialis compositionem more hieroglyphico inuenimus, vtpote cuius basis est terra, in qua humor aqueus visibiliter dominatur, aereus vero spiritus inuisibiliter continetur, vt & elementum ignis, ac denique centrale illud vitæ donum seu pabulum, quod in eo concluditur & occultatur, ita vt externa visibilis mundi humani circumferentia sit terra, proximam vero sphaeram possideat aqua quam sequitur aer, & cum eo ignis, cui orbi visibili viuificans solis radius vel quinta essentia se habet tanquam centrum vel internum principium, ad dandam reliquis prædictis essentiam, haud secus quam sol cælestis vim suam lucidam singulis cæli stellis præbere solet: Sic pari modo solis radii vel splendor æthereus, interni, spiritualis atque inuisibilis hominis basis seu fundamentum est, cuius centrum est DEVS ipse, quem inde ratione quidem præmeditata D. Ioannes lucem hominis vocat, quam qui semel in intima cordis sui penetralia recepit, is iure optimo dicere potest, quod non modo seipsum cognoscat, verum etiam DEVM suum in seipso incolentem sincere (vti hominem probum & iustum decet) venerari intelligat; nam huiusmodi sui ipsius cognitione præeunte, minime à Mercurio Trismegisto impossibile æstimatur, aut DEVM scire, aut eum prout nobis conuenit reuereri; nam in quodam suo loco in hæc verba loquitur. *Cogita quod in te videt & audit verbum Domini: vnde & alibi infert, vos insuper quibus mentis portio concessa est, genus recognoscite vestrum, vestramque naturam immortalem considerate: Cuius quidem rei ratione nobis alibi designat, inquiens, Lux & vita Deus est, & pater, ex quo natus est homo, si igitur comprehenderit seipsum ex vita & luce compositum, ad vitam rursus & lucem transcendens, ex quibus idem ille alibi infert & concludit, Qui seipsum cognoscit, transit in Deum vt Dei verbum tradidit, Et in his à D. Ioanne minime discrepare videtur affirmante, quod Deus sit verbum, & quod omnia per ipsum facta sint, & sine ipso factum sit nihil, quod factum est, in ipso vita erat, & vita erat lux hominum, & lux in tenebris lucet, & tenebræ eam non comprehenderunt. Hic est itaq; externus homo, qui in oculos incurrit, cuius fundatio est terra, Formauerat enim Deus hominem è puluere terra, Gen. 3. DEVS creauit hominem, cuius basis, fundatio, seu principium internum est spiritus, atq; hic spiritus cælestis à DEO ipso in hominis lutosi faciem est inspiratus, iuxta illud, Inspiraueratque in faciem eius spiraculum vitæ, & factus est homo in animam viuentem, Gen. ibid. Ita vt videamus hic fundamentum vtriusq; tam interni quam externi hominis, & quod culmen vel apex structuræ externi hominis sit basis existentie interni. Et sicut videmus solem, spiraculo illo vitæ repletum, quod DEVS primo creationis die in vniuersam molem mundi aqueam spirauit, vt virtute eius mundus viueret, magnifice, & aspectu excellentissimo per vniuersum terrarum orbem con-*

Spici, sic et & sol ille, est purissimum & supremum illud in mundo, quod humanis sensibus discerni potest, adeo ut vix ac ne vix quidem humani visus acie contingi possit; Super eandem ergo basin spirituales homo internus primordium suum, seu lapidem suum fundamentale collocavit, sic ut spiritualis hominis substantiae circumferentia ad extremum interni hominis complexum continendum inferuiat, sicut terra hoc idem in externo homine praestat, estque proxima sphaera a circumferentia spirituali lux illa, quae fluctuans in hoc spiritu, vitam omnibus creaturis impertit, haud aliter quam aqua proxime terram circumfluit, atque tunc postea in illa sphaera rationalis mouetur, sicut aer in aqua includitur, deinde in rationali illo spiritu lucidus mentis spiritus vagatur, utpote immediate a centro emanans, in quo Deus ipse, sua gloria circumuestitus residet, non tamen inclusione, seu ut cum Mercurio Trismegisto loquar. *Quatenus est diuinum hominis centrum, cuius circumferentia est nullibi, hoc est cuius est proprietas esse intra & extra omnia.* A centro ergo hominis interni emittens Deus gratiae suae radios, vel eos ab vniuersa compositione pro diuino suo placito reprimit, iuxta illud psalmistae regii: *Deo dante creaturis colligunt, aperiente manu sua satiantur bono, abscondente faciem suam conturbantur, recipiente spiritum eorum expirant, & in puluere suum reuertuntur;* quibus lucide declarare videtur Prophetam actum varium Dei in hominis interni centro regnantis, vel ad punitionem vel ad vitae beneuolentiam inclinantem. Videmus ergo quod ad quintae essentiae centrum aliquantulum accedat, in quo Deus ipse primitus agit & praesidet. Hinc dictum est, *posuit tabernaculum suum in Sole* quod idem & Mercurius Trismegistus nobis narrat, inquit. *Mens in ratione, ratio in anima, anima in spiritu, & spiritus cum his omnibus corpore* Motum autem spiritus in corpore sic libi describit. *Spiritus per venas arteriasque sanguinemque diffusus, animal vndique ciet, molemque corporis suspensam continet atque circumfert,* Sic itaque videmus, quod nullum sit in corporea vel visibili materia elementum quod ad spirituales in eodem genere non referatur substantiam illud respicientem, neque est vlla in materiali vel formali pyramide sub sphaera solis proportio vel ratio ad naturam corporis cubici tendens, quae non habeat et eandem illam imaginem vel formam in parte sole eminente, iuxta illud Apostoli ad Hebraeos. *Per fide cognoscimus quod semper ita actum sit cum mundo per verbum Dei ut ex iis quae videre non poterant fiant ea quae possunt videri.* Dicunt et Rabbi & Cabalistic sapientissimi, quod omnes res inferiores sunt representatiuae superiorum, & uti sit inferius, sic agitur superius, de qua et sententia omnes tam Hebraeorum quam Aegyptiorum sapientes conueniunt. Verum differentia (si quae sit) solum consistit in eo, quod inferior a sole mundi pars est materialis, superior vero spiritualis, unde euidenter apparet, quod sicut anima est spiritualis regis imago, ita et corpus est animae imago, utpote tabernaculum seu palatium ad eam recipiendum ordinatum, sola autem inter animam & corpus differentia est, quod hoc est visibile & grossum, illud spirituale, inuisibile & subtile. Hinc Hermus Trismegistus nos docet, *quod illud quod crassum est, sit sicut illud ipsum quod subtile est, & viceversa illud quod subtile est, sit quasi illud ipsum, quod crassum est.* Atque ita caelum habemus in terra, & viceversa terram in caelo; Atque vicissim caelum in terra conclusam possidemus, & terram in caelo, & vice consequentiae terra & caelum non nisi vnum sunt, & idem videlicet aqua, uti testatur D. Petrus dicens, *quod erant iam olim caelum & terra de aqua & per aquam, consistens verbo Dei,* fulgor ergo verbi diuini est basis pyramidis formalis, ut & basis illius materialis aqua est, lux ergo a verbo effulgente est aquarum vita, massam aequam a centro vndique gyrans, iuxta illud Ioannis. *In ipso erat vita & vita erat lux.* Concludimus ergo, quod progressio a visibili crassitie ad inuisibilem subtilitatem per naturae gradus facta, nimirum a terra ad aquam, aerem, ignem & aethere, demonstrat nobis progressum ab aetherea sphaera, vel equalitatis luce, vel summo visibilitatis puncto, sursum versus vel intrinsicum, ad ipsum unitatis punctum, ultra quod progressio nulla datur, ascensus ergo a sole versus Deum est huiusmodi, videlicet spiritus aethereus tanquam basis recipiens, tum lux seu anima in spiritu illo nata, deinde spiritus Empyreus seu rationalis in anima seu luce vitali inclusa, tunc postea mens in illo spiritu intellectuali latitans, in cuius centro est ipse Deus primus agens primus motor, ubi spiritus aethereus ad animam se habet ut aer ad ignem elementarem; & anima ad spiritum Empyreum ut elementum ignis ad aethere: & spiritus aethereus ad vitam solis substantiam ut spiritus Empyreus ad mentem diuinam, ac tandem viuica solis substantia ad centrum seu internum eius agens, ut mens ad Deum atque hoc modo sub-solaria cum super solaribus, quae aptissime comparari possunt: Vbi terra obscura est pyramidis portio sursum ad solem tendentis basis, at vero terra solaris luce opulenterissima est basis pyramidis a materiali ad spiritualium conum aspirantis.

Nos vero re hoc in loco, videlicet caelum in terra, seu internum in externo, prout reuera in natura sese habet in forma pyramidis cuiusdam solide explicare tentabimus, in qua cuiuslibet creaturae elementi situs, sed praecipue ipsius hominis interni in externo gradus secundum veram philosophiam, quae theosophorum opinione delineauimus. Sic

Vnitas.

*Primum experimentum quo mineralem naturam cum vegetabili
participare posse probatur.*

DVPLICI experimento hoc probare conor, Nam primo omnium à tenebrosa & fœcali hac terra fungurum seu lychnum refecabam, vt illum oleo comburerem, at eum tantæ duritiei esse deprehendi, vt quamuis continuo arderet, non tamen more vegetabilium cæterorum absumeretur, ita vt non immerito lichnus incombustibilis vocari possit & tali homine à quibusdam insigniri, Postea sumta illius frustra inferuidum illum conieci ignem, atque is profus colorem carbonis viui similem induit, quæ tum postea nihilominus ab igne retracta atque refrigerata, chalybi vel ferro similis euadebat, metallicam quasi dispositionem induens.

*Secundum experimentum exprimens internum huius terræ calorem à sale in
eo fixo procedentem.*

POST destillationem meam vltimam, caput hoc mortuum inde abstuli, quod inueni quodammodo frigidum & calore ignis, vt mihi videbatur, destitutum, verum hæc terra fœcalis super asseres ligneos posita, æeremq; sibi attrahens quinque præterlapsis horis recenter ita ardere incipiebat, vt nisi vigili cura detecta & extincta fuisset eius flamma locum & domum incendisset.

Atque ita breuiter excellentissimi huius vegetabilis anatomiam oculis vestris spectandam, vnumquodq; elementum ex illius chaos elicatum, cum sibi in maiori & minori mundo similibus comparando subiieci, Et quamuis circa subiecti huius explicationem iustum volumen conscribere possẽm, tamen quia in hoc tractatu nostro ipsam basin & fundamentum vobis pandere atque explicare proposui, super quod Macro & Microcosmicum meum volumen construxi, propter quod nonnulli aut ignorantia præfocati, aut inuidia celati fenestram sibi apertam putant interpretandi actiones meas, iudicandi de meâ religione, accusandi me criminis recentium & nouarum opinionum inductionis, qui pro suo arbitrio doctrinam meam condemnant, aiuntque me fouere nescio quas sectas, & imprimis illam fratrum Rosæ crucis, visum est mihi, hocq; imprimis necessario famæ & existimationis meæ interessẽ, veritatem illibatam viris synceris, & omni affectu longe semoto rem æqual lance perpendentibus, declarare, ne forte inertibus & improbis huiusmodi blatéronibus fidem adiungendo, circumuenti & ipsi ad actiones meas carpendas inducantur. At spem firmam foueo illos ex his quæ à me hoc in tractatu proposita sunt, veritatem facile diiudicatos, & in sententiam meam descenduros, consideratis sensibilibus demonstrationibus, à me in medium hic adductis, adiurans insuper & contestans, quod si fidem his quæ à me recitata sunt adiungere renuent, me quatuor vel quinque viros iudicio & existimatione graues electurum, in quorum conspectu denuo demonstrabo, quæ à me literis hic mandata sunt. At si quæ spiritualia sub hac corporea & visibili meâ demonstratione lateant, ab ignorantibus minime respiciuntur, non me sed sui, condemnant intellectus cæcitatem, qui de cæli coloribus, terreis tenebris submersi, iudicare nequeunt: quæ enim spiritualia ceu cælestia sunt mentis & non carnis intuitu videri solent.

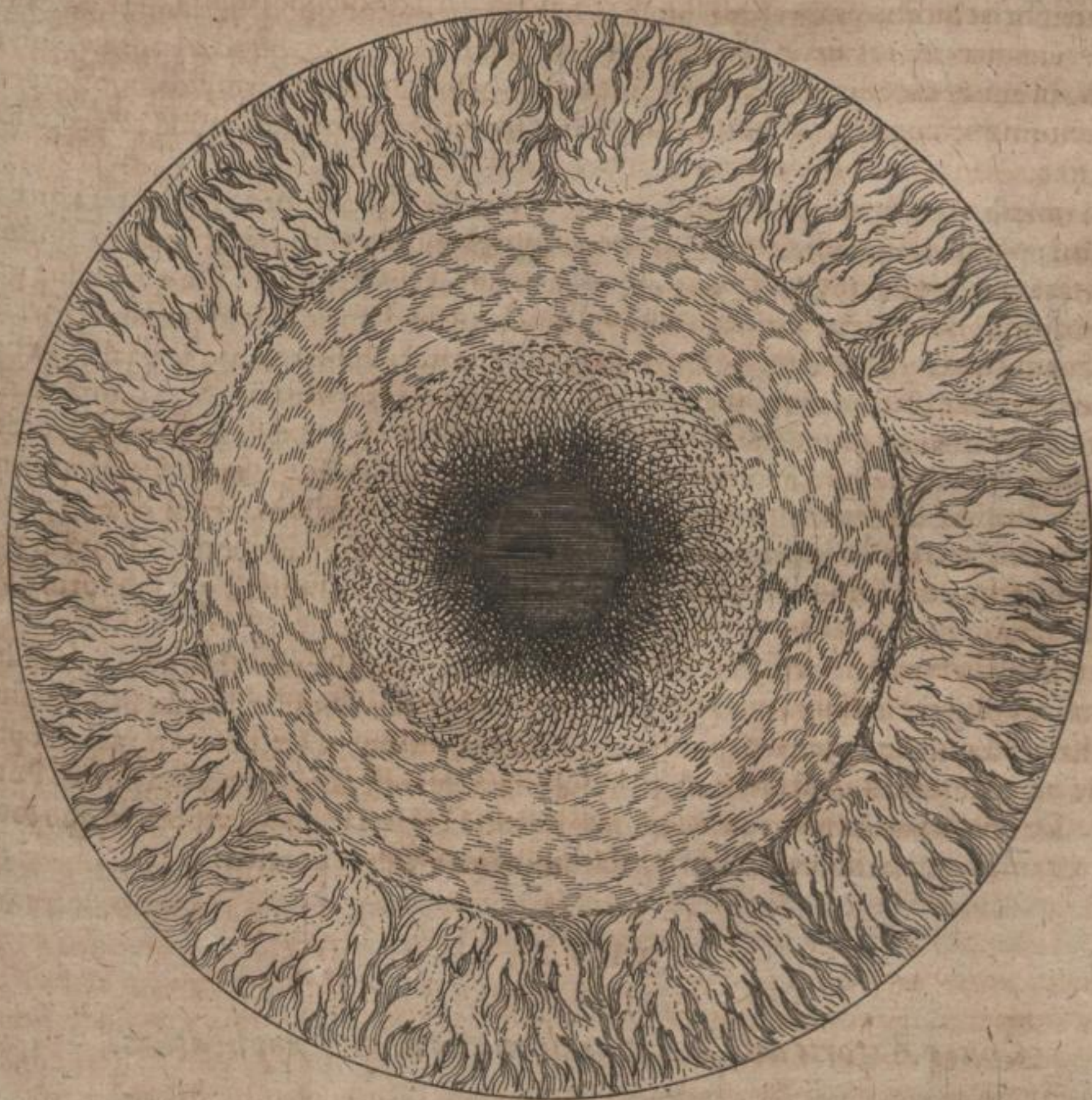
Iam vero ad vltimum huius tractatus librum progrediar, in quo vnumquodq; horum mysteriorum machinis maioris & minoris mei mundi tam interioris quam exterioris applicare institui.

LIBER TERTIVS

De

PRÆDICTARVM APPARITION-
 NVM, AVTORI EX SVO CHAOS MA-
 NIFESTATARVM AD VTRIVSQUE TAM MA-
 ioris quam minoris mundi Architecturam
 applicatione.

CAPVT I.

*Ratio cur Autor mentionem de Hyla vel primâ in creatione materia,
 ex qua facta sunt omnia, fecerit.*

N primo voluminis mei Macrocosmici libro, materiæ primæ ex qua mundus cum omnibus in eo contentis creatus est mentionem feci. Et quamuis differentia inter illam hylæ dictam & chaos meum in præcedentibus toties à me allegatum, quod ego cum illo mundi maioris comparavi, magna sit instituta, (quippe quod Hyla nihil aliud est quam tenebræ vacuæ & inanes, ne lucis quidem scintillam in se continentem, chaos vero opacum & informe extrinsecus solum est, at intrinsecus elementorum actualium (licet indispositorum & confusorum plenissimum:) tamen Hyla illa quam nos primam materiam vocamus, per ex-

D 4

ternam

ternam chaos mei formam comprehenditur, quæ concipitur, tanquam res omni actu destituta, nullum in tra se elementum actuale complectens hoc est res simpliciter in sola potentia existens, atque idcirco nihil in actu. Atque hinc erat quod in tertio capite libri mei primi de Macrocosmo, hanc materiam primam, hanc inquam Hylam minime fuisse creatam statuerim, propter quam quidem opinionem seu assertionem nostram, me à quibusdam ignorantibus aut invidia obrutis iniuste, atque prorsus causa minime audita falso accusatum sensi: Ac si scilicet inde conclusissem, rem aliquam fuisse originaliter increatam, & consequenter aliquid cum Deo fuisse coæternum, cum tamen nihilominus scriptura nos doceat, *Deum omnia primordialiter ex nihilo creasse*. At profecto huiusmodi detractores dum sensum meum non intelligunt, se ipsos in hac sua censura fallunt atque decipiunt; absit enim à me ut rem ullam præter solum Deum increatam dicam, verum dico hanc Hylam esse merum actu nihilum, utpote quod in sola potentia & potestate aliquid dicitur, vicissim inuenimus rem in sola potentia vel posse existentem longe differre ab illa quæ res in actu existit, ex quo sequitur, quod cum materia prima sit aliquid in potentia, id est res mente concepta in sola potentia, illa simpliciter & absolute sit nihil in actu.

Iam vero cum omnis creatio sit illius rei quæ nunquam ante realiter extitit in actum reductio, (præsentia enim Dei omnibus rebus formam habere dedit, quæ antea fuerunt nihil) inevitabili consequentiæ vi colligitur, creationem nihil esse aliud quam in actuationem vel reductionem reuera nihili hoc est rei in potentia in aliquid actuale. At vero quoniam Hyla vel materia prima tale quid non existebat, antequam spiritus domini ex tenebris elucebat, atque super aquis vehebatur, sequitur quod fuerit nihil, utpote omni forma & essentia qua vnaquæque res denominatur, carens. Hinc ergo erat, quod Platoni visum fuerit, hanc materiam nulli alii rei æquiparari posse, quam simulachro in somnis alicui exhibito, quod ex perge facto illo merum phantasma fuisse constat, & Diuus Augustinus silentio id comparat, quod respectu locutionis est merum nihilum.

Sapient.

Alii vero eam ab omni re vere existente tam remotam esse æstimarunt, ut illam rem quæ vix ac ne vix quidem imaginari potest definiant. Porro ut vno comprehendam verbo, erat imaginatiuum quiddam, quod in rei veritate erat nihil, antequam Deus ex tenebris apparens, tanquam ille qui ex sua gratia semetipsum occultare diutius noluit, virtute splendoris sui tenebrosam deformitatem (quæ erat forma nihili) depelleret, & formam aquarum actiuam, prout nunc etiam apparet, indueret, atque ita illas ex opaca potentia voragine extraxit, & in clarum illum lucis splendorem omnia informantem & in omnibus illustrantem produxit, cuius virtute illæ mundatæ & repurgatæ fuerunt. Quod etiam & expressis verbis arguere videntur sacre literæ vbi secundum Pagnini translationem hæc legimus. *Manus omnipotentis mundum ex informi materia effecit*. Iuxta illam Tremellii expositionem. *Manus tua creauit mundum ex informi materia*. At Hieronymus dicit. *Manus tua creauit orbem terrarum ex materia inuisa*. Vnde concludimus primum istam deformem materiam fuisse ante mundi creationem, deinde quod non esset creata liquet, quia deformis, cum omnis creatio est informatio.

Huius autem Hylæ typum seu effigiem in quarto libri primi de Macrocosmo meo capite in forma scilicet infinitæ massæ vel spissæ nebulæ, picis instar nigræ, absque vlla scintillæ lucidæ in ea inclusæ consideratione depinxi, Quod autem ad plenam quæstionis illius resolutionem attinet; An materia prima seu hyla sit creata nec ne vos quibus adest plena de hoc dubio resoluendi cupido, ad Section. I. Portion. I. Part. 2. Lib. I. cap. 5. De præternaturali vtriusque mundi historia referri moneo, utpote in quo loco animi mei sententiam integram, & auctoritates illam firme statuminantes videre potestis.

CAPVT II.

Chaos Autoris ad illud mundi maioris apte applicatum.

ILlico post Deum ex tenebris apparitionem viscosi spiritus in tenebris conclusi, numerum scintillarum vel radiorum lucis infinitum complexi sunt, qui radii in tenebrosam abyssum penetrantes massam illam vel Hylam vel materiam primam in Chaos obscurum, quod est rudis & indigesta materia, commutauerunt: vnde dictum est quod in eius penetralibus seu meditullio quinque elementa more tam confuso concludabantur, ut magno impetu inter se luctabantur & contendebant; haud secus ac in tenebrosa & ingenti abisso in mediâ aeris regione collecta accidit, vbi nubes tonans actui rapacissimi fulminis in ventre eius conclusi resistere obseruatur, quod quidem illam oppugnare non desistit, priusquam è carceribus suis in libertatem erumpat, Ad hoc itaque chaos, quod secundo creationis die in deformi tertii diei regione fluctuabat, applico ego chaos mei exemplar, ex quo quinque mea elementa terrestris ignis violentia extorquebam, ad imitationem omnipotentis illius artificis qui virtute sua ex vniuersali chaos illa quatuor mundi elementa, mediante cælesti suo igne primordialiter extraxit, Hinc ergo est quod in 10. cap. lib. I. de physica macrocosmi historia duplicem chaos imaginem seu figuram expresserim, quarum priorem pro intentione & mente philosophorum formabam, posteriorem vero secundum propriam meam inuentionem, atque apparitiones, quæ ex hoc exemplari meo se oculis meis ostendebant, delineavi.

CAPVT

CAPVT III.

De diuini spiritus qui super aquis vehebatur ex tenebris apparitione, nostrique experimenti ad eam allusione, simul atque de trium primarum dierum creatione.

Colligendum est ex Mercurij Trismeg. sermone, quod cum spiritus domini super aquis vehebatur, illæ aquæ fumo vel vaporibus glomerato vel perturbato similes fuerint, vnde & ipse nuncupat illas naturam humidam, ineffabili vultu exagitatam, dicitque quod in hac natura humida ita ab obtutu & aspectu immensæ huius lucis & splendoris spiritus DEI perturbata, umbra terribilis, vel caligo quædam immensa spiritali vel obliqua reuolutione deorsum versus in humidam naturam ita perturbatam delapsa fuerit, iam vero vt hæc ad hoc nostrum opus quodammodo haud inepte applicemus, inuenimus in prima nostra apparitione, spissam & nebulosam apparitionem modo à nobis relatam, & in ea nigram & opacam umbram deorsum versus in aquæ vel humidæ naturæ fundum se virtute ignis vel lucis cuiusdam reuerberantis præcipitantem, quæ quidem lux in operatione sua, diuinum illum splendorem imitabatur, vt pote à quo originem suam ducebat, Harum itaque tenebrarum deorsum versus repercussarum imago in cap. 6. lib. 1. Phylæ Macrocosmi Historiæ generaliter & satis luculenter expressa est, simul atque spiritus superaquis motus à verbo FIAT procedens, vnaquæ cum tenebrarum declinatione deorsum centrum versus progressus, cum aquarum informatione, quæ erant vehiculum lucis illius operantis, ad viuum per figuram depictus est fol. 49. eiusdem libri, Et quando quidem apud Moysem trium dierum facta est mentio, antequam mundi creatio completa fuit, quorum primo supremum cælum igneum scilicet seu lucidum fuit factum, secundo regio media, vel cælum æthereum, tertio vero infimum vel elementare, necessario sequitur, quod cum primum cælum solummodo primo creationis die esset factum, tunc quidem secundi seu mediæ cæli continens cauitas fuerit deformis atque tenebris adhuc obruta, atque consequenter illud etiam cæli infimi spatium. vnde sequitur, quod si tenebræ quæ ante vllam rerum existentiam primi cæli formam delerent & depriuerent, præsentia lucis repercussæ & deorsum centrum versus non profligatæ fuerunt, umbram hanc tenebrarum ita deorsum detrusam & depressam, cum tenebris illis quæ formam omnem medio cælo, vel secundi diei operationi per spatium primi diei denegarunt, fuisse permixtam, ita vt huius cæli mediæ tenebræ fuerint geminatæ vel duplicatæ; & consequenter ob eandem rationem infimæ regionis tenebræ fuerint triplicatæ, post secundi cæli perfectionem. Hinc ergo ortum est chaos illud, quod tria elementa in se continebat, nimirum spheram ignis, illam humiditatis, atque globum terræ, Hinc ergo procedit triplex illud in compositione naturæ regnum, nimirum Animale, Vegetabile, & Minerale. Atq; hinc tres illæ completæ in terra vel regno tenebrarum regionis proficiscuntur, quæ singulæ ad horum elementorum singulum respectum habent; Hinc (inquam) primo omnium habemus terram, quæ est frigida & sicca tanquam aqua quædam spissa seu frigida & sicca, quippe ex qua omnis fere humiditas exhauritur: Huic proxime succedit spheræ humiditatis quæ est aut frigida, elementum aquæ communiter dicta, aut calida & humida quam vulgariter aerem vocamus. Tum postea spheræ ignis sequitur, quæ est quasi calida & sicca aqua, ita vt calida & sicca hæc aqua sit nihil aliud nisi quædam spirituum cæli ignei vel empyrei fœx: spheræ autem humiditatis crassior spirituum cæli ætherei vel mediæ portio, qui in tenebris fuerunt inclusi, atque huius spheræ pars calida & humida est basis æthereæ partis, quæ supra spheram solis est, eiusque portio frigida & humida est densior pars spiritus qui intra solem & spheram aquæ natat, Ob hanc itaque causam in primæ secundæ & tertie diei creatione expressi figuras folio 55. 88. 63. 66. & 69. relatas, vnde gradus tenebrarum elucescunt quatenus scilicet in mensura & proportionem illæ versus centrum mundi descenderint, vbi stabilitæ sunt eo scilicet loco, quo etiam nunc commorantur, tertio die quando terræ nomen illis inditum est.

CAPVT IV.

Extractio quinque elementorum ex mundi maioris chaos: eorundem cum elementis ex nostro exemplari extractis applicatio: Rationes Autoris eius inuentionem pyramidis tam materialis quam formalis concernentes, vt & modus harmoniæ mundi, & denique quomodo sol ex terra extractus fuerit, hoc in loco explicantur.

IN secundo præsentis huius tractatus libro perfectam quinque elementorum ex paruo nostro chaos extractionis vegetabilis Grani rationem ignis terrestris violentia declarauimus. Eodem plane modo cælestis

lestis lux, immediate à spiritu DEI profiliens, ex triplici chaos, quinque mundi maioris elementa, virtute circulatiua & re Verberatiua pro cudit, Modum autem quo vnumquodque quatuor istorum elementorum sublunarium à massa tenebrosa & à reliquis elementis separatum fuit, cum vera in eorum partitione operandi ratione, inuenietis in libro secundo voluminis mei physicae macrocosmicæ, cap. 11. fol. 63. inter quæ illud ignis supremo loco gaudere cernitur, quod tamen omni dubio procul vltimum ex nigra terræ massa emicauit, atque emerfit, prout demonstratum est à nobis tum in experimēto nostro extractionis ignis ex nostro chaos; tum etiam in cap. 12. fol. 64. 66. positionem terræ tenebrosæ declarante: Vbi id demum se ipsum in propria sua natura singulis reliquis elementis iam diuisis & à sua mole extractis manifestauit; Tum & caput 13. fol. 66. 68. describit rationem atque characterem sphaeræ humiditatis, quæ natura duplici ex massa deformi promanare videtur, vtraque simul iuncta, nimirum aqua scaturiens primo ante aerem, ac postea aer cum aqua commixtus, quem sequitur ignis velut modo dictum est; Hic itaque locus illa elementa aliquantulum confusa atque perturbata & immunda exprimit in prima sua apparitione, at vero figura fol. 69. eadem purificata & complete in naturali sua sedē mediante vinculo quintæ essentia discriminata atque disposita depingit; Ultra autem hæc omnia, sicut in parua nostra operatione quintam essentiam seu grani scintillam ex centralis chaos nostri solis sphaera vltimo loco post omnia exilire deprehendimus, ita etiam verisimile & probabile est igneum & spiritualem solis globum in mundo maiori demum post chaos in centro vniuersalis machinae vel structuræ stabilitum emeruisse, atque in cælum fuisse sublimatum, atque hoc experientia in nostra hac operatione confirmat, in qua inuenimus primum elementum, aquam videlicet, primo è tenebroso carcere esse liberatam postea secundum quod erat aer, tum ignis qui erat tertium, tandem quinta essentia quartum, ac denique terra, quæ erat externa prædictorum omnium fundatio, ita vt inueniamus quintam essentiam vel quintum elementum (cuius præcipua habitatio in centro seu corde medij cæli est) vltimo ex magni & generalis chaos vtero fuisse extractum. Et profecto si modo notauerimus, quomodo mundi maioris sol à Moysē antistitum & sopherum facile principe & patre, post terræ positionem & aquarum limitationem factus fuisse dicatur, clarissime percipiemus, hoc eius mysterium ad eundem scopum meum tendere, sic enim ratiocinari cogor. Cū creaturæ primi cæli creatæ sint primo die, & creaturæ infimi cæli cuiusmodi sunt mineralia & Vegetabilia die tertio sint factæ, quæ nam fuit ratio, cur creaturæ medij cæli quarto demum die procreatæ fuerint, nimirum sol, Luna & reliquæ stellæ; Ego respondeo, DEO super naturali ita visum fuisse, vt terrestre hoc chaos secundum naturalem suam positionem ederet seu pareret naturalem DEVM, vel splendidam naturæ lucem, in tenebroso chaos occultatam ad viuificandum temporali modo mundum, & ad producendam multiplicationem in compositis sublunariis, qui in quarti diei principio subleuatus fuit in cælum. Neque impossibile hoc mundanis nobis videri debet, cum ex terra profiliat ipse supernaturalis & spiritualis DEVS, quo inuisibiles animæ & spiritus in sua essentia præseruantur, Nam in sacro textu reperitur hoc, *Aperietur terra & pariet saluatorem*, Atque hic spiritualis & supernaturalis DEVS, inuisibilis filius DEI patris, (sicut mundanus Sol à Platone visibilis DEI filius vocatur) dirigit & gubernat à sole sursum versus, per consonantiam Diapason spiritualem & inuisibilem, sicut visibilis sol per similem visibilem & materialem deorsum versus operatur. Ad quam rem pertinentia inueniet, qui se immerget in harmoniam nostram mundanam physicae nostræ historiae lib. 3. cap. 3. Et quantum ad figuram formalis & materialis Diapason Vid. fol. 90. Porro etiam materiam hanc fusius in 6. & 7. cap. libri primi Macrocosmi mei explicauit, vbi rationes satis validæ cum figuris rem istam confirmantes adductæ sunt; Vnde mihi quidem proposui in hac mente & opinione perseuerare. Vtique dum rigidi & violenti huiusmodi demonstratiuarum opinionum reiectores, rationes solidiores fortiori experientia stipatas, quam à me in medium productæ fuerunt, adduxerint.

Nunc igitur quantum ad corpus solis maioris mundi attinet, inuenimus illud nihil esse aliud præter spiritum condensatum, vnde philosophi id *Densorem sui orbis partem* definiuerunt, esse etiam flammis lucidis vndiq; illuminatum omnes cernimus, qui eius radij sunt tanquam agentia, quæ generaliter in spiritu mundi huius visibilis operantur. Et quia illud corpus lucidum videmus in ipso medij cæli centro collocatum, DEVS autem ipse formarum omnium fons & origo à propheta David *in summo calo habitare* dictus sit, hoc est in lumina puritate, cum vero è regione infecta terra; quæ est grossa & magna materiae massa vel mater; in infimo centro collocetur, ita vt fons formæ ab illo materiae oppositio ne spatij diametralis differat, in cuius medio sol constitutus est, infallibiliter ergo sequitur, solem æqualiter participare de forma & de materia, nimirum de spiritu materiali deorsum respiciendo, & luce formali sursum speculando, Atque hæc est ratio, cur antiqui philosophi tantum verborum fecerint de sphaera æqualitatis in qua sol circum agitur atque alij de sphaera animæ mundi quam rationibus sapientum philosophorum approbauit lib. 4. cap. 10. *Macrocosmi*, earumque veritatem demonstraui figuris & conclusionibus, fol. 81. 89. 90. 165. explicatis. Atque hæc illa est, cuius mentionem feci in sole meo centrali quem ex chaos meo artificiali elicui. Nam (quemadmodum dixi) inueni purum & limpidum spiritum, christallo similem, radijs lucidis totum irradiatum, ita exquisite proportionatum, vt spiritus proportionem lucis non excederet, neque formalis lux materialis spiritus mensuram superabat, verum appetitus spiritus actū lucis sibi requisitæ videbatur exaturatus, vnde sit vt immortalitate insignita sit huiusmodi substantia, & ad vitæ sustentationem conferat. Ex huiusmodi ergo substantia obseruatione percipiebam, quid philosophi per sphaeram æqualitatis intelligant; quod quidem me vltius ad extremitates huius mediocritatis quærendas impulit, vt scilicet eadem operationes

rationes excellentis actionis & passionis vitæ iuuestigare. Geometrica itaque inquirendi ratione inueni
 terram esse fontem materiæ & passionis, eo quod crassissimam materialis substantiæ foundationem illam
 esse deprehendi, cuius rei veritatem eo magis & luculentius percepi, quia Aquam, elementum ei loco &
 natura proximum ea tenuius, & leuius, & magis perspicuum esse obseruavi, deinde aerem aqua, atque et-
 iam ignem aere, ac tandem viæ consequentiæ colligebam, quod eadem proportione æther seu cæli stellati
 substantia tenuior elementari igne esset, ac deniq; quod intellectuale vel empyreum cælum esset omnium
 tenuissimum, vt pote cuius substantia ob immediatam DEI præsentiam nihil est aliud quam tenuissimus
 mundi spiritus in ignem & lucem conuersus, nam in hoc cælo lux primo die creata est; iam vero quoniam
 nulla creata materia vel spiritus potest esse in DEO, ingenuè & libere asseruimus, quod materia in hoc loco
 necessario vt pote DEO contiguo tanquam in vnitate vel puncto materiali desinat ac terminetur, ac si quis
 diceret *Non plus ultra*, Quocirca perspicimus materialem progressum ex opaco terræ fonte, sursum versus,
 esse instar flammæ ignis, quæ quo altius ascendit, eo magis acuminatur, & in apicem redigitur, Atque hæc
 causa est, cur vniuersum materiæ scopum seu fundamentum in terra iacens in formam pyramidis reduce-
 rimus, cuius basis in terra vt pote spissiori materiæ portione collocatur, conus vero ipsum DEI thronum
 contingit, atque hanc pyramidem vocamus materialem, aqueam, & passiuam pyramidem. Iam vero quia
 sedes DEI dicta est esse in cacumine cælorum, in summo cælo, vel cælo cælorum nimirum vbi punctum se-
 midiametri terræ seu centro oppositi in mundi circumferentia terminatur, percipientes insuper actum DEI
 in creatione proportionatum esse, & æqualiter ad humidæ materiæ passionem se habere, pyramidem aliam
 positione illi materiali contrariam effinximus, nam eius basis est tanquam continua vel contigua DEI præ-
 sentiæ, videlicet in fabricæ circumferentia, eius vero conus deorsum versus vergit, ad pyramidis materialis
 basin, seu fabricæ macrocosmicæ centrum, seu meditullium, haud secus quam conus materialis superius il-
 lius formalis basin attingit, Et quod hoc in ratione ita se habeat, hoc modo eliciebam, quia nimirum DEVS
 dictus est fons omnis lucis, postea cælum proxime illi subiectum, in quo immediate elucet à suo splendore
 dictum est Empyreum, vel igneum, postea medium cælum vocatum est æther quasi igneus aer, quia aer &
 ignis æqualiter sunt proportionatæ, postea experientia percipimus effectum lucis in inferiori cælo esse
 debilem, ita vt materiæ appetitus nunquam satietur, vnde veterem formam in nouam permutare assidue
 cupit, atque hæc causa est alterationum in inferiori cælo. Hinc itaque effectum lucis virtutem suam sensim
 & gradatim in descensione sua remittere, & in actu suo decrefcere cernimus, idque ob materiæ inferioris
 dominium, quæ restinguit & coercet eius vim, non aliter quam lux corpulentiam & resistantiam materiæ,
 que magis in altum se eleuabat, efficacia & vi sui in superiore regione domini murilabat. sequitur ergo quod
 sicut massa humidæ materiæ ad formam pyramidalem reduci potest, quæ vocatur pyramis materialis, ita
 etiam lucis molem in mundo à præsentia DEI è tenebris seu potentia in actum elucis emanantem in for-
 malem pyramidem reduci posse, quæ in descensu suo materialem illam ascendentem æquali proportione
 disseccare & diuidere cernitur, ita vt vbi concursus & interfectio illarum facta est, ibi videatur esse sphaera
 æqualitatis, vel animæ mundi maioris sedes, in qua sol cursum suum diurnum conficit, Hypotyposes & ra-
 tiones duarum harum pyramidum, sibi mutuo obuiam venientium, vna cum illarum interfectionibus ad
 viuum expressæ sunt in dicto meo libro fol. 105. 18. 84. 89. & 90. Et quomodo hæc duæ pyramides non Geo-
 metricæ sed physice sumendæ sint, sufficienter rationibus & demonstrationib. declaratum est fol. 76. Quoq;
 faciliorem vobis hanc pyramidalem meam doctrinam reddam, vniuersam meam in iis intentionem pecu-
 liari libro exposui, quem in technicæ microcosmi mei historiæ sine reperietis inscriptam, *De speculatiua py-
 ramidum Metaphysicæ & physicæ scientiæ*. Totam igitur doctrinam illam quam de duabus hisce pyramidibus in-
 venimus, ab istius mediæ substantiæ speculatione collegimus, vt pote quæ exactæ & complete in luce &
 spiritu temperata est. Et sicut ratio ipsa nobis dicit, neminem sibi imaginari posse mediū, nisi habita ratio-
 ne ad duas extremitates, non aliter quam in Arithmetica videmus numerum binarium dari non posse, nisi
 duabus eius extremitatibus, vnitate nimirum & ternario ponderatis, ideo, modum inueniens ego in semi-
 diametro orbis Naturæ, illico extremitates eius dimensus sum, faciens semidiametrum mathematicum
 axem seu lineam centram vniuscuiusque harum naturæ pyramidum, nimirum tam materialis quam for-
 malis. Super has igitur rationes tanquam fundamenta stabilissima & tutissima philosophiæ meæ structu-
 ram imposui, ad refutandos rumores illos qui doctrinæ meæ fundamenta ideo erronea vt pote noua esse
 passim sed inconsulte vulgi ignorantis more sparserunt, sed hortatos velim insolentes hos censores, manum
 calamo ad mouere & confutare ea quæ à me proposita sunt, vt sic omnes iustitiæ alis inuitentes illos iuxta
 & me quales sumus perspicere possint, eoque magis de nobis & erroribus nostris dextre iudicare discant.

Ultimo, ratio vegetationis & multiplicationis plantarum à me in primo macrocosmi mei libro de-
 scripta, vt etiam sensibilibus & vitalium spirituum in animalibus in cap. proxime sequenti expressa, plene
 demonstrata est secundo cap. libri pr. huius tractatus & quarto cap. secundi libri & specialiter in tertio illius
 experimento. Atque ita vniuersum cursum visibilis naturæ in mundo maiori contemplati sumus in
 hoc exiguo vegetabilis creaturæ subiecto, quocirca progrediemur, & demonstra-
 bimus quomodo id ad vsum microcosmi vel mundi nostri minoris
 demonstratione applicauerimus.

Secun-

Secunda Pars

LIBRI TERTII

MICROCOSMVM CONCERNENS.

CAPVT I.

De Homine.

NUNC vt conclusionem hanc nostram experimentalem ad hominem eiusque partes applicemus, id est ad eius externum & visibile primo & tum postea ad internum; dicimus corpus humanum quod est eius externum terræ tenebræ & opacæ esse applicandum, vt pote quæ pars absque partium spiritualium in illam infusione animæ nimirum (quæ à cælo suam originem & essentiam ducit) maioris existimationis & validitatis non est, quæ exanimata nostra terra antea allegata, caput nimirum mortuum, vel sæculentæ nostri chaos reliquæ: quomodo autem corpus hoc humanum merito appelletur terra, secundo capite libri mei quinti de microcosmi historia fol. 100. ostendi, vbi simul probaui, quod quamuis terra nuncupetur, tamen in se quoque contineat elementa aquam, aerem & ignem, ad compositionem perquam necessaria; Postea quemadmodum in hoc ipso tractatu lib. 2. cap. 9. ipsos Platonicos statuisse asseruimus, animam esse in spiritu, & spiritum in corpore; sic etiam in quinta nostra essentia videmus modum, quomodo viuificantes lucis radij (quæ est vera illa anima de qua Platonici intellexerunt) mediante limpido & claro spiritu tanquam vehiculo seu patiente ei optime à Natura adaptato, in corpus introuehantur, Arque hinc spiritus hominis à sapientissimis philosophis vehiculum vel curriculum animæ appellatus fuit: & quia spiritus tam arctè animæ inuisibilibus naturæ iuncturis deuinctus est, sæpe numero pro anima vitali ipsa sumitur. Hinc ab Apostolo dictum est, *Potens est gladius DEI, gladius agens vsque ad diuisionem animæ à spiritu*, nemo enim præter solum DEVM hæc duo ab inuicem separare potest; de hac itaque anima & spiritu cum eorum vnione & diuisione fuse in libro 13. de physica macrocosmi mei historia cap. 1. & 2. vt & in lib. 12. cap. 14. & diuersis alijs locis huc pertinentibus, mentionem fecimus. Iam vero quomodo spiritus vitalem lucem in se tanquam oleum lampadis flammam suam portans, in corpore operetur, sufficienter in libro 8. capite octauo expressi, vbi primo loco demonstraui spiritum hunc esse verum vniuscuiusque creaturæ tam animalis quam vegetabilis humidum radicale, & quod principalis eius sedes sit in corde, & ob hanc causam cordeorsum pædet, tanq̃ pyramidis formalis ob figuram lucis viuificæ inuisibiliter in eo latitantis & operantis. In illo etiam loco spiritus in corpus deferendi rationem ex Mercurii Trismegisti autoritate describo; qui in hæc verba loquitur: *spiritus in venas, arteriasque, sanguinemque diffusus, animal vndique ciet, molemque corporis sustentans tenet, atque circumfert; anima in spiritu, ratio in anima, & mens in ratione*, Tum & quid sit anima viuificabitidem in capite proxime sequenti retulimus, nimirum *scintilla quasi lucis celestis, quæ à suo proprio christallino liquore spirituali nutritur*; De operatione huius animæ, eiusque potentia gradibus in corpore vniuscuiusque animalis creaturæ abunde cap. 5. dicti libri egimus, vbi copiam vitalis lucis in hoc spiritu esse agilitatis corporis causam indicaui, Sic & in cap. 3. dicti libri animam hanc (quam in æthereo quasi spiritu fluctuantem finxi) tanquam animam mediam, vel mediam animæ humanæ regionem esse declarauimus, vbi simul rationem notauimus, cur animal sæpe immortale appelletur, & sæpe vicissim nuncupetur mortale, Et tandem quod ad proprietatem eius in corpore humano attinet, pluribus descripta legere potestis, hocque ample in ca. 1. eiusdem libri; Hic itaque est ille Naturæ actus, mundanus vel cælestis ille radius, de quo in cap. sexto. libri tertii eiusdem voluminis verba feci, quem ad vitam tam hominis quam cæterarum creaturarum perquam necessarium esse asseuerauimus, quippe qui est celsissima visibilis mundi essentia portio, quæ est tanquam lucidissimæ splendentis massæ solaris pars seu scintilla, in spiritu ad talem gemmam recipiendam dignissimo natans, in qua quidem mixtura ad vitam conducente, vt lux beneuole agit ad vitam, ita spiritus suauiter & naturali amplexu passiones eiusdem recipit.

CAPVT II.

*De Naturali facultate, & quod omnis vegetatio ab Hepate procedat,
similiter de spermate vel Hepate hominis.*

Narraui vobis in experimentalis mea operatione, nimirum in libro secundo, & capite secundo istius præsentis tractatus, principalem & immediatam vegetationis caulam ab aere proficisci, vbi experimentum vobis hoc idem probandi gratia in lucem produxi; sic quoque euidens est ipsam aeream partem in nutrimento sanguinem procreare, virtute cuius vniuersa corporis humani massa vegetatur ac augmentatur, vbi contra illa deficiente, hæc tabescit ac flaccescit, atque hinc inde manifestum est, naturalem facultatem principaliter ab hoc elemento mixto cum portione animæ quintæ essentiæ, à me supra adductæ, foueri atque sustentari. De hac vegetabili vel aerea essentia sufficienter in capite septimo libri noni de physica Macrocosmi mei historia sermonem ieci, vbi aeream experimenti mei partem ad hoc negotium apte applicaui, & omnes in naturali hac facultate actiones manifeste explicaui. Et quamuis à nonnullis statuatur, sperma esse spumofam & superfluam tertiæ concoctionis partem, nihilominus certus sum & fideli experientia instructus, centralem & principalem spermaticæ massæ partem esse æthereæ & vitalis naturæ, de qua antea aliquid verborum fecimus, & quæ de hoc subiecti huius puncto dici possunt, in tertio, quarto & quinto capite lib. II. de physica macrocosmi mei historia plenius atque etiam luculentius in Anatomia mystica locuti sumus; concludimus ergo quod hæc naturalis facultas sit actus ille in aereo spiritu, cuius mentionem fecimus in cap. 7. lib. 3. eiusdem Microcosmicæ meæ historiæ; vbi non absque iusta ratione illam radium elementarem vocaui, & subiectum animæ sensitiuæ, vel basin vniuersæ fabricæ animæ humanæ.

CAPVT III.

*Quod inuisibiles seu spirituales animæ humanæ partes super illas visibiles
tanquam fundamenta & bases corporeas extructæ sint,
Ratio etiam descensus animæ in corpus humanum
hic disceptatur.*

Sicut in experimentalis nostræ demonstratione visibiles vegetabilis & animalis animæ portiones in subtili spiritus illius substantia consistentis, qui est inter solem cæli & tenebrosam terram, ex qua corpus formatum est, oculis corporeis intuitus sumus: ita & spirituales atque inuisibiles animæ partes oculis intellectus speculari nos decet, atque hæc à visibili solis corpore vsque ad materiæ conum cum Deo ipso cõtiguum ascendunt, quocirca, sicut in aere æthereus spiritus, tanquam in suo vehiculo portatur, & in hoc spiritu æthereo anima lucida tanquam in vehiculo vehitur, quorū omnium fundamentū est opaca terra, ita anima hominis est rationalis vel intellectualis spiritus basis seu vehiculum in quo mentis radii inuisibiliter se balneari & lauare gaudent, Porro & in centro mentis Dei essentia habitat, Et hoc est illud ipsum, quod Mercurius Trismegistus nobis hisce inculcat verbis, *Verbum in mentem, mens in rationem, ratio in animam, anima in spiritum, atque hic in aerem, & deinde hæc omnia per mare aereum deorsum subterlabentia, cum illo & in illo tanquam ultimo vehiculo in corpus transferuntur*, vniuersam huius in corpus humanum descensus methodum in libro tertio capite octauo physica meæ Microcosmi historiæ descripsi, vbi hæc continentur, *Quibus vehiculis aut per quæ media lucis cuiuslibet cæli animam humanam constituentem corpori iunguntur*; & in tertio capite libri eiusdem quarti quod hæc continet, *Qua harmonia mundana virtute, Mens ad corpus suum opacum allicitur*? In fine cuius capituli, etiam hieroglyphica demonstratio cum harmonia, descensus animæ in corpus expressa est. Et in quarto capite dicti libri, vbi leguntur hæc, *Quomodo mens & intellectus à superiori per vniuersum mundum inferiora versus ad centrum vsque penetrans mysteria cuiuslibet cæli animaduertat, & de natura ac dispositione cuiuslibet cæli participet, & ipsorum virtutes secum in hominem mundanum introducat*? Ita & in cap. 2. lib. 8. quorum sensus hic est, *Quomodo anima media cum sua domina mente, mediante spiritu æthereo in corpus infundantur*? Hæc igitur est mens illa, à cuius possessione homo iure imago Dei vocatur, prout pluribus descriptum inuenitis in cap. 5. libri tertii Macrocosmi mei, Quantum attinet ad excellens hoc animæ humanæ caput, reposuimus id in capite quarto libri tertii prædictæ historiæ, vbi ego voco illud radium superælestem, & actum Dei, sicut etiam in toto libro septimo eiusdem subiecti, & in diuersis locis operis mei Microcosmici, vbi demonstraui partem mentalem esse vnitatem interni hominis: & licet Mercurius Trismegistus affirmet, quod *verbum sit in hoc mentali radio*, nihilominus tamen opinio mea est mentalem hunc radium esse verbum ipsum, cum sit emanatio immediata à fonte vnitatis & lucis, quod ego in libro supra à me citato probaui nullo modo pati in se ipso posse, vnde, & quia etiã est emanatio prima à patre, demonstraui illud esse Messiam vel virtutem Tetragrammaton, quod videtur confirmari per illud D. Iohannis. *In ipso erat vita, & hæc vita erat lux hominū, & hæc lux lucebat in tenebris, & tenebræ non cõprehendebant illam*, sed & hoc in historia nostra Cabalistica luculentius explicatur. Infinita circa hanc materiã possem proferre, & literis mādare, at hoc nō est intentionis meæ scopus, quippe quod mundo declarare nititur, quomodo propriarū alarū mearū remigio elatus huc vsq; ptigerim, & quod in mea testat potestate, p̄ qualibet re à me in

scriptis meis tam Macro quam Microcosmicis allegata, testimonium experimentale perhibere; quid autem demonstratione oculari certius? Atque ita breui huic tractatui finem imponam, qui licet minime prima fronte intelligentibus, aut ignorantia obfuscatis, atque etiam momis, aut ingeniis nonnullis mercurialibus ad temerariam censuram procliuibus ridiculus forsitan propter subiecti generalitatem videri queat, Lectores nihilominus monere mihi consultum est, ne leui (vt aiunt) pede res obuias & communes transgrediantur, nam quamuis illi externa illarum integumenta dignoscere & discernere queunt, tamen thesauros in illis reconditos detegere & apertis oculis intueri valde arduum videbitur. Hæc enim est ratio cur stultiores, quas nunquam viderunt, ita naso suspendant, pro impossibilibus illas iudicantes, quasi vero ad capacitatis illorum modum ita extensa sint omnia, vt debeant iure ipso vel belluino ipsorum sensui manifesta fieri, vel simpliciter in rerum natura existere posse prorsus negari. Sapientibus mysteria occulta conueniunt solis, manifesta & vulgaria tam stultis quam sapientia mundana intoxicatis, Illi cum reuera sint docti & in mysteriis Dei & suæ naturæ optime versati, à mundo pro fatuis, vt pote qui seipso mundo reuelare nolunt, habentur; hi cum reuera sint mera insipientia obruti, pro doctis & sapientibus falso à vulgo habentur, quippe

qui præstigiioso more videntur prudentes cum reuera omnium sunt stolidissimi, sic enim in vanitate transit gloria mundi; nam quicquid est sub sole præterquam vera

Dei cognitio est vanitas, iuxta illud sapientis, *Vanitas*

vanitatum & omnia vanitas.

F I N I S.

SECTIO-

SECTIONIS I.

PORTIONIS III.

Pars Secunda.

D E

VVLGARI MICROCO-
SMI ANATOMIA.

In diligentium corporis humani regionum inspectione particulariumque eiusdem inquisitione consistens.

Infima seu elementari, omnes ipsius abdominis partes diuisim explicantur.

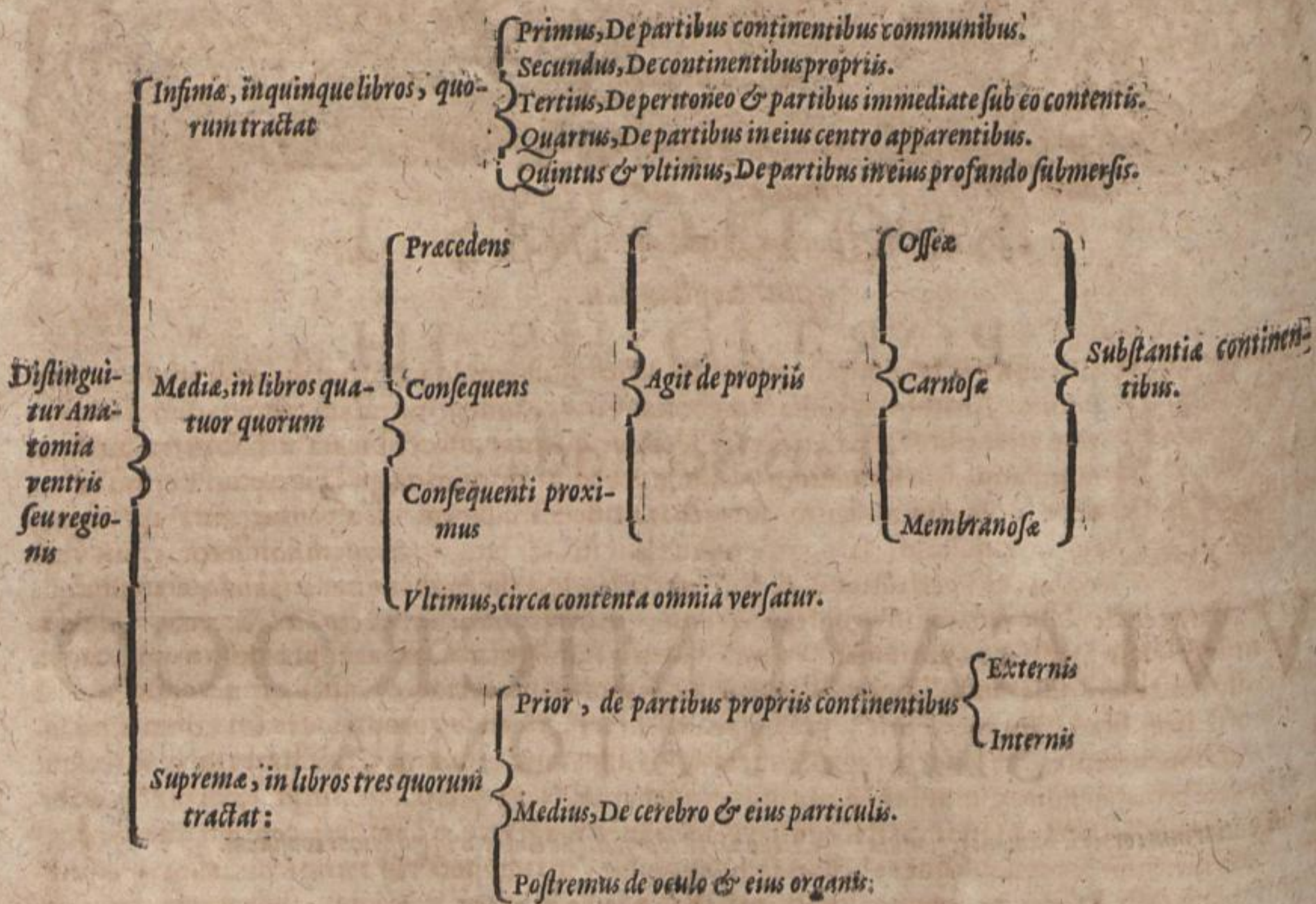
*Quippe in cuius re-
gione*

Media seu caelesti, quodlibet Thoracis membrum separatim aequali diuisione enucleatur.

*Suprema seu supercaelesti; quae capitis & cerebri sunt; scalpelli acie, spiritualia vero verborum filo re-
uelantur.*

TABVLA INTEGRVM PARTIS HVIVS Secundæ subiectum delineans.

PROOE-

P R O O E M I V M.

CAPVT I.

In quo variae Anatomistarum, priusquam in directam praxis suae seriem coincidunt, perorandi formulae tractantur; Atque etiam Authoris hac in re methodus, eius ratio, simul atque exemplar explicantur.

EDICORVM fere omnium mos est atque consuetudo satis laudabilis, vt priusquam in publicae Anatomiae semitam ingrediantur, orationem quandam tam ad animos auditorum attentiores & paratiores reddendos, quam vt subiectum praemanibus tractandum, munda quadam huiusmodi oratione praecunte, gratum magis efficeretur. Verum enimvero in orationum suarum subiecto mirifice ab inuicem discrepant artifice, vtpote quorum nonnulli ad solam corporis humani structuram, orationem conuertunt; alii vero corporum perfectiones & symmetriae laudes, alii Anatomicae artis antiquitatem atque excellentiam, alii denique Anatomistarum tam veterum quam recentiorum encomia &c. verbis quidem concinnis celebrare gestiunt, cum tamen (vti mihi videtur) nihil Anatomicae artis praeludium magis conueniat, nihil cadaveri dissecando honorabilius aut magis gloriosum accidere possit, quam vt dominae suae (animae scilicet illud olim incolentis) profapia, essentia regimen seu proprietates (ei; dum illud inhabitaret concurrentes) ac tandem fugae & liberationis illius ratio, summa Oratoris argutia, verbisque satis ornate prolatis auditorum animis & auribus propalentur. Nam quis obsecro in philosophia bene versatus, rei naturalis effectus; ignorantis ipsorum causis intrinsecus agentibus; aut inspicere aut affectare gestiet, cum illi sensui & per consequens belluis familiares, haec vero intellectui interno scilicet hominis principio subiiciantur. Et quis per insigne aliquod palatium transeundo, eiusque admirabile artificium admirando, in tanti aedificii dominum, licet absentem, non inquirat, atque eius statum, conditionem, stirpendi-que, cognoscere non labore; quare rem ignorantiae flagello castigandam putamus, si quis in Anatomiae corporalis seu hominis externi mare, temere, hoc est nulla hominis interni mentione facta, se immergat: Cum sola anima (voluntate diuina) diuersorii huius microcosmici sit opifex, eius digitis palatii istiusmodi nobilissimi organa faberrime sint condita, & tota domus haec visibilis, ad inuisibile spiritus sui specimen arte admirabili fabricata. Ad corporis autem & partium eiusdem laudes, exactamque & symmetricam earum proportionem, similiter ad Anatomiae & Anatomistarum excellentiam & dignitatem quod attinet; quid obsecro opus est commendatione in Anatomiae praefatione. Cum ipsa praxis dignissimam humani corporis partium praecellentiam, illarum admirabilem in corpore iuncturam, symphonicam earum dispositionem atque situm, ac tandem vtilitatem in animae dominae suae functionibus perficiendis luculenter satis spectatoribus exhibitura sit. Praeterea per exquisitum Anatomistae experti artificium laudibus se ipsa satis extollet scientia, pro se (inquam) loquentur cum partes humani corporis aequaliter diuisae atque demonstratae, tum ars illa Anatomica, directione cuius huiusmodi partium dissectio perficitur, Animae igitur in corpus lutosum descendendi formulam, atque eiusdem in diuersorio degentis conditiones, ac tandem a suo tabernaculo separandi atque discedendi rationem, ego in orationis Anatomiae praemissae serie (Anatomiae praefectoris officio fungens, Londinensi in medicorum collegio Anno 1620.) huiusmodi sermonis contextu enarraui.

O R A T I O.

VT ferenda non est inuidorum & maleuolorum insolentia, quorum e numero, Deus mihi melius, quam vt quispiam hodie in solennem hanc sapientum congregationem latenter atque inscientibus nobis irrepserit: ita ego vos (Praeses summum in Medico magistratu gradum tenens, & dignitatis & imperii: Doctores & collega artis medicinae peritissimi: Nobiles, quibus originis inclytae fundamenta gloriam fecerunt; omnesque in genere auditores tam doctrina quam beneuolentia ornatissimi) per commune ius humanitatis, in officio sanctae bonitatis vestrae maneatis, rogo obtestorque. Et quamuis praecursoribus hac in arte meis me nulla ratione coequandum merito sentiatis, quippe qui aeternabili mysterium anatomicum labore, quotidiana aliorum experientia praecunte aggressi, sedulo excoluerunt; vt tamen aliquid hodierno die in proscenium hoc medicum coram vobis producat, quo aures vestrae bibulae, oculique nouitatis forsitan auidi quodammodo permulceantur, famigerabilis me iubet monerque huius collegii, quam publice gratissimo huic Doctorum coetui per annua reuerticula celebramus, consuetudo, suauisque me vrget suadetque vestrum erga me mansuetudo.

En ergo & ecce praefamur veniam, si nonnulla in hac anatomiae administratione, vel erroris exerti, vel

scientiæ claudicantis vestigia, acerrimum alicuius vestrum obrutum auresue politas penetrauerint: Sed priusquam aulaeum palatii istius desolati tragicum (colore licet candidum) dimoueamus, aut siparium larualis eiusdem simulachri scenicum complicemus, vobis diuinæ dominæ, illud olim incolentis profapia, essentia, in tale diuersorium descendendi ordinis, æconomia in eo legum, ac tandem fugæ: palatio, carnificis impulsu, iam violato, rationis; tanquam intemeratæ veritatis documenta, perlucida reddere, sic Exordior.

Mentem sacrosanctum Dei spiraculum, præclaræ parentum diuinorum propaginem, omni decore adornatam, Sanctæ Trinitati assimilatam, æternæ gloriæ coæquatam, ad beatitudinem in se ordinatam, legitimamque saluationis hæredem; Hanc (inquam) creaturarum pulcherrimam, super excelsa mundi cacumina in toro tenuis rosidiq; spiritus dulci recubantem, omniq; gratiarum choro atq; famulatione angelorum stipatam; mitis aura molliter spirantis Zephyri; suo tranquillo spiritu deorsum vehens; paulatim per devexa excelsæ vallis mundanæ subditæ, amænissimo paradisi terrestri hortulo leuiter delapsam, reclinat. In medio cuius proceris & vastis admirandæ conditionis arboribus confitis meditullio; vbi pariter inter cæteras grætas herbulas Rosæ virgines matutino rore fluebant; pennigera hæc æterni conditoris proles, dulcis & mellita microcosmi anima, fontem chrystallino spiritus vitalis latice placidum prospexit: prope cuius adlapsam domus quædam regia est ædificata; non humanis manibus, sed diuinis artibus: palatium dico nobile, ex terra argillaue pretiosa in imaginem humanam factum, quod diceretis intuitu primo Dei cuiuspiam luculentum & iucundum fuisse diuersorium. Et certe templum Spiritus Sancti teste scriptura sacra, erat hoc. Anima cælesti vehementer attrita; admirabilis Tabernaculi huius terrestri dispositio, ac ipsa speciosa eiusdem habitudine confestim sumitur.

Iamque illud fidenter inuadit cælicola, præsentia cuius conclauiæ etiam interiora; longe lateq; disposita, domus sine pretio pretiosa; splendore proprio ita coruscant, vt diem suum spiritualem domus, etiam sole macrocosmico nolente, sibi faciat: sic fulgentium domicilii cubiculorum color, contra viuificam solis huius interni aciem fulgurat, sic luculenta parietum eiusdem (anima in eo gubernante) resplendet claritas. Nec secius partes cæteræ maiestati domus huiusce animalis respondent, vt illa recte videatur ad conuersationem diuinæ & incorruptibilis naturæ, cum humana corruptibili, magno cuiuspiam numini fabricatum terrestre ad cælestis exemplar palatium. Iamque tumore imaginis lutosæ pectus attolli, iam salubris vena pulsare, iam spiritu corpus impleri gestiunt. Rubore iam vndiq; sanguineo, & calore natiuo perfusa est moles. Facies terreo lurore antea deformata, iam nunc speciosa habitudine, & virginali prorsus verecundia, ac præ pudore quasi punicare videtur, & micantibus oculis, & rubentibus bucculis, & hiantibus oculis mirum in modum decoratur. Caput renitentibus crinibus resplendet, vt & pectus candidis vberibus & flagrantibus papillis quam accuratissime exornatur. Atque ita integrum significis sempiterni opus lutosum in verum & totum speciosæ pulchritudinis iuuenem conuertitur. Iamque hic sui periclitabundus, membra paulatim mouere tentat, ac tandem assurgit primus Adam, qui formæ suæ diuinæ contemplatione raptus, emergit lætus atq; alacer fallaci admodum & fragili terrenorum gaudio perfusus.

Hac (inquam) ratione anima; quondam libera, & splendore sancto coruscans, nunc diutinis amore pedicis corpori tenebroso alligatur: cælum dico Lucidum, inferiorum amore corruptum, in opacos terræ carcere se inopinante; dulcem & amarum gustulum carpens; immergit: Nam graui hoc nexu terrenam sortita est dispositionem ipsa, & à profapia cælesti sic disiuncta, diutinam sibi misere intulit obliuionem. Quippe quæ corporeis iam consopita passionibus, per que sensibiles palatii sui formas extra se abducta, quid sit, aut quid fuerit oblita est, quoniam nihil aliud se extitisse recordata, se nihil præter quod videtur esse pro certo credit.

Inde ergo tam vehementi carceris sui amore ardet, vt doloribus eiusdem acriter affligi videatur, quæ per se dolere ac pati ignorat: formidat interitum quæ interire nescit, timet defectum, natura cuius diuina defecere nequit: oculorum speculatione depascitur: sonoris permulcetur auditibus: suauissimis delectatur odoribus, larga epulatione reficitur. Et licet his omnibus ipsa nullatenus; propter naturæ suæ simplicitatem; vtatur, graui nihilominus tristitia afficitur, opideq; ei duplicatur mæstitia, si huiusmodi domus suæ necessaria subtrahantur. Hinc ergo vitia rationi contraria surrepunt, dum anima delectato corpori indulgentius remittendo, locum noscitur præbere peccato. Sed ex arcano immensi rerum conditoris decreto exitiale factum est inter hæc duo commercium, qui diuinæ similitudinis specimen res grossas negligere, terrestriumq; cupidine minime flagrare animaduertens, illud atra veste, seu terrea domo contactum esse voluit, hominemq; hac ratione nobilissimam creaturam ex anima cælesti, & corpore terreno; tanquam æterna & mortali natura; fabricandum ordinauit, vt animal rationale ita conformatum, vtriq; origini suæ satisfacere potuerit, & mirari atque orare cælestia, & incolere atque gubernare terrena.

Iamque anima sic inclusa, interna merito definitur hominis externi effigies, cui suprema quidem sapientia est gustus, intelligentia visio, mens oculus, ratio aspectus, & ipsa ratiocinatio obiecti inquisitio, potentia tres quibus operatur, concupiscibilis, irascibilis, & rationalis, quarum priori appetit & amat, media contemnit & odit, atque posteriori inter vtramque priorum discernit. Affectus quatuor, cuiuslibet tam virtutis quam vitii fundamenta. Gaudium & spes quæ à concupiscibili deriuantur, ab irascibili dolor & metus. Gradus deniq; per quos tam sursum quam deorsum se ostendit ipsa, sunt quinque; eius vires, nam mediante sensu corpora speculatur, imaginatione corporum similitudines, ratione eorum naturas, intellectu spiritus creatum, & intelligentia illum increatum: nam sensus informat imaginationem, imaginatio rationem & facit scientiam

scientiam quæ & prudentia dicitur, deinde rationem instruit diuina præsentia atque sapientiam producit. Hinc binæ recensentur vitæ animi actiones, quatum vnius virtute caduca & transitoria respicit, & ad carnem, mediante sensu, inclinatur; alterius conatu in altum sublimatur, & totis alis euolat ad Deum, & in eo & circa eum versatur. Atque hæc est diuina illa animæ in suo diuersorio gubernantis œconomia, hæc admirabiles politix eiusdem in corpore humano leges, quibus pro libitu se ad inferiora & superiora dilatat, & ad cognoscendum atque contemplandum Deum supra se, seipsam in se, Angelos iuxta se, & quicquid cœli ambitu continetur infra se, diuinitus illuminatur.

Nauis ergo corporea omnibus necessariis sic munita per vastum mundi Oceanum vltro citro (magistra & duce anima) discurrens, vel placide maris viæ conficitur, inque leni clementer vibratur vnda (vita siquidem paucissimis cognita) aut variis procellarum turbinibus quassata periclitatur. Imo vero ipsa, (gubernatricis regimine amisso vel saltem neglecto) ad vltioris infælicitatis marginem detrusa, præceps demergi, morte, que inopinata obrui plerunq; assolet, nec agilis ille atque præclarus ducis tam diuinæ conatus fortunæ humanæ seueritatem anteire potest.

En tragicum & laruale istiusmodi conditionis obiectum præ oculis habetis, carnale quondam animæ diuersorium, in quo ipsa œconomix suæ leges diu instituit atq; administrauit: at illud crucis seu patibuli naufragio, fati truculentia, iam tandem destinatum eique sæua carnificis manu (laqueum ceruici induente, illoq; ad gulam attricto spiritus officia discludente) affixum, clandestinis itineribus, relicto lare omnibusq; priuata terrenis, emerit anima, & in momento (alis æthereis vecta) in altum aufugiens, terrestre hoc suum palatium, vita & actione, sed non fabricæ perfectione destitutū in custodia & potestate hac nostra reliquit.

Ecce ergo (spectatores ornatissimi, qui voluptatem huius spectaculi satis famigerabilis consecramini) ego, publicus hodierni istius exercitiiminister, lugubre hoc subiectum, colore buxæ vndique perfusum, in proscenium medium veluti quandam victimam oculis vestris præbendam produco, vt curiosi vestrum videndi studio, officioque erga vos meo hæc in re satisfaciam. Laruale (inquam) ecce simulachrum, penali mortis lurore, & misero priuationis squalore deformatum; Hominem (dico) externum pet se solum, interno æternum amisso atque elapso, curiosis, sed & piis atque Christianis oculis arbitramini. Dum ego præcipuus, licet inuitus huius tragædiæ actor, seu potius lanienæ tantæ non tam inhumanae quam necessariae, in isto cauiæ consepito nunc perficiendæ, autor inuoluntarius, miserimum hoc, sed intuitu admirabile, humanæ fragilitatis exemplar; linteis amiculis intectum; manu officiosa reuelare fidenter me accingam, vt cultello seu scalpello; cadaueri altissime & ad medullium vsq; demerso; arcana eiusdem conclauia, animæ (olim illud habitanti) inseruientia, sub vnius vel alterius diei luminis arbitrio recognoscatis.

D I X I.

Qvam quidem perorandi formulam vobis hoc in loco non docendi gratia produxi; vtpotè cuius non tanta fuit vnquam in elegantiâ latina fœlicitas; sed vt Orationis Anatomix præmittendæ subiectum debere esse hominis internum indicarem, & spirituale, quod verbis potius vniis, quam scalpello vtcunque dextro seu acuto est dissecandum, & consequenter orationis filo duntaxat detegendum atq; explicandum: Cuius quidem subiecti campus vt est cæteris amplior atque spatiosior, sic etiam in Anatomia studiosi, illum nunquam sterilem sed fœcundissimum inuenient, adeo, vt cuilibet orationes seu sermones de hoc subiecto varios suo more proferre liceat.

C A P V T II.

De Anatomia humana in genere.

Philosophorum peritiores, & in medicina optime versati, auditores suos admonere solebant, vt fidenter quidem certam non libris de Anatomia tractantibus adhiberent, sed vt illum potius ab ipsa natura inscriptum sedulo, oculisq; ratione gubernatis, idq; erebro intuerentur, quo de rebus seu membris in corpore humano singulis non bene perceptis, aut antea intellectis rectius diiudicarent, eorumq; situs & positiones diligenter animaduertent.

Hanc autem partium humanarum obseruationem, ipsi descriptione multifaria explicandam nobis intinere videntur, earum nomina, origines, substantias, compositiones, seu actiones & morbos iis communiter accidentes, atque etiam constellationem cuiuslibet parti præsentem, explicantes.

Anatomia autem vocabulum (vt apud nonnullos inuenimus) ab Ana (quod est æquale) & tomia (hoc est diuisio) deriuatur, ac si quis diceret Anatomia quasi æqualis diuisio, vnde à quibusdam definitur Anatomia esse interiorum maxime atque exteriorum recta & æqualis diuisio.

Vertatur autem huiusmodi operationis effectus, vel in corporibus viuus, vel in mortuis cadaueribus, vnde Galenus ipse libros nonnullos tam de viuorum quam mortuorum Anatomia instituit.

Veteres quidem huius rei praxin in species quatuor, secundum membrorum principalium numerum, diuidere solebant, quarum vna ad cerebrum pertinebat, cui virtus animalis refertur: alia cor respiciebat, quod virtuti vitali inseruit: tertia hepar amplectebatur, facultati naturali attributum: atque vltima testiculos, qui vim generatiuam summopere respiciunt, inquisitione stricta intuebatur, De quibus ordine suo & methodice verba (Deo volente) faciemus.

CAPVT III.

De generali hominis in regiones tres diuisione, illis mundi maioris respondentes.

Generalis inter hanc Microcosmi fabricam atque illam mundi maioris ratio aut in mathematica figurarum similitudine, aut physico plane vtriusque respectu consistit. Et quamuis Geometrica consideratione corpus irregulare videatur; quod tamen in rei veritate sit sphericum centrumque fixum non aliter possideat, quam & mundus suum, facillime percipiemus, si à generationis tam virilis quam muliebris puncto seu pudendorum sede circinos (semidiametris ab eo ad caput vsq; æqualiter sic extensis) notauerimus: quippe qui locus cum macrocosmi terra, elementorum matrice; spermata eorum atque influentias superiorum procreatrices continente; peroptime conuenit. Hinc liquet ipsorum error qui vmbilicum corporis centrum posuerunt, quoniam semidiametri eius sunt inæquales, quemadmodum experientia videre licet, & alibi in Microcosmi mei historia demonstratum est. Porro etiam comparatione physica caput Microcosmi (vtpote diuinæ mentis atque rationis diuersorium) mundum intellectualem siue cælum Empyreum respicit, vt & eius pectus seu regio media (à cuius centro cor quidē maius Microcosmi luminare, ad quodlibet totius fabricæ membrū vitæ radios eiacularare solet;) cælo macrocosmi stellato respondet, è cuius medietullo tenuissimos spirituum vitalium fluctus vndique dispergit atque emittit Apollo. Infimæ denique regionis eiusdem Cholera, sanguis, pituita, & melancholia in relatione proxima habentur ad quatuor elementa ignis, aeris, aquæ, & terræ in mundo sublunari.

In peculiari autem huius corporis descriptione ab infima eiusdem regione (vtpote putrefactioni magis obnoxia) sermonem meum exordiar, atque ita gradatim & paulatim ad superiora (Deo assistente) contendam.

Regionis Infimæ Descriptio.

<i>Regionis infimæ seu abdominis descriptio in libros quinque distribuitur, quorum</i>	<i>Duo priores versantur circa eius partes continentes, videlicet liber</i>	<i>Primus, circa communes.</i>
		<i>Secundus, circa proprias.</i>
	<i>Tres posteriores, ipsius partes cõtentas com- prehendunt, nam Liber</i>	<i>Tertius, illas in eius superficie denotat.</i>
		<i>Quartus, eas in centro apparentes describit.</i>
		<i>Quintus, ipsas in profundo latentes explicat.</i>

In abdo-

Nomen quod est apud
 Græcos. { Ἐπιγάστριον
 Latinos. { Abdomen & venter inferior.
 Arabes. Mirach.
 Anglos. The paunch or belly.

Situs seu positionis, quo modo partitur in portionem
 Epigastricam, cuius tres sunt partes, videlicet
 Hypochondriū dextrum.
 Epigastrium.
 Hypochondriū sinistrum.
 Umbilicalem, cuius tres sunt partes
 Regio lumbalis dextra.
 Umbilicalis.
 Regio lumbalis sinistra.
 Hypogastricam, cuius tres sunt regiones
 Dextra.
 Media.
 Sinistra.

In abdomine quatuor sunt imprimis consideranda, videl. eius
 Compositio quam consideramus vel respectu

Continentes ex quibus pars illa abdominis integralis Mirach dicta constat, suntque vel
 Communes, quæ sunt 5. numero videlicet
 Curiculâ.
 Cutis.
 Pinguedo.
 Panicul^o carnosus.
 Membrana communis.
 Proprie, quarum duæ sunt species nempe
 Musculi 8.
 Abdominis.
 Peritoneum.

Partium eam constituentium, quarum aliæ sunt

Contentæ, quæ videntur quasi atq. cōprehenduntur à simplici membrana Peritoneo, harumque aliæ
 Concoctioni inseruiunt, suntq.
 Omentum.
 Ventriculus.
 Intestina tenuia.
 Vena Porta.
 Hepar.
 Vena caua pars.
 Excretioni sunt dicatæ nempe
 Intestina crassa.
 Vesicula fellis.
 Splen. Renes.
 Vreteres, Vesica.
 Generationi adaptatæ, videlicet
 Vasa seminaria.
 Testes.

Situs, quippe qui se extendit ab osse pubis ad illud micronatæ cartilaginis.
 Vfus, vt sit commune membrorum tam nutritionis quam generationis receptaculum.

De Epidermide seu cutula.

A superficie autem huius ventris inferioris, eius meditullium versus, paulatim & gradatim descendendo exordiemur, ac primum de cuticula qua se primum oculis nostris obiicit pertractabimus.

Nominatur { Grace, ἐπιδερμίδα & ἐπιδερμῖς.
Latine, Cuticula.
Anglice, the scarf skin or chaff skin à similitudine.

Originem videtur habere (iuxta omnium fere opinionē) excrementitiam & nō seminariam. De ea vero variant Authores nam { Alii volunt quod à sanguinis efflorescentia oriatur.
Alii à cutis veræ superfluitate eam nasci dicunt.
Mea vero hac in re sententia est, quod à densiori & sicciori aeris per poros inspirati portione, externa corporis superficie seu cuti veræ adherenti producat.

Substantiam habet valde tenuem, delicatam & porosam.

Figuram possidet tela aranei, seu tritici aceris (vti nos obseruauimus) simillimam: Nam vt cutis veræ se habet ad carnem, ita etiã percipimus fursurem tritici se habere ad farinam eiusdem; similiter etiam cuticula non aliter obseruatur cuti adhærere quam tritici acus fursuri eiusdem. Diuiditur autem à cute verâ, sensimque oculis aut medicamento vesicatorio, aut ferro candenti, aut huiusmodi aliis subiicitur, atque eleuatur.

Hac continentium communium pars se primum oculis obiiciens

Sensu omnimodo est destituta, quippe quæ tam ægritudine affectis quam etiam sanitate pradis (quibus artificioso decorandi mysterio nonnunquam venustatis gratia aufertur) sine sensu & dolore labitur.

Temperie est frigida & sicca.

Vsum habet duplicem nam { Primum cutim veram (qua est valde sensibilis) à frigidis aeris externi iniuriis defendit.
Deinde serosas retinet humiditates, quæ sine obstaculo huiusmodi, per cutim veram facillime penetrarent, vt in excoriatis euidenter demonstratur.

Morbis afficitur multivariis, cuiusmodi sunt Macula, Purpura, Morphea, Ictericia, Porrigo, Papulae, Herpes miliaris &c.

Constellationem habet Saturninam.

CAPVT II.

De Cute vera.

Nomen { Græcum est δέριμα.
 Latinum, cutis vera.
 Anglicum The Hide or skin.

Ortus à densiore seu crassiore seminis substantia ducitur, aut (vt alii volunt) ab ipso perioostio.

Substantia ex fibris omnium generum compacta est, quo facilius se dilatat, atque huiusmodi fibræ à tenuibus neruorum filis deriuantur, vnde fit, vt sensum tam exquisitum sibi vendicet pars ista: Porosa est admodum, nam per meatus illos vapores, sudores atque humores emanare solent.

Compositio neruosa, venulas exiguas atque etiam arterias capillares sibi acquirit.

Figura assimilatur furfuri in tritico, vt eius cuticula aceri eiusdem haud improprie supra comparauimus.

Quantitas tam ampla & spatiosa est, vt vniuersum inuoluat corpus locis tantummodo perforatis (cuiusmodi sunt os, aures &c.) exceptis. Densitate vero est inæqualis, cum sit in capite quam facie spissior.

Observatio in continua solutione, est quod non regeneratur, vtpote quæ pars est spermatica, at vero hunc eius defectum supplet cicatrix quædam vel arte, vel natura inducta, mediante qua vulneris labia conglutinantur.

Sensibilitas, est apparens admodum, propter compositionem suam neruosam, (vti dictum est) tametsi Aristoteles proprietatem illam carni inconsulte satis attribuere videatur.

Temperamentum, est frigidum & siccum, vti & omnia alia membra neruosa.

Connexiones, fiunt { Modum vnionis, vt in capite & facie.
 cum partibus subiacentibus. Vel per { Communem, vt in manibus, pedibus, & dorso.
 Appensionem seu appositionem, vt in reliquis membris. Atque instrumenta quibus huiusmodi connexiones fiunt, sunt nerui, vena, & arteria.

Vsus, est duplex videlicet ad { Pinguedinem & carnes aduersus frigidos aeris externi insultus muniendas.
 Vapores serosos recipiendos atque retinendos, ne à centro exhalantes subito euanescant.

Ægitudines seu morbi maxime familiares, sunt pruritus, scabies, serpigo, impetigo, sphora, lepra, variola, & huiusmodi alii.

Constellatio, est h, qui vim habet super coria.

Partis huius continentium communium secundæ

CAPVT III.

De Pinguedine.

Nuncupatur { Latine, { Pinguedo.
 { Adeps.
 { Anglice, ffat or Greace.

Originem habet, vt nonnulli volunt, à sanguine grosso, tamen si illa (vt mihi videtur,) tam à vapore vnctuofo ipsius aeris externi per poros inspirati, quam à pinguiori nutrimenti succo deriuetur, qui vapor ab externo frigore condensatur atque congelatur inter cutim & carnem, atque in hac congelatione suatam venis quam fibris membranosis vndique (melioris roboris causa) confirmatur.

Sita est, inter cutem veram, & membranam carneam.

Copiosior inuenitur respectu quantitatis in corporibus phlegmaticis, in cholericis vero parcior.

Sensu omnimodo est destituta.

Temperamentum acreum, hoc est calidum & humidum habet.

Vsum habet duplicem, nam { Ad vestimenti duplicati instar calorem internum contra frigora externa defendit.
 { Extrema fame consumptos sua humiditate diu praeseruare solet.

Morbis quandoque afficitur, quorum qui frequentius ei contingunt sunt sudores atque colliquationes præternaturales, suntque vt plurimum symptomati.

Constellationem obtrinet, { Communem, estque ♃ & ♀.
 { Huic regioni propriam { Ex planetis ♀.
 { Ex signis ♎ & ♏.

Tertia hæc continentium communium pars

CAPVT IV.

De Panniculo Carnoso.

Vocatur { Ab antiquis, vt pote in infantum & bestiarum anatomia vt plurimum versatis; Panniculus membranofus.
 { A recentioribus: eo quod in hominibus adultioribus talis esse videtur, Panniculus carnosus.

Oriri dicitur, à pinguedine liquefacta.

Substantiam habet membranofam in infantibus & brutis, at vero in hominibus carnosam, (vt dictum est.)

Compositionem requirit venis atque arteriis vndique intertextam.

Sita est inter pinguedinem & tunicam musculorum communem, cui fortiter adheret, atq; inter hanc membranam & cutem veram venæ superficiales obseruantur sparsim dispersi atque disseminati, præterquam in capite, fronte, scroto, virga virili, & similibus.

Figuram habet instar pergamenæ tenuissimæ.

Connexionem suam habet cum musculis subiacentibus per fibras, & cum cute per pinguedinem.

Vsum hunc habet, vt musculos venasq; interiores instar pellis seu tunice contra frigora externa defendat.

Constellationem habet, { Communem, ♃.
 { Huic regioni propriam, { Ex planetis ♀.
 { Ex signis ♎ & ♏.

Pars hæc quartum continentium communium locum implens

CAPVT V.

De Tunica Musculorum communi.

- Ultima cōtinentium
communiū partis
- Nomen, est tunica musculorum communis.
 - Origo, à Periostio vti nonnulli volunt seu potius (vt mihi videtur) à musculorum fibris deriuatur.
 - Substantia, est neruosa & membranosa.
 - Compositio, recipit neruos, venas, arterias, atque carnem sibi appropriatam.
 - Positio, est inter nudam & simplicem musculi substantiam, & panniculum carnosum.
 - Vnicus est, vt musculos in eorum situ & positione naturali contineat.
 - Alter, vt eos à corruptione conseruet, vtpote sine qua materia purulenta à partibus similiaribus in concauitates musculorum vacuas emanaret & distillaret.
 - Vsus, est duplex, quorum

REGIONIS INFIMÆ LIBER II.

CAPVT I.

De continentibus propriis.

- Partes propriae continentes sunt
- Musculi decem, quorum
 - Obliqui sunt quatuor, atque horum
 - Duo descendentes, { Dexter.
 - { Sinister.
 - Duo ascendentes, { Dexter.
 - { Sinister.
 - Recti duo, { Dexter.
 - { Sinister.
 - Trāsuerfi duo. { Dexter.
 - { Sinister.
 - Pyramidales duo.
 - Membrana vnica illaque generalis, omnes abdominis partes internas seu contentas comprehendens, quæ Peritonæum appellatur.

CAPVT II.

De musculis in genere.

Am tandem ad duplicem huius regionis partium continentium propriarum naturam, hoc est musculosam eius substantiam ac illam paniculam subtilem, quæ peritonæum dicitur, propere accedimus, quarum illa, musculosa videlicet substantia, in partes decem diuiditur, ad quarum particularem descriptionem ne temere progrediamur, operæ pretium & operi nostro conueniens fore existimaui, prius pauca verba de generali musculorum dispositione & natura facere.

Nominatur musculus, quippe qui exiccatus, caput seu principium, corpus seu medium, & caudam seu finem habet, terminis ipsius muris simillima. At vero nihihilominus in huiusmodi musculorum specie manifestam inuenimus exceptionem contra regulam illam generalem, utpote qua ab illa musculorum descriptione discrepare videtur.

Pars hæc corporis organica, qua (teste Galen. li. I. De mot. musc.) est instrumentum eius motus, qui secundum impetum fit.

Componitur, ex partibus

Similaribus, quæ sunt quinque

Dissimilaribus, quæ sunt tres,

Caro fibrosa, quæ ad morricis facultatis influentias recipiendas quam aptissime formatur.
Nervus, qui ipsius motus instrumentum existit, quia dirigit muscolum in sua actione ut manus calamum.

Tendo seu ligamentum, officio cuius vis seu potestas musculo conferri solet.

Vena & arteria, quarum est substantiam illam musculosam nutrire, & in habitu suo naturali præservare.

Tunica musculorum communis, de qua supra mentionem fecimus.

Caput seu principium, quod ex ligamentis ab ossibus provenientibus constari solet, & huiusmodi sunt ut plurimum nervosa.

Venter seu medium, quod est semper carnosum, præterquam in diaphragmate.

Cauda seu finis, qui est nervus seu tendo ex pluribus membranose substantiæ fibris constitutus, sed & termini seu caudæ istæ non sunt semper tendinose, sed in illis tantummodo musculis, qui ad ossa commouenda naturaliter disponuntur.

Duplici motu videlicet,

Voluntario, à facultate animali tanquam interno suo principio seu agente, estque huiusmodi vel

Simplex, qui sex modis perficitur, videlicet

- Sursum.
- Deorsum.
- Dextrorsum.
- Sinistrorsum.
- Ante.
- Retro.

Compositus, vno tantum modo præstat, in circulum nempe.

Involuntario, estque huiusmodi violentus atque coactus.

Mouetur,

Triplici organo, mediante videlicet.

Cerebro, quod imperat velut rex in suo regno, nam eius officium est, de obiecto desiderato iudicare, videlicet, an sit utile? an odio prosequendum? vel contra, ratione per medium quasi theatrum in cathedra tribunali erecta tanquam iudici: Hinc ergo oritur motus voluntarii principium.

Nervo, qui loco nuntii vel ministri immediati, cerebri mandata deorsum ferre gestit, operatur autem organon hoc virtute spirituum animalium, quæ cerebri mandata musculo communicare assolet.

Musculo, qui spiritibus animalibus quasi raditis diuinis illuminatus, contrahit se, atque varie pro rei exigentia sese ad mandata sui regis perficienda agit, sic iudex sententiam mortis dare, minister intermedius reum condemnatum ad crucem producere, carnifex loco ultimo iudicis sententiam exequi solet.

De hisce satis me dixisse existimo, quare ad particularem quinque musculorum abdominis parium descriptionem breuiter, & saltu quidem leui sic descendam.

Obiter Lectori.

NE tibi forsitan irregulare aut inhonestum videretur, (Lector beneuole, & diligens imaginum in hoc tractatu sculptarum spectator) quod alienas & minime mihi proprias partium humanarum effigies in hac

in hac mea Anatomia expressas, inuenis, hoc quidem non mea sponte, sed precibus atque instantia Iohannis Theodori de Bry, calcographi nostri, factum, imo vero contra desiderium meum peractum esse certiore facere operæ pretium atque mihi haud incommodum fore existimaui; Rationem autem desiderii sui toties in epistolis suis explicatam duplicem fecit, videlicet vt sumptibus primum & laboris irriti damno eum eximerem meo hoc officio, Tum etiam vt propter eiusmodi expensarum diminutionem opus hoc nostrum pretio viliori & scholaribus tolerabiliori distrahere posset: Hoc igitur respectu commotus, ego ad figuras illas viri clariss. Caspari Bauhini contra inuentionis meæ metam atque voluntatis affectionem constringi cogor, vtpote quæ sumptibus dicti Theodor. de Bry, Anno 1605. ære sunt exsculptæ, atque apud eum in promptu sine vltiori eius sumptu aut tædio custoditæ.

PRIMÆ REGIONIS TABVLA PRIMA EXPRI-
mens cutem à corpore separatam, atque etiam
musculos omnes in genere.

LIB. I.

TAB. V.

Hic cuticula cum cute separatur à cæteris internis partibus.
Hic etiam generale habemus musculorum corporis catoptrum.
Pro literarum peculiarium significatione, quibus singuli corporis muscoli ab inuicem distinguuntur, respicere fas est expositionem à Casparo Bauhino factam in tabula V. libri I. suæ Anatomix.

F 2

CAPVT

CAPVT II.

De Muscūlis Abdominis, ac primum de duobus illis oblique descendētibus.

Muscūli hi { Numero sunt decem.
Specie non sunt nisi quinque; nam in paria distinguuntur, quæ nec natura, nec figura, nec substantia differunt, sed sola eorum ad dextram vel sinistram positione distinguuntur.

Nomen, quod oritur { Ab eius motu deorsum.
Quia caro eius à fibris deorsum tendentibus constructur. Vide Tab. 2. 1.

Substantia, quæ est { Neruosa in principio seu capite.
Carnosa in medio seu ventre.
Tendinosa in fine seu cauda.

Figura, quæ tendit ad effigiem triangularem.
Quantitas, quæ est valde ampla & lata.
Numerus, sunt enim duo dexter & sinister.

Supra sexta, septima, & octaua costæ fit eius ligatura digitali quodam amplexu hoc modo. Pro hoc vide A. CC. Tab. 2.

In musculo oblique descendente considerantur eius

Connexiones, nam

Infra, osi pubis & externo Ileo adligatur. Vt Tab. 2. per literas B. CC. videre liceat.

Lateraliter transuersis apophysibus vertebrarum lumbi affigitur. Vt in Tab. 2. luculenter sine literis.

Deinde eius cauda tendinosa lineæ albæ inseritur. Vide Tab. 2. literas CC.

Vsus qui est duplex. Nam { Extendit se tam ad dilatationem quam contractionem Thoracis.
Defendit partes interne contentas ab externa frigoris iniuria: caloremque internam præseruare animaduertitur.

Constellatio fixa, quæ est v .

CAPVT III.

De musculis oblique ascendentibus.

Nomen, tum { *A motu eius, qui sursum fertur.*
Quia caro eius à fibris obliquis sursum tendentibus conflatur, vt in Tab. 2. per literas H H.
demonstratur.

Substantiam partim nervosam, partim carnosam, & partim tendinosam vt modo dictum est.

Quantitatem satis largam & spatiosam.

Figuram positionis suæ respectu fibrarum suarū, cum illis musculi oblique descendentis, intersectionem hanc

imitantē. Pro hoc obserua **X** *Tab 2. in fibræ I. intersecantē fibræ H. ita vt fibræ & fibras in centro se ipsas intersecare videantur. Et reuera si modo rem paulo accuratius explorauerimus, inueniemus quidē, quod fibræ omnes omnium horum quatuor musculorum in eodē centro coincidāt, ac si natura ipsa totam horum musculorum virtutem in punctum vnicū contrahere voluisset, quo vires sic vnitæ functionem à natura huic parti destinatam expeditius & validius præstarent. Positio ergo fibrarum quatuor musculorum se ipsas in centro intersecantiū est huiusmodi.*

Musculus oblique ascendens habet

a. b. & c. d. Intersectio facta à fibris musculorum descendens & ascendens e. f. est fibra recti musculi in centro conueniens cum cæteris in vnitate. Ac etiam fibra g. h. est illa musculi transversalis, quæ conuenit cum reliquis in puncto centrali. Hoc ex obseruatione fibrarum musculi oblique descendens. A. vel I. oblique ascendens. H. transversa K. & recti E. quomodo nimirum se inuicem intersecant, explicatur. Tab. 2.

Connexiones varias, nam adligatur eius { *Principium, ossis ilei appendici.*
Latus, apophysibus vertebrarum dorso.
Supra, pars eius carnosæ 4. costis spurijis inferioribus.
Cauda membranosa (post tendinosum eius musculi recti amplexum) substantiæ lineæ albæ, vide Tab. 2. liter. H H. D.

Vtilitatem duplicem, videlicet tam ad { *Compressionem intestinorum, excernendi causa.*
Diuulsionem thoracis deorsum, tam recte quam oblique, quo melius fiat respiratio & facilius.

Constellationem fixam, quæ est *ny. & n.*

CAPVT IV.
De Musculo Recto.

- Nomen respectu** { *Positionis sue.*
Fibrarum rectarum carnem suam constituentium transitus, vt in Tab. 2. per literas EEE explicatur.
- Substantia nervosa, carnosæ, & tendinosa, quæ diuiditur in portiones tres per interfectiones tres tendinosas, quas sibi maioris roboris causa vindicare videtur.*
In Tab. 2. figura 1. 2. 3. denotant interfectiones has tendinosas.
- Figura,** { *In principio (quod in osse pubis habet) furcata, eiusque furca vna solet esse nervosa, altera carnosæ: At indiuisum aliquando inuenitur huius caput, quod semper in tali figura obseruatur esse carneum. Hoc Tab. 2. indicatur.*
In fine seu cauda sua circa os sternon terminante, lata est atque membranosa, Vt per F. Tab. 2. apparet.
- Cui competit** { *Quantitas, longa admodum, ab osse pubis sternon vsque seporrigens. Notatur autem eius dimensio per EEE Tab. 2.*
- Connexio,** { *Capitis, ad exteriorem osis pubis.*
Caude late, ad costas inferiores. } *fit.*
Trahendam thoracem deorsum.
- Vsus,** { *manifestus, ad* } *Reddendum ventrem sphericum.*
Occultus, ad ventrem centraliter comprimendum.
- Constellatio fixa,** σ . ν . ρ . *secundum partium eiusdem situm.*

CAPVT V.

De Musculis Transuersalibus.

- Nomen, oritur** { *A transitu seu positione transuersali.*
A specie seu motu fibrarum, ex quibus pars eius carnea conflatur. Per K. autem Tab. 2. exprimitur eius fibrarum transitus.
- Substantie caput, est neruosum, venter carnosus cauda tendinosa.*
Quantitas, satis ampla & spatiosa.
Numerus, est binarius, dexter scilicet & sinister.
- Musculi transuersi** { **Connexio,** { *In eius principio, processibus vertebrarum lumborum adheret.*
Inferius, osi sacro affigitur.
Superius, costis inferioribus annectitur.
Finaliter, desinit in linea alba, & cum ea descendit ad pubis os, imo vero magis adhuc deorsum tendit, quoniam testiculo tunicam accommodare affirmatur.
Pro connexione & positione eius vide G. G. K. K. Tab. 2. sequentis.
Intestina facilioris excretionis gratia, comprimenda.
- Vsus, est ad** { *Peritonæum corroborandum.*
Auxilium voci ferendum.
- Constellatio, est** ν .

CAPVT VI.

De musculis Pyramidalibus, atque de illis qui cremateres dicuntur.

Musculus Pyramidalis

- Nomen habere dicitur à similitudine, quoniam pyramidis effigiem præ se fert.
 Substantiam habet carneam, & in hoc à veri musculi proprietate & definitione (iuxta Columbi opinionem) discrepare videtur.
 Numeratur dexter & sinister.
 Positionem habet super os pubis, vbi eius basis carnosâ initium sumit, at vero eius conus directe inter recti musculi concavitatem a surgit. Vt in Tab. 2. sequente per F. significatur.
 Conneditur eius basis osi pubis in quod tanquam in proprium fundamentum suum statuminatur, at vero eius conus in musculi recti concavitatem tendens, ibi etiam carne magis tendinosa affigitur. Vt per F. Tab. 2. indicatur.
 Vtilis est (contra Columbi opinionem qui negat huiusmodi partem aut musculi definitionem, aut proprietatem habere) ad virgæ erectionem perficiendam, vti ex situ eius probabile videtur.
 Constellationem fixam habet, quæ est ☾ iuxta astrologorum sententiam.

Quod autem ad illos musculos attinet, qui Cremateres & suspendentes dicuntur, (quippe in quibus testiculi tam viri quam mulieris suspenduntur) non proprie numerari solent inter illos abdominis, utpote qui improprie ad istam regionem pertinent, tametsi Cabrolius huic opinioni ad stipulari videatur.

CAPVT VII.

De Linea Alba.

Cuius

- Nomen à similitudine ei attribuitur, quoniam linea alba & quodammodo lata effigiem præ se fert.
 Substantia est tendinosa seu membranosa.
 Compositio, fit ex concursu extremitatum tendinosarum octo musculorum prædictorum abdominis in vnitatem essentia.
 Quantitas, est inæqualis utpote quæ est maior & amplior supra umbilicum, at vero infra eum est multo angustior & strictior.
 Figura via lactee in cælo respectu coloris refertur, at vero respectu transitus ipsius directi, optime in Microcosmo potest comparari circulo meridiano cæli Macrocosmici, nam venter cum sit rotundus cum hemisphærio mundi conferri potest, cuius polum arcticum umbilicum fingimus, per quem meridianus hic noster transire videtur, ut ille cosmicus per stellam mundi polarem.
 Positio, est in medio ventris quem in partes duas intersecat æquales, ut meridianus artificialis mundi hemisphærium. Hæc delineatur per ddd. Tab. 2.
 Actio ac vsus est, ut congregatione dictarum extremitatum in vnam lineam tam ipsum Peritonæum, quam vasa umbilicalia ab ea corroborentur.
 Constellatio { Ex Planetis, ♃ & ♀. refertur.
 { Ex stellis fixis, illis huius regionis membra peculiaria respicientibus respectum habet.

CONCLUSIO.

Morbi musculorum horum sunt vulnera, contusiones, Apostemata, inflammationes, Gangrenæ, tumores, & huiusmodi alia.

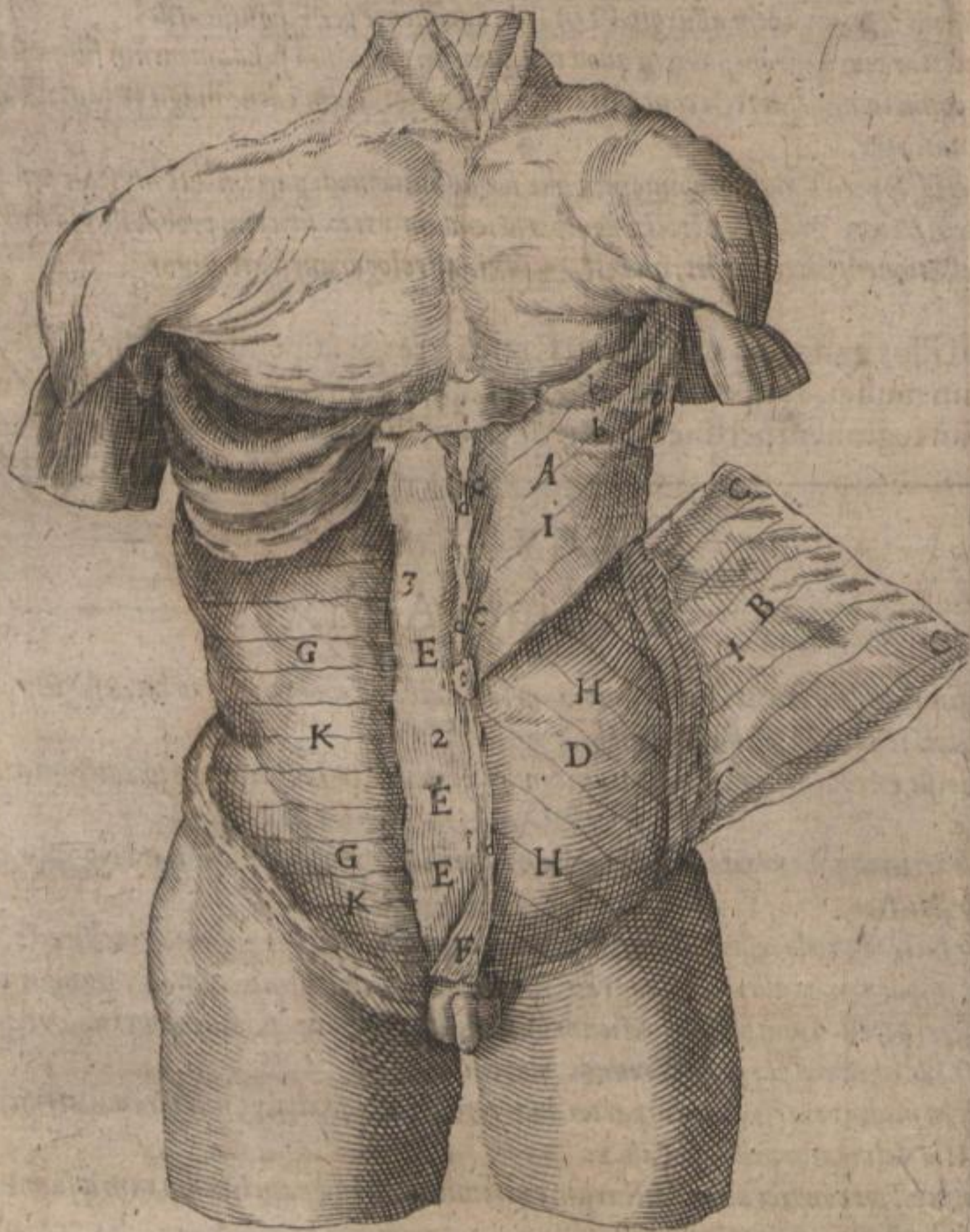
F

4

TABV.

TABVLA SECVNDA DEMONSTRANS MVSCV-
lorum Abdominis, simul atque lineæ albæ
effigiem.

LIB. I. TAB. VI.

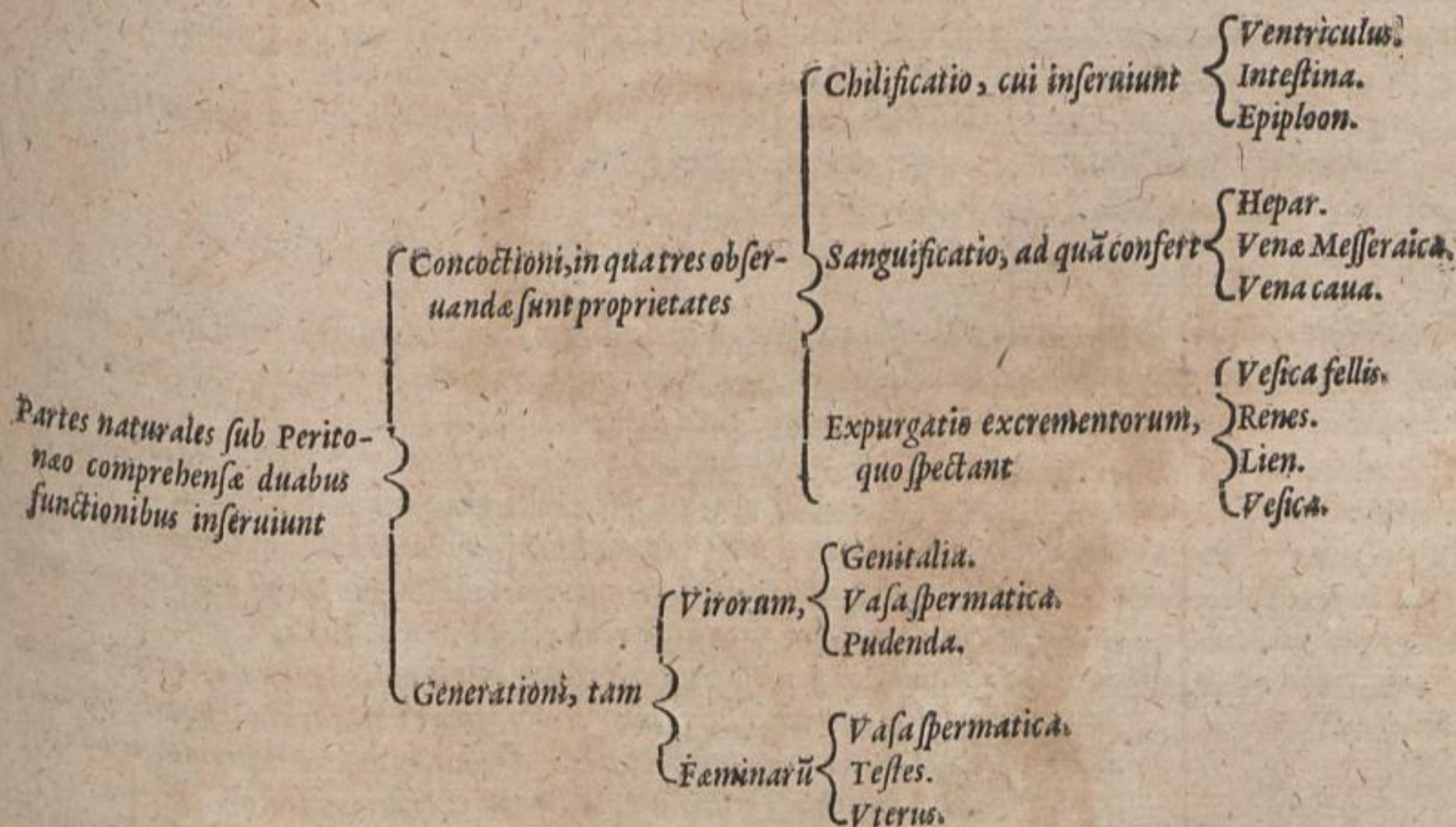
In hac tabula muscoli obliqui in sinistra regione, dextra vero pyramidalis; rectus & transuersalis indicantur.

- A.** Obliqui descendens pars superior, quæ connectitur in *b b.* cum serrato *c c.* & iterum eius altera extremitas *CC.* adhæret lineæ albæ *dd.*
B. *CC.* est pars obliqui descendens inferior.
D. Est obliquus ascendens musculus.
EE. Est musculus rectus dexter, in quo figuræ *1. 2. 3.* sunt interfectiones tres cartilagineæ.
F. Est musculus pyramidalis dexter: cui similis in sinistro latere in fine musculi sinistri reperietur.
GG. Musculum transuersum dextri lateris denotat.
HH. Exprimunt fibras.
II. Illas obliqui descendens.
KK. Describunt fibras musculi transuersi.
ddd. Describunt lineam albam in medio.

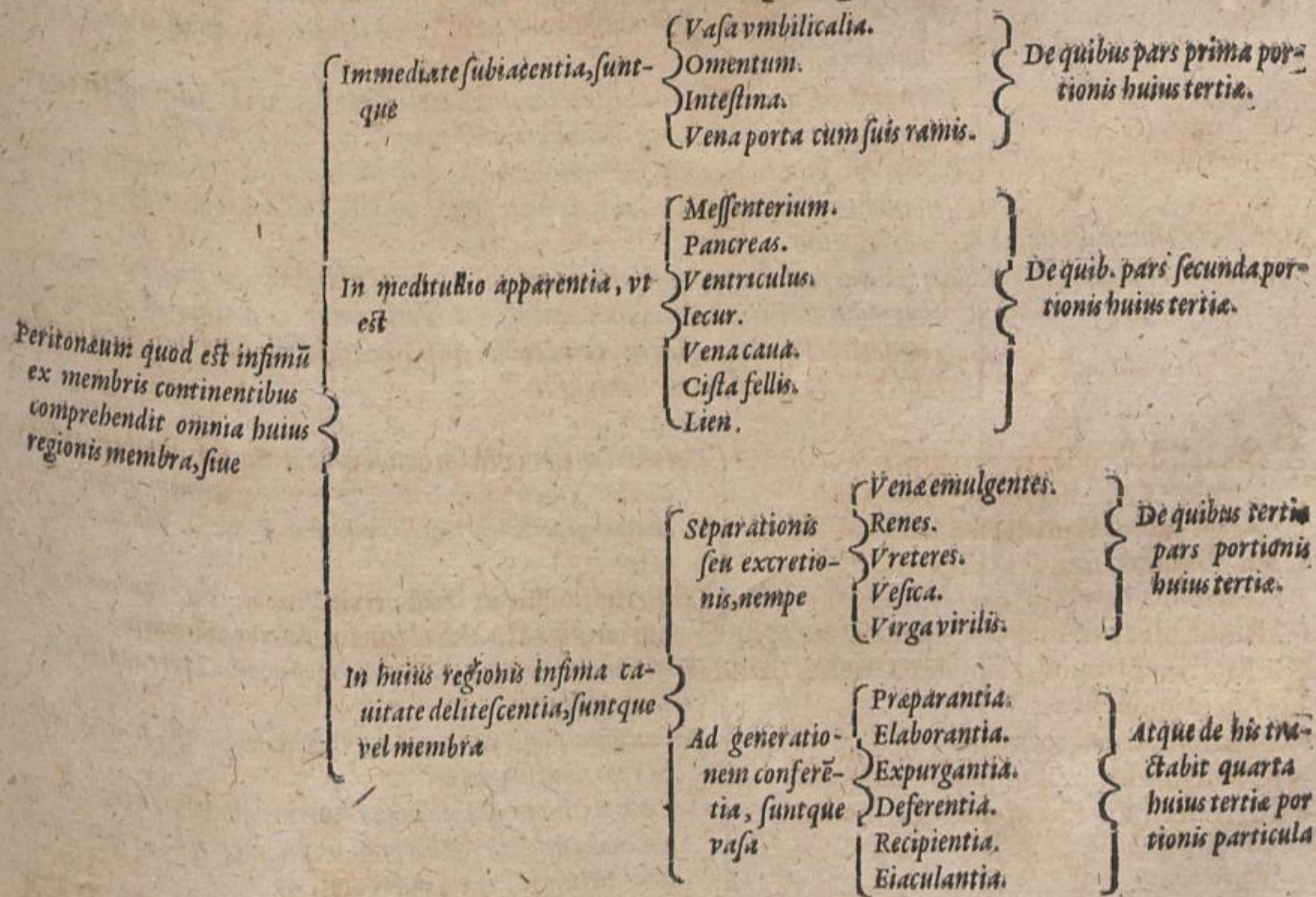
LIBER

LIBER TERTIVS.

De

PERITONÆO, ET PARTIBVS
IMMEDIATE SVB EO CON-
TENTIS.

Vel hoc modo methodice progrediemur.

CAPVT

CAPVT I.

De Peritoneo.

IN portione huius secunda seu præcedente partium istius regionis contentarum, togam inprimis duplicatam, videlicet cutem cum cuticulâ; deinde ipsarum diploidem, pinguedinem scilicet, ac tandem earum indusium multiplicatum ac ex musculis conflatum, methodice, atque successione iusta exuimus, iam vero ad vltimum & magis internum eius indumentum, seu interulam tenuem, hoc est membranam illam peritoneum dictam peruenimus, quæ immediate sub se comprehendit, & in se inuoluit partes seu membra omnia in hac regione inclusa, De ipsa igitur hoc in loco verba faciemus, vt eius historia atque descriptione sic completa, ad partium sub ea contentarum reuelationem atque explicationem lente pergamus.

Vocatur { Grace, περιτονιον, quoniam viscera vniuersa vndique circumambit, & quasi
super & subter natare videtur.
Arabice, Syphach.
Latine, membrana viscera continens.

Oritur, iuxta Galeni sententiam, à musculorum transuersorum extremitatibus, in eo ipso videlicet loco, vbi cum carnosâ Diaphragmatis portione, hoc est circa eiusdem circumferentiam concurrunt, videlicet circa AA. & KK. in Tab. 3.

Substantiam habet spermaticam, quæ in sua natura est simplex & subtilis, sed tamen & admodum firma & nervosa, quo melius calorem naturalem in centro retineat.

Componi videtur ex duabus tunicis, (tametsi vnica solummodo à Galeno ei tribuatur,) Porro etiam ad compositionem eius concurrunt nerui, membranæ fibrosæ simul atque venulæ cum arterioli aliquot. Pro Arterijs & venis vide II. & KK. Tab. 3.

Quantitate tam ampla & spatiosa fruitur, vt supra omnia nutritionis vasa se extendat: nam partes illas omnes amplectitur, quæ inter diaphragma & ipsa crura comprehenduntur, atque etiam intrinsecus prope lumbos seipsam inuoluit, in qua parte etiam obseruatur esse densissima: Eius extensio per literas Tab. 3. AA. B. C. D. demonstratur.

Figuram possidet fere oualem, si integre prout est extendatur, atque in effigie sua saccum illum imitatur, in quo amigdarum aut oliuarum oleum exprimi assolet: Exterius vero aspera esse obseruatur, quo melius & firmitus musculis adherere queat, at vero interius admodum est plana, & asperitate immunis, ne intestinis ei subiectis aliquid sua inæqualitate incommodi afferret.

Perforata multis in locis inuenitur, nec tamen vane ei insunt foramina, sed quodlibet eorum suo vsui & officio destinatur: Foramina eius signantur in Tab. 3. per * * signa.

Positionem situs immediate sub musculis transuersis sibi vendicat: & linea alba per eius medium transit. Vt per EE. Tab. 3. Et super omentum: vide Tab. 4. a. AA. BB. & Tab. 5. BB. vbi diuiditur.

Membrana immediate viscera comprehendens

Connectitur musculis transversalibus tendombus; atque etiam omnibus partibus communibus, quatenus iis tunicam communem attribuere obseruatur, & superius cartilagini mucronatæ F. Tabul. 3. affigitur: & in Tabul. 4. a. 1. eius ad vesicæ fundum nexum indicatur.

Vsum habet multifarium, nam

Dat tunicam communem omnibus huius regionis membris contentis, tam scilicet ad nutritionem & generationem quam ad excretionem pertinentibus. Vt per A. A. B. C. D. Tab. 3. ostenditur.

Confert ad facultatem intestinorum excernentem. Quomodo promittit intestina ex Tab. 3. videre licet per eius positionem.

Confirmat intestina in sua naturali positione. Vt per eandem tabulam explicatur.

Ventriculum præseruat, eique munimenti loco adest, ne à flatulentis vaporibus suffocetur.

Calorem natium retinet in suo centro, nam ipsum ne egrediatur aut euolet defendit: & hoc præstare videtur propter firmam suam compactionem. Pro hoc vide Tab. 3.

Morbis

Ruptura illa, qua inde dicitur Ruptura Syphac. qua fieri assolet circa ** signa Tab. 3.

Relaxatio, que fit vt plurimum à nimia humiditate, à qua morbi huiusmodio-riuntur.	}	Enteroccele cum inte-	}	Ad inferiorem intestinorum basim deuoluitur, qui descensus fit per illum meatum, qui à Peritoneo ad testiculos pertingit, de quib. Gal. de Caus. Morb. c. 10. & de Diff. Morb. c. 10. Vide signa. ** Tab. 3.
		stina		
		Epiplocele cum omen-		
		tum		
		Enteroeiplocele cum		
		vtraque simul		
		Hydrocele cum a-		
		qua		

Morbis afficitur particularibus, cuiusmodi sunt

Pro huiusmodi morborum specie cognoui artifices in chirurgia peritiores, sectione tam in iuniori Mirach seu Abdominis parte, quam versus eius superiorem, in locis magis securis, & à musculorum membranis remotis vsos, simul atque ipsos varietatem vinculorum, quandoque ex filo Canabeo, serico, & nonnunquam ex puro auro (quod supra omnia cetera extollebant) vsurpantes vidi, sed successu fat eor vario.

Hydropisis, que circa istam tunicam congregari solet, atque hac est ratio cur Pãulus Ægineta non inepte docuerit incisionem Hydropesis esse faciendam parumper supra vmbilicum, videlicet versus latus oppositum lateri in quò membrum principale afficitur, verbi gratia, si hydropis causa sit in praua hepatis dispositione, fiat sectio seu perforatio sinistrum versus, si ab illa Lienis, dextrum versus. Attamen nihilominus autores recentiores experientia quidem docti quotidiana, ipsum vmbilicum pro hoc malo perforare solebant, cuius etiam rei praxin multoties ipse intuebar. Hic vero obiter animaduertendum, me non de duabus Hydropesis speciebus, Anasarea scil. & Tympanide, sed de Ascite & eiusdem curatione hoc in loco intellexisse.

TABVLA

TABVLA TERTIA INDICANS PERITONEUM cum suis partibus.

LIB. I. TAB. VIII.

A.A.B.C.D. Peritonæi superior, inferior, & laterales partes.

E.E. Linea Candida.

F. Mucronatæ cartilaginee.

** Foramina vasa feminaria in viris conducentia.

I.I. Vena & Arteria ab Epigastrica sub rectis musculis sursum eleuata, & in infimam abdominis partem distributa.

K.K. Venam & arteriam à mammaria interna sub osse pectoris prodeuntem denotant, quæ per rectum musculum deorsum feruntur, & superiorem abdominis sedem implicant.

Pro reliquis literis inspiciatis ipsum Bauhinum velim.

CAPVT

CAPVT II.

De Vmbilico, & vasis Vmbilicalibus.

Nomen, { Commune, est Vmbilicus.
Antiquum, & à veteribus vsurpatum, vetula, ob rugas suas, est enim vmbilicus instar vetulae rugosus.

Figura, est intestini orificij more bursae contracti similis.

Situs, est in ipsius ventris medietate, & in sua positione se habet ad ventrem rotundum, vt stella polaris mundi ad suum hemisphaerium: atque etiam, lineam eiusdem albam circulo mundi meridiano haud inepte antea comparauimus.

Delineatur autem per C. Tab. 4. quatenus scilicet à Peritoneo diuiditur:

Vena, vna vmbilicalis dicta, cuius { Origo, est à matrice.
Terminus, est in centro quasi ipsius Iecoris, ingrediturq; radicem ferre ipsius venae cauae.
Vide B. Tab. 4. & D. B. & A. B. Fig. 2.

Numerus seu differentia, sunt enim 4. videl.

Arteria duae etiam vmbilicales vocatae, quae deorsum per Peritonei duplicationem petentes, prope vesicam feruntur, ibique desinunt, vbi magna arteria in ramos se diuidit.

Vas vnicum Ouracos nuncupatum, quod quidem à vesicae fundo ortum suum ducens, dicitur vrinam à fatu trahere, eamq; per vmbilici meatum reddere. Vide H. & b. in Tab. 4.

Vasa, sunt varia, in quorum consideratione duo sunt obseruanda, videl. eorum

Alicuius, manente fatu in vtero. nam mediantibus his per vmbilicum

{ Nutritur fœtus in vtero.
Excrementa vrinaria expelluntur.

Vsus, qui est vel momenti

Nullius, in lucem semel edito infante, excepto quod vna vmbilicalis tendit & trahit iecoris substantiam deorsum, idque fortiter, quod nisi praestitisset natura huiusmodi ligamento, praefocatio subito euentura creditur.

Constellatio.

{ Ex planetis. ♀.
Ex signis. ♀.

Nomen, a- } Græcos, ἐπιπλοῦς, quasi super intestina natans.
 pud } Arabes, Girbe aut Zirbus.
 } Latinos, Omentum, & ab Arist. vocatur membrana seuosa seu pinguedinosa.
 } Anglos, The cale or quayf.

Origo, partim à peritoneo, & partim à sanguine vnctuofo.

Substantia, spermatica seu membranosa pinguedine interfecta.

Compositio, ex duplici membrana adipe intertexta, qua etiam ad suum complementum requirit venas, arterias, & neruos à sexta coniugatione scaturientes. Pro hac vide Tab. a. 4. QQQQ. & Tab. b. 4. ll. m m. & Tab. b. 4. fig. 2. C. vena insignis ostenditur. Et B. C. D. Et g. fig. 1.

Quantitas, amplior & profundior in feminis, propter earum partus, quam in viris.

Figura, marsupij seu mantice instar. Vide Tab. b. 4. a a a. b b b. Et I. I. vbi figura indicatur.

Situs, est supra intestina. Vide Tab. 4. KKKK. Et Tab. b. 4. HHH. Et CCC.

Temperamentum, respectu dispositionis membranae, terreum seu frigidum & siccum, at vero quatenus pinguedine permiscetur, aereum, seu calidam & humidam sibi vendicare videtur facultatem.

Connexio, cum intestino Colo, adest enim Omentum huic intestino loco Messenterij. De qua vide Tab. b. 4. G. G. etiam vasis lienis adligatur vt Tab. b. 13. B B. C C.

Vsus, vt conserat } Concoctioni ventriculi & intestinorum tenuium, quippe quod retinet intrinsecus, & ob
 } illam etiam rationem præseruat calorem naturalem, mediante quo concoctio perficitur. Vide Tab. b. 4. G G. vbi per ventriculi fundum transire ostenditur.
 } Ad suffulciendum venæ portarum ex iecore prodeuntem, & ad lienem tendentem, vt
 } g. Tab. b. 4.
 } Ad defendenda intestina à frigore externo, nam eius pinguedo simul atque venæ & arteriæ calefaciunt ventrem atque etiam ventriculum. Vide Tab. a. 4. KKKK. tegit enim
 } intestina.

Cilii sunt:

Ruptura illa Epiplocele dicta, quæ est cum omentum ad inferiores testiculorum tunicas descendit.
 Præcipitatio, cum scili. et substantia omenti in ventris inium cadit. Huiusmodi morbo affectum ne-
 ui ego quendam equitem auratum ætate 80. fere annorum, qui propter euidentem Omenti de-
 fectum, sensibili intestinorum frigore vrgetur, vnde fit etiam vt crebriori ventris lubricitate &
 catarrhi à capite descensu laborare soleat, quibus malis vt occurrat pellibus cygnorum atque vul-
 pium viscera sua contra frigoris externi insultus munire noctes atque dies cogitur, vt cunque ta-
 men materia quadam menstruosa quolibet mense per regionem inguinis & ossis pubis quodam-
 modo exsudare & scaturire solebat, colore ad flauedinem tendente, quam ex pinguiori materia
 lapsa substantia, quæ manibus extrinsecus palpant atque discerni potest, præuenisse existimabant.
 Consumptio, vidi enim ego puerum ex hoc malo laborantem, cui consumto hoc membro Catarrhus
 rebellis cum tussi vehementi superueniebat, ita vt macies haud mediocris vniuersum eius corpus
 breui occuparet, Tabæ & phthisi ipsum affectum non quidem sine aliorum consensu iudicavi, At
 vero patiente hoc nostro mortuo, cadauereque à chirurgo perito interne curiosius perscrutato, o-
 mentum inuenimus deperditum intestina quasi frigore congelata, cerebrum humore pituitoso &
 glaciali refertum, qui in pulmones assidue & copiose instillare solebat, pulmones præter expecta-
 tionem sanos satis, præterquam quod conuexa eorum superficies colorem induerat ob catarrhi
 copiam aliquantulum ceruleum: Venule in cordis superficie comparentes turgida erant, san-
 guisq; in iis contentus copioso catarrho & defluxione in ramulos fixos cerulei coloris congelatus.
 Denique concludebam causam morbi fuisse Omenti defectionem, qua intestina, concoctioni in-
 seruentia, frigore debilitata officinum suum ob caloris nativi defectum perficere non potuerunt.
 Hepar vero ob succi chilosii defectum, quem venæ Messeraicæ assidue ei ministrare debebant,
 iam agrotantibus illis & cessantibus calore innaturali propter humoris soliti inopiam flagrare
 incipiebat, crudi chili spiritum in cerebri regionem rapaciter eleuabat, qui in illa regione
 in aquam seu rheuma congelatus, sese assidue deorsum in pulmonum concauitatem præcipita-
 bat, tussim vehementem excitabat, ac tandem aquosa materiæ copia præfocatis spiritibus vitam
 etiam integris manentibus pulmonibus vitam cum morte commutaret.

Constellatio, ex } Planetis. ♀.
 } Signis Zodiaci. ♄.

TABVLA

TABVLA QVARTA DELINEANS OMEN-
tum cum vasis vmbilicalibus.

- A.A.B.B. Peritonæum in partes quatuor dissectum.
 B. Est venæ vmbilicalis in Hepatē penetratio.
 C. Est vmbilicus à Peritonæo diuisus.
 D.B. Vena vmbilicalis.
 E.E. Ventriculi pars eminentior inflata, quæ nec ab Hepatē, nec ab Omento integitur.
 F.F. Est sedis gibbæ hepatis portio.
 H. Vesicæ vrinariæ fundus.
 I. Peritonæi ad vesicæ fundum nexus.
 K.K.K.K. Omentum intestina regens.
 M.N. Venæ arteriæ cum neruis per fundum ventriculi repentibus.
 Q.Q.Q.Q. Venarum & arteriarum propagines, omento superiori distributæ, & adipe cinctæ.
 b. Ligamentum vesicæ quod pro vrâcho ostenditur.
 Porro B. in latere denotat truncum venæ vmbilicalis.
 Pro cæteris figuris vide alibi.

G 2

ALIA

ALIA TABVLA b. 4. b.

At si integrum omentum in sua natura à corpore extractum animaduertere cupis, duplicem hanc figuram te contemplari admoneo.

In quarum priori

- a.a.a.a.a. Denotant faciem anteriorem omenti superioris.
 b.b.b.b. Exprimunt Omenti circulum.
 c.c.c. Indicant omenti superioris partem intestino colo elatiorem.
 g. Exprimunt vanæ portæ truncum ex hepate emanantem.
 l.l.m.m. Sunt rami à vena K. affurgentes.
 n.n.n. Assignat Pancream, cuius positio est sub vasis & duodeno.

Secunda autem figura indicat quomodo colon omenti, membranæ inferiori, superiori remoto adligetur.

- A.A. Ergo est omenti inferioris pars elatior, à dorso inclinata, quæ ventriculo posterius subiicitur, & duobus membranis colon secundum ventriculi longitudinem continet.
 B. Vena à sinistro trunco Portæ.
 C. Vena insignis, omento & colo se porrigens.
 D. Vena omenti, latus sinistrum perrepens.
 E. Est coli pars dextra, quæ hepatis cauæ subiicitur.
 G.G. Est eius portio per ventriculi fundum transiens.
 H.H.H. Omenti inferioris pars humilior, à colo declinans.
 I.I. Ostendit veram Omenti figuram, & quomodo peræ conferri possit.

CAPVT

CAPVT IV.

De Intestinis in Genere.

Nomen est apud { Gr. *cos. èντερεα.*
Latinos, *Intestina.*
Anglos, *The gutts, or bowels, or trips.*

Ortus { Tunicarum { Duarum interiorum, est à dura matre seu meninge.
Vnica exterioris, à peritoneo ducitur.
Venarum quae sunt innumera à vena Porta trunco & ramo messenterico deriuantur.

Substantia, est spermatica & nervosa maioris dilatationis causa.

Compositio, fit ex tribus tunicis, quarum sunt { Intima, est densa, carnosà, & pinguedinosa, ex fibris transuersis & orbicularibus contexta. Vide g. Tab. 6. fig. 4.
Duae internae ipsius propriae, quarum { Externa, est tenuis & nervosa quae ex fibris obliquis atque rectis compacta est. Vide Tab. 6. fig. 4. ff.

Externa vero ipsius communis, quippe à Peritoneo deriuata, quod cuilibet huius regionis particula contenta tunicam dare solet, ordinaturq; hac tunica à natura, vt si ab humore acri perforentur duae tunicae internae, quod in Dysenteria saepe accidit, tamen virtute huiusce tunicae valde fortis & firma, excrementa retineantur & impediuntur, ne in ventris concavitatem influant. Respice e. Tab. 6. fig. 4.

Differt autem harum tunicarum interior ab illa ventriculi, quoniam illa est crassa & carnosà, hac vero tenuis & nervosa.

Pro tunicarum demonstratione vide Tab. 6. fig. 4. videlicet ee. ff. g. hh.

Genere, & sic integram intestinorum tubam consideramus, cuius

Quantitas vel in { Longitudine iuxta { Andrea Laurentij experientiam mensuram corporis septies aequare obseruatur si scilicet exsiccentur, & flatu (vt fieri solet) extendantur intestina.
At vero ego in mea praxi inueni corpus vlnae I. cum $\frac{1}{2}$, cuius intestinorum longitudo vlnas 9. non excefferat, atque de hac dimensione colon sibi vlnam vendicabat.
Latitudine varia, secundum intestinorum particularium dispositionem, verbi gratia intestina crassa sunt tenuioribus ampliora.

Figura, assimilatur cornu seu tubae, cuius orificium, & collum, & tota pars anterior obseruatur esse tenuior & angustior, eius vero posterior largior atque latior, sic etiam eius portio gracilior est angusta crassior vero spatiosa. At figura quatenus in corpore iacet est anfractuosa, vti Tab. 5. vbi A. BB. CC. D. E. FF. G. designant membra vndiq; vicinia, H. I. K. N. O. R. S. T. intestinorum peculiarium sedes.

Connexio generalis, fit messenterio, quod etiam dorso firmiter adligatur.

Positio, est sub vmbilico & hypogastrica regione, ab imo ventriculo ad anum vsque protensa, & in parte eius superiori ab Epiplooo seu Omento tegitur. Pro positione vide fig. 5. quae sequitur.

Sensibilitas, est apparens, quae inde oritur, quoniam est pars hac nervosa: at vero sensibilitas hac non est valde exquisita, sed obtusa magis ob pinguedinis ei adherentis & humoris viscosi impliciti abundantiam.

Vsus generalis, est partim ad concoquendum, & partim ad recipienda retinenda & suo tempore expellenda prima concoctionis excrementa.

Morbi generalis, sunt fluxatio, constipatio, flatulentia, Vermes, Diarrhaea, Lienteria, Dysenteria, punctio, sonitus, rugitus & c.

Specie, de qua cap. seq.

TABVLA QVINTA INTESTINA GENERALIA

secundum naturalem suam positionem demonstrans.

LIB. I.

TABXII

A. Cartilago ensiformis.

B. B. Peritonæum.

C. C. Hepatis pars Gibba.

D. Ligamentum Hepar septo alligans.

E. Venæ umbilicalis portio.

F. F. Ventriculus.

G. Lienis portiuncula.

H. Intestinum cæcum.

I. Crassiorum intestinorum principium.

à I. ad K. est motus intestini Colon, à rene dextro ad hepar, & à K. transit Colon per fundum ventriculi, & ita per Lienem ad renem sinistrum, & exinde ad intestini recti initium: quod est. N.

N. Colon in rectum desinens.

O. Est recti intestini initium sub vesica.

R. S. T. Intestina tenuia maxima ex parte sub umbilico, & sic in cæteris.

CAPVT

CAPUT V.

De Intestinis in specie.

Nomen, nam

- Primi,
 - Græcum, est
 - Dodecadactilos.
 - Pylorus.
 - Ecphysis.
 - Latinum, est
 - Duodenum, quia 12. digitos aequat in longitudinem.
 - Ianitor
 - Portanarius

Ut pote quod orificio inferiori ventriculi continuum est.

Secundi, est ieiunum quippe quod, in scissione facta, inuenitur semper vacuum, & chilo destitutum.

Tertij, ileon vocatur, quoniam eius cauda terminatur circa os Ilei.

Quantitas, nam

Longitudo

- Primi, ab orificio infimo ventriculi ad principium ieiuni se extendit, nam in eo se terminat loco ubi meatus cista fellis in intestina penetrat. Hoc videbis in Tab. 6. fig. 1. ubi H. est Pylorus, & H. K. duodenum mensurat, L. est meatus bilis.
- Secundi, à termino duodeni vsq; ad principium intestini Ilei se porrigit.
- Tertij, metitur à fine ieiuni ad cæcum intestinum vsque. In Tab. 6. N. est intestinorum tenuium finis.

Latitudo omnium, est angusta, & in ea non multum differre observantur ab inuicem.

Connexio, nam

- Duodeni est cum ventriculo.
- Ieiuni
- Ilei

cum Messenterio. De qua vide Tab. 8. L. M. M. M.

Positio eorum naturalis ex Tab. 5. decerni potest ubi K. S. T. portionem eorum sub umbilico denotant.

Superior, gracilis & tenuis dicitur, que in partes tres diuiditur, quarum qualibet nomē habet intestini particularis: consideranda que in omnibus sunt hæc, scilicet;

Vsus qui est, ut inseruiant ad absorptionem & completionem concoctionis in ventriculo nempe, in hepate, & in solidis ita etiam tres reperiuntur gradus in qualibet earum concoctionum, namque in

Prima, fit

- Preparatio in ore.
- Coctio in ventriculo.
- Absolutio seu perfectio in tenuibus intestinis.

Secunda, fit

- Preparatio in venis messeraicis.
- Coctio in hepate.
- Absolutio seu perfectio in venis maioribus.

Tertia, fit

- Preparatio in capillaribus venis.
- Coctio per appositionem & vnionem in habitu carnosio.
- Absolutio per assimilationem & carnificationem.

Morbi, nã

- Superioris, est bilis in ventriculum regurgitatio, Ecphysis, lubricitas &c.
- Medij seu ieiuni, vel tarda vel rapida nimis materia chilosa attractio seu deuoratio.
- Vltimi seu Ilei, passio illa qua à loco affecto iliaca dicitur.

Nota quod horum gracilium demonstratio particularis inuenitur Fig. 1. Tab. 6. immediate sequentis. Vbi H. &c.

Diuiditur intestinū
generale seu con-
tinua eiusdem tu-
ba in partes duas
specie differentes,
quarum

Inferior
crassa quæ
etiam in
partes 3.
distingui-
tur, ex qui-
bus obser-
uanda ve-
niunt

- Nomen**
- Primi, quod est
 - Monoculus, ab vno eius foramine.
 - Saccus, à similitudine.
 - Cacum intestinum, quia in eo non fit excrementorum di-
rectio sed regurgitatio.
 - Secundi, colon.
 - Tertij,
 - Intestinum rectum, à positione videlicet.
 - Longaon.
- Substantia est crassa, habetq; illa**
- Primi seu caci, appendiculam instar lumbrici. Vide Tab. 6. fig. 1. & 2. P.
 - Secundi, semiglobulos ex eius quasi costis protuberantes, qui cella non inepte
nuntupantur. Similiter valvulam intus habet qua in ingressu in ce-
cum inuenitur. Vide Tab. 6. fig. 3. vbi pro valvula. fig. †. pro tubercu-
lis. R. respicienda.
 - Tertij, in sua fabrica planitiem & equalitatem, quod in fine est aliquantu-
tulum latior.
- Quantitas**
- Caci, est exigua, & videtur esse nihil aliud quam coli principium. Vide
O. & P. Tab. 6. fig. 1. 2. & 3.
 - Coli, est omnium capacissima, & magis in sua latitudine spatiosa. Vide
Tab. 6. fig. 2. O. Q. R. S. T. V.
 - Recti est breuior & magis curta, quam est colon, & in eius fine latior
esse observatur.
 - Figura coli ostenditur Tab. 6. fig. 2. & 3. atque etiam caci.
- Positio**
- Caci, est in dextro latere superos Ilei: & in Tab. 5. notatur per H.
Et in Tab. 6. fig. 1. O. est initium crassorum & fig. 2. P. est ce-
cum intestinum: Et Tab. 8. per D. situs eius describitur.
 - Coli, est varia, nam mouetur à cæco ad renem dextrum, cui adli-
gatur, deinde sub hepatis cauo ductum per ventriculi fundi
longitudinem transit lienem versus, sub quo deorsum tendens,
ad renem sinistrum inclinatur, atque huic etiam ligamento af-
figitur, denique descendens, & ad posteriora reflectens duos fa-
cit gyros hoc modo, S. atque ita cum recti initio se iungit: I. ad
K. in Tab. 5. denotat coli motum à rene dextro ad hepar: & c.
vide ibi pro motu coli.
 - Recti, est talis, vt ab osso sacro incipiens, ad extremam vsque co-
xendicem se extendat, & in ano terminetur; Hoc in feminis
vtero subiacet, & in vtroque sexu vesica contiguum est, Et ab
huiusmodi consensu oritur, quod affecta vesica patiatur &
Longaon; & vice versa. Pro recti intestini initio vide Tab.
5. lit. O.
- Obiter notandū est, quod tres ani sint muscoli, quorum**
- In genere initium eorum indicatur per I. Tab. 5. precedentis.
 - Vnus est orbicularis, sphincter dictus qui in extremo recti ponitur,
atque hic magis latus est quam crassus, constatq; fibris trans-
uersis, Huius vero vsus est feces in intestinis continere, contra-
hendo semore bursæ.
 - Duo sunt lati sed subtiles, qui ab ossis sacri & Ilei ligamentis ini-
tium habentes, in partem sphincteris terminantur; Horum
vsus est rectum sursum retinere, ne deorsum cadat.
- Connexio, nam**
- Cacum messenterio vt plurimum non adligatur.
 - Colon adliga-
tur
 - Messenterio, generali nexu. Pro intestinorum nexu ad
messenterium vide Tab. 8. fig. 1.
 - Omento seu Epiplooo vide Tab. 4. b. fig. 2. E. G. G. F.
 - Cum
 - Renibus vide Tab. 6.
fig. 2. lit. O.
 - Ventriculi fundo vt
Tab. 5. lit. K. O.
- Et ab huiusmodi con-
sensu oritur vomitus
in calculo affectis,
atque etiam in coli-
capassione.
- Recti caput, osso sacro fortiter adligatur, at vero in eius fine comprimitur à
musculis in orbem circumfusus, sphincteribus dictis, quibus etiam nexu
quidem firmo affigitur. Vide Tab. 6. fig. 4. quæ ostendit messenterij por-
tionem quæ comedit intestinum rectum cum osso sacro: Et ab R. ad S.
Tab. 8. fig. 2. partem indicat quæ necit hoc intestinum dorso.

Vsus qui est ad recipiendas atq; retinendas suo tempore primæ digestionis feces, quo si quid adhuc boni atque utilis succi ijs restet, id omne quantum fieri potest, ad hepar mediantibus messoraicis attrahatur atque eleuetur; atque tum postea ad illas, corporis vniuersi leuandi causa, expellendas atque excernendas inseruiunt.

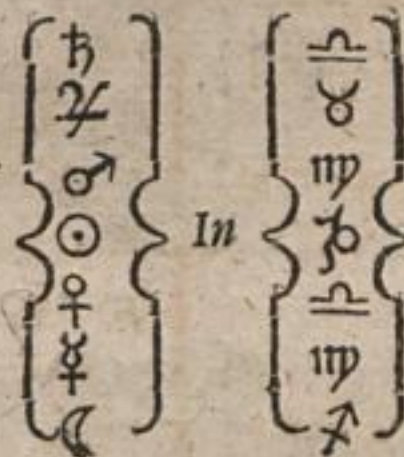
Morbi qui sunt — { Dilatio nimia cæci, qua fit vt non modo excrementa coli soleant euomi, sed etiam nonnunquam & clysteris per anum administrati substantia, quod quidem vt plurimum est lethale.
Credo etiam huiusce obstructione varios morbos periculosos procreari.
Coli, colica passio.

Recti { Tenasmus.
Sphincteris resolutio.
Fistula, &c.

Per se ♀ & ☾.

Constellatio ex — { Planetis

Cum stellis fixis videlicet

Stellis fixatis in — { Tenuibus. ♃.
Crassis. ♄.

Nota, quod vbicunq; mentionem fecero de planetis cum stellis fixis vt, ♃. in ♄. &c. intelligendum id est de morbi principio, qui dominus existens, sextæ domus, extra domum sextam in vno ex huiusmodi signis reperitur, verbi gratia ♃. qui est domus. ♃. existens in cuspide domus sextæ, quæ est morbi significatrix, at in ♀. alibi repertus, denotat morbum in ventre esse procreatum, & sic in cæteris.

Hic vero haud inutile existimamus fore, duplicem quæstionem ad has partes pertinentem cum suis solutionibus proponere, quarum prima est, An clysteres per anum iniekti ad ventriculum ascendere possint? Affirmamus, quod Rasis 9. continentis affirmat hoc, At Gal. 3. de meth. med. negat. Iterum ipse 3. De sympt. caus. idem fateri videtur. Dicimus ergo quod aliud sit de ventriculo bene affecto loqui, & de ipso male affecto differere. Porro etiam mala valvularum & intestini cæci dispositio (quarum est impedire, ne liquida per anum iniecta sursum in intestina gracilia tendant, & ab iis in ventriculû, cui est orificium inferius Portonarius dictum seu Ianitor, debile, & imbecillis retentionis,) huiusmodi accidentis præternaturalis est causa primaria. Secunda est, An per anum iniekti Clysteres nutrire possint? Dicimus Clysteris substantiam nutrire posse ratione ramulorum venæ portæ in intestinum rectum & Colon insertorum mediante mesenterio. At vero agnoscimus huiusmodi nutrimenti administrationem, non nisi parum corpori conferre, tum propter ramulorum exiguitatem, tum quia sunt admodum pauci numero.

Obiectio. Solutio.

TABVLA

TABVLA SEXTA INTESTINVM QVODLIBET particulare ab inuicem distinctum & diuisum indicans.

Prima figura denotat intestina tenuia.

Fig. 1.

H. Indicat Pyloron, seu Portionarium, cum portione aliqua ventriculi, à H. ad K. Duodenum intestinum mensurat.

L. Est meatus biliaris.

M. Est ieiuni intestini initium.

N. Est intestinorum tenuium finis.

O. Est intestinorum crassorum initium.

Fig. 2.

P. Est cæcum intestinum & vermiforme, eiusdem appendix.

Q. R. S. T. V. Longitudo coli intestini, ab O. scilicet ad Q. à rene dextro, & à Q. ad R. secundum ventriculi fundum, & ab R. ad S. à liene ad os pubis, & ab S. ad T. Coli fit recursus ad umbilicum, & à T. ad V. deorsum ducitur, ad rectum intestinum.

Fig. 3.

* Aperitur Colon, & valvula eius ostenditur, quæ est in ingressu in cæcum intestinum.

Fig. 4.

Intestinorum tunicas demonstrat.

e. e. Est prima seu exterior tunica.

f. f. Secundam seu mediam tunicam indicant.

g. Arguit & reuelat tunicam tertiam seu internam.

h. h. Ostendunt mesenterii portionem, quæ connectit intestinum rectum ossi sacro.

CAPVT VI.

De vena porta cum suis ramis.

AT iam priusquam vltius ad alias partes cadaueri centraliter inclusas procedamus, in primis operæ pretium fore existimamus, ipsius venæ portæ descriptionem in lucem proferre, quippe quæ luculentius spectatoribus ante intestinorum seu viscerum abductionem, & à ventris concauitate extractionem demonstrari & oculis subiici solet, & præcipue hic illius ramus splenicus qui succum quidem melancholicum ab hepate ad lienem conferre dicitur. Eius truncus indicatur per B. Tab. 7.

Nomen, est vena porta ab officio, quoniam succus ab intestinis à venis messeraicis ad iecur translatus, vena huius ramulos tanquam per portam ingredi atque introduci obseruatur.

Origo, est in hepate, in quo radices eius tenuiores sparsim disseminantur. Vide Tab. 4. fig. 1. g. Et Tab. 7. 1. 2. 3. 4.

Primus, summitatem ventriculi scandit, vbi ventriculum circumambit more coronæ, vnde & vena coronalis dicitur. Vide P. Q. R. Tabula 7.

Secundus, per fundum seu imum ventriculi serpit in longitudinem. Atque vsus horum duorum ramorum est ventriculi substantiam nutrire, contra ipsorum opinionem qui illum chilo foeneri putant. Vide N. & O. O. & D. similiter T. Z. Tab. dictæ.

Tertius, ordinatur ad omenti nutritionem, per quod vndique dispergi obseruatur. Vide Tab. 7. H. L. S. V.

Quartus, ad lienem pergit, atque istius officium est sanguinem seu succum melancholicum ab hepate in lienem (vtpote locum ad hoc à natura destinatum) conferre, Ab huiusmodi ramo oritur vena illa inter ventriculi tunicas eiusdem orificio tenuis sursum ascendens, quæ & vas breue nuncupari solet ab Artistis, cuius officium est, vt humorem acidum in liene procreatum, sursum ad ventriculi orificium eleuet, atque huius proprietatem quidem ad appetitum & famem excitandam esse ferunt. Vide T. Tab. 7.

Quintus, ad intestinum illud magnum, Colon dictum, se porrigit. Vide e. e. Tab. 7. & a a a.

Sextus, (atque hic est cæteris amplior) ad intestina gracilia emittit, cuius tamen ramuli in ieiuno sunt eminentiores & perspicuiore, sed & Ilion etiam horum copia exultare videtur. Vide Tab. 7. d d d.

Septimus, ad intestinum rectum transit. Hi autem rami tres vltimi à magno trunco exilientes, immediate Messenterij substantiam inuadunt, vbi in venulas infinitas se distinguunt quæ hinc appellantur Messeraicæ. Atque horum trium vsus atque actio putatur esse, vt chilum ab intestinis ad hepar attraherent, quo in sanguinem Alchimia natura vera, hoc est, argentum quasi seu chilum album in aurum, hoc est, sanguinem rubicundum transmutaretur. Vide ff. Tab. 7.

Vltimus, (iuxta Columbi sententiam) est ille qui lieni dicatur, hunc parte leua per Messenterium descendente, extremum recti intestini petere affirmat, ibique venas hæmorrhoidales procreare, atque ob hanc causam admonemur ab illo & aliis, vt sanguinem melancholicum per illas sanguifugis à Liene euacuemus. At pace illorum, in hoc parum dubitare nobis liceat: nam si vena seu rami originem consideremus quæ est messenterica per c. in demonstratione sequenti notata, cuius extremitas est g. g. venas hæmorrhoidales indicantes, inueniemus quidem illum ductum à Liene minime directe conducere, ita vt totus succus sanguineus à Portæ ramis messentericis potius elici queat quam vt fax lienalis per hunc meatum extrahatur: velim ergo vt Anatomista, me longe hac in re peritiores istam rem diligenter perquirant atq; animaduertant, nam meâ quidem experientia, nimia ab hac parte sanguinis euacuatione ventriculum atq; intestina magis debilitari quam lienem de sua fecali immunditia exonerari animaduerti. Velim ergo vt Lector diligenti intuitu obseruet Tabulam infra depictam. Vbi huius rei veritatem facillime percipiet: Pro hac vide g. g. Tab. 7.

Rami sunt octo, quorum

Huius:

Vsus

Primus, est ad preparandum, portandum, & transferendum chilum in ventriculo elaboratum, & intestinis gracilibus per descensum distillatum ad Hepar vt ibi in sanguinem mutetur.

Secundus, est ad huc atque illuc distribuendum chilum in sanguinem iam redactum ad partes naturales (cuiusmodi sunt ventriculus, Omentum, Lien, intestina & messenterium) nutriendas atque conseruandas.

TABVLA

TABVLA SEPTIMA VENAM PORTAM,
atque ramos eiusdem indicans.

LIB. I.

TAB. XIII

- i. 2. 3. 4. 5. Sunt superiores rami venæ portæ per hepatis Cauâ disseminati.
 A. A. A. A. Distributionem illorum secundum formam hepatis indicant.
 B. Truncus Portæ, ex Cauo hepatis egrediens.
 C. C. Ramuli gemelli ad vesiculam fellis descendentes.
 D. Vena gastrica dextra.
 H. Gastro epiplois dextra.
 I. Est ramus intestinalis. K. Gastrica minor. &c. iuxta Bauhini descriptionem.
 T. Indicat rami splenici diuisionem.
 a. a. a. a. Venæ Lienis substantiam perreptantes.
 b. b. Mesenterica dextra duplex, at vero c. c. illa sinistra.
 d. d. d. d. Venæ mentericæ. e. e. Coli intestini vena.
 f. f. Rectum intestinum implicantes venæ.
 g. g. Venæ hæmorrhoides, anum amplectentes. L. Epiplois dextra.
 M. Pancreæ. N. Gastrica maior.
 O. O. Venæ duæ rami. N. Posteriora ventriculi implicantes.
 P. Gastricæ maioris partitio. Q. R. Coronaria stomatica. S. Epiplois postica.
 T. Ramus splenicus. V. Epiplois sinistra. X. Gastro Epiplois sinistra.
 Y. Z. Venæ ventriculi iatus sinistrum petentes.

LIBER

LIBER QVARTVS

De

PARTIBVS IN CENTRO APPARENTIBVS.

Partes sub Peritoneo in infima regionis medietullo apparentes sunt

- Messenterium.
- Pancreas.
- Ventriculus.
- Iecur.
- Vena caua.
- Vesicula fellis.
- Lien.

CAPVT I.

De Messenterio.

Nomen, { Græcum, est Messaraion.
 Latinum, Messenterium.

Origo, quod ad substantiam, est a ligamentis illis, quæ lumborum vertebrae simul connectunt, & hinc magnus ille consensus inter lumbos & intestina proueniens.

Substantia, est membranosa, & fere nihil aliud quam peritoneum reduplicatum.

Compositio, est ex duabus tunicis, simul atque ex venis arteriisque innumeris, atque etiam adipe copiosa compacta, sed imprimis obseruandum censemus, quod in ea quamplurima inueniantur glandule, quæ ibi à natura procreari videntur, ne ab intestinis premerentur ventule eius, quæ ratione sui subiecti messeraica nuncupantur. Pro hac vide Tab. 7. b. b. & c. & d. d. vbi venæ exprimuntur. Et I. I. & K. K. glandulas notant.

Positio, est in medio intestinorum. Pro qua vide Tab. 8. fig. 1. & eius centrum per H. exprimitur.

Connexio, fit cum { Intestinis & partibus principalibus, per totam suam substantiam, de qua Tab. 8. CCCC. & D. & EEEE. & F.
 Dorso & renibus, per ligamenta.

Huius Diuisio in portiones duas, videl. { Messareum, cui tenuia adherent atque adligantur intestina. Vide L. MMM. Tab. 8. fig. 2.
 Messacolon, ita nominatum, quia ei intestinum colon affigitur atque inseritur. Et de hoc fig. 2. Tab. 8. N. ad O. & O. ad P. & P. ad Q.

Temperamentum, { Respectu pinguedinis suæ, calidum & humidum.
 Respectu propriæ suæ membranose substantiæ, frigidum & siccum.

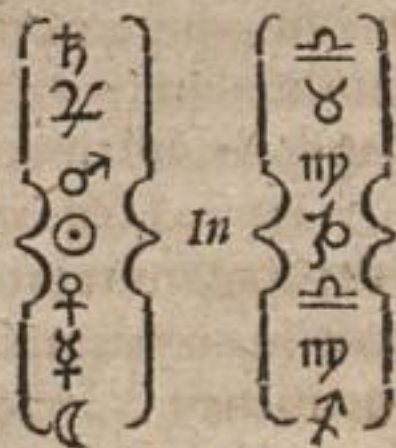
Retinenda & colligenda intestina in positione sua connaturali. Quomodo id fit vide Tab. 8.

Vsus, vel ad — Attrahendum & conducendum chilum ad hepar per organa ea quæ venæ messeraica dicuntur.

Transferendum nutrimentum sanguineum ab hepate ad intestina ac si hepar pabulo huiusmodi quasi stipe honesta, intestinorum officia laboriosa compensare intenderet.

Morbi, tumores, Apostemata, intemperies &c.

Constellatio ex stellis { Per se ♀.
 Practicis {
 In signis Zodiaci r. t. {
 Fixis seu signis Zodiaci ♀.

H TABVLA

TABVLA OCTAVA MESSENERII POSITIONEM
eiusque figuram, tam per se & ab intestinis diuisim, quam i-
psis adherentis indicans.

LIB. I.

TAB. XVI.

FIG. I.

FIG. II.

Figura prima mesenterij ad intestina nexum explicat, in qua

A.A.B.B. Sunt Peritonæi portiones.

C.C.C.C. Inducunt intestina tenuia.

D. Ostendit sedem cæci intestini.

E.E.E.E. Denotat colon intestinum tenuia circum ambiens.

F. Est recti intestini initium.

G. Vesicam ostendit, cui est Peritonæum adnatum.

H. Est mesenterii centrum, ubi peritoneum, arteriam magnam, & venam cauam vertebris adligat.

I.I. Notant corpus glandulosum.

K.K. Demonstrant glandulas, distributionibus vasorum ad intestina delatorum interiectas.

Figura secunda indicat effigiem mesenterij à corpore exempti, in qua

L.M.M.M. Mesenterii pars, tenuia intestina dorso connectens.

N. ad O. Mesenterii portio, coli dextram partem dorso affigens.

O. ad P. Inferioris Omenti membrana coli partem ventriculo attentam dorso alligans.

P. ad Q. Inducit mesenterii partem, quæ coli intestini partem sinistram à Liene ad rectum intestinum pro-

tenfam, necit. Q. ad R. Pars mesenterii demonstratur, quæ rectum intestinum dorso necit, S. Mesenterii membranas geminas, vnguibus diuisas explicat.

CAPVT

CAPVT II.

Pancreas & eius descriptio.

Nomen { *Græcum, πένκρεας.*
Latinum, affusio seu lactes.
Anglicum, The Sweet bread.

Substantia, est admodum glandulosa & carniformis, habet enim vndique carnis effigiem atque similitudinem.

Positio, est sub concauitate hepatis, & parte posteriore ventriculi, iacet enim directe sub duodeno, & vasis. Vide Tab. b. 4. fig. 1. ααα.

Connexio, fit concauitati hepatis, idque ligatura forti.

Cuius

Vsus, est { *Vena porta ramos illos sustentare, atque suffulcimento quasi stataminare, qui ad ventriculum & lienem porriguntur.*
Ventriculi substantiam à spinarum duritie loco puluaris defendere.

Morbi, vt plurimum sunt apostemata.

Constellatio, est { *Ex planetis. ♀.*
Ex signis Zodiaci, ♄ & ♀.

Hic obiter obseruandum, quod substantia glandulosa sit pars corporis simplex { *Mollis & spongiosa, vt Amigdala oris, Pancreas, Festiculi,*
vel { *Dura & densa, vt Parotides atque huiusmodi alia.*

De ventriculi Oesophago.

Vocatur { Grace, Οισοφαγος.
 Latine } Stomachus.
 Arabice, Meri.
 Anglice, The Gullet.

Substantiam habet membranofam seu neruofam, est que in sua natura penitus exanguis.
 In eius vero summitate dua tonsilla appendent, vt Tab. 9. E. E.

Interior est densior, habetque fibras rectas ad suam constitutionem qua texture species ad cibum in ore preparatum deorsum attrahendum a natura ordinatur.
 Exterior vero transuersis gaudet fibris ad cibum in Oesophagum sic attractum deorsum comprimendum destinatis.

Componitur ex { Tonsillis duabus supradictis.

Glandulosa substantia quintam thoracis vertebram insidente, cuius vsus videtur esse ad defendendam eius substantiam sensibilem & teneram a vertebris dorsi. Pro qua vide F. fig. 1. & 2. Tab. 9.

Initium, est pone laringem, seu in ima laringis cauitate, qua & in parte laringi annectitur. Hoc indicatum est per A. Tab. 9. fig. 1. & 2.

Finis, est continuus cum supremo ventriculi orificio, vt intestinum duodenum eius inferiori. Pro hoc vide G. in fig. 1. & 2. Tab. 9.

Via, in descensu ab initio finem versus est huiusmodi. Deorsum tendit inter asperam arteriam & vertebrae dorsi, hocq; transitu satis directo, at vero cor appropinquando ad dextram inclinare videtur, ac si naturali instinctu cordi locum dare iuberetur, post hoc diaphragmati accedens ad sinistram iterum reclinat, ne in suo transitu aliquid Hepati afferret damnis quod quidem vt facilius prestare queat, transitum suum in fine sub vena caua ascendente, & super aortam descendentem facit, quo tandem peracto, septum perforat transuersum, & statim in infimam microcosmi regionem penetrans in superius ventriculi orificium confirmatur. Atque hac via ex figura eius supra explicata discerni potest. Pro hoc vide A. & B. & G. Tab. 9. in fig. 1. & 2. eius inclinatio per C. & D. indicatur.

Positionem habet multifariam, nam eius

In ventriculi obseruatione (qui est primum concoctionis naturalis organon) duo considerantur, videlicet

Figuram obtinget in effigie infra depictam: Tab. 9. qua etiam ex supradictis speculari potest.

Vsum habet vt cibos & potum in ventriculum conducat.

Morbis infestatur, vt sunt difficultas deglutiendi, vlcera meri, Apostemata, eruptio sanguinis.

Constellationem sibi vendicat { Ex planetis, ♃.
 Ex stellis Zodiaci, ♄.

Ventriculus ipse, de quo infra.

CAPVT IV.

De Ventriculo.

Nomen {
 Gracum, est { $\gamma\alpha\sigma\tau\acute{\iota}\gamma$.
 { $\kappa\omicron\iota\lambda\acute{\iota}\delta\omicron\iota$.
 Latinum, { Proprium, est ventriculus.
 { Vulgare, stomachus.
 Anglicum, The stomak.

Substantia, est magis spermatica, membranosa seu nervosa quam sanguinea aut carnea, & per consequens est exanguis.

Ortus fit à membranis cerebri à dura matre scaturientibus; ac primum ad os descendit cum neruis à tertia & quarta coniugatione deriuatis, atque ibi os vniuersum inuestit, & vuulam variis suis implicationibus conflare dicitur, ac tum postea ad ipsum ventriculum descendit, cuius tunicam internam admirabili nature industria atque textura conflare obseruatur. Atque hæc est ratio quod tantus sit inter ventriculum, os & caput consensus, vt sauciato capite seu dura matre, vomitus sequatur, atque vt ea quæ ventriculo sunt odiosa, ab ore respuantur & exscrentur.

Fibræ ex quibus contextitur, sunt recta, virtute quarum ventriculus munere ab Oesophago in se attrahendi fungitur. Pro his Vide Fig. 3. Tab. 9. K. Et h. fig. 1.

Prima, seu Interior, est magis membranosa seu nervosa atq; subtilis valde, cuius

Due sunt propriae quarum

Secunda, quæ est media, est magis carnosæ & densa quàm prima, atque eius tela

Oritur à pericranio, quæ vt primum ad Oesophagum descendit fibras quidem carnosas sibi assumit.
 Ex fibris obliquis retentionis causa construitur, vnde fit vt concoctioni conferat. Vide fig. 3. Tab. 9. I.

Oritur à Peritonæo, quod tunicam communem omnibus huius regionis partibus præbet, Hinc ergo communis dicitur.
 Ex fibris transuersis fabricatur, quibus facultas expulsiua ei attribuitur. Pro his inspice hhh. fig. 3. Tab. 9.

Neruis à sexto pari qui duo sunt videlicet dexter & sinister, Oesophagum & ventriculi orificium supremum amplectentes. Pro quibus vide T. V. Tab. 9.

Venis à gastrica, splenetica & coronaria à 1. 2. & 4. ramo portæ. Pro quibus vide a. & b. & dd. & c.

Quantitas, est secundum corporis proportionem, & gulositatem personæ, aut maior aut minor.

Figura, est instar cucurbitule, retortæ chemicæ, seu cornu musæ. Vt fig. 1. & 2. Tab. 9.

Temperamentum respectu positionis suæ quæ est inter Hepar & lienem est temperatum.

Situs est inter lienem & concavitatem iecoris in admirabili cuius positione obseruanda est proportio huiusmodi in dispositione à natura, quippe quæ angustioris eius portionem in ea corporis parte collocauit, vbi pars principalis contenta est magis ampla & vasta hepatis videlicet massa, At vero vbi pars angustior lien nempe situm suum habet, ibi vastior ventriculi regio sibi stationem suam vendicat, vt ita trutinis nature videatur ponderari ventriculus, ne lateri dextro onustior & magis molestus sentiat quam sinistro. Positio eius naturalis indicatur per Tab. 5. FF. vt scilicet inter cauum hepatis & intestina iacet.

Ventriculi

Regionis Infimæ Liber IV.

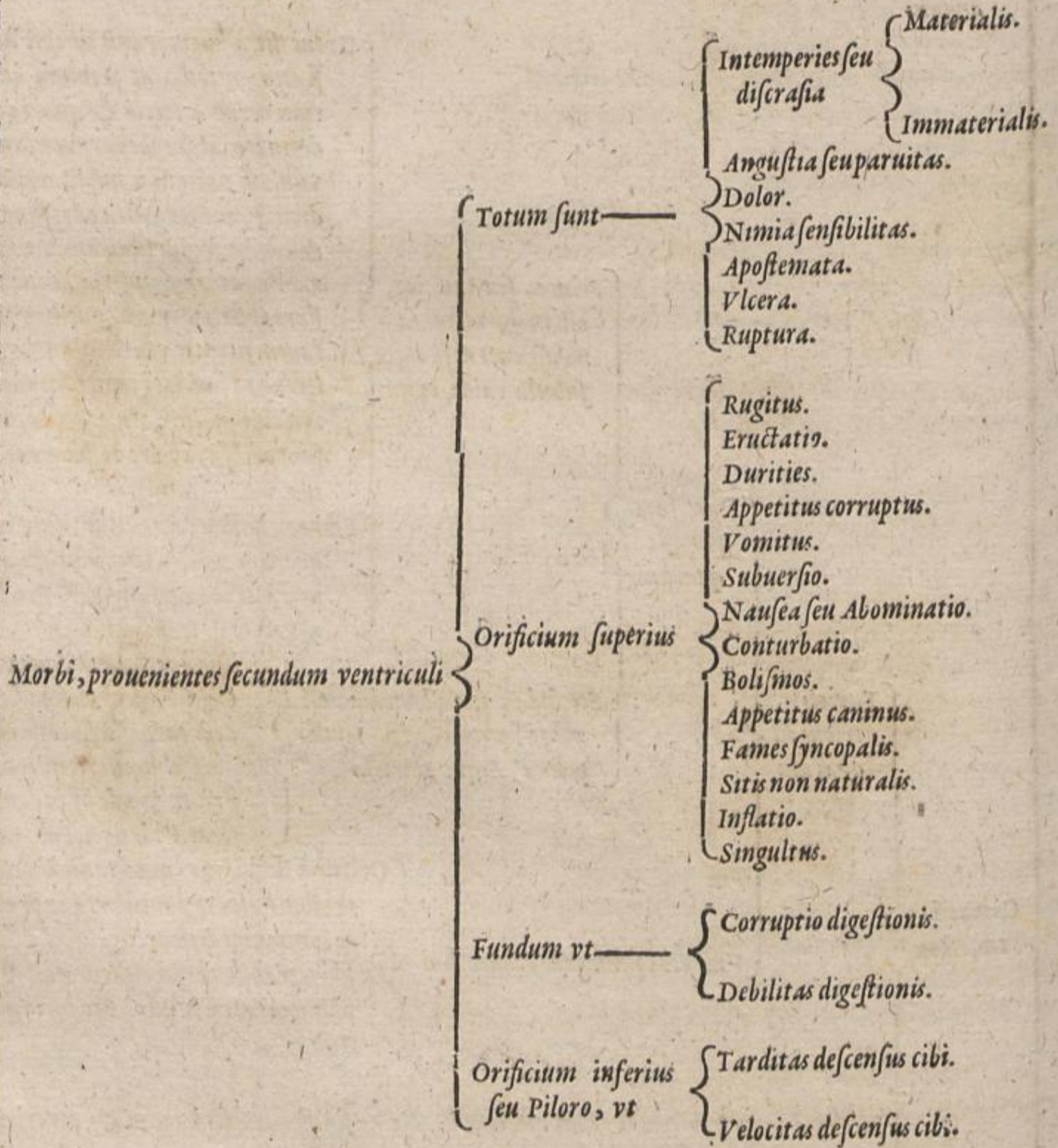
Partes tres sunt simi-
lares.

Prima, est eius orificium superius, quod dicitur Cardia, quo quidem affecto sapicule acci-
dit passio illa, que inde Cardiacæ dicitur. Hic locus est sedes famis & appetitus, quia
est exquisite sensibilis, quia ad istam partem descendunt rami tam dexter quam fini-
ster à recurrentibus seu sexta coniugatione, qui orificium hoc vndique circumagunt.
Vide G. & I. K. Tab. 9. & m.

Secunda, est eius orificium infimum, quod est tanquam ianua ad nutrimentum in ven-
triculo vsque ad concoctionis perfectionem retinendum apta, vnde & ianitor & Por-
tanarius & ostiarius nuncupatur. Vid. H. Tab. 9. vbi litera P. docet, quomodo duodeno
intestino adheret: & meatus fellis per Q. R. etiam indicatur.

Tertia, est eius fundum in quo concoctio & chilificatio perfici, & ad exitum produci so-
let.

Vsus, est ad cibum seu alimentum per Oesophagum in eum attractum in chilum seu pulpam reducendum

TABVLA NONA DE VENTRICVLO QVÆ QVATVOR FIGV-
ras continet, quarum 1. anteriores ostendit ventriculi partēs, 2. posteriorem eius-
dem faciem cum venis indicat, 3. ventriculi tunicas; 4. ventri-
culum inuerfum explicat.

LIB I.

TAB XXXIX.

- A. Oesophagi orificium. A.B. Eius canalis.
 C. Oesophagi super quintam thoracis vertebram, à B. ad C. inclinatio.
 D. Eius ad sinistram inclinatio, à C. scilicet ad D.
 E.E. Tonsillæ duæ in faucibus Oesophago appositæ.
 F.F. Glandulosum corpus in medio ductu ad quintam vertebram.
 G. Oesophagi ad ventriculum nexus.
 H. Ventriculi orificium seu Pylorus.
 I.K. Ventriculi pars superior.
 L.L. Ventriculi pars anterior.
 P. Duodenum intestinum.
 1.2. Q.R. Meatus vesiculæ fellis in duodenum.
 1.2. T.V. Nervus dexter & sinister sexti paris Oesophagum & sinistrum ventriculi orificium amplectens.
 2. X. Y. Nervus sinister ventriculi superiora perreptans, & ad iecur vsque excurrans.
 2.a. Vena gastrica dextra seu prima ventriculi vena, à trunco portæ,
 2.b. Gastroepiplois dextra, vel secunda vena cum arteria & nervo ad ventriculi fundi dextram regionem.
 d.d. Vena coronaria stomachica, vel quarta vena cum arteria orificium sinistrum cingens, vt C. est gastrica minor seu tertia ventriculi vena.
 h.h.h. Est tunica prima & extima à Peritonæo.
 i. Est tunica secunda.
 k. Est prima & intima.
 l. Est sinistri orificii extuberantia circularis, vbi Oesophagus ventriculo iungitur.
 m. Est dextri orificii extuberantia orbicularis, seu pylori circulus.
 n. Est ventriculi superficies interior.

Fig. 1. 2.

Fig. 3.

Fig. 4.

Vocatur { Latine, Hepar.
 { Grecè, Iecur.
 { Anglice, The Liver.

Nobilissimum est membrum, nam iuxta Gal. lib. de format. fetus. Hoc est primum ex membris quod in conformatione absoluitur, porro etiam est spiritus naturalis autor, & sanguinis fons sedesq; amoris iuxta illud Poeta
 Cor sapit, at pulmo loquitur, fel continet iras,
 Splen ridere facit, cogit amare iecur.

Oritur à sanguine, & ab eodem nutritur.

Substantiam habet simplicem, quæ nihil aliud esse videtur, nisi sanguis quasi coagulatus, In duos autem vel tres partitur lobos contra Columbi sententiam. Diuiditur etiam in duas partes secundum eius superficiem nimirum in gibbam & cauam: Pro gibba vide Tab. 5. CC. & Tab. 10. AA. CC.

Ad compositionem suam requirit

{ Tunicam vnicam, ipsum extrinsecus circumducentem, quæ à Peritoneo deriuatur.
 { Caro propria paneuchima dicta.
 { Radices venæ Cauæ atque venæ Portæ, quarum anastomosis per PP. Tab. 10. notantur, & ggg. portæ radices, & cccc. cauæ radices, & dddd.
 { Arterias nonnullas exiguas ab arteria caliacâ venam vmbilicalem, pro qua vide B. Tab. 10.
 { Nervos, nempe amulum à sexta coniugatione scaturientem, qui non nisi superficialiter & immediate sub eius tunicam inseritur, Hinc fit quod hepar in sola sua superficie sit sensibile. Quomodo hic nervus à sinistra ventriculi parte transit ad Hepar nobis indicat X. Y. Tab. 9.

Quantitate sua maius esse obseruatur in hominibus quam in bestijs eiusdem dimensionis, At vero in timidis atque ignavis hominibus vastius reperitur & amplius quam in animosis.

Figura non est exacte spherica, sed pedis Cabalini fisci instar, Pars autem eius exterior est gibba & leuis, interior vero caua & aspera, In posteriori duas habet eminentias protuberantes, quæ ideo à natura adaptantur, ne venæ caua à vertebra compresseretur. Pro hac vide. Tab. 9.

Temperamentum habet calidum & humidum.

Hoc membrum principale

Connectitur { Superius nempe septo transuerso per ligamentum membranosum supra, vide H. Tab. 10. Et D. Tab. 5.
 { Costis spuris in sinistroque latere, ad proportionaliter tenendum illud in loco suo. Vide I. Tab. 10.
 { Intestinis, per venas, vide Tab. 7. vbi Porta indicatur.
 { Peritoneo, per tunicam. ei extrinsecus adnatam.
 { Vmbilico, per venam vmbilicalem, vt per B. Tab. 10. & B. Tab. 4.

Vtile est, ad conuertendum chilum in sanguinem, non enim alibi fit huiusmodi transmutatio, Est enim nature laboratorum admirabile, & multis vasis distillatorijs dispositione variis ornatum, vti in eius Anatomia mystica latius docebitur, porro Iecur est sedes tam concupiscibilis quam naturalis facultatis.

{ Intemperies, calida, humida, frigida, sicca.
 { Paruitas, de qua Rasis 17. cont. tr. 1. c. 1.
 { Oppilatio, nempe in venis eius.
 { Dolor, de quo Gal. 5. loc. aff. 7. Auic. c. 7.
 { Debilitas in digestionem, quam Cachexia seu discrasia sequuntur. { Atrophia.
 { Inflammatio.
 { Ventositas.
 { Exitura.

Morbos habet quam plurimos, cuiusmodi sunt

{ Apoplemata, vt { Phlegmon.
 { sunt { Erysipelas.
 { { Oedema.
 { { Scirrhus.
 { Fluxus hepaticus.
 { Corruptio facultatis digestiue { Hypofarcha.
 { Hepatis, quam sequuntur { Ascites.
 { { Tympanites.
 { { Leucophlegmatia.
 { Dolor hypochondriorum.
 { Ruptura hepatis.

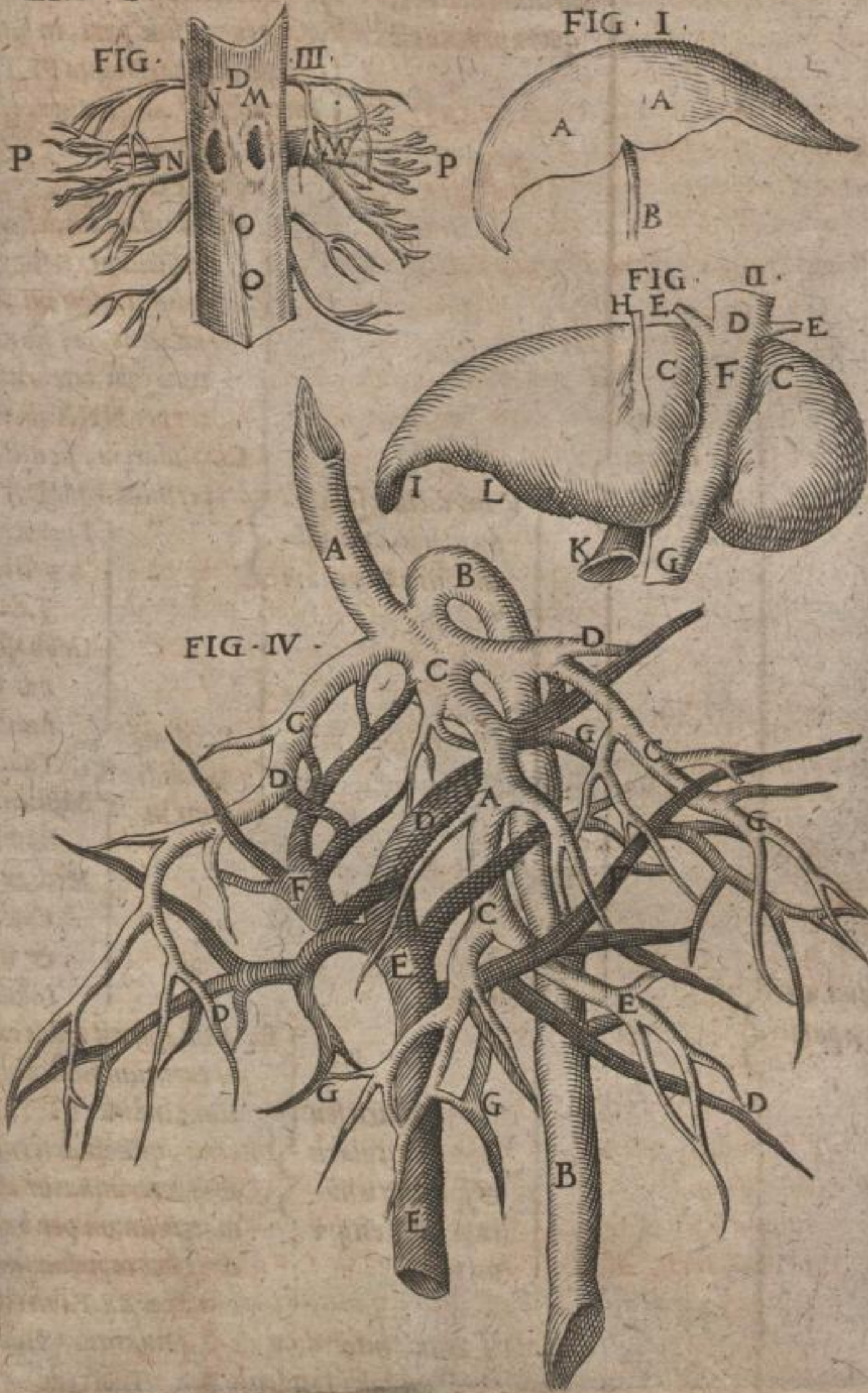
Constellationi subicitur ex { Planetis per se, ♃.
 { Signis Zodiaci, ♁.

De Partibus in Centro Apparentibus.

TABVLA DECIMA HEPATIS FIGVRAS QVATVOR CONTI-
 nens quarum prior hepatis anteriorem, 2. posteriorem cum cauæ & portæ trunco,
 3. venæ cauæ portionem diuifam & 4. radices venæ cauæ & portæ
 per hepar fparfas, eorumque anastomofes
 indicant.

LIB. I

TAB. XXXV.

- A.A. Denotat hepatis partem gibbam.
- B. Venam vmbilicalem ostendit.
- C.C. Est hepatis posterior & gibba pars.
- 2. 3. D. Venæ cauæ sedes. E. Venæ phreneticæ.
- F. G. Notatur sedes qua cauæ caudex posteriori hepatis sedi innascitur.
- H. Ligamentum hepar septo transfuerso connectens.
- I. Ligamentum hepatis partem sinistram septo connectens. K. Venæ portæ portio.
- L. Sinus hepatis ad sinistrum ventriculi orificium.
- M. N. Venarum propazines ex hepate prodeunt.
- O. O. Ramuli tenuiores, ex hepate ad venam cauiam protensi.
- P. P. Venæ cauæ radices per hepar dispersæ.
- A. Venæ cauæ truncus ab hepate sursum exurgens.
- B. B. Venæ cauæ truncus à conuexo hepatis emergens, deorsum contortus.
- c. c. c. c. Venæ cauæ radices per hepatis substantiam.
- d. d. d. d. Radicum cauæ extremitates, quæ inter medias radices venæ portæ penetrant.
- e. e. Venæ portæ truncus præcipuus. f. f. f. t quicumq; nigri sunt rami radices sunt venæ portæ.
- g. g. g. g. Radicum venæ portæ sunt extremitates.

Fig. 1.

Fig. 2.

Fig. 3.

Fig. 4.

CAPVT

Porta, de qua antea cap. 6. lib. 1. Portion. 3.

Hepar est fons & origo duarum venarum principalium quarum nomina sunt. Vide αα. β. Tab. 11. b. & B.

Caua, cuius pars

Ascendens à Iecore, diuiditur in

Surculos quatuor, quorum vena est

Vnus dicitur subclauicularis, qui subdividitur in venam

Ramos duos quorum

Phrenetica, ita dicta quia per phrenam dispergitur. Vide E. Tab. 10. & C. Tab. 11. b.

Coronaria, quia circa cordis basin ambit, Vide E. Tab. 11. b.

Azigos vel sine pari, in latere dextro intrinsecus disseminata, De qua FF. Tab. 11. b. Et B. Tab. 11. a. Intercostalis, ad quatuor costarum superiorum nutritionem ascendens. Quæ indicatur a. K. Tab. 11. b. & a. GG.

Mammillariam descendente sub sterno, ad musculum triangularem nutriendum ordinata. Quam denotat LL. Tab. 11. b.

Cervicalem, per sinus transversos vertebrarum colli, cerebrum petentem. Et indicatur per NN. Tab. 11. b.

Clapsularem, sic dictam, quod pericardium permeat. Vide D. Tab. 11. b. & B. Tab. 11. a.

Thoraticam, quæ ad musculos pectoris tendit, Vide RR. Tab. 11. b.

Cephalicam, ad humeros externos transeuntem. Quam indicat aa. Tab. 11. b. & G. Tab. 11. a.

Basilicam, seu hepaticam internam, Vide m. m. Tab. 11. b.

Medianam, quæ sita est inter Cephalicam & Basilicam, & hac indicatur in eadem tabula.

Externa, quæ est valde exigua sursum petens, & per carneum paniculum in facie se dispergens. Hanc indicat TT. Tab. 11. b.

Interna, quæ est externa amplior & capacior, & hæc terminatur in ipso cerebro, ubi dura matris sinum per basin calvaria penetrat, & de hac copiosius suo loco. Atque hac describitur per SS. Tab. 11. b.

Supra in Emulgentes duas seminales totidem Diuiditur. Has indicat θ. & λλ. μμ. Tab. 11. b.

Descendens, vide A. Tab. 11. b. & A. Ta. 11. a.

Infra ad quartam vel quintam lumborum vertebram, diuiditur in partes 2. habetque

In loco diuisionis multos surculos quibus nutriuntur

Infra locum diuisionis in multas venulas subdividitur, nempe in

Musculi Natum. Recti intestini. Vide O. Tabul. 11. a.

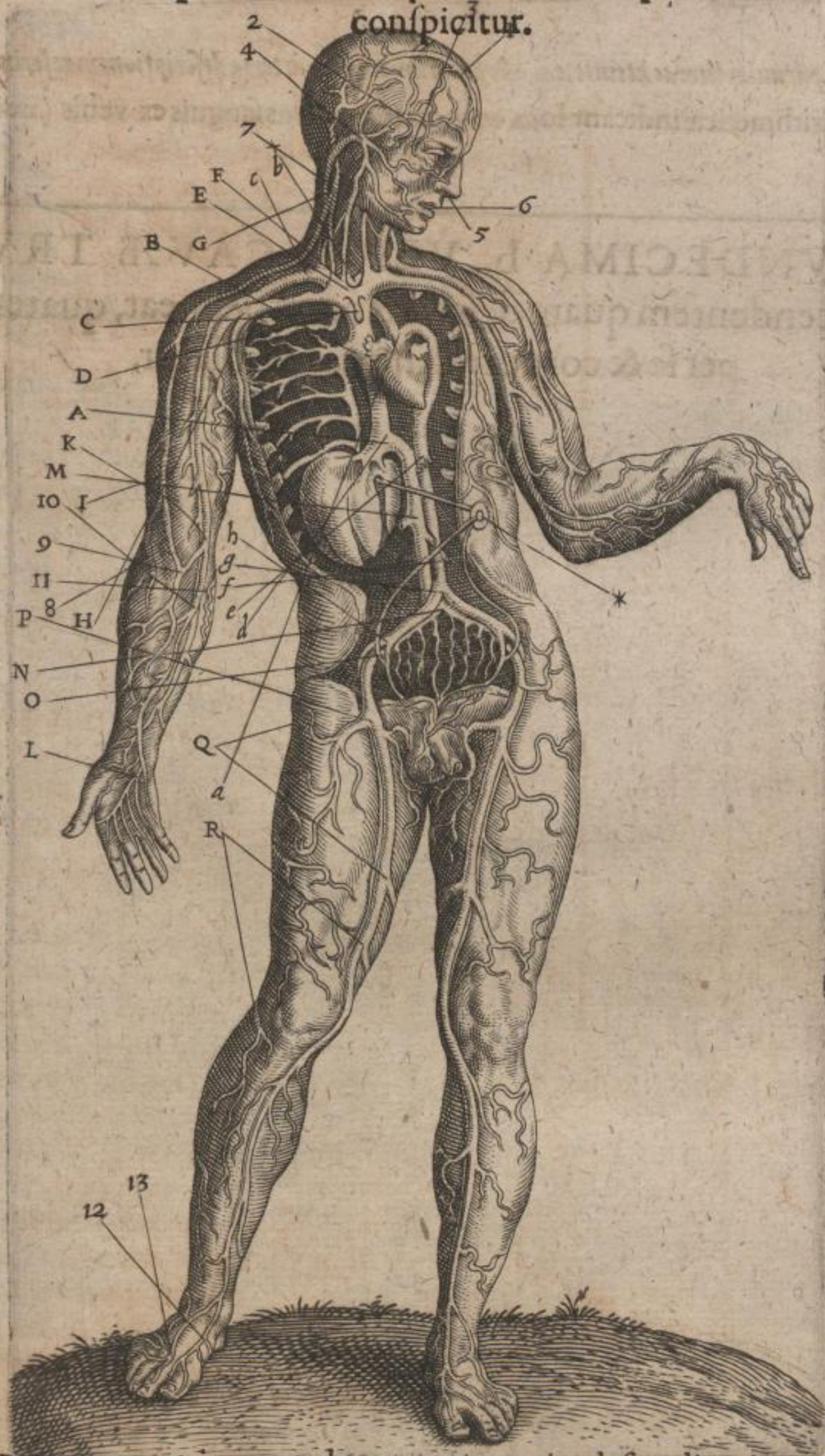
Vesicæ substantia & Penis. Vide P. Tab. 11. Vesicæ collum. Vide O. Tabul. 11. a.

Sciaticam. Malleolarem. Saphenam &c. Pro quibus vide Tab. 1. a.

Venæ cauæ radices crassæ & magnæ in hepatis substantiam ab eiusdem summitate ad imum vsque se extendunt, Est autem vena hæc mater omnium venarum, quæ non aliter à parte hepatis gibbosa ortum suum habere obseruatur, quam porta ab eiusdem cauâ. Ab eius truncu generali infiniti rami, & ab iis iterum ramuli pullulare obseruantur, vt rami cum suis diuisionibus ad truncum, & riuuli respectum habent ad flumen magnum vnde emanant.

TABVLA SECVNDA VENÆ CAVÆ, QVÆ EIVS TRVNCVVM
tam ascendentem quàm descendentem ab hepate arguit in corpore humano,
atque etiam trunci vnionem cum dextro cordis sinu demonstrat:

quatenus in corpore & cum corpore
conspicitur.

- A. Denotat diuisionem venæ cavæ in ramos duos, quorum maior descendit, minor ascendit.
 B. Venam sine pari indicat. Etiam ibi est locus notatus vbi vnitur truncus cavæ cordis sinui dextro.
 C. Ramus nutriens regionem pectoris.
 D. Est ramus ad quatuor costas superiores penetrans.
 E. Ostendit diuisionem trunci tam ad dextram, quam ad sinistram se porrigentem.
 F. Indicat ramum triplicem, quorum illè ad vtrunque brachium descendens basilica dicitur, cæteri duo rami ascendunt ad caput, & iugulares dicuntur, quorum vna est interna, altera externa.
 G. Est productio venæ humeralis, à iugulari exteriori prouenientis, hæc in exteriori brachii parte descendens venam parit cephalicam dictam, à qua alius egreditur ramus medianus dictus.
 H. Est productio venæ axillaris.
 I. Est ramus venæ humerariae.
 K. Ramus faciens venam medianam.
 L. Venæ manus & digitorum à Basilica scaturientes.
 M. Est initium venæ emulgentis dextræ.
 N. Explicat æqualem trunci descendens diuisionem, in ramos duos, hocque circa vertebram lumborum quintam, quorum vnus in dextram partem, alter in sinistram descendit.

O. Denotat plures ramulos, ad nutrimentum musculorum, intestini recti, & illorum colli vesicæ, atque narum.

P. Ostendit diuisionem seu ramum in loco vbi penis adest, atque hic ramus in crus penetrat aliquantulum profundius.

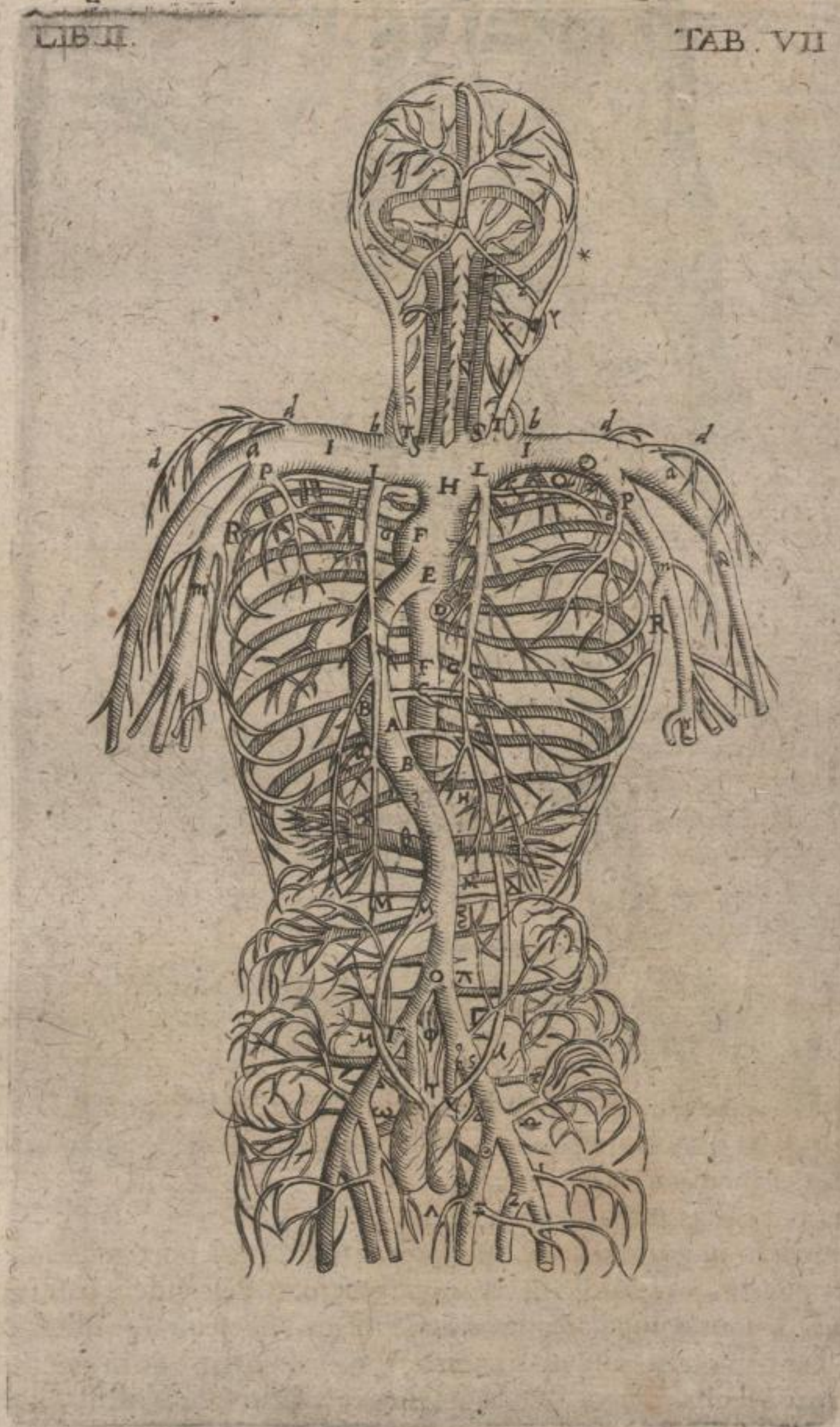
Q. Est productio alterius rami in medietate cruris ad musculorum nutritionem destinata.

R. Altera diuisio.

Quod ad paruulas literas attinet, eas ad ramorum magna arteria descriptionem referimus.

Nota quod figuræ arithmetice indicant loca corporis in quibus sanguis ex venis (necessitate cogente) est extrahendus.

TABVLA VNDECIMA b. VENÆ CAVÆ TRVNCVM
tam ascendentem quam descendentem delineat, quatenus
per se & corpore dempta speculatur.

In qua

A. Venæ cavæ truncum infra hepar denotat.

α α. β. Radices eius ex hepate prodeuntes truncumque eius constituentes.

B. Cavæ sedes inter hepar & septum transuersum.

C. Phreneticam arguit.

D. Orificium quo caua cordi adnascitur.

E. Cor

- E. Coronalis est cordis.
 FF. Venæ Azygos truncus.
 GG. Intercostales venæ à dicto truncò.
 H. Trunci cavæ iuxta iugulum bipartitiõ.
 II. Vena subclauia ad brachium tendens.
 K. Intercostalis superior.
 LL. Mammaria descendens.
 NN. Est ceruicalis.
 PP. Thoratica superior.
 Q. Scapularis gemina.
 RR. Thoratica inferior.
 SS. Iugulares internæ.
 TT. Iugulares externæ.
 X. Interior ramus sub auris radicē.
 Y. Exterior.
 Z. Faciei ex porrectus ramus.
 α. Frontis vena.
 α. Tempora perreptans ramus.
 *. Occiput accedens propago.
 aa. Vena Cæphalica vel externa brachii.
 bb. Muscula superior.
 dd. Humeri summum petens vena.
 mm. Basilica vena.
 θ. Emulgens vena.
 λλ. μμ. Spermatica dextra & sinistra.
 ξ. Lumbares venæ.
 O. Venæ cauæ bifurcatio in ileos.
 Γ. Epigastrica exterior.
 Δ. Pudenda interior.
 Z. Femuris vena.

} Sed hæ duæ species in tabula præcedente melius describuntur.

CAPVT VII.

De vesicula fellis.

- Vocatur {
 Latine, { Vesicula fellis.
 Bursacholeracitrinae.
 Cista fellis.
 Anglice, The gauld.
- Substantiam habet, cuius pars {
 Continens, est neruosa seu membranosa.
 Contenta, est acrior sanguinis pars, seu eius excrementum biliosum.
 Vna est sibi propria.
- Componitur ex {
 Tunicis duab. quarū {
 Altera est communis, atque hæc à Peritonæo deriuatur.
 Venis & arterijs, quæ per figur. 1. Tab. 12. indicantur.
 Neruulo ei & Hepate communi: quam indicat O. Tab. 12. fig. 1.
- Figuram in fundo rotundam possidet, at in tota sua dimensione instar pyri oblongam. Vide A. fig. 1. Tab. 12. & fig. 2. r.
- Temperie fruitur quoad suū {
 Continens, frigida & sicca, utpote quod est membranosum.
 Contentum videlicet humorem biliosum, calida & sicca.
 Vnus recipit materiam biliosam ab hepate, estque hic simplex, quem indicat DDD. Tab. 12. & E. & H.
- Meatus habet duos, quorum — {
 Vnus est omnibus communis, habetque exitum in fundū Duodeni, aut principium Ieiuni. Vide Q. R. Tab. 9. Et II. Tab. 12. & aaaaa. fig. 2.
 Alter emittit bilem à vasculo fellis in intestina atque huius duo recensentur rami quorum {
 Alter in paucis admodum obseruatur, atque hic ad ventriculi fundum dicitur penetrare & de huiusmodi affecto mentionem facit Galen. quem continua mater æ biliosa euomitione vexatum narrat.
- Vasculum sub Iecore appendens {
- Situm tenet sub dextra hepatis cavitate, à qua tenes nonnullæ venæ portæ & rauræ radices descendunt, per quas biliosus succus in huiusmodi recipiens distillare obseruatur. Quod totum per fig. 2. Tab. 12. explicatur.
- Connectitur {
 Hepati, ynione & ligatura naturali, ut in Tab. 12. fig. 2. explicatur.
 Cum aliis partibus per venas, arterias & neruos.
- Vtilitatem hanc habet, ut bilem seu sanguinis excrementum cholericum recipiat, illudque in intestina gradatim transfundat, quo illa lubriciora, melioris excretionis causa, fiant, & eius acritate ad excrementa expellenda aptiora reddantur.
- Morbis propriis afficitur, cuiusmodi sunt meatum obstructio (quam icteritia flaua, bilis in massam sanguinem regurgitatio, & febres biliosæ sequuntur) atque calculus, Memini enim me cuiusdam Oenopole cistam fellis aperuisse, & in ea vltra centum lapillos nigros instar granorum piperis inuenisse, quos ex bile crassa & in vasculo suo adusta procreatos fuisse percepi.
- Constellationem habet {
 Ex planetis ☿.
 Ex stellis Zodiaci ♄.

TABVLA

TABVLA III. EST DIAPHRAGMATIS.

a. b. c. d. e. Septum est a. eius pars membranosa b. c. d. e.

f. g. Eius carnofa.

h. i. Sunt eius exortus duo carnofi.

k. l. Septi diuifio, arteriam magnam transmittens, k. eius foramen, finiftrum Oefophago viam præbens.

m. Foramen dextrum ad venæ cauæ alcenſum deſtinatum.

Pro meliori huius deſcriptione quatenus in corpore ſitum ſuum habet, Vide Tab. 1. huius, Poſt huius regionis caput primum expreſſam: in qua Diaphragmatis ſitus eiufque partes & foramina luculentius explicantur.

CAPVT

ad sanguinem faculentum recipiendum esse à natura ordinatum affirmare videtur, idque varijs argumentis seu rationibus affirmare aggreditur.

Vsus videtur esse incertus, nam

Plinius libr. II. Natur. histor. peculiare cursus impedimentum in liene consistere ait: quamobrem inuri dicit in quibusdam, atque etiam docet lienem per vulnus seu incisionem exemptum esse animalibus nonnullis, quæ tamen viuere solita esse asserit. Ego vero lienem canis à perito chirurgo exemptum esse cognoui incisione, viuento adhuc cane; Et Leonardus Phieraventus medicus Neapolitanus feminam nobilissimam liene grauitè, imo vero lethaliter affectam, & ab omnibus medicis derelictam, seipsam in eius atque chirurgi experientissimi manus committentem ablato, virtute incisionis, liene valetudinem pristinam recuperasse asseueranter narrat.

Andreas Laurentius lib. 6. Hist. Anatomicæ perfecta quedam animalia, in quibus parum faculenti sanguinis inest, liene destituta affirmat, aitque dissectum quendam iuuenem fuisse Lutetiæ cui Lien aberat.

Quenam autem de lienis vtilitate & actione propria sit animi mei sententia, alibi extra hunc tractatum dicam, quoniam de rebus solummodo vulgariter actis atque cognitis hoc in loco disceptare mihi quidem proposui.

Morbi in eo & inde scaturientes sunt

Intemperies calida, frigida, humida, sicca.

Apostemata: Vt Schirrhus, &c. tumor.

Dolor.

Icteria nigra.

Ventositas & inflatio.

Fluxus spleneticus.

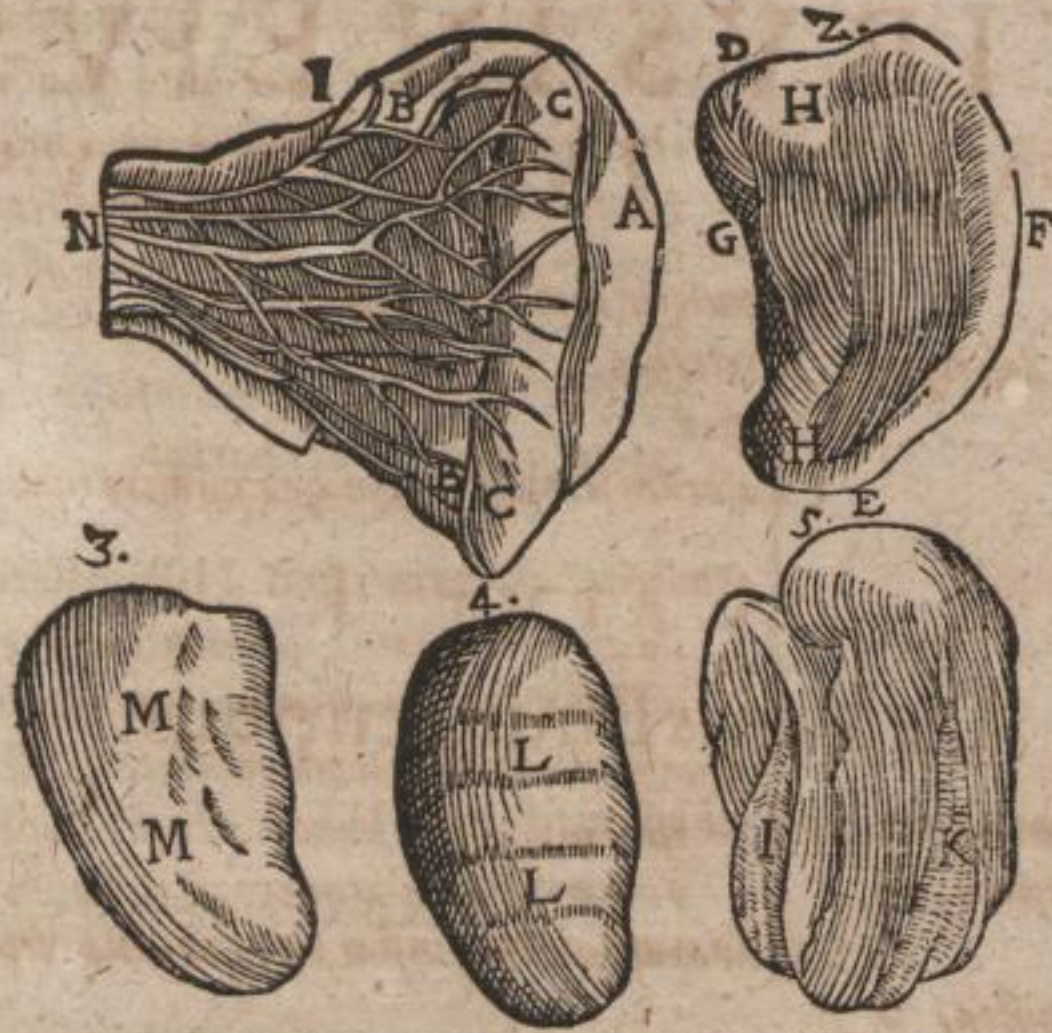
Lien magnus & paruus.

Constellatio est ex

Planetis. 7.

Stellis Zodiaci. 12.

TABVLA XIII. LIENIS CVM
variis figuris.

- A. Lienis finistrum latus.
 B. B. Omenti inferior membrana, vasa deducens.
 C. C. Omenti superior membrana, qua vasa ad ventriculum perferuntur.
 D. E. Lienis superior & inferior sedes. Vide Omentum.
 F. G. Dextrum & finistrum lienis latus.
 H. Linea in caua Lienis regione, cui vasa inseruntur.
 I. K. Lienis substantia dissecta ostenditur.
 L. L. Lienis gibbum cum sulcis quos costæ impresserunt.
 M. M. Lienis gibbum sine sulcis.
 N. Venæ & arteriæ in Liene.

LIBER

LIBER QVINTVS.

De

PARTIBVS IN EIVS PRO-
FVNDQ IACENTIBVS.

Continet pars ista descriptio-
nem

{ Emulgentium venarum.
Vreterum.
Vesicae.
Vasorum seminariarum, quae numero sunt 13.

CAPVT I.

De Venis Emulgentibus.

Nomine vocantur Emulgentes, hocq; ab officio.

Numero sunt {
Dextra,
Sinistra, } Quae duarum alarum instar ex vena caua corpore exurgunt. Vide a. b. Tab. 15. a.

Positio nem habent variam,
nam vena

Ha venula { Sinistra à vena caua trunco transit super vertebrae & Aortam, atque ita ingreditur in medium cavitatis Renis sinistri, haec etiam vt plurimum est altior in sua positione, quam dextra, quia lien minus spatium occupat quam Hepar. At vero haec regula non semper obseruatur esse constans.

Dextra transit ab eadem vena directe supra vertebrae, sed non super Aortam, & in sinusum renis dextri meditullium more sinistrae penetrat, & haec plerunq; est in situ suo depressa magis ob Hepatis amplitudinem quam sinistra. Haec autem ambo vt primum in renum substantiam ingrediuntur, in infinitos ramos se diuidunt, qui ob hanc rationem vena capillares nuncupantur. Pro harum positione vide Tab. 15. a. a. b. & Tab. 15. b. 1. h.

Connectuntur { Primum trunco vena caua cui sunt continuae. Vt a. & b. Tab. 15. a.
Postea renibus, in quos vt primum sunt ingressae, in multas venulas capillares (vti dictum est) se extendunt & dispergunt, quae sparsim per renum substantiam disseminantur. Vt apparet oculis iuxta T. & V. Tab. 15. a. Et pro sinibus per quos ingrediuntur vide e. Tab. 15. b.

In vsu habentur, vt tam sanguinis serum, quam ipsum sanguinem ad renes nutriendos deferant; Renes autem sanguinem diuidunt à serositate & illum pro nutrimento imbibunt, at vero inutilem serositatem per vretes in vesicam emittunt.

Nomen	{ Latinum, est renes. Anglicum, The Kidneys.
	Substantia, est carnea, rubra, densa, & solida, & non multum à cordis substantia dissimilis, præterquam quod fibris est destituta, est autem eius substantia propria illa carnis species quæ parenchyma dicitur. Pro integra sua substantia vide 15. a. T. V.
Compositio, in se habet	{ Vnam sibi propriam. Duas tunicas, videlicet { Alteram à peritoneo & ventriculo deriuatam, vnde oritur tantus consensus inter renes & ventriculum, vt calculo laborantibus vomitus cieatur. Venulas à ramis emulgentium, quæ, ob ipsarum tenuitatem, capillares dicuntur, atque hæ per vniuersam fere renum substantiam dilatantur. Vide Tab. 15. a. iuxta A. V. Arterias, renales dictas. Sinum seu cavitatem satis amplam, quæ in origine vrerum situm suum habet, & assimilatur infundibulo, in quod serosa materia à sanguine colata, recipitur: Hæc tunica membranosa vestitur, quæ cum vreribus obseruatur esse communis & continua. Papulas seu exiguas carnis portiones, processus mammillares dictas, per quas humor serosus separatur & colatur à puro sanguine, & in sinum prædictum instillatur, vt inde tandem per vreres in vesicam transfundatur. Hic tamen diligenter obseruandum est, quod huiusmodi separatio sanguinis à sero, incipitur à venis capillaribus, quæ crassum à subtili, instar cribri setacei, distinguere solent, & à processibus huiusmodi mammillaribus perficitur huiusmodi colatio. Pro his vide Fig. 2. fff. Tab. 15. a. Glandulosam quandam substantiam in sua summitate. Vt per B. Tab. 14. fig. 1. apparet.
Corpusculorum huiusmodi	{ Lumbris, per peritoneum. Ventriculo, per tunicam quæ etiam à Peritoneo oritur vesica, per vreres, vt ex Tab. 15. a. liquet. Intestino colo, per ligamenta propria: vide A. I. Tab. 5. Hinc est quod colica passio sit calculi in renibus comes: nam flatus per humorum attenuationem excitantur in color propter renum inflammationem seu calorem non naturalem à calculo excitatum. Toto corpore, per vasa.
Connexio fit cum	{ Intestino colo, per ligamenta propria: vide A. I. Tab. 5. Hinc est quod colica passio sit calculi in renibus comes: nam flatus per humorum attenuationem excitantur in color propter renum inflammationem seu calorem non naturalem à calculo excitatum.
Quantitas, est maior vel minor secundum seri à sanguine expurgandi necessitatem.	
Figura, est instar semilunij cum cornibus obtusis, eius vero cornua ad venæ cauæ corpulentiam seu truncum spectant, cum concauitate sua, eius vero pars gibba seu conuexa illa respicit: Ego vero renes cuiusdam vidi planas ad modum corporis pisciculi lati, formæque similinari omnimodo carebant. Pro hac vide Tab. 14. A. fig. 1.	
Situs, est supra lumborum vertebra, & paulo infra iecur & lienem, porro incumbunt musculis lumborum, qui ordinati sunt ad flectendum crus, vnde calculosi crus è directo stupore nonnunquam torpescit. Pro renum ordine vide Tab. 15. a. a.	
Numerus, est binarius vt plurimum, tamen si quorundam obseruationibus quandoq; non nisi vnus, quandoq; plures in corporibus nonnullis esse animadvertuntur: Nam apud Andr. Laurentium lib. 6. c. 23. de Hist. Anatomica inuenimus, quod ipse in corporibus, quandoq; vnicum, quandoq; tres, aliquando quatuor renes obseruauerit.	
Morbi, sunt eorum	{ Debilitas. Ventositas. Dolor, seu Nephritis Oppilatio. Lapis seu Lithiasis. Apostemata. Ulcera & scabies.
Constellatio, ex	{ Planetis. ♀. Stellis fixis Zodiaci. ☿.

Membrū hoc insignē

Ponitur, respectu — Basis, in medio seu centro Thoracis. Pro hac vide C.D. Tab. 5.
 Apicis seu conis, ad partem laeuam vergens, atque etiam ad interiorem magis inclinans. Pro eius mucrone vide E. fig. 2. Tab. 5.

Quantitate seu magnitudine variatur, nam in — Cordatis & animosis viris angustius & pressius esse obseruatur.
 Timidis & pusilla nimis magis tumidum & largum esse solet.
 Cerebro, per neruum sexta coniugationis.
 Hepate, per venam cauam. Vide A. fig. 1. Tab. 5.

Connexionem habet, cum — Pulmonibus, { Venam arteriosam. Vide F.G. }
 per { fig. 2. Tab. 5. } { Quomodo adheret cordi vide L.M.N.O. Tab. 5. fig. 1. }
 { Arteriam venosam. Vide H. }
 { fig. 2. Tab. 5. }
 Pericardio, per eius basin. Vt in B. fig. 1. Tab. 5. Septo transuerso. Vide Tab. 5. fig. 1. F.G. & H.I.

Omnimodo ad hominis existentiam vtile est, nam iuxta sententiam — Medicorum fere omnium, creditur esse facultatis vitalis domicilium, vitæ origo, caloris innati fons, & arteriarum scaturigo.
 Zenonis, dicitur esse ignis naturalis receptaculum.
 Promethei, ignis caelestis vas nuncupatur, quem quidem ignem e calo ipse ideo furatus esse dicitur, vt illo vita distaret hominem, est enim vitæ, vegetationis & generationis pabulum, sine quo animal ne momentum quidem temporis perdurare potest.

Ægrotare solet, nam morbis multis afficitur, cuiusmodi sunt — Tremor cordis, palpitatio, cardiacapassio, Syncopis, casus virtutis.
 Apostema: Quo morbo equitem auratum cui nomen erat Iacobus Cromer, grauius & lethaliter (vt dictum est) affectum vidi, quo post mortem aperto, pericardium obseruavi penitus consumptum, ita vt ne signum quidem eiusdem restaret, corq; vndiq; erat apostumatum, & ita squalidum vt à chirurgo vix agnosceretur, quo & digitis putridam, illam substantiam tractante, illos tam leuiter in eam penetrasse intuebar, ac si ex luto tenerrimo seu butyro esset conflatâ, & protinus materiam putridam & virulentam egredi animaduerti, sed quod quidem (vt mihi videbatur) erat magis admirabile, ipsum ægotantem, quatruiduo vel circiter ante suam mortem chartis cum alijs nobilibus ad mensam ludere vidi. Attamen per 6. septimanas ante suum obitum, cordis palpitatione & pulsu quandoq; intermittente, quandoq; deficiente & vibrante ipsum animaduerti affectum. Interea temporis tota Thoracis cauitas, aqua spissa & fetida, vrina seu lixiuij grossi instar fuit completa, ita vt in eius morbi medietate multorum medicorum doctorum erat conuocatio & consultatio, qui omnes (aliter ac ego sentiebam, qui dixi Apostemate in thoracis cauitate cum aqua quantitate eum laborasse) vnanimiter sentiebant, morbum eius ex materia flatulenta in arteriam venosam seu venam arteriosam inclusam esse conflatum, At rei effectus consensum illorum falsum fuisse docuit.

Constellationem habet, ex — Solis ☉.
 Planetis — Cum signis Zodiaci, { ♄ } { ♃ }
 { ♀ } { ♁ } { ♋ } { ♌ } { ♍ } { ♎ }
 { ♏ } { ♐ } { ♑ } { ♒ } { ♓ }
 In { ♄ } { ♃ }
 { ♀ } { ♁ } { ♋ } { ♌ } { ♍ } { ♎ }
 { ♏ } { ♐ } { ♑ } { ♒ } { ♓ }
 Signis Zodiaci ♏.

Partes

Partes cor-
dis orga-
nica spe-
culantur
in sinu
cordis vel

Dextro, qui sanguineus ideo
nuncupatur, quoniam ad
sanguinis purificationem &
attenuationem confert, &
in hoc 4. obseruamus, vide-
licet

Sinistro, qui spirituosus & spi-
ritualis dicitur, utpote in
quo spiritus generantur vi-
tales, hicq; obseruamus

Vnam auriculam, quæ ad sanguinem retinendum atque impediendum ne ex
vena caua in nimis magna quantitate in sinum hunc dextrum influeret, con-
fert. Vide I. fig. 1. Tab. 5.

Venam cauam, quæ transfert sanguinem ab hepate in dextrum cordis sinum, vt
ibi coctione tertia melius preparetur & depuretur, secundum dispositionem
nutriti, quod est pulmo, cuius substantia est leuior, & magis aerea quam ca-
tera corporis partes; nam si eodem sanguine nutrireretur quo partes cetera, mi-
nus esset ad officium suum debitum prestandum apta, quod in continuo mo-
tu consistit. Vnde leuis substantia leue requirit nutrimentum, quoniam si-
mile à simili suo aptius nutriri docemur, & natura natura sua simili letatur.
Vide A. fig. 1. Tab. 5.

Venam arteriosam, quæ transfundit per infinitos ramos & ramulos sanguinem
in corde depuratum & attenuatum ad pulmones, vt ab eodem nutriantur.
Pro vena hac vide F. G. fig. 2. Tab. 5. Et fig. 1. Tab. 7. c. 1.

Sex valvulas
seu membra-
nulas, nempe

Tres in orificio venæ cauæ, extra apertas intus vero clausas. He-
autem sagittales à quibusdam nuncupantur, quippe quæ
cuspidibus sagittarum sunt similes, vsusque harum est, vt
impediant, ne sanguis à venæ caua in dextrum cordis ven-
triculum intromissus ab illa venæ iterum regurgitetur. Pro
his vide Bauhini Tab. 10. lib. 2.

Tres in orificio venæ arteriosæ, intus apertas foris clausas, ne
sanguis in cor regrederetur. Atque hæ dicuntur semiluna-
res à similitudine, Et per has ingreditur nutrimentum in
corde elaboratum pulmones. Pro his vide Bauh. loco pre-
dicto.

Vnam auriculam, quæ facit tam ad aeris in leuam cordis thalamum attra-
ctionem, & eiusdem superfluitatis expulsionem, quam ad vitæ quintam essen-
tiam, ab aeris superfluitate separatam atque collectam, in vas arteriale ma-
gnum, Aorta dictum, tanquam locum ad spiritus vitales recipiendos adapta-
tum atque destinatum, conducendam. Vide K. fig. 2. Tab. 5. pro huius sede.

Arteriam magnam, per quam spiritus vitales à
corde tanquam fonte ad omnes corporis par-
tes deferuntur. Vide a. fig. 1. Tab. 5.

Arteriam venalem seu venosam, per quam aer
ad sinistrum cordis ventriculum tam ad vitæ
sustentationem, quam cordis sanguinisque
arterialis refrigerationem, inspiratione in-
troducitur, eiusq; pars superflua per expira-
tionem rursus expellitur. Pro hac vide fig. 2.
Tab. 5. H. Et fig. 1. Tab. 7. D.

Septem
magis in-
teriora,
videl.

Valuulas quin-
que dictis va-
sculis inser-
tas, quarum

Tres, in arteriæ magnæ orificio cordis thalamum
respiciente disponuntur, suntq; intus aperte,
extra vero clausæ, & ratione suæ similitudi-
nis semilunares dicuntur, non enim ab illa-
rum trium in venæ arteriosæ orificio reperta-
rum effigie & figura dissentiant. Atq; hæ à
natura ideo ordinantur, vt spiritus vitales in
sinistro cordis laboratorio conflati, & in ar-
teriam magnam (ad illos recipiendos desti-
natam) impositi, in laboratorium iterum non
remearent. Pro his vide Bauhinum loco an-
tea citato.

Duæ, arteriæ venalis orificio inseruntur, foris a-
perts, intus clausæ, quæ ideo Mitrales nuncu-
pantur, utpote quæ mitris Episcoporum sunt
simillimæ. Harum quidem officium est, tam
aerem inspiratione intromissum recipere
quam eius partem inutilem emittere.

TAB V-

CAPVT IV.

De Vesica.

Nomen } Vesica.
 } Latinum, quod est } Humidi excrementi receptaculum, Arist. lib. i. de hist. Ani
 } Anglicum, The bladder.

Substantia, est eadem cum illa vtererum, nervosa scilicet & membranosa, quo facilius se dilatet atque extendat, ubi necessitas id requirit.

Rectis, ad urinam in vesicam attrahendam destinatis, & hæ in interiori vesicæ parte disponuntur.

Obliquis, quæ facultatis retentivæ sunt instrumenta, quibus urina suo tempore retinetur in suo receptaculo, ne homo assidue cogeret urinam emittere, atque huiusmodi in tunica medio situm suum habent.

Transuersis, atq; hæ ad materiam serosam in vesicæ contentam expellendam ordinantur, suntq; in eius parte exteriori collocatæ.

Vna ei est propria, atque hæc est spissa & crassa admodum estq; ex tribus fibrarum generibus contexta, nempe ex

Corpus, ex duab. tunicis constat quarum

Altera est communis, ab ipso peritoneo deriuata, in qua disseminantur venæ, nervi & arteriæ, Et notandum est, quod nervi duo insunt vesicæ, alter à sexta coniugatione, alter à spinali medulla ortum trahens.

Compositio, ad quam duo concurrunt videlicet eius

Cervix, seu eius collum, quod musculo cingitur, quem sphincterem vocant, cuius proprietas est tam astrictivæ quam dilatatoria. Hæc per 8. Tab. 15. b. fig. 2. exprimitur.

Figura, non est exacte spherica, sed potius ovalis seu fere pyramidalis.

Quantitas seu magnitudo, est satis insignis secundum corporis proportionem.

Notanda sunt in hac eius

Positio, nam in } Viris, intestino recto incumbit.
 } Fœminis supra matricem sita est.
 } Vtrisque sub osse pubis collocatur, & suprà os sacrum.

Vide Tab. 15. a. p. & e. 1. Tab. 15. b.

Temperamentum, est frigidum & siccum.

Connexiones, sunt } Peritoneo, vt Tab. 8. G.
 } Umbilico, per vasa umbilicalia. Vide b. Tab. 4. a.
 } Ossi pubis & sacro, propriis ligamentis.
 } Renibus, mediantibus vteribus, vt Tab. 15. a. & 15. b.
 } Partibus nobilioribus, per venas, arterias & nervos.
 } Virgæ virili, per collum, vt Tab. 15. b.
 } Intestino recto, per tunicam communem, atque hinc oritur consensus ille inter intestinum rectum & vesicam, vt in calculosis, & vesicæ vlceribus sat liquido apparet.

Vsus, est urinam per fibras rectas ad se trahere, eamque per obliquas suo tempore retinere, quousque oneretur receptaculum ac tandem materiam superflua vas hoc recipiens implentem euacuare.

Merbi,

Morbi, sunt
 Lapis.
 Apostemata.
 Ulcera.
 Scabies.
 Dislocatio.
 Dolor.
 Debilitas.
 Ardor urine.
 Ventositas.
 Sanguinis congelatio.
 Urine paucitas.
 Stranguria.
 Distillatio urine.
 Dysuria.
 Ischuria.
 Exitus inuoluntarius urine.
 Diabetes.
 Multitudo urine.
 Mictus sanguinis.
 Mictus saniei
 Constellatio, ex
 Planetis, est h.
 Signis Zodiaci, ny.

CAPVT V.

De tredecim generationis organis, que & vasa seminaria seu spermatica dicuntur.

DE feminis & spermatis discrepantia, de mystico ipsorum ortu, reciproco nexu, atque tandem actione vnius in aliud ad fetus procreationem, hoc in loco nihil dicam, quoniam de eorum descriptione in Anatomia nostra mystica verba, & quidem vberissima, proferre mihi proposui.

CAPVT

CAPVT VI.

De vasis præparantibus.

- Numerus, est 4. nempe {
 { Duæ venæ à trunco caue.
 { Duæ arteriæ à trunco Aortæ. } Scaturientes. Prò truncis autē
 { vtriusque à quibus hæ egredi-
 { untur, vide Tab. 15. b. f. f. &
 { gg. & Tab. 15. a. Q. & R.
- Origo, nempe {
 { Venarum, à caua de-
 { scendentium } Sinistra, est à sinistra emulgente, vide g. Tab.
 { 15. b.
 { Dextra, à trunco venæ caue sub rene dex. Vide
 { O. Tab. 15. b.
 { Arteriarum, ab arteria magna prope renes exeuntium, quæ demon-
 { strantur per Tab. 15. b. r.
- Substantia seu compositio, est venis seu arterijs communibus similis, præterquam quod
 natura hisce aliam tunicam à peritoneo deriuatam accommodat.
- Motus ad testes indicatur per e. f. Tab. 15. a.
- Quantitas, est longior in viris quam in mulieribus; quippe in quibus testiculi extra ven-
 trem propendent. Pro quantitate. Vide Tab. 15. b. o. & r.
- Plexus seu vnio admirabilis, retiformis, à Grecis Anastomosis dicta, in qua vena arteriam
 & reciproce arteria venam, instar ramorum hederæ sursum per mutum antiquum
 serpentis amplectuntur, atq; huiusmodi amplexus seu implicatio fit in media via de-
 scensionis horum vasorum testiculos versus, atq; ad inuicem hærent, donec ad ipsos per-
 tingant. Hi plexus durant ab y. ad x. Tab. 15. b.
- Vsus, est ad defecandam & præparandam materiam seminis ad spermatis generationem:
 atq; etiam (idq; præcipue) ad permiscendum more specifico semen inuisibile cum sper-
 mate visibili, quemadmodum inferius suo loco declarabimus.
- Elaborantia, & excoquentia, Epidydumides dicta, & hæc sunt numero 2.
- Expurgantia ab humiditate serosa superflua, vniq; prolificam semini concedentia, cuiusmodi sunt Te-
 sticuli duo.
- Deferentia totidem nempe duo, quorum est sperma, ita à suis superfluitatibus expurgatum, in vasa sua
 prostates nuncupata transferre.
- Recipientia duo, prostates appellata.
- Eiaculans vnum, quod instar Syringæ sperma in matricis concauitatem eiaculare solet, atque hoc pe-
 nis seu virga virilis appellatur.
- Vasa seminaria sunt
 13. quorum alia
 sunt

CAPVT VII.

De vasis elaborantibus.

- Dicuntur {
 { Parastates.
 { Epidydumides.
 { Variformes.
- Número sunt duo. Vide Tab. 15. b. n.
- Substantiam habent vasis præparantibus molliorem & carnosiore.
- Figuram habent fere pyramidalem. Pro varitoso autem vase pyramidalis. Vide t. Tab. 15. b. vbi demon-
 stratur.
- Situm suum vendicant in parte superiori seu capite, & summitate testiculorum, & in medio iacent
 inter vasorum præparantium finem & testiculos. Vide Tab. 15. b. n.
- Connectuntur vasis præparantibus simul implicatis & testiculis adhesionem forti, imo vero ipsorum te-
 sticulorum tunicis propriis continua esse videntur. Vide Tab. 15. b. in t.
- Vtilia sunt (vt nonnulli volunt) ad semen seu sperma præparatum excoquendum.
- Vasa elaborantia

CAPVT VIII.

De vasis Mundificantibus seu Expurgantibus.

Horum vasarum	{	Nomen, {	Græcum, est Δοδύχοι quasi Gemelli.
		Latinum, {	Testes.
		Testicula.	
		Anglicum, the stones, or Cods.	
		Substantia, est caro mollis & laxa. Demonstratur per X. in Tab. 15. b. quatenus proxima sua tunica ad- huc induitur.	
			Erithroeide à neruea musculorum oblique descendentium tenui- tate orta, Hac fibris carnis intertexta testibus musculum cre- ditur efficere.
		Tunica, sunt in	Viris tres, nempe {
			Dartos, à Peritonæo orta, est q̄ colore candida, vasisq̄ Epidydu- midibus adfigitur.
			Epidydimos, à Columbo, quia (vt puto) Epidydimoī huiusmodi tunicis sunt continui. Atque hac tunica species immediate te- git testium substantiam.
			Mulieribus, non nisi vnica tantum, quæ à peritonæo inuoluitur. Figura est quodammodo rotunda. Vide Tab. 15. b. X.
		Vsus, est secundum	Nonnullos, virtutem prolificam spermati attribuere. Cæbrollium & Aristotelem (quos ego sequor) ad expurgandam & mundifi- candam superfluum humiditatem de spermate elaborato. Nam nihil semi- nis inuenitur in testibus, sed serosus & inut ilis humor tantum.

Vas illud commune continens testiculos, Scrotum dicitur, quod ex cuticula, cute, membranaque car-
nea (quo aptius ad se dilatandum foret) conflatur, vsus huius est, testes continere, teneros, eosque contra
frigoris externi iniurias defendere.

CAPVT IX.

De vasis Deferentibus.

Horum	{	Nomen, est vasa deferentia, ab officio seu vsu.
		Ortus, ab Epidydumide deriuatur, nam eorum quodlibet ab ea incipit: describitur autem per y. Tab. 15. b. & per q̄. Tab. 15. a.
		Numerus, est binarius, videlicet dexter & sinister.
		Positio, sit inter testiculum & prostatam glandulosam, quæ vesicæ collo annectitur. Demonstratur eius mensura per y. n. Tab. 51. b.
		Vsus, est deferre semen seu spermia in parastatibus seu Epidydumidibus excoctum, ad prostatas glandulosas.

CAPVT X.

De vasis Recipientibus.

Vasorum huiusmodi

Nomen, est { Glandulosi praesides.
Prostata glandulosa.

Substantia, est glandulosa, & instar spongiae porosa.

Situs, est in vtroq; ceruicis seu colli vesicae latere: pro qua vide Tab. 51. b.

Vsus est, vt contineat humorem semine tenuiorem, qui simul cum semine egrediens confert ad { Delectationem in coitu excitandam.
Meatum vrinarium tanquam oleo humectandum quo tenerrima huiusmodi meatus substantia aduersus vrinam acrimoniam defendatur, atque ne corrodat, muniatur.

Notandum est, quod ratione quantitatis seminis in his vasis remanentis accidit, vt equi etiam excisis testiculis nonnunquam semel procreare animaduertantur.

CAPVT XI.

De iaculatorio vnico.

Vas hoc vltimum

Nominatur apud { Gracos, καυλός.
Latinos, { Mentula.
Virga virilis.
Membrum virile.
Penis.
Anglos, The Prike or pōard.

Substantia non fruitur ossea, vt est illa canis, vulpis, aut lupi, quia tunc non indigeret erectione, nec est ea cartilaginea, nec nervosa, nec musculoza, nec vena, nec arteria, nec membrana est, sed tamen nonnulla ex his concurrunt ad eiusdem compositionem, At vero in sua natura simplici obseruatur esse spongiosa, rara, porosa, & fere substantiae lienis simillima. Est de illa carnis specie Parenchyma dicta, vt & illa Iecoris, Lienis, Renum, & obseruatur habere duo quasi corpora quae eam constituunt. Vide Tab. 15. b. n.

Ligamenta crassa habet.

Principium est carnosum, musculus enim sphincter dictus ei annectitur, ortū enim suum habet à collo vesicae, cui prostata glandulosa iunguntur, figura autem musculi praedicti est annulo simillima vesicae orificium circundanti, vsusq; eius est aperire & claudere eius orificium.

Componitur ex partibus dissimilibus, nam { Finis seu terminus dicitur glans, & tunica illam operiens nuncupatur praeputium: ablatio cuius dicitur circumcisio.
Arteriarum ramuli ei insunt plurimi, & virtute spirituum vndiq; per hos ramulos arteriales diffusorum huius instrumenti erectio dicitur incitari.

Figuram habet ita efformatam vt pro dispositione volentis tam contrahi quā dilatari atq; extēdi queat, quae quidem actio vt melius perficiatur, annulis nonnullis, illis asperae arteriae quodammodo similes, sed spiraliter in eius substantia dispositis, obseruatur esse praedita. Describitur autem Tab. 15. a. per x. & Tab. 15. b. per y.

Vsum habet communem tam ad { Generationem, videlicet ad iniectionem spermatis in vterum muliebrem.
Excretionem & euacuationem serosa sanguinis contenta, seu vrinam, postquam à vesica illa recipiatur.

Notandum quod morbi vasis spermaticis infesti sunt aut

Particulares nonnullis tantum proprij, videlicet

Vniuersales & omnibus communes

Testibus, vt

Virge, vt

Multitudo aut diminutio spermatis.
Gonorrhœa.
Nocturna pollutio.

Dolor.
Inflammatiō.
Magnitudo.
Paruitas.
Corrugatio.
Spasmus.
Mollificatio.
Vlcera.

Magnitudo.
Paruitas.
Dolor.
Apostemata.
Caries gallica.
Pruritus.
Verruce.
Priapismus.
Impotentia erectionis.
Inuoluntaria post coitum egestio.

Testium.

Constellatio etiam vasis spermaticis, & precipue testibus presidens est ex

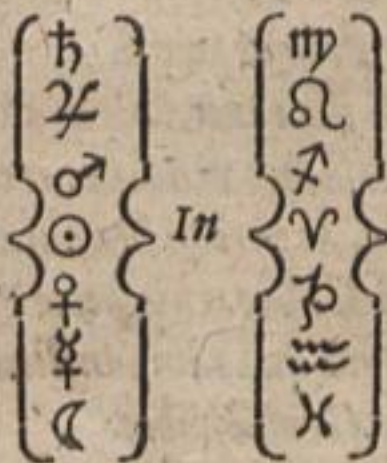
Planetis

Solis ♃.

Cum signis

In

Signis Zodiaci

Videlicet (vti antea est dictum) cum vnico horum planet: sit dominus sexta domus & extra hanc suam domum inueniatur in vno ex his signis, tunc denotat morbum in testibus, aut vasis seminariis, aut co-

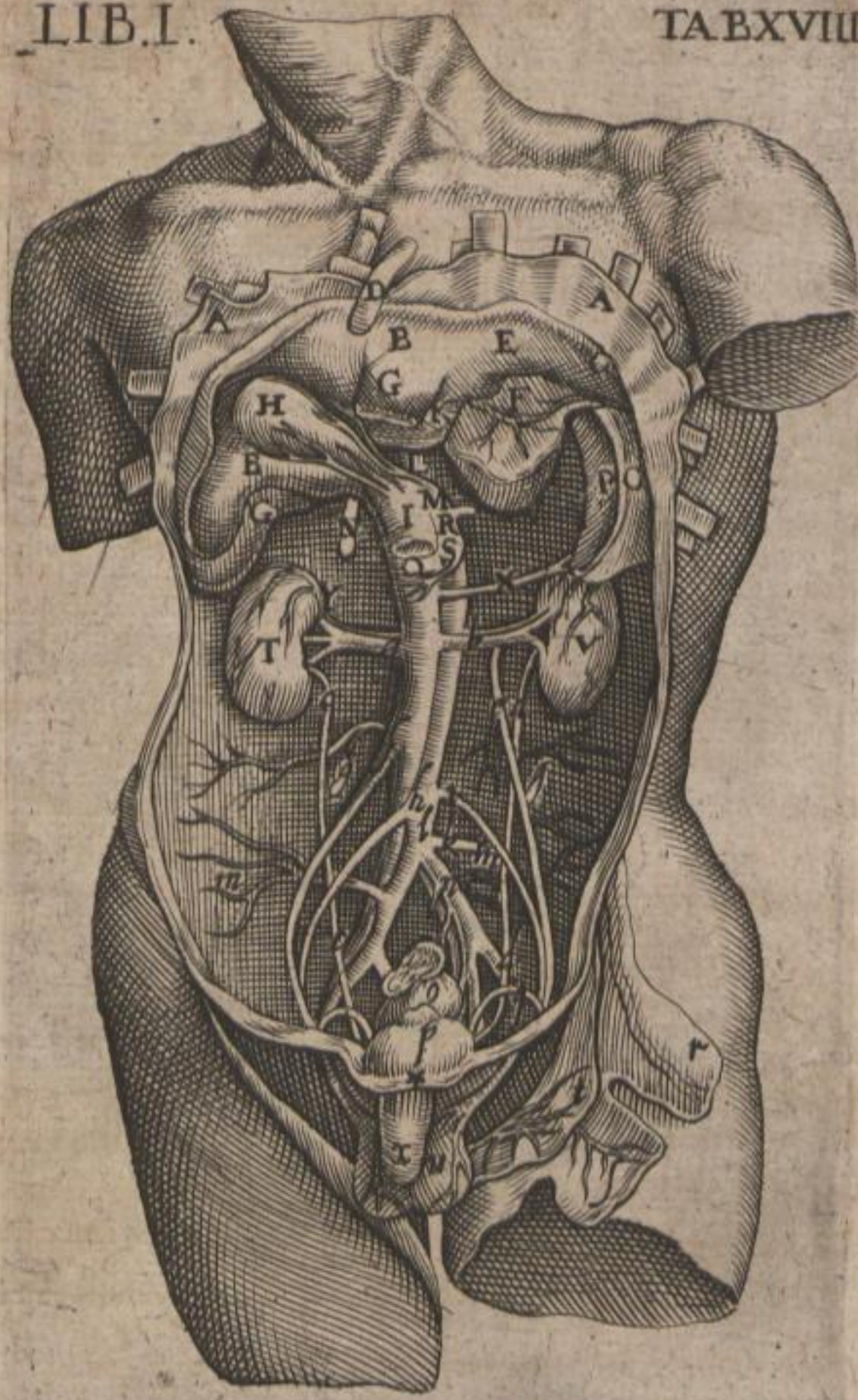
Nota quod mulierum partes generationi dicatæ, aliæ semen præparant, vt venæ & arteriæ spermaticæ, aliæ excoquunt, vt Epidydimis & testes, aliæ eiulantur, vt vasa duo, aliæ recipiunt, continent, & fouent ad conceptum, vt vterus. Vnde differunt à virorum partibus non sicut tantum vt quidam volunt, sed numero etiam, structura & figura.

TABVLA

TABVLA XV. a. DE VASIS VRINALIBVS, ATQVE
spermaticis in prima forma.

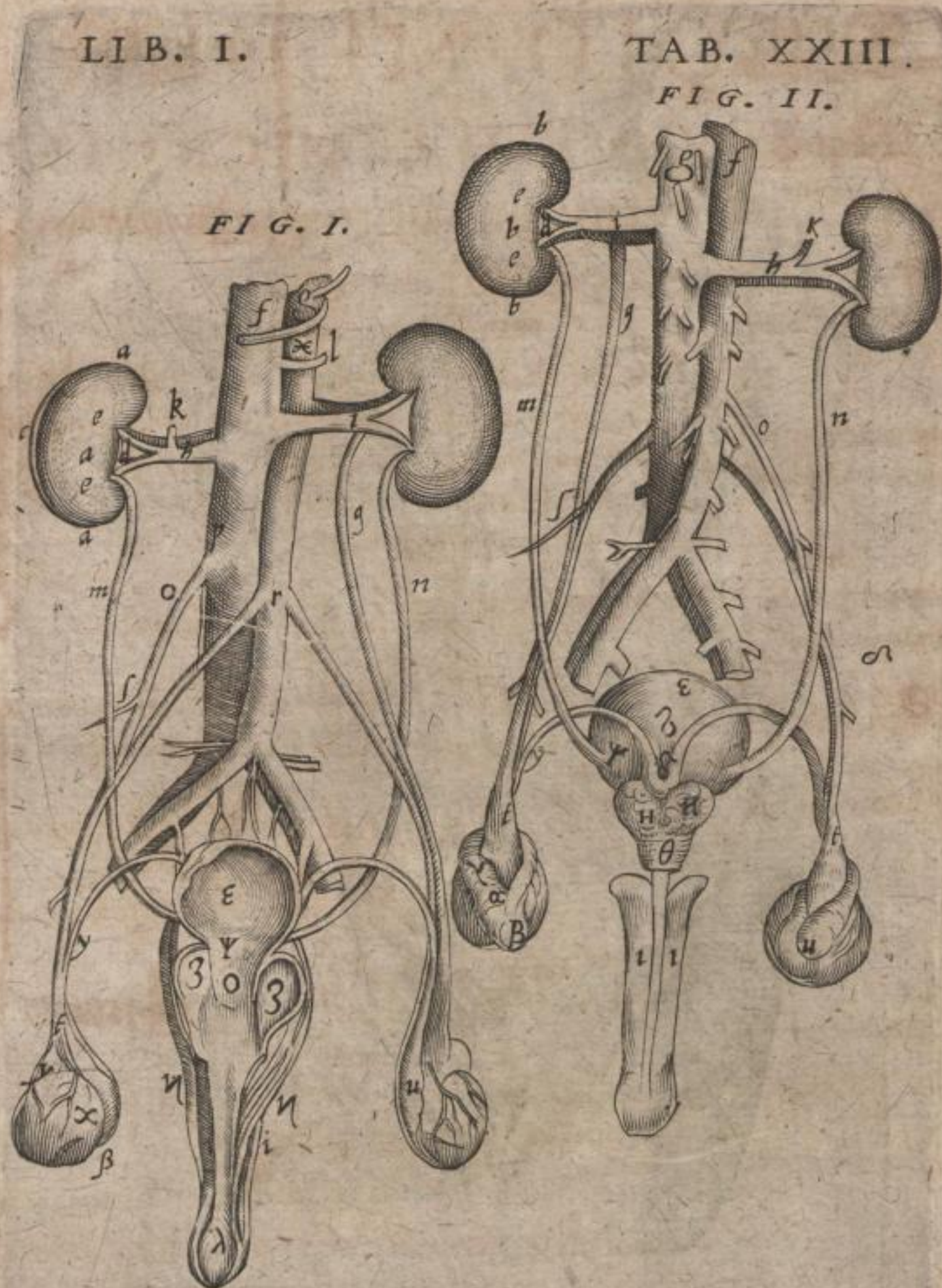
LIB. I.

TAB. XVIII

- A.A. Septum cum Peritonæo & costis reflexum.
 B.B. Hepatis caua, vbi Hepar eleuatur, vt eius pars caua ostendatur.
 C. Ligamentum Hepatis sinistrum.
 D. Vena vmbilicalis.
 E. Hepatis sinus ventriculo cedens.
 F. Ventriculi orificium sinistrum.
 G. Tubera & impressiones in hepatis cauo.
 H. Vesica fellis.
 I. Venæ portæ truncus detruncatus.
 K. Hepatis neruus à stomacho prodiens.
 O.P. Lienis anterior & caua regio.
 Q. Est venæ cauæ truncus.
 R. Est arteriæ magnæ truncus, vt & S. arteria cæliaca dissecta.
 T. V. Renes in integra sua substantia.
 a.b. Venæ emulgentes.
 c.c. & d.d. Vreteres, ab vtroque rene ad vesicam migrantes.
 e.f. Spermaticæ venæ ad testes.
 p. Vesica vrinaria.
 q. Vasis semen à teste deferentis hic reflexi portio.
 x. Penis excoriati pars propendens.

TABVLA XV. b. IN SECVNDA MEATVVM VRINALIVM
& vasorum spermaticorum serie, figuras duas continens.

- Fig. 1. & 2 a.a. Renis dextri anterior ordo, vt & b.b. in 2. figura sinistri.
 e.e. Sinus duo quibus vasa emulgentia inseruntur.
 f.f. Venæ cauæ truncus, vt & g.g. arteriæ magnæ truncus.
 i.h. Vena & arteria emulgens, vt k.k. vena adiposa dextra.
 m.n. Vreteres. o. Vas spermaticum venale dextrum, vt & g. sinistrum.
 i.r. Arteriarum seminalium exortus.
 ε. i. Vesica v. inaria.
 1. 2. t. Varicosum vas pyramidale.
 1. 2. u. Parastatæ seu Epidyimes.
 1. x. Testis sua tunica adhuc inuolutus.
 1. 2. y. Deferentis vasis exortus.
 2. θ. Sphincter musculus vesicæ.
 1. 2. η. Corpora duo penem constituentia.
 1. 2. γ. Meatus communis vrinæ.
 2. ψ. Vreterum in vesicam implantatio.

REGIO

REGIO MEDIA.

THORACIS, SEV MEDIÆ MICROCOSMI REGIONIS descriptio, in libros quinque diuisa.

Nomen { *Græcum, à θόραξ derivatum quod est salio, utpote in cuius medulla cor metricè moueri atque saltu symphonico vitæ mensuras ducere agnoscitur; hinc ergo Thorax dicta est hæc regio.*
Latinum, pectus.
Anglicum, The brest.

Situs, qui est huiusmodi, ut pars eius { *Anterior, sit inter clauiculas & mucronatam cartilagine[m] seu Diaphragma.*
Posterior, à duodecim dorsi vertebris metiri videatur.
Lateralis, costis veris nothisq[ue] & intercostalibus musculis circumdetur.

Figura, quæ est rotunda seu oblonga, nec quidem est ipsa exquisitè gibbosa seu carinata ut illa brutorum, sed magis plana.
Vsus, quippe quæ loco propugnaculi seu munimenti inseruiat cordi, partibusq[ue] vitæ utque eius organis adaptatis.

Partibus de quibus in cap. seq.

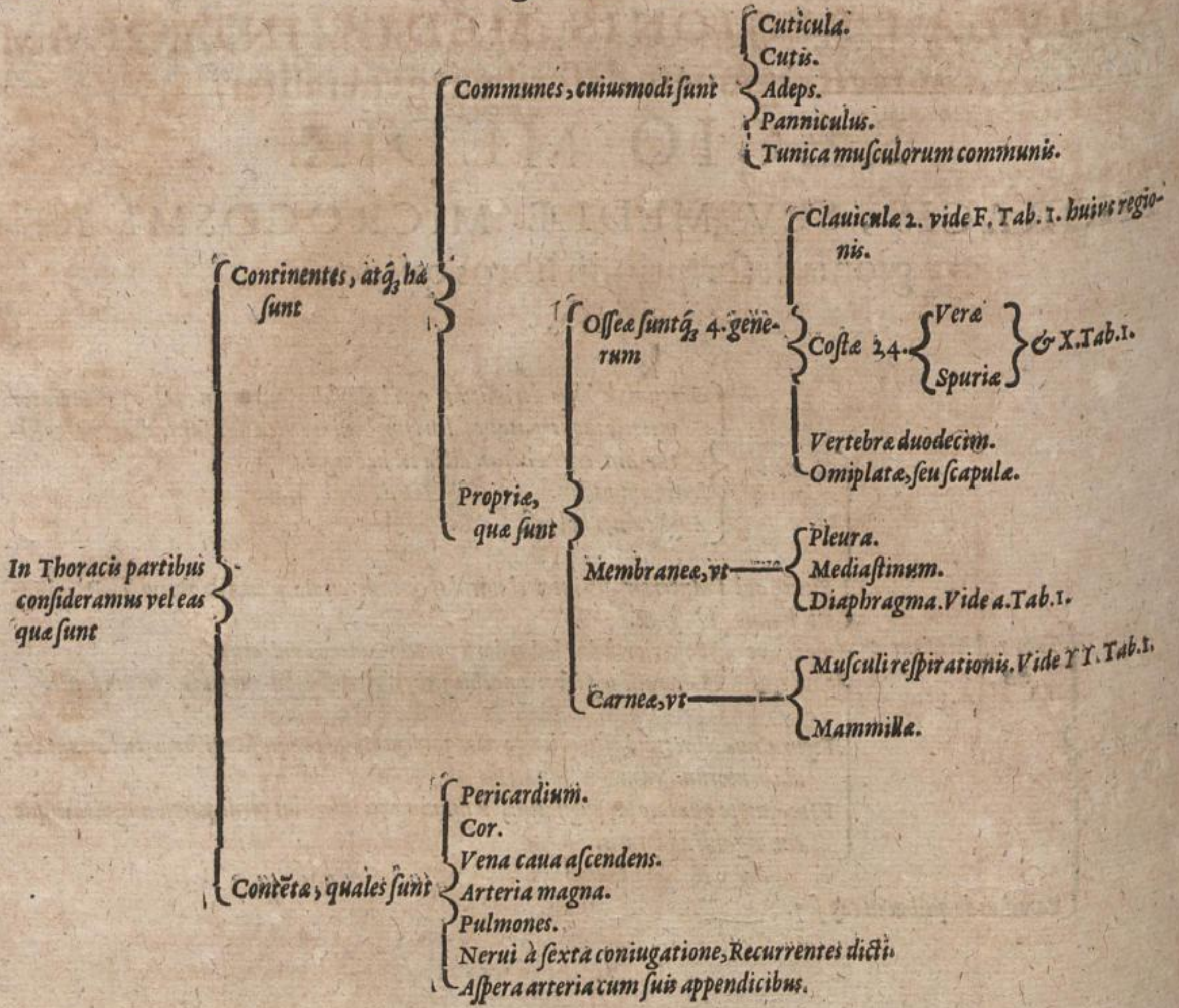
In Thoracis

Toto respiciuntur eius

K 4

In Thoracis

Regio Media.

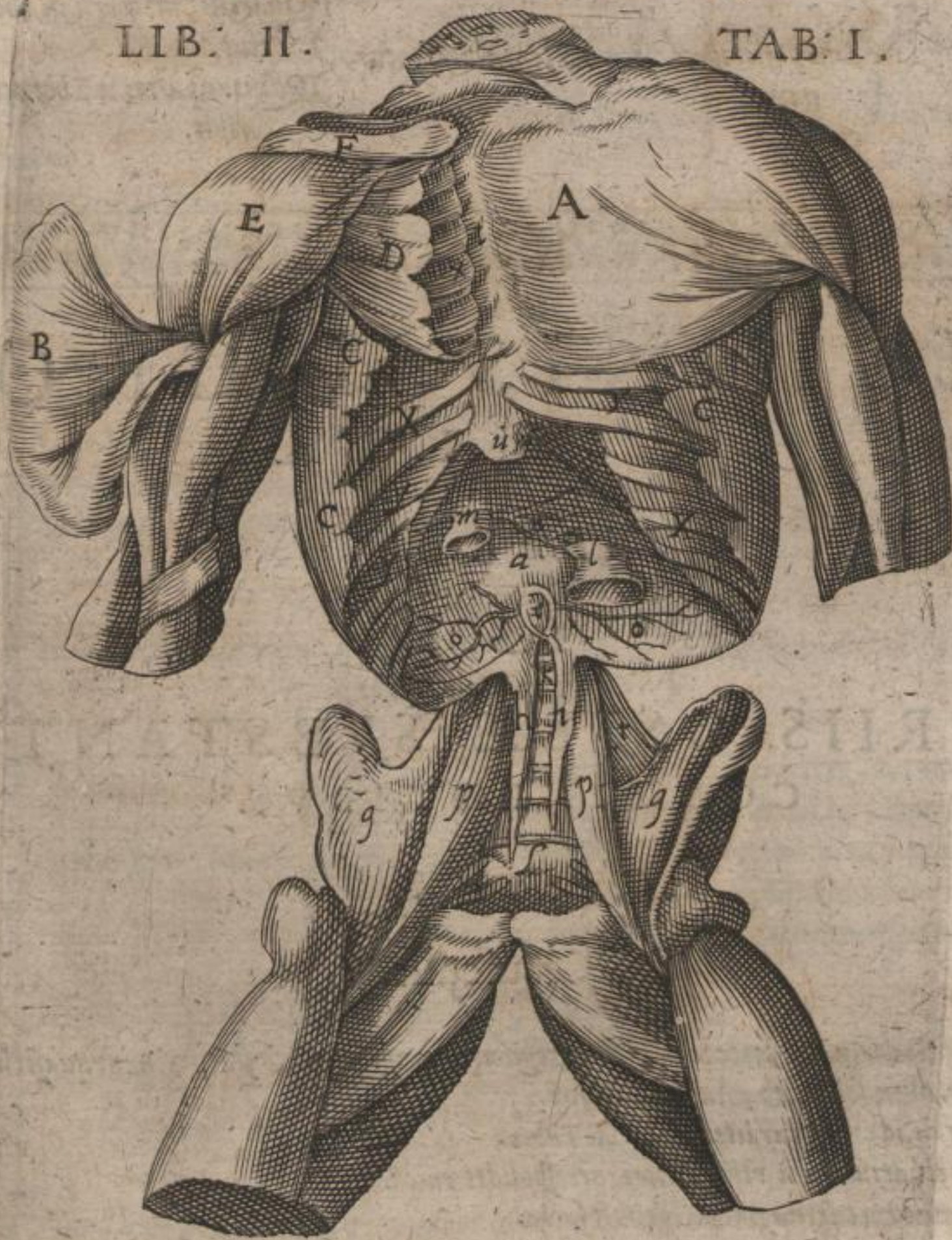

TABVLA

TABVLA I. REGIONIS MEDIÆ INTEGRAM
thoracis regionem describens generaliter.

LIB. II.

TAB. I.

- a. Diaphragma in sua sede.
 e. Arteriæ magnæ dissectæ foramen.
 h. i. Diaphragmatis duo carnosæ exortus.
 l. Foramen oesophagi.
 m. Diaphragmatis foramen pro ascensu venæ cauæ.
 n. Vena phrenica.
 o. Arteria phrenica.
 p. p. Femoris musculorum par sextum.
 q. q. Femoris musculorum par septimum.
 r. Dorsi musculus quintus.
 s. Os sacrum cum nervis.
 t. u. x. Os pectoris, & u. est cartilago ensiformis.
 A. B. Pectoralis musculus seu brachii primus in sua sede A. idem vsque ad implantationem separatur B.
 C. C. Serratus maior, & thoracis musculus secundus.
 D. Serratus minor & thoracis musculus secundus.
 E. Brachii secundus musculus.
 F. Clavicula.
 X. Costæ.
 Y. Y. Intercostales musculi.

Adregio-

Ad regionis huius descriptionem
concurrunt libri 5. quorum

Tres priores circa continentia propria ver-
santur, nam

Duo posteriores circa contenta versantur,
nam

Primus, de contentis ossea substantia agit.
Secundus, illa musculoſa natura tractat.
Tertius, ea membranosa materia aperit.
Quartus, membra in thorace contenta tra-
ctat.
Quintus, partes à Thorace protuberantes de-
ſcribit.

REGIONIS MICRO- COSMICÆ

LIBER I.

De

PROPRIIS OSSEÆ SUBSTANTIÆ CONTINENTIBVS.

CAPVT I.

De Clauiculis.

Quorum

Nomen, ab officio deriuatur, vt pote quæ istam regionem confirmant, & statuminant quasi clauibus.
Substantia, est dura, solida, & minime concaua.
Figura est curua, id est, instar literæ *∩*. Vide Tab. 2.
Numerus, est binarius, nam vtriq; lateri correspondet vnica.
Connexio firma cum cartilagine pectoris est facta.
Positio, est in vtroque iuguli latere, nam membrum inter hæc duo ossa positum iugulum nuncupatur.
Vſus, est ad huius regionis corroborationem.
Morbi, sunt fractura, laxatio. Pro his clauiculis vide Tab. 2. ab A. ad T.

CAPVT II.

De osse pectoris sternon dicto.

Nomen est os sternon.

Substantia, est incerta, nam aliquando est

{ Ossea quasi.
Spongiosa & poro-
sa.
Cartilaginosa.

{ Vt cunque tamen est mollior quam illa cla-
uicularum. Vide fig. IX. Tab. 2.

Compositio, vel est

{ Ex 4. 5. 6. 7. vel pluribus ossibus.

{ Tota continue ossea & indiuisa, & in eius
basi apparet os illud paruum quod à si-
militudine vocatur.

{ Os mucronata cartilaginis
Os ensi forme.
Malum granatum.

{ Vide figur. 9.
Tab. 2. K. &
5. Tab. 4.

Ossis huius

Quantitas, seu magnitudo eius est latior & densior in summitate clauiculas versus, at vero in eius profundo seu i-
mitate angustior longe esse obseruatur. Vt ex fig. IX. Tab. 2. h. e. i. k. patet.
Positio, est in media anterioris Thoracis parte, & in longitudinem se extendit à clauiculis (quibus connexione
firma adligatur) ad Diaphragma vsque seu ventriculi summitatem. Vide Fig. IX. h. e. i. k. & pro interiori
sterni parte vide AAA. Tab. 4.

Connexio,

Connexio, eſt varia, nam

{ Intraſecus, adheret fortiter mediſtino.
 { Supra, claviculis inſertione ſtricta affigitur. Videlicet in g. fig. IX. Tab. 2.
 { Infra, Diaphragmati adheret.
 { Latera eiſdem cartilagineo nexu coſtarum verarum extremitatibus vniuntur. Videlicet in c. fig. IX. Tab. 2. & vide A. Tab. 4.

Vſus, eſt vt ſit quaſi ſcutum ſeu tlypeus, quo cor membraque vitalia contra iniurias externas muniuntur & defendantur.

Morbi, ſunt ruptura &c.

CAPVT III.

De Coſtis.

Nominantur coſtæ, vt pote quæ latera muniunt.
 Subſtantiam habent partim oſſeam, partim vero cartilagineam.

Numero ſunt 24. videl. { 12. In latere dextro.
 { 12. In latere ſiniſtro. } Vide fig. 9. & 10. Tab. 2. i. 2. 3. 4. ad 12. vſque.

Huiusmodi oſſa lateralialia

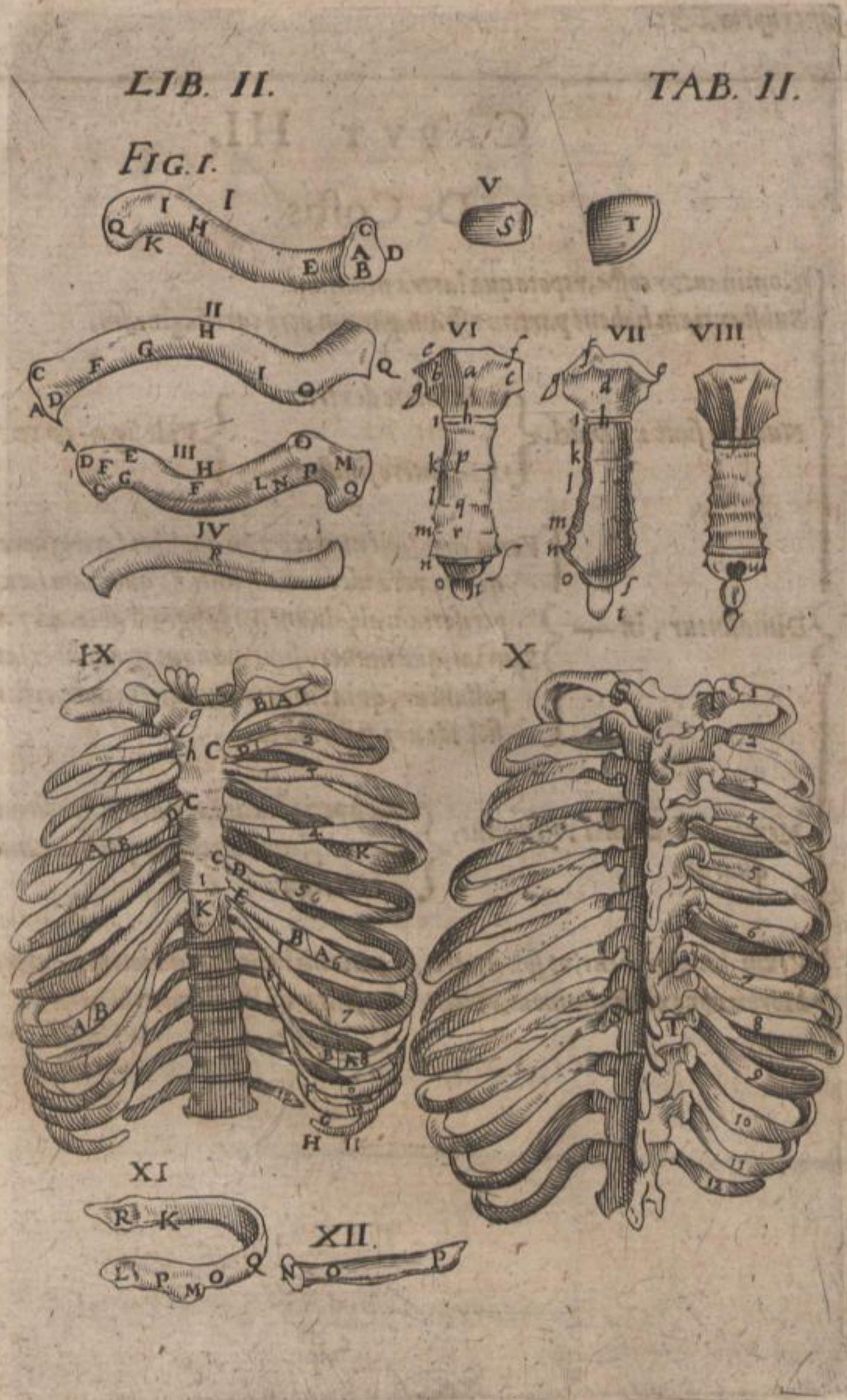
Diuiduntur, in — { Veras, quæ ſunt numero 7. in quolibet latere ſupremum locum obtinentes: Atque hæc veræ ideo nuncupantur, quoniam ſecum ſterno coniungentes circuli periferiam abſoluunt. Vide fig. 9. Tab. 2. ad 7. vſque.
 { Spurias, quæ numero ſunt quinque in quolibet latere, atque hæc spurie ideo appellantur, quia curſum circularem non perficiunt, ſed in viâ deſciunt quaſi. Vide a. 7. fig. 9. ad 12.

Membrana duplici veſtiuntur, { Vna à periſtio deriuatur, & hæc firmiter coſtis adheret.
 { Altera à pleura oritur, atque hæc tunicam illam à periſtio deriuatam tegit.

Vſum hunc præbent, vt ſpiritualia ab externis iniurijs ſeu violentijs lateraliter defendant.
 Morbis obnoxia huiusmodi, videlicet fractura, diſlocationi, relaxationi.

TABVLA

TABVLA II. QVÆ EST DE OSSIBVS PECTORIS: IN QVA O-
cto sunt figuræ, quarum prior anteriorem, 2. posteriorem, & 3. infimam clauiculæ partem o-
stendit, 4. describit clauiculam mulieris, quæ in illis est magis recta quam in viris, 5. exprimit
binas cartilagineas clauiculæ articulis interpositas, 9. sterni partem anteriorem,
vt & 7. eiusdem posteriorem delineat, 8. arguit anteriorem
mulieris sterni partem.

1. 2. 3. A. Clauiculæ caput sterno articulum.
 1. B. Angulus huius capituli primus.
 1. 2. 3. C. D. Angulus secundus & tertius.
 1. 3. E. Clauiculæ anterior linea eminentior.
 2. 3. F. G. Linea inferior, quæ iuxta G. aspera est.
 1. 2. 3. H. Clauiculæ medium teres.
 1. 2. I. Exterior pars latior & curua.
 1. K. Asperitas in hac sede.
 3. L. M. N. Clauiculæ inferior sedes sinuata & aspera, & circa N. oritur ligamentum quod in scapulæ processum inferiorem infigitur.
 2. 3. O. Clauiculæ tuber sterno appositus.
 3. P. Asperitas inferior interioris sedes.
 1. 2. 3. Q. Caput planum quo scapulæ iungitur.
 4. R. Clauicula mulieris.

5. S. T. Cartilago claviculæ cum scapulæ articulum intercedens S. cartilago altera cum sterno T.
 6. a. Sterni ossis primi extuberantia.
 6. b. c. Impressio vtrinque ad extuberantiæ latera.
 7. d. Sterni sedes posterior cauata.
 6. e. f. Sinus claviculas admittens.
 6. 7. g. Sinus cui costa prima articulatur.
 6. 7. h. Ossis primi cum secundo articulatio.
 6. 7. i. Sinus cui costa 2. adiungitur.
 6. 7. k. l. m. n. o. Sinus alii quibus costæ sequentes quinque articulantur.
 6. p. q. r. Linea, quæ post ossium coalitum remansere.
 6. 7. s. t. Sterni os tertium s. cum cartilagine t.
 8. u. Foramen ad cordis figuram efformatum.

Fig. IX. Thoracis ossium partem anteriorem X. posteriorem XI. costam veram con fractam XII. costæ duodecimæ con fractæ partem posteriorem exhibet.

à char. 1. ad char. 12. in 9. & 10. figura costas 12. ostendit, septem superiores veras, 5. inferiores nothas

9. A. B. Costarum cum suis cartilaginibus coalitus.
 9. C. D. Costarum cartilaginum cum sterno articulatio.
 9. E. Cartilaginis capitulum obtusum.
 9. F. F. Costarum spuriarum cartilagine acutæ.
 9. g. h. i. Sternum in medio costarum g. furcula superior.
 9. G. H. Costæ vndecimæ interuallum, quo nonnunquam cartilago à vicinis dehiscit: 12. vero semper.
 9. I. I. Cartilaginum inæqualis extuberantia.
 9. K. Cartilago ensiformis.
 11. K. Sinus in costæ inferiori parte in longum deductus.
 11. L. M. Capitulum quo costa vertebræ articulatur L. capitulum, quo transuerso processui iungitur M.
 12. N. Capitulum obtusum costæ vndecimæ & duodecimæ.
 11. 12. O. Tuberculum cui musculus dorsi 11. inseritur.
 11. P. Asperitas inter duo capitula ligamentum producens.
 11. Q. Asperitas cum leui extuberantia, cui musculus Thoracis sacrolumbus dictus implantatur.
 11. R. Costæ fractæ fungosa substantia.

L

LIBER

LIBER II.

De

PROPRIIS MUSCULOSÆ SUB-
STANTIÆ CONTINENTIBVS.

CAPVT I.

De musculis intercostalibus.

Horum
musculo-
rum

Nomen, est Musculi intercostales à loco seu positione.

Substantia, est partim nervosa, partim carnea, partim cartilaginea, vt in musculi natura supra relatam est.

Numerus, est 22. Vessalius vult quorum interiores inseruiunt inspirationi, exteriores vero expirationi, nam 2. priorum costarum superiorem thoracis partem dilatant, quemadmodum illi duo infimarum contrahunt inferiorem illius partem, & sic in ceteris: At ex his omnibus Diaphragma (licet horum musculorum vltimus) non minimum in respiratione locum obtinet. Sed de ipso suo loco. Vide Tab. I. AB. & CC. & D. sed precipue

Vide TT. pro musculis intercost.

Vfus precipue in respirationis actione versatur.

Morbi, sunt tumores, vlcera, apostemata, imo vero memini me carbunculo fere lethali in pueritia mea, versus leuam thoracis partem fuisse affectum, Cuius tamen periculum (Deo sint gratiæ) periti & docti cuiusdam chirurgi industria tandem sanus euasi.

Constellatio, est {
Ex planetis. ♃
Ex stellis fixis. ☉

CAPVT II.

De Mammillis.

Nuncupantur, {
Mammæ.
Mammillæ.
Ubera.Compositionem habent va-
riam: Nam mammæ

Mammæ constantur ex cute, adipe & papillis: glandulis vero carent, utpote quibus non est lactis generandi necessitas.

Fœminarum vero præter cutem, adipem & papillas plurima glandulosa habent corpora, constantur ergo ex cute, adipe, panniculo carnosio, glandibus, nervis, venis & arterijs, Pro venæ mammariæ motu vide Tab. 4. B. C. Pro arterijs mammarijs DE. & LL. Tab. 6. b.

Quantitate varia gaudent, pro dispositione corporis personæ.

Figuram habent rotundam, estq; mamma instar hæmisphæri cuius polus est papilla.

Temperamentum habent, frigidum & humidum.

Vsum præbent, {
Ad corporis humani ornamentum.

Ad lactis (infantis nutritioni destinati) generationem.

Quæ

Morbi præmuntur variis, nempe vel ob in-
dispositionem

Lactis, vt eiusdem

Exuberantia seu diminutio.
Caseatio & grumofitas.
Putrefactio & congelatio.Spissitudo }
nimia.

Tenuitas }

Apostema.
Magnitudo seu exturgentia.
Corrosio.
Vlcus.
Cancer.
Inflammatio.
Durities.Constellationem hæ-
bent {
Ex planetis. ♃
Ex signis Zodiaci. ☉

LIBER TERTIVS.

CAPVT I.

De Diaphragmate.

- Nomen, est** { Diaphragma.
Phrenas, non quod de prudentia participet, sed quia hoc, cum inflammatur, phrenitidem inducit continuam. Differt tamen hæc phrenitidis species ab illa Ideopathetica dicta, quæ ex meningum cerebri inflammatione accidit, quia in hac vox est rauca & respiratio longa, sed in illa vox acuta & respiratio frequens & difficilis.
- Substantia** { Media, est membranosa, & nervosa, & in hoc à communi muscoli proprietate differt, & proinde singularis est.
Extrema, est carnosæ & aliquantulum tendinosa. Pro eius descriptione completa vide Tab. 3. a. b. c. d. e.
- Compositio fit ex parte** { Membranosa duabus tunicis conflata quarum { Inferior à peritoneo oritur.
Superior à tunica subcostali deriuatur. } De hac tractat: Tab. 3. b. c. d. e.
Etiam nervos habet ei proprios, pro quibus vide II. fig. 1. Tab. 5.
Carnosæ est que ex carne simplici. Hanc autem denotat f. g. Tab. 3.
Concurrunt etiam ad eius compositionem venæ & arteria. Vt Tab. 1. n. & o.
- Quantitas in** { Latitudine tam ampla est, vt totum Thoracis inferiorem ambitum impleat, vt per m. a. o. l. Tab. 1. patet.
Longitudine ab ensiformi cartilagine ad secundam lumborum vertebram se extendit: Prædicta etiam Tab. hoc notat.
Altitudine inferior & depressa magis est eius pars carnosæ, quæ versatur in eius circumferentia, quam nervosa quæ in centro apparet, Et hoc per a. Tab. 1. eleuatum declaratur.
- Positio, est inter partes vitales & naturales, quippe per quem distinguuntur ab inuicem, vide Tab. 1. lib. 2. a. Pro Diaphragmate in sua sede, & vide RR. Tab. 4. Pro septo à sterno & cartilagine ensiformi libero.**
- Figura, est rotunda, sed tamen ad effigiem oblongam magis vergit; Et in hac sua effigie seu imagine ab omnibus alijs musculis discrepare videtur: At vero ita à natura figura eius ordinata est, vt infirmam thoracis regionem aptissime terminarent. Pro hac vide Tab. 3. Habet autem exortus duos carnosos: qui Tab. 1. & Tab. 3. per h. i. significantur.**
- Foramina sunt tria quorum** { Duo sinistra atq; horum { Vnum destinatum est Oesophago aliud trunco Aortæ.
Vnum dextrum est atque hoc trunco venæ caue proprium. Pro his vide Tab. 1. e & m. Et Tab. 3. k. l. & m.
- Connexio, fit** { A parte ante, cum sterno, vide Tab. 1. u.
Lateraliter, cum costarum inferiorum extremitatibus. Et indicatur per X. Tab. 1.
A parte post, cum duabus primis lumborum vertebris. Vt iuxta o. o. Tab. 1. ostenditur.
Etiam à sua superficie cum corde vicinitatem habet. Vt F. G. fig. 1. Tab. 5.
- Vsus** { Primus, est ad respirationis officia præstanda; quippe quod est præcipuum respirationis organon.
Secundus, est ad faces ventris excernendas, nam hoc opus imprimis præstare animaduertitur.
- Morbi, sunt inflammatio, phrenitis, Distentio flatulenta, vt in hypochondriacis & Scorbuticis.**

Huius musculi membranosi

TABVLA III. EST DIAPHRAGMATIS.

a. b. c. d. e. Septum est a. eius pars membranosa b. c. d. e.

f. g. Eius carnosa.

h. i. Sunt eius exortus duo carnosi.

k. l. Septi diuisio, arteriam magnam transmittens, k. eius foramen sinistrum Oesophago viam præ-

bens.

m. Foramen dextrum ad venæ cauæ ascensum destinatum.

*Pro meliori huius descriptione quatenus in corpore situm suum habet, Vide Tab. I. huius,
Post huius regionis caput primum expressam: in qua Diaphragmatis situs eiusque
partes & foramina luculentius explicantur.*

CAPVT

CAPVT II.

De Pleura.

Nomen, est } Pleura.
 Membrana succingens costas.
 Subcostalis tunica.

Origo, procedit de fibris pluribus paruulis à dura matre seu pericranio descendentibus per illa foramina per qua nerui intercostales descendunt.

Substantia, est membranosa & spermatica, & in sua compositione duplicatur quo venas vbique per hanc regionem dispersas firmiter retineat & statuminet.

Quantitas, tam ampla est, vt huius regionis contenta non aliter comprehendat, quam peritonæum illa regionis infimæ.

Membrana huius } Situs, est per totum ventrem medium. At hæc membrana largitur tunicam cui libet parti in hac regione media incluse, quemadmodum & peritonæum hoc idem in regione infima prestare cernitur. Porro etiam vt costa immediate à periofstio inuestitur, quod ei firme adheret, ita etiam & Pleura huic periofstio incumbit, & ob hanc causam membrana costas cingens nuncupatur.

Connexio, cum omnibus vertebra, costis, atque etiam osse sternon fit firma, ita vt ipsa ab illis sine rupturæ periculo vix separari queat.

Vsus, in omni re est actioni Peritonæi similis, videlicet vt eodem modo partes in Thorace contentas tegat, quo peritonæum illas ventris inferioris succingit.

Morbi, sunt pleuritis, peripneumonia, &c.

CAPVT III.

De Mediafino.

Nomen, est mediastinum, ratione officij, vt pote quod regionem Thoracis in partes duas æquales, secundum longitudinem partiri videtur. Vide Tab. 4.

Ordo, est primum inter contenta, tametsi hoc inter continentia ideo nominamus, quoniam à pleura reduplicatione conflatur, quæ est pars continens.

Ortus, est ab ipsa pleura, nam nihil aliud est hoc quam pleura reduplicata.

Substantia, ergo est eadem cum illa pleura, & aliarum membranarum.

Compositio, fit à duabus membranis quæ (vt dictum est) à pleura oriuntur, & videtur esse nihil aliud nisi pleura reduplicata.

Quantitas, se extendit à claviculis, ad mucronatam Cartilaginem vsque, hoc est per totam regionis huius longitudinem transit, vt per F G. & H H. Tab. 4. apparet.

Cuius } Figura, est tenuis & subtilis, tela araneæ simillima.

Numerus, est vnus sine coniuge aut pari.

Temperies, est frigida & sicca, vt reliquæ membrane.

Connexio, facta est ad inferiorem sterni partem, & ab illo perpendiculariter descendit ad vertebra ipsas dorfi, quibus etiam affigitur & nexu quidem firmo. Vide Tab. 4. L G. & H H.

Situs, est in mediathoracis regione, nam partes vitales secundum longitudinem in partes duas æquales partitur, non aliter quam linea alba ventrem inferiorem bipartiri videtur. At vero in sinistro latere locum relinquit ad pericardium continendum apte dispositum. Pro naturali eius situ dextro & sinistro. Vide G G. H H. Et I K. Et L L. Tab. 4.

Vsus, est partem sinistram à dextera distinguere, quod quidem opus natura ob eum finem ordinauit, vt si vnica vitalium pars sit læsa, altera tamen integra remaneret & incolumis.

Morbi, sunt Apostemata, vlcera. Memini autem me in quodam nobili defuncto apostema graue in infima huiusce membrane portione inuenisse, cui & totum pericardium erat consumptum, & cordis substantia putrida.

TABVLA IV. MEDIASTINVM A STERNO ET
costis liberatum indicans:

LIB. II.

TAB. IV.

- A.A.A. Sternum vbi A. est medium, & cartilaginum costarum connexarum sedes interna.
 B.C. Venæ mammariæ descendentes sub sterno ad rectos musculos.
 D.E. Arteriæ mammariæ descendentes.
 G.G.H.H. Mediastini dextra & sinistra positio, quæ ante diuisionem adnata erat sterno.
 I.K. Dextra & sinistra superficies pulmonem spectans.
 L.L. Interuallum inter vtranque mediastini membranam.
 M.M. Est regio protuberans partis cordis sinistrae situm ostendens.
 N.O. Videlicet pulmonis dexter lobus elatior. N. depressior. O.
 P.Q. Vbi P. est pulmonis sinistri lobus superior, eius vero inferior est Q.
 R.R. Indicat septum à sterno & cartilagine ensiformi liberum.
 S. Est cartilago ensiformis.
 T.V. Est cutis ab anteriori Thoracis parte deorsum tracta.

LIBER

LIBER IV.

De

PARTICVLIS IN EA
CONTENTIS.

CAPVT I.

De Pericardio.

Nomen { Græcum, est $\pi\epsilon\epsilon\alpha\kappa\alpha\rho\delta\iota\omicron\nu$.
 { Latinum, cordis — { Inuolucrum.
 { Casa.
 { Capsula.
 { Arcula.
 { Vagina secundum Hippocratem.

Origo, petitur à cordis basi, & non à vertebrarum ligamentis, vt nonnulli inconsulte satis volunt.
 Substantia, est dura, densa, & bene compacta, at fibris omnimodo destituta.

Compositio, constat ex duplici { Propria, quæ à neruis sexta coniugationis, arterijs & venulis (quæ etiam septo
 tunica nempe { transuerso inseruntur) conflare videtur. Vide Tab. 5. 6.
 { Communi, atque hæc à pleura deriuatur.

Quantitas, corde longe est amplior atque capacior, vtpote in quo cor liberius in motu & mensura Diastole & Sy-

Huius in- uolucri { Figura, representat effigiem cordis, cuius est receptaculum, non aliter quam vagina, ensis imagini adaptari cer-

Situs, est vndiq; circa cordis substantiam. In Tab. 5. B. indicat Pericardij initium. D. E. F. eius faciem. fig. 2. BB. il-

lud in latera reflexum & A. cum vasis cordis.

Temperies, est frigida & sicca, respectu substantiæ suæ membranosa.

Connexio, fit per { Membranas, cum cordis basi. Vide B. fig. 1. Tab. 5.
 { Sua vasa, cum origine pulmonum, cum hepate, cum corde, atque etiam gratia neruorum
 suorum respectum habet ad caput. Vide fig. 1. & 2. Tab. 5. vbi quomodo ad pulmones
 per se & Hepati per venam cauam A. connectatur declaratur.

Vsus, est { Cor ab externis flatibus atque iniuriis aliis defendere atque munire.
 { Humiditatem aqueam in se continere, quæ (vt nonnulli volunt) ad cordis refrigerium inseruit.

Morbi, sunt Apostema, vlcera, consumptio &c. Cuiusdam militis nomine Iacobi Cromer cadauer inspexi, incisio-

ne apertum, cui apostemate consumptum erat totum pericardium, imo vero & ipsum cor profunde apostuma-

tum inuenimus.

CAPVT II.

De vena caua ascendente.

O Biter hoc in loco lectorem obseruare velim, quod, tametsi in superioribus de integra venæ cauæ natura verba licet succincta fecimus, tamen in publica nostra Anatomiae administratione, venam cauam ascendentem hoc in loco expresserimus, eiusque truncum ab Hepatis gibbo egressum, atque etiam eius in dextrum cordis ventriculum ingressum, cum singulis ipsius ramis, tam directe tendentibus sursum, quam lateraliter se inclinantibus, luculenter demonstraerimus, utpote ad cuius genuinam atque ocularem descriptionem ante pericardii ablationem conuenienter peruenire non potuerimus.

CAPVT III.

De Corde.

Nuncupatur, { Grace, καρδιά.
Latine, Cor.

Dignitate nobilissimum est, utpote primum in homine viuens & vltimum moriens.

Ordinatur à natura (vt nonnulli volunt) tam tempore quam loco, ante cetera membra principalia. At Galenus cerebrum corde esse antiquius asseuerare videtur, Alij experientia docti Cerebrum, cor, & Hepar simul in lucem proferrunt dicunt, affirmantes, quod in spatio septem dierum, post seminis in vuluam iniectionem ampullæ tres in eius massa sublimentur, quarum qualibet vnico ex his membris principalibus respondeat, Atque iterum eas in diebus 15. in istiusmodi membra reduci asserunt, ita vt vnum ab alio quodammodo distingui queat. De his latius in Anatomia nostra mystica permissione diuina disceptare nobis proposuimus.

Recte si contrahantur, tunc reliquis fibrarum speciebus laxatis cor dilatatur, quæ quidem actio dicitur Diastole, & in tempore istiusmodi motus, cor ærem ex pulmonibus per arteriam venosam in sinistrum ventriculum ad sui refrigerium, & spirituum vitalium nutritionem attrahere solet, Atq; etiã hac eadem actione cor sanguinem ex truncu caue venæ ascendente, per ventriculi sui dextri valvulas extra apertas, intus vero clausas, & cuspidibus sagittarum simillimas, hocque pulmonum substantiæ nutriendæ causa attrahit.

Substantia fruitur
carnis dense & solide
ex 3. fibrarum generibus contextæ,
quarum

Transuersæ si contrahantur, recte iterum relaxantur, & cor quidem contrahitur & reprimitur, atq; hac actio vocatur Systole, in tempore cuius motus, fuliginosa æris excrementa à sinistro cordis ventriculo partim per arteriam venosam expelluntur, & partim per magnam arteriam in partes alias, vti quidam volunt, sed cum ius sententia mea minime concurrat: nam quod purum est, & ab æris superfluitate separatum, id quidem in aortam intrusum, & in ea reconditum puto, quod autem superfluum & inutile est, illud per asperam arteriam expiratione emissum credo. In huius etiam motus spatio, sanguis ille à vena caua extractus motu precedente, & in dextro cordis ventriculo preparatus atque elaboratus per venam arteriosam, apertis valvulis semilunaribus, ad pulmones nutriendos introducitur, Nam leue nutrimentum ad pulmonum substantiam requiritur, quare necesse erat vt in puriori nature vasculo, sanguis iterum rectificaretur, quo lenior & subtilior ad functionem hanc suam persiciendam redderetur.

Obliquæ illam producant quietem quæ inter Diastolen & Systolen intercedit.

Componitur ex partibus

Similaribus, cuiusmodi sunt

Caro propria, de qua antea.
Venæ coronariae duæ, quæ ad cordis nutritionem conducunt. Pro quibus vide L. fig. 2. Tab. 5. & LL.
Arteriæ coronariae duæ, eius substantiam spiritibus vitalibus rescientes. Et pro his vide L. fig. 2. Tab. 5. & LL.
Neruus à sexta coniugatione scaturiens, Pinguedo, quæ ad ipsius humectationem confert.

Organicis, de quibus infra sign. A.

Figuram habet, instar nucis pineæ.

Membrum

Membrū h. c. insi- gne	Ponitur, respectu	Basis, in medio seu centro Thoracis. Pro hac vide C. D. Tab. 5. Apicis seu conii, ad partem leuam vergens, atque etiam ad interiorē magis inclinans. Pro eius mucrone vide E. fig. 2. Tab. 5.
	Quantitate seu magnitudine variatur, nam in	Cordatis & animosis viris angustius & pressius esse obseruatur. Timidis & pusilla nimis magis tumidum & largum esse solet.
	Connexionem habet, cum	Cerebro, per neruum sexta coniugationis. Hepate, per venam cauam. Vide A. fig. 1. Tab. 5. Pulmonibus, (Venam arteriosam. Vide F. G.) per (fig. 2. Tab. 5.) (Arteriam venosam. Vide H.) (fig. 2. Tab. 5.) (Quomodo adheret cordi vide L. M. N. O. Tab. 5. fig. 1.) Pericardio, per eius basim. Vt in B. fig. 1. Tab. 5. Septo transuerso. Vide Tab. 5. fig. 1. E. G. & H. I.
	Omnimodo ad hominis existentiam vtile est, nam iuxta sententiam	Medicorum fere omnium, creditur esse facultatis vitalis domicilium, vitæ origo, caloris innati fons, & arteriarum scaturigo. Zenonis, dicitur esse ignis naturalis receptaculum. Promethei, ignis caelestis vas nuncupatur, quem quidem ignem è calo ipse ideo furatus esse dicitur, vt illo vita ditaret hominem, est enim vitæ, vegetationis & generationis pabulum, sine quo animal ne momentum quidem temporis perdurare potest.
Ægrotare solet, nam morbis multis afficitur, cuiusmodi sunt	Tremor cordis, palpitatio, cardiaca passio, Syncopis, casus virtutis. Apostema: Quo morbo equitem auratum cui nomen erat Iacobus Cromer, grauius & lethaliter (vt dictum est) affectum vidi, quo post mortem aperto, pericardium obseruauī penitus consumptum, ita vt ne signum quidem eiusdem restaret, corq; vndiq; erat apostumatum, & ita squalidum vt à chirurgo vix agnosceretur, quo & digitis putridam illam substantiam tractante, illos tam leuiter in eam penetrasse intuebar, ac si ex luto tenerrimo seu butyro esset conflatum, & protinus materiam putridam & virulentam egredi animaduerti, sed quod quidem (vt mihi videbatur) erat magis admirabile, ipsum egrotantem, quatrīduo vel circiter ante suam mortem chartis cum alijs nobilibus ad mensam ludere vidi. Attamen per 6. septimanas ante suum obitum, cordis palpitatione & pulsu quandoq; intermittente, quandoq; deficiente & vibrante ipsum animaduerti affectum. Interea temporis tota Thoracis cauitas, aqua spissa & fetida, vrina seu lixiuū grossi instar fuit completa, ita vt in eius morbi medietate multorum medicorum doctorum erat conuocatio & consultatio, qui omnes (aliter ac ego sentiebam, qui dixi Apostemate in thoracis cauitate cum aquæ quantitate eum laborasse) vnanimiter sentiebant, morbum eius ex materia flatulenta in arteriam venosam seu venam arteriosam inclusam esse conflatum, At rei effectus consensum illorum falsum fuisse docuit.	
Constellationem habet, ex	Solis ☉. Planetis (Cum signis Zodiaci,) (☿) (♀) (☽) (♁) (♃) (♄) (♅) (♆) (♇) (♈) (♉) (♊) (♋) (♌) (♍) (♎) (♏) (♐) (♑) (♒) (♓) In (☿) (♀) (☽) (♁) (♃) (♄) (♅) (♆) (♇) (♈) (♉) (♊) (♋) (♌) (♍) (♎) (♏) (♐) (♑) (♒) (♓) Signis Zodiaci ♁.	

Partes cor-
dis orga-
nica spe-
culantur
in sinu
cordis vel

Dextro, qui sanguineus ideo
nuncupatur, quoniam ad
sanguinis purificationem &
attenuationem confert, &
in hoc 4. obseruamus, vide-
licet

Sinistro, qui spirituosus & spi-
ritualis dicitur, utpote in
quo spiritus generantur vi-
tales, hicq; obseruamus

Vnam auriculam, quæ ad sanguinem retinendum atque impediendum ne ex
venacava in nimis magna quantitate in sinum hunc dextrum influeret, con-
fert. Vide I. fig. 1. Tab. 5.
Venam cauam, quæ transfert sanguinem ab hepate in dextrum cordis sinum, ut
ibi coctione tertia melius preparetur & depuretur, secundum dispositionem
nutriti, quod est pulmo, cuius substantia est leuior, & magis aerea quam ce-
tera corporis partes, nam si eodem sanguine nutriretur quo partes cetera, ni-
lus esset ad officium suum debitum præstandum apta. quod in continuo mo-
tu consistit. Vnde leuis substantia leue requirit nutrimentum, quoniam si-
mile à simili suo aptius nutriri docemur, & natura natura sua simili latatur.
Vide A. fig. 1. Tab. 5.
Venam arteriosam, quæ transfundit per infinitos ramos & ramulos sanguinem
in corde depuratum & attenuatum ad pulmones, ut ab eodem nutriantur.
Pro vena hac vide F. G. fig. 2. Tab. 5. Et fig. 1. Tab. 7. c. 1.

Sex valuulas
seu membra-
nulas, nempe

Tres in orificio venæ cauæ, extra apertas intus vero clausas. Hæ
autem sagittales à quibusdam nuncupantur, quippe quæ
cuspidibus sagittarum sunt similes, vsusque harum est, ut
impediant, ne sanguis à venæ cauæ in dextrum cordis ven-
triculum intromissus ab illa venæ iterum regurgitetur. Pro
his vide Bauhini Tab. 10. lib. 2.
Tres in orificio venæ arteriosæ, intus apertas foris clausas, ne
sanguis in cor regrederetur. Atque hæ dicuntur semiluna-
res à similitudine, Et per has ingreditur nutrimentum in
corde elaboratum pulmones. Pro his vide Bauh. loco præ-
dicto.

Vnam auriculam, quæ facit tam ad aeris in leuum cordis thalamum attra-
ctionem, & eiusdem superfluitatis expulsionem, quam ad vitæ quintam essen-
tiam, ab aeris superfluitate separatam atque collectam, in vas arteriale ma-
gnum, Aorta dictum, tanquam locum ad spiritus vitales recipiendos adapta-
tum atque destinatum, conducendam. Vide K. fig. 2. Tab. 5. pro huius sede.

Arteriam magnam, per quam spiritus vitales à
corde tanquam fonte ad omnes corporis par-
tes deferuntur. Vide a. fig. 1. Tab. 5.
Arteriam venalem seu venosam, per quam aer
ad sinistrum cordis ventriculum tam ad vitæ
sustentationem, quam cordis sanguinisque
arterialis refrigerationem, inspiratione in-
troducitur, eiusq; pars superflua per expira-
tionem rursus expellitur. Pro hac vide fig. 2.
Tab. 5. H. Et fig. 1. Tab. 7. D.

Septem
magis in-
teriora,
videl.

Vasa duo, nempe

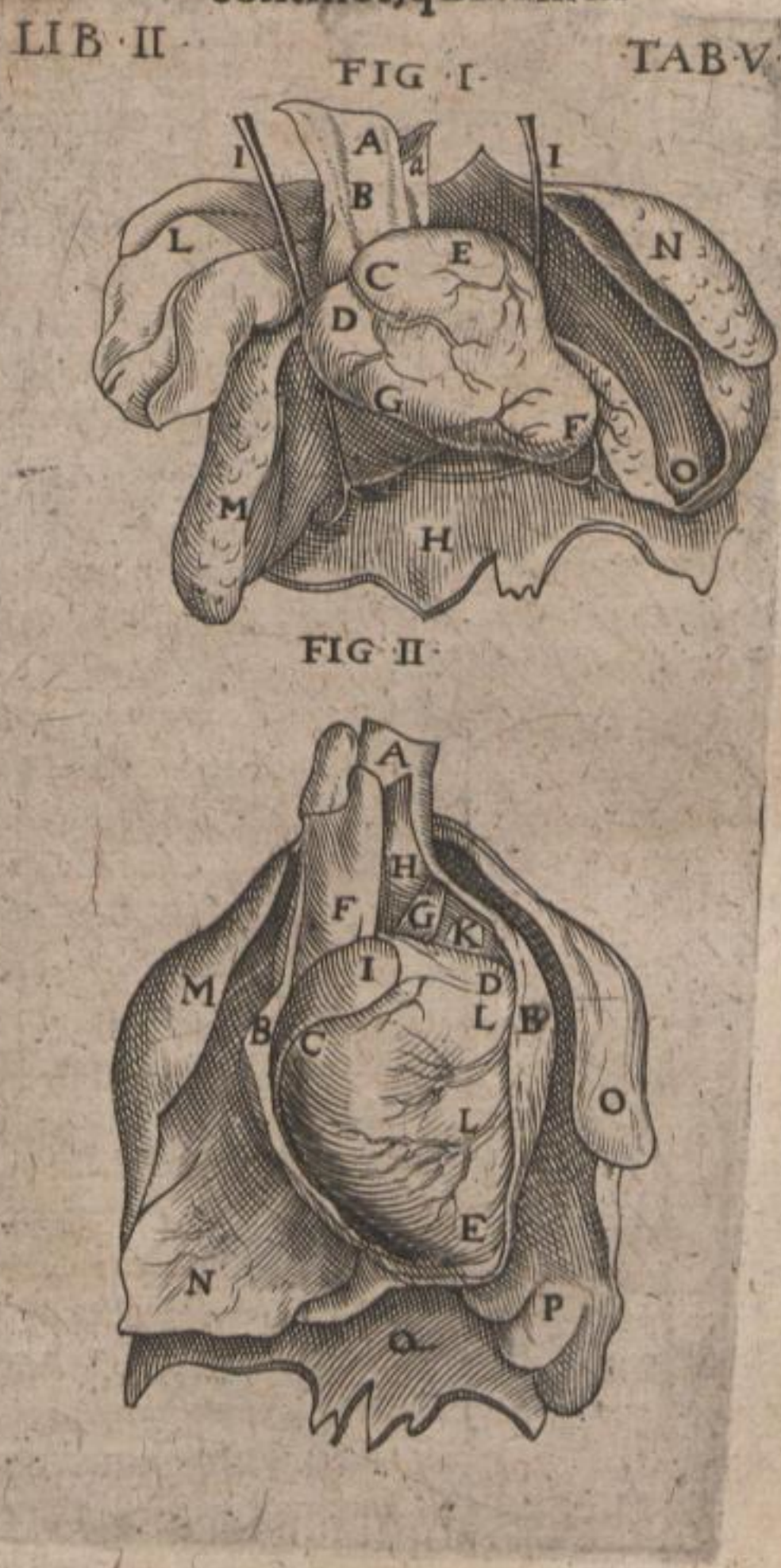
Valuulas quin-
que dictis va-
sculis inser-
tas, quarum

Tres, in arteria magna orificio cordis thalamum
respiciente disponuntur, suntq; intus aperte,
extra vero clausæ, & ratione suæ similitudi-
nis semilunares dicuntur, non enim ab illa-
rum trium in venæ arteriosæ orificio reperta-
rum effigie & figura dissentiant. Atq; hæ à
natura ideo ordinantur, ut spiritus vitales in
sinistro cordis laboratorio conflati, & in ar-
teriam magnam (ad illos recipiendos desti-
natam) impositi, in laboratorium iterum non
remearent. Pro his vide Bauhinum loco an-
tea citato.

Duæ, arterie venalis orificio inseruntur, foris a-
perte, intus clausæ, quæ ideo Mirrales nuncu-
pantur, utpote quæ mirris Episcoporum sunt
simillimæ. Harum quidem officium est, tam
aerem inspiratione intromissum recipere
quam eius partem inutilem emittere.

TAB V-

TABVLA V. EST PERICARDII ET CORDIS VT IN PERICARDIO includitur, vna cum pulmone & septi portione. Duas autem figuras continet, quarum in

Prima. A. Est venæ cauæ ascendentis portio.

a. Arteriæ magnæ est portio.

B. Pericardii initium indicat, quod venæ cauæ & arteriosæ, & arteriæ magnæ per tinacissime adhæret.

C. Sunt pericardii venulæ.

D. E. F. Pericardii anterior facies, & simul basis cordis figuram indicant, videlicet D. E. at vero F. cordis mutationem denotat.

Ab F. ad G. Cordis demonstratur connexus, cum septo transuerso.

H. I. I. Videlicet septi transuersi pars H. cuius nerui I. I.

L. M. N. O. Quatuor pulmonis Lobi.

Secunda. A. Sedes est qua pericardium vasis cordis continuatur.

B. B. Pericardium in latera reflexum.

C. D. E. Cordis anterior pars, vbi basis eiusdem est C. D. mucro vero E.

F. G. Videlicet F. vena caua, G vena arteriosa,

H. Arteria magna, & arteria venosa, non nisi in dextrum corde reflexo conspici potest.

I. K. Auricula cordis dextra est I. sinistra vero K.

L. Vena & arteria coronaria cordis.

L. L. Rami ab illis vasis.

M. N. O. P. Pulmonis lobi quatuor.

Q. Septi transuersi pars.

Pro descriptione venæ arteriosæ, & arteriæ venosæ vide pulmones.

CAPVT IV.

De arteria magna.

Differentia, nempe inter eam & venam, nam

Vena habet non nisi vnicam tunicam, eamque raram atque tenuem, qua ex fibris rectis, & quibusdam mediocriter obliquis conflatur.

Arteria, duplici tunica est prædita, quarum

Exterior, est illi vena simillima, eiusdem scilicet substantia, & ex iisdem vel similibus fibris compacta.

Interior, est quintupla, proportione interiore densior seu crassior, & ex fibris transversis contexta: quo melius contineret subtiles vitæ spiritus.

Nomen, est que

Aortes Græce, & communiter aorta dicitur.

Arteria magna latine.

Ortus, qui est à sinistro cordis ventriculo. Pro quo vide a. Tab. 6. a. & A. Tab. 6. b. Et A. fig. 2. Ta. 8. denotat orificium eius à corde absectum.

Coronaria ab aorta procedentes, priusquam eius truncus à lauo cordis sinu egrediatur. Atque huiusmodi arteriolarum congeries circularis, ad cordis præseruationem destinatur, quemadmodum venæ coronales ad ipsius nutritionem. Pro his vide B. Tab. 6. b. Et aa. fig. 2. Tab. 8.

Intercostales ab A. zigoproductæ, quorum est officium vim vitalem musculis illius loci attribueret. Pro his vide I. Ta. 6. b. & H. Phrenetica, per vniuersum Diaphragma dispersæ, de quibus K. Tab. 6. b.

Surculis cuiusmodi sunt Arteriæ

Mammaria de qua LL. Tab. 6. b.

Epigastrica cui iunguntur mammariæ. Vide ee. & vv. Tab. 6. b.

Caliaca, quæ est cæteris ramis amplior, hæc ad ventriculum prorepit, atque etiam Hepati, Lienis, & Epiploos spiritus impluit liberaliter vitales. Pro hac vide P. Tab. 6. b.

Messeratica seu messenterica, est ramus ille qui messaraon, seu illam messenterij partem, quæ ad intestina gracilia attinet, sanguine vitali irrigat. Et de hac X. Y. Tab. 6. b.

Renales, ad renes permeantes Emulgentes dictæ. Vide f. Tab. 6. a. Et v. s. Tab. 6. b.

Spermatice, cuiusmodi sunt vasa illa duo arterialia generationi dicata. Pro quibus vide t. u. u. Tab. 6. b.

Lumbales, quæ ad lumbos descendunt. Pro his vide yyy. Tab. 6. b.

In qua quinque sunt obseruanda, videlicet eius

Propagines, quæ obseruantur vel in

Ramis, hique sunt vel

Ascendentes, vt

Carotides. { Dextra. } De quib. X. Y. Tab. 6. b. { Sinistra. }

Cervicales, atque hæc notantur per M. M. N. N. Tab. 6. b.

Humeraria, quas indicant T. T. Tab. 6. b. & S. S.

Thoratica, vide Q. Q. Tab. 6. b. & R. R.

Axillares, de quibus P. P. Tab. 6. b.

Musculosa, quam denotant O. O. & B. Tab. 6. b. & 9.

Sacra, vide e. Tab. 6. b.

Descendentes, cuiusmodi sunt

Epigastrica, de qua ee. & vv. Tab. 6. b.

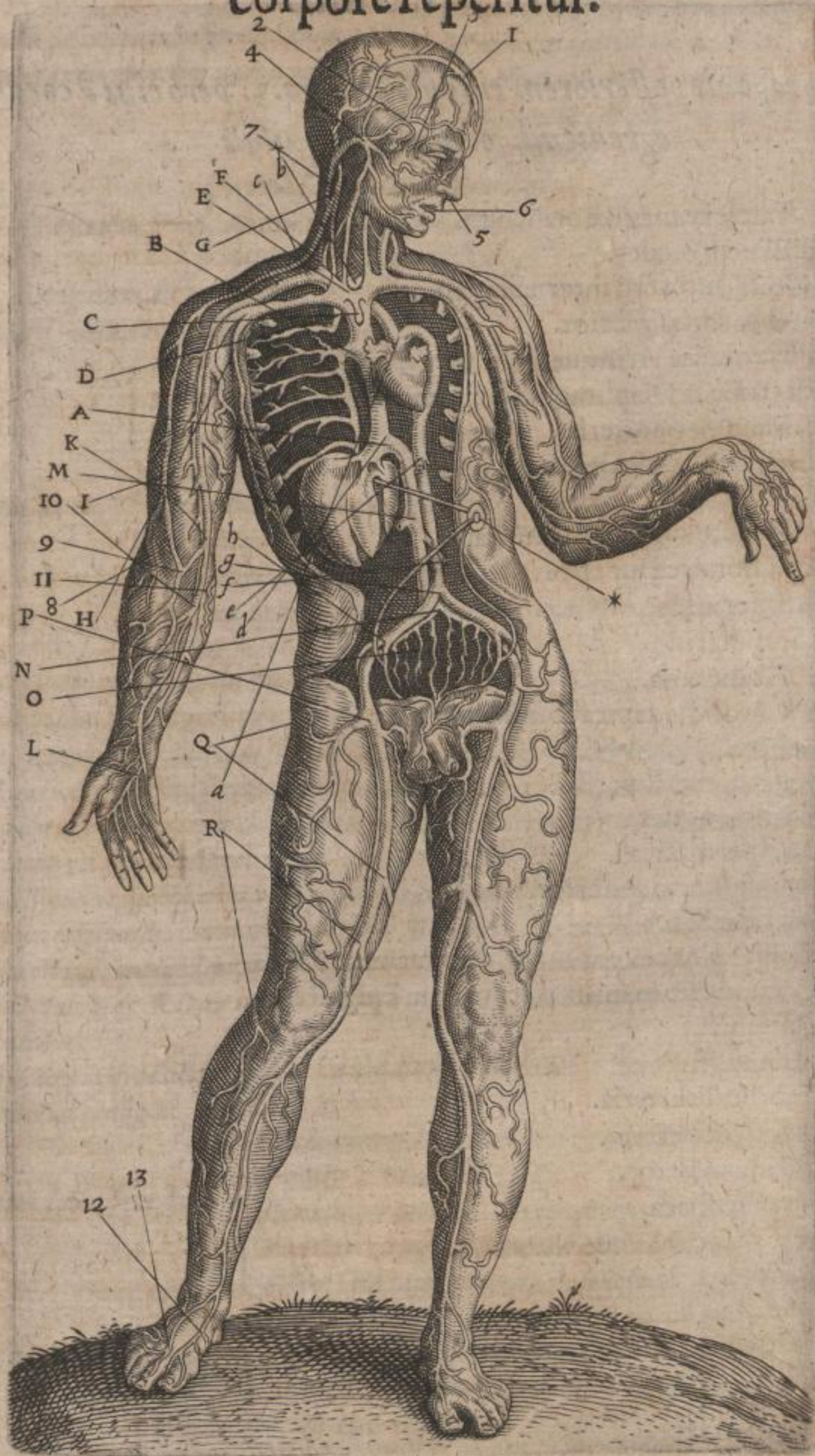
Hypogastrica, vide ll. Tab. 6. b. pudenda, quam indicant z. z. Tab. 6. b.

Cruales, de quibus π π. Tab. 6. b.

Vtilitas & proprietates, quæ est spiritus vitales in sanguine arteriali tanquam vehiculo sibi proprio expansos, per vniuersum corpus perpetuo effundere.

TABVLA

TABVLA SEXTA a. EST ARTERIÆ MAGNÆ,
quæ etiam in venæ cavæ descriptione delineatur, vt in
corpore reperitur.

In hac figura.

- a. Est initium trunci arteriæ magnæ in sinistro cordis sinu.
 b. Est diuisio illa magna, quæ fit in trunco ascendente.
 c. Est altera dictæ arteriæ diuisio, in ramulos tres.
 d. Est prima diuisio arteriæ magnæ descendens.
 e. Est altera diuisio dicti rami descendens, quæ facta est immediate sub diaphragmate.
 f. Arteria emulgens, quæ responderet venis emulgentibus.
 g. Maxima trunci arterialis descendens diuisio.
 h. Altera adhuc eiusdem diuisio minor, vbi ramus minor retrorsum vehitur.

M

TABV-

TABVLA SEXTA b. DENOTANS ARTERIÆ
magnæ truncum cum suis ramis : habetque figuras
tres, quarum

*Prima & 2. proponit posteriorem eius portionem. 3. vero eius à cordis sinu lauo
egrediendi formula. In quibus*

- A. Est arteriæ magnæ orificium.
 B. B. Illæ coronales.
 H. Costarum octo interna petens.
 I. Intercoftalis superior.
 K. Phræneticæ vtrinque.
 *. Est truncus Diaphragma penetrans.
 L. L. Mammaria arteria.
 M. M. N. N. Cervicales.
 O. O. Muscula.
 P. P. Axillares dextra & sinistra.
 Q. Q. Thoracica superior.
 R. R. Inferior.
 S. S. Scapularis.
 T. T. Humeraria.
 X. Y. Carotidis dextra & sinistra.
 p. Cæliaca.
 q. Messenterica superior.
 v. f. Emulgentes.
 t. t. u. u. Spermaticæ.
 x. x. Messenterica inferior.
 y y y. Lumbares.
 v. v. Epigastrica cui coniunguntur mammariæ e c.
 e e. Coniunctio mammariarum cum Epigastricis.
 ξ ξ. Pudenda.
 π π. Cruralis.
 α. Umbilicalis arteria.
 β. Muscula superior.
 θ. Muscula inferior.
 λ λ. Hypogastrica.
 σ. Sacra.

CAPVT

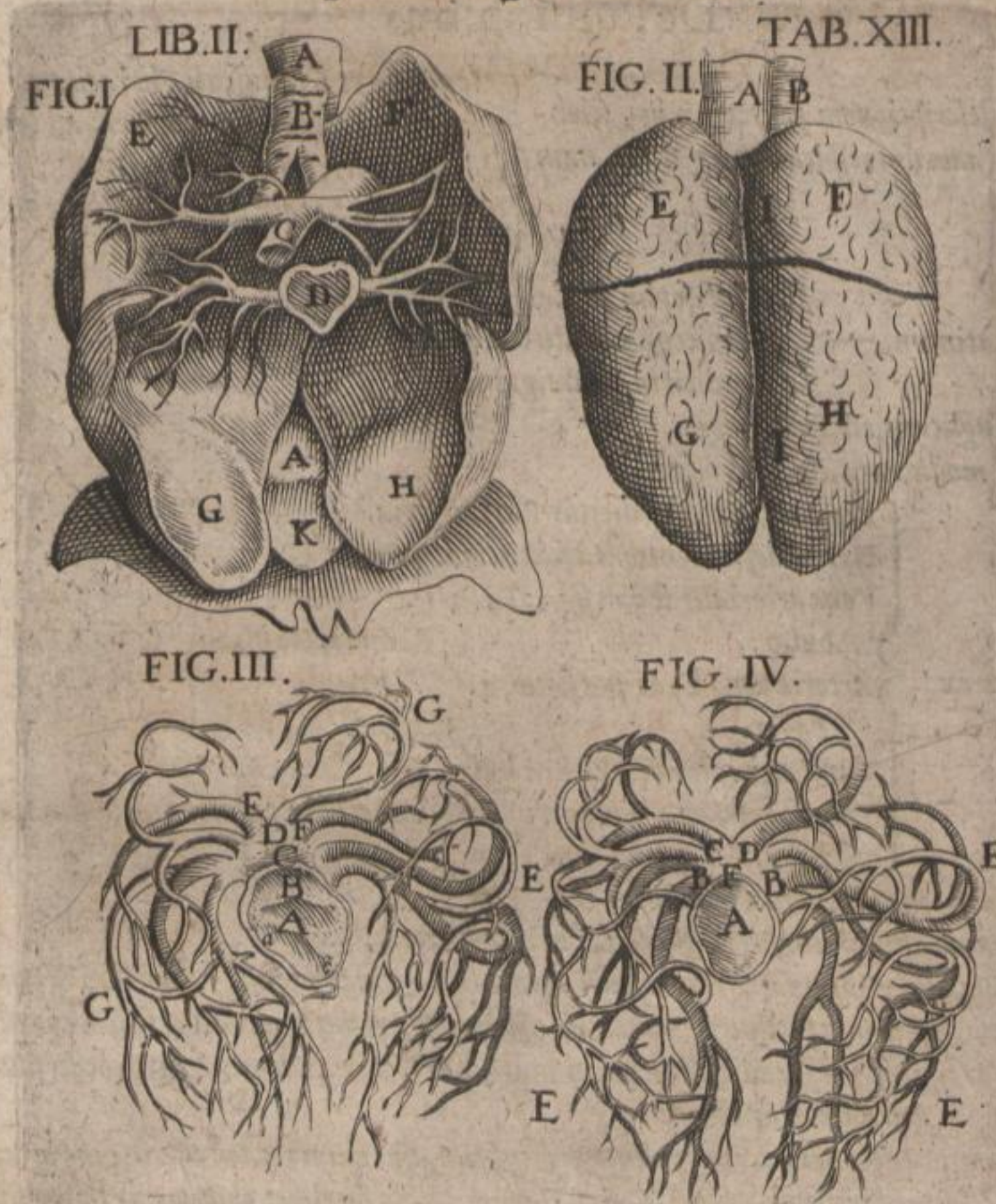
TABVLA VII. EST PVLMONVM, CVM VASIS EIVSDEM,
quatuor figuris distincta.

Figura 1. ostendit anteriorem pulmonum faciem cum suis vasibus, nam

- A. A. Tam in 1. quam 2. figura indicant Oesophagum sub aspera arteria.
 B. In vtrisque & C. in 1. notant asperam arteriam, & C. in 1. venam arteriosam.
 D. Arteria est venosa.
 1. 2. E. F. G. H. Sunt quatuor pulmonis lobus.
 K. Sunt Diaphragma.
 I. Canalis pulmonum.

Figura ergo secunda demonstrat posteriorem pulmonum faciem.

Vena arteriosa.

In figura tertia qua venam arteriosam describit, & eius partes.

- A. Explicat venæ arteriosæ orificium.
 a. b. c. Valvulæ sunt eius tres.
 B. Tunica eius interior: vt & C. exterior.
 D. Diuisio venæ arteriosæ in truncos duos, qui per E. F. designantur.
 G. G. G. G. Eiusdem distributio per pulmonis substantiam.

Arteria venosa.

Figura 4. Arteriam venosam denudatam indicat, cuius

- A. B. B. C. C. Orificium arteriæ venosæ, quo cordi A. adnascitur, eiusque in truncos quatuor diuisio obseruatur.
 E. E. E. E. Arteriæ venosæ distributio per pulmonem.
 F. Tunica simplex huius arteriæ.

CAPVT

CAPVT VI.

De Neruis recurrentibus.

Nomen suum acceperunt, à motu suo flexibili.

Oriuntur, à sexta neruorum coniugatione. Vt apparet per ee. fig. 1. Tab. 8.

Motum habet, } Deorsum, vna cum arterijs carotidibus (quibus stabilita atque statuminata sunt) per collum in cauitatem Thoracis. Pro quo vide OO. fig. 2. Tab. 8. & HH. carotides indicantia atq; GG. Sursum, dum cuiuslibet eorum propago à thoracis profundo iterum eadem via redit, qua prius descendebat, & in recursu seu retrogressu suo, eorum quilibet aspera arterie in via adherens, sex illos musculos petit, à quibus larinx aperiri & claudi solet. Atq; nerui hi musculis istis vocis efficiende gratia adnectuntur. Pro hoc obserua OO. HH. & GG. adhaerentiam ad 1. Asperam arteream. fig. 2. Tab. 8. Pro loco reuolutionis dextri rami vide P. fig. 2. Tab. 8. vt & R. pro illo sinistri; at dexter ascendens est Q Q. fig. 2. sinister ascendens SS.

Positionem seu situm post eorum descensum obtinent varium, nam } Dexter, sub clauiculo, circa ramum arterie magna, qui ad dextram axillam fertur; veluti circa rotulam quandam obuolutus reflectitur, sursumq; recurrit, donec in tres laringis partes dextrae musculos dispergatur. Pro hoc vide P. fig. 2. Tab. 8. pro loco reflexiones & S. N. & M. pro loco laringis.

Sinister, longissime & profunde magis submersus; circa maximam arteriam prope cor obuoluitur, ea potissimum parte, qua plurimum à parte emergens, sese ad spinam reflectit, ac tum postea ad laringem recurrit, & in reliquas tres partis sinistrae laringis linguae & hyoidis musculos disseminatur, vt per π. fig. 1. Tab. 8. & vide R. fig. 2. Tab. 8. Pro loco reflexionis & N. S. Pro loco insertionis laringis musculos, & vide n. fig. 1. & l. m. & o. & p.

Numero, sunt bini. Vide OO. Q Q. Pro dextro & HH. SS. pro sinistro.

Ramos à suis torcularibus.

Vtiles sunt, ad vocem efficiendam, vnde quando hi nerui leduntur, aut vitiatur, aut penitus aboletur vox.

Hi Nerui

Musculos intercostales, vide iii. fig. 1.
Capita musculorum pectoris & ad os pectoris, vide K. fig. 1.
Pulmonis tunicas & pro hoc ramulo, vide qq. fig. 1.
Pericardium: Et hos neruulos indicat r. fig. 1.
Hepatis cauum, & de hoc neruo à ramo u. procedente agit x. fig. 1. atque etiam β.

Partem omēti } Dextram de quo ramulo y. fig. 1.

Sinistram & de hoc n. fig. 1.

Colon intestinum, & de hoc z. & θ. i. fig. 1.

Intestinum duodenum, & initium ieiuni. Vide α. fig. 1.

Iecur & istam fellis vide β. fig. 1.

Renem } Dextrum. Pro quo vide δ. fig. 1.

Sinistram. Vide V. fig. 1.

Messenterij & intestinorum partem } Dextram. Vide ε. fig. 1.

Sinistram. Vide μ. fig. 1.

Partem vesicae: } Dextram, vt ζ. fig. 1.

Sinistram, vt ξ. fig. 1.

Lienem. Vide μ. fig. 1.

Ventriculi } Orificium supremum de quibus vide S. fig. 1.

Fundum } Dextrum, de quo ramulo Y. fig. 1.

Sinistram & de hoc λλ. fig. 1.

Vtiles sunt valde, nam eorum rami } Qui reflectuntur ad vocem efficiendam conferunt, vnde fit quod quando hi nerui ledantur, aut vitiatur aut penitus aboletur vox.

Qui deorsum magis se extendunt ad partibus seu membris superius allegatis motum & sensum attribuendum destinantur.

Constellationem η. & θ.

Tab. 8.

TABVLA VIII. EST NERVORVM RECVRRENTIUM, & asperæ arteriæ, quæ & eorum co-
hærentiam denotat.

LIB. II.

TAB. IX.

FIG. I.

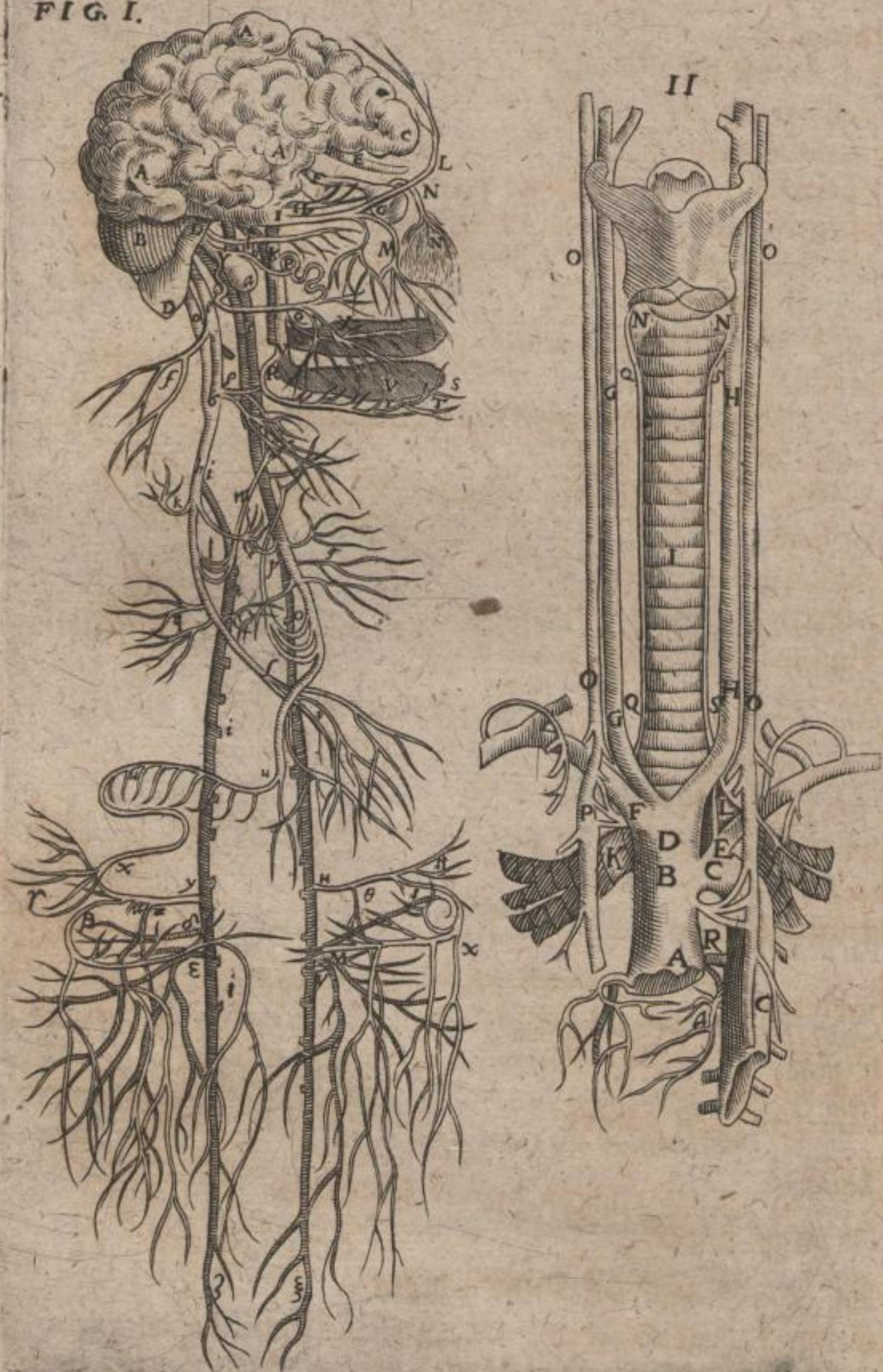

Fig. I. agit de nervorum recurrentium situ & origine in qua

- A. Cerebrum. B. Cerebellum. C. Processus cerebri, sed non mammillares.
 D. D. Dorsalis medulla in cranio.
 E. Processus mammillaris, qui est olfactus instrumentum.
 F. Nervus opticus, G. Oculi tunica, in quam nervus expanditur.
 H. Par nervorum secundum, seu nervi mouentes oculum.
 I. Tertia nervorum coniugatio, seu par tertium, quod est cæteris minus, sed iis durius.
 K. Quarta coniugatio ad dorsum vergens, estque tertia maior & crassior.
 L. Nerui propago frontem accedens.
 M. Nerui propago maxillam superiorem petens.
 N. N. Narium tunicæ intextus nervus à ramo I.
 O. Temporalis musculi nervus à ramo I.
 P. Nervus contortus à nervis K. & b.
 Q. Nervus ad dentium superiorum alveolos à ramo K.
 R. Nervus maxillam inferiorem perreptans à nervo K.
 S. Labro superiori oblata soboles rami R.

T. T. Den

- T.T. Dentes inferiores accedentes furculi à ramo R.
 V.V. In linguæ tunicam diffusus ramus nerui K.
 X.X. Neruorum par quartum in palati tunicam tendens.
 Y. Neruorum quintum par auditui inseruiens.
 a. Auris membranula ad quam quintus neruus abit.
 b.c. Ramuli duo quinti paris, cum neruo P. coeuntes.
 d. Octaua coniugatio seu quinti paris neruus faciem accedens.

At iam ad propositum hoc nostrum.

- e.c. Sextum est neruorum par.
 f. Est ramus petens ceruicis musculos.
 g. Sunt ramuli vadentes ad laringem.
 h. Est biforcatio nerui in duos ramos.
 i.i. Interior ramus qui intercostalis dicitur, vtpote qui intercostales roborat, & vertebris est attensus.
 k. Exterioris rami furculi in musculorum capita ad os pectoris & clauiculas deflectens pars.
 l.m. Dextri nerui ramuli. l. recurrentem neruum dextrum. m. constituentes.
 n. Recurrentium insertio ad laringis musculos.
 o. Nerui sinistri ramuli, & p. recurrentem sinistrum constituentes.
 q.q. Pulmonis tunicæ ramuli à 6. pari.
 r. Pericardii & cordis neruuli, qui & ad pulmonis tunicam attinent.
 s. Stomacho commissi nerui vtriusque lateris.
 t.u.u. Videlicet t. stomaticus dexter in sinistrum ventriculi orificium, & u.u. stomaticus sinister in dextrum ventriculi orificium.
 x. Hepatis cauum subiens neruus à ramo u.
 y.z. Videlicet y. omenti dextri, & z. coli intestini ramuli.
 α. Neruus petens intestinum duodenum, & ieiuni initium.
 β. Ventriculi fundi dextri neruus.
 γ. Hepatis & vesicæ fellis neruus.
 δ. Renem dextrum accedens neruus.
 ε. Messenterium & intestina petens ramus.
 ζ. Vesicæ dextram partem implicans ramus.
 η. Omenti sinistram partem peruadens ramus.
 θ. Colo & omento deriuata soboles.
 ι. Lienis inferti ramuli.
 λ.λ. Ventriculi fundi sinister neruus.
 μ. Messenterii sinistri & intestinorum ramus.
 ν. Renem sinistrum accedens propago.
 ξ. Ramuli vesicæ sinistrum latus perreptantes.
 ο. Septimum neruorum par.
 π. Propago 7. paris tendens ad musculos linguæ, hyoidis & laringis.
 ς. Sexti & septimi paris in vnum coitus.

Fig. 2. Explicans arteria magnæ dispositionem, in qua

- A. Arteriæ magnæ orificium à corde absectum.
 a.a. Coronales arterias ostendit.
 B.C. Arteriæ magnæ diuisionem in duos truncos, videlicet C. descendentem & D. ascendentem indicat.
 E. Axillaris sinistra, vt & F. dextra sedem declarat.
 G. Carotis dextra, vt & H. sinistra declaratur.
 I. Asperæ arteriæ caudex indicatur.
 K.L. Eiusdem diuisio denotatur.
 M. Asperæ arteriæ caput seu laringem indicat, de qua antea.
 N.N. Glandula ad eius radicem est.
 O.O. Denotant neruum recurrentem dextrum & sinistrum.
 P. Reuolutio ramulorum nerui dextri ad axillarem dextram arteriam.
 Q.Q. Recurrens neruus dexter.
 R. Reuolutio ramulorum nerui sinistri ad arteriæ magnæ truncum descendentem.
 S.S. Recurrens neruus sinister.

Sed & Arteriæ asperæ facies tam ànterior quam posterior luculentius per tabulam sequentem explicatur.

T A B V L A IX.

LIB. II.

TAB. XIV.

Cuius figura 1. indicat: Arteria aspera caput, fistulam & ramos per pulmones disseminatos, eiusque pars anterior hic demonstratur.

- a.a. Asperæ arteriæ fistula, b.b. eius diuisio est, c.c.c. eius subdivisio in ramos conducentes ad pulmones.
 e.c. Ligamenta membranola, tam in fig. 1. quam 2.
 g. Laringis pars anterior. h. eiusdem posterior tam in fig. 1. quam 2.
 i.i. Glandulæ. k.k. Cartilago sentalis.
 l. l. piglottis tam in 1. quam 2. fig.

Figura secunda partem asperæ posteriorem proponit, vbi

- d.d. Denotat Cartilagine semicirculares.
 m.m. Cartilago arythenoides.
 n.n. Cartilago crycoides.

CAPVT

CAPVT II.

De Laringe.

Nomen, Larinx: Pro particulari cuius cum appendicibus descriptione, vide Tab. 10. & Tab. alteram post 10. & Tab. 3. post

Substantia seu compositio, fit ex tribus magnis cartilaginibus, quarum

Cuius

Anterior, quantitate est maxima, estque hac extrinsecus conuexa, intus vero excauata in figura scuti, vnde & Δυπεοιδὴ dicitur. Pro qua vide F. fig. 2. 3. & aa. fig. 1. Tab. 10. & n. Tab. altera fig. 3. & n. n. fig. 4. & n. n. fig. 5.

Secunda, est priori minor & tertia maior positionem suam habens in Oesophago diciturq; κρυκοιδὴ. Vide fig. 2. Tab. 9. n. n.

Tertia, est minima & in angustum valde desinens & hac dicitur ἀπιτυνοιδὴ, à figura vasis. Vide c. c. fig. 1. Tab. 10. & c. t. fig. 5. Tab. altera.

Musculi ei inseruientes, sunt 20. quorum

Duodecim sunt ei proprii. Pro quorū nonnullis vide fig. 1. e. e. & fig. 2. f. & g. & l. & m. & e. f. g. fig. 3. Tab. altera. & f. fig. 5. & g. & l. fig. 7.

Octo sunt ei communes.

Situs, est in parte aspera arteria summa. Vt per fig. 1. 2. Tab. 9. Et k. fig. 4. Tab. altera. & fig. 6. Et 2. Tab. 3. post 10.

Nerui, procedunt à sexta coniugatione & precipue illi recurrentes dicti. Vide m. fig. 3. Tab. alteri post 10.

Vsus, & actio, est vocem efformare, nam ea dilatatur plurimum & comprimitur, aperitur & clauditur.

Morbi, sunt ei Arteria attributi, quoniam larinx est summitas aspera arteria.

Constellatio, { Ex planetis } Solis ☿
 { Ex signis. } Cum planetis, illa in aspera arteria recitata.

CAPVT III.

De Epiglottide.

Nomen, { Græcum, Epiglotta.
 { Latinum, Lingua laringis.

Substantia, est membranosa, & quasi cartilago tenuis & adiposa: pertinet autem ad Oesophagum, & adheret radici lingue & cartilagini laringis. Pro hac vide fig. 2. Tab. 10.

Figura, est in forma seu effigie lingue alicuius fistula, videlicet rotunda & in magnitudine paulo maior. Pro qua vide b. fig. 4. 5. & 6. Tab. altera & tertia post 10. & fig. 1. Tab. 10. & κ. λ. fig. 10. Tab. 3. post 10. & θ. N. & n. eius basim & apicem describunt.

Huius

Situs, est cartilagini Arytenoidi oppositus, & ex radice lingue proficiscitur, vt nos docet Gal. de vsu part. Vide b. fig. 1. Tab. 10. & o. fig. 1. & 2. Tab. 9. & b. Tab. altera fig. 4. & fig. 5. 6. & 7.

Temperies, manifesta est humida & viscosa.

Connexio, fit radici lingue, & continuata est cartilagini scutiformi. Vide Tab. 3. post 10. fig. 10. θ. N. & b. fig. 4. Tab. altera post 10. vbi * explicat eius principium.

Vsus, est vt loco cooperuli seu obturamenti pro orificio laringis inseruiat, ne scili et quando aliquid nutrimenti per Oesophagum deglutitur, quicquam illius accidentaliter & repente in asperam arteriam incidat seu irreat, Nam hoc organon respirationis spatium eleuatur, at vero in deglutione cadit & deorsum comprimitur cooperitque meatum ad pulmones, per tracheam arteriam conducentem, hoc est per quem spiritum aereum introducimus.

TABVLA

TABVLA X. DESCRIBENS LARINGEM, SCVTIFORMI
Cartilagine diuisam, cum glottide & Epiglottide.

FIG. II.

FIG. I.

Figura I. proponit laringem scutiformi cartilagine in duas partes diuisa.

- a.a. Scutiformis dissecta. Φυρεοιδῆ γράϕε.
- b. Epiglottis.
- c.c. Arytenoides.
- d. Glottis seu rimula.
- e.e. Musculus internus rimulam efformans.

Figura II. explicat laringem, glottida.

- d. Est glottis.
- f. Est Musculus aperiens.
- g. Musculus transfuersus Aritenoides.

TABVLA ALTERA LARINGIS MVSCVLOS EXPRIMENS.

LIB. III.

TAB. XXXII.

Fig. III.

Fig. IV.

Fig. VII.

Fig. V.

Fig. VI.

Figura III. musculos aliquot cum nerui portione explicat, in qua

- h. Musculus Ithythyroides, siue communium par, 2.
- i. i. Denotat gulæ portionem; atque etiam in figuris 3. & 7.
- k. Asperæ arteriæ pars anterior.
- l. Musculi gulæ Oesophagæi, siue communium par tertium.
- m. Nerui in musculo, siue communium par descendens portio.
- n. Scutiformis Cartilago.

Figura IV. vbi.

- b. Epiglottis & * est eius principium.
- d. Glottis seu rimula.
- e. Musculus thyroides internus siue propriorum par 4.
- f. Musculus crycoarythenoides posticus siue propriorum par 2.
- g. Musculus Arytenoides siue propriorum par 5.
- n. n. Scutiformis cartilago in 4. deducta, quo glottis & musculi conspiciantur.
- ff. Crycothyroidei antici seu propriorum par 1.

Figura V. in qua

- b. Epiglottis.
- † Radix & fundamentum eius.
- c. c. Cartilago Arytenoides.
- f. Musculus crycoarythenoides posticus seu propriorum par 2.
- g. Musculus Artynoides seu propriorum par 5.
- n. n. Scutiformis Cartilago vbi etiam & scutiformis earum exprimitur.
- t. Cryoidis cartilaginis spina.

Figura VI. in qua

- b. Epiglottis.
- k. Asperæ arteriæ pars anterior.
- n. n. Scutiformis cartilago seu thyroides.
- ff. Idem quod in figura IV.
- u. Cavitatis media in scutiformis epiglottidis gratia efformata.

Figura VII. vbi

- b. Epiglottis.
- i. Gula.
- l. Musculi gulæ œsophagæi siue communium par 3.
- x. x. Bronchii musculi seu communium par 1.
- y. y. Nerui recurrentes.

TABV.

TABVLA TERTIA IN XI. FIGVRAS DIVISA IN QVA LARINX
 Cartilaginea integra cum osse Hyoide simulatque cartilagine particulares tres ex-
 primuntur, quæ concurrunt ad laringis integræ compositionem; porro
 etiam & Epiglottis atque Bronchii cartilago in
 eiusdem ii. & i2. fig. explicantur.

LIB. III.

TAB. XXXII

Fig. 1. A. Os Hyoides. B. B. eiusdem processus, de quo in cap. de Lingua egimus.
 C. Cartilaginea tubercula, & ligamenta membranosa alternatim posita; quibus scutiformis processibus iungitur.
 D. Scutiformis Cartilago lateralis.
 Fig. 1. 2. 3. 4. I. K. Scutiformis processus superiores ossi.
 I. Hyoidis articulati.
 Fig. 1. 5. P. Cartilaginis Crycoidis pars posterior.
 Fig. 1. π. Membrana quæ posteriori parte cartilagine Bronchii nectit.
 Z. Aspera arteria.
 a. Cartilago arythenoides.
 Fig. 2. 3. F. Scutiformis cartilagiuis faciem vtramque indicat.
 à G. ad H. Linea primæ Cartilaginis medio.
 L. M. Scutiformis Cartilaginis processus inferiores, qui in i. figura à Crycoidi articulantur.
 Fig. 4. & 5. R. Crycoidis inferior regio circularis.
 4. 5. 6. S. Illius circuli posterior sedes.
 Y. Z. Tabercula duo Crycoidis quæ arytenoidis sinus tubeunt.
 Fig. 5. 6. T. Crycoidis circularis linea posterior.

N

V. X. Car-

Fig. 6. V. X. Cartilaginis Crycoidis sinus vterque.

N. O. Sedes Crycoidis vbi processus hi coalescunt.

Fig. 7. 8. & 9. β. γ. Arythenoidis partes duæ.

Fig. 8. 9. δ. δ. Arythenoidis Cartilaginis vacuum quod membranis clauditur.

ι. ι. Huius Cartilaginis latera, quibus Crycoidi articulatur.

ζ. ζ. Huius Cartilaginis processus lingulam linguæ efformans.

Fig. 9. ε. Denotat sedem tertiæ Cartilaginis superiorem.

Fig. 10. θ. N. Epiglottidis basis, laringem spectans scutiformi Cartilagini continuata.

η. Epiglottidis apex palatum spectans.

κ. λ. Epiglottidis basis & apex palatum respiciens.

Fig. 11. Bronchii Cartilaginem demonstrat.

CAPVT IV.

De Tonsillis.

Vocantur, { Grace, Paristmia.
 { Latine, { Tonsillæ.
 { Amgdalæ.
 { Anglice, The Almonds of the throse.

Substantiam habent glandulosam.
Figura fruuntur, glandulis carnosis seu spongijis simili. Pro his vide Tab. 9. Regionis infimæ, E. E.
Situ naturali cuilibet laringis lateri apponuntur.
Connexionem habent cum orificio supremo Oesophagi, vt E. E. loco antea citato. Et F. Tab. 12. sequentis.
Vtiles sunt, ad humiditates à cerebro descendentes recipiendas atque imbibendas, quibus linguam & omnia in oris circuitu membra humectent, quæ quidem actio in febris ardentibus, quibus humor est exhaustus, est perquam necessaria.

He portuncule seu glandule {
Morbis afficiuntur, { Apostemate.
 { Inflammatione.
 { Tumore.
 { Vulnere.

Pro constellatione sua ex { Planetis solis, ☉ } sibi vendicant.
 { Signis solis, ☿ }

CAPVT V.

De Vuula.

Nomen, { Grecum, est Gargaræon.
 { Latinum, { Columna } cum in format ali reperiat, Et tunc ægrotare videtur.
 { Columella }
 est { Vuula, quando via imaginem præ se fert, atque tunc etiam insana est, & præternaturaliter se habet.
 { Gurgulio, communiter, (vt in rusæo reperitur) quatenus intra sanitatis limites reperitur: quamuis Gurgulio vt plurimum pro trachea Arteria sumatur.
 { Anglicum, The pallet of the month.

Origo, est à dura matre, cuius est portio, nam postquam illa caluariam superiorem egressa est, se dilatat & incrassat, ac pene carnea redditur, tum postea ad os descendit, cuius cælum seu tectum vniuersum imo vero os integrum, hoc est partem tam inferiorem quam superiorem inuestit, & ad palati extremitatem duplex euadit, & longat aque ibi aliquantulum, suis implicationibus particulam procreat oblongam, varijs nominibus insignitam, videlicet hanc quam Gurgulionem vocamus. Deinde membrana hæc deorsum ventriculum tenuis se immergens, internam eius tunicam ibidem contexere traditur. Atque hinc fit tantus inter ventriculum & os concentus, vt vnum idem illud respuere soleat, quod alteri non est gratum.

Cuius { Substantia, est membranæ & spermatica. P.
 { Quantitas non est nisi parua at dimensio eius est longa.
 { Situs demonstratur per E. Tab. 12.
 { Figura est instar glaciei ab edibus pendentis gutta, cuius pars superior est naturaliter longior, inferior magis angusta.

Vsus, est duplex, videlicet vt

Plectrum sit quasi vocis, virtutē cuius cum magnitudine & elegantia exercitā editur vocis sonus: nam aer expiratus prius inciditur, atque huius resistētia aerea vis frangitur atque formaliter dissipatur: Hinc ergo est quod à medicis præstantioribus partem istam vtcunque laxam aut dilatam, non temere esse abscindendam, admoneamur.

Humiditatem à Cerebro præcipitantem retineat.

Morbi, sunt varij videlicet

Casus seu præcipitatio.

Apostema.

Vulnus.

Tumor.

Inflammatiō.

Vlcus.

CAPVT VI.

De Lingua.

Vocatur, { Grace, glottā.
Latine, Lingua.
Anglice, The Arunge.

Substantiam habet, magnam & fortem in radice, cui os Hyoides infixum est, Est autem hæc in extremitate sua tenuis, maioris celeritatis gratia.

Tunica, ori communi. Pro qua vide fig. 1. AAA. Tab. 11. Et BB. & C.

Ligamentis duobus, partibus eius infimis annexis.

Osse ad radicem ipsius sito, Vooides dicto, quod assimilatur, Huius variæ sunt vtilitates. 1

Musculis pluribus, quorum alij superiori eiusdem parti inseruntur, atque istorum actio est, vt linguam ad palatum eleuent; alij eius lateribus affixi ipsam lateraliter mouent, alij in infimam eiusdem partem inserti, illam deorsum vehunt atque inclinant. Pro eius musculis vide D.E.F.G. fig.

Componitur ex,

1. Tab. 11.

Arteriis duabus in eam intextis.

Venis duabus in infima eius parte apparentibus, atq; has solemus in calidis lingue atque faucium affectibus secare.

Duobus neruorum paribus in ipsam disper sis, quorum alterum est molle, quod à tertia coniugatione in extremum ipsius truncum protensum, ad sapores discernendos destinatur: alterum vero est durum, & à tertia coniugatione deriuatum, atque per ipsius lingue musculos, quo motui eiusdem voluntario inseruiat disseminatur.

Hoc membrum

Collocatur in ore tanquam specu quodam ei proprio & à natura preparato, at vero ad basin eius ossi affigitur.

Pro lingua autem cum epiglottide. Vide Tab. 12. sequentem.

Vtile est, tam ad

Sapores discernendos.

Loquendi munus obeundum.

Diminutio, Ablatio & corruptio Gustus.

Mollificatio & grauitas lingue.

Spasmus lingue.

Magnitudo & breuitas lingue.

Traulus, Balbus de quo mentionem facit.

Auicenn. 6. tertii, c. 16.

Ranula lingue, de qua Ætius lib. 2. Serm. 4. c. 37. Auic. 6. tertii, cap. 17.

Apostemata lingue.

Adustio lingue.

Scissura lingue, de quib. Rasis lib. diuis. c. 50. & Ætius cap. 20. lib. 2. Serm. 4.

Bothor, de quo Rasis 7. contin. tr. 2. c. 2. 76.

Auicenn. c. 22. prædict.

Morbis varijs affligitur, cuiusmodi sunt

Planetis solis. ☿

Signis solis. ♀

Constellationem habet, ex

TABVLA XI. LINGVAM ET EIVS
Musculos describens.

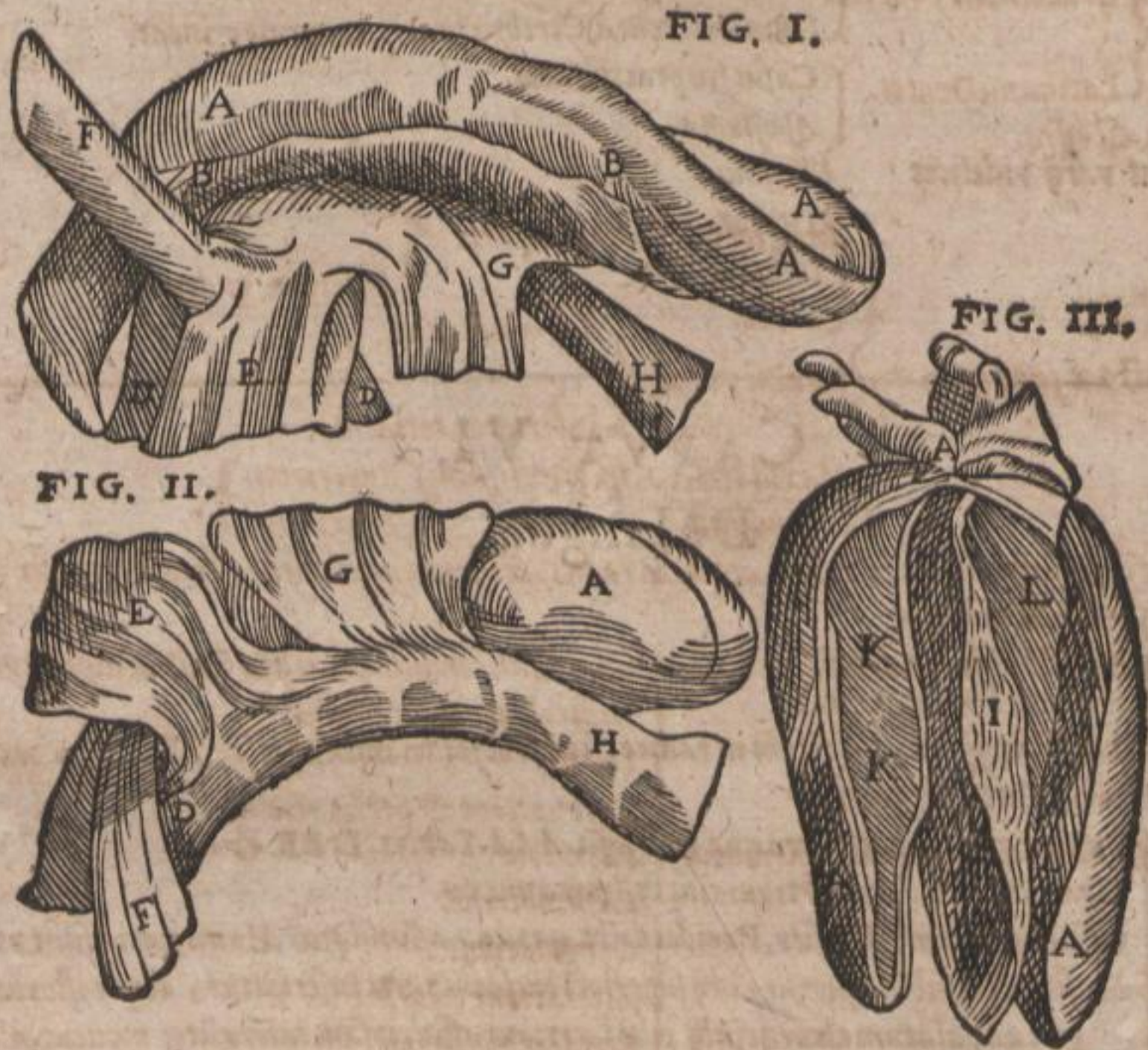

Figura 1. denotat latus dextrum linguae.

A.A.A. Lingua cum tunica oris communi inuestita.

B.B. Tunicae os succingentis portio ab ore secundum maxillae inferioris latera dissecta.

C. Tunicae eiusdem pars à palati intimo cum lingua praecisa.

D. Proximus linguae musculus vel iuxta Falopium ossis hyoidis sextus.

E. Secundus eiusdem videlicet linguae musculus.

F. Musculus tertius.

G. Musculus quartus.

Fig. 2. H. Caro ex glandulis.

I. I. Ligamentum Linguae.

Fig. 3. K. K. L. L. Linguae substantia musculosa ipsiusque fibrae.

CAPVT

CAPVT VII.

De Dentibus.

Nomen { Græcum, est ὀδόντις.
 Latinum, Dentes.
 Substantia, est ossea.

Horum Numerus, est 22. sunt enim { Anteriores octo nempe parte { Superiori, quatuor
 Inferiori, quatuor
 Canini, videl. { Superiores, duo.
 Inferiores, totidem.
 Maxillares, 10. quorum quin { Superiores.
 que sunt { Inferiores. }

Nerui à tertia coniugatione procedunt, atque hi radicibus eorum inseruntur, hinc ergo tam prompta & facilis illorum sentiendi facultas.

Vtilitas præcipua est, nutrimentum in ventriculum immittendum prius quò facilius digeretur, præparare.

Morbi: sunt haud pauci, cum afficiuntur { Difficultate ortus eorum.
 Dolore.
 Corruptione & perforatione.
 Vermibus.
 Commotione.
 Congelatione.
 Alteratione coloris.
 Stridore nocturno.

CAPVT VIII.

De Labiis,

Vocantur, { Græce, κείλε.
 Latine, labia.

Substantiam habent musculosam, nam ex musculis quatuor constant, vt statim declarabimus.

Mouentur, motu voluntario.

Hec membra Musculos habent varios, in quibus obseruanda sunt eorum { Numerus, qui est 4. { Duo ab vltima genæ inferioris ora procedunt.
 Duo parum sub genis exurgunt.
 Obliqui, qui sunt quatuor, vtrique namque labio duo adsunt, vnus ad dextram tendens, alter ad leuam.
 Motus, qui est octifarius, videl. { Recti totidem, quorum quidem duo sunt omnino recti,
 & reliquorum duorum vnus labium supremum deorsum trahit, & alter illud infimum sursum vehit.

Vtilia sunt, tam ad { Compositio, quæ amplectitur præter musculos, venas, arterias & nervos.
 Cibum quousque bene à dentibus præparetur retinendum.
 Vultus seu faciei ornamentum atque decorationem.

Morbis variis affliguntur, cuiusmodi sunt { Fissura.
 Tumores & apostemata.
 Vlcera.
 Tremor. } De quibus omnibus agit Auic. 8. Tert. cap. 11. 12. 13. 14. 15.

In oris compositione duo præcipue obseruamus, videl. eius

Membranam communem, qua vndique vestitur tam subtus quam supra; de qua in cap. de Vuula mentionem pleniorẽ fecimus, videlicet de eiusdem ortu, quem diximus fuisse à dura matre, atque etiam de eius progressu.

Tria musculorum genera, quorum

Duo claudunt, vtpote qui pendentem genam inferiorem attollunt, vnde requisitum est, vt ad illud opus obeundum sint magni & admodum validi. Hi autem musculi temporales dicuntur, qui si ladanur, aut vulnerentur, sequetur idq; scpicule conuulsio, imo vero nonnunquam superuenient febris, Caros, seu deliria, quæ vt plurimum sunt signalethalia.

Duo alij sunt prædictis duobus oppositi, & hi os ipsum aperiunt, suntq; prædictis longe minores.

Duo alij qui respectu reliquorum sunt intermedij, tam longitudine quam positione, à natura ordinantur, vt os varie circumagant.

Pro oris descriptione vide Tabulam sequentem.

TABVLA XII. PARTES GENERALITER in ore latitantes demonstrans.

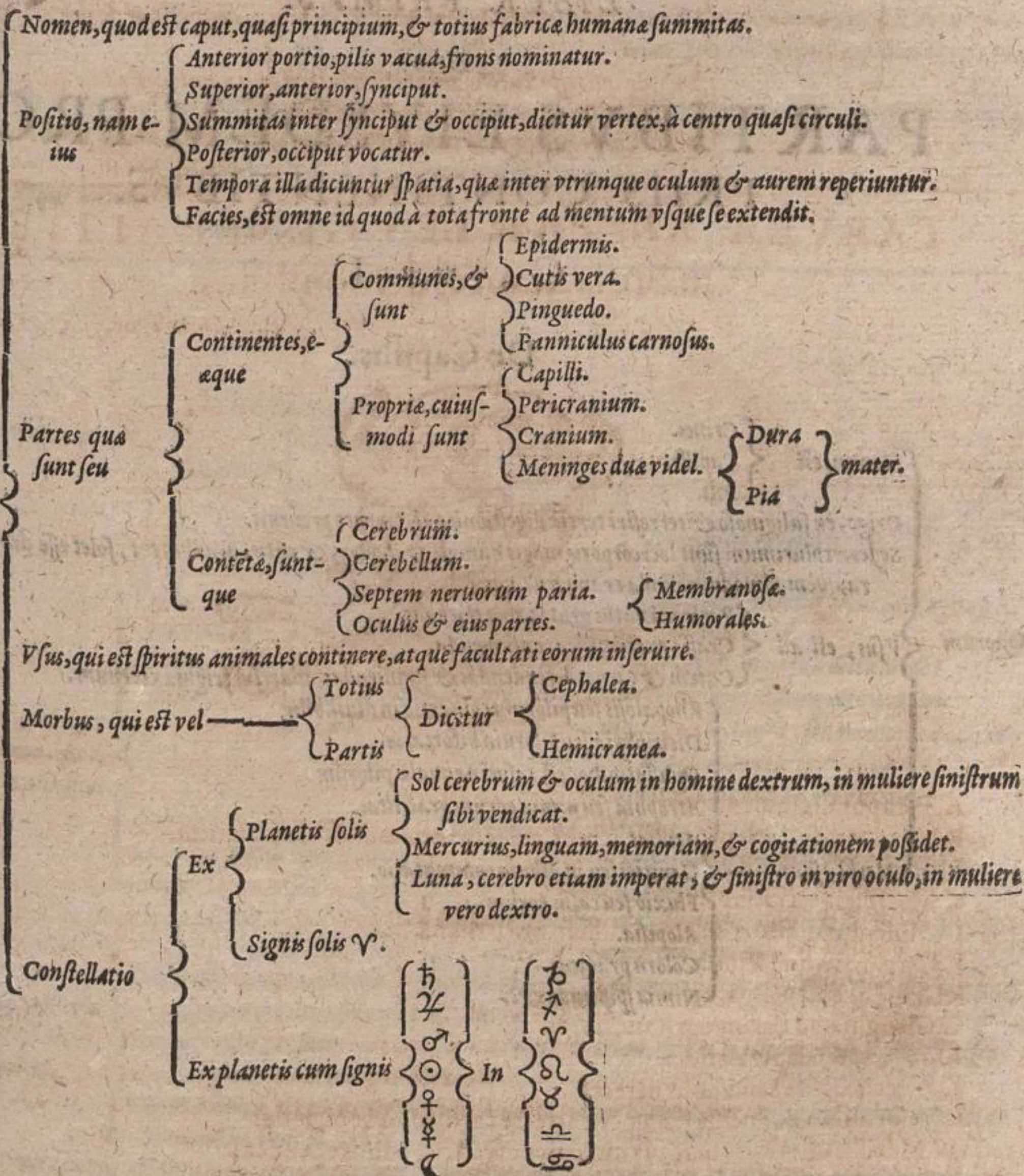

- A. Temporalis musculi portio.
 B. Maxillæ inferioris processus acutus, cui temporalis musculus inseritur.
 * Palatum.
 C. Maxillæ inferioris pars sinistra.
 D. Musculus quartus dictæ maxillæ in ore latitans.
 E. Gargareon siue Vuula.
 F. Glandulæ ad Gargareonem elatiores.
 G. Glandulæ ad Laringem humiliores.
 I. Lingua cum Epiglottide.
 K. Arteria aspera à musculis detecta.
 L. Vasorum ad Bronchia seu asperæ arteriæ cartilagine congeries.
 N. Maxillæ inferioris quintus musculus digastricus ab ore pendens.
 X. Scapulæ musculus quartus à ceruice prodiens.

REGIO TERTIA.

CAPITIS SEV SVMMÆ MICROCOSMI REGIO:
 nis descriptio, In libros quatuor
 distributa.

In summa mi-
 crocosmi re-
 gione consi-
 derantur

Ad regionis microcosmicæ summæ descriptionem 4. concurrunt libri, quorum

{ Prior, de partibus proprijs continentibus agit.
 { Secundus, Cerebrum & eius organa describit.
 { Tertius cerebellum & 7. nervorum paria demonstrat.
 { Ultimus oculi tam externum quam internum explicat.

REGIONIS MICROCOSMI SUMMÆ
 LIBER PRIMVS.

De

PARTIBVS EIVSDEM PRO-
 PRIIS CONTINENTIBVS.

CAPVT I.

De Capillis.

Nomen, est { Crines.
 { Capilli.
 { Pili.

Origo, ex fuliginoso & terrestri tertia digestionis excremento provenit.
 Sedes, ut plurimum sunt loci corporis magis humidi & molles, & cutis cui adherent, solet esse densa & satis dura, quemadmodum est illa cranij seu capitis.

Quorum { usus, est ad { Partes, ornatus gratia, cooperiendas.
 { Crassa excrementa consumenda.
 { Cutem & carnes defendendas & muniendas, aduersus frigus externum.

Morbi, sunt { Rhopalosis seu pilorum concretio in diuisibilis.
 { Dichophyia seu pilorum bifurcatio.
 { Quassatio, hoc est casus inaequalis pilorum.
 { Atrophia seu nimia eorum gracilitas.
 { Ariditas.
 { Canities seu in album commutatio.
 { Fluxio seu casus eorum.
 { Alopesia.
 { Coloris prauitas.
 { Nimia spissitudo &c.

CAPVT

AMMVS

CAPVT II.

De Pericranio.

Hoc vel sumitur

Particulariter, est q̄ illa membrana que sub cute capitis cranium inuoluit, atque hac

Generaliter, atque ita omnis membrana seu tunica immediate ossa vniversa inuestiens periostium dicitur, Nam & illa etiam à dura matre seu crassa meninge deriuatur.

Atque huius

Vocatur, { Pericranium.
Periostium.

Oritur ex fibris tenuibus, ex dura matre ortis, & à concauo caluaria extrinsecus per suturas emergentibus, in qua quidem egressione in membranam periostium dictam formantur dictæ fibra. Pro eius aspectu vide Tab. 2. fig. 1. N. vt & M. est cranium.

Connectitur, cum dura matre mediantibus fibris sub cranio. Vide GGG. Tab. 2. fig. 1. Et HH. II.

Vtilis est, ad cranium inuestiendum & ad retinendum, ne spiritus animales atque etiam vapores in nimis magna quantitate egrediantur per suturarum fissuras.

Morbi sunt fractio, incisio, contusio.

Constellatio est V. ex signis, ex planetis ♄.

CAPVT III.

De Cranio.

Nomen, vocatur { Grace, Cranion. κρανιον.
Latine, { Caluaria.
Cranium.

Sunt quinque sutura, quarum alia sunt

Vere, in quibus duo respicimus, videlicet

Numerū, sunt enim tres, atque harum

Officia varia, nam

Coronalis, à corona regum sic dicta, vide A. B. Tab. 1.

Lambdoides, à similitudine literæ græcæ λ. vide C. D. Tab. 1.

Vna est directa, sagittalis ab effigie sua dicta. Vide E. Tab. 1.

Coronalis, officium est os puppis distinguere à cæteris.

Lambdoides, diuidit os pixis, lauda, seu memoria à cæteris.

Sagittalis, separat duo ossa parietario ab inuicem.

Falsæ seu spuria dua, quarum

Nomina, — { Squamosa, sic dicta à similitudine.
Mendosa, à vulgo.
Temporales, à Galeno. Pro his vide F. G. H. Tab. 1.

Vsus, seu officium, vt distinguant ossa petrosa, atque vt emittant vapores lateraliter à cerebro.

Ossa peculiaria sunt quatuor, videlicet,

Duo temporum, quæ sutura sagittalis diuidit, & appellantur parietaria. Vide N. Tab. 1. sequentis, & pro verticis ossa vide I. K. Tab. 1.

Vnum frontis, per suturam coronalem à cæteris diuisum, & hoc os puppis, os coronale, & os sensus communis dicitur. Vide L. Tab. 1.

Vnum occipitis, est que à cæteris diuisum per suturam Lamboidem, atque hoc dicitur os pixis, os memoria. Vide M. Tab. 1.

Officium, seu vsus est vtramque cerebri matrem seu meningem duram videlicet atque piam, atque etiam ipsum cerebrum, aduersus accidentia & iniurias externas munire, atque tanquam galea defendere.

Morbi, sunt { Fractura.
Fissura.
Incisio.
Caries.

Constellatio, communis est V.

TABV.

TABVLA I. CALVARIAM CVM SVTVRIS TAM
in dextro quam sinistro eiusdem latere
demonstrans.

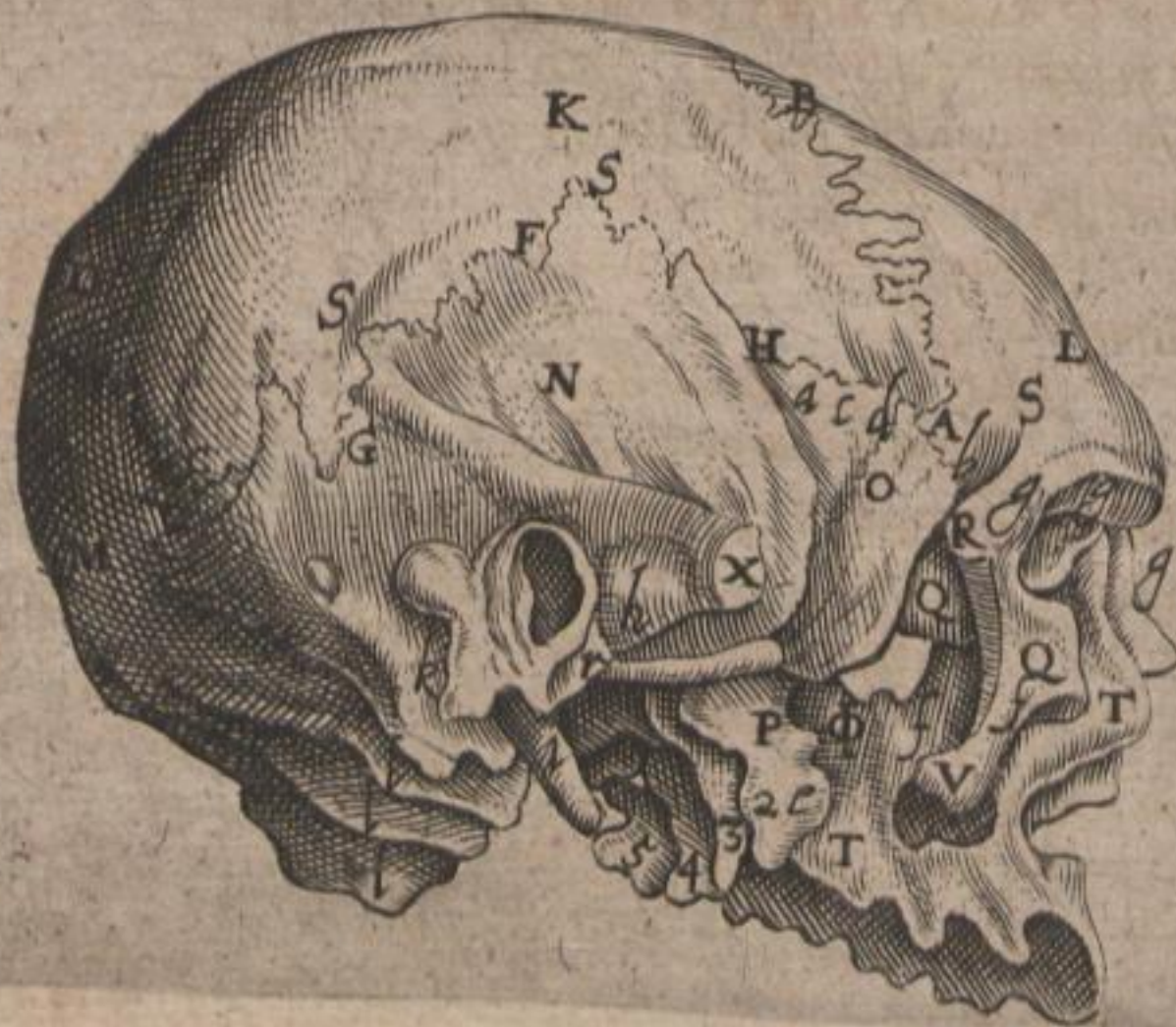
LIB. III.

FIG. VI.

TAB. II.

VII.

A.B. Est sutura Coronalis.

C.D. Lamdoidea sutura.

E. Sutura sagittalis.

F.G.H.O. Sutura circularis seu squammosa.

I.K. Verticis ossa.

L. Os frontis.

M. Os occipitis.

N. Temporum ossa.

Pro cæterarum literarum significatione, quoniam de omnibus capitis ossibus pertractare longum nimis foret, vos ad Caspari Bauhini opera videlicet ad *lib. III. Tab. II.* referendos relinquo.

CAPVT

CAPVT IV.

De Meningibus Cerebri,

Nomina, vel	Generalia, sunt	} Meninges. Obuolucra. Tela. Matres.
Substantia, quæ est varia, nam illa	}	Dura matris, est crassa, & in sua compositione duplex: hocque præcipue in cerebri medullio, in quod ad instar falcis seu arcus circuli penetrare obseruatur. Vide HHH. fig. 2. Tab. 2. pro hac deorsum reflexa. Et GG. & PP. fig. 1. Tab. 3. sub tenue OO. sita est. Et VV. fig. 2. Tab. 5.
		Pia matris, est tenuis & simplex in forma tela aranea seu retis contexta. Vt in EEE. fig. 2. Tab. 2. Et OO. fig. 1. Tab. 3. ista à cerebro diuisa indicatur.
in quibus octo sunt imprimis obseruanda, videl. earum	}	Figura, nam illa pia matris est instar membranæ matricis Chorion seu secundina dictæ, quæ ex varia venarum atque arteriarum textura conflatur. Vnde & hæc à Græcis choroides nuncupatur à similitudine. Illa Dura matris est instar membranæ crassæ. Vide EEI. fig. 2. Tab. 2. Propia matris textura ex venis & arteriis vide FFF. fig. 2. Tab. 2.
		Plicaturæ seu implicationes tres, quas faciunt quib. ab inuicem tres mira arte discriminantur cellula, in quibus nihil fit sine miraculo. Vnde à nonnullis haud inepte sacra vocantur, quippe quæ sunt arcana templi animæ conclauia: At vero Anatomista recentiores, quatuor huiusmodi cellulas statuerunt, vt in fradicemus.
Connexio, videlicet	}	Dura matris cum cranio per fibras. Vide GGG. Tab. 2. fig. 1. Et HH. Et II. similiter ZZ. fig. 2. Tab. 5.
		Vtriusque, videlicet tam dura quam pia cum cerebro, cuius teneram mollitiem & delicatam teneritatem supra modum duritiei impatientem, contra cranij & osium asperitatem defendunt.
Vsus seu officium, nam	}	Dura matris est, cerebri ventriculos distinguere, & piam matrem ab iniurijs defendere.
		Pia matris est, cerebri substantiam non modo nutrire, verum etiam spiritibus vitæ destinatis munire atque ditare.
Morbi, qui sunt	}	Phrenitis.
		Sirsen.
Constellatio, quæ ex	}	Carabitus.
		Planetis est
		De quibus Gal. 4. de causis pulf. ca. 14. 2. de symp. caus. cap. 7. 5. de compos. med. loc. cap. 8. Auenic. l. 3. fen. 3. tract. 3. c. 11.
		Signis. V

TABVLA

TABVLA II. DVABVS FIGVRIS DIVISA IN QVARVM PRIMA
meninx crassa, cerebrum integrum inuoluens depingitur. In secunda crassa me-
ninx remouetur & tenuis illa reuelatur.

LIB. III.
FIG. I.

TAB. VI.

II.

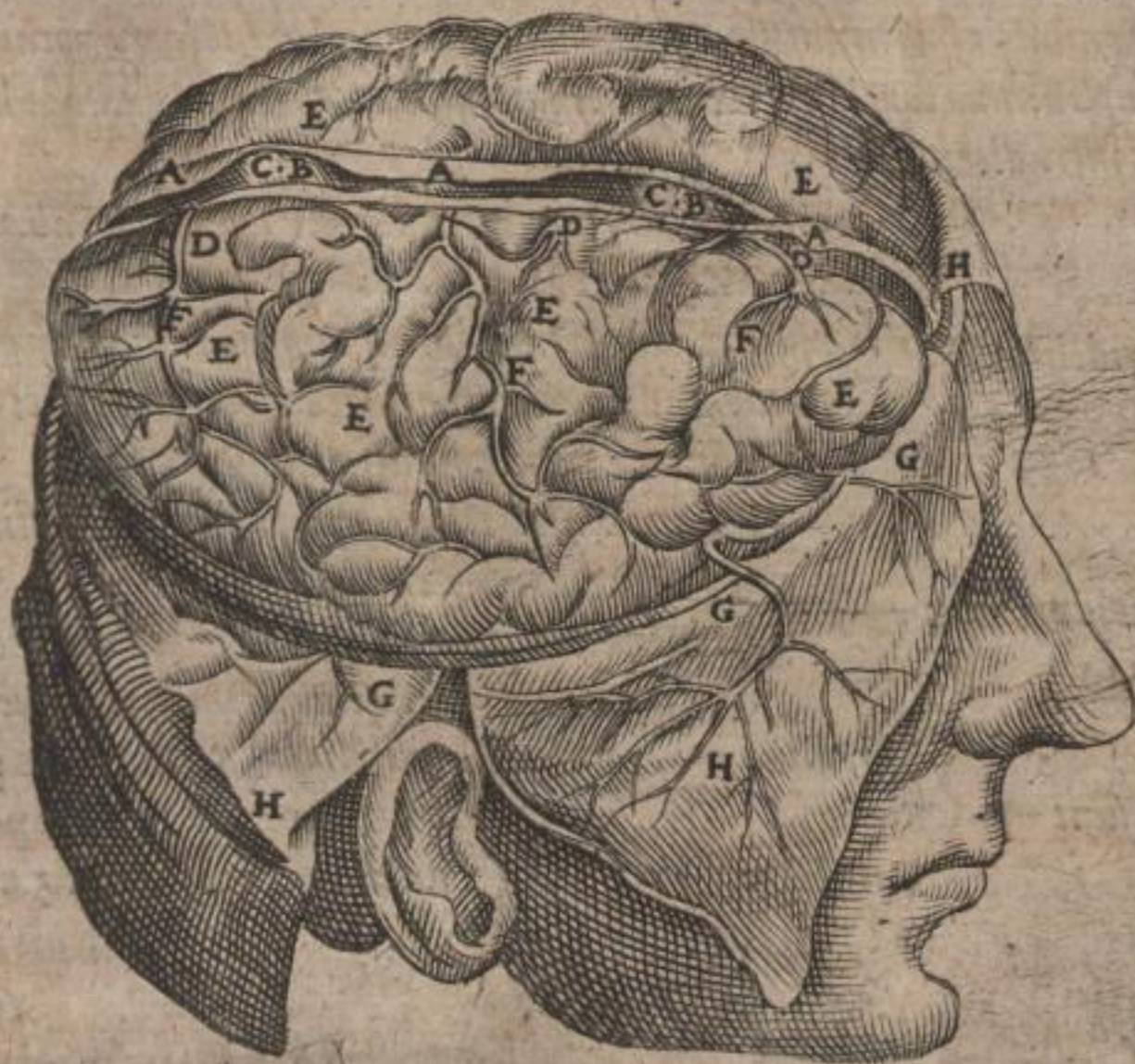

Fig. 1. vbi A. A. B. B. Est crassa membrana.

C. C. C. Est huius membranæ sinus tertius.

D. D. D. Ductus venarum in membranam excurrentes seu vena cerebri secunda.

E. E. E. Cerebri vena quinta.

F. F. F. Venulæ Caluariam perforantes.

G. G. G. Fibræ crassæ membranæ coronalem suturam transeuntes.

H. H. H. Fibræ coronalem suturam perforantes.

I. I. I. Fibræ lamboidem suturam penetrantes.

K. Tuberculum Caluariæ finibus adnatum.

L. Cautas in frontis osse.

M. Cranium. N. Pericranium.

Fig. 2. vbi A. A. A. Est crassæ meningis pars cerebrum diuidens.

B. B. Sinus crassæ meningis tertius apertus.

C. C. C. Vasorum initia ex sinu tertio in tenuem membranam.

D. D. D. Vasorum horum propagatio.

E. E. E. Tenuis meninx seu pia mater.

F. F. F. Vasa secundum cerebri anfractus excurrentia.

G. G. G. Propagines crassæ membranæ latera percurrentes.

H. H. H. Crassa membrana deorsum reflexa.

LIBER

De Particulari cerebri Inquisitione.

In anatomia partium cerebri, & cerebelli inquisitione, hæc ordine spectanda veniunt

Falx.

Cerebri sinus.

Corpus callosum.

Bini ventriculi priores.

Plexus choroides.

Processus mammillares.

Fornix seu corpus cameratum.

Septum lucidum.

Ventriculus tertius.

Ventriculus quartus.

Rete admirabile.

Cerebellum.

Septem neruorum paria.

Oculus cum coherentijs.

CAPVT III.

De Cerebri sinibus.

Ortus, à quadruplici dura meningis circa posteriorem capitis portionem implicatione provenit, nam inter huiusmodi complicationes sinus seu cavitates cerebri sanguine referta fiunt, vtpote in quas venæ iugulares internæ penetrant.

Horum

Numerus est
quaternarius,
nam horum

Duo priores, ad cerebri basin iuxta occipitium, vbi scilicet venæ iugulares insurgunt, siti sunt.

Hos sinus indicat. P P. Q Q. fig. 1. Tab. 5. Pro primo & secundo sinu vide S S. T T. fig. 1. Tab. 6.

Tertius, à duorum priorum ascendentium nexu seu vnione fit: nam hi duo sursum ad suturam Lamboidem surgentes in vnicum transeunt seu concurrunt tertium, qui secundum capitis longitudinem directe sub sutura sagittali progreditur, atq; frontis basin petit, vbi tandem in osse Ethmoide desinere obseruatur. Deniq; huius via seu motus atq; positio à falcis progressu assignatur. Pro Tertio sinu vide B B. fig. 2. Tab. 2. Et C C C. fig. 1. vbi B B. & C C. fig. 1. denotat illum apertum, vt C C C. fig. 2. clausum: Et E E E. fig. 1. Tab. 3. Et H H. Et vide M M. similiter pro tertij principio vide S. fig. 1. Tab. 5.

Quartus sinus, quem delineat dura matris plicatura inter cerebrum & cerebellum inueniendus est, in eo ipso loco quem torcular vocant. Pro ductu ab hoc sinu vide F. Fig. 1. Tab. 3. & G G. Et II. Et K. similiter H. fig. 2. Tab. 4. Et I. K. L. sic & T. denotat quartum sinum apertum in Tab. 5. fig. 1.

CAPVT IV.

De Falce.

Nomen, deriuatur à similitudine.

Origo, est à dura matre. Vide D D. Tab. 3. fig. 1.

Substantia, est eadem cum illa dura matris, nihil enim aliud est hac quam dura meninx reduplicata.

Quantitas, est latior in parte capitis posteriori, in anteriori vero angustior, seu acutior, Pro hac vide N. fig. 1. Tab. 3.

Cuius

Situs, ad corpus vsque callosum penetrat.

Figura, est instar falcis, quo gramina metunt.

Connexio, cum cerebro fit per neruulos & venulas.

Vsus, est cerebrum secundum longitudinem in partes duas æquales diuidere, dextram scilicet & sinistram, vt lapsa vna earum, altera sana manere queat. Vide III. fig. 2. & A A. B B. fig. 1. pro diuisione.

CAPVT V.
De corpore Calloso.

Nomen, à duritie seu similitudine oritur.
 Substantia, est durior illa cerebri, venisq; omnimodo est orbata. Hoc corpus indicatur per LL. Tab. 3. fig. 1. Et III. fig. 2. & KK. fig. 2. Et RRR. pro eius inferiori superficie.
 Huius } Color, est candidus.
 } Connexio, fit cum cerebri substantia, nam ultra corpus hoc non penetrat falx.
 } Ut distinguat cerebrum à cerebello.
 } Ut seprum lucidum sustineat.
 } Usus, & officium est

TABVLA TERTIA IN QVA CEREBRVM MENINGIBVS
 exutum, & falx, & corpus callosum deteguntur.

In fig. 1. A. A. Est cerebri pars dextera.
 B. B. Est pars sinistra.
 C. C. Anfractus cerebri.
 D. D. Processus duræ membranæ qui est ipsa falx.
 E. E. E. Vasorum initia ex tertio sinu in tenuem membranam hic abrupta.
 F. Ductus à quarto sinu, &c.
 G. G. Illius ductus propagines in eandem membranam sursum excurrentes.

H.H.Sacculi ab humiliore sede tertii sinus in processum disseminari.

I.I.Principia vasorum, quæ à quarto sinu in tenuem membranam feruntur.

K.Initium vasi à quarto sinu pronati, quod sub fornice in tertium ventriculum ad plexus constitutionem excurrit.

L.L.Callosum corpus cerebri.

M.M.Sinus vtriusque ad corporis callosi latera.

N.Processus falcis portio, quæ septo olfactus organi connascitur.

O.O.Tenuis membrana.

P.P.Crassæ membranæ portiones reflexæ.

In fig. 2. A.A.A.B.B. Cerebri medullæ pars dextra & sinistra.

C.C.C. Cerebri portio ablata.

D.D.D. Diuisiones seu lineæ à cerebri anfractibus.

E.E.E.E. Cortex cerebri eius medullam ambiens.

G.G.H.H. Cerebri medulla.

I.I.I. Corpus callosum.

K.K. Callosi corporis portio.

L.L.M.M. Ventriculus cerebri dexter & sinister.

N.N. Sinistri ventriculi superioris sedis portio.

O.O. Plexus choroides.

P.P. Venæ graciles ventriculis connatæ, &c.

CAPVT VI.

De duobus primis Cerebri Ventriculis.

Nomen, iuxta { Antiquos (qui non nisi tres agnouerunt cerebri ventriculos) vnus primus seu anterior ventriculus, dicebantur illa duo foramina oblonga anteriora.
Recentes (qui quatuor posuerunt eiusdem ventriculos) bini anteriores seu superiores dicuntur.

Quantitas, ab anteriori cerebri portione ad posteriorem se extendit, sunt etiam ampli & profundi, horumque cauitates tenui membrana inuestiuntur, Denique hi cæteris duobus inferioribus maiores sunt. Vide XX. fig. 1. Tab. 4. Et YY.

Figura, est oblonga, & instar aurium humanarum anfractuosa, etiam duobus semilunijs, quorum cornua contrario more statuuntur comparari possunt, quæ depinguntur tali modo.

.D. C. Pro hac vide D.E. Tab. 4.

Positio, est in medietate cerebri & à septo lucido ab inuicem distinguuntur. Pro hac quære LL. MM. fig. 2. Tab. 3. & NN.

Generalis, est { Primum vt sit sedes phantasia, qua in eorum angulo anteriori sedem sibi vendicat, vtpote in quo loco illa species à sensibilibus particularibus derivatas retinet.

Deinde vt eorum pars postrema locus sit in quo imaginatio sita, mediante qua species à phantasia retenta apprehenduntur, componuntur, diuiduntur, atque earum hæc ab illa discernitur.

Denique in eorum parte intermedia vt mansionem suam habeat sensus communis, cuius officium est species à sensibus particularibus delatas apprehendere.

Specialis, est ad { Spirituum animalium præparationem, suntque organa hoc opus perficientia plexus choroides dicti, de quibus infra.

Inspirationem & expirationem, & ad odores recipiendos per processus mammillares.

Morbi

CAPVT IX.

De Fornice.

Nomen { Latinum, } Fornix.
 { est } Testudo.
 { } Corpus cameratum.
 { } Psalloides.
 Anglicum The Vault.

Cuius { Figura est pontis instar, & posteriori parte duobus cruribus, anteriori vnico tantum suffulcitur. Pro eius superficie triangulari vide S.T.V. fig. 1. Tab. 4. & AAA. fig. 2. Et B.C.
 Positio est directe sub corpore calloso. Vide S.T.V. fig. 1. Tab. 4.
 Vfus est, ne permitteret cerebri substantiam tertium eiusdem ventriculum sua mole subprimere: vnde fit, vt inter ponderosam cerebri substantiam & ventriculum illum arcus seu fulcimenti instar interponatur.

CAPVT X.

De septo Lucido.

Quod { Vocatur ita à sepi effigie, non aliter quam Diaphragma septum transuersum à septi imagine: dicitur etiam Sep-
 { culum.
 Oritur à pia matre, quæ in hoc loco duplicatur.
 Substantiam habet subtilem, vtpote quæ nihil est aliud, quam tenuis cerebri membrana reduplicata.
 Positionem suam habet inter corpus callosum & cameratum.
 Vtile est ad dextrum anteriorum cerebri ventriculorum à sinistro separandum, quod quidem ideo ordinauit natura, vt si vnus accidente aliquo ledatur, alter incolumis euadat.

TABVLA

TABVLA QVARTA CVIVS FIGVRA PRIMA VENTRICVLOS
 binos anteriores, & corpus callosum à cerebro separatum, reflexum, & à septo diuulsum
 cum foramine exhibet, secunda fornicem sursum retractum vt vasa ei subiecta
 conspiciantur demonstrat.

LIB. III.
FIG.TAB. VIII.
V

VI

Fig. 1. vbi R.R.R. Callosi corporis reflexi superficies inferior.

S.T.V. Fornicis superficies triangularis.

X.X. Septi ventriculorum pars inferior.

Y.Y. Septi superior pars calloso corpori continua.

Fig. 2. vbi A.A.A. Est fornicis figura inferior.

B.C. Anguli duo fornicis, quibus ventriculis continuatur.

D.E. Ventriculus dexter & sinister.

F.G. Arteriæ à Carotidibus per inferiorem ventriculorum sedem ad plexum choroidem efforman-
 dum conscendentes.

H. Vas à quarto sinu prodiens sub fornice, & in tertium ingrediens ventriculum.

I.K.L. Illius vasis diuisio, cuius portio ventriculum dextrum K. alterum sinistrum L. petit.

M.N. Plexus choroides ab arteria F.G. & vase H. constitutus.

O.O. Venulæ per cerebri ventriculos à vasis K. & L. productæ.

P. Aliæ venulæ ab iis extra ventriculos ad tenuem membranam dispersæ.

Q. Meatus à tertio ventriculo ad peluim.

R.S. Canalis seu sinus ventriculorum substantiæ insculpti pituitam ad meatus orificium deducentes.

TABVLA QVINTA DVABVS FIGVRIS INVESTITA, IN QVA-
rum priori cerebri portio, quæ ventriculos superiores efformat, & cerebello incumbit, ab-
lata, & vas quarti sinus à plexu choroidum auulsum est, vt tertius ventriculus & crassus me-
ningis sinus conspiciantur. In posteriori tertii ventriculi ductus cum testibus di-
uisis simulatque cerebellum crassa meninge denudatum de-
monstratur.

LIB. III.

FIG. VII.

TAB. 100.

VIII.

- Fig. i. vbi A. A. B. B. Sunt cerebri portiones adhuc in caluaria relictæ.
C. C. C. Lineæ cerebri anfractuum versus cerebri basin.
D. D. Cerebri cortex.
E. E. E. Cerebri medulla alba lineis circumscripta.
F. G. Arteriæ Carotidis portiones.
H. Ventriculi tertii humilior sedes distenta.
I. Meatus anterior ventriculi tertii ad peluim tendens.
K. Meatus ventriculi tertii posterior ad ventriculum quartum conduçens.
L. Glandula pinealis seu cerebri penis, cui vas venosum V. incumbit.
M. N. Nates & testes cerebri.
O. O. Processus crassæ meningis inter cerebrum & cerebellum.
P. P. Q. Q. Sinus primus & secundus crassæ meningis.
R. Torcular seu quatuor sinuum congressus.

S. Tertii

- S. Tertii sinus principium.
 T. Quartus sinus apertus.
 V. Quarti sinus vas reflexum & abruptum quod in ventriculos porrigitur.
 X.X. Cerebellum tenui meninge intectum.
 Y. Ductus à quarto sinu in tenuem meningem, à qua cerebellum & testes reguntur.
 Z.Z. Crassæ meningis sedes cum osse petroso auditus organa continente.

Fig. 2. A.A.B.B. Cerebri portio residua.

- C.D.E. Lineæ, Cortex & medulla cerebri.
 F.G. Arteriæ Carotidis portiones.
 H. Ventriculi tertii pars anterior.
 I. Meatus ad peluim.
 K. Meatus alter à ductu L. ad primum meatum I. delatus.
 L. Ventriculi tertii pars posterior ad quartum descendens.
 M. Glandula pinealis in latus depressa.
 N.O.P.Q. Testes & nates.
 R.R. Cerebellum tenui meninge inuestitum.
 S.S. Vasa tenuem meningem implicantia, à quibus ramuli.
 T.T. Ad arterias carotides.
 V.V. Crassa meninx quæ cerebellum inuestiebat.
 X.X. Vasa à crassa meninge in tenuem sparsa.
 Z.Z. Crassæ meningis ad Calvariæ nexum denotant.

CAPVT XII.

De Ventriculo quarto.

- Nomen, vel à { Similitudine & figura est calamus scriptorius.
 Situ & ordine est ventriculus quartus.
- Quantitas est ventriculis præcedentibus minor, est cavitās hac in principio amplior, in fine vero versus spinalem medullam ad instar calami scriptoriæ coarctatur, estque hic meatus, per quem spiritus animales transeunt, ad spinalem medullam: Pro parte eius posteriori vide I. fig. 1. Tab. 6. Pro eius apice vide O. Quomodo inhaeret medulla, vide K.L.M.N. fig. 2. Tab. 6.
- Figura habet effigiem calami scriptoriæ, vtpote quæ tendit ad formam pyramidalem, estq; cavitās hac tenui membrana obducta. Pro eius effigie & calami mucrone vide O. Et K.L.M.O. fig. 2. Tab. 6.
- Huius } Positio est inter tertij ventriculi caudam, & spinalem medullam originem in eius vero initio adest foramen illud inter nates anus dictum, ad quartum ventriculum penetrans, per quod spiritus animales à tertio ventriculo ad quartum transeunt.
- Vsus est duplex, est enim { Sedes memoriæ, estq; quasi anima thesaurarium, in quo singula vel { Imaginando.
 Ratiocinando.
 Intelligendo. } coaceruantur.
- Principium & origo { Nuce medulla.
 Motiue facultatis.
- Morbi sunt { Lethargia, quæ est apostema circa membranas, à causa frigida.
 Læsio memoriæ.
- Constellatio est eadem quæ supra.

TABVLA

TABVLA VI. QVATVOR FIGVRIS INSIGNITA QVAVRUM prior cerebellum supra cerebrum protractum demonstrat, quo inferior eius superficies, & spinæ medullæ cavitatē conspiciatur. Secunda spinalem medullam cum glandula, testibus, natibus, & quartum ventriculum detegit. Tertia Caluæ partem explicat per quam etiam nerui optici denotantur. Quarta peluis erectæ & ductus 4. pituitam à glande differentes dispositionem indicat.

LIB. III.
FIG. IX.

TAB. X.

Fig. 1. in qua A. A. Cerebri portio in Caluaria adhuc relicta.
 B. C. D. Cerebelli partes tres reflexæ tenui meninge inuolutæ, ac dorsali medullæ connatæ.
 E. Processus vermiformis posterior.
 F. G. H. Spinalis medullæ initium è Caluaria ad H. procedens.
 I. Ventriculi quarti pars posterior spinali medullæ adiuncta.
 K. Vasa in cerebellum à vasis quæ in primum & secundum sinum exhauriuntur.
 L. Vasa alia à crassa in tenuem meningem sparsa.
 M. N. Neruorum par quintum & sextum.
 O. Apex quarti ventriculi calami mucronis similis.
 P. Q. R. Caluariæ sinus posterior pro cerebelli sede, crassa meninge adhuc obductus.

S.S.T.T.

S.S.T.T. Sinus primus & secundus crassæ meningis.
 Fig. 2. in qua A.A. Spinalis medullæ partes à cerebro sectæ.
 B.C. Sedes quibus hæc medulla cerebro erat adnata.
 D.E. Testes. F.G. Nates. H. Glans pinealis.
 I. ad K. Ventriculi tertii pars ad quartum cum testibus.
 K.L.M.N. Ventriculi quarti pars in medulla incisi.
 O. Ventriculi quarti mucro.
 P. Sedes qua spinalis medulla caluariam egreditur.

Fig. 3. vbi A.B. Neruorum sunt opticorum portiones.
 C.D. Arteriæ sunt Carotides.
 E. Peluis propendens.
 F. Foramen crassæ meningis, per quod peluis glandulam petit.
 G.G. Neruorum paris secundi portiones.

Fig. 4. in qua A. Est glans. B. Est peluis.
 C.D.E.F. Meatus seu ductus quatuor ad pituitæ egressum.

CAPVT XIII. De Rete admirabili.

Hoc { Nomen habet à textura sua admirabili.
 Compositionem possidet ex arterijs tenuissimis (quæ sunt ramuli seu surculi carotidarum ascendentium) con-
 flatam. Vide A.B. Tab. 7. Quomodo autem propagines eius per ramos coniungantur indicat C.D. Tab. 7.
 Collocatur supra medietatem ossis basilaris in directo colatorij, hocq; sub ipso cerebro, vnde nisi detrahatur cere-
 brum non apparet. Vide E. Tab. 7.
 Utile est vt spiritus vitales à corde ad cerebrum affluentes contineat.

TABVLA VII. IN QVA RETE ADMIRABILE Galenii indicatur.

A.B. Sunt arteriæ Caluariam subeuntes, & rete mirabile constituentes.
 C.D. Sunt rami per quos retis illius propagines coniunguntur.
 E. Est glandula pituitaria.

CAPVT II.

De septem Neruorum paribus & primum
De primo pari.

Primum par
seu coniuga-
tio oculis at-
tribuitur, at-
que horum
neruorum

Nomen est optici quasi visorii.

Origo fit ab anteriori cerebri basi. Pro his vide fig. 1. & 2. Tab. 8. & o. fig. 7. Tab. 13.

Substantia est crassa & omnium mollissima, atque magis spongiosa hocq³, absque manifesta porositate. Pro portionibus eiusdem vide A. B. fig. 3. Tab. 6.

Quantitas est omnium amplissima.

Vnio seu Intersertio fit super sphenoidis sellam, seu sub apophyse clenoides, & tum postea diuiditur iterum, atque disiungitur dicta vnio, atque quodlibet eiusdem diuisionis membrum ad vtrumque se porrigit oculum, ita vt illa vnio videatur esse quasi crucis centrum, atque figuratur neruus in crucem in hunc modum. Pro coitu intersectionis vide H. fig. 1. Tab. 8. Pro hoc etiam vide R. fig. 6. eiusdem.

Vestimentum est meninx tam tenuis de qua vide p. fig. 7. Tab. 13. quam crassa quam indicat q. Et vide Q. fig. 6. Et p. q. fig. 1. & vide a. fig. 2. 4. & 8. Tab. 15. pro neruo & b. c. pro vestimentis.

Ratio autem, quod scilicet nerui hi tendunt in crucem, hoc est cur vnio fiat à dualitate, & tum demum dualitas ab vnione, est vt res vnica & eadem non appareat due, hoc est vt duplex vnus obiecti imago ad vtrumque oculi centrum penetrans, & in vnione huiusmodi conueniens non due res, sed tantum vnica qualis reuera est appareat.

Vsus est visionis causa cuius est neruus opticus principale instrumentum. Egressus à cerebro est per os sphenoidis vt per p. fig. 6. Tab. 6. indicatur.

CAPVT III.

De secundo pari.

Secundum ocu-
lorū musculos
respicit, atq³
huius

Substantia est admodum dura.

Quantitas est minima.

Motus fit à cerebri basi, per propria sua foramina, & sic per rimam orbitæ ad quinque musculos (vt vult columbus) vel (iuxta alios) ad 6. musculos oculo famulantes. Pro portionibus nerui huius vide G. G. fig. 3. Tab. 6. Et aperte indicatur per K. K. fig. 1. & 2. Tab. 8.

Diuisio in 7. ramulos quorum

Quinque ad quinque musculos oculo administrantes destinantur.

Duo ad musculos duos palpebram recludentes transeunt & ad narium ramicam vergit ramus. Vide O. fig. 2. Tab. 8.

Atque etiam surculus ramulorum istorum ad musculum temporalem tendit, eique inseritur, vnde fit, quod lasso temporali musculo & oculus vt plurimum offendi atque pati obseruetur. Pro hac vide N. fig. 2. Tab. 8.

Et Q.

Vsus tam ad muscutorum oculi motum, quam ad sensum eiusdem imprimis conferre animaduertitur.

CAPVT

CAPVT IV.

De tertio neruorum pari.

Origo fit magis retrorsum & lateraliter in cerebri profundo seu basi.

Quantitas est valde exigua.

Motus progressu deorsum penetrat, atque perforat caluariam per quoddam foramen huic cum quarto pari communi. Pro hoc vide LL. fig. 1. & 2. Tab. 8.

Vnicus ad musculum vsque temporalem permeat.

Alter orbitam oculi perforans, & per supercilium transiens pergit ad

Frontem.
Musculum palpebram constringentem.
Musculum qui nasum dilatat.
Ipsam nasum.

Et hic in quamplurimos ramulos se dispergit.

Huius Diuisio seu distributio varia in surculos & ramos, quorum

Tertius per oculi orbitam penetrans per tertium maxilla superioris os transit, & tum in multos nervulos distribuitur qui disseminantur per

Labrum superius.
Musculum messeteram dictum.
Musculos buccae.
Nasi cauitatem.

Quartus ad dentium superiorum radicem se porrigit.

Quintus ad infimam descendit maxillam, cuius etiam portio ad dentium inferiorum sensum destinatur.

Quod reliquum est se extendit mentum versus, officiumque huius est, sensum labro inferiori conferre.

Vsus ex praedictis explicatur, videlicet ad palpebras constringendas, & sensum ijs attribuendum, similiter ad nasi dilatationem, similiter ad oris, labiorum & dentium motum & sensum confert.

CAPVT V.

De quarta neruorum coniugatione seu pari.

Quantitas est tertio minor. Pro hoc vide ZZ. fig. 2. Tab. 8.

Motus est idem fere cum tertio, utpote qui descendit cum tertio versus os, nam per quinti ossis maxilla superioris foramina ad dentes & gingiuas penetrant eius ramuli quatuor, & tunc per palati tunicam permeant anteriora versus: atque alij duo deorsum linguae radicem versus tendunt. Pro huius situ vide M. fig. 1. & 2. Tab. 8. Et S. fig. 2. & T. & V. & XX.

Huius paris seu coniugationis

Diuisio fit

Primum in ramulos 4. qui deorsum feruntur, vid supra in eius motu relata.
Deinde in ramulos duos alios, qui deorsum descendendo linguae radicem petunt, (vti dictum est) per cuius tunicam superiorem disseminantur. Pro hac vide R. fig. 2. Tab. 8. Pro eius in linguae tunicam absorptione vide TT. fig. 2. Tab. 8.

Vsus praecipuus est, vt sensui gustus inferuiat, & sensum dentibus & gingiuas adferat, vt & par. 7.

CAPVT VI.

De quinto pari.

Oritur à cerebri basi, videlicet lateraliter & circa medietatem eiusdem. Indicatur per M. N. fig. 1. Tab. 6.

Hoc Mouetur per foramen caecum & in aurium officinam tendit, cumq; ad auris tympanum peruenerit in ramos duos se diuidit, quorum

Maior sensui auditus famularis videtur. Vide a. fig. 1. & 2. Tab. 8. & D.

Minor ad laringem protendit; atque hinc ratio in promptu est cur tacto tympano auris, instrumento ad tussendum incitetur patiens. Vide a. b. c. d. Tab. 8.

Vsum seu officium habet praecipuum sensui auditus destinatum.

CAPVT VII.

De sexto Neruorum pari.

Origo est à posteriori basis cerebri parte, & cernendum est hoc par, retro varijs surculis radicibusue: Hoc par indicatur per e. fig. 1. & 2. Tab. 8.

Motus fit à suo fonte, per illud foramen, quod situm est inter occipitium, & os temporale, in eo scilicet loco vbi vena iugularis interna ad caluariam ascendit. Hoc par, per M. N. fig. 1. Tab. 6. indicatur.

Cuius } Diuisio post descensum fit in
ramum }
Dextrum. }
Sinistrum. }
Et quilibet eorum in ramos tres subdividitur, quorum vnus est }
Costalis.
Stomachalis.
Recurrentis, de quo superius suo loco abunde egimus, & dicitur cervicalis. Vide f. fig. 1. & 2. Tab. 8. & g. indicat eius in laringem insertionem.

Vsus est vt sensum & motum deferat ad omnia thoracis & abdominis viscera.

CAPVT VIII.

De septimo neruorum pari seu coniugatione.

Originem suam capit versus occiput, vbi varijs refertum est radicibus exiguis. Indicatur hoc per h. figur. 1. & 2. Tab. 8.

Mouetur à suo fonte per proprium sibi foramen in occipite situm quod est obliquum, & postquam à caluaria per illud foramen egressum est, versus anteriora imprimis tendit, deinde in ramulos varios distinguitur, qui in lingua, hyoidis & laringis musculos disseminantur. Horum autem maior sub maxilla inferiori migrat, atque etiam sub lingua, ab eiusdem scilicet radice ad extremitatem vsque percurrit, sensum & motum ei præbens, quemadmodum gustandi facultatem à quarto pari eum hausisse explicatum est. Vnitur autem cum sexto pari, vt per i. fig. 1. & 2. Tab. 8. & vide l. & m. Ibidem.

Vtile est ad mouendi & sentiendi facultatem musculis lingue attribuendam, atque etiam laringis musculis in suo motu & sensu quodammodo conferre videtur.

Septimum hoc par }
Ordo & vsus 7. parium neruorum paucis sic describitur }
Optica prima videt, mouet altera, Tertia gustat, Quartaque quinta audit, sexta vaga, septima lingue.

CAPVT IX.

De octauo & nono pari à Vesalio & Columbo inuentis.

Columbus agnoscere videtur duo alia paria, vltra illa septem, quorum vnum, octauum nempe à Vesalio esse detectum fatetur, aliud videlicet nonum à se ipso prius reuelatum iactitare videtur. Quod autem ad octauum illud attinet, verisimile videtur iuxta Vesalii opinionem esse quinti paris radicem, vel saltem illius surculum: Nonum vero à Columbo inuentum, est (vt ipse testatur) neruorum exilium par, ortum dicens ab illis cerebri processibus qui nates appellantur: mouentur autem versus anteriora, vtpote qui ad faciem tendunt, & propè secundum ac tertium par transire obseruantur, ac tandem in tertium palpebræ musculum inseruntur; Porro etiam ramulus huius ad quintum musculum oculi defertur. Quod vero ad meam hac in re sententiam attinet, putò ego hæc inuenta paria potius esse radices seu surculos ex aliquibus ex 7. parium radicibus scaturientes, quam vt per se talia existerent, præterea istis paribus vtilitas seu officium nullum certum & distinctum assignari potest. Columbus.

TABVLA

TABVLA OCTAVA DVABVS FIGVRIS ORNATA, IN QVA-
rum priori cerebri & cerebelli à membranis liberatorum basis demonstratur quo melius
neruorum (qui cerebri dicuntur) origo appareat: secunda cerebri cerebelli
& neruorum vnicum latus depingitur.

FIG. I. TAB. XIV.

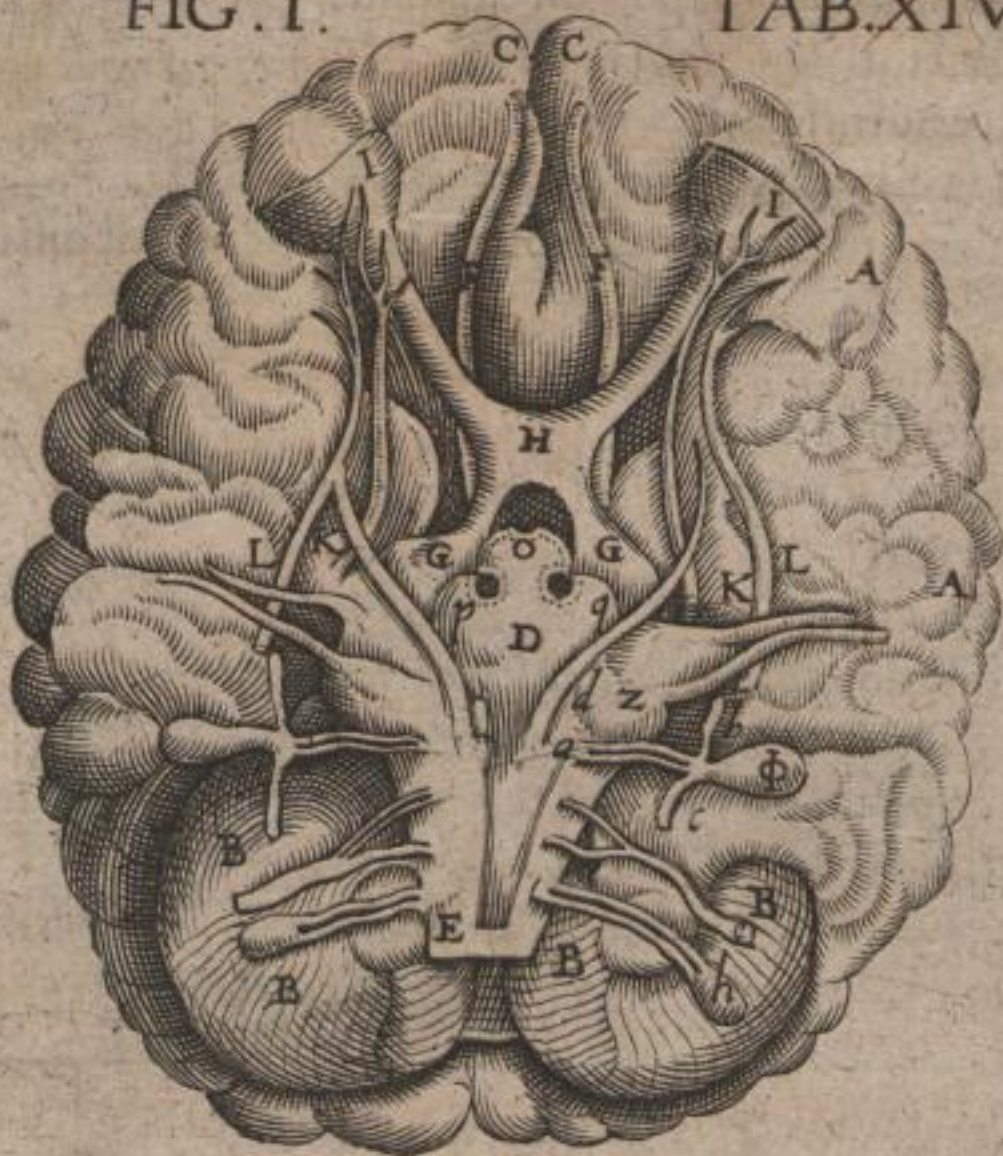

FIG. II.

- 1.2. A.A. Cerebrum. B.B. Cerebellum.
1.2. C.C. Tubera Cerebri, quæ à quibusdam dicuntur mammillares processus.
1.2. D. Spinalis medullæ ex Cerebri basi principium.
1.2. E. Spinalis medullæ pars caluariam egressura.
1.2. F.F. Processus mammillares olfactui interuientes.
1.2. G.G. Nerui visorii.
1.2. H. Visoriorum coitus.
1.2. I.I. Oculi tunica in quam visorius expanditur.
1.2. K.K. Neruorum secundum par pro motu oculorum.
1.2. L.L. Neruorum tertium par.
1.2. M. Neruorum quartum par.
2. N. Neruorum tertii paris propago ad cutim musculosam frontis.
2. O. Eiusdem propago in narium tunicam.
2. Q. Eiusdem propago in musculus temporalem.
2. R. Nerui quarti paris ramus capreoli instar inuolutus.
2. S. Eiusdem propago ad superiores dentes & gingiuas.
2. T. Eiusdem propago ad maxillam inferiorem.

2. V. Propaginis. T. Ramus ad inferius labrum.
 2. X. X. Surculi à propagine T. In dentium inferiorum radices.
 2. Y. Y. Nervi quarti paris in linguæ tunicam absumptio.
 2. Z. Z. Neruorum quartum par.
 1. 2. a. Neruorum quintum par ad auditum conferens.
 1. 2. φ. Nerus auditorius in cavitatem ossis petrosi expansus.
 * Nervi quinti paris pars durior.
 1. 2. b. Ramulus ex duriori parte quinti paris.
 1. 2. c. Ramulus ex duriori parte quinti paris inferior.
 1. 2. d. Nerus ille qui quinto pari à nonnullis ascribitur, sed reuera sunt distincta paria. Vnde & coniugatio octaua dicitur.
 1. 2. e. Est neruorum par sextum.
 2. f. Est ramus sexti ad ceruicem tendens.
 2. g. Est ramus eiusdem alter ad laringis musculos destinatos.
 1. 2. h. Est septimum neruorum par.
 i. Est septimi paris cum sexto vnio.
 2. l. Propago septimi ad musculos ab appendice styloide pronatos.
 2. m. A septimo pari ad linguæ hyoidis & laringis musculos.
 1. o. p. q. Foramina tria per quorum o. pituita ex tertio ventriculo peluim accedit. p. q. transitus arteriarum carotidarum ad ventriculos.
- Pro infimorum paris sexti ramorum diuisione querere liceat Tabulam. Neruis recurrentibus inseruentem: at que etiam neruorum paria in ea describuntur.*

CAPVT X. De Cerebello.

- Nomen tale habet, utpote quod est aliud cerebrum, sed cerebro supremo minus.*
Substantia est Cerebro durior, ut Galenus vult; at vero experientia nos docet, non magnam esse inter hoc & cerebrum quoad contactum discrepantiam vnitur spinæ medullæ ut in GG. Tab. 9. indicatur & H. Pro cerebello tenui meninge inducto vide XX. fig. 2. Tab. 5. Et RR. fig. 2.
Quantitatis est duplo illa cerebri maior: quomodo autem appareat in homine recte stante indicat. B. fig. 2. Tab. 8. ut & fig. 1. docet positionem suam viceuersa.
Figuram possidet gyris anfractuosus, sed superficialibus repletam, non enim tam profundi sunt gyri huiusmodi, quam illi Cerebri, & hi gyri in duos desinunt processus, albis illis vermibus qui in nucibus auellanis aut ligno putrido procreari solent, similes. Atque hi processus torcularia à nonnullis vocantur à similitudine, quorum vsus precipuus est, ut posteriorem cerebri portionem velut columnis sustentet, ne ab eius mole quartus & vltimus eius ventriculus deprimeretur: Pro torculari vbi 4. sinuum fiunt progressus & pro cerebelli partibus vide B. C. D. Tab. 6. fig. 1. Processus eius indicant E. fig. 1. Tab. 6. Pro vasis eius K. L.
Situm habet in infima Caluarie parte, qua duobus occipiti fossis circumscribitur. Vide B. D. fig. 1. Tab. 6. Pro eius situ. Vide P. Q. R. fig. 1. Tab. 6. Pro eius dextra & sinistra parte vide A. B. Tab. 9. pro eius anteriori & posteriori vide C. D. pro vermiformibus processibus E. & I. K.
Vtile est, utpote quod iuxta Galeni sententiam est neruorum initium, at vero recentiores negant neruorum exitum esse in Cerebello, sed illum cerebro attribuunt, hocque experientia docti defendere haud erubescunt, vnde quidem occultus videtur esse eius vsus, aut saltem non communiter notus, & non nisi ex mera suppositione coniecturatus, nisi quod sit quasi cerebri puluinar, & basis.
Constellatio est eadem cum Cerebro.

TABV.

TABVLA NONA CEREBELLVM CALVARIA
 exemptum & supinum cum processibus vermi-
 formibus diuisis depin-
 gens.

*Obiter lectori notare velim, quod Tabula sexta describit cerebellum in propria sua posi-
 tione, quare illa pro cerebelli descriptione imprimis est consideranda, atque sedulo
 inspicienda.*

In Tab. nona.

- A. B. Est cerebelli dextra & sinistra pars.
 C. D. Medii cerebelli partis anterior & posterior regio.
 E. Processus vermiformis anterior, vt & F. posterior.
 G. G. Locus in quo cerebellum spinalis medullæ adnascitur.
 H. Sinus Cerebelli, qui cum spinalis medullæ sinu quartum ventriculum constituit.
 I. K. Processus vermiformis, anterior scilicet I. posterior K.

CAPVT XI.

De Nuca dorsi seu spinali medulla.

- Oritur post caluariam, eiusq; principium est duplex. Vide licet vel
- Maius quod à Cerebro emanat, & cum ab eo deriuatur est vnicum, & à Cerebri basi scaturire obseruatur, atque huiusmodi erus origo parum à neruorum opticorum origine distare videtur. Quomodo in cranio habet suum initium indicat A. fig. 2. Tab. 10. Et B. fig. 2.
- Minus quod à Cerebello proficiscitur, est que bifidum, nam in dextrum & sinistrum distinguitur. Vide B. C. D. fig. 1. Tab. 6.
- Substantiam habet eandem cum illa Cerebri, nam spinalis medulla videtur esse nihil aliud, quam cerebri portio in longum per vertebrae & os sacrum deducta. Hæc à cerebro diuisa indicatur per AA. fig. 2. Tab. 6. & pro se de vbi adnata est cerebro vide B. C. ibidem. Inuestitur autem membrana quæ per N. O. indicatur.
- Differt tamen ab ipso cerebro in duobus, nam
- Cerebrum per Systolen & Diastolen ad instar cordis mouere obseruatur, qui quidem motus spine medulle non attribuitur.
- Ossa cerebrum continentia sunt immobilia cum vice versa illa spine medulla obseruentur esse mobilia. Diuiditur in portionem ceruicalem: Thoraticam, Lumbalem: & ad os sacrum pertinentem.
- Inuolucro duplici fruitur, nam cum
- Caluariam egreditur à matre tam pia quam dura circumdatur. Pro hac sede. Vide P. fig. 2. Tab. 6. Et D. E. fig. 1. & 2. Tab. 8.
- Per ossa vertebrae vehitur, aliam membranam induit, ne à duritie ossis laderetur.
- Dimensionem sibi vendicat inaequalem, nam
- Dum per occipitiij foramen in vertebrae cavitatem egreditur, aliquantulum crassior esse obseruatur quam alibi. Pro eius initio vide F. G. H. fig. 1. Tab. 6. vbi 5. sunt paria cerebro delimitata, de quibus 3. 4. 5. 6. 7. fig. 2. Tab. 10.
- A summo thoracis ad os sacrum vsque est in sua dimensione equalis.
- In sacro tantummodo osse exilior existit, & in filamentis transit, quæ iterum in nodos concurrunt. Vide C. & MM. fig. 1. Tab. 10. Pro extremo spinalis medulle vide H. fig. 2. Tab. 10.
- Figuram habet
- Geometricam triangulo oblongo similem: vide Tab. 10.
- Essentialem duplicem, nam
- Ab origine ad extremum vsque thoracem medullosa est.
- In progressu deorsum à thoracis extremo neruosa magis euadit & funiculorum instar.
- Temperiem eandem possidet cum Cerebro, frigidam videlicet, quamuis in hoc Aristoteli cum ceteris Peripateticis contradicamus, qui inconsultis satis medullam istam calidam esse asseuerauerunt.
- Positionem seu sedem suam in vertebrae dorsi cavitatem post Caluariam incipiendo, & in osse sacro finiendo habere cernitur.
- Connectitur,
- Cerebro per continuam vnitatem.
- Ossibus & musculis per neruos.
- Quarto cerebri ventriculo per quoddam quasi naturale gluten.
- Vtilis est ad neruorum procreationem, qui tum ad motum, tum ad sensum ad reliquas corporis partes deferendum destinantur, ad quas septem prædicta cerebri paria pertingere nequeunt. Atque de huiusmodi neruorum à nuca orientium partibus, capite sequenti mentionem faciemus.

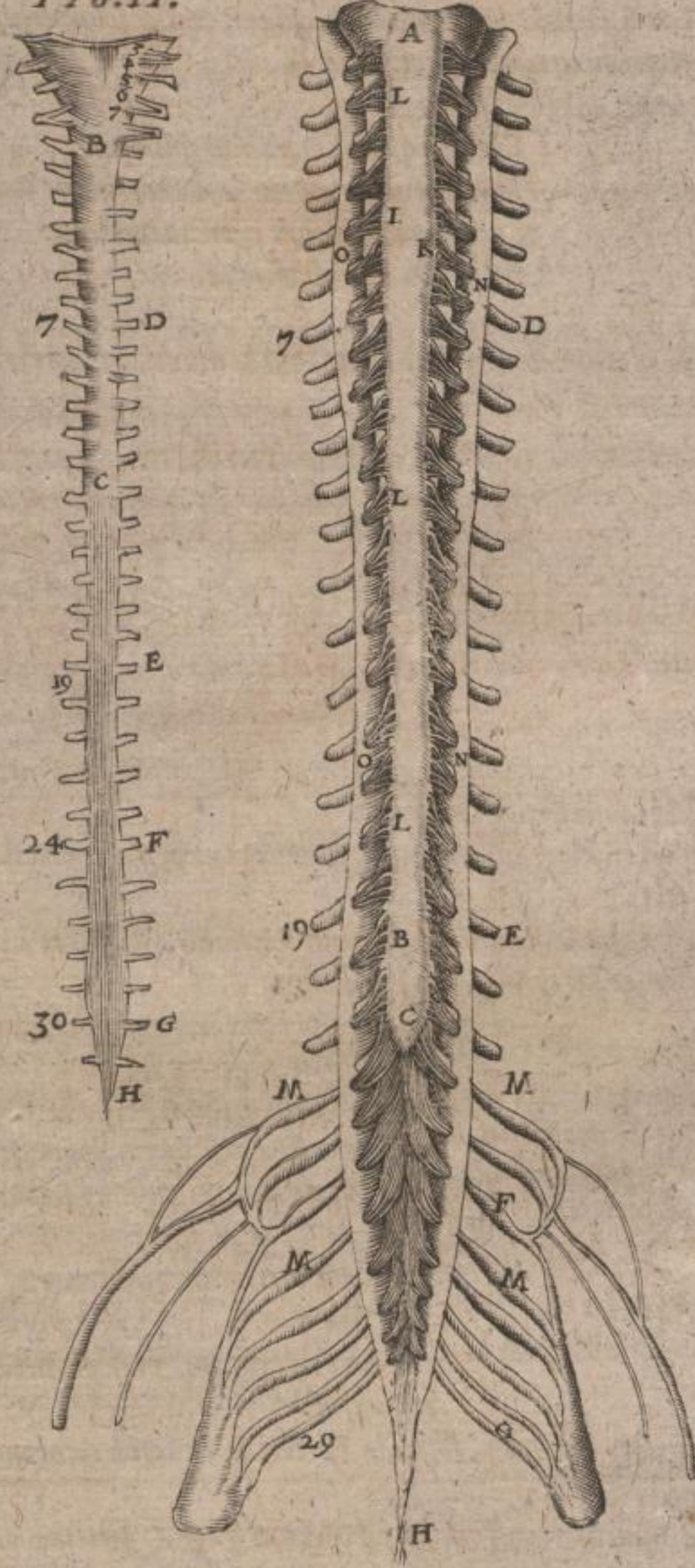
TABVLA X. CVIVS FIGVRA I. VERAM SPINALIS MEDVLLÆ effigiem cum suis membranis & neruis ab ea prodeuntibus delineat. Secunda spinæ medullam nudam exprimit.

LIB. III.

TAB. XV.

FIG. II.

FIG. I.

In fig. 1. A. Est spinalis medullæ principium, immediate à craniò progredientis.

B. Eius in lumborum vertebri crassities.

C. Eius in filamenta diuisio.

D. Septem ceruicis nerui.

à D. ad E. vel à 7. ad 19. dorsi nerui. Ab E. ad F. lumborum nerui.

ab F. ad G. Offis sacri nerui. H est medullæ finis in filamenta.

I. K. L. Ostenduntur quidam nerui, videlicet quomodo filamentis aliquot à medulla prodeant.

M. M. Nodi ostenduntur qui ex filamentorum coniunctione oriuntur.

N. O. Membranæ medullam inuestientes.

In fig. 2. A. Spinalis medullæ initium in craniò.

3. 4. 5. 6. 7. Characteres ostendunt quomodo hæc paria quæ cerebro dedicantur ab ipsa medulla in craniò adhuc existente originem ducant.

B. Ipsiùs è caluaria egressus. C. Funiculi in quos diuiditur.

D. 7. Ceruicis medullæ & neruorum paria 7.

E. 19. Thoracis medullæ neruorum paria duodecim.

F. 24. Lumborum medullæ, & neruorum paria quinque.

G. 30. Offis sacri medulla & neruorum paria sex.

H. Spinalis medullæ extremum.

CAPVT

CAPVT XII.

De Neruorum paribus à spinæ medulla deriuatis in genere.

Neruoꝝ
dorsi pa-
rium

Origo est à spinæ medulla. Pro hac vide A. Tab. 10. fig. 1. Immediate circa medullæ finem filamenta exurgunt, de quibus I. LL. fig. 1. Tab. 8. Deinde nodi oriuntur ex filamentorum concursu vt M. M. Substantia est eadem cum illis in cerebro procreatis.

Diuisio est in paria vertebris at-
tributa, vel

- { Ceruicis quæ numero sunt quinque.
- { Thoracis quæ numero sunt vndecim, vt Columbus vult.
- { Lumborum, sunt quæ numero quinque.
- { Ossis sacri de quibus infra.

Vsus est, vt ijs musculis motum & sensum afferat, qui de numero 7. cerebri neruorum parium participare nequeunt. De illis ergo particulariter sic agemus.

CAPVT XIII.

De particularibus Neruorum à ceruicis seu colli vertebris scaturientium paribus.

Primi

Origo, est spinæ medullæ summitas.
Motus, fit inter occipitium & primam ceruicis vertebram, inter quæ mirum in modum emittitur, ne illud motu capitis laderetur.
Diuisio post eius egressionem fit in neruulos per exiguos, non est enim eius truncus nisi exiguus. Vide F. Tab. 11. & G. & H.
Vsus est vt ramuli in illam musculorum paruulorum seriem, capiti famulantium, disseminati, ipsorum sensui & motui inserviant.

Secundum binis insi-
gnitur principijs,
quorum

Maioris

Motus est per vertebrarum posteriora, à quo per secundæ vertebræ latera hinc illinc transfertur.
Diuisio post eius egressum fit statim in plures surculos qui sursum feruntur, ad cutem, aures & nonnullos musculos. Vide I. K. Tab. 11.
Vsus est, vt motum & sensum paribus, quibus feruntur eius ramuli, præbeat.

Minoris

Motus fit per vertebrarum anteriora, videlicet inter primam & secundam vertebram.
Vsus est, vt ad quintum musculus laringi & Oesophago communem, distribuat.

Tertij

Motus fit per foramen, secundæ & tertie vertebræ commune; ab earum scilicet lateribus egrediens.
Diuisio immediate post eius egressum fit in surculos quatuor, quorum quilibet iterum in ramulos quamplures subdividitur qui in partes infra nominatas inseruntur. Vide L. Tab. 11.

Horū neruoꝝ sunt quinque secundū Columbū: licet ab alijs 7. numeratur: vide Tab. 10. fig. 1. D. & D. fig. 2. sed illorum quinque

Vsus est vt cum sensu tum motu gratia ferantur eius ramuli ad

- { Nonnullos capitis musculos.
- { illum oblongum musculus quadrangularem, qui labrum oblique deorsum trahit.
- { illum musculus qui scapulam sursum vehit.
- { Cutem colli.

Quartum

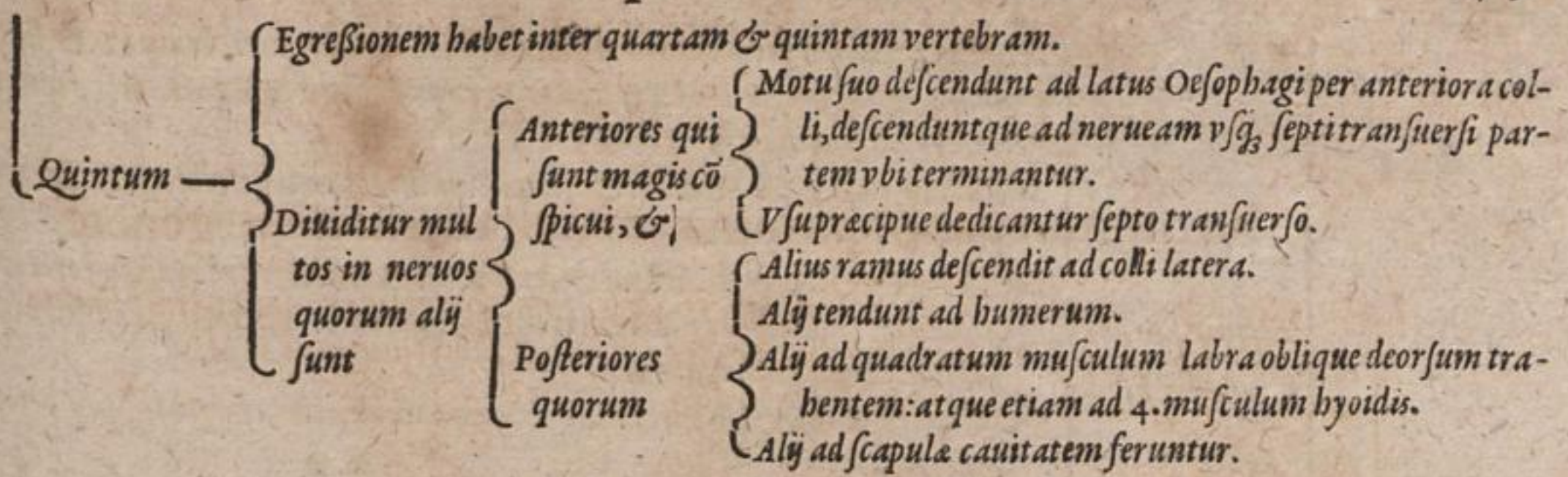
Mouetur à substantia nuca inter quartam tertiamque vertebram per foramen quoddam vtriusque familiare.
Diuiditur in surculos multos quorum alij

- { Descendunt.
- { Ascendunt.
- { Per posteriora penetrant.

Vtilitatem habet vāriam pro varietate locorum quibus conducuntur eius ramuli, cū eorū

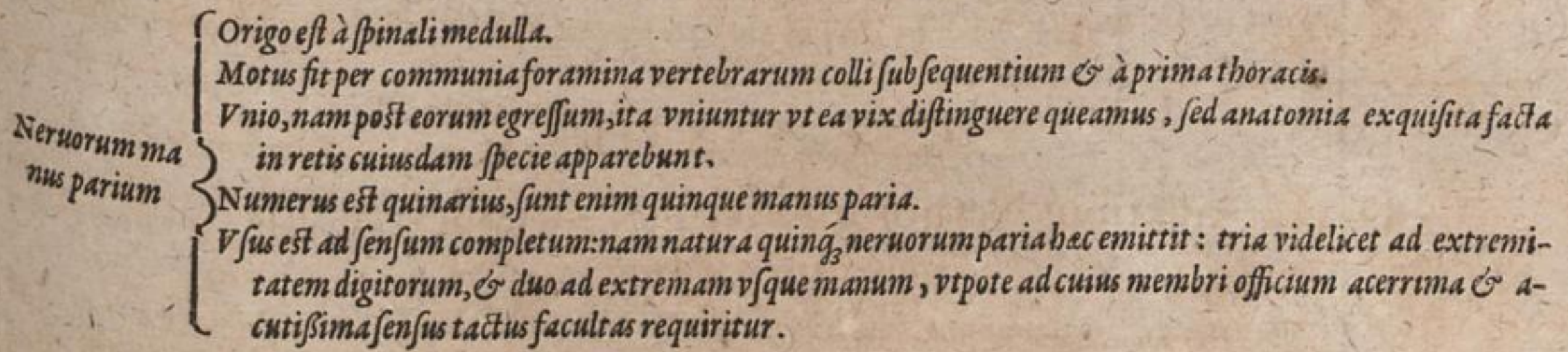
- { Alij ad musculos collo famulantes ferantur, motum & sensum ijs dantes.
- { Alij ad musculus Cucularem dictum se porrigant. Et ex anterioribus nonnulli musculos stomacho substratos penetrant.

Quintum

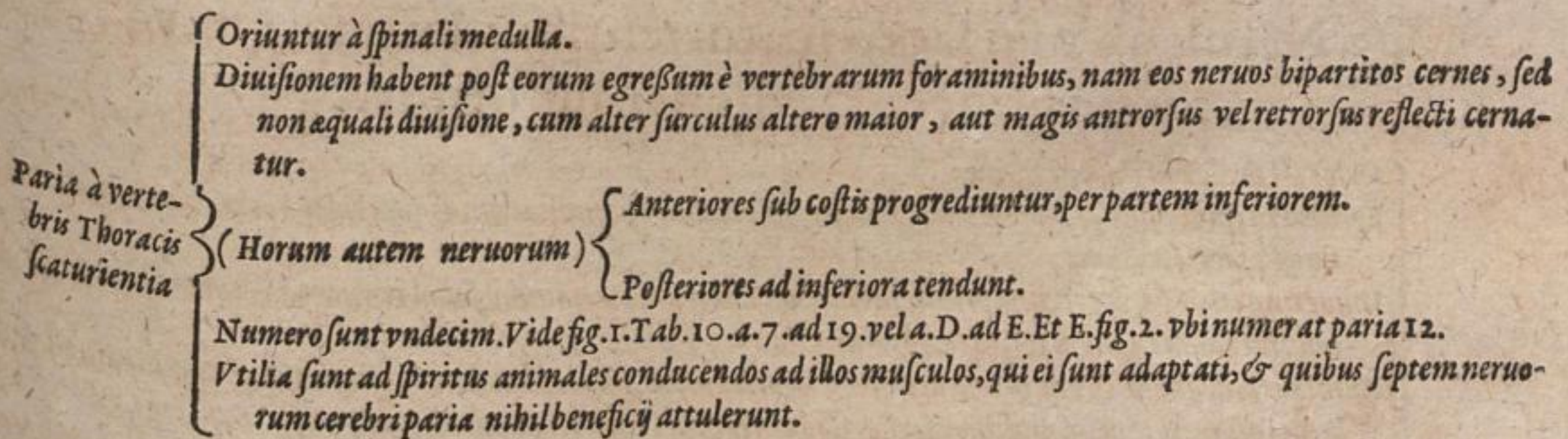
CAPVT XIV.

De Neruorum vertebrarum paribus ad manum conductis.

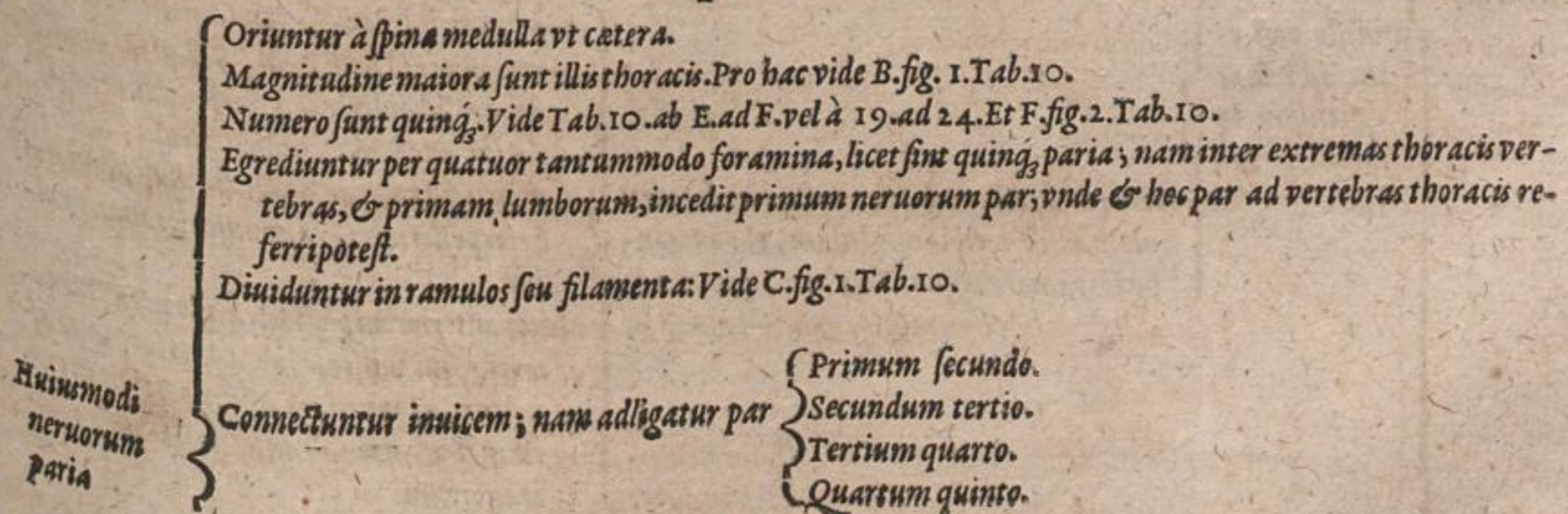
CAPVT XV.

De Neruis à vertebris thoracis scaturientibus.

CAPVT XVI.

De Neruorum è vertebris lumborum scaturientium paribus.

Mouentur

- Mouentur diuersimode, nã
- Primum egreditur per foramen commune quod est inter vertebram 12. & lumborum primam, & tum transit sub Peritoneo, Et tum finditur in binos ramos, quorum vnus est maior, alter minor.
- Secundum exit inter primam & secundam lumborum vertebram & sub peritoneo progreditur.
- Tertium emergit inter secundam & tertiam vertebram & sub peritoneo fertur.
- Quartum inter tertiam & quartam vertebram lumborum exurgit. estque hic nervus omnium lumbalium maximus.
- Quintum inter quartam vertebram & quintam elicitur, migratq; sub peritoneo versus anteriora.
- Primum in ramos binos post egressum finditur, quorum
- Maiores est origo septi transuersi in quo ramulos primos producit, Transit etiam ad musculus lumbalem & ad illos abdominis.
- Minor ad musculos dorfi migrat, & sensum ac motum hys dat.
- Secundum primis femoris musculis, & tibiæ sexto motum & sensum dat atque alius huius ramus hoc idem præstat sexto femoris musculo, alius eius ramulus vasa seminaria comitatur.
- Tertium dat vim sensitiuam & motiuam musculis dorsalibus.
- Quartum respicit quintum femoris musculum, & rami ab eo scaturientes tam peni quam scroto conferunt, sed superficiales & cutanei sunt hi, neque profunde penetrant, porro alij eius rami ad anteriores distribuuntur musculos, qui partim tibiæ & partim femori inseruiunt.
- Quintum porrigitur ad nonum & decimum musculum femoris, atque alij eius rami ad 7. & 8. musculum eiusdem: atque alij ad penem, alij ad vesicam extenduntur atque etiam ad vterum in mulieribus. Altera huius nerui pars reflectitur post musculos dorsales & ad cutem.
- Vtilia sunt ad sensum & motum partibus hys destinatis afferendum, nam

CAPVT XV.

De Neruis ab osse sacro scaturientibus, ex quorum vnione princeps pedis neruus oritur.

- Origo est medulla ossis sacri intima.
- Egressus fit inter vltimas lumborum vertebras, & ossis sacri summitatem, atque etiam à primo, secundo, & tertio ossis sacri foramine.
- Vnio ex quatuor fit, vt primum principia exierunt dictorum foraminum simul in vnicum neruum vniuntur, & constituunt maximum totius corporis neruum.
- Numerus antequam in vnum concurrant est quaternarius. Porro è posteriori ossis sacri parte nerui paruuli & breues oriuntur, qui ad musculos dorsales, ad nates & ad exteriorem cutem porriguntur. Sunt ergo in toto sex de quibus vide G. fig. 2. Tab. 10.
- Motus à dictis foraminibus post eorum vnionem fit, sub peritoneo ab interna abdominis parte, ad externum clunes versus, transitq; neruus hic, multorum concretione ortus, inter coxendicem & Corcygem supra 4. musculum illum à quo femur circumagitur ibiq; diuiditur, vt infra dicitur.
- Alios ad tres musculos à coxindice exortos, quorum officium est tibiam flectere.
- Alios ad octauum musculum Liuidum dictum.
- Maiores posteriorem tibiæ partem occupat, ramulosq; sub flexura genu mittit ad primos musculos extremi pedis. Sed prius in alios neruos subdividitur, quorum vnus emittit sub duob. primi pedis musculis, alter emittit furculos ad quartum musculum, qui inter posteriores tibiæ musculos maior existit.
- Minor anteriorem possidet, à quo neruulus exoritur, qui musculo sub poplite latitante affigitur, atque etiam alium porrigit inter tertium musculum ab exteriori femoris capite exortum.
- Vsusest dictis musculis quibus adaptantur motum & sensum afferre.

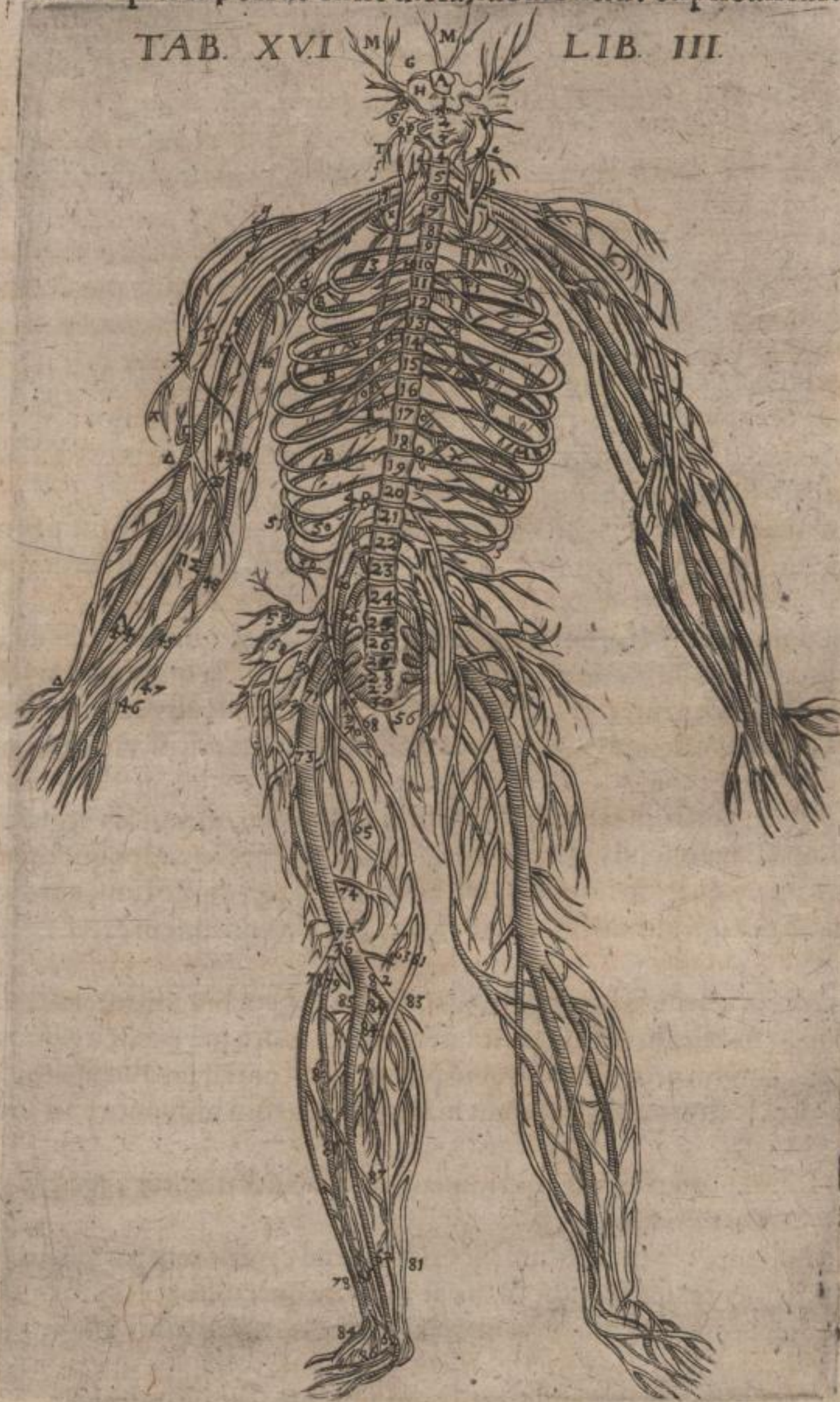
Horum
neruorumDiuisio post eius
ad femur
descensum in
furculos variosDenique directe pergit per posteriora femoris
inter 4. & 5. tibiæ musculum, vbi duos insignes ramos inaequales emittit, quorum

Neruorum

Spasmus seu conuulsio { Ex { Inanitione.
 Repletione.
 Per colligantiam. } Qui singuli sunt { Epithostinus.
 Prothostinus.
 Orthostinus.
 Paralysis.
 Tetanus. Tensio.
 Tortura oris.
 Tremor.
 Stupor.
 Saltus. Iactitatio. Palpitatio.

Neruorum tam à cerebro quam nuca morbi sunt

TABVLA XI. EXPLICANS SPINÆ VERTEBRAS ATQVE neruos inde secundum exteriorem eorum faciem prodeuntes: qua etiam quæ superius sunt dicta, luculentius explicantur.

TAB. XVI LIB. III.

A. Spinalis medulla vertebrae subiens. B.C. Cervicis vertebrae 7.
 Inter C. & D. duodecim Thoracis vertebrae indicantur.
 Inter D. & E. sunt quinque lumborum vertebrae.
 E. Est os sacrum. F. Est primi paris neruorum posterior propago.
 G. Est illius paris in musculos capitis distributio.
 H. Est primi paris anterior propago.
 I. Est secundi paris posterioris propaginis sursum distributi ramus tenuior, K. est crassior.
 L. Est coitus tertii paris rami cum secundi paris ramo K.
 Pro expositione reliquarum literarum vide Tabula XVI. lib. III. explicationem Casparis Bauhini, qua explicatur pag. 100. appendix sua, sed & nos hac omnia viuacius sequenti neruorum explicatione explicabimus.

Q

TABVLA

TABVLA XII,

Hic sequitur Catoptrum seu speculum vniuersale neruorum tam cerebri quam spinalis medullæ extra ossa ipsis propria egredientium demonstratio tam per numeros quam per literas, quibus quæ superius descripta sunt, lucidius explicantur.

1. Filum primi rami tertiæ cerebri coniugationis ad frontem & palpebras tendens.
 2. Filum rami secundi eiusdem paris ad nares & labia descendens.
 3. Foramen per quod nerui sextæ coniugationis egrediuntur, & deorsum ad thoracem & viscera tendunt, ex quibus recurrentes fiunt.
 4. Tertij rami tertiæ coniugationis portio, in mandibulam inferiorem inserta. Vnde egreditur per foramen descriptum in mandibula in manu detenta vt facilius tibi demonstraretur.
 5. Surculi rami sextæ coniugationis ad latus dextrum vergentis, facto recurrente progressus.
 6. Residuum nerui sextæ coniugationis, in loco secundæ lumbarum vertebrae apparens, quousque redit ad mediastinum.
 7. Recursus nerui sextæ coniugationis qui fit circa quartam costam veram.
 8. Altera annotatio recursus dicti nerui versus latus sinistrum.
- A. Est prima neruorum coniunctio, à tertia, quarta, quinta colli vertebrae proueniens, atque etiam prima dorsæ, quæ quidem coniunctio tum postea in duos magnos ramos diuiditur, quorum qui altior est comprehendit neruos tertiæ & quartæ vertebrae colli, qui vero iunior est, vnit & coniungit ramos à quinta & sexta colli vertebrae atque etiam à prima dorsæ scaturientes; Ex hac nihilominus demonstratione videre licet, quod hi duo rami in fine iterum vniuntur.
- B. Ramus qui Surculorum è colli vertebrae & prima dorsæ scaturientium confusionem facit, atque hic in longum per brachii dimensionem tendit, deinde se diuidit & separat diuersimode per musculorum substantiam.
- C. Est alter ramus generatus ex dictorum ramulorum confusione, qui in partes duas inæquales se diuidit, quarum minor per substantiam musculorum posterioris brachii portionis disseminatur & finitur; maior transit ad brachii interiora, & cum dictæ partis musculis disseminatur; & descendit vsque ad pugnum, & tum postea ad duos digitos quibus ramulos mittit, videlicet pollicis, indici, & medio.
- D. Est tertius ramus qui prædictum ramum associare videtur in suo motu, & vergit magis ad partem brachii inferiorem, & cum musculis interioribus se miscet, quousque ad pugnum proueniat, vbi se diuidit in duas portiones, quarum minor transit ad extremitates digitorum, videlicet medii, indici & minimi, sub signo K. ac tum ramuli nonnulli eius ad manus portionem exteriorem migrant, cui sensum dant.
- E. Est quartus ramus dictæ Cervicis coniugationis, qui transit per brachii internum secundum motum venæ internæ, quam Basilicam vocant; Hic lateraliter in motu suo proiicit ramos ad musculos interpos; ac tandem ad pugnum prouenit, vbi cum prædictis occurrit sub illo ligamento, quod in extremitate pugni, & circa locum pulsus se diuidit in sex ramulos qui mouentur ad locos in effigie vel exemplari assignatos.
- F. Est quintus ramus illius productionis, qui musculis brachii distribuitur, sed hic vix ad pugnum se extendit.
- G. Est sextus ramus eiusdem, qui transit cum superioribus ad exteriorem partem brachii, vbi musculos hanc ad partem pertinentes sensu & motu ornat, vtpote qui cuiuslibet eorum ramulum impertire gestit, similiter ad cutem & pinguedinem huius plagæ progreditur. Huius longitudo non excedit dimidium brachii.
- H. In palma manus videtur quarta particula tertij rami, vbi cum sexta se miscet.
- I. Portiones nonnullæ exiles neruorum extra loca sua dispositæ, vt non impedirent demonstrationes illorum neruorum, qui à vertebrae colli suam habent originem, & principaliter vertebrae septimæ ad Diaphragma vsque extenduntur.
- K. Neruus sextæ coniugationis nuæ colli ad latera transiens, per pelliculam cordis, vt ad Diaphragma perueniat.
- L. Nerui vertebrarum dorsæ proueniens ad musculos, qui sunt inter costas, & præcipue interiores, & hi transeunt super costas perueniunt ad sternum.
- M. Nerui scaturientes à decima dorsæ vertebra iuxta Diaphragma, qui tandem musculis rectis & obliquis descendentibus abdominis inseruntur.

N. Nerui

- N. Nerui duodecimæ dorsi vertebræ, qui valde sunt breues seu curti, qui feruntur ad superiorem partem musculorum transuersalium ventris inferioris, & continuantur ad musculos post lumbos.
- O. Nervos denotant primarum lumborum vertebrarum ——— per musculum abdominis transuersalem transeuntes, partibusque dictis membris adiacentibus dedicantur, ita vt hi pinguedine istius plagæ imbuantur.
- P. Nerui sunt secundæ lumborum vertebræ, qui valde sunt magni & longi; nam à quolibet latere ad crura vsque se porrigunt, & de illis ascendunt ad musculos illos abdominis, qui dicuntur oblique ascendentes.
- Q. Est neruorum eorum confusio seu permixtio, qui à tertia, quarta & quinta vertebra lumborum egrediuntur, atque etiam ab iis qui ab osse sacro oriuntur. Transitque hæc neruorum mixtio cum suis ramis ad coxendicis musculos, similiter ad vesicam, matricem & anum, partibus interioribus iis vicinis. Porro etiam alius ramus ad crura, tibias, & ad membranas musculorum, & ad cutem.
- R. Est diuisio quorum rami ad musculos anteriores cruris transportantur.
- S. Confusio neruorum qui non nisi vnicus videntur, sed tamen quamuis reuera sunt plures communi membrana obducti. Hæc confusio se diuidit in ramos plures, quorum alii notantur per figuras O. R. emittuntur ad musculos suæ regionis ad cutem vsque, ita vt nihil in toto crure, tibia, aut pede ad extremos vsque digitos sensu deficere queat, ratione præsentia istius nerui confusi seu potius compositi.
- T. Ramuli producti à neruo siue pari, qui conducunt ad pudenda.
- V. Extremitates diuisionis declaratae litera. R. quæ apparet versus cruris medietatem.
- X. Modus per quem nerui commixtionis supra dictæ, emittuntur tam ad collum pedis, quam ad digitorum eiusdem extremitatem, atque etiam ad vniuersam cutem illius membri.

SPECVLI PRÆDICTI IMAGO.

DE 0-

De OCVLI ANATOMIA.

CAPVT I.

De Oculo in genere.

Dignitate præditus est immensa, utpote qui organum existit maximo creatoris artificio ac sapientia creatum, Nec quidem in corpore humano est quicquam duo cæli luminaria magna præ se ferens, quam bini oculi, quippe quorum dexter soli, & sinister lune haud inepte comparatur.

Originem suam ducit à Cerebro.

Compositionem habet ex partibus

Essentialibus duplicis naturæ, videlicet ex	} Tunicis sex. Humoribus tribus.
Orbi suo extrinsecus affixis, nempe	Musculis. 7.
	Neruis, vide S. fig. 6. Tab. 13.
	Venulis.
	Arteriolis.
	Glandulis.
	Pinguedine circumquaq̄, affusa. Vide T. fig. 6. Tab. 13.

Oculus } Figuram sibi vendicat exacte sphericam, in qua ab illo cæterorum animalium differt, qui à circuli legibus quodammodo discrepare videntur, Pro oculi tunica in quam visorius radius expanditur, vide II. Tab. 8. fig. 1. 2.

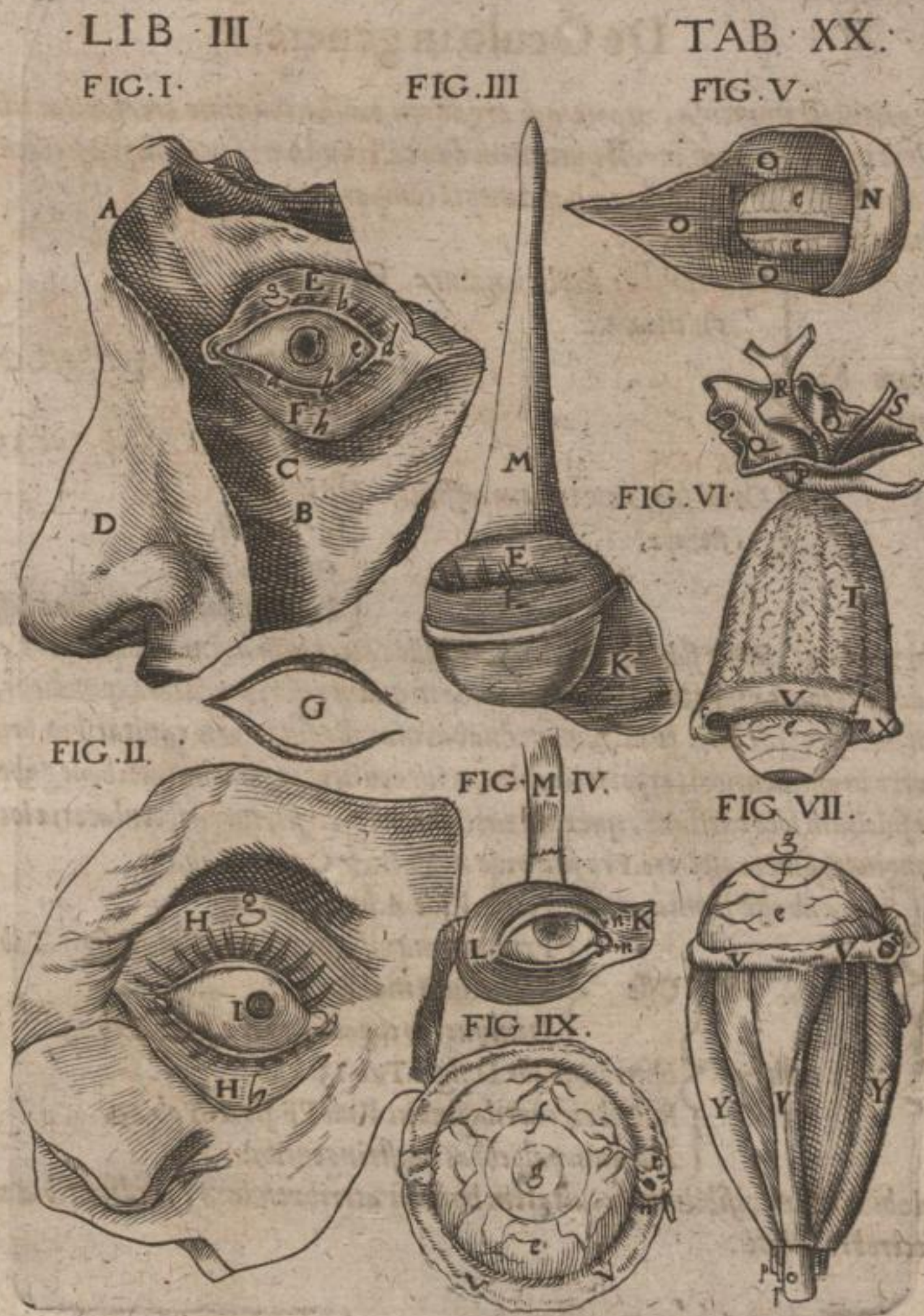
Situm suum habet in sede satis tuta; nam in duabus maxilla superioris cauitatibus bene vndique munitis disponitur. Porro in eminentiori corporis loco eleuantur oculi, ut instar ciuitatis bene gubernatae custodum & speculatorum fidelium loco existant, quorum excelso rem arcis seu turris speculatoria locum ex officio sibi vendicare, quo longius possint prospicere. Pro situ vide A. & B. & C. fig. 1. Tab. 13.

Munitur } Supra ab osse frontis, & supercilijs. Vide A. fig. 1. Tab. 13.

} Osse	Primum maxilla superioris. Vide B. fig. 1. Tab. 13.
	Secundum malas.
} Infra cum	Denique illo iugali. Ut per C. fig. 1. Tab. 13.
	Naribus. Vide D. fig. 1. Tab. 13.
	Palpebris cartilagineis. Vide FF. fig. 1. Tab. 13.
	Musculis palpebras constringentibus.

Vtilis est ad obiectorum visibilibus facultatem homini attribuendam, mediantibus visuius spiritibus per nexos opticos à cerebro delatis.

TABVLA XIII. EXPRIMENS GENERALEM OCVLI DISPOSITIONEM quæ in 8. figuras diuiditur quarum prima Oculum integrum cum offibus, palpebris & ciliis repræsentat. Secunda Palpebræ excoriatæ effigiem denotat. Fig. 3. & 4. musculos palpebrarum designat. 5. palpebras separatas & inuerfas. Fig. 6. & 7. oculi integri cum musculis è caluaria extracti & à palpebris liberi speciem exhibet. Fig. 8. oculi globi anteriorem effigiem exprimit.

1. A. Frontis est os.
- B. Est maxillæ superioris os.
1. C. Est os iugale.
1. D. Est nasus.
1. 3. E. Est palpebra superior.
- F. Palpebra inferior.
1. a. a. Tarsi, b. b. pili palpebrarum.
1. 6. c. Canthus maior, d. Canthus minor.
1. 5. 6. 7. 8. e. Membrana adnata dicta quæ in 6. 7. 8. est membranis intertexta.
7. 8. f. Est Iris.
1. 2. g. Est cauum superioris palpebræ & in 7. & 8. pupilla.
1. 2. h. Subcauum in inferiori palpebra.
4. 7. 8. m. n. Foramina duo in angulo maiore.
7. o. Nerus opticus.
7. p. q. Meninx tenuis. P. crassa, q. opticum inuestientes.
7. 8. r. Caruncula in angulo interno.
- G. Palpebrarum Cartilagines.
2. H. H. Palpebræ musculi orbiculares excoriatæ.
2. I. Cornea tunica Iridem & pupillam continens.
3. 4. K. Palpebræ orbicularis musculus sursum positus, at in 4. tota palpebra ambiens præponitur.

- 3.4. M. Palpebræ rectus musculus seorsim positus.
- 5. N. Palpebræ exterior pars.
- 5. o.o.o. Palpebræ concaua & interior facies.
- 6. p. Offis sphæneidis portio interna per quam neruus opticus transit.
- 6. Q.Q. Crassæ meningis portio.
- 6. R. Neruorum opticorum concursus.
- 6. S. Neruus oculi motorius.
- 6. T. Adeps inter musculos.
- 6.7.8. V. Adnatæ tunicæ pars palpebris subtensa.
- 6. V. Membranæ à Pericranio ad tarsum.
- 7. V. Musculi oculorum vnus lateris.

CAPVT II.

De Musculis oculo inseruientibus.

Vasis per crassam membranam depressis. De quibus h. fig. 2. & 3. Tab. 15.
 Neruis; nam secundum neruorum coniugium in eos distribuuntur. Vide S. fig. 6. Tab. 13.
 Pro neruis oculorum motorijs vide ccccc. Tab. 14. fig. 3. & 4.
 Carne propria, & partibus musculis propria. Vide T. fig. 7. Tab. 13.
 Pinguedine ijs adnata, nam reuera pinguedo huiusmodi inter hos musculos & oculum, atque etiam neruum opticum in quantitate haud exigua inuenitur, quod quidem id eo à natura ordinatum fertur, vt oculus assiduo suo motu non exsiccaretur & exsiccando tabesceret. Vide T. fig. 6. Tab. 13. Pro adipe inter musculos vide n. n. fig. 1. Tab. 15. & o.

Componuntur ex

Numero sunt secundum

Antiquos non nisi quatuor.

Recentiores inter quos

Columbus agnoscere videtur non nisi 5. quorum quintus ab ipso inuentus esse (illo ipso sic iactitante) dicitur.

Bauhinus sex musculos numerat agnoscitque in quadrupedibus ceteris præter simiam 7. atque simia & hominis oculo sex tantum musculos ascribit. Pro his simul vide x. fig. 5. Tab. 14. & fig. 3. & 4.

Vnus est supernus cuius officium volunt esse oculos sursum attollere estq; rectus. Vide E. fig. 2. 3. 4. Tab. 14. & d. e. & vide D. fig. 1. 3. 4. Tab. 14. & d. e. fig. 5.

Alter infernus deorsum oculum ducens vel trahens, & hic etiam est rectus. Vide F. Tab. 14. & d. e. & E. fig. 2. 3. 4. Tab. 14. & d. e. fig. 5.

Vesalius & Gal. videntur 7. statuere Duo laterales quorum vnus oculum intus versus nasum, alter eū extra versus aures adducit. Suntq; recti. vide F. G. fig. 1. 2. 3. 4. Tab. 14. & a. b. fig. 1. 2. Et pro rectis duobus ad latus vide ζ. 4. fig. 5.

Duo positione obliqui oculum circumrotant. Vide H. I. fig. 1. 2. 3. 4. Tab. 14. Et d. fig. 5.

Vnus magnus circa oculorum radicem, neruum opticum constringens, & hic oculum sursum attollit. Vide K. fig. 1. 3. & λ. fig. 5.

Secundum positionem naturalem depinguntur per yyy. fig. 7. Tab. 13. & r. r. fig. 1. Tab. 15.

Error fortasse Vesalio & Galeno hinc ortus erat, quod magis in oculi bestiarum Anatomia versati fuerunt quam in illa viri.

Mouentur motu duplici, quorum

- Vnus intro & extrorsum ducitur.
- Alter sursum & deorsum agitur.
- Tertius est mediante quo circum agitur.

TABVLA XIV. DE OCVLI MVSCVLIS, QVÆ QVINQVE
figuris insignitur in quarum

Prima, musculi oculi in sua sede explicantur.

Secunda ostendit oculum sursum reuolutum, quo alij musculi conspiciantur.

Tertia & quarta musculi oculi separatos cum suis nervis exhibet.

Quinta representat oculum bouis, cum musculis suis separatis.

TAB. XXI

LIB. III.

FIG. I.

FIG. II.

FIG. III.

FIG. IV.

FIG. V.

A. Palpebra. B. Tarsus.

C. Palpebram attollens musculus.

1.3.4. D. Musculus oculi rectus superior, in 3. & 4. cum nervo.

2.3.4. E. Musculus oculi rectus inferior in 3. & 4. cum nervo.

1.2.3.4. F. Musculus oculi rectus externus.

1.2.3.4. G. Musculus oculi rectus internus.

1.2.3.4. H. Musculus obliquus superior seu troclea, cuius tendo est a. troclea vero est b.

2.3.4. I. Musculus oculi obliquus inferior.

1.3. K. Est nervus opticus.

1.2. a. Musculi obliqui superioris tendo.

1.2. b. Troclea dicta, cartilago exigua per quam tendo hic transit, & in 3. & 4. ab osse reuulsa.

3.4. cccc. Sunt nerui oculorum motorii.

5. α.β. Palpebræ musculus secundus in oculi cavitate latens, cuius latus tendo β. in palpebram inferitur.

5. δ.ε. Musculi duo recti oculum sursum deorsumque trahentes.

5. ζ.η. Recti duo ad latus dextrum & sinistrum mouentes.

θ. B. Obliqui duo leviter circumagentes.

5. κ. Musculus 7. qui in plures diuidi potest.

5. λ. Nervus opticus.

CAPVT

CAPVT III.

De Glandulis Oculi.

- Harum } Substantia est mollis, vt illa Panchrea.
 Numerus est bi- } Vna superius disponitur.
 narius, nam } Altera inferius situm suum habet.
 Vtilitas seu officium est illarum lachrymarum stillas continere, quas misericordia aut tristitia ducti extorquere solent.
 Porro etiam à natura ordinantur ad oculorum tutelam.

CAPVT IV.

In quo sex oculi tunica seu membrane tractantur.

Prima oculi membrana, seu tunica, seu pellicula, seu inuolucrum.

- Prima oculi tunica } Nomen est } Adnata.
 } } Alba.
 } } Adherens.
 } } Coniuncta. } Tunica.
 Origo est à pericranio.
 Substantia est subtilis & tenuis.
 Color est candidus.
 Positio in maiorem Iridis circulum definit. Vide e. fig. 2. 5. 6. 7. & 8. Tab. 13. Et V. fig. 6. 7. 8. Et d. fig. 1. Tab. 15.
 Vfus est, totum oculum extrinsecus velare atque cooperire.

Secunda oculi tunica.

- Secunda } Inuentor erat Columbus, vt ipse iactitare videtur.
 Nomen ab inuentore nullum adhuc accepit, vnde innominabilis est.
 Ortus à neruis musculorum oculi tenuit atibus prouenire animaduertitur.
 Terminus sub membrana adnat a prope iridem inuenitur.
 Vtilitas & officium ab ipso inuentore ignorari videtur, vtpote qui nullam de eo mentionem facit.

Tertia oculi tunica.

- Tertia tunica } Nomen est cornea ab eiusdem similitudine, quæ scilicet bouis cornua tam in substantia sua perspicuitate, quam colore exprimit.
 Origo est à crassa meninge seu dura matre.
 Substantia est magis solida ceteris, dura & crassa; quo scilicet, cum sit rebus externis proxima, externis iniuriis melius resistere queat.
 Diuisio est in partē suā } Anteriorem, quam proprie corneam vocant, quippe quæ instar cornu pellucet. Pro hac vide m. fig. 1. Tab. 15.
 } Posteriolem quam Scleroticam nuncupant. Hac portio indicatur per d. fig. 8. Tab. 15.
 Quantitas omnes oculi humores, atque etiam ceteras membranas includit. Porro etiam tenuior est eius portio anterior posteriori, quæ est crassa magis atque solida: Vnde & diaphana à Natura ideo ordinatur, quia recte in eius medietate pupilla sita est.
 Figura est periferica, & in eius cauitate humores tres atque etiam alia oculi inuolucra comprehenduntur: Pro cornea reuoluta seu remota vide K. fig. 6. Tab. 15.
 Situs est circa iridem & pupillam: Vide I. fig. 2. Tab. 13. & vide e. fig. 1. Tab. 15.
 Color est nullius efficacie, quatenus est perspicua & transparent: atque ita ordinata est hæc tunica, videlicet vt nullius plane sit coloris, vt hoc modo omnium colorum obiecta & colorata melius reciperet.
 Vfus est ad huius inuolucri effigiem rotundam oculi integri substantiam persiciendam: Porro etiam oculum sistit, & eum circumducit: atque etiam tum neruum opticum, tum ipsum oculum inuestit.

Quarta

Quarta oculi tunica.

- Quarta tunica**
- Nomen est { Ragoides,
Vuea ob eius similitudinem ad vue granum.
Chorion hoc est secundina & choriformis.
- Ortus procedit à tenui cerebri meninge, hoc est à pia matre. Vide pro eius figura, P. fig. 17. Tab. 15.
- Situs & motus est huiusmodi. { Primum neruum opticum inuestit.
Deinde sub cornea dilatatur, & versus partem anteriorem se extendit. Quomodo vuea imprimatur, quia à cornea recedat indicat m. m. fig. 4. & 5. Tab. 15.
Denique oculum integrum interiorem circumambit, præterquam in ea sola parte sua anteriori, ubi orbiculariter perforatur, ac illud quidem foramen pupillam oculi vocamus, à qua iterum ad iridis initium reflectitur, ibique efficitur duplex. Pro huius situ vide f. fig. 1. Tab. 15. Describitur autem per i. fig. 3. & 6. Tab. 15. Et sedes qua vuea in a- queo natat indicatur per α. fig. 10. & 16. Tab. 15.
- Color est varius, nam in ea est magna colorum varietas, ei enim inest { Niger.
Punaceus.
Ceruleus.
Rubicundus.
Viridis etiam à nonnullis ei attribuitur, licet Baubinus illum cum colore ciane bovis oculo non hominis dare videatur.
Notandum autem est quod vuea tunica non sit in omnibus eiusdem coloris, quoniam in vno est nigrior in alio candida magis, in alio cerulea aut varia apparet.
- Connectio fit per filamenta seu fibras ad corneam. Vide LL. fig. 3. & 4. Tab. 15.
- Vsus est { Coloris varietate oculi defesti, simul atque spiritus eorum recreantur.
Vasis suis subtilibus spiritus vitales per oculum vndiq; disseminantur.
Et obseruandum est quod penes vitreum humorem natura vueam præcipue ideo collocarit, vt al-
mentum ad ipsum deferret.

Quinta oculi tunica.

- Quinta tunica**
- Nomen est { Amphiblastroides.
Fetina.
Retiformis. } Tunica.
- Ortus derivatur à nerui optici substantia.
- Substantia non est reuera membrana, sed res mollis & alba. Hac conglobata indicatur per e. fig. 8. Tab. 15.
- Color est albus, vtpote quæ est Cerebri substantiæ simillima.
- Situs est talis, vt humorem vitreum circumambiat, & intus magis quam extra iaceat, ac tum vltterius versus oculi centrum se porrigat. Pro hac tunica vide g. fig. 1. Tab. 15.
- Vsus est humorem vitreum nutrire.

Sexta oculi tunica.

- Sexta tunica**
- Nomen { Græcum est ἀραχνοειδής.
Latinum est Aranea, vtpote quæ tela aranea est simillima.
- Origo à tenui meninge ducitur.
- Substantia est tenuissima & transparentis.
- Figura est instar telæ Araneæ, seu pelliculis illis simillima, quæ inter cepearum Conualla inueniuntur, Anterior vero eius pars est orbicularis, vndique radijs directis pilorum instar aspersa, diciturque hac radiorum concursu ciliares processus, Pro hac vide KK. fig. 1. Tab. 15. Et o. o. fig. 7. & p. fig. 17. Tab. 15.
- Situ seu amplexu humor tam vitreus quam ChrySTALLINUS comprehenduntur.
- Vsus est, vt humores duos prædictos diuidat ab aqueo, eosque à confusione defendat.

CAPVT V.

De Irīde.

Cuius } Nomen ab eius ad iridem caelestem similitudine deriuatum est.
 } Origo ab Vnea tunica concoloratione emanat.
 } Existētia est circulus in oculo pupillam ambiens, varijs coloribus imbutus, quos colores ab vnea membrana deriuari diximus. Pro hac vide fig. 7. & 8. Tab. 13. Indicatur per f. fig. 2. & 3. Tab. 15.
 } Vfus est pupillam vndique circumsepire, aspectusq; radios tam extra quam intra missos secundum obiecti colorationem coloribus obiecto conuenientibus decorare.

CAPVT VI.

De pupilla Oculi.

Nominatur pupilla à rotunditate sua.
 Oritur ab vnea tunica, vtpote quæ format & effingit eam tam suis coloribus, quam ambitu suæ substantiæ orbiculari.

Colorem habet } In apparitione pernigrum propter pyramidis visualis conum, qui est in profundo oculi, videlicet in humoris Christallini centro, atque propter colorum vnea tunicæ reflexum in eam.
 } Reuera dicolorem cum nec ipsa nec quicquam sub ea nigrum appareat, quoniam transparens est, sed ideo hac propter colores vnea membrana (vnde & hæc nihil aliud quam vnea membrana perforatio est) reflexione obumbratur, vt species visibiles in ea, seu eius centro, seu cono (qui est in Christallini centro) recipiantur.

Oculi pu-
pilla

Situm seu positionem suam habet in anterioris oculi partis centro vbi locum poli Arctici habet, Quod autem in medio vnea membrana sita sit pupilla hac triplex nos instruit ratio, quarum Pro eius situ vide g. fig. 2. & 3. Tab. 15. Et n. fig. 4. 6. 7.

Prima, quæ est quia colore vnea tunicæ viridi seu punaceo (vtpote qui sunt medium inter colores extremos) confortat spiritum visuum.

Secunda, quoniam si vnea membrana cum suis coloribus medijs non esset, spiritus visiuus à lumine exteriori facillime dissolueretur. A natura ergo sagaciter obseruatum est, vt hoc vnea tunicæ foramen pupilla dictitatum, in sede directe humori Christallino opposita collocaretur. Sed & hoc in eo arguitur, quod quo magis à natura dilatatur hoc foramen, eo magis impediatur videndi facultas, & consequenter quo magis hoc in mensura naturali constringatur, eo magis ad videndi officium conferat.

Tertia est quod omnes rei visæ species ab oculo ad obiectum in forma pyramidali emittantur, cuius basis est in obiecto viso, conus vero seu punctus per pupillam penetrans in humoris Christallini centro definit, sequitur ergo quod hoc foramen sit strictum non aliter quam pyramidis coni initium debet esse, qui immediate in vnitatem angulari terminatur. Situm eius denotat g. fig. 7. & 8. Tab. 13.

Vtilitatem habet præcipuam, vt mediante ea videamus: Nam foramen hoc per vnea tunicæ partem anteriorem factum est, vbi cornea est magis pellucida, ne vnea vmbra & spissitudo specierum visibilium ad humoris Christallini centrum transitum impediret.

Obiter de Oculi Cataracta, Hypochyma seu suffusione.

DE oculi Cataracta seu suffusione verba pauca hoc in loco facere haud impertinens existimamus, quippe qui morbus cum sit operationis oculi seu sensus visus præcipuum impedimentum, & ante pupillæ faciem in humore vitreo procreatum, eiusdem tum causæ tum sedis, tum etiam & curandi rationem hoc in loco enucleare nobis quidem haud inconsulte propositum habemus.

Nomen

Nomen est { *Cataracta.*
 Suffusio.
 Hypochima.

Origo est primum in ventriculo, à quo sursum tendit huiusmodi vapor, ad cerebrum, à cerebro vero tanquam à fonte proximo ad interstitium illud quod est inter pupillam & humorem vitreum.

Substantia in principio est vapor ad spissitudinem tendens, in fine vapor hic in aquam spissam & minime pellucidam condensatur.

Sedes est in directo pupilla, videlicet inter pupillam & christallinum humorem, hoc est in humore aqueo seu albugineo, atque hic fit quod radiorum visibilium receptionem sua spissitudine impediatur.

Mobilis & gratia mobilitatis & motus sui species varias representat; atq; hinc est quod iudicet motiva virtus, quod species quandoq; vel instar muscarum vel formicarum, vel cimum vel huiusmodi aliarum rerum ante visum appareant.

Per se coloratus, vnde & in Christallinum proprium suum colorem imprimit, atq; ita fallit, cum non sit satis densa, & in completa sua spissitudine omnimodo videndi facultatem tollit.

Non confirmatam estque eius substantia nihil aliud quam vapor vel tenuior vel spissior, qui est

Vniuersam tegit pupillam atque hæc visum omnimodo tollit.

Latera seu marginem circulem, atq; huiusmodi humor sic dispositus facit rem visam magis exiguum apparere quam reuera est.

Medietatem, atq; in hoc casu res visa apparebit quasi perforata, nam obiecti portio media que videri non potest, foramen obscurum imaginabitur.

Morbi huius
 Diuisio est, in cataractam vel

Confirmatam, que fit per reductionem vaporis illius in aquam opacam & densam, & huiusmodi cataracta

Partem solummodo pupillæ occupat videlicet eius

Nocumentum seu effectus naturæ contrarius est specierum externarum per pupillam receptionem impedire.

Repressionem humoris, hoc est detrusionem illius magis deorsum, que fit mediante acu quadam artificiosa, per corneam tunicam obliquo transitu in humorem satis profunde immersa, & eo usque exporrecta, quo directe contra pupillam pertingat. Tunc ad locum Cataractæ ducatur instrumenti acies, qua humor ille præternaturalis deorsum magis detrudatur, maculaq; integra in imum humoris naturalis submergatur, hocq; magis lateraliter à pupilla ad humorem Christallinum directionem.

Curatio fieri assolet vel per

Extractionem illius humoris seu potius vaporis peccantis, que etiam simili manuali operatione procedente perficitur, sed antequam extrahi potest, necesse est, vt totus humor albugineus subtiliter & magno ingenio exhauriatur, quod quidem instrumento allegato antea præstari solet, sed notandum est, quod in hoc conatu requiritur, vt vapor non sit in humorem confirmatus; nam impossibile est, vt humor densus per tale foramen elici queat.

CAPVT VII.

De tribus oculi humoribus.

Humores in oculo tres ab inuicem substantia, colore, & dispositione discrepantes obseruare fas est, mediantibus quibus visio fit naturalis, & sine quibus sensus visus perficiendus non est. Imo vero læso vel male disposito aliquo istorum, & impediatur videndi potestas. Necesse ergo est vt tam proportione Naturæ in oculo disponantur, (videlicet vt Christallinus medium possideat, Aqueus partem anteriorem, vt vitreus posteriorem) quam in substantiis suis sani & bene dispositi sint: Ordo autem eorum ab anteriori incipiendo est huiusmodi.

Humor

Humor oculi primus seu anterior.

Dicitur { Aqueus.
Albugineus. } à similitudine ad aquam seu albumen ouorum.

Substantiam habet ceteris tenuiorem.

Quantitate est admodum exiguus respectu reliquorum sequentium. Hinc amplitudo indicatur per y. fig. 10. 15. & 19. Tab. 15.

Multiplicatur à fonte alieno, nam obseruatione collectum est, quod, si aut vulnere, aut in Cataractæ curatione iste humor exhauriatur, in paucis nihilominus diebus iterum regeneretur; habet enim suam nutritionem à fonte Vitreo, vti infra declarabimus, & pro illo humore seroso & excrementitio aestimatur, qui restat in humoris Christallini nutritione. Huius cauitas indicatur per d. fig. 19. Tab. 15.

Situatur in anteriori oculi parte, videlicet inter membranam Vream (à qua hic humor continetur) & illam Corneam. Vnde sequitur quod in eo Cataractæ procreentur. Pro hoc vide c. fig. 1. Tab. 15. Sedes qua vitreus ab aqueo, interueniente hialoide distinguitur, indicat 2. fig. 10. Tab. 15.

Prima est, quod Corneam distendit, eamque intumescere facit, atque hac via ab humore Christallino distare factus est; nam hac ratione pupilla stat semper in sua dilatatione naturali, sine qua impediretur visio.

Secunda est, quod sit medium intrinsecum ad species visibiles recipiendas aptum: Hinc accidit, quod appropinquantibus morti, cornea propter huiusmodi humoris exiccationem cadat & flaccida reddatur: & tunc videtur egroto tela ante oculos apparere; nam propter huiusce humoris defectum species visibiles ad Christallinum recipi nequeunt, propter pupillæ constrictionem nimiam, & eiusdem inopie causa est spirituum animalium consumptio, à morbo procreata.

Utilitatem habet duplicem

Humor secundus seu medius.

Nominatur humor { Christalloides.
Christallinus. } Eo quod instar Christalli lucet.

Substantia fruitur duriuscula, illi Camphora haud dissimili.

Figuram habet quodammodo sphericam, sed tamen in parte

Anteriori, qua humorem aqueum seu pupillam respicit magis deprimatur, & aliquantulum ad planitiem tendit. Pro hac vide u. fig. 11. 14 & 20. Tab. 15.

Posteriori, qua humorem aqueum spectat, lentis effigiem præ se ferre obseruatur. Pro hac vide 4. fig. 12. 13. 14. & 16. Tab. 15.

Est autem Colore instar Christalli albicans & pellucidus, & si à sede sua remoueat & super literas scriptas more specilli applicetur, eas longe maiores quam reuera sunt indicabit. Atque hinc proculdubio inuenta sunt specilla illa senibus appropriata.

Situatur anteriora versus & pene in Centro oculi: ita vt humor vitreus partem eius posteriorem amplectatur; ac vero frons eius anterior, Aranea tunica obtegatur. Pro hoc vide a. fig. 1. Tab. 15. Pro Christalloidis latitudine vide 5. fig. 12. & 15. Tab. 15.

Princeps facultatis videndi organum aestimatur.

Vsus habet eminentissimos & præcellentissimos in facultate optica vnde

Idolum & simulachrum visionis non inepte dicitur.

Lumen magnum mundi visialis non aliter dici potest, quam Sol mundi maioris, aut cor illius humani.

Humor tertius seu vltimus.

Dicitur humor } Hyaloides.
Vitreus. } Vtpote qui vitrum fusum præ se fert.

Substantiam habet non ita firmam aut limpidam, ac est illa humoris Christallini.

Nutritur à tela retiua, iuxta quam situm ac positionem suam habet.

Quantitate est ceteris duobus longe vastior, quæ ppe quæ ex quatuor concavitatis oculi partibus, tres sibi vindicare videtur: Atque hinc sat liquidum est, quod hic maiorem humoris Christallini partem in sua concavitate contineat. Hyaloides sinum Christallinum recipientem indicat. r. fig. 9. Tab. 15. Eius amplitudo indicatur per x. fig. 10. & 20. Tab. 15. & ß. fig. 18.

Qui } Situm suum habet versus partem oculi posteriorem, imo vero tam amplus est hic humor, vt etiam versus portio- nem oculi anteriorem porrigatur. Continetur autem & inuoluitur hic humor, vna cum Christallino à tuni- ca aranea. Pro hoc vide b. fig. 1. Tab. 15.

Figuram habet splendidam & spectatu iucundam, vtpote qui est Christallini clarissimi & limpidissimi (vri di- ctum est) alimentum, & in comparatione sua ad rem aliam, vitro fuso comparatur haud inepte, tam respec- tu sui coloris quam tenacitatis viscosæ.

Vtilissimus ad facultatem visuam existimatur, quatenus humori Christallino pabulum & alimentum præbere obseruatur, atque in nutritione seu alimento huiusmodi humor abigineus more excrementi superflui & se- rosi illius procreari creditur seu imaginatur.

TABVLA XV. OCULI ESSENTIAM SEV EIVSDEM INTE-
riora describens, quæ in figuras viginti se distribuit; In
quarum

Prima Oculi membrana & humores per lineas ductas exprimuntur.

Secunda cornea tunica cum portione nerui optici.

Tertia Cornea per sectionem transuersam diuisio.

Quarta Vnea cum portione nerui optici.

Quinta Vnea humana.

Sexta, Cornea, Vnea & Choroides.

Septima, superficies Vneæ interior.

Octaua pars corneæ superior cum retiua ab oculo separata.

Nona, Hyloides tunica.

Decima humores tres simul iuncti.

Vndecima Christalloidis interior sedes.

Duodecima Christallinus tunica adhuc tectus.

Decima tertia Christallinus nudus à latere positus.

Decima quarta Christallinus humanus.

Decima quinta Christallini tunica.

Decima sexta Aqueus Christallino perfusus.

Decima septima Ciliares processus phialoidis per tunica anteriora radiatim sparsi.

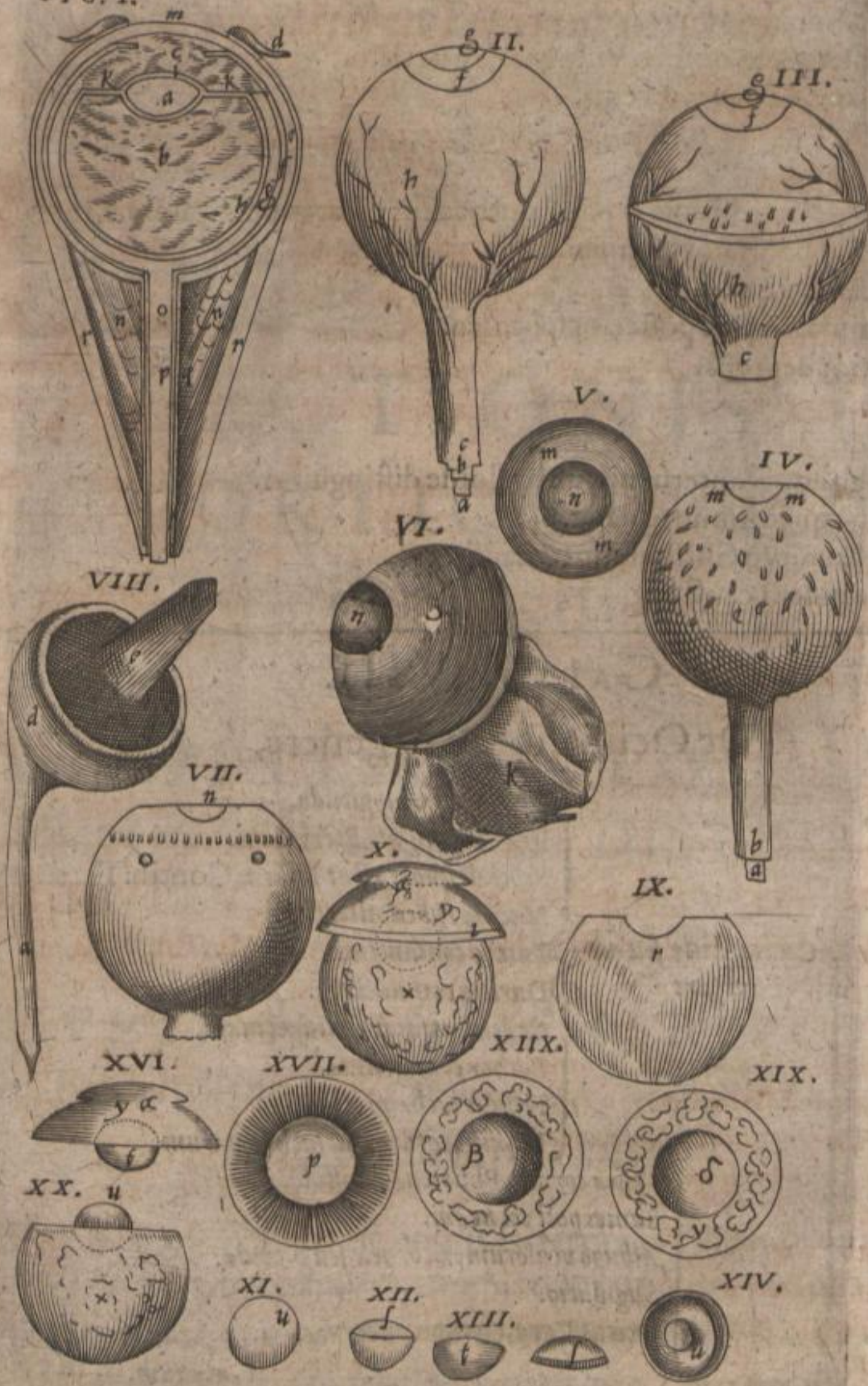
Decima octaua Vitrei humoris anterior sedes.

Decima nona Aquei humoris sedes.

Vigesima Vitreus Christallinum continens.

TAB. XII.
FIG. I.

LIB. III.

In fig. 1. a. Christallinus humor. b. Vitreus. c. Aqueus.
 d. Est tunica adnata.
 e. Corneæ tunicæ pars optica.
 f. Vaea tunica.
 g. Retiformis tunica.
 h. Hyaloides tunica.
 i. Christalloides tunica.
 k. k. Processus Ciliares.
 l. Impressio Vaeæ à crassa tunica abscedens.
 m. Cornea pars crassæ tunicæ.
 n. n. Adëps inter musculos.
 o. Neruus opticus.
 p. Crassa meninx. q. Tenuis meninx.
 r. r. Musculi.

In ceteris figuris.
 2. 4. 8. a. Neruus opticus.
 2. 4. b. Tenuis meninx neruum vestiens.
 2. 3. c. Crassa meninx neruum vestiens.
 8. d. Corneæ tunicæ pars posterior.
 8. e. Retiua conglobata.
 2. 3. f. Iris oculi.
 2. 3. g. Oculi circulus minor seu pupilla.
 2. 3. h. Vasa per crassam membranam dispersa.

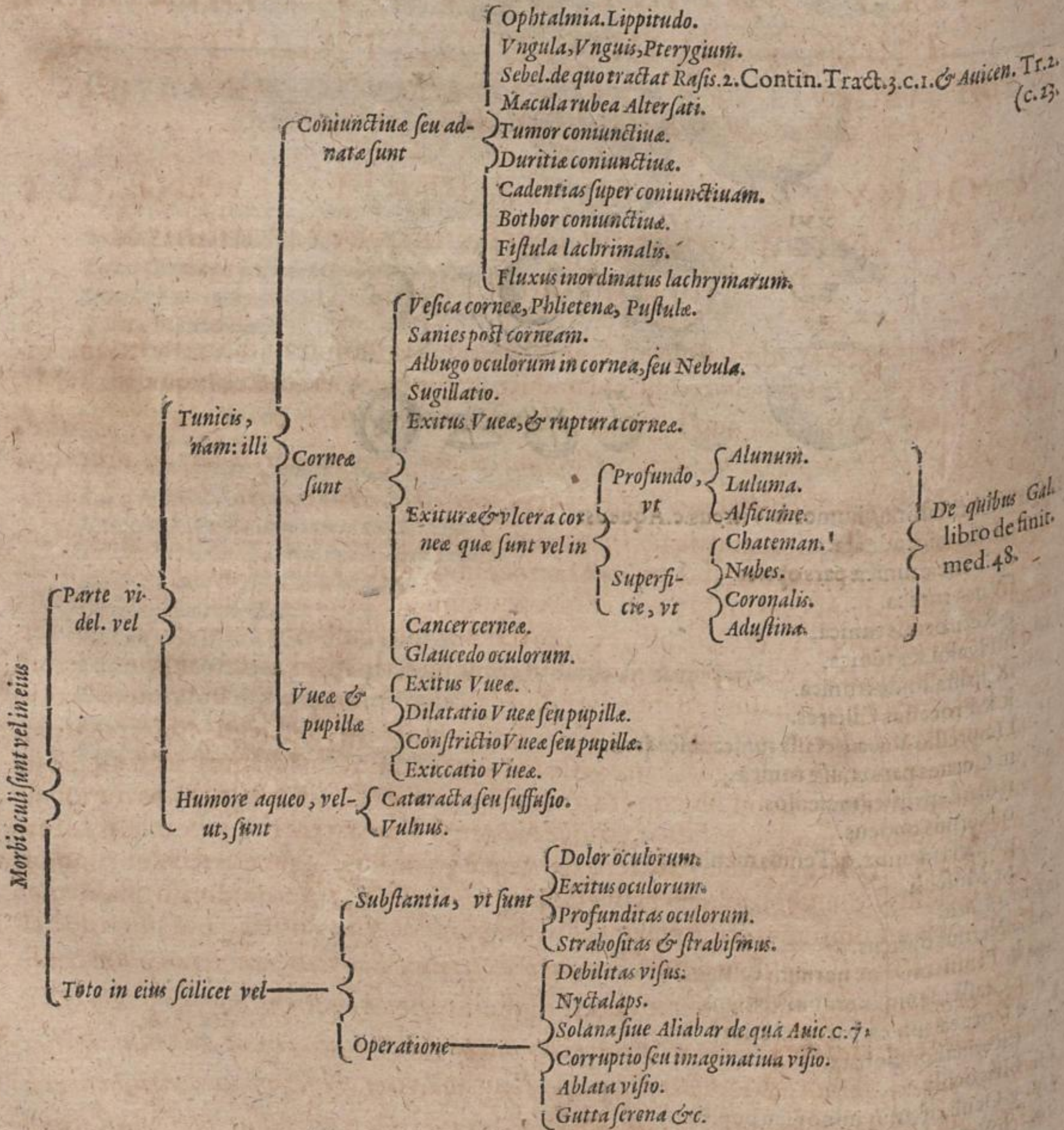
R 2

3. 6. i. Vaea

- 3.6. i. Vnea tunica.
- 6. k. Cornea seu dura reuoluta.
- 3.4. l.l. Fibræ & vaforum filamenta, quibus Vnea corneæ neçtitur.
- 4.5. m.m. Vneæ impressio qua à cornea recedit.
- 4.4.6.7. n. Pupilla.
- 7. o.o. Ciliares processus.
- 7. p. Vneæ principium ex tenui dilatata at p. in 17. processus ciliares, per hyaloidis anteriora spatia.
- 9. i. Hyaloides sinus Christallinum suscipiens.
- 12.15. f. Christalloididis tunicæ latitudo.
- 12.13.14.16. t. Christallini humoris pars posterior spherica.
- 11.14.20. u. Eius pars anterior depressa.
- 10.20. x. Vitrei amplitudo.
- 10.16.19. y. Aquei amplitudo.
- 10. z. Sedes qua vitreus ab aqueo interueniente hyaloide distinguitur.
- 10.16. α. Sedes qua Vnea in aqueo humore natat.
- 18. β. Vitrei cavitatis, quæ exempto Christallino remansit.
- 19. δ. Aquei cavitatis ob eandem causam.

CAPVT VIII.

De Oculi morbis in genere.

SECTIONIS I.
PORTIONIS III.
Pars Tertia.

De
ANATOMIA MYSTICA IN
LIBROS QVINQVE DISTRIBUTA.

P R O O E M I U M.

DE OCCVLTA HOMINIS PERFECTIÖNE, ET
admirabili eiusdem proprietate, eiusque exaltationis &
depressionis causa.

AM admirabilis est hominis natura, vt ille non modo terrestrium, ve-
rum etiam cœlestium nodus nuncupetur, vnde recte inquit Picus Mi-
randula quod *homini mancipientur terrestria, eique faueant cœlestia,*
vt pote cuius anima est ipsum cœlum, corpus autem terra, vinculum
autem hæc duo simul coniungens, est spiritus intermedius: Atque hinc
existimauit dictus Picus, quod quicquid à Moyse in capite primo Ge-
neseos est dictum de Macrocosmo, hoc etiam de ipso homine possit

Archang.

Picus Mi-
rand. li. 4.

intelligi, qui ob hanc causam Microcosmus, & omnis creatura haud inconsulte dicitur:
Hunc autem melior natura Deus ideo ex limo terræ & spiraculo vitæ composuit, vt in ter-
ram pro corporis, & in cœlum pro animæ salute conspiceret: nam ex arcano immensi rerum
conditoris decreto, ordinatum est inter hæc duo extrema commercium huiusmodi, vt di-
uinæ similitudinis specimen (quod ex propria sua natura res grossas negligere, terrestriūq;
cupidine minime flagrare solebat) atra veste seu terrea domo, mediante spiritu medio sic
contectum, hominem, nobilissimam creaturam sic conflaret, quo ipse in animal rationale
ex natura æterna & mortali ita factus, vtrique suæ origini satisfacere posset, & mirari ac ora-
re cœlestia, & incolere ac gubernare terrena: Atque gratia huius muneris seu doni immor-
talis & cœlestis, diuinum quidem genus hominibus inesse, imo vero animam quasi semen
Dei, in nobis infusum agnoscit Archangelus in comment. Cabalisticis, qui istam doctri-
nam à Diuo Paulo accepisse videtur, *hominem externum Spiritus Sancti templum confi-*
denter proclamante, Hinc ergo erat, quod propheta regius *hominem angelis paulo mino-*
rem à Deo esse creatum, gloria & decore coronatum, dominium in opera manuum sua-
rum habentem, omnia sub pedibus suis ponentem, videlicet greges & armenta, bestias a-
grestes, aues cœlorum, & pisces maris, affirmet. Imo vero & eius gressus à Iehoua statuun-
tur,

Archang.
Paul.

Psalm 3. 5.

R 3

tur,

Ps. 37. 23. tur, cuius delectatur via, cum cadit non deicietur, quia sustentat Iehoua manum eius, i-
Psal. 139. psi à foetus genitura & figuratione sua adest, eumque faberrime sapientia sua condidit,
Prou. 8. cuius etiam deliciae sunt atque delectationes cum filiis hominum, nam sapientia diuina eos
docet, quid apud Deum sit gratum atque acceptabile, ipsisque compositionis mundi, & vi-
rium elementorum, & principij, finis, atque medij temporum, & solstitorum, mutationis
& varietatis temporum & tempestatum, anni circuitus, & stellarum situs, & natura-
rum animantium, & animorum, seu irarum ferarum, & virium ventorum seu spirituum,
& cogitationum hominum, & quorumcumque aliorum tam occultorum quam manife-
Sap. 7. 17. storum cognitionem atque scientiam benigniter reuelauit, Quæ omnia dona Deus homini
per Sanctum sapientiae suæ spiritum concessit, pro amore animæ Deiformis, quæ est res
tam nobilis & tanta dignitate atque sublimitate ornata, vt mediante illo, etiam carnis um-
Mercur. braculo velata ad cœlestium angelorum discursum suscipiendum, ad opera Dei, & naturæ
Trismeg. progressus, ad bonorum signa, & ad potestatis diuinæ cognitionem perueniamus, teste Mer-
p. m. 3. curio Trismegisto. At vero hanc animæ humanæ fœlicitatem, diminuere omnimodo tentat
tenebrosa corporis terreni moles, quæ eam à Dei & diuinorum contemplatione ad mundi
& carnis illecebras, mediante spiritu sanguinis aereo allicere omnimodo aggreditur; ita vt
illa animam adulando decipiens, ipsam nebulis tenebrarum obductam, à boni dæmonis na-
tura ad cacodæmonis dispositionem facillime seducat, quo homo virtute mentis ei præsi-
dentis omni creaturæ præponendus, iam bestię æqualis, imo vero ipso bruto vilior reddi-
tur, vtpote qui sordibus & pollutione peccati nunc imbuitur atque contaminatur: Vnde
factum est, vt hæc creatura respectu Deiformis vitæ spiraculi eminentissima, iam ratione
corporis putrida & vilissima est facta, quod etiam & Iob in huiusmodi verborum serie agno-
Iob. 14. scere videtur. Homo velut putredo veterascit, vt vestis quam edit tineæ, homo natus mu-
Ps. 77. 39. liere, breuis ætate & satur commotione, hoc est multis repletur miserijs, similiter respectu
Iob. 26. corporis dicitur homo caro, spiritus vadens & non rediens, Hinc etiam appellatur à Iob
putredo & mortalis, & filius eius vermis seu Lumbricus. At vero Deus tam externum
quam internum hominem fecit rectum & temperatissimum: nam ipse mortem & præua-
ricationem non posuit in terrâ, nec lætatur in perditione viuorum, creauit enim
Sap. 1. vt essent omnia, & sanabiles fecit nationes terrarum orbis. Sed iniustitia, seu peccatum,
est mortis acquisitio: Nam iustitia (quæ est temper cum Deo) immortalis est, quæ ho-
Sap. 2. minem immortalem, & ad imaginem similitudinis suæ conflauit Deus, Inuidia autem
Diaboli Mors introiuit in orbem terrarum: A Diabolo ergo tenebrarum præside intro-
ducta est humana infœlicitas, vt à Deo lucis fonte ac iustitiæ Imperatore per mentis dona-
tionem summa & æterna ei allata est beatitudo, & per sanguinem Christi integra à pecca-
ti sorditie ablutio: Benedictione ergo Diuina tanta in statu innocentie erat Adami digni-
tas, tam excelsus eius honor, vt immortalis extiterit, imo vero ipsis angelis erat æqualis, vn-
de etiam post eius lapsum eiusdem nobilitatis meminuit angelus, cum noluit permittere, vt
Apocal. reuerentiam aut adorationem aliquam ei præberet homo, quemadmodum in Apocalypsi
declaratur. Denique vt eum in præcedentibus rerum omnium nodum, ita etiam omnium
rerum quodammodo finem hoc in loco dicimus, quippe qui mente Deo adhæret, ratione
angelis conuenit, per cordis vitam solem affectat, per potentias sensitiuas bruta seu anima-
lia irrationalia respicit, in viribus naturalibus ad plantam refertur, & in suo corpore rela-
Cron. 1. tionem habet ad inanimata, quocirca ob hanc eius singularitatem, omnes terræ & maris
& aeris creaturæ eius dominio, idque mandato diuino subiiciuntur. Admirabilia ergo &
occultissima sunt hominis tam interni quam externi mysteria, & ultra caprum hominis
communis, imo vero, prima quidem fronte impossibilia videntur, atque ineffabilis est se-
creta mentis, animæ, spiritusque acrei in homine diffusi operatio, similiter difficile verbo-
rum argutiis, & ideo multo magis impossibile has hominis interni partes scalpelli acie vt-
cunque

cunque dextra ab inuicem diuidere aut segregare, Imo vero *solius Dei verbi est* (vt à Diuo Paulo habemus) *spiritum ab anima distinguere*. Sit igitur in hoc nostro discursu expectationi vestræ sufficiens, (obsecro) vt verborum tantum acie anatomiam hanc mysticam disceremus, interiora (inquam) seu in interno microcosmi gremio abscondita sermonis filonon cultelli incisione aggrediamur reuelare, dum vos anatomix istiusmodi partes spirituali scalpello diuisas, oculis intellectus arbitranter & contemplantes, fronte serena, & iudicis intentioni huic meæ propitiis, quæ à nobis hac in anatomia erunt gesta, in bonam partem accipiatis, per commune ius humanitatis, in officio sanctæ bonitatis vestræ consuetæ maneat, humiliter rogo atque obtestor.

R 4

SECTIO.

SECTIONIS I.
PORTIONIS III.
PARTIS III.

LIBER PRIMVS

IN QVO VENTORVM IN MICRO-
COSMO SEPTENTRIONALIS ET MERIDIO-
nalis afflatus. Hoc est Lienis & Hepatis venti, &
eorum effectus explicantur.

CAPVT I.

*De quatuor Microcosmi angulis cardinalibus, de ipsius polis: & quomodo,
quamque apte ad Macrocosmum in sua positione
adaptetur.*

ARIÆ sunt Philosophorum tam Ethnicorum quam Christianorum de Macrocosmi po-
sitione sententiæ, quem etiam Microcosmus non aliter quam filius suum patrem imitari
animaduertitur, est enim *Microcosmus* (teste Mercurio Trismeg.) *Macrocosmi filius*, ut & hic
ipsius Dei proles. Hinc igitur est quod sit impossibile, ut Microcosmi seu hominis cardines
atque angulos, & præcipue ipsius polos, nisi per aptam eiusdem ad suum patrem, videli-
cet mundum maiorem applicationem inuestigemus, Mundi vero ad dextram & fini-
stram situm exactum inuenire, res est non adeo facilis, cum in eiusdem inquisitione Phi-

losophorum acutissimorum industria non modo irregularis fuerit, verum etiam eorum mentes hac in re
incertæ, atque inconstantes ad hunc vsque diem maneat. Nam Pythagoras, Plato & Aristoteles, dextram mundi
plagam Orientem posuerunt, quoniam (inquiunt illi) mundi motus ab illa quarta incipit. At vero Empedocles huic i-
pforum opinioni minime adhaerens, dextram mundi manum ad solstitium æstiuale, hoc est ad Tropicum cancri porri-
git, & consequenter eius sinistram brumam versus extendit, atque hac ratione mundum cum homine comparando,
necessè est ut eius facies occidentem mundi plagam intueatur: quemadmodum iuxta prædictorum asser-
tionem Aquilonem versus respiciat. Quid igitur in tanta controuersia est faciendum, nisi ut ad sacrum & ve-
ridicum Dei oraculum confugiamus, atque eiusdem responso huius rei veritatem eliciamus? In multis igitur
sacrarum literarum locis inuenimus, quod in prophetarum & patriarcharum orationibus, & precandi
formula facies semper precantis Orientem versus fuerit disposita, Et apud Matthæum legimus, quod fulgur veniat ab
Mat. 24. 27. Num. 35. 5. oriente & in occidentem vergat, Et alibi habemus, Metimini quanque ad plagam Orientalem, & ad plagam Australem &
ad plagam Occidentalem, & ad plagam Aquilonarem. Ac si dixisset, metimini ad partem anteriorem, dextram, sinistram &
Iob. 23. 8. posteriorem. Porro est locus hic à Iobeo in loco ubi agitur de inquisitione loci vel ledis Iehouæ, confirma-
tur, qui à Pagniano sic interpretatur, En ad Orientem ibo, & non erit & ad Occidentem, nec intelligam illum, aut ad Aquilo-
nem dum operatur ipse, & non videbo, abscondit se in meridie nec videbo. At Hieronymus locum hunc sic interpretatur. Si
ad Orientem ivero, non apparet, si ad Occidentem, non intelligam, si ad sinistram, quid agam? non apprehendam eum, si me vertam
ad dextram non videbo illum. Tremellius in hunc sensum vertit locum illum, Si antrorsum ivero, non aderit, si vero re-
trorsum, non animaduertam eum, cum agit ipse ad sinistram, non tamen videbo, operiet dextram, plagam non tamen respi-
ciam. Quod igitur Pagnianus facit Orientem mundi angulum, Tremellius partem facit anteriorem, quod
ille Occidentem quartam, hic posteriorem facit, Illius Aquilonem hic sinistram mundi manum vocat, ut
& ille dextram huius regionem Meridiem appellauit: Ex quibus (ut mihi videtur) hoc sine vlla contro-
uersia apparet, quod recta hominis secundum mundi situm dispositio, sit facie eius ad plagam orientalem
disposita, vnde oculi in anteriori hominis, & omnium aliarum creaturarum parte (facie scilicet) collocan-
tur, ut solem assurgentem & post longam noctem & tenebras, ab oriente terram obscuram aureo & lucido
suo aspectu visitantem, noctisque caligines in exilium relegantem, salutarerent; utpote Solis inuisibilis typum,
quem die ultimo ad mundi renouationem ex illa mundi parte venturum prædixerunt Biblia sacra, Hinc
ergo

Pythag.
Plato.
Aristot.
Empedoc.

Mat. 24. 27.
Num. 35. 5.

Iob. 23. 8.

ergo sequitur quod eius manus seu pars dextra, Meridiem respiciat, vt & sinistra, Aquilonem, & per consequens pars eius posterior Occidentem intueri debet. Quod cum ita sit, necesse est vt in sinistra hominis seu Microcosmi regione, polum illum Arcticum quæramus, à quo Boreas flatus suos frigidos & terrestres in microcosmum emit it. Atque etiam eiusdem polum Arctico oppositum, Antarcticum scilicet, qui necessario in plaga eius dextra inuestigandus est. Orientalis etiam hominis quarta est anterior Thoracis portio, ad quæ cordis conus (qui est microcosmi Sol) inclinatur, quemadmodum eius plaga occidentalis, est in parte posteriori, vbi vasa seminaria, renes & vesica in terræ quasi medietate, intestinorum scilicet massa, immerguntur.

CAPVT II.

De duorum Microcosmi polorum inuestigatione, & quod sint Lien & Hepar.

Cum igitur hominis dispositio ad mundi dispositionem inueniatur esse talis, vt eius pars sinistra plagæ in Macrocosmo septentrionali respondeat, diligenti inquisitione dispiciendum est, quam in plaga microcosmi septentrionalis portio, tanta proprietate sit prædita, vt in omnibus fere cum polo mundi maioris Arctico seu septentrionali conueniat; Ad naturam autem septentrionis Macrocosmici quod attinet, eam esse frigidissimam & siccissimam mundi quartam, denotat venti ab ea flantis effectus, cuius est tam terram quam aquam sua frigiditate & siccitate congelare & indurare, glaciem quoque atque nives & grandines procreare, porro etiam attenuat suo frigore & siccitate, constringit, contrahit, & rugosum facit, seu asperitatem producit, actionem tollit, & stupefacit, corrumpit fructus & flores, & herbas desiccatur, humores tam internos quam externos, & huiusmodi alia præstat, quæ omnia mediante flatu suo Boreali perficere solet. In sinistro vero hominis cardine, nihil quasi momenti præterquam Lienem inuenimus, cuius naturam ab illa stella polaris non multum differre percipiemus, si rem paulo accuratius explorauerimus, nam eius natura cum sit terrestris, est frigidior & siccior totius regionis inferioris portio, quæ ventos etiam frigidos & siccos non aliter in vniuersam microcosmi regionem emittit quam Septentrio à sua plaga, qui similiter flatibus suis humores congelat & indurat, pituitam vitream atque densam producit, viscositates glaciales procreat, materiam saculentam constringit, melancholiam vndique dispergit, quæ est nihil aliud quam materia terrestris, frigida & sicca eamque congelat in duritiem, vt Boreas suo flatu humorem æreum tenerum in nives & grandines inspissat, sua siccitate corporea attenuat, vt frigus Boreale terram mollem constringit & contrahit, stupores & paralyin profert, & vt paucis dicam, est illud corporis membrum, quod maius affert vitæ humanæ nocumentum, quam aliquod aliud totius corporis, vtpote quod de natura Saturni participat, quæ est infortunium maius, quippe quæ vitæ omnimodo aduersatur, quia tam extremo suo frigore, calido innato, quam sua siccitate, humido radicali est oppositissima. Porro etiam consensus inter hoc membrum & stellam polarem in eo declaratur, quia ambo Saturnum pro sua constellatione sibi vindicant, vtpote à quo virtutes suas stipticas habent; At vero quia homo dicitur mundi filius, ideo Boream ab Angelo ei præsidente (in cuius cura etiam est Saturni sphaera) vim istam accepit, & microcosmi lien pariter à Borea vim suam attraxit, vnde ambo eisdem producant effectus.

Simili etiam ratione, vt ventus Cardinalis illi septentrionali oppositus, Austet dicitur; à polo meridionali flatus humidus & calidus expirat, & suo spiritu aerem grossum & spissum efficere, quandoque fulgura procreare, vt plurimum pluias afferre atque multiplicare animaduertitur in maiori mundo; & (vt etiam Hippocrates noster faretur) ille ipse ventus aperit poros corporis, & impedit vim sentiendi, & grandinem in corpore facit, Auditum diminuit & difficilem reddit, caput dolore afficit, corporis humores dissoluit, & ipsos mouet ab interioribus ad partes exteriores, imo vero, & sensibus torporem inducit, atque etiam corrumpit, destruit, & morbos, cuiusmodi sunt podagra, Epilepsia, pruritus & febres generat, & nihilominus virtus eius naturalis est satis salubris, quatenus dura facit mollia, est etiam roris beneuola, ac pluiæ moderatæ quandoque author, quibus emollit, & aperit terræ poros, eamque facit fructiferam, vnde & fructus, & herbas, & gramina, & semina profert, nutritque & vegetare facit, dissoluit humores spissos & frigidos, facitque fumos & superfluos humores per sudores effluere, tam à corporibus vegetabilium, quam animalium: sic etiam quærendum est atque explorandum in parte corporis humani Lienem per directam axin opposita, tale quid, quod in omnibus huic meridionali cardini comparari potest, à quo Auster etiam microcosmicus flare solet, vel cum præternaturali effectu, vel naturali & expectato successu: & inquisitione debita inueniemus ipsum Hepar esse tale quid in dextra microcosmi plaga, quod cum cardine meridionali non modo situ, verum etiam proprietate quam aptissime comparatur. Nam in primis huius plagæ, videlicet hepatis, axis, directe tendit ad Lienis centrum, vt illa poli antarctici, ad illud arctici seu septentrionalis; Deinde hepar in natura sua est calidum & humidum, talesque emittit in microcosmum flatus, vt Auster à plaga Macrocosmi meridionali. Porro etiam aerem in nubes salubres rorales & sanguineas reducit, quibus tota terra humana irrigatur, omne eiusdem membrum nutritur, generatio & vegetatio completur, humores frigore venti Borealis seu Lienis condensati & concreti dissipantur, & in sudore (mediante calore eiusdem beneuoli) per poros expelluntur, atque ita more Austri macrocosmici bene affecti, omnia secundum naturæ leges ad vitam ordinantur. Atque tunc temporis tamen Austro macrocosmi Iupiter adest, beneuole, & fautor alumnus. At vero, si Mars cum ipsius temperie se miscet, siue in macrocosmo siue in microcosmo, tunc huiusmodi flatus præternaturales sequentur, & nubes dense caloris intemperie sursum eleuantur, & in catarrhos & defluxiones more pluiæ & inundationis mundanæ conuertentur, generabitur & capitis grauedo, & sensuum stupor, atque ceteræ infirmitates, quas Auster mundanus præferre solet, videlicet podagra, Epilepsia, & pruritus; imo vero si Martis influentia ei aliquantulum plus prædomi-

prædominetur, & præcipue si ventus Lienalis seu Borealis leniter flare percipietur, tonitrua cum nubibus istis se permiscebunt. Vnde febres cum flatibus & rugitu seu intestinorum murmure consequenter se proferent. Atque infinitæ huiusmodi infirmitates exinde sequentur, de quibus suo loco abunde & ad rem (vtspero) loquemur.

CAPVT III.

De meteoris in specie à Liene ortis, eorum comparatione cum illis à Borea Macrocosmico efflatis. De causa primaria flatus Borealis in Macrocosmo, à quo Lien suam vim recipit.

IN prædicta verborum serie sat aperte est declaratum, quod Lien sua in corpore humano positione Cardinali mundi Septentrionali correspondeat. An vero sua dispositione & proprietate, cum plaga etiam illa conveniat, ex sequentibus explicabitur, Pars quidem Borealis qualitate sua est valde frigida & sicca, vnde & *Job. 37. 9. ventos seu flatus tales producere observatur, iuxta illud sacrarum literarum, Venti Aquilonares producant frigus.* At vero quod ventus huiusmodi sit siccissimus, in eo explicatur, quia *Pluuias fugare atque dissipare* ab ipso Salomone traditur, quod quidem minime perficeret, nisi humiditati pluuiarum esset oppositissimus. Vt igitur Angulus mundi Borealis, est ventus Cardinalis, eiusdem receptaculum frigidum & siccum, sic etiam & Lien seu septentrio hominis, qualitate sua est eiusmodi, quippe qui est melancholiæ sedes, quæ dispositione terrestri, hoc est frigida & sicca gaudet. Quare etiam ab huiusmodi microcosmi cardine flatus Aquilonares, videlicet frigidi & sicci emittuntur, passiones præternaturam non aliter in mundo minori excitantes, quam Aquilo seu Boreas, seu ventus Arcticus in maiori; nam vt septentrio quandoque niues & grandines per se emittit, & gelu producit, & quandoque tonitru tremendo est munitus, sic etiam nonnunquam flatibus crudis ad aciditatem procliuibis, & pituitam viscosam & vitream inducentibus, atque illam in substantiam mucosam cõgelantibus, cachexia, & alii corporis habitus pravi producuntur, stupores & torpores in tota fabrica efficiuntur, Epilepsia, Paralyfis, Apoplexia & huiusmodi alia ab humorum & vaporum condensationibus procreantur: similiter aquaticæ hydropis species binæ, quod quidem in scorbuticâ dispositione & virgineis affectibus quam optime declaratur, vbi flatus seu venti, ab huiusmodi regione scaturientes, humores in glaciale substantiam congelare, & congelati humores meatus obturare, & obturati meatus pravas corporis dispositiones procreare assolent, & sæpe: Atque huiusmodi ventositates septentrionales vel accidunt in microcosmo cum tonitru seu murmure & rugitu, vtpote quibus spiritus (pro natura illorum qui inhabitant nubes à mundi septentrione ventorum violentia impulsas) insunt, quæ illos homines concomitantur, quorum melancholia vt plurimum à pituita adusta oritur: quemadmodum in hypochondriacis & iis qui tympanitide afficiuntur, manifeste animaduertitur, vel accidunt sine tonitru seu eructatione euidenti, atque tunc humor pituitosus est magis acidus & vitreus factus, & assimilatur humor hie niuibis, & gelu à ventis aquilonaribus tempore hyemali procreatis, quas intensa concomitatur frigiditas: Atque hic est ille humor, sic flatibus Lienalibus frigidis & siccis incrassatus, qui stupores, torpores & Epilepticas passiones frequenter producere solet, vtpote in quo humore spiritus maligni delitescere gaudent, qui de natura lucifugorum sunt, qui frigore & siccitate terrestri admodum rigent. Tales etiam sunt spiritus illi septentrionales, qui à vento boreali meridiem versus impulsus, suo frigore terrestri constringunt aerem condensatum in niues & grandines, aquasque terrestres in gelu conglomerant. At vero flatus à Melancholiæ radentis massa in homine exurgentes illis assimilantur qui à Boreali mundi plaga æstiuale tempore efflare obseruantur, nubes grandinosas & siccas, fulgure refertissimas spiraculo quodam igneo secum vehentes, quæ damnum & timores & tristitias ineffabilem tam terræ & fructibus eiusdem, quam animalibus afferunt: Hinc fit, quod homines huiusmodi melancholiæ flatu oppressi, in Phrenitidem, Lycanthropiam & infinitas alias melancholiæ furibundæ vexationes incidant, Intelligendum est igitur in primis, quod duplex sit melancholiæ præter naturam initium, videlicet vel adustio nimia, qualiter lignum ab ignea natura in carbones primum actum, postea in cinerum dispositionem redigitur, sic cholera in atram bilem seu naturam carboneam accineritiam reducitur, atque hæc species est illa quæ fulmen concomitatur, quæ substantiam igneam in cineres & sales conuertit, vt in lapide fulminari videre licet, sic etiam melancholia hæc, inflammatione scilicet præeunte lienem indurat, & terrestri eius exhalatione igne permista cerebrum læditur, imaginatio fallitur, atque ratio ipsa ab alienatur, hocque pravis spiritibus in nube illa æstuosa vectis, qui homines insanomore deducunt atque furibundos reddunt. Atque hinc est quod Galenus dicit, *Typhomaniam esse Lethargicum delirium*: Sed reuera hæc melancholiæ species nunquam à Liene accidit per se, nisi vbi sunt confluxus prauorum spirituum, ex intemperie calida & æstuosa laborante, ab Hepate exilientium, cum flatu etiam siccissimo ad calorem tendente, qui à liene ei aculatur. Secundum melancholiæ principium est mortificatio seu congelatio, atque huius initium non est inflammatio seu adustio, sed viceversa frigiditas, cruditas, & extrema caloris inopia: Atque hæc species attribuitur ad illam Borealem mundi, quæ definit in nubibus grandinosis & niualibus extremo frigore, nullo meteoro ignito se commiscente, prædita. At vero melancholia à pituita adusta producta, videtur de his duobus extremis participare, vnde melancholici ex hac specie

cie quandoque intemperie aestuali afficiuntur, & paulo post frigore rigere obseruantur, quemadmodum in nubibus à parte boreali emissis videre licet, cum quibus coruscationes & tonitrua se inuicem nonnunquam miscent. Atque istiusmodi speciei intemperiem sequitur febris quartana, cum humore cuius se miscent spiritus maligni istiusmodi conditionis. Hæc (inquam) de Liene flatibusque eiusdem male & præternaturaliter dispositis, vel per se, vel ratione alicuius flatus contrarii maleuoli, præuaticatis, & à naturali in contrarium permutatis intelligenda sunt. Nam vt ventus mundi Septentrionalis multa animaduertitur aeri afferre comoda, & salubris per se esse, quippe qui bene dispositus aerem suo afflatu clarum & purum reddit, nubes australes dissipat, & per consequens pesti quæ ab Austro oritur, aduersari solet, sic etiam videmus quod ventus à Liene leniter & suauiter emissus, humorque ab eo in corporis partes vectus plus sanitatis quam morborum ei afferre soleat. Vnde ortum est, vt humores in corpore superfluos desiccet, putrefactioni opponatur, & vapores ab austro Hepatico præter naturam eleuatos dissipet & dissoluat, caloresque innaturales mitiget suo afflatu, & temperiem aptam faciat. Vnde dictum est, quod Lien bene dispositus sit lætitiæ atque risus fons, iuxta illud Poetæ: *splen ridere facit, &c.* Porro etiam vapor eiusdem acidus, est appetitus, & facultatis retentiæ seu restrictiæ author, quemadmodum testantur & Medicorum & Philosophorum patres De ventis septentrionis collateralibus, quales sunt aquilo seu Boieas, qui à cardine Polari Orientem versus obseruantur flare, qui vento à suprema concauitatis Lienis plaga flante comparantur, simul atque de vento qui in macrocosmo Corus dicitur, qui in homine à Lienis gibba vt plurimum flare & regionem illam inflare solet, videlicet ab ipso hypochondrio læuo alibi sectione secunda, vbi de causis morborum supernaturalibus agitur, aperte & copiose satis mihi disceptare proposui, & capite sequenti verba licet parce faciemus, Restat autem hoc in loco vt primarias horum ventorum in mundo primum, & tum postea in homine causas eliciamus.

Dicimus ergo nos Christiani, contra Hippocratis, Auicennæ & cæterorum Ethnicorum doctrinam, quod causa huius vel illius morbi sit Deus, Quod quidem sectionis huius primæ part. 1. lib. 3. De principiis supersubstantialibus c. 1. 2. & 3. abunde explicatum est. Hinc enim dictum est, *Bona & mala, Vita & mors, Paupertas & honestas à Deo sunt, & alibi, Vita & mortis habet dominus potestatem, qui deducit ad portas mortis & reducit: Et testatur Moyses hoc idem in his verbis, Faciet Iehoua vt adhaereat tibi pestis donec consumaris, Iehoua percütiet te tæbe calida & estuante vlcere Egypti, & hæmorrhoidibus, & scabie, & prurigine, quibus non poteris sanari.* Similiter à Iob accipimus, *Quod Iehoua increpet per dolorem in lectulo.* Et apud nos familiare est, quod hoc vel illud malum induxerit Deus pro peccatis nostris. Quærendum est igitur diligenti intuitu, quomodo Deus peccatores morbis & peste affligere soleat? An scilicet immediate, vel mediantibus aliis suis creaturis, Apud Dauidem legimus, *Angeli Dei validissimi robore, efficientes verbum eius, auscultantes voci eius, exercitus & ministri eius, facientes placitum eius:* Et alibi vocantur *hi angeli venti seu spiritus Dei, vnde legitur, Qui facis angelos tuos spiritus* (vt Hieronymus interpretatur) *seu ventos* (vt Tremellius vult) *& ministros tuos ignem vrentem:* Vnde liquet, quod vt Deus dicitur hoc vel illud agere, illud quidem fiat ordinatione primaria, & non executione immediata, nam quicquid à Deo ordinatur, vel ad bono afficiendum, vel pœna vel plaga infestandum, illud omne ab angelis tanquam ministris exequi affolet, vnde dictum est, *angeli Dei precipient de iustis.* Et Iosephus inquit, *Angelus ille qui me vendicat ab omni malo benedicat pueris istis,* At vero in parte contraria dicitur, *Angelus Balamum gladio occidisset, ni asinus eius diuertisset à conspectu eius:* Similiter *Angelum Dei peste deuastantem & morbo exitiali affligentem vidit Dauid,* porro etiam *Diabolus erat ille qui ordinatione Dei Iob plagam infligebat,* Ex quibus euidens est Deum ordinatione, & Angelos executione in hæc inferiora vel ad vitam & salutem, vel ad mortem vel morbos agere, & consequenter liquet, quod angeli, & dæmones, sub ipsorum imperio ordinati, sunt media agentia inter Deum & inferiora, non aliter quam spiritus est gluten & nexus inter animam & corpus. Vnde agnoscunt Peripatetici & cum Cabalists, quod *assistens intelligentia præter formam suam essentialem, tanquam orbis sui motrix cui libet calo attribuitur, quæ vocatur Angelus, vt pote qui ex officio missus, implet iussa Creatoris, est enim Angelus, tanquam inter Deum & naturam virtus media, à qua fiunt operationes in rebus naturalibus.* Huc vsque illi. Atque hinc prouenit, quod Astrologi ad exteriora magis quam interiora respicientes, volunt Deum assidue secundum ordinationem, & stellas secundum executionem in hæc inferiora agere, vbi creaturas visibiles nominant pro intelligentiis inuisibilibus, qui stellis & infinitis legionibus earum præstant, de quibus sectione hic secunda abunde. Sed videamus iam tandem, quibus mediis spiritus isti tam beneuoli quam maleuoli in mundo sublunari Creatoris sui mandata perficere gestiant. Quod Angeli sint venti & spiritus, ex loco antea citato intelligimus. Porro etiam, quod *Deus ventum depromat de thesauris suis,* nos docet psalmista regius, Et alibi ab eodem propheta dictum est, *Quod ventum efflat suum Deus, emittens verbum suum.* Et alibi *Ventus profectus à Iehoua abreptas coturnices &c.* Et alibi, *Ventus procellosus efficiens verbum Dei.* At reuera in hoc cum philosophis conuenire debemus, videlicet ventum nihil esse aliud, quam fluctuosum aeris motum, sed quod istius contentio & aeris commotio proueniat à qualitate calida sicca contra mediæ aeris regionem pugnante, hoc profus negamus, & pro re ridiculosa habemus; sed ventum dicimus esse formalem, qui est spiritus angelicus à Deo missus, qui aerem ita perturbat, quem adeo commotum philosophi exteriora respicientes & ad interiora minime pertingentes, ventum vocauerunt, cuius causam materialem ideo inconsulte finxerunt esse halitum è terra surgentem. Agnoscimus, inquam venti perceptibilis materiam esse aerem fluctuantem, at vero causam in hoc strepitu agentem esse dæmonum inferiorum consortium, qui virtute sua vel suauiter vel violenter aerem (alioquin quietem) impellunt, vt mediante aere sic impulso, voluntas Dei perficiatur à suis

Ecc. 11. 14.

Sap. 16. 13.

Deut. 28.

21.

Iob 33.

Ps. 103. 20.

Ps. 104. 4.

Ps. 91. 11.

Gen. 48. 15.

Num. 22.

32.

Reuelin.

Cabalist.

Ps. 135. 7.

Ps. 147. 18.

Num. 11. 31.

Ps. 148.

fuis ministris, in aere perturbato commorantibus, sed ad huius rei probationem sic properantibus.

Ut septem numerantur angelorum principes qui astant coram Iehoua, quemadmodum in Tobia & Daniele ex ore angelorum Raphaelis & Gabrielis colligimus, sic in Theosophia occulta simul atque cabal- la peritiores hos septem Angelos praesides fecerunt in septem Planetas, quorum etiam quatuor principibus quatuor mundi cardinum siue plagarum dominium assignauerunt, videlicet Angulum Orientem Michaeli, Occidentem Raphaeli, Septentrionalem Gabrieli, & Meridionalem Vrieli, sed & hi sunt praesides boni, qui vim habent & regimen ventorum de quibus cabalistsae sic scripserunt, *Angeli seu daemones spiritus dicuntur, utpote qui quasi venti sunt*, Vnde & Rabi Thedacus Leui libro de decem numerationibus, postquam mentionem fecisset de ventis Aquilonari, Meridionali, Orientali & Occidentali, sic loquendo pergit, *Et illis quatuor ventis creauit quatuor Angelos qui praefecti sunt ijs in die & in nocte, Michael autem qui est de parte clementiae, & miserationum constituitur praefectus super ventum Orientalem, vsque ad dimidium diei, regitque ventum occidentalem Raphael, qui similiter est de parte clementiae, tunc Gabriel virtute iudicij & seueritatis praefectus est cum vento Boreali, & Horiel (quem alij Vriellum vocant) praesidet Austro*. Afferit autem hic quod horum quilibet plures sub se contineat species seu legiones; & in Porta lucis legitur quod in terra vsque ad firmamentum non sit locus vacuus, sed omne plenum formis, quarum aliae purae sunt, & ex illis capaces aliae gratiae & miserationum, diciturque quod sint inferius multae effigies faedae, noxiae, tentatrices, quae omnes traduntur commorari & volare in aere, quarum aliae ad pacem, aliae ad bellum, ex iis ad bonum, & ex iis ad malum, ex iis ad vitam, & ex iis ad mortem, atque hoc a Iosepho Castalienti confirmatur. Sed ut procedamus, pure dicti principes quatuor cardinum praesides, spiritus habent sub se quatuor, qui immediati ventorum cardinalium duces esse dicuntur, quibus terrae & mari nocere datum est, quos in naturae mysteriis profundiores Orientem, Paymon, Eryn & Ammonium vocauerunt, quorum prior aurorae ventum seu subsolanum, secundus Fauonium in angulo occidentali, tertius septentrionalem, & vltimus Austrum in meridie gubernare dicuntur, Et de his spiritibus procul dubio intelligitur locus hic Apoc. 7. *Apocalypseos: Vidi quatuor angelos super quatuor angulos terrae, tenentes ventos terrae, ne flarent super terram, neque super mare, neque super vllam arborem. Et vidi alterum angelum ascendentem ab ortu solis, habentem signum Dei viui, & clamauit voce magna quatuor angelis terrae, quibus datum est nocere terrae & mari, dicens, Nolite nocere terrae & mari, neque arboribus, quousque signemus seruos Dei nostri in frontibus eorum*; Ex quibus elicere possumus in primis, quod quatuor angeli maligni ordinentur a Deo, sub imperio bonorum, ad ventorum cardinalium gubernationem: Secundo, quod angeli maligni mediantibus ventis vel medio aereo, terrae & creaturis nocere soleant; Tertio, quod ultra permissionem maiestatis diuinae ad creaturarum sublunarium ruinam, vel nocementum festinare nequeant: Denique videtur, quod angelus iste, cui spiritus illi quatuor obedire videbantur, est Michael, qui est dux militiae caelestis, quem Cabalistsae *Metatron* vocauerunt, dixeruntque istum Angelum fuisse illum, qui Moyse praecedebat in deserto, in quo nomen Dei viui erat impressum, ut in Exodo legitur. Vnde & hic dicitur, Sacerdos caeli, qui & dux est militiae Christi, quem Archang. in Dog. Cabalistico, cum angelis suis pro animabus omnium contra serpentem antiquum pugnare affirmat: Verisimile ergo erat, quod hic esset Angelus ille, qui legem imposuit quatuor illis Angelis malignis, ne vsque ad tempus constitutum terrae nocerent, & praecipue quia Michael, ut dicit Thedacus, Rabi ille paulo ante nominatus, est ex parte gratiae & miserationum; atque etiam quia denictio ab ipso serpente, ille eiusque angeli ipsi vi & armis obedientes facti sunt: Et tamen summopere resistit perpetuo Satan Deo atque angelis suis, & nisi boni angeli permissione diuina nobis assidue adessent, ruinam irrecuperabilem, idque confestim afferrent spiritus maligni generi humano, cui sunt infestissimi, utpote quod imaginem Dei (quem in odio habent) id praese ferre obseruant: Hinc igitur apud Cabalistas legimus, quod ut in exercitu Dei sunt quatuor antesignani, videlicet Michael, Raphael, Gabriel, & Vriel; sic etiam in exercitu Satanae latissima gerunt vltiores vela, Samael, Azazel, Azael, Mahazael: quorum Samael in igneo elemento vim suam exercet, Azazel in aere, Azael in aqua, & Mahazael in terra: Praedicti ergo antesignani vim suam a ventis seu aere accipiunt, cum mediantibus illis Dei placitum ad malum vel paenam perpetrare solent iuxta illud psalmistae regii, *Ventus procellosus efficiens verbum Dei, vbi sub nomine venti aer motus (qui est venti externus motus) & spiritus seu daemones, cum suis turmis seu turbis spiritualibus, (qui est venti internum mouens) intelligitur, vnde inquit Ezekiel, loquendo de resurrectione ossium, A quatuor ventis veni spiritus, & sufflas super interfectos istos, & reuiuiscant, vbi de bonis angelis loqui videtur: nam (ut inquit glossa super hunc locum) per spiritum a quatuor ventis, intelligit propheta, quatuor intelligentias angelicas, quae praesident quatuor mundi cardinibus*: Et Daniel de spiritibus nocentibus loquens dicit, *Ecce quatuor venti caeli pugnabant in mari magno*, quibus aptissime declarat rationem ventorum, seu perturbationis aeris: videlicet quod sit nihil aliud, quam spirituum contrariarum naturarum contentio in aere, sic enim videmus multitudine piscium, vel vnus alicuius, magni tamen, motu vehementi, fluctus in mari excitari atque exagitari, & perturbationem atque rumorem magnum aquarum fieri. At obiiciet quis, quod hoc in igneis daemoneis, qui in elemento ignis vitam degunt, ac in illis qui mediam aeris regionem inhabitant, accidere nequeat, quia in illis duabus mundi elementaris sphaeris, ventus (iuxta philosophorum sententiam) non inuenitur: At vero in primis ipsos philosophiae peritos admonere velim, quod daemones cuiuslibet Elementi, quamlibet aeris partem, pro suo libero arbitrio inhabitent, & vbique secundum permissionem Dei adsint, vel ad benedictionem, vel ad punitionem: Porro etiam (pace ipsorum sit hoc dictum) quod ventus sit in media aeris regione, frequenter ex scripturis sacris colligimus, vbi reperimus, quod *Deus faciat nubes vehiculum suum, qui itat super alas venti, qui facit angelos suos ventos, ministros suos ignem flammantem*. Quis etiam ignorat

Apoc. 7.

Psal. 148.

Ezek. 37.

Daniel. 7.

Ps 104.3.

ignorat

ignorat nubes quæ in media aeris regione procreantur & mouentur, à ventis cuiuslibet mundi cardinis, versus suum oppositum impelli: Vnde euident est, quod etiam ventus (contra Peripateticorum opinionem) non modo in infima aeris regione flet, sed etiam in media & suprema, imo vero in eius medietate magis quam in eius parte inferiori, vtpote in quo nubes cuiuslibet conditionis pellit & mouet ante se. Porro etiam nubes ventis congregatas dæmonibus impleri videmus, quorum vis aerea seu externa strepitum facit, interna vero fulgura producit, nam dæmonum manifestum, est aer, occultum vero, ignis, hinc ergo oritur tonitruorum medulla; In suprema vero aeris regione, vbi igneum elementum suum habet dominium, ventus flat, sed non ita violenter, quia minorem ibi inuenit loci resistantiam, propter elementi tenuitatem, & dæmonum ibi habitantium societatem qui ob eorum acritatem dominium habent in grossiores dæmones, videlicet aqueos & terrestres, & cum illis se miscent & bellum gerunt, cum vice versa dæmones aquei raro ultra mediam aeris regionem (in qua bellum gerunt cum illis sibi contrariis) ascendunt. Vnde fit, vt in hac aeris regione cometas generari videamus, qui ex densiori illius regionis parte, seu spiritu magis igneo inspissato generantur, non aliter quam nubes ex aeris condensatione in media eiusdem regione obseruamus procreari; quæ quidem partium aerearum appositio, tam in media quam suprema aeris regione, à vario ventorum afflatu fieri assolet: sed colore differunt, secundum regionis & dæmonum eiusdem dispositionem siue aqueam, siue aeream, siue igneam; Imo vero (vt magnum mysterium iam aperiam) quemadmodum nubes, & omnia alia meteora (quæ à philosophis imperfecte mista nuncupantur) ab opposito seu contrario ventorum flatu, aerem appositione coagulando & condensando fiunt, in quibus aer condensatus est corpus, ventus, est spiritus, & anima impellens in spiritu immediate vecta, est dæmon seu angulus, ita etiã intelligendum est & colligendum, quod omnia composita seu perfecte mista, quæ à meteoris seu imperfecte mistis constituantur, eadem habent interna agentia atq; patientia. Videl. ventum qui ex subtili aere, & luce seu fulgore angelico conflatus, vel in ventre nubis occultato, & more animæ suum spiritum & corpus impellente, inseruit, vel manifeste apparet atq; è nube visibiliter exiliens: Hinc igitur accidit, quod infinita in rerum natura inueniantur composita, quorum singulum contrarias in se habet naturas & proprietates ab inuicem diuersas, quoniã ille ventus sperma ipsius primarium virtute verbi producens visibile, ex oppositorum simul atq; collateralium ventorum afflatu perficitur atq; permiscetur, cuius quidem sperma seu externum est aer visibiliter condensatus, at vero semen (quod est eius inuisibile internum) ex dæmonibus & spiritibus diuersis, & consequenter diuersarum naturarum atq; proprietatum, ortum est. Verbi gratia in opio vel papaueris succo sentimus naturam amaram, quæ de bile seu igne participat, at vero annodina eius dispositio est calori & igni contraria, vtpote quæ stupefacit, sensum aufert, & somnum mortiferum & profundum inducit. Vnde fit, vt flatus quidem Borealis eius meteori compositione præualeat. Similiter fumitoriam obseruamus esse operatione frigidam & siccam, & tamen ipsam amaram esse gustu colligimus, vnde spiritus diuersorum ventorum seu elementorum ei inesse videmus. Hic etiam procedit mysterium proprietatis illius rei quæ occulta dicitur, videlicet ab internis istiusmodi formis dæmoniis, quæ pro varia ventorum mixture in meteori compositione magis occulta, inscrutabilis esse videtur; Quod etiam videtur Cabalista confirmare in his verbis: *Est angelus tanquam inter Deum & naturam virtus media, à qua fiunt operationes in rebus, quas natura earum vel non faceret, vel sic faceret, quas alij prouenire dicunt à proprietate occulta, & alij quia tale.* Hinc (dico) rerum sympathiæ & antipathiæ ratio, mediante aere. Concludimus igitur quod ex quatuor ventorum afflatibus omnia fiant quæcunque sunt in cælis & terris: Nam primus auctor est ipse Deus, qui agit diuersè in hoc mundo, & secundum proprietates suas in agendo varias, & varia ei nomina, non essentialia, sed à proprietate desumpta, attribuuntur: Nã tametsi multa de Deo dicantur nomina, non tñ nisi vnicum ei reuera appropriatur hoc est *Tetragrammaton*, vt testatur Rabi Moyses, vtpote quod denotat substantiam creatoris significatione pura, in qua non est participatio, At vero eius nomina alia denotant rem cum participatione, ratione vel respectu operum seu actionum ab ipso in creatione effectarum: sic dicitur *Adonai* à sua dominatione, atq; per consequens causa gloriæ & honoris, vocatur etiam *Ehies* vtpote pater, seu *Cheten* quasi corona. Et *Hochma* h. e. sapientia, Et *Bina* h. e. prudentia, Et *Chesed* h. e. clementia, & *Geburath*, id est punitio, & *Tiphereth* quod est gratia, Et *Netreth* quod est Triumphus, & *Hod* h. e. laus, & *Iesod* hoc est redemptio, & *Malchad* quod est regnum. Vnde liquet, quod hæc sint eius quasi cognomina, quæ ei ascribuntur respectu earum actionum, quibus operatur hic in mundo. Atque per horum primum attributum videlicet *Cheten*, impluit Deus voluntatem suam immediate in ordines angelorum Seraphin, qui rem committit Archangelo Metatron, qui cum sit princeps primarius, in primum mobile infundit suam influentiam à quo inesse materiale rerum, hoc est aquam vniuersalem, mandato *Cheten* seu coronæ impluit: Secundum eius nomen cum participatione, est *Hochma* id est sapientia, quod voluntatem suam infundit in spheram angelorum Cherubin, quorum influentiam accipit Archangelus Iophiel, qui eius mandata in cælum stellatum, vtpote illud inesse formale transfundit, & ita vitam dat cuilibet creaturæ. Tertium est *Binah* seu prudentia, quod virtutem suam in cælum Tronorum emittit, qui prudentiæ voluntatem Archangelo Zaphkiel committit, eamque hic fideliter angelis seu dæmonibus cæli Saturni commendat, qui virtute spirituum inferiorum mediante aere, ab iis hæc atque illuc moto, finalem faciunt voluntatis Binach executionem, siue sit ad bonum, siue ad malum. Quartum est *Chesed* hoc est clementia quod in orbem dominationum emittit decretum suum, atque hi iterum, illud iterum Archangelo Zadkiel commendant, qui illud in cælum Iouis transfundens, ab ipsius spiritibus fataliter in inferiora implui facit, vbi à Dæmonibus in ventis natantibus, iuxta Dei placitum in actum produci-

Reuelin. in
Cabalist.

ducitur: atque huiusmodi influxus ad misericordiam & clementiam tendit. Quintum est *Geburath*, quod denotat punitionem atq; seueritatem, atq; hoc effectum suum in ordinem Potestatum transmittit, à quibus deorsum ad angelum Samael fertur, qui dæmonibus fatalibus Martis sphaeram gubernantibus, illud committit: à quibus spiritibus Elementi ignis commendatur, qui in ventis mouentes accomplent seuerum numinis Geburath edictum. Sextum *Triphereth* id est gratia ad virtutes, & illæ ad Archangelum Michael, atq; hic rursus ad spiritum sphaeræ solis occupantibus, atq; hi deniq; ad dæmones ventos Orientales frequentantes impluunt, qui gratiosa Triphereth mandata exequi properant, Septimum *Netreth* in ordinem Principatuū vim suam impluit (est autem *Netreth* idem quod *Triumphus*) qui illam Archangelo Hanael emittunt, atq; tandem eam in sphaeram Veneris infundit, cuius dæmones, qui sunt dæmones Archangelo illi subditi, in angelos infimi ordinis, ventos Occidentales frequentantes, illam deniq; influunt: Octauum est *Hod* seu laus, & voluntatem suam commendat ordini Archangelorū, qui causam Archangelo Raphael committit, atq; hic iterū dæmonibus ei subditis qui sphaerā Mercurii inhabitant, illam præbet, qui ad inferiora eam tandem impluunt, spiritibus Mercurialibus vndiq; in aere fluctuantibus, ventosq; & imbres incitantibus, tradunt, vt decretum *Hod* seu *Elohim* finaliter compleant, Nonum est *Iesod* seu redemptio, quod deorsum in ordinem Angelorum mittit mandatum suum quod à Gabriele Archangelo spiritibus sibi subditis & Lunam habitantibus, committitur, à quibus fataliter ad inferiora impluitur, & ab Angelis venti Borealis exequitur. Decimum seu vltimum est *Malchal* seu regnum, quod in sphaeram animarum transfundit decreti sui subiectum, & ab anima messiae commendatur cælo & Elementis sublunaribus, quibus vinculo naturæ imperat, & spiritus malignos vel ligat, ne creaturis sublunaribus damnum afferant, vel punitionis gratia liberos ipsos reddat. Sed & hæc optime obseruari possunt, si planetæ recte intelligantur, qui ventis præsent: nam sol orienti præest, vnde eius intelligentia ei parti dominatur, videlicet Michael, cui etiam nonnunquam se misceat ob loci naturam Mars cum Angelo suo Samuele. Porro occidentalibus ventis collateralibus præsent Iupiter & Venus: vnde Zadkiel & Hanael vim habent in ventis illius quartæ, sed Princeps loci est Raphael; Similiter Iupiter & Mars respiciunt Meridiem, non aliter quam illa & Saturnum eius oppositum, vnde Vriel qui habet Samaelis naturam ad dominium Iouis est ex parte occidentis, videlicet vbi Zephyrus spirat, similiter Luna & Saturnus septentrionem possident: vnde Gabriel qui est præses terræ lunaris & Zaphkiel, qui est dominus terræ Saturninæ huic Cardini præsent, Hanaelis autem Angeli Veneris gubernatio debet esse in illa parte, vbi Fauonius flat & spirat, atque inclinatur magis versus Boream, nam Raphael (qui est angelus Mercurii) punctum seu cardinem in occidente tenet æquinoctialem. Similiter Lunæ Angeli dominium est inter humiditatem occidentalem & frigiditatem Borealem, vbi Boreas vel Aquilo spirat, ita vt polus Arcticus de natura vtriusq; participet, vnde tam niues quam grandines producit ille Cardo. Sic etiam videmus, quod polus Antarcticus de natura Iouis & Martis participet, vnde fit vt partim humida sit hæc quarta & partim calida. At Mars (semper Orientem appropinquando) fortior est in sua natura, vt Iupiter ab Antartico ad Cardinem occidentalem vergens, gradatim viget in moderato si igne; nam maior vis frigida in Luna dominatur in Septentrione, vt eius humida natura libertate sua in meridie magis gaudet, ex quibus luculenter declarari videtur, quod Deus agit per ordinationem ordinationesq; immediate recipiunt Angeli, qui in cælo Empyreo astant coram Deo secundum eandem naturam quam pollicetur illa Dei proprietate, à qua fit influxus, deinde per vnum ex illis angelis commendatur dæmonibus fatalibus cæli ætherei, à quibus tandem spiritibus Elementaribus siue beneuolis, siue maleuolis, secundum naturam nominis Dei committitur, & secundum naturam angeli planetæ prædominantis, à quibus immediate in mundum sublunarem impluitur, & ab huius vel illius venti afflatu ad exitum perducitur Creatoris placitum; Ita vt nihil inueniri possit in hoc mundo, quod ab aliquo angelorum Cardinalium non procreetur. Vnde factum est vt ab afflatu Orientali dispositum sit elementum ignis in mundo infimo, & Triplicitas ignea in Zodiaco mundi medii, & calor ex qualitatibus, & cholera ex humoribus, & Æstas ex anni temporibus, & iuuentus ex ætatibus, & animalia ex compositis, & animalia progressiua ex animalibus, & semina ex vegetabilibus, & Mars & Sol ex planetis, & meteora ignita, & omnia, non composita tantum, sed etiam simplicia, natura calida & sicca. Similiter à vento Occidentali ordinatum est Elementum aeris in mundo sublunari, & Triplicitas aerea in mundo cælesti, & humiditas ex qualitatibus, & sanguis ex humoribus, & ver ex anni temporibus, & adolescentia ex ætatibus, & vegetabilia ex compositis, & volatilia ex animalibus, & flores ex vegetabilibus, & meteora beneuola, qualia sunt ros & pruina, & omnia tam composita quam simplicia, quæ sunt moderate calida & humida, seu temperate frigida & humida: Post hæc à spiritu septentrionali constitutum est elementum terræ in cælo infimo, & massa Saturni & Lunæ, simulatque Triplicitas terrea in cælo medio, & frigiditas ex qualitatibus, & melancholia ex humoribus, & Autumnus ex anni temporibus, & decrepita Senectus, ex ætatibus, & mineralia metalla ex compositis & reptibilia ex animalibus, & radices ex vegetabilibus, & nix cum grandine & gelu ex meteoris, & omnia tam composita quam simplicia, quæ sunt extreme frigida & sicca. Denique à flatu seu vento Meridionali disponitur elementum aquæ in regione elementari, & triplicitas aquea in cælo, & humiditas aquatica ex qualitatibus, & pituita ex humoribus, & hyems ex anni temporibus, & viridis senectus ex ætatibus, & mineralia lapidea ex compositis, & aquatilia ex animalibus, & folia ex vegetabilibus, & nubes ex meteoris aquosis, & omnia tam composita quam simplicia, quæ sunt humida & frigida naturali.

raliter, sed accidentaliter calida. Imo vero tam amplum est ventorum imperium, ut ad inferos vsq; se dilatet, cum ipse Phlegeton, quod est ardens in iis flumen, vento Orientali infestetur, cocytus illo occidentali, styx septentrionali, nam ut Phlegeton igne flagrat, sic styx frigore riget, & Acheron meridionali subiicitur. Morbi igitur Phlegmatici à meridie fomentum seu pabulum suum accipiunt, Melancholici à Septentrione, cholericici ab oriente, & morbi misti ex ventis collateralibus, hoc est inter Cardinales sitis, vel à ventis contrariis vnicum meteoron conflantibus. Vnde sat aperte explicatur (ut mihi videtur) quam absurda sint Ethnicorum medicorum sententiæ, volentes huius vel illius morbi causam esse pituitam, cholera, vel melancholiam, atque exinde credere faciunt discipulos suos res superficialiter cogitantes, quod si purgationibus aut sanguinis missione aut diaphoreticis tales humores auferantur, morbi vigorem cessare protinus, atque ita in errorem ducuntur extremum, nam experientia multiformi instructi, ipsum morbum etiam ablati humoribus prædictis, modo antea demonstrato, in peius ire admonentur, non enim est humor, sed ventus in illo humore, & spiritus, seu lux maligna, seu dæmon insanus in illo vento delitescens, qui nihilominus expurgata pituita, vel cholera, vel melancholia, remanet, & se contrahit in particula interne occultata, & se iungit ita cum spiritu sanguinis, ut sine curatione occulta non eradicetur. Atque huius curationis species vel à vegetabilibus animalibus, aut mineralibus in opposito flatu constructis & creatis, & consequenter spiritibus morbi auctori contrariis perficitur, vel à planetæ & angeli ipsius operatione completur, qui Angelo illi contrariatur, cuius subditi spiritus ægroto nocent, hominesque morbo afficiunt. Atque in huiusmodi curationis specie versati sunt sapientes veteres mediantibus sigillis, characteribus, & incantationibus, seu verbis apto modo prolatis, quibus ægros ad sanitatem pristinam reducere sunt aggressi, uti in morbis pestilentialibus, Epilepsia, Paralyti, flatu hypochondriaco, & huiusmodi aliis videre fas erit, de quibus in sectione secunda sequenti scilicet, copiosius Deo volente discurremus. Hic enim solummodo lectorem admonitum esse velim, quod non pituita sit in Epilepsia solummodo purgationibus & euomitionibus tractanda, quoniam praxi docemur, hæc parum aut nihil valere, quia natura spiritus in corpore delitescens est huiusmodi, ut vniuersum nutrimentum conuertat in humorem ei magis conuenientem, ut primum dominium habuerit in spiritum hominis naturalem; sic etiam in causis seu febribus pestilentialibus, atq; cæteris febribus etiam intermittentibus videmus, quod si crassa pituita & humor putridus euomitione vel purgatione hodie euacuetur, tamen crasso die ventriculum adeo humoribus putridis refertum obseruamus, ac si nihil materiæ die præcedente fuisset ablatum, nec purgatione huiusmodi vtpurimum mitigatur morbus, nisi in eius primordio, dum malignus spiritus per nutrimentum introductus in ventriculo adhuc maneat, & per sanguinis spiritum nondum dispergatur, tunc enim temporis accidere potest, quod euomitione vel purgatione ablato humore nutrimenti in quo spiritus ille seu ventus malignus delitescit, cum humore & in humore (qui est eius receptaculum) è corpore eiici queat: Sed de his infra latius.

CAPVT IV.

De meteoris humidis ab Hepatis, seu meridiei microcosmicæ flatu excitatis, & quod Angelus flans ab Austro habeat dominium in eum, ad conducendos ipsius flatus, vel ad salutem vel ad intemperiem morbidam.

AD polum vero microcosmi antarcticum spiritus me spirat, & discursus mei afflatum iam conuertit, qui ut in suo situ arctico opponitur, sic etiam natura ac dispositione sua ei aduersatur. Vnde fit, ut ventus vnus alterius soleat curare & moderare intemperies, nam venti Boreales, dicuntur aerem ab Austro perturbatum, planum & clarum efficere & (ut Isidorus affirmat) pesti quæ ab Austro prouenit, aduersatur; porro quod Boreas congelat, Auster dissoluit, & vicissim quod ab Austro dissolutum est, illud rursus Aquilonis seu venti Septentrionalis afflatu incrassatur, atq; induratur. Ut igitur exemplum à polis mundi maioris capiamus, Lien ita se habet ad hepâr, ut polus Septentrionalis ad meridionalem: non modo in situ seu positione, verum etiam in qualitate: nam ut ventus Septentrionalis obseruatur esse frigidus & siccus, & complexionem terrestrem possidere, sic etiam Lien est terrestris naturæ, utpote melancholiæ receptaculum, & consequenter vapores frigidos & siccos à sua plaga in microcosmum emittere testatur experientia: ex altera vero parte opposita, meridiem macrocosmi aquaticam & phlegmaticam esse, atq; etiam in temperie ad caliditatem & humiditatem vergentem, quare & huiusmodi conditionis ventos emittit, videlicet vaporosos, vnde & pluias in sua intemperie perpetuas producit; Non etiam eadem ratione in microcosmi loco lieni opposito, Hepate nempe, easdem conditiones & qualitates inuenimus, nam si auster in sua intemperie madidos procreat, & in mundo dispergit flatus, pluias cum tonitribus oriri experimur nonnunquam, videlicet quando Mars in illa quarta æquale cum Ioue dominium habet, videmus etiã quod Hepar ratione haud dissimili si temperie mediocri afficiatur, vapores nebulis simillimos procreat, sicut hyemali tempore iuxta flumina & stagna vapores seu fumos densos procreari cernimus qui tum postea in rores & pruinas terræ vegetationi commodas conuertuntur, sic enim in sacris scripturis legimus, *terram vniuersam in mundi principio* Genes. 2. 6. (antequam vlla pluuia in terram cecidisset) irrigatam, atq; ad commodam fertilitatem productam, idque nullo homine illam laborante: Virtute etiam huius temperiei Iupiter à meridie ipsam terram clementer irrigare, & madore salutifero reficere solet, quo terra salutifera & sæcunda fit, vnde dictum est, *terram visitasti* Psal. 65. 10. & *inebriasti eam, & plurimum ditas eam, multiplicasti eam riuo Dei pleno aqua.* Quales autem sint huiusmodi plu-

Psal. 71.6.

uiæ, describit propheta in his verbis, *Descendent sicut pluuia in vellus & sicut stillicidia stillantia super terram*, nam tales pluuia temperata seu nebula vaporosa in terra & plantarum venulas penetrantes illam pinguem, & has fertiles & fecundas reddunt. Eodem plane modo vapores & flatus huiusmodi madidi, in vniuersa corporis membra mediantibus venis diffusi, in sanguinem salutarem, & ad vniuersi nutrimentum ordinatum, conuertuntur, & huiusmodi est Hepatis secundum naturam flatus, qui in æquali eiusdem habitu consistit, utpote qui neque est nimis calidus aut humidus, sed temperatus. At si vapores sint aquei nimis, & ob caloris hepatis defectum grossi admodum (quod quidem accidit, quando Hepatis status frigore sit impeditus, hoc est à temperie calida ad intemperiem frigidam vergant) tunc illi confestim in aquas stagnales condensantur, & illas hydroposia species producant, quas Anasarcam & Ascitem vocant: Non aliter quam spissior aeris vaporosi pars, mediante frigore hyemali, partim in plaga septentrionali, partim in illa meridionali, ob caloris imbecillitatem in pluias grossas & ponderosas seu niues & grandines conuertitur, quarum copia in pluiam conuersa, fontes & flumina, lacus & stagni implentur, & in terra inundationes & paludes fiunt, ita vt vel aliqua integra terræ portio hydropica fiat, venæque eiusdem aquis loco succi fecundissimi turgent, atq; huiusmodi aquæ ut plurimum ita fiunt in microcosmo vt copiosa pluuia in macro: quæ accidit propter concursum duorum ventorum oppositorum meridionalis scilicet & septentrionalis, aerem intermedium assidua oppositione in nubem condensando, & incrassando, vbi nihilominus Auster est prædominans, & flatus ille hac de causa Australis dicitur, vnde & frigiditatem à septentrione, & humiditatem à meridie accipit, quæ simul iunctæ aqueam producant naturam. De hac re, videlicet de nubium generatione, contra Peripateticorum opinionem amplissima in tract. 1. lib. 7. & cap. 4. *Physices nostra historie* facta est mentio. Porro, si vapores sint leues & igneæ, sed non accensæ naturæ, catarrhū generant calidū & defluxiones acutas, hocq; sine febre euidente, at non sine sensibili intemperie calida: non aliter videmus in aere macrocosmico ab afflatis Australibus, & etiam Euro austro spirante, imbres in mense Aprilis à media aeris regione copiose cadere, etiam terra ardore solis euidenti minime adhuc tacta; At vero, si cum coruscatione, fulmine, & tonitru ueniat, ventus huiusmodi Australis aerem inflammat, & æstuosos seu putridos producit effectus, sic etiā vbi fulgor Martialis seu biliosus in cista fellis microcosmi residens, ex plaga hepatica, cum vapore sicco euolat; aerem intermedium in ventriculo & visceribus fluentem desiccatur, vitiat, & febres putridas hac ratione inducit cū murmure & eructatione: Imo procreat vera Apostemata illa quæ phlegmona & carbunculi dicuntur, hinc inde videlicet ex pituita nimia affatione condensata, & ignea natura in eo conclusa in purulentiam reducta; At vero si flatus hic utcumq; australis, sit à stella caniculari & eius dæmone gubernata; & præcipue à Marte ac suo Angelo Samaele: vel vt cū sacris literis loquamur: à Principe potestatis aeris, quæ Magi *Muirim* vocant id est dæmonem meridianum seu spiritum æstuantem & furentem in meridie, tunc est ventus hic valde subtilis & magis ficcus quam humidus, & de natura elementi ignis; Et huiusmodi est Euro-Auster de quo sic loquitur Moyses, *Ecce septem spica tenues & aduste Euro*, Et huiusmodi flatus meteora ignita pariunt, Cuiusmodi sunt cometæ, lanceæ ardentes &c. Quibus in mundo minori respondent Pestis & febris petechialis seu pestilentialis, quæ à vento subtilissimo & calidissimo (ei simili qui in igneo elemento spirat) locatur dicitur. Atque hinc accidit etiam quod apparentibus huiusmodi in suprema aeris regione meteoris, fames, pestis, & morbi Epidemici ut plurimum sequuntur. Atq; ratio in promptu est, videlicet quia dæmones ignei natura maligni, venti æstuantis efflatu liberi & fortes iam redditi, (nam spiritus ignei euitant ventos Boreales, vt & frigidi & aquatici Euri Austriue flatibus resistunt) & è carcere Æoli iam liberi, suo halitu contaminant aerem, & seminaria suæ contagionis, imo vero & scriptos vndiq; dispergunt in aere, imo vero se miscunt cum spiritu, vel mediante alimenti succo, in ventriculum attracto, & tunc morbi peracuti esse solent, & diutius perdurant antequam morte afficiant, & fit cum sensu vel labore extremo, vel mediante aere per inspirationem in læuum cordis thalamum attracto, & tunc etiam nihil quasi sentientib. ægrotis, & satis bene se habentib. astantium iudicio, maculæ nihilominus Petechiales apparēt, & subita peste moriuntur: nam in hoc casu cor atque spiritus in arteriis conclusi venenoso horum dæmonū flatu contaminantur, atque ita partibus etiam naturalibus intactis, misere & quasi nescientes idq; confestim pereunt. Maculæ vero apparentes non ab orificiis venarū, verum etiam ab illis arteriarum procedunt, quæ sunt iudicia euidentia spirituum vitalium infectionis: Causa igitur febrium pestilentialium & acutarum, sunt dæmones ignei & in ventis leuissimis & siccis inclusi: Nā reuera cum homo sit mundi filius, necesse est vt ipse de membris paternis participet atq; ab iis sustentetur, imo vero vt partes (quas homo à suo patre acceperit) iisdē in homine fungantur officiiis quib. in eius patre, flat ergo ventus septentrionalis, flat Australis in mundo virtute spirituum, spirat etiam ventus in homine mediante dæmone mundano vel ad morbum, vel ad sanitatem; ventus igitur mundanus ab humano non diuiditur, sed quasi continui sunt ad inuicem, vnde dæmones in mundi ventos dominium habentes simul atque præsumunt & insunt ventis microcosmi, nam tā infinitæ sunt huiusmodi formæ spirituales in aere, vt sint instar pisciculorū in finitionis in mari magno natantis, nam à Philosophis imo vero à sacris literis spiritus mundi pro mari magno habetur, cuius portio si in nube contrahatur, & spiritus hi se etiam contrahunt, & cum nube visibiles in forma fulguris demonstrant. Sunt enim dæmones hi quasi formæ lucidæ, quæ pro venti natura pellunt aerem patientem pro suo arbitrio, vnde factū est vt nubes obseruetur nubi occurrere, & fragore quodam alteram altera collidere, vnde tonitru exauditur, quod fit propter colluctationem turmarū seu turbarum spirituum diuersarū naturarum. Hinc nostræ opinioni astipulatur vt videtur Porta lucis in qua sic legimus, *A terra vsq; ad firmamentū non est locus vacuus, sed omne plenum formis* qua-

Paul. E-
phos.

Genes. 41.6

qua-

quarum alia sunt pura, alia capaces gratia ac miserationum, alia sunt fada & noxia, tentatrices & commorantes, & volantes in aere. At vero quomodo hi spiritus diabolici in mari mundi versantes cum spiritu humano se miscent, nos docet Artorius in clauae maiori sapientiae ubi ita inquit, sunt quaedam infirmitates in quibus se adiungit diabolus humore egrediente à suo temperamento, ac perturbante ipsam sanitatem, & hoc maxime accidit infirmitatibus ex cholera prouenientibus, cuius causa est ista, quia scilicet causa ipsius cholerae est calida & sicca, ut ignis, Diaboli vero substantia ex duobus componitur, ex igne nempe qui est eius occultum seu forma, & aere qui est eius manifestum seu corpus, vnde fit, ut facile in morbo ex cholera Diabolus sit praesens & sese cum bili admisceat, vnde sequitur quod eius malignitas quotidie augetur, quousque anima recedat à corpore. Hæc ille, ac si dixisset, quod ventus seu spiritus malignus igneus cum suo simili facillime iungatur, & suae malignitate æstuosa temperamentum fabricæ destruat; Nam bilis nihil aliud est quam aer igneus vento quasi Euro condensatus, cui etiam ventus ille cum suis spiritibus bonis occultis inest, dum intra sanitatis limites reseruantur, at vero si malus spiritus seu dæmon æstuans se permisceat cum eo, statim furens deuenit, & extra sanitatis margines protinus euolat, corpusque incendio Phaeonteo flagrat, atque marcore atque vrigine desiccatur.

Possum ego hoc in loco ventorum oppositorum flatuum effectus declarare varios, videlicet Septentrionalis & Meridionalis, id est Lienis & hepatis, Orientalis & Occidentalis, id est, cordis & vasorum spermaticorum, simul atque viscerum, Euri & Cori, seu Hypochondrii dextri, & vasorum spermaticorum sinistrorum, simul atque iliorum, Aquilonis & Affricæ, id est, hypochondrii sinistri, & vasorum spermaticam dextrorum atque intestini coli. Est autem ventriculus quasi commune medium, per quod huiusmodi venti contrarii sic spirant, & spirando meteora condicione diuersa procreant, vteorum effectus tam ad infirmitatem vergant, quam ad valetudinem: Nam Borealis ventus, qui est frigidus & siccus, occurrès Austro, qui est calidus & humidus, sperma ac sanguinem in microcosmo, seu nubes & aerem spissum in macrocosmo producant, ex quibus talibus mixta faciunt, eritque complexio magis ad illam plagam tendens seu vergens, quæ dominium habuerit in regione aeris, hoc est qui fortius & per excellentiam flare videbitur, verbi gratia, si Auster præualeat, dispositionem magis humidam & ad pituitam salisam seu adustam vergentem facit, si septentrio, tunc reddit spermatis vel nubis naturam ad flatum sicciorem & frigidiorum inclinaram, at cum humiditate quadam commista, quæ est eo magis viscosa, glacialis seu vitrea, quo maiorem habet venti septentrionalis vim, & virtutem super austrum: Atque ita etiam se habet res in mundo humano. Ita ut varii obseruantur esse huiusmodi complexionis gradus ab oppositione horum duorum ventorum, secundum maius aut minus vnius in alio dominium. Vnde ortum est quod si dæmones seu spiritus prauis venti depressi, inuaserint spiritum venti in natiuitate exultantis, & super naturalem nati spiritum dominium habeant, tunc quidem conuertunt habitum illum naturalem vitæ sanæ commodum in dispositionem morbidam quam præternaturalem vocant medici. Nonne videmus hoc idem in mundi aere accidere, quum scilicet quandoque ventus Borealis, vel Septentrionalis vel Corus, pellunt nubes à Septentrione Meridiem versus, in opposita horizontis cuspide ventum contrarium Austrum videlicet nubes contrariorum dæmonum vehicula seu currus, contra venti Borealis in hæmisphærio prædominantis nubes & flatus violèto quasi motu, rapi & vehi cernimus, vnde aer paulo ante placatus satis, & tēpestas, & nubibus magnis non obductus, iam statim tenebris & tonitru, & fulgore perturbatur, & vniuersa hæmisphærii natura præternaturaliter atque agrotare videtur. Dicitur igiturque status ventorum naturalis in spermatis compositione, seu potius in tempore quo aer ille attrahitur per inspirationem, qui postea in semen conuertitur, erit nati dispositio, secundum naturam dum hic viuit, & quod omnis ventus huius dispositioni contrarius, aggrauabit spiritum nati, & luctabit cum eo non aliter quam ventus cum suo opposito in mundo maiori, atque his ventis dæmones insunt, qui eos pro & contra mouere solent. Infinita de harum rerum demonstratione hic proferre possemus, sed plenior huius rei discussio, sectioni huius secundæ destinatur. At vero verbo vnico iam dicam, quod huius rei veritas ab effectu comprobatur; nam venti borealis natura (vbi antea dictum est) male sanos Austri afflatus effectus curare solet, eius halitum putridum corrigere, madorem desiccare, calorem frigore moderare, atque quicquid hic dissoluere est aggressus, id ille statim ligat, & congelat halitu contrario. Atque ita res se habet in lienis & hepatis in mundo minori afflatibus. Porro etiam, quia spiritus nati naturalis est ex parte venti prædominantis, ideo si dæmon aliquis venti oppositi illum inhabitet, illum vexat & eiusdem dæmones oppugnat fortiter, atque hinc est, quod si quis Epilepsia afficiatur, spiritus ille malignus magis spiritum humanum affligere obseruatur, quando ventus ille flat ex cuius est regimine & societate. Hinc etiam est, quod tempore pestis multi intacti euadunt, hoc est ipsi, quorum spiritus naturalis est de natura venti morbo afficientis: quoniã cum iis dæmones nocentes sunt familiares, sic fæmina illa (iuxta Galeni historiam) quæ ab infantia sua Cicutæ succum absorbere solebat, ab ipso tandem intoxicari nequibat, cum tamen omnes homines afflatus contrarii dæmonum horum pestiferorum rabiem persentiant vsque ad vltimum suspirium. Sed ad rem procedamus, ventus etiam subsolanus Orientalis, qui flat contra Fauonium in occidente, est calidus, siccus & igneus, sed temperato more, quia frigiditas Borealis mitigat caliditatem suam intensam, & humiditas Australis moderatur eius siccitatem igneam, vnde Angelus solis videlicet Michael habet præcipuum dominium super istam quartam, qui est largiter vitæ, hic vitæ spiritui rectissime accommodatur, quippe qui in æqualitate consistit inter extremam frigiditatem in septentrione & humiditatem in Meridie, atque hæc est ratio quod iuxta Tedaci Leui annotationem, Angelus Michael qui regit istam quartam est ex parte clemētiae atque miserationum, & Sol, cui præsidet Michael, est fons vitæ, ut testantur omnes philosophi, nam & eius

ventus etiam oppositus temperat flatus calidos ab hac plaga emissos, cui etiam Raphael (qui est medicina Dei) præest; unde ut ventis orientis vitæ functionibus subiectum seu pabulum assidue ministrat, in mundo, sic & ventus Occidentalis medelam exhibet morbis, qui valetudini opponuntur, nam & Raphael similiter est ex parte clementiæ, uti testantur Cabalisticæ: cum viceversa Gabriel qui regnat in quarta septentrionali sit ex parte iudicii & seueritatis, atque etiam Vriël mundum putredine afficit, morbosq; contagiosos à quarta sua Meridionali, regnante dæmone Meriri spirat: Ut igitur Deum vitæ & lucis Principem, & Diabolum tenebrarum & mortis autorem videmus, ut in hoc mundo bonum & malum reperimus, ita etiam in mundo ventos inuenimus, mediocriter bonos & malos. Sed ad rem redeamus, mixtio afflatus Subsolanii cum illa Fauonii, producit complexionem in homine mensi maio similem, videlicet mixtionem completam ex quatuor qualitatibus, nam caliditas cum siccitate Orientis amplectitur frigiditatem cum humiditate temperatam Occidentis, unde sanguinea & salubris est producta in spermate aereo temperies & constitutio, calidum ergo innatum fiat Michael à regno suo solari ab Oriente, & humidum radicale Raphael ab Occidente, utpote Iouis nuntius: Est enim Raphael princeps Mercurii intelligentia, qui Mercurius est nuntius Iouis, unde ex utroq; afflatu temperamentum vernale seu æquale producitur. At vero ex temperamento Borealis venti & Austri morbida fit constitutio, quia seueriter agunt harum plagarum Angeli cum aere intermedio, unde fit ut à vitæ sanitate sperma ut plurimum distet, propter innaturale bellum quod inter hos duos ventos factum est. Notare vero dignum est quod ille ventus qui dominium habet in sibi oppositum, prærogatiuam habeat & prioritatem in nati complexionem, verbi gratia si Boreas in Austrum complexio erit magis frigida & sicca, seu Melancholica, si Auster, magis phlegmatica & aquea: Si Subsolanus in Fauonium erit illa magis calida & sicca, aut viceversa frigida aut humida moderanter, & vernalis: Porro etiam, si in collateralibus ventis Affricus fortius spirat, quam Aquilo ei oppositus, complexio erit magis temperata humiditate quam siccitate, & tamen frigiditas Aquilonis moderatur caliditatem Australem Affrici; Atq; accedit hæc complexio ad naturam Iouis aliquantulum. At si flatus Aquilonis præualeat, erit complexio magis sicca & frigida, quam calida & humida, atq; huiusmodi complexio plerunq; producit melancholiam ex pituita adusta. Similiter Euro-auster flans aduersus Corum, & dominium habens, Cholericam producit naturam, quæ propter contrarios Cori flatus, morbos sæpicule biliosos producit: At si Corus præsit in dominio suo, bilem procreat adustam & melancholicam.

Concludimus ergo, quod Deus producat hos omnes flatus in hoc mundo, ut secundum naturam suam Circulum tam ad generationem, vitam & sanitatem, quam ad corruptionem, infirmitates & morbos operetur. Atq; ut ad plagam Meridionalem (cui dæmonium, aeris princeps Meririm hoc est dæmon meridianus, & spiritus æstuans & furians in meridie præest, quem Paulus ad Ephel. vocat principem potestatis aeris humis, de quo etiam intelligit sapiens, ubi dicit, quod *spiritus potentie & spiritus potestatis vel virtutis stabit contra impios; & tanquam procella seu turbo venti iactabit eos*) sermonem iam deniq; conuertam; Propheta Abbakuk verbis planissimis denotat modum, per quem Deus à meridiano suo flatu, meteora in aerem præternaturalia producit, quibus tam mundum quam ipsum hominem in sua ira ægrotare facit, verba eius sunt huiusmodi: *Iehoua opus tuum conserua, interea temporis notum fac, in commotione ira misereri recordare. Deo à meridie veniente operuit celum decor eius, & laude eius plena fuit terra. Et splendor tanquam lucis affuit, cornuaque ad latus ipsius ei, quamuis ibi absconditio esset roboris eius, Anteuit ipsum pestis, & præcessit Antrax, & pedes eius, ubi autem constituit mensus est terram, vidit & disturbauit gentes.* Quod quidem & Propheta luculentius sic explanat, *Ne timeto à pauore nocturno, à sagitta volante in die, à peste in caligine seu nocte peruadente, à lue vastante in meridie, vel (ut interpretatur Hieronymus) à dæmonio meridiano, plaga non appropinquabit ad tentorium tuum, nam angelis suis præcipiet de te, & conseruabit te in omnibus vijs tuis.* Per illum ergo Abbakuk sermonem videmus, quomodo Deus à meridie apparens, & properans fulgure & tonitru, atq; nube circumclusa, fecerit pestem & morbos contagiosos nuncios suos, quibus gentes ei rebelles perturbat; atq; etiam quod peculiarem suæ vindictæ locum in terra assignauerit, ut non innocentes pro nocentibus flagellis suis lethalibus affligeret, per consequentem vero Dauidis affirmationem videmus, quod ventus seu plaga meridionalis sit pestifera, & quod agens in eo sit dæmonium, quem Magi Cabalistici Meririm, seu dæmonium æstuans & furians in meridie vocant, & quod tam curantur ipsius spiritus venenoli effectus, ab angelis bonis, quam etiam mediantibus iis, spiritus humanus præseruetur contra illorum insultus, & per omnia vide quod in mundo maiori meteora (quæ præternaturaliter, & more passionum seu morborum in mundo se habere, Lib. 7. c. 1. Tractatus primi de Physica macrocosmi historia explicauimus) ab afflatu diuino proueniant, ut capite sequenti latius ostendemus: Quare dicimus quod si homo sit mundi filius, atq; hic filius non modo partium suæ compositionis fabricam, verum etiam earum nutrimentum seu pabulum à parentis vberibus quotidie hauriat, sequitur inde, quod venti seu spiritus eiusdem tam secundum, quam præter naturam moueantur, ad motum spirituum & afflatuum sui parentis, à quo vitam, esse, & sustentationem habet, & consequenter, quod ægrotante parente seu nutrice, infans etiam de nutricis suæ almæ passionibus gustet, & participet, præcipue de illius flatibus qui spermatis (ex quo generatur) naturæ sunt contrarii: Nam si venti Borealis sit natura ligare & constringere illos spiritus, quos Auster dissoluit & liberos fecit, & per consequens aerem crassum & morborum patrem attenuare, materiam eius grossam constrictione à subtili separando: Similiter si viceversa Austri natura sit eos humores dissoluere, & relaxare, quos Boreas constrinxit & congelauit, non est dubium, quin flante vno horum oppositorum, non modo alter ei positione & qualitate aduersus detrimentum patiat. Verum etiam meteora eiusdem tam secundum naturam, cuiusmodi in ma-

Sap. 5. 24.

Abak. 3. 2

Psalm. 91.

in ma-

in macrocosmo est nubes & vapor, ad animalium & vegetabilium vitam sustentandam ordinatus, quam sanguis & sperma in microcosmo, & consequenter caro & foetus ab iis procreati, patiantur venti contrarii insultus. Hinc ergo morbi, & tam corporis quam animi passiones, quemadmodum, è regione, flante vento naturaliter se habente reficiuntur animalia & conualescere solent: Atq; hinc erat Hippocratis & Galeni de ventis obseruatio, secundum quorum afflatum ab euentu instructi, motus tales futuros prognosticarunt, cum tamen nihilominus horum morborum & ventorum rationes seu causas internas ignorauerint.

CAPVT V.

Quomodo Deus sit spirituum princeps, & quod spirituum angelicorum proprietates variae à variis Dei nominibus, ab actionum eiusdem in hoc mundo proprietate dependeant.

Testimonia de demonum seu spirituum tam bonorum quam malorum cum in macrocosmo tum microcosmo spiratione seu actione. Et tandem ratio meteororum vtriusque mundi supernaturalium explicatur.

VT Deus est spiritus (à spirando) viuens, sic & ipse vitam atq; essentiam spiritibus suis spirat, atq; quatenus est Deus, dominium habens, tam in luce (vnde & Deus patens, & Aleph lucidum nuncupatur) quam in tenebris (vtpote qui Deus latens & Aleph tenebrosus) eatenus est Deus spirans per vltimum ad generationem & vitam, simul atq; sanitatem eiusdem tam temporaneam quam æternam, quæ saluatio dicitur, vt per primum ad creaturarum infirmitatem, & priuationem & languores. In proprietate ergo sua vltima à sapientibus & Rabibus Hebraicis *Chesed* hoc est clementia vocatur, cui præest nomen Dei benignitate plenum *El* & *Tiphereth* seu gratia, respectu cuius proprietatis *Eloah* nuncupatur, quorum primum eius cognomen præcedit erroris seu peccati commissionem, videl. clementia quæ semper erat apud Deum ante vltimum tempus, porro & *Iesod* appellatur hoc est redemptio, cui præest nomen *Sadaï* per quod arguitur clementiæ & gratiæ diuinæ effectus, & vltimum in effectum producit à peccati commissione. At vero in proprietate sua prima *Geburah* dicitur, id est punitio, cui præest *Elohim Gibor*: seueritatem arguens. Atq; etiã *Netzereth* seu Triumphus, & *Malchut* id est regnum. Vnde per primum vindicat se de inimicis suis seu rebellibus, per secundum victoria potita, victoriæ suæ Trophæum figit, & per vltimum victis malignis spiritibus regnat in secula seculorum in subditos seu creaturas suas. Vt igitur est spiritus in tenebris vagans, sic abscondit faciem à creaturis, & tunc propter illius faciei absentiam, spirat è tenebrarum regione flatus infirmitatis & mortis seu priuationis, at vero ostendente faciè suam sanitas & vita restituitur; iuxta illud Prophetæ, *Creatura Deo abscondente faciem suam conturbantur, emittente spiritum suum respirant.* Sed hoc à mundi primordio, videl. diuinam in mundo & creaturis spirationem tam ad vitam quàm ad mortem, tamq; ad sanitatem quàm ad mortem ordine huiusmodi sacrorum Bibliorum instantiis sic comprobamus, ac primum cum spiraculi benedicti, clementis atq; beneuoli testimoniis iam incipiam.

In primis vt ad mundi creationem spiritus domini (qui à spirando dicitur) ferebatur super aquas, informans nigri abyssi substantiam deformem, sic etiam ad microcosmi fabricã, ficto ex puluere terre eius externo, sufflauerat in nares eius vitæ spiraculum, quo factus homo anima viuens, q̄ autem hic spiritus semper, vsq; ad corporis & animæ disunctionem permaneat, & vitæ functionem in eo spiret, ex sequentibus liquet, *Dixit enim Deus, Non permanebit spiritus meus in hominibus in æternum, sunt itaque dies eius 120.* Nec quidem inerat ventus hic diuinus homini tantum, sed & omnibus aliis creaturis, quare alibi dixit Deus, *Efficiam vt veniat diluuium aquarum super terram, ad perdendam omnem carnem, in qua est spiritus vitalis infra celum, quicquid in terra est, exspirabit.* Et alibi scriptum est, *Spiritus Dei incorruptus inest omnibus.* Vnde etiam alibi dixit Salomon, *Spiritus hominis & bestia & euentus eorum idem sunt, Vt moritur hic, sic & ille.* Sed & totum in hoc confirmatur. *Spiritus domini implet orbem terrarum.* Quod autem spiritus hic in mundo quoad nos sit quandoq; bonus, & quandoq; malus (licet reuera sit semper idem & permanens, quamuis vbi vult spirare soleat) vt ex multis sacri scripti locis colligere fas est iuxta illud, *Bona & mala, vita & mors, honestas & paupertas à Deo sunt,* In sensu autem meliore dicitur *spiraculum vitæ*: quo ornauit Deus tam macro quam microcosmum, macrocosmum dico, vnde dicitur, *Etum est, creauit Deus celum & terram, spiritu suo increato: & spiritus Domini impleuit orbem terrarum, & microcosmum, vtpote in quem inlauit Deus spiraculum vitæ, Atq; gratia huius spiritus dictum est, quod creauit Deus vt essent omnia, & sanabiles fecit nationes terrarum;* Vnde dixit etiam Dauid, *Animam meam quietam efficit Deus, vociferantem ad te curasti me, & eduxisti ab inferno.* Et alibi, *Emittente Deo spiritum suum reficiuntur eius creatura.* Et alibi, *Vita prolongatio est benignitas Dei.* Et alibi, *Per spiritum sapientiæ multiplicantur dies, & adiciuntur homini anni vitæ,* Et propheta regius sic loquitur, *Si tu illustras lucernam meam Iehoua Deus meus, splendentes efficit tenebras meas.* Apud Iobum etiam legitur *Visitatio tua conseruauit spiritum meum.* Et Dauid dicit, *Quem visitauit Deus salute sua, fruedere possunt à iustitia persequente, & ventilari à spiritu potentie tue.* Et alibi, *Spiritus potentie & spiritus virtutis stabit contra impios, & tanquam procella & turbo venti iactabit eos.* Porro alibi dicitur, quod *spiritus Iehouæ recesserat à Saule,* perturbabatque eum spiritus Dei malus, seu spiritus malus à Iehoua, similiter percussit Diabolus Iobum vlcere pessimo, vnde clamauit ipse, *spiritus meus est corruptus, dies mei extinguuntur.* Et alibi ait; *Extollis me in ventum, ei imponis me, & efficit vt desuam substantia.* Et alibi, loquitur Deus in increpatione per dolorem in lectulo: Vnde liquet, quod

Ps. 104. 29

Gen. 6. 3.

Gen. 6. 17.

Sap. 12.

Eccles. 3. 19

Sap. 1.

Eccl. 11. 14.

Iob. 26.

Sap. 1.

Sap. 1.

Psal. 23. 3.

Ps. 104. 29

Psal. 90. 14

Prou. 3.

Psal. 18. 24

Iob. 10. 12.

Psal. 106.

Sap. 11. 21.

Sap. 5. 24.

1. Sa. 16. 15.

Iob. 2.

Iob. 16. 23.

Iob. 33. 19.

Deus nominetur pro primo agente, tamen si reuera Diabolus eius minister, mandatum eius immediate exequetur. Hinc etiam inquit Dauid: *Vox Dei est in ira & in astu aduersus improbos*: Et alibi. *Depluit super improbos, prunas, ignem & sulphur, spiritusque procellarum portio poculi eius*. Et in Moyse habemus, *Iratusque contra eam est Iehoua*: Ecce Miriam apparuit candens lepra. Et alibi, *Faciet Iehoua vt adhæreat tibi pestis donec consumaris*, Iehoua te percutiet tabe calida & æstuante, ac adurente febre & siccitate ac vrigine &c. & percutiet te Iehoua amentia & cecitate, Et propheta regius dicit, quod ira Iehouæ sit vt ignis consumens, & alibi, *igne absumet Deus improbos*. Et alibi. *Effunde æstum in alias gentes*, Et Iob dixit, *Sagittæ omnipotentis in me grauiore, virus earum ebibit spiritum meum, & conturbationes Dei quæ acie instructæ sunt, oppugnant me*. Similiter dixit Deus: *Ecce, manus mea erit super agros & super equos, & super asinos, & super camelos, & oues & boues pestis valde grauis*, Ex quibus liquet, quod Iehoua hic nominatur, ac si hæc omnia fecerit immediate, cum reuera ipse ordinatione, & angeli eius mali tanquam eius ministri execuri sunt voluntatem suam, vt in Iobi plaga declaratur. Similiter licet in eodem capite dictum sit, quod *deuastator domini caderet omne primogenitum in terra Ægypti*, tamen posthæc in eo legimus, *Fuit autem sub mediam noctem vt Iehoua caderet omne primogenitum in terra Ægypti*, Vbi ordinator & primus motor pro execute, & immediate in actum mouente, hoc est Deus pro suo ministro accipitur. Quod autem angelus seu dæmon sit spiritus, & quod spiritus sit ventus, & quod ventus huiusmodi operetur in aere alibi est dictum. Atque hic spiritus tam maligni quam boni motus, fit in aere vel manifeste, vel occulta spiratione. Spiratione enim tam manifesta & tempestuosa vsus est Diabolus, ad voluntatem Dei in Iobum exequendam. Vnde dictum est, *ignis Dei cecidit in pecudes, in pueros, & consumpsit eos*, vbi de tonitru & fulgure loquitur, Et postea, *Ventus magnus venit à plaga deserti, quo impetente quatuor angulos domus, corruit illa super pueros*, vnde in primo impetu Diabolus cui datur dominium in aere, se miscet cum fulgure seu fulmine & tempestate, ad voluntatem Dei exequendam, & in vltimo, aerem perturbat, & vento violenti fit quasi anima, aerem impetuositer ante se mouens. Vnde liquet etiam, quod Diabolus mouere nesciat, nisi à Deo moueatur, nam & ipse agnoscit, actiones suas esse opera manuum Dei; vnde dixit Satan, *Enimvero, mitte queso manum tuam & attinge quæcumq; sunt ei, nisi in os tuum maledicturus sit tibi*; Et respondit Satan Iehoua, *Ecce, quæcumq; sunt ei in manu, tua sunt*, Ac si dixisset, factua mandata mea &c. Porto Diabolus nonnunquam spiratione occulta operatur. Atque huiusmodi eius afflatu secreto, mouebat spiritus gentes Sabæorum, vt Iobi pueros acie gladii percuterent, & vt Chaldæi irruerent in Camelos Iobi, vt caperent eos, & pueros eius gladio interficerent, qui ante huiusmodi afflatum seu motionem occultam non ausi sunt illud contra Iobum aggredi. Sic etiam dixit Deus, *Ecce ego indam ei spiritum, vt audito rumore reuertatur in terram suam*. Talis etiam fuit spiritus mendacii, quem Iehoua indidit ori omnium prophetarum, regis Achab, Et spiritus Dei malus perturbabat Saulem; quod quidem factum est permissione diuina: Nam tam propinqua est natura spiritus humani cum illa dæmonum huiusmodi aereorum, vt facillime se iungat dæmon cum eo, eumque seducat, & trahat quo vult, nisi Deus hominis spiritum contra eorum insultus defendat, vnde inquit Satan ad Iehouam, *Nonne tu obsepisti eum, domumq; eius, & quicquid est ei circumquaq; &c.* Præterea & spiritus seu angelus bonus, per spirationem etiam tam manifestam operatur in aere quam occultam, Nam sic inquit Elisha ad Eliam, *Spiritus Iehouæ auferet te nescio quo*. Similiter, videndum ne forte spiritus Iehouæ sustulerit eum, Et in Danielis historia legimus, quod angelus domini (qui & ventus atq; spiritus dicitur) prehenderit Abakuk vertice, & Babylonem portarit eum, quod autem angelus sit ventus formalis, in præcedentibus satis aperte est dictum, Similiter, Philippus baptizato Eunucho, per aerem à spiritu transportatus est, vt & Christus à spiritu in desertum, ipsum tentandi gratia ferobatur, Similiter, vidit spiritum Dei descendentem sicut columbam, & residentem super se. Denique idem spiritus occulte spirat in spiritum hominis, ipsumque diuinitate inspirat, vnde dicit Samuel, *Spiritus Iehouæ locutus est in me*, sic etiam dictum est, quod *Spiritus Iehouæ esset in Iosepho*, & alibi, quod *spiritu sapientiæ plenus esset Iehosua*, & alibi, *Spiritus Iehouæ cepit esse cum Samson in castris Dan*, & benedixit ei dominus, Similiter spiritum Cyri regis excitauit Iehoua. Atiam tandem ostendemus, quomodo spiritus naturaliter in sanguine humano inclusus, passionibus tam bonis quam malis, secundum præternaturalium bonorum vel malorum spirituum accessus ad eum, patiat. Quod autem ad passionem spirituum bonorum attinet, in primis legimus, *Quod anima mea magnificat dominum, & spiritus meus gaudet in Deo saluatore meo*, hoc est in spiritu Dei delectatur & exaltatur spiritus meus, Et alibi, *quem visitabit Deus salute sua, fruetur bono*, Et alibi. *Benedicite populi Deo nostro qui restituit animam nostram in vitam, & alibi, Anima iusti attollitur ad Deum*. Et alibi, *Anima mea latatur in Deo*, & alibi, *latifica spiritum meum*. Et alibi, *Anima mea redi in requiem tuam, cum Iehoua sit benificus erga te*, Et alibi, *Animum meum ad te attollo*, & alibi, *Spiritus non erat amplius in regina Saba*. Vbi anima pro spiritu sanguineo, in quo est vita, intelligitur, quæ omnes passionem à bonis spirituum Dei afflatibus inspirantur, in quibus passionibus cor dilatari dicitur, quemadmodum in sequentibus luculentius declarabimus, Porro, & spiritus humanus passionibus præternaturalibus mediantibus malis Dei spiritibus affligitur, In tali sensu loquitur Rex David, *Spiritus meus obruit se in me*, Et alibi, *Spiritus meus consumitur in me*, Sic etiam Iob dixit, *Spiritus meus angustatur*. Et alibi dicit, *Virus sagittarum omnipotentis ebibit spiritum meum*, Et alibi, *Spiritus meus est corruptus, dies mei extinguuntur*. Et dixit Christus, *Anima mea tristis est ad mortem vsque*, Et Iob dicit, *Animam seu spiritum suum laniare stultum furore suo*, Et alibi, *Animum impij emollit Deus, & perturbat eum*, Et alibi, *Anima mea est amaritudine affecta*, Porro etiam in eodem sensu dicitur, *Quod spiritum suum conuertat impius contra Deum fortem*, Quo etiam modo dicitur, *Quod Deus obdurauerit cor Pharaonis*, Et etiam spiritus hominum obdurat pro placito, Denique spiritus malus Iehouæ dicitur Sauli vexasse spiritum, quæ omnes animæ passionem in sensum peiorem accipiendæ sunt, vtpote quæ à maligno Dei spiritu, spiritui vitæ in homine acci-

accidunt; & in huiusmodi passionibus cor contrahi dicitur, vti infra latius. Est etiam alius animæ status, qui est magis mediocris, & esse interno prior, & voluntati humanæ deditus. Atque hoc modo dixit Iob. *Spiritus meus alienus est factus uxori meæ*; atque sub hoc sensu intelligitur sermo, *spiritum suum conuertit impius contra Deum fortem*. Quandoque etiam accipitur spiritus in extracto & non quatenus in Concreto, atque ita scriptum est, *Spiritus Samuelis ascendit à terra, & alloquitur Saulem*; Et alibi, *Spiritus è corpore egressum reducere nescit homo*. Atque ita infinitas spirationis actiones, & varios earum effectus in microcosmo colligimus, quod omnem à ventorum macrocosmicorum proprietatibus, seu afflatuum naturis atque ipsorum effectibus prouenire certum est, quæ omnia licet difficillimū sit homini, explicare, (iuxta illud sapientis, *veri viam ignorat homo*, vt ignorat quæ via ostium in vtero grauidæ: ita ignorat opus ipsius Dei, qua via facit hæc omnia,) tamen facillimum est ex sacro fonte elicere, quod Deus sit fons ventorum & meteororum tam naturalium quam præternaturalium, & quod eius ministri spirantes sint ipsi angeli, quibus subiiciuntur infinitæ dæmonum legiones, tam bonorum ad benefaciendum, quam malorum ad malefaciendum & puniendū, & quod hi angeli mandata Dei inspirent in cælos, in Elementa, in terram, & quod cuilibet mundi plagæ eiusq; vento Cardinali, præsidet intelligentia quædam angelica, & quod mediante ventorum impulsu (qui vires suas à spiritu angelico sortiuntur) meteora, ignea, aerea, aquea, terrea, in mundum producantur, & quod huiusmodi meteora alterationes tam sanitati & generationi commodas, quam morbis & corruptioni cōducentes microcosmo afferant, & quod flatus spiritus microcosmici sequantur rationem illorum macrocosmi, tam in meteororū naturalium procreatione, quam illorum præternaturalium productione: quarū omnium spirationum origo & initium procedit à flatu spiritus nasi Iehouæ: vt testatur Propheta Samuel in hæc verba loquens: *Et concutitur ac mouetur terra, fundamenta cælorum commouentur, concutiuntur autem, cum ira accenditur ei, cuius descendit fumus per nasum, & ignis ab ore eius consumit, prunæ ardentes ab eo, & demittens calum, descendit cum caligine sub pedibus eius, Et insidet Cherubinis, ac volat ac conspicuus est, super alas venti, & circumponit sibi tenebrarum tuguria, atrox aquarum, densitates superiorum nubium, splendore, qui est ante eum, ardent prunæ igneæ; tonat è calis Iehouæ, & excelsus edit vocem suam, & emittit sagittas, quibus dispergit inimicos, fulgor quo fundit illos, conspiciuntur & imi aluei maris, reuelantur fundamenta orbis habitabilis increpatione Iehouæ à flatu spiritus nasi eius*. Ex quibus colligitur, quod à flatu spiritus nasi Iehouæ in ira sua, primum terræ motus, & aeris vniuersi vibratio ac perturbatio oriatur. Deinde venti seu fumi per nasum eius, tum postea ignis consumens seu coruscans, ab ore eius est efflatus, atq; etiam prunæ ardentes seu fulmina. Deinde caligines seu nubes densæ & nigræ sub pedibus suis, & quod ipse Deus insidens Cherubinis seu angelis suis aereis, in & super alas venti volat, & quod nubes nigræ ab eius fumo in naribus ortæ, ipsum circumsepant, quæ nihil aliud sunt, quam tenuioris aeris densitas atra. Vnde & dicuntur atrox, & densitas aquarum superiorum nubium, hoc est, puri cæli aerei. Tum etiam tonitrua producit, cum sagittis eius & fulgure. Ac deniq; hiatus profundos in terra; vnde liquet, quod vis primaria, attribuitur flatui Iehouæ, secundaria Cherubinis seu angelis quibus insidet, Tertia ventis qui fumi sunt, nasi Iehouæ, super quorum alis volat & ipse. Vnde liquet, quod potestas Dei immediata sit in se ipso, vt & eius angelis, & angeli sunt in ventis & ventos producant, nubes continent Angelos, Deum, & ventos seu spiritus inferioris naturæ, venti producant nubes inspissatione, & nubes emittunt coruscationes, & pluuias, & coruscationes producant tonitrua, quæ fulmina concomitantur, atq; aspectu tandem domini in furore suo cælum & terra mouentur, & fundamenta terræ atque maris reuelantur. Quibus notabiliter explicatur gradus progressionis actionum ab ipso Deo actu actuum & fonte lucis, seu a simplicitate ad compositiones illas mixtas, quæ imperfecte mixta seu meteora dicuntur, quæ immediate in perfecta mixta cōuertuntur. At hic tibi lector admirabile mysterium enucleare volo; considerare nempe te volo, quod ipse homo sit nihil aliud, quam huiusmodi densa nubes in qua Iehoua Cherubinis insidet, & super alas venti, hoc est spiritus vitalis volat, vel vitæ flatum nobis spirat è naribus benigniter (vnde dicitur à Propheta) *Sol vitam & gloriã dans*; & alibi, *vitæ prolongatio est benignitas Dei*. Et alibi, *Benevolentia prosequitur Deus populum suum, & salute sua*. Et alibi, *quem visitauit Deus salute sua, fruetur bono, vel in iracundiâ & in increpatione loquitur & spirat in nobis*, vnde dictū est, *faciet Iehoua, vt adhereat tibi pestis donec consumaris, Iehoua te percussiet tæbe calida & æstuante*, Et Iob dicit, *Extollis me in ventum, ei imponis me, & facis vt defluam substantia*, hoc est, vt nubes mea corporea dissolutione conuertatur in aerem seu ventum, à quo ortum est inspissatione. Concludimus ergo, quod Deus inspiret angelis, angeli inspirent dæmonibus, dæmones informant ventos, venti producant meteora, tam salubria, quam insalubria, meteora cognatione quadam inseparabili, inficiunt aerem, aer est pabulum & cibus spirituum tam vitaliū quam naturalium, per quem homo nutritur, qui assidue tam per inspirationem, quam mediante nutrimento, in corpus introducit, introductus, illud vel bono succo, vel seminariis contagiosis implet, secundum venti à cæli cardinibus spirantis benignitatem, vel seueritatem, quæ ambæ qualitates à proprietatibus nominum Dei, quæ ei ab eius in mundo actionibus attribuuntur, deriuantur. Nam in sua natura quatenus est Chesed seu Clementia per Angelos Raphael & Zadkiel; sanitatem ab occidente seu temperie vernali spirat, vt & in natura Tipherei h seu gratia per Angelum Michael vitæ beneficium & benevolentiam. At vero in sua proprietate Geburath seu punitione per Samael, & eius subditum Meririm pestes, & morbos contagiosos atque febres æstuantes à Meridie, & in dispositione Malchut, i. e. regnum & arboris detractionis apud Cabalistas, per Gabrael quia (teste Tedaco Lem) seueritatem arguit in septentrione. Vnde morbi frigidi & stupidi inducuntur. Sed de his efficaciter in libro de causis morborum supernaturalium Deo fauente, & luculenter disceptabimus.

Iob. 19. 17.

Iob. 15.

I. Sam. 28.

14.

Sap. 16.

Eccles. 11. 5.

Sam. 22. 8.

Ps. 90. 14.

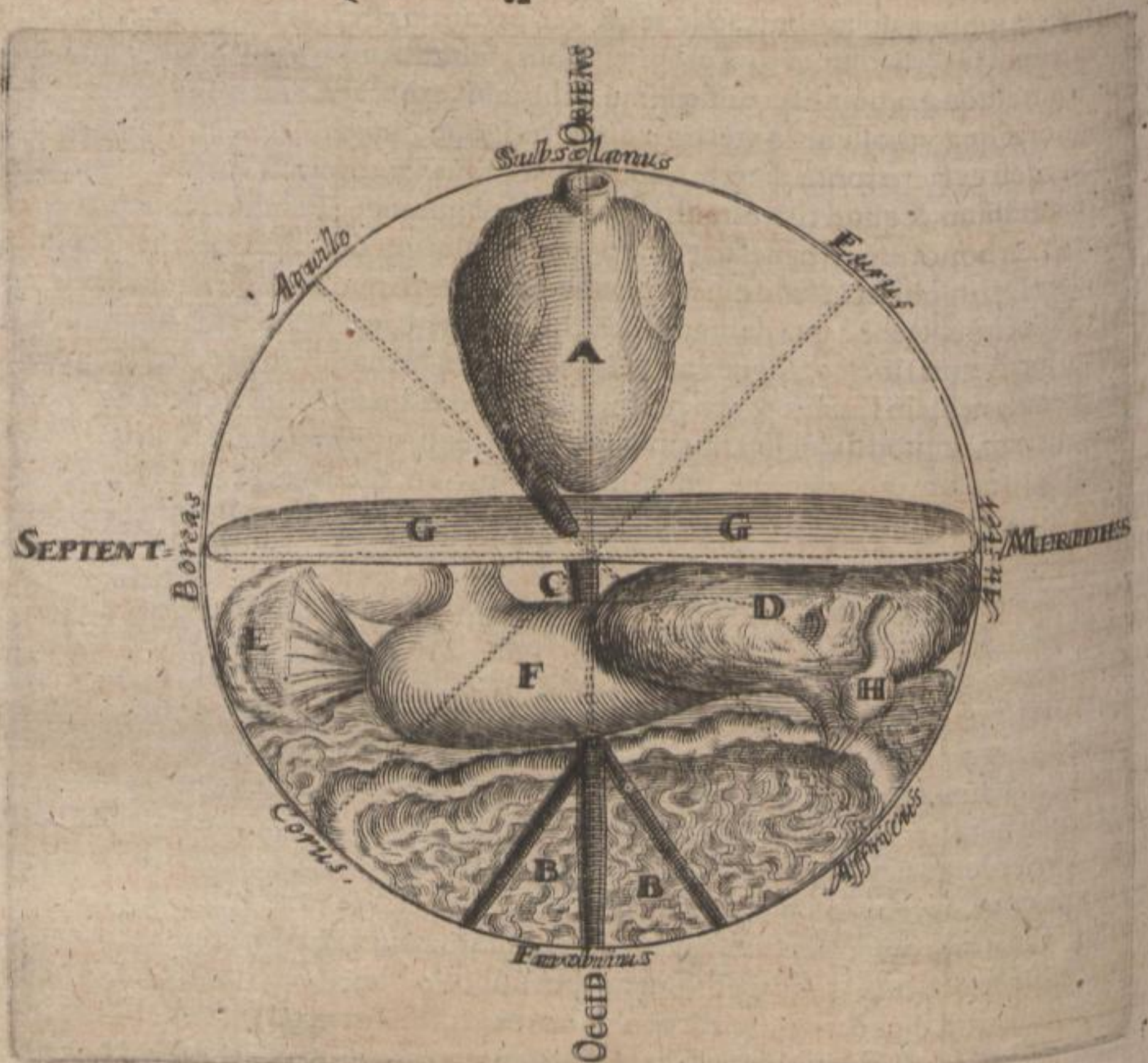
Ps. 106. 4.

Deuter. 28.

CAP. VI.

In quo depingitur & explicatur ventorum microcosmicorum
Catoptrum seu speculum.

- A. Cor.
B. Vasa seminaria.
C. Aorta.
D. Hepar.
E. Lien.
F. Ventriculus.
G. Diaphragma.
H. Vesicula Fellis.

Subsolanus microcosmicus seu Cor (nam Cor est principium vitæ, vt sol diei) per Aortam spiritus vitales in occalum spirat, quæ Aorta radios suos lateraliter per ramulos ad meridiem & septentrionem dispergit, estque hic flatus vitæ ventus, quem Deus inspirauit in Adamum, Fauonius Microcosmicus, spirat à vasis seminariis ortum versus vapores fat beneuolos, nam assimilantur rectissime vasa seminaria plagæ occidentali, vtpote in quibus sperma manet, quod nisi corrumpatur, nouam non induit formam, nec resurgit: quemadmodum & sol occidens mori & extingui videtur, qui non diceretur in oriente resurgere, nisi prius occidisset. Præterea formam spermatis lucidam à Corde prouenire, vt splendorem seu fulgur occidentale ab oriente oriri infra declarabimus. Porro etiam, Fauonius flat ab intestinis vaporem beneuolum, quem mittit per meatus suos tortuosos, mediantibus messoraicis partim ad Hepar, & partim in ventriculum, quo ipse leuiter extenditur & ventilat.

Septentrio microcosmicus seu Lien, mittit flatus suos siccos, mediante ramo splenico ad Hepar, seu meridiem, mediante ramo primo & secundo Portæ, & vasi breui in ventriculum quo illud extenditur; vbi humores congelat & incrassat, & mediante ramo quinto in intestinum Colon, & mediante sexto in gracilia intestina. Vnde hæc intestina morbis ventosis subiiciuntur, videlicet Colon Colico, & Ilion Iliaco. Meridies seu hepar spiritus naturalis fons, flat directe in Septentrionem seu Lienem, & pellit ante se sanguinem fuscum in illius plagam, non aliter quam Auster macrocosmicus nubes spirat caliginosas Septentrionem versus, quas septentrio dissipare solet ac depurare contrario flatu, vt Isidorus ait. Flat etiam hepar humidos suos vapores in ventriculum per primum & secundum portæ ramum, in Omentum per tertium, vnde & hydropesiam quandoq; parit, in intestinum colon, per quintum, in gracilia intestina, per sextum, atque fistulus huiusmodi sit densus & spissus, generat fluxum Hepaticum.

Corus participat de Septentrione & Occidente, quare partim à motu intestinorum, & vaporum spermaticorum; nam semen in viduis & virginibus corruptum hystericum procreat flatum, & partim à septentrione, propter ventositates, per quintum & sextum portæ ramum in intestina ab ea expiratas, procreatur, quia hic flatus contra Eurus, hoc est, versus illam regionem, vbi fel suum situm habet, flatus inducit Hypochondriacos, Colicam passionem & Iliacam, & huiusmodi alias, & propter repercussionem Euri, seu vaporis calidi & ignei fellis, Hypochondriacos, calore circa diaphragma, & viscera afficit: Eurus, qui est calidus & siccus, flat contra Corum à regione cistæ fellis, quæ in latere meridiei est sita, videlicet inter eius centrum & Orientem.

Oriente, atque hic afflatu suo vel Cori spiritus inflammat. Vnde febres intermittentes, & morbi viscerum æstuosi procreantur, vel se miscet cum spiritu Septentrionali, cui valde est familiaris gratia situs, atque tum hepar ipsius afflatibus incenditur, eiusque spiritus calore Phaetonteo languet, vnde pestis & febres ardentes procreari solent.

Aquilo, qui est ventus participans de natura frigida Lienis & calore hypochondriorum, flat cruditates per venas in ventriculum & intestina dextra, facitque defluxiones frigidas à superioribus ad inferiora descendere. Africus sursum ab intestinis mittit flatus, qui premit diaphragma mediocriter, murmuratq; efficit in intestinis, nec non & quandoque colici doloris, & nonnunquam Iliaci est causa, præcipue, vbi Aquilo ei dominantanti resistere obseruatur.

CAPVT VII.

De positione hominis secundum Pythagoræ, Platonis & Aristotelis doctrinam, & de ventis eiusdem Cardinalibus secundum eam.

SEd quia durus fortasse alicui & nouus videretur hic sermo noster, quo Lienem fecimus Septentrionem microcosmi, vt & Hepar ei oppositum Meridiem ipsius, quoniam Cordis sedes (vtpote supra mundi elementaris regionem) vix est credenda esse venti Orientalis initium. Porro etiam replicare possunt, quod in discursu hoc meo nimis sim arrogans, qui homines tantæ famæ & autoritatis, quales sunt Pythagoras, Plato & Aristotel. in suis opinionibus refellere, atque ipsorum doctrinam, plagam mundi Orientalem eius dextram partem constituentem recusare audeo. At vero huiusmodi sic obuiantibus respondeo, me in meo hominis ad rationem mundi situ, non propriam, sed scripti sacri sententiam fuisse secutum, quemadmodum in præcedentibus est explicatum; Atq; eò magis quoniam cum Lien de melancholia participet, quid aptius ad plagam Septentrionalem in homine à Liene comparari potest, quum illa sit frigida & humida, & per consequens melancholiæ mundanæ sedes, vt & Meridies eiusdem calida & humida est, instar massæ Iecorariæ, vtcunq; tamen hoc certum & experientia comprobatum est, quod microcosmus suis fruatur plagis, & ventis cardinalibus, non aliter quam macrocosmus suis & quod illi hominis venti Cardinales à mundi flatibus gubernentur & secundum proprietates eorum vel valetudine vel intemperie afficiuntur. Nam si admitteremus positionem microcosmi ad rationem macrocosmi secundum sententias prædictorum philosophorum, inueniremus quidem, quod non multum discrepant cardines eiusdem ab intentione prædicta nostra. Sit ergo Oriens dextra hominis plaga, & consequenter eius plaga sinistra debet esse occidens, anterior Septentrio & posterior Meridies: Quod cum ita steterit, sequetur quod Hepar quartæ Orientali, & Lien Occidentali, ventriculum septentrionali & viscera seu intestina, & mare salum vesicæ, & matrix in muliere meridionali respondeat. Nam in primis Hepar, (quod est fons spiritus naturalis ad vitam & vegetationem conducentis) non inepte soli orienti comparari potest, qui reficit orbis terrarum creaturas suo aspectu, tingit hæmisphærium & aquas & terram eiusdem cum suis radiis; atq; ita etiam hepar radios suos tinctos ac rubicundos, mediantibus venis spirat in vniuersum corpus, cui vitam & vegetationem dat, similiter vt subsolanus directe in quartam Fauonii, ita etiam hepar spiritus suos emittit, per ramum Splenicum in Lienem seu Splenem (qui est plaga microcosmi ei opposita.) Porro etiam Lien est in suo manifesto de natura occidentis, videlicet Caliginosus, frigidus, & limosus. At vero ad vitam conducit, vtpote qui dicitur à nonnullis sanguinem crassum depurare, atque etiam ad vitam & nutritionem conducere, vnde pro quarta occidentali haberi potest.

Ventriculum etiam haud obscure Septentrioni referre possumus, cum in ea materia & humores crudi & viscosi atq; spissi abundant, & frigiditas in eo dominium habeat per se, licet propter viscerum caliditatem calor in eo operetur. Atq; hinc est, quod licet Hepar sit calidum & æstuans valde ventriculum, nihilominus à frigore vt plurimum affectum obseruamus. Porro etiam post medicamenti vomitorii adbibitionem materiam valde viscidam & quasi aquam frigore congelatam exurgere & sursum ferri notauimus, idq; fere in omnibus. Vnde arguitur, quod pars hæc microcosmi non improprie ad septentrionem referri possit: Aut si non ventriculum, ponamus ipsam cerebri substantiam. In cerebro enim vapores australes seu à visceribus exurgentes condensantur in humores glaciales & viscosos, vt in Epilepsia, coriza & huiusmodi aliis morbis liquet. Viscera deniq; & intestina, atq; etiam Vesicam, & vterum in muliere; plagæ meridionali adaptare possumus, vtpote à quibus vapores madidi assidue assurgunt, imo vero & tæpestates ab ea parte oriri obseruamus, vt nubes, turbones, & tonitrua macrocosmi à meridie, à dæmone eiusdem æstuante & furente proferri solent: Hinc passiones Colica & Iliaca, hinc calculi renum & vesicæ lapidibus fulminaribus comparati; Hinc Diaboli illi morbi qui exagitantur à matrice, quorum mos est microcosmum præfocare, seu motum naturalem eiusdem priuare pro aliquo temporis spatio, ac si dæmon aliquis malignus fureret à meridie, imo vero & in viris dæmonium Epilepticum hoc idem vel peius proferre aggreditur, ac vt plurimum cum matricis dæmonio se iungit. Porro etiam vt videmus Austri macrocosmici positionem esse sub terra, & consequenter flatus eiusdem sursum ferri, vt ait Isidorus, sic etiam se habet res cum ista quarta.

Quibus videre licet, quod etiam hac philosophorum positione microcosmi plagæ mundi minoris, ad illas maioris satis proprie adaptari possint; Et tamen si rem oculis magis acutis inspiciamus, in huiusmodi etiam comparatione dubia nonnulla sunt inuenienda, videlicet an ventriculi natura sit frigida & sicca, vt illa Septen-

Septen-

Septentrionis? Deinde an Lien sit frigidus & humidus, vt illa quarta Occidentalis? porro etiam quod Hebræi sit calidum & humidum, contra quartæ Orientalis naturam quæ est calida & sicca atque ignea: Nam si hæc concedantur; magna accidet inter philosophorum sententias discrepantia; quo circa ad intentionem meam præcedentem me accingam; & constringam, quousque ratio mihi quidem liquidior se obiecerit, aut demonstratio probabilior me ab ea auocauerit. Nam vtcunq; res se se habet, hoc certum est & à nemine negandum quod variæ conditionis venti seu flatus in mundo microcosmico excitentur, qui de natura illorum mundi maioris participant atque oriuntur. Sed quemlibet microcosmi ventum cuiuslibet spiritui ventoso macrocosmi recte adaptare, & quamlibet vnius plagam illi alterius iuste ascribere, hic quidem labor hoc opus est: Quod quidem omnibus viis à nobis est tentatum, vtpote qui opertis oculis videmus morbos fere omnes tam maioris quam minoris mundi à ventis ortum suum ducere. Hoc vero in loco libellum hunc nostrum de Lienis & Hepatis mysteriis hic abrupte concludemus.

EPILOGVS SEV CONCLUSIO.

Res equidem admirabilis est aer seu spiritus mundanus, atque vltra captum humanum occulta, quem etsi philosophi Elementorum medium posuerint, tamen Hebræorū doctores (in mysteriis formalibus admodum versati) aerem inter Elementa numerare recusauerunt, cum & ipsum voluerint esse quiddam in rerum natura elemento maius & arcanius, vtpote quod sit velut medium & gluten, formas superiores cum materiis inferioribus, hoc est cælum cum terra seu animam cum corpore connectens. Vnde & ipsum spiritum mundi instrumenti reboantem fecerunt, quippe qui omnia regionis supercælestis mysteria, & cælestium influentias, tanquam vniuersæ naturæ sublunaris gremium, seu vterus communis, recipit, & eorundem portiones cæteris elementis & elementatis impertiue gestit. Est etiam illud speculum politissimum, in quo sapientes diuinam naturæ creatis imaginem, & angelorum, & dæmonum substantias, atque omnia in natura abdita prospexerunt, imo vero per ipsum spiritum hominum in locis longe dissitis inhabitantium, cum inuicem conferre, & sermone spirituali confabulari possunt; nam cum eo facillime se iungit spiritus viuentium, quippe qui de eius fonte prius emanarunt, & non aliter in substantia ab ea distant, quam gutta aquæ à sua massa; In huiusmodi ergo spiritu seu mari mundi spirituali, Angeli, dæmones, spiritus tam maligni quam benevoli natant, non aliter quam pisciculi in mari materiali visibiles, qui motu suo violento mare hoc inuisibile perturbant & agitant, dum constanter de vna vel alia mundi plaga natant, atque hic quidem aeris motus nuncupatur ventus, ita vt primum agens in ventis sit angelus, princeps & dux, dominium habens in hanc vel illam mundi plagam, qui, (vt cum poetis loquar,) Æoli carcerem illa quarta aperiens, spiritus in eorum tentos ad voluntatem Dei exequendam emittit, quorum motu violenter aer in partem mundi oppositam impellitur. Vnde strepitus editur vel maior vel minor secundum motus violentiam, vt in fluminis præcipitio obseruare fas est. Sic etiam in motu multitudinis hæc, seu aliorum piscium in mari, vnde exurgunt, aquæque agitatio in illa maris parte excitatur. Vt autem Mercurius cælestis obseruatur ab Astrologis esse versipellis, & naturæ mutabilis, vnde promptus est ad naturam cuiuslibet planetæ cum quo iungitur aut quem respicit seipsum appropriare, ita quidem est aer hic noster, qui reuera Mercurius noster sublunaris est dicendus, qui naturam suam secundum planetæ seu intelligentiæ in cælo prædominantis dispositionem mutat. Vnde quandoque calefcit, atque elemento igneo adhæret, imo vero ipse inflammatus, est nihil aliud præter ignem seu elementum igneum, atque tunc huiusmodi suam proprietatem depromit à dæmone Orientali: quandoque est aer, & tunc in spirituali sua natura manet, quam haurit à Raphaelis myrotecio in Occidente, quandoque seipsum in naturam aqueam conuertit, caliditatem nihilominus igneam minime deponens, atque sic in nubes se condensat, & in pluias & lachrymas se attenuat, & consumit, spirante sc. Vriæ ab Austrô & furente Meriri, tumultuoso illo dæmone ex pectore suo madido suspiria emittente ignea, & vocem tonitrualem edente, in quo casu cum duabus participat naturis, videlicet Martiali & Lunari. Porro etiam regnante Saturno cum Luna, vel flante Gabriele à Septentrione in terream, & duram atque siccam conuertitur materiam, vnde in glacies, grandines, niues, & pruinas suam conuertit substantiam; Ex quibus videre fas est, quod aer cum suis dæmonibus se conuertat ad stellarum placita, stellæ cum suis angelis Archangelorum imperiis subiiciantur, qui stant coram Deo, quorum est nihil in hoc mundo perficere aut exequi, quod à Deo creatore lummo, & actu actuum, motusque & vitæ initio prius non ordinetur, qui vt est spirituum princeps, ita dicitur quod *spiritus vbi vult spiret, & vocem eius audiat sed nescis, vnde veniat, aut quo vadat*; Nam vt alibi habemus *venti depromuntur à thesauris Dei*. Sequitur ergo, quod quatenus naturalis, & vitalis animalium spiritus cum sanguine permixtus, sit de fonte aereo, & ipsi non aliter continuus quam radius Soli soli, aut spiritus Dei implens orbem terrarum suo fonti, eatenus ad motum aeris mundani & ipse quoque moueatur, quam pars à suo toto, & per consequens, quod spiritus in homine respondeant polis & plagis mundi, non aliter quam frustum magnetis mundi quartis, imo vero non aliter quam solus magnetis integri contactus, seu minimæ massæ magnetis portio huius mundi polos naturali instinctu, contueri non negatur, vt in instrumenti marini acu cernitur: Quid ergo obsecro soli in mundo orienti magis corde assimilatur? quid ei occidenti similis, quam eius per aortam in massam viscerum terrestrem descensus, in cuius fundo vasa seminaria ortum nouum parere se præparant, non aliter quam grana tritici

Iohan. 4.
Iob.

ritici in terra sepulta, post eorum obitum atque corruptionem regenerari solent, atque resurgere. Porro ut spiritum Australem calidum & humidum, ad flatus tam naturales emittendos paratum obseruamus, sic etiam Hepar calidum & humidum esse in sua natura obseruamus & in sua temperie, atque etiam paratum, tam de salubri Iouis natura, (qua vegetationem dat vniuerso corpori, & per sanguinem naturalem nubes fulgentes & rubicundas producit,) quam morbida & præternaturali Meriris dispositione & Martis, participare; nam ut nulla est in aere macrocosmi quarta, quæ magis eam intemperie tam aquea quàm ignea & seminariis contagiosis sufficiat, ita etiam nulla reperitur in microcosmo plaga, quæ plus morborum afferat corpori humano, quam Hepar, imo vero ventriculi, lienis, abdominis, pectoris atque etiam cerebri vitia, imo vero vniuersi corporis tabes, & calores præternaturales ab huiusmodi fonte promanant, soletne ventus Australis seu Meridies calorem innaturalem, seu igneos Martis spiritus cum suo humore permiscere? Et Hepar cistam fellis seu Elementum biliosum sibi ad spiritus vitalis & naturalis incommoda coniunctamne habet comitem? Pluuia sine producit Auster præternaturales, quibus fructus & animalia terræ detrimentum accipiunt, & ipsa terra inundationibus corrumpitur? Et Hepar suas producit Hydropesias, nec non & defluxionibus & catarrhis infestat corpus humanum, Spiratne Nothus suspiria æstuosa & fulminea, pluuiis permixta à sua quarta? Et Hepar sua intemperie dæmone igneo occulte cum spiritu naturali se permiscente febres malignas & putridas, in quibus regnat pituita & cholera, excitat in corpore; nec tamen dicimus, quod pituita seu cholera sit in causa illorum morborum, sed mali spiritus, spiritum naturalem in dispositionem præternaturalem peruertentes, à cuius actione huiusmodi humores accumulatur in corpore humano, utpote proprietati suæ magis conuenientes, & fortasse prauis huiusmodi spiritus à talibus humoribus fouentur & reficiuntur. Denique solet ventus meridionalis producere mundi inferioris refectionem afflatu suo beneuolo, & pluuiis suis tempestiuis, quibus plantæ reficiuntur, herbæ crescunt, & semina naturali progressu multiplicantur. Et ipsum hepar bene & naturaliter affectum hoc est naturali suo dæmone conductum, & à spiritu alieno ei opposito, præter naturæ leges & limites in sua actione innata, minime seductum, hoc idem præstare solet, videlicet chylum in sanguinem bonum transmutat, & totius nutritioni aptum & commodum, qui tum postea ab ipso per vniuersam terram humanam mediantibus venis disseminatur, vbi per appositionem, vnionem, & assimilationem, in carnes conuertitur, atque ita hominis externum sustentatur, & in suo esse continuatur.

Quid denique in homine parti mundi Septentrionali est ipso Liene similis? Cum, ut plaga ista Borealis, sit frigida, & sicca, terrestris, constrictiua, & cruditatum plena, ita etiam & Lien obseruatur esse terrestris viscerum pars, complexionem frigidam & siccam melancholiæ sedes, & substantiæ grossæ & limosæ receptaculum. Porro videmus, quod ventus Aquilonaris seu polaris flatus emittit frigidos & siccos, quibus vapores ab Austro collecti dissipantur, & substantia aquea in glaciem, niues, atque grandines reducit. Eodem plane modo & lien vapores illos seu flatus terrestres & melancholicos excitat & spirat, qui ob siccitatem ipsorum ventositates hypochondriacas proferunt, & violentia eorum instar borealium, mediam aeris regionem prementium, diaphragma more dolorifico distendunt, cælum microcosmicum disturbant, ac si dæmonia terrestria contra Deum Cælorum & creaturas eius ad instar Titanorum conspirarent. Atque huiusmodi etiam spirationibus congelantur ventriculi aquositates tenues, & in materiam viscosam atque vitream contrahuntur. Porro etiam ut Boreas nubes caliginosas atque densas excitare solet, in quibus dæmones ignei se miscunt, & tonitrua horrenda excitare percipiuntur, ita etiam nonnunquam Venti à Liene emissi calore igneo & vrente permiscuntur; vnde passiones hypochondriacæ vrentes & cum intenso calore centrali, quarum effectus Mania Lycantropia & furores ignei ac melancholici, sequuntur, cum rugitu, murmure & eructationibus continuis, uti res sese habuit, cum illo dæmoniaco, quem Christus per dæmonii illius furentis eiectionem, tandem liberauit, de quo sic scriptum est, *occurrerunt ei duo habentes dæmonia, de monumentis exeuntes, seui nimis, ita ut nemo transire posset per illum locum.* Matth. 3.

Ex quibus manifestum est, quod in omni morbo de quocunque fuerit elemento, & per consequens à quocunque vento, à venti illius dæmone seu spiritu maligno excitetur, qui siue per alimentum, siue per inspirationem se miscens cum spiritu sanguinis, (nam in sanguine est anima seu vita, ut testantur sacræ literæ) ipsum à naturali sua obedientia & officio alienat, & contra motum Genii sui naturalis ipsum ducit, præstigiis suis eum fallit, & secundum appetitum suum maleuolum vitæque aduersum ipsum flectit, in eo contagiosa sua semina seminat, ex quibus nihil nisi fructus præternaturalis & corrupti effectus metuntur, nisi à spiritu fortiori propulsentur eius insultus, & spiritus hic naturalis ita seductus intemperiem suam pristinam virtute venti contrarii reducat: Hinc ergo liquet, quam longe vulgus à veritate aberrat, qui causam morbi docet esse pituitam, choleram, melancholiam seu sanguinem corruptum, inde materiam abundantem pro forma peccante iudicans, atque ita ignotum per ignotius nobis proponens, ac si aeris vela aquæ vel terræ portiuncula, aliquid boni vel mali perpetrare posset, nisi ab agente occulto & latente intrinsecus ad hoc vel ad illud impellatur: Sic quidem improprie dictum est, lutum hoc vel illud foramen obturasse, ita ut nullus respirationis locus in vase relinquatur, non autem ipsum hominem obturantem. Vnde tametsi lutum illud auferatur, & foramini iter aperiatur, in obturantis potestate est sine impedimento illud iterum obturare, non aliter etiam accidit in morbis ab obstructionibus prouenientibus, & à bile adusta excitatis, vbi obturans est spiritus malignus, præternaturaliter materiam aquæ, vel pituitæ inspissatione præparans, quo melius sua viscositate & densitate oppilet meatus, nisi spiritus naturales in suam obedientiam pristinam reuertantur. Vnde

T

factum

factum est, vt purgationibus vel medicamentis vomitoriis ablata pituita illa obturante, & meatibus melle-
raicis patefactis, patiens confestim melius se habere pro temporis tantillo videatur, at vero quoniam pri-
mum agens non eiicitur, sed aranea (vt ita dicam) venenosa intacta maneat, tela, muscæ id est spiritui
naturali infesta, iterum ab aranea retexitur, id est luto pituitoso meatus iterum à dæmone maligno obtura-
tur, quo spiritus in hepate & venis inclusus, venenato ipsius halitu facilius inficiatur; Nam videmus etiam
in meliore statu sanitatis permanente homine, tam pituitam, quam choleram atque melancholiam spiritui
naturali seu genio, à natiuitate hominis vitæ adiuncto esse subiectam, in quo quidem statu perpetuo mane-
ret, nisi à spiritu seu dæmone alieno & Genio seu Natiuitatis dæmoni aduerso seduceretur: Atque istius ca-
codæmonis natura & proprietas in eo cognoscitur, quod conuertit actionum suarum dispositionem magis
ad elementum ignis, vel aeris, vel aquæ, vel terræ, ex quibus etiam venti eum producentis naturam elicere
fas est; Nam oriens igneos spiritus emittit, Occidens aereos, Septentrio terreos, & merides aqueos, quibus
obediunt humores, Cholera, sanguis, melancholia & pituita, At si humor in morbo prædominans obserua-
tur de duplici natura participare, credendum est quod spiritus malo afficiens, à vento aliquo collateralis, vel
cardinalibus interposito proueniat, verbi gratia, si à pituita adusta & cholera ab Euro-austro, si à pituita
cruda sed densa, & cholera adusta, à Vulturio, hoc est, in quo pars Borealis flatus ruica quæ est frigida, &
altera subsolani, quæ est calida, adest. Si pituita cruda sed non defusa cum pauillo calore innaturali, Africo,
qui participat de flatu Austri, & illo Fauonii. Porro si melancholia cum pituita iungatur, Cor eum attri-
buimus, ita videmus quod spiritus lædens videatur de duplici natura participare: Atque hic denique ob-
seruare debemus, quod natura horum spirituum malignorum sit; omnem nutrimenti tam potabilis quam
solidi succum, in humores naturæ suæ magis conuenientes reducere, quemadmodum in febribus putridis,
Epilepsia, & huiusmodi morbis aliis, videre atque animaduertere fas est; vnde ortum est, quod si materiæ o-
nerantis aut peccantis portio hodierno die medicamentis auferatur, crastino tamen die ventriculum mea-
tusque occultos ita eodem humore redundantes percipiemus, ac si nulla eiusdem portio die præ-
cedente fuisset imminuta. Sed de his suo loco liberius atque yberius
verba faciemus.

SECTIO-

SECTIONIS I.
PORTIONIS III.
PARTIS III.

LIBER SECVNDVS

IN QVO VARIA AERIS MICRO-
COSMICI SPIRATIO, SEV MYSTICA
sanguinis Anatomia proponitur.

CAPVT I.

*De spiritus mundani Anatomia, & quodratio mystica sanguinis tam natura-
lis & vitalis quam animalis ex spiritu aereo de-
promatur.*

VM tritum sit hoc atque comprobatum, à Mercurii Trismeg. ore haud inconsulte profusum: *Hominem videlicet esse mundi filium, vt & mundum Dei genitum*, non absurde quidem sequetur, ipsum hominem à spermaticis mundi partibus, seu purissimis eiusdem elementis simul mixtis procreari, non aliter, quam filium à parentum semine seu spermate originem suam duxisse neminem vtcunque fatuum latere existimamus: Quod autem sperma hoc quæ est visibilior pars seminis, sit nihil aliud, quam sanguis venalis depuratus, vt & semen (quod est spermatis pars inuisibilior, se habens ad sperma vt anima ad corpus) ex sanguine arteriali originaliter profusum sit, alibi est dictum, & sermone quidem latiori inferius Deo volente annuntiabimus. Cumque humor sanguis simplicissimus, sit nihil aliud quam elementum aeris in mundo maiori concoctionibus variis in sanguinem animale transmutati, operæ pretium fore existimamus, de secreta aeris mundani dispositione verba facere, & partium eiusdem secretarum, Anatomiam verbaalem instituere, vt hoc modo cognito principio, ad meliorem principiari intellectum perueniamus. De aere atque cæterorum elementorum exordio, & quomodo mediante verbo diuino in suo esse fuerint producta, satis superque in historia nostra macrocosmica explicatum censeo, similiter de spermatis & seminis inter se differentia, ipsorum ortu, & in generatione actu, in microcosmi nostri tractatu mentionem & quidem satis copiosam fecimus. Hoc tamen in loco aliquid ad hoc nostrum institutum pertinens, & in primis necessarium addam, quo melius sanguinis origo, natura secreta, atque mysteria admiranda in eo contenta eliciantur.

Dicimus ergo, quod strictissima sit inter aerem macrocosmi, & sanguinem venalem seu naturalem relatio, cum ambo sint elementa in regione vtriusque sublunari comprehēla, & quatenus sanguis ab aere non aliter producitur quam filius à patre, vt infra declarabimus. Dicimus etiam, quod idem sit inter sanguinem arteriale seu vitalem respectus, vtpote qui ambo tum de media seu cælesti vtriusq; mundi regione existunt, tum etiam quatenus sanguinis illius pater est spiritus æthereus, vt sanguinis inferioris genitor erat spiritus æreus. Istiusmodi nostræ opinionis certitudinem confirmat nostra tam de Elemento aeris doctrina, quam quinta in pane seu tritico essentia, vt ex iis patet quæ in libro tertio, *De Nutrimenti panis Anatomia* satis explicata habemus: Et certè si rem paulo accuratius exploraueritis, inuenietis, ipsum aerem seu cælum sublunare, ab æthere seu cælo superlunari in nullo omnino præterquam in grossitie seu tenuitate, seu mixtione differre & puritate, cum spiritus vniuersus mundanus sit idem in essentia, at vero ipsum in se diuisum quoad nos, vel in eo quod nos existimamus, quippe qui in vno loco spissior, in alio vero tenuior & purior esse obseruatur, quod quidem inde prouenire dicitur, & à nobis alibi confirmatum est, quoniam scilicet lucis præsentia (cu-

ius est aquas seu spiritus mundanos informare) plus in vno loco reperitur quam in alio, at lucis virtutes sunt tres, videlicet prima inest in eius centro, atque hæc vis est illa originalis, effectu cuius lux primum è tenebris effulsit, est igitur hæc virtus spiritus ille, qui ferebatur super aquas, vim quidè igneam iis impertiens, imo vero & anatomiam qua similia similibus procreantur: in centro ergo lucis est spiritus ille diuinus Elohim super aquas alatus, omnia agens, seu verbum illud mirificum omnia creans, iuxta illud D. Petri dicentis,

2. Pet. 3. v. 5 Quod cæli erant prius, & terra de aqua & per aquam consistens Dei verbo, & vers. 7. Cæli autem qui nunc sunt & terra eodem verbo repositi sunt, Secunda eius virtus est motus, Est enim lux, re omni mobilior & in motu suo velocior, vtpote in cuius centro spiritus sapientiæ Sanctus seu verbum regnat in secula seculorum, secundū hoc

Sap. 7. 24. Sap. c. 7. 24. Omnibus mobilibus mobilior est sapientia, attingit enim vbiq; propter suam munditiam, Atq; hoc vrgens est contra illorum opinionem, qui vel solem immobilē, vel cæli Empiræ substantiam fixam esse posuerunt: Tertia est ipsius motus luciferi effectus, qui est calor, cuius proprietates est aquas æqualiter per vastam mundi cavitatem vndiq; dispersas, in portiones tenuitate & spissitudine æquales diuidere atq; distinguere, sic ergo à primordio procreata sunt mundi elementa distincta, sic dispositiones cælorum seu sphaerarum mundi cælestis ordinantur diuersæ atq; differentes, non enim differt lux vniuersalis ipsius mundi quæ est purissima essentia, à creatoris præsentia, vtpote quæ est emanatio purissima à maiestate diuina, vbiq; præsens & semper, iuxta illud sapientis, Sapientia est vapor viuientis Dei, & emanatio claritatis omnipotentis Dei, synceram omnem habens virtutem, omnia prospiciens, & vbiq; propter suam virtutē attingens, hæc ergo Dei in mundi spiritu emanatio dicitur lux, quæ nihil aliud est, quam mixtio primordialis ex forma Deiformi, & materia aquarum informata, ad quam ergo tam diuina & increata, quam naturalis & creata natura concurrunt: At vero quoniam in locis nonnullis magis abundat actus istiusmodi quam in aliis, ideo etiam minor obseruatur effectus eiusdem in vno loco quam in alio, parcior inquam in cælo mundi sublunari, quam in cæteris duobus eminentioribus. Vnde propter lucis & eiusdem effectus inopiam, res istius mundi elementares mutationibus sunt magis obnoxia. Hinc ergo istam mundi regionem in harmonia mea mundana consonantiæ Diatessaron comparauimus, quæ est consonantia imperfecta. Simili plane ratione cælum æthereū seu medium est illo Empireo grossius, vtpote quod minus lucis beneficio fruitur quam Empyreum; nam tantū habet eius substantia de materia aquarū, quantum lucis sibi vèdicare videtur, quippe quæ de æquali cæli sublunaris naturæ aquatica, & super cælestis substantia ignea conflatur. At vero hæc regio respectu infimæ dicitur perfecta, & ipsum hac de causa consonantiæ Diapente retulimus, quæ est consonantia minus perfecta, respectu Diapason, quæ ad cælum Empireum respectu eiusdem perfectionis relata est, Hoc ergo in causa est, cur infima mundi pars, centro terrestri proxima, densior & spissior esse obseruetur quam media, atque iterum mediam à suprema per eandem proportionem differte arguit rerum naturalium ordo ac dispositio, quæ trutinis naturæ iustis ponderari solent.

His igitur cognitis, obseruandum est, idque diligenter, quod aer est spiritus eiusdem naturæ cum æthere, & æther iterum in sua substantia & essentia cum spiritu Empireo seu igneo: non inquam substantia differunt, sed forma lucida discrepare videntur. Vnde & infima spiritus materia est suo superiore densior, tenebrosior, & frigori subiectior; quoniam quo magis distat lux, eo etiam minus abundat eius effectus, at effectus eius sunt motus & calor; At vero tardius mouentur inferiora quam superiora, quia crassiora apparent, & crassiora ideo existunt, quia minorem caloris quantitatem possident, cuius est crassa subiliare, atque perfectam ad puritatem impurum reducere. Aer igitur (qui ab æthere seu spiritu Empireo non differt nisi in eo, quod in auro seu fulgore diuino non ita abundat; hoc idem præstat terræ, quod æther stellis tam erraticis quam cælestibus, & Spiritus Empireus seu intellectualis angelis & animabus, Aeris ergo anima viuificans est lucis diuinæ portio sesquitertia, quæ ad vegetationem imprimis ex sua natura originali conducere obseruatur: At vero portiones ætheris in ipsum influxæ & in ipso tanquam in vehiculo densiori natantes, vitam creaturis præministrare solent; non aliter quam angeliatque animæ in spiritu empyreo se exultantes, deorsum voluntate diuina descendentes, fecerunt spiritum æthereum vehiculum suum proximum, non aliter quam spiritus æthereus influentiis tam cæli angelici quam illius stelliferi plenus, aerem suum fecit receptaculum.

His igitur debita ponderatis contemplatione, aerem non modo spiritibus primi cæli intellectualibus (angelis nempe & animabus centrum spiritus cuiuslibet verbi diuini sedem circundantibus & in cæli empiræ portione viuentibus, abundare) verum etiam influentiis stellarum, fatique dæmonibus, portionem ætheream onerari, ac tandem dæmonibus inferioribus, seu Luciferi sociis ipsum aerem & partes sublunares voluntate Dei frequentantibus, intumescere videbimus: Hæc inquam ratione aerem videmus esse receptaculum, imprimis spiritus diuini, in centro naturæ se contrahentis, qui est principium increatum, illud scilicet, mediante quo Elementa prius informantur, & ad hunc usque diem in suo esse continuantur, sine cuius præsentia omnia ab actu in potentiam, à luce in tenebras, à rebus existentibus ad nihilum & deformitatem reducentur, iuxta illud Prophetæ, Deo abscondente faciem suam creatura conturbantur, recipiente spiritum eorum expirant, emittente spiritum suum recreantur. Deinde cæli Empiræ intelligentias recipit, cum spiritus illius cæli portione, mediantibus quibus Deus à centro mouens in causa est, vt intelligentiæ istæ, intellectum & rationem hominibus impertiant. Tum postea influentiarum cælestium in spiritus ætherei portione natantium, ac vitæ spirituum est capax, ac tum postea animam suam propriam ab his omnibus accipit, mediante verbo in actis meditullio imperante, in sua sphaera circula-

culatur. Est ergo in hoc spiritu mundano naturaliter affecto, sapientiæ fructus à cælo Empyræo, vitæ pabulum à cælo æthereo, vegetationis actus à cælo Elementari, cuius summa vis in aere consistit; A portiuuncula igitur spiritus intellectualis statuitur ratio in regione summa ipsius hominis, ab illa ætheris procedit vitæ ipsius virtus in Thorace constituta, ab illa deniq; spiritus sublunaris, facultas naturalis animæ vegetatiuæ initium suum habet. Natura ergo aeris sublunaris, est sanguinis venalis seu naturalis origo, Natura ætheris influentiis referta in sanguinis arterialis essentiam transformatur, Natura spiritus Empyreï seipsam in tenuioribus spirituum animalium myrotheciis recondit.

CAPVT II.

An sit verisimile, quod substantia aeris grossi, in sanguinem venalem, ætheris cum aere in sanguinem arterialem, & illa spiritus intellectualis cum ætheris portione in spiritus impluantur, Et quomodo id præstari queat.

QVod autem aeris (condensatione facta) in sanguinem transmutatio, sit in rerum natura possibilis, ex eo patet, quoniam sanguinem à media aeris regione, more pluuiarum effundi, aquasque in sanguinem transformari non modo apud authores fidedignos habemus, sed etiam hoc idem testatû in sacris scripturis; ex quibus constat, quod sit in naturæ potestate, hoc idem ad culmen atque exitum perducere; At quid hac in re est magis euidens, quam quotidiana apud nos experientia, qua ipsum primæ concoctionis effectum chilum videlicet mystica & occulta Hepatis proprietate in sanguinem mutari docemur. Porro etiam eadem ipsa observatione, aerem in sinistram cordis thalamum attractum, specificam cæli ætheri naturam, atque subtilissimam spiritus aerei portionem ibi relinquere obseruamus, quam cor organis suis sibi attrahere conatur, aerisque fumum inutilem atque aqueum tanquam superfluum per expirationem expellit; Hanc (inquam) naturam ætheream vitæ creaturæ perquam necessariam, cor appetit, sibi que allicit omni momento, sine qua nec homo, nec aliquod aliud animal momento temporis perdurare potest. Atque istam substantiam ætheream seu vitæ escam, Zeno ignem naturalem vocare haud dubitauit, cuius receptaculum fecit cor, quod ideo Prometheus ignis cælestis vas appellauit, quem ignem ipse è cælis fingitur furatus esse, vt hominem vita diuturna ditaret, est enim hæc materia animæ vitalis pabulum, cuius quoniam cor est commune receptaculum, igitur à Platone nuncupatur *sedes animæ*. Hæc inquam est illa natura, quæ est ignis inuisibilis, vbique in mundo præsens, à quo Zoroaster omnia genita esse docuit, cui Heraclitus Ephesius astipulari videtur, & quoniam virtute huius quintæ essentiæ igneæ Democritus, Orpheus & multi Pythagoreorum cuilibet creaturæ animam quandam præesse obseruarunt, ideo omnia Diis plena esse asseueranter affirmarunt, quibus statuerunt diuinos honores, precesque & sacrificia dedicarunt iisdem, at vero rem iterum atque iterum inter se reputantes, has omnes animas ad vnicam mundi animam reducebant, seu Deos illos ad vnicum referebant Iouem. Per Iouem igitur verbum seu Tetragrammati emanationem innuere videntur, quod est fons hominis, & per Deos seu animas radios intellexerunt diuinos, vbique in spiritum mundanum expansos, vitam cuilibet creaturæ exhibentes, qui non aliter à verbo increato separantur, quam solis radii à sole: sed de his *in tractatu de corde* latius agemus. Quod denique spiritus quidem intellectualis in centro istius ignis cælestis inhabitet, & quomodo illud fiat, in præcedentibus dictum est, ita vt iste spiritus per truncum Aortæ in altum se vehens, & per angusta ramulorum plexus choroides orificia exiliens, se cum spiritibus sensitiuis à sanguine venali confectis permiscet, atque inde fit, vt anima rationalis mediantibus sensibus internis, cum intellectu operetur in genere humano. At vero ad rationem redeamus, qua aer in sanguinem naturalem, vitalam, & animaleam reducitur, & videamus, quomodo natura opus hoc transmutatorium præstare queat: Inprimis igitur obseruatum est cuiuslibet ipsarum nutriendarum ratio: nam cum simile à suo simili nutriri soleat, considerandum est, quod sit necesse, vt homo inuisibilis à sanguine tenuioris spiritu, arteriali nempe (qui est spirituum vitalium vehiculum) nutriatur immediate, vt & ille à spiritu macrocosmi æthereo successiuo expirationis & inspirationis motu reficitur atque multiplicatur. At vero hominem externum & visibilem, (vtpote ex elementis inspissatis compositum) ex talibus semper successiuam nutrimenti administratione atque applicatione, more quidem remoto, & ex sanguine venoso & grosso ex nutrimentorum succo immediate in suo esse præseruari atque continuari certum est. Nutrimenta autem genere varia, pro diuersitate regnorum rerum compositarum (quæ sunt minerale, vegetabile, & animale) existunt, & ex his regnis vegetabile & animale præcipue ad humanum nutrimentum conferunt, & non minerale (vtpote cuius partes sunt ita compactæ, & ad concoquendum difficiles, vt vix ignis violentiæ, multo minus humano calori obedire soleant.) Ex præcedentibus autem duobus animalium caro humanæ actioni & concoctioni est magis familiaris & concoctionis facilioris, quippe quæ facillime in id quod fuit ante, in chilum

lum scilicet resoluitur, Panis vegetabilium princeps, tum quia in pulpam chilosam, subito hocque sine ulla naturæ labore reducitur, tum etiam quia in natura aerea locuples est admodum, & vegetatione naturali repletissima, parentibus nostris antiquioribus à Deo pro nutrimento primario & regio exhibetur, vnde dicitur *Gen. 3. 19.* Deus: *In sudore vultus tui vesceris pane tuo.* Materia igitur nutrimenti siue sit animalis siue vegetabilis, chimia naturæ, & tanquam in Naturæ balneo in chylum redacta, omniumque elementorum subtili à grossis fecibus per venarum melleaicarum filtrationem separato, in Hepatis regione concava coquitur, in qua quidem digestionem, terra minus tenuis, seu melancholia, ad nutritionem minime apta, secunda quidem separationem à massa aerea diuiditur, & per ramum splenicum in lienem transfertur, materia ignea quidem superflua, & ad nutriendum inutilis, in vesiculam fellis transfunditur, pituita, seu elementum aquæ, humori marino comparatæ, deorsum per renes in mare vesicæ emittitur; atque elementum seu humor aereus in vasculis seu venarum Cauæ & Portæ trunco continetur, quem tamen non absolute aereum esse dicimus, quoniam subtile adhuc in se habet, cuiuslibet elementi, videlicet ignis, aquæ, & terræ, (quæ elementa in corporis compositione, ad propria membra pertinent, vt partis magis terrestris officium est, ossa & cartilagine, membranas atque ligamenta respicere, illius aquaticæ pinguedinem procreare, ignis autem cum aere circa carnis generationem versari,) sed ideo aeri refertur, quoniam aer in eius massam prædominationem habet; Atque hic obiter quæstio non facile discutienda oriri potest, in cuius resolutione multi etiam doctissimi morum hæsitauerunt, videlicet, vnde oriatur istiusmodi virtus sanguifica, qua chylus quidem subpallidus, vel ad candorem vergens in tincturam rubicundam tam prompte redigatur? Alii hoc ab Hepatis natura (vtpote cuius substantia est intense rubra) multiplicatiuam hanc tingendi virtutem prouenire volunt, ac si hepatis rubedo esset tam infinita, vt infinitam chili aerei proportionem, sine suæ rubedinis decremento intringere possit, Præterea si hoc concederetur, non credatur absurdum, si consequenter inquiramus, vnde hepatis tincturam hanc rubicundam, virtute tam multiplicatiua ornatam exceperit? cum certum sit atque comprobatum etiam hepatis substantiam à sanguine suam originem accepisse. Vnde liquet, quod principiatum illam qualitatem innatam habere non potest, qua eius principium carere dicitur, at sanguis in se multiplicatione non ita abundare obseruatur, vt tincturam infinitam suo simili attribuat. Alii dicunt, occultam esse hanc naturæ proprietatem, quo quidem responso ignotum per ignotius colligimus atque ita rei essentiam prorsus ignoramus. Ad hanc igitur quæstionem nos experientia meliori docti, respondemus, quod neque in hepate, nec in aliqua corporis humani parte consistat huiusmodi tingendi facultas, sed ipsam in aeris vel per inspirationem vel mediante nutrimenti succo in corpus introducti, centro seu occulto delitescere; Nam *lib. 2. de Panis Anatomia*, ratio de Plantæ vegetatione & multiplicatione est luculentissime explicata, videlicet quia pars eius aerea, quæ nihil aliud esse videtur quam sal quoddam volatile, quæ in liquida sua substantia est manifeste candida, & limpida esse videtur, tamen in suo occulto valde est rubedine tincta, imo vero magnetica quadam virtute intrinsecus & centraliter ei adnata, prompta est huiusmodi substantia ad formam solarem vndique in vasto mundi spiritu inuisibiliter delitescentem sibi attrahere, & in se congregare, ac si esset materia quædam in natura fæminea quæ lucis formam auide affectat, eamque rapide ad se allicit. Experimentum huius rei loco superius allegato demonstratum est, vbi declarauimus, quod materia limpida & aerea ipsius tritici seu panis in candida sua natura soli exposita, in paucarum horarum spatio in rubedinem satis intensam fuerit conuersa. Vnde colligebam, quod multiplicationis & vegetationis proprietatem tam in vegetabili quam animali, ab huiusmodi substantia aerea proflueret, non (inquam) à propria sua virtute, vtpote quæ non est infinita seu plusquam perfecta, sed ab interna sua dispositione magnetica, qua radios formales à mundi anima vbiq; præsentem, & humidum radicale à suo simili vbiq; etiam in mundo expanso successiue sibi & gradatim contrahit: Non aliter etiam dicimus, quod aer hic in chilo olim delitescens, at in hepate à natura heterogenea nunc despoliatus & purgatus, radios solis microcosmici seu animæ viuificæ microcosmi sibi attrahere non desistat, quod quidem in chilo sua natura præstare haud potuisset, quatenus eius vis magnetica, partim in natura aquatica seu phlegmatica submersa, & partim fecibus grossis & terrestribus impedita præstare non potuit, at vero, partim virtute melleaicarum, & partim virtute hepatis, exutis huiusmodi elementorum extraneorum impedimentis, opus illud transmutationis viuaciter aggredditur, & ad exitum fœlicem illud perficere obseruatur. Et certe ego rem istam paulo accuratius flagranti ignis cultello examinans, percepi materiam istam calore lento, imo vero ipsius balnei rore in alembici capitellum in formam niuis seu grandinis albissimæ fuisse sublimatam, cui appositio carbone ignito, materiam subito instar mellis seu butyri liquefactam vidi in colorem aureum aut hyacinthium mutatum, inde nobis denotans, quod tamen huius substantiæ aeræ manifestum & externum sit album, eius tamen occultum & internum est sanguinis tinctura insignitum.

Quod autem ad sanguinem arterialem attinet, tincturæ eiusdem eadem est ratio cum illa sanguinis grossi atque venalis, præterquam quod substantia aerea illius sanguinis est tenuior longe & subtilior, quam est illa venalis seu naturalis, ita vt tanta sit inter vnius atque alterius substantiam differentia, quanta inter infimam & supremam aeris regionem, nam vt infima aeris regio magis de terra atque aqua participat, & per consequens est magis crassa & minus calida quam suprema, vtpote quæ de igne æthereo participat, sic etiam sanguis regionis infimæ corporis densior & frigidior est illo regionis vitalis, quæ tenuis est admodum atque calore exuberat. Atque hoc quidem multis rationibus confirmatur, quarum prima est, quia originem

Vnde sanguinis tincturæ rubicunda.

originem habet à corde, quod teſte Zenone eſt *ignis naturalis receptaculum*, vel vt Prometheus vult, *ignis celeſtis vas*. Secunda, quia calor ille eſt magis efficax, & in operatione ſua naturalis, qui ſpiritui ſubtiliori & puriori naturaliter ineſt, nam cæleſtis calor eſt in actione ſua longe fortior & validior, quam vllus elementaris, cum ille ſit huius fons & origo. Tertia, quia cor à philoſophorum præſtantioribus agnoſcitur eſſe ſanguinis origo, vtpote à quo vitæ initium ducitur, ſubſtantia ergo ſanguinis arterialis ſeu vitalis eſt tenuior, & magis ſpiritualis quam venalis illa ſeu naturalis, & ſe habet reſpectu illius, vt ſpiritus vini viſibilis & puriſſimus ad aquam vitæ, in qua cætera elementa cum vero ſpiritu permilcentur: quemadmodum etiam ſanguis animalis, ſe habet ad vitalem, vt ſpiritus vini ob puritatem ſuam in aerem euaneſcens & inuiſibilem ſe redens, nam ſpiritibus inuiſibilibus vt ſui ſimilibus nutriantur, conuenit. Dicimus ergo quod ſubtiliſſimus aer ſit vehiculum inuiſibilis ſubſtantie ætheris, quo vitæ pabulum ſic continens cum ſuo contento in cordis ſinum læuum introducit, à quo expulſa craſſioris aeris ſubſtantia, de exoticis & alienis elementis participante, cordis actione, & interna ipſius aeris puri attractione, (quæ à virtute cæleſti oritur,) partim ſuam internam tincturam patefacit, & partim radios interni microcoſmi ſibi colligit ſpiritus, atque contrahit, atque ita plenam tincturæ ſanguineæ portionem haurit, Quo autem modo, quæue arte aut induſtria, naturæ diſſolutiones, puri ab impuro ſeparationes, de forma in formam, de colore in colorem, & de ſubſtantia liquida & craſſa, in liquidiorum & tenuiorum tranſmutationes, in domo, ſeu templo, ſeu potius Laboratorio & officina hac humana perficere ſoleat, capite hoc ſequenti demonſtratum habebitis.

CAPVT III.

De admirabili nature in corpore humano Alchimia, eiſdem laboratorij diſpoſitione, vasis ab inuicem differentibus, ac tandem de inſigni ipſius in hoc ſuo laboratorio operandi, purificandi, ſubtiliandi, atque ad perfectionem mouendi formula.

Quam mente inanes, rationeque vacui ſunt illiuſmodi homines, & ab ipſa natura quanta indignitate reſpuendi, qui artem chemicam ſiue ad medicinam, ſeu tandem ad vnius metalli in aliud tranſmutationem applicatam, derident, contemnunt, in odio habent, ipſius nature ſagacis atque in actionibus peritiſſimæ induſtria, praxis aſſidua, in depurando, & corporis humani præſeruatione virtus noctes atque dies verſata luculenter teſtari atque declarare videtur: Nam quænam (obſecro) in chemiæ vulgaris arte eſt diſtillandi, aut præparandi, aut ſubtile à groſſo & ſpiſſo vlla ratione ſeparandi inuentio, ſiue ſit in circulandi & digerendi ſolertia, ſeu per deſcenſum, aſcenſum, filtrationem, ad latus, perue cribrationem diſtillandi artificio, quam non guſtauerit natura, hocque priuſquam vlla inter homines regnaret ſcientia, antequam Adam aut ſucceſſorum ipſius aliquis artem aliquam excogitaret. Si igitur paulo accuratius rem quidem explorare velimus, apertis oculis percipiemus, ipſum hominem vniuerſam Alchimie ſcientiam ab ipſa natura ſuffuratum, cuius laboratorium, ſeu diſtillatorium corpus eſt humanum, vaſa in eo contenta, & ad iſtiuſmodi operationem requiſita, ſunt membra organica in eo contenta, inter quæ quatuor ſiquidem illa ſunt magis eminentia, quæ principalia nuncupamus, videlicet hepar, vaſa ſeminaria, Cor & Cerebrum. Alchimista ergo in ſuo laboratorio Alembicis, Retortis, Recipientibus balneis Mariæ, furnis ventolis, reuerberatoriis, Arenæ, Cinerum, Antenoris, & huiuſmodi aliis exornatur atque munitur, eaque in omni negotio in promptu habet, quo melius rem ſeu materiam diſtillandam paulatim atque gradatim ad exactam purificationem, hoc eſt à natura corporali ſpiritualem verſus conduceret: Nonne hoc idem præſtare videtur natura in ſuis operationibus, quibus aſſidue obſeruat ad perfectionis terminum feſtinare? Pergamus ergo in myſteriorum laboratorij nature exploratione, & videamus, ſi quid Alchimista, vtcunque in ſua arte peritus & inſignis poteſt, quod natura neſcire videatur, aut ſui artificij exemplaria ei non præbeat prius.

Alchimista ergo rem ſeu materiam ad perfectam ſubtilitatis & tenuitatis metam perducendam, primum manibus tractare geſtit in partes minutiores, ſiue ſit puluerizando, ſiue inciſione in portiunculas diuidendo, ſiue limatura terendo, ac tum poſtea præparatione huiuſmodi facta, eam (ad imitationem nature) menſtro cuidam conuenienti committere ſolet, virtute cuius primam in corpus diſſoluendum ingreſſionem ſeu penetrationem facit, atq; hoc opus, quo melius & magis efficaciter, atq; quo citius perficiatur, vaſ illud circulatorium cum ſuo menſtro & ſubiecto diſſoluendo in Bal. Mariæ, ſeu ventrem equi (quem & calorem ſimi equini vocat) imponere tentat. Nonne in primordio iſtius ſuæ operationis imitatus eſt Alchimista naturam? quæ cibum groſſum dentium contritione præparare in primis aggreditur, deinde per vaſ ſui circulatorij collum oblongum (Oeſophagum nempe) illum ſic conſectum & trituratum intrudit deorſum

sum in ventriculum, non aliter quam chimia peritus ad naturæ exemplum materiam suam subtiliandam (fractione & contritione præeunte) per collum matraceuti oblongi intromittit in eius ventrem. Tunc naturæ intentio est (ad melius operationis suæ primæ complementum, materiæ præparatæ centrum visitare, atque penetrare, corpusque porosum reddere, quo spiritus subtiliores inclusi, facilius effluant, quod quidem ut præstetur, necesse est ut quoddam liquidum ei admisceatur, unde sitescit natura & poculum affectare facit comedentem, quo melior in subiectum siccum fiat ingressio, & siccum in humido liquecat, atque ita primus perficiatur dissolutionis gradus. Atque ut hæc operatio expeditius fiat, vas istud circularium primum tam supra quam infra occludere videtur, ne spiritus à centro materiæ exhalantes, ex vase suo erumpant, & in vanum euolent. Sic ventriculus occludi dicitur tempore concoctionis primæ, deinde igne hepatis & viscerum vndique circundat humido, nempe & calido, & suo tempore circulare intendit, videlicet quousque tota materia cum suo liquido in pulpam seu chilum redigitur. Eodem plane modo Alchimista semper in suis operationibus imitando naturam, matraceutum suum seu cannas brachiales, seu pellicanum, firmiter tempore digestionis & circulationis materiæ obturans, ne spiritus euaporent & euanescant, illud fimo equino, seu balneo Mariæ, hoc est igni calido & humido adaptare gaudet, ut huiusmodi sua operatione prima dissolutionis intentio accompleretur: Atque ita medicamentum grossum putrefactioni & dissolutioni iam obnoxium, ad nouam recipiendam formam est paratum, seu plumbum philosophorum sorditiem suam exuens, intelligo chilum pallidum à fæcibus inutilibus tanquam leprositæ sua declinans ad veram transmutationem in aurum quodammodo nunc disponitur.

Vlterius ergo tam in Alchimistæ, quam Naturæ laboratorium inquirendum est, & ad secundum operationis suæ gradum properandum. Videmus igitur, quod ipsa natura totam istam materiam ita dissolutionem videlicet utile cum inutili, chilum cum fæcibus simul mixtum circulationis seu concoctionis tempore completo, & orificio ventriculi inferiori iam dilatato atque aperto, secunda distillationis specie (quæ per descensum fieri assolet) in vasa recipientia, videlicet intestina gracilia, Duodenum, Ieiunum & Illia nempe effundere, ut in iis grossum à subtili, utile ab inutili, necessarium à superfluo, & purum ab impuro distinguere sataget, qua in operatione Alchimista ad exemplar naturæ, aut per inclinationem transfundit materiam dissolutam, purum cum impuro agitante aut orificium in matraceuti fundo arte confectum aperiens, materiam digestam in aliud vas ei subiectum influere sinit, mediante quo subtile à spisso, & purum ab impuro distinguatur. Hic ergo ad tertium distillandi genus peruenitur, ad illud scilicet per filtrum dictum; nam Chimie artifex percipiens ipsam naturam virtute venarum messoriarum, cum quibus intestina tenuia implentur quam copiosissime, tenuiorem primæ concoctionis hoc est materiæ in ventriculo circulatæ portionem, sursum ad Hepatis regionem attrahere atque eleuare, atque hac via subtile à spisso, hoc est purum chilum albicantem à suis fæcibus crassis separare, & quod pars terrestrior, seu fæces in horum intestinorum fundo remanentes, in vas aliud ignobilius proicerentur, videlicet in intestinum colon, in quo reseruantur, ut loci calore, spiritus adhuc fixiores, & de sale suo participantes, elicerentur, & in altum per nonnulla filtri eiusdem filamenta eleuarentur ad Hepatis regionem: Hic (inquam) Alchimista, hæc naturæ simia, hoc idem in suis operationibus artificialibus aggredi conatur: & loco venarum messoriarum vasis intestinalibus vndique insertarum: vel pannum ex lana vel gossipio confectum aut loco illius chartæ densæ & porosæ portionem eligit, illamque in sectiones varias more chemicis optime noto diuidit atque secat, quarum quamlibet venæ messoricæ respondere vult, pannum ergo istum sic in portiunculas distinctum in vasis illius materiæ in Balneo circulatæ receptaculum immergit; ut more messoriarum subtile separaret à spisso, atque in altum ad aliud vas mundum eleuaret, ut in eo ad tertiam perfectionis scalam producat. Atque hic distillandi modus ab Alchimistis filtratio nuncupatur.

At iam tandem aliquando ad illud in naturæ laboratorio organon, seu digestionis fornacem accedimus, in qua ipsa materiam puram in prima digestionem elaboratam, vltiori adhuc distillatione rectificatæ & consueta; In huiusmodi siquidem operatione nutrimentum chilosum pallidum & debile in sanguinem rubicundum mirabili virtute transmutatur, plumbum (inquam) sub pallidum animale à sua leprositæ iam mundificatum, in verum aurum seu naturam ac dispositionem auream nunc transmutatur: Hic ergo habemus primam circulationis & coctionis in Antenore ordinem in quo aurum grossum per primam Alchimie gradum conflatur; Quam grossi ergo sunt illi homines, & ignorantia quam submeriti, aut in opinionibus suis vanis quam obruti & rebelles, qui de vna in aliam speciem transmutationem fieri non posse credunt? Et tamen hoc in loco intueri liceat ipsum chilum albicantem in sanguinem rubicundissimum naturæ industria conuerti solere. Nec certe (si rem oculis iustis inspiciamus) ipsum plumbum crudum & imperfectum metallum, ab auro magis substantia & natura distare percipiemus, quam chilus & sanguis, nam ut sanguinis initium seu principium nihil erat nisi aqua chilosa, hoc est, humor aqueus in chilosa sua natura imperfectus & crudus, ita quidem in forma sua sanguinea ad maturam perfectionem reducitur; sic etiam aurum, in principio erat Mercurius seu aqua grossa immatura & cruda, cuius gradus primus ad concoctionem, est ipsum plumbum, vltimus vero, & perfectionis suæ meta est aurum, anne hoc impossibile credendum, cum maiora adhuc in natura miracula cernamus, videlicet ipsam naturam vegetabilem in animale conuersam ut in carnibus & sanguine creaturarum animaduertere fas est, in quibus herbae atque gramina & fructus in nutriti substantiam transformantur, & tamen hos naturæ effectus quotidie euenire, etiam stultorum sensui luculen-

luculenter declaratur & demonstratur; quod autem animalis irrationalis substantia in illam rationalis migret, & viceversa, neminem latere aut dubitare scio, cum sit res omnibus nota, & experientia comprobata; Hinc ergo contemplationum quidem excellentissimarum fundamenta depromi possunt, & quaestiones atque dubia valde ardua produci, utpote, An bestiae substantia (imo vero & illa vegetabilium) in corpus & substantiam humanam conuerti queat? An corporis bestialis seu vegetabilis futura sit die ultimo resurrectio? cum idem operatione naturae iam fiant, eadem scilicet caro & ossa, cum corpore humano, cuius pro certo erit a morte ad vitam aeternam resurrectio, quod si sequatur, petitur, An in natura sit potestate ita animalia irrationalia, imo vero & ipsa vegetabilia praeparare, ut corpora ipsorum conuersione scilicet in corpus humanum per resurctionem possint in aeternum viuere? Contra illorum opinionem qui ore duro atque mendacis refertissimo, excludunt Deum ab operibus naturae, aiuntque operationes huiusmodi extra naturae potestatem existere: ac si Deus extra naturam operaretur in hoc mundo, cum sit essentialiter hic & vbique, ac si (inquam) naturae passivae anima interna, in exactissimo eiusdem centro inhabitans, ab ipsius Dei substantia distingui queat. In exilium ergo sempiternum relegantur illi nebulones, qui audacia inaudita pronuntiare non haesitant, Medicos ideo Atheistas ut plurimum esse, utpote qui naturam tam profunde contemplantur, ut ipsum Deum eiusque cultum penitus respuere soleant, neque ullum Deum praeter naturam agnoscere volunt. Quibus ego quidem fronte serena, & confidentiae plena respondere non dubito, illum potius Atheistam esse, imo v. probruto irrationali habendum, qui Deum ipsum extra naturam quaerere videtur & conatur, & qui Deum in natura latebris inueniri & inesse ignorat, nam quatenus est extra omnia, quis mortaliu[m] potest eum inuenire, aut tenuissimis intellectus oculis comprehendere. Hinc dicitur quod *Moyse[m] Dei posteriora viderit, & non priora*, hoc est non Deum in sua essentia, sed vestimentis naturae, h. e. suis creaturis indutum, in quarum centro per spiritum moueri dicitur, Nam *in verbo* (iuxta illud Diui Iohan.) *erat vita, & p[er] sal. Verbo Domini firmati sunt caeli, & spiritu ab ore eius omnis virtus eorum.* Vnde liquet, quod cuiuslibet creaturae virtus (quae in animae potestate consistit,) a spiritu immediate procedat. Porro dicitur, quod *Deus vestitur lumine*, quod quidem lumen est tenuissimum ex naturalibus suis indumentum; Deinde *posuit Deus tabernaculum suum in sole.* Postea *veste adhuc spissiori & densiori ornatur*, vnde dictum, *Densa nubes tugurium eius*, Et alibi, *os estis templum spiritus sancti*, Et alibi, *Terra pariet Saluatoris.* Ex quibus liquet, quod Deus sit in natura passiva tanquam agens in patiente, vel anima in corpore, seu potius, Mens diuina in ipsa anima, nam mens est animae centrum. Atque hoc conuenit cum illa Merc. Trismegist. definitione. *Qui Deus est, inquit, circulus, cuius centrum est vbiq[ue], circumferentia vero nullibi.* Concludimus igitur allateraliter hunc sermonem nostrum contra huiusmodi naturae aduersarios & contemptores, affirmando ipsam Naturam esse Deum, non dicam passiuam & numeratam seu creatam, seu aquas vniuersales, sed actiuam numerantem seu creatantem, seu virtualement actiuam, vniuersas aquas informantem deiformes, & creationis Throno & esse immediate emanantem. Taceant ergo stulti, si haec comprehendere nequeant, cum sint consentanea non modo diuinorum philosophorum sententiae, sed etiam Patriarcharum, Prophetarum, & Apostolorum, inter quos Diuus Petrus in huiusmodi incidit sententiam, videlicet, quod *caelum & terra per aquas, & in aquis mediante verbo fuerint condita.* Sciant igitur huiusmodi homines, nec inconsulte sit hoc a nobis dictum, quod quicumque naturae mysteria oculis quidem Lynceis inspicere nequeunt, & in profundum eiusdem myrothecium penetrare nesciunt, tam longe hos a Dei veraeque Theologiae cognitione aberrare certum est, quam tenebrae a lucis fastigio, Diabolus a Deo, aut veritas a falsitate, atque hi sunt huiusmodi, qui in litera seu exteriori cortice, seu superficie versantur, quae interficere dicuntur, spiritum viuum, lucemque creatantem, & in centro versantem respuunt, vbi vita adest, ita ut latam calcant isti viam ad perditionem tendentem, dum semitam Dei atque naturae pauci agnoscunt & ingrediuntur. Sed de his alibi latius est disputatum, quare ad propositum hoc nostrum orationis meae filum conuertam, & quid amplius in naturae laboratorio agatur, nunc dicam.

Furnus (inquam) Antenor seu secretus prioris gradus seu operationis, in hoc naturae laboratorio, est Iecur, cuius est aurum animale ordinis prioris conflare, sanguinem scilicet grossiorem atque elementarem, utpote in quo elementa quatuor, confuso more adhuc permiscuntur, humores dico quatuor elementis correspondentes, nam tamen si furnus hic secretus mediante suo calore aereo, tendat pro suo posse ad elementorum superfluum separationem, (quam quidem depuratione triplici aggreditur videlicet partim per distillationem quinti generis quae ad latus dicitur, cuiusmodi actione diuidit terrestres, seu melancholicas faeces, a massa sanguinea, easque lateraliter per ramum splenicum in lienem effundit atque instillat, partim per descensum leuem, quo modo bilis flaua seu superfluitas ignea, in vesiculam fellis emittitur, & partim per descensum profundiorum, qua distillatione materia pituitae salsa in mare vesicae per renes & vteros emittitur) tamen non potest materiam suam auream atque rubicundam ita depurare, quin nonnullis inutilibus elementorum faecibus aliquantulum adhuc contaminetur, ita ut massa haec rectissime aeri mundi sublunaris assimilatur, qui propter impuritatem suam imperfectionis titulum sibi vindicare videtur. Vnde fit, ut aer elementaris mutationibus sit obnoxius, sic etiam massa haec sanguinea, & partes solidae & carnae, quae ab ea oriuntur & nutriuntur, morbis & mutationibus sunt obnoxiae. Respondet ergo istius vasis secreti proprietates ad mundi sublunaris naturam, utpote quae ad partes corporis elementares nutriendas & sustentandas ordinatur, quare aurum hoc animale, licet sit grossum & primi ordinis, tamen ad partes corporis indigniores & magis grossas fouendas sufficere videtur. Hic ergo mundi sublunaris seu Elementaris actorem praecipuum habemus, cuius passiuum

passuum adhuc imperfectum si in Antenore magis adhuc nobili iterum tractetur, atque eiusdem calore qui est secundi gradus digeratur, Sanguinem quidem seu aurum ad caelestem dispositionem magis inclinatum, ac primo longe purius atque subtilius conflare solet, quod ad membra quidem leuiora & digniora nutrimento reficienda à natura destinatur. Accipit ergo natura illius sanguinis in priori Antenore Hepatis scilicet, calore confecti portionem, illamque per ascensum (quæ est sexta distillationis species) à fundo scilicet cucubitæ (id est, hepatis cavitare) per collum eius strictum (quod est vena caua) ad dextrum cordis finem sublimat, tanquam in Alembicum seu caput, cuius iuncturis simul atque foraminibus bene obturatis, materia hæc sanguinea in substantiam priorilongepuriorem circulando reducit. At fornax hæc secreta est naturæ Antenore secundi ordinis, cuius calor est valde temperatus, solique caelesti assimilatur. Admirabilis autem est istius furni dispositio, cum in eo non modo aurum elementare, verum etiam illud caeleste digeratur, nam cum duplex sit hoc vas, atque binaria eius cavitare, harum dextra sanguini elementari ab Hepate per venam cauam sublimato adaptatur, qui tam diu in ea circulatur atque digeritur, donec ad supremam aeris regionis naturam redigatur, ita vt iam pabulum sit factus, ad leuem pulmonum substantiam nutriendam paratum, Sinistra vero est in natura sua tam subtilis, atque proprietatis tam mysticæ, vt non modo cum ipso Prometheo ignem caelestem assidue surripere soleat, verum etiam ultra, digestionem prius facta, & puro ab impuro separato, ignem hunc vitæ mediantibus arteriis, per vniuersum corpus dispensat, caloremque innatum cuiuslibet corporis membro impertire videtur, nam læuis huius fornacis duplicis ventriculi officium est, occultos solis & cæli radios, seu inuisibilem Zoroastri & Heracliti ignem sibi attrahere, attractum præparare, hocque separatione puri ab impuro, utilis ab inutili, atque denique separatam vniuerso corpori administrare, nam istiusmodi ignis est humidil radicalis pabulum.

In hoc igitur igne aurum tam elementare & grossum, seu terrestre & passuum, quam illud caeleste, subtile, ignitum, atque actiuum depuratur, quorum illud ad corporis nutrimentum atque præseruationem valet, hoc ad spiritus tam animalis quam vitalis rectificationem atque continuationem ordinatur. Est igitur hic Antenore seu furni secreti calor, secundus gradus in purificatione sanguinis, seu auri Elementaris, at vero est primus in sanguinis, seu auri caelestis digestionem atque præparationem. Hinc igitur videmus quasi vinum prius in ventriculo circulatum, deinde, fæces eiusdem tartareæ per meseraicas separantur, ceu filtro, à puro seu magis liquido, tum postea aqua vitæ cum cæteris Elementis in hepate seu alio vase elicitur. Deinde fit spiritus vini purus, sed visibilis, ac tandem vltimus subtiliationis gradus fit in ventriculis cerebri, vbi spiritus illi tam exacte subtiliantur & rectificantur, vt inuisibiliter transeant in fumum spiritualem, qui ob puritatem suam ipsius rationis, imo vero & intellectus impressiones recipere efficiuntur apti.

Progrediemur ergo ad vltimum digestionis sanguinis gradum, qui fit in Antenore animali hoc est cerebro, quemadmodum medius erat in illo vitali corde scilicet completus. Hic ergo gradus ignis animalis in cerebro, (quem illi supercaelesti comparauimus, vt illum medium seu vitalem in corde igni caelesti, & primum gradum seu naturalem in hepate, igni elementari) perficitur in vase triplici ventriculo exornato, in quorum prioribus duobus organa nonnulla ex venulis & arteriis Dædaleo seu Labyrinthico more cõtexta, plexus choroides dicta, humorem in venulis in fumum seu aerem subtilissimum digestionem secreta conuertunt, qui est subiectum phantasiæ, in quo animæ rationalis impressiones inseruntur, atque illum in arteriis minusculis contentum, in spiritum inuisibilem, atque intellectualis naturæ lumen in huiusmodi spiritu delitescens mutat, quod non aliter in fumum aereum seu phantasticum agit, quam anima in corpus, aut cælum in terram, aut solis radii in aerem. Sed lucis illius diuinæ agentis vehiculum est spiritus ille vitalis, seu arterialis, quem plexus isti choroidum arte seu proprietate admirabili inuisibilem solent reddere, vt iam sit apta in istiusmodi forma subtili atque inuisibili, ad animæ rationalis munera obeunda, quam fuit in forma sua visibili, cum scilicet erat sanguis arterialis, ad officia animæ vitalis obeunda. Sic etiam videmus, quod spiritus vini seu eius quinta essentia quam sanguini arteriali comparare possumus, repetitis rectificationibus eiusdem inuisibilis redditur, ita vt totum in aerem seu spiritum inuisibilem conuerti soleat, & in aerem euanescere. Hoc igitur modo præparantur, coquantur & attenuantur huiusmodi spiritus tam venales quam arteriales, in primis duobus ventriculis existentes, adhuc grossi spiritus animales instar fumorum, priusquam veniant ad sensum naturalem, atque totius istius operis perfectio, in tertio cerebri, seu Antenore tertii gradus ventriculo absoluitur, atque tunc spiritus hi inuisibiles facti in quartum migrant ventriculum, vbi rationis voluntatem tam inuisibiliter per sensum scilicet, & imaginationem, quam visibiliter hoc est per motum perficere aggrediuntur. Primus igitur Antenore videlicet Hepar regionem elementarem in microcosmo administrat, & consequenter cælo macrocosmi sublunari respondet, in quo agitur ad vegetationem & generationem. Secundus videlicet Cor, soli in macrocosmo caelesti refertur. Tertius cælum Empyreum seu intellectuale respicit; Taceo ego hoc in loco admirabile chimie naturalis artificium, illud quod in vasis seminalibus perficitur, vt pote de quo alibi mentionem mihi facere proposui. Ex his igitur videre licet, quanta chimie naturalis mysteria in variis corporis humani dispositionibus & operationibus animaduertantur, quamque subtiliter & sagaciter res suas ad exitum perducere soleat in Microcosmo natura, & consequenter quam sint illi homines odio & contemptu digni, qui Alchimistas in derisione habere solent, cum verus chemicus nihil aggredi conetur quod natura non in corpore humano delinearit, verbi gratia, in medicamento confectio & præparatione, docet eum natura in primis, ea menstruo quodam proprio dissoluere. Deinde fæces impuras à succo puro separare: Tum postea Hepatis naturæ per primam digestionem gra-

Ad adaptare. At si velimus ea Cordi administrare tunc per digestionem & præparationem primi gradus iterum rectificetur. Denique quæ cerebro eiusq; morbis præscribere gestis, ea quidem extrema depuratione & rectificatione sunt tractanda. Eodem plane modo ad istiusmodi Naturæ alchimie imitationem nutrimenta parare fas est, quæ magis huic vel illi membro principali conuenire possunt. Imo vero arcana certe insignia hinc inde elicere possumus, quæ hoc in loco enarrare lectori fortassis tædium foret, & ad nostrum hoc propositum non pertinens, quare id nunc omittendum censeo.

CAPVT IV.

De Anatomia sanguinis humani, chimia artificiali dissecti.

CHIMIE naturalis descriptione, sanguinisq; virtute illius variis præparationibus iam peractis, ad illius artificialem, qua sanguinis elementa ab inuicem distinguuntur, explicationem propere accedemus, ut tum postea ad admirabilia sanguinis mysteria arte in lucem producta pergamus.

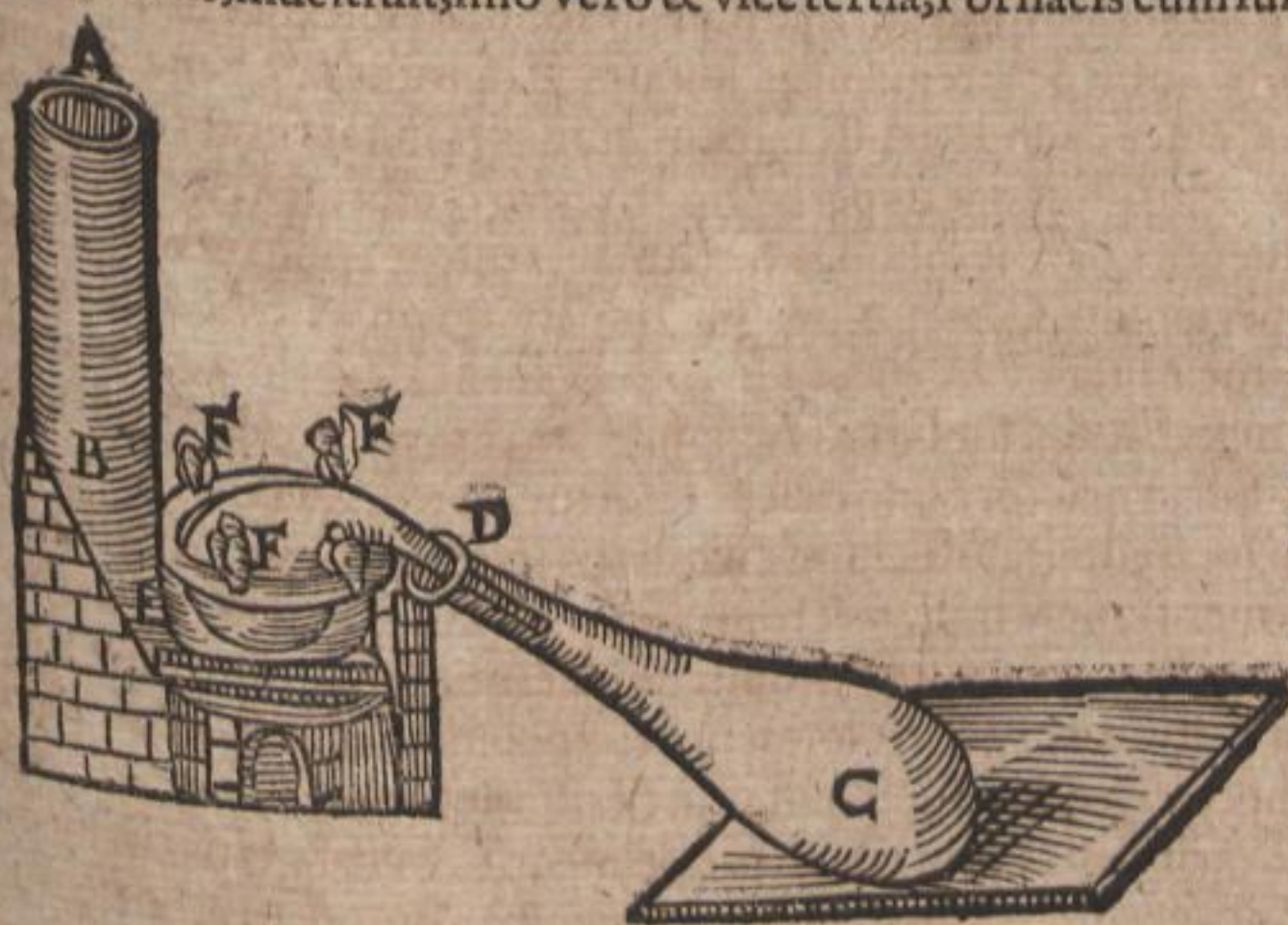
Multas siquidem in sanguine humano operationes chemicas meo tempore vidi, & de ipsarum effectibus ocularis factus sum testis, tamen reuera fateor me non nisi vnicam solam in pretio habuisse, quam in vsu & praxi posuit quidam Germanus in chimia vulgari peritissimus, atq; mihi familiarissimus nomine La Pierre, qui huiusmodi experimentum multoties Lutetiæ est expertus: Ab Episcopo Noyensi ipse hoc secretum mediante quodam nobili Menanton dicto se accepisse dixit, finemq; eius esse dixit, aut certe existimauit, uti coctione philosophica præeunte ad lapidem Philosophorum (vni à philosophis sophisticis atque spuris diu quæsitum at nunquam inuentum) tandem perueniret. De effectu istiusmodi secreti optato nihil dicam, nec reuera in animo meo est fidem vllam ei præbere. Hoc in loco intentio mea est declarare elementorum sanguines vulgari modo diuidere; atq; nonnullorum ex iis in medicina mysteria explicare, quod quidem luculentius ut perficiam, huiusmodi amici mei experimentum de hac re sequar.

Sanguinem igitur ex viris à 25. vsq; ad 30. annum vitam ducentibus, corpore sanis, atq; habitu robustis extractum eligebat, putridum in fimo equino, vel loco aliquo talente illum reddidit; Retorta optima ex omni parte, (præterquam in eius vertice, vbi locus quidam orbicularis intrinsecus quandoque speculari gratia relictus) luto bene temperato, quo ignis violentiam melius sustineret, obduxit, Materie prædictæ putrefactione ita præparata tantum in vas illud infudit, quanto ad medietatem vsq; illud implere potuit. Retortæ lutidæ figura hæc est, ne in arte chimica tyronibus hoc intellectu arduum videatur.

- A. Est vitti pars nuda in summitate.
 B. Est foramen seu orificium vasis in recipiens indendum.
 C. Est signum repletionis Retortæ ad medietatem vsque.

Deinde fornaci cuidam, Anteriori vulgariter dictæ, adaptauit retortam hoc modo munitam, ita scilicet vt pars vasis dimidia in potestate seu contactu ignis solummodo remanserit: cui fornaci cum bene fuerit affixa, eiusq; orificio adhibuit vas quoddam recipiens satis vastum atq; amplum, vtpote in quo spiritus à materia sursum exilientes ludere atq; bene circulare queant: cuius, chartis in glutine ex farina & albuminibus ouorum conflato made factis, obturauit iuncturas, illisq; bene exsiccatis, Secunda vice iisdem chartis ita eodem glutine perlitis, inuestiuit, imo vero & vice tertia, Fornacis cum suis vasis iconem sic depinximus:

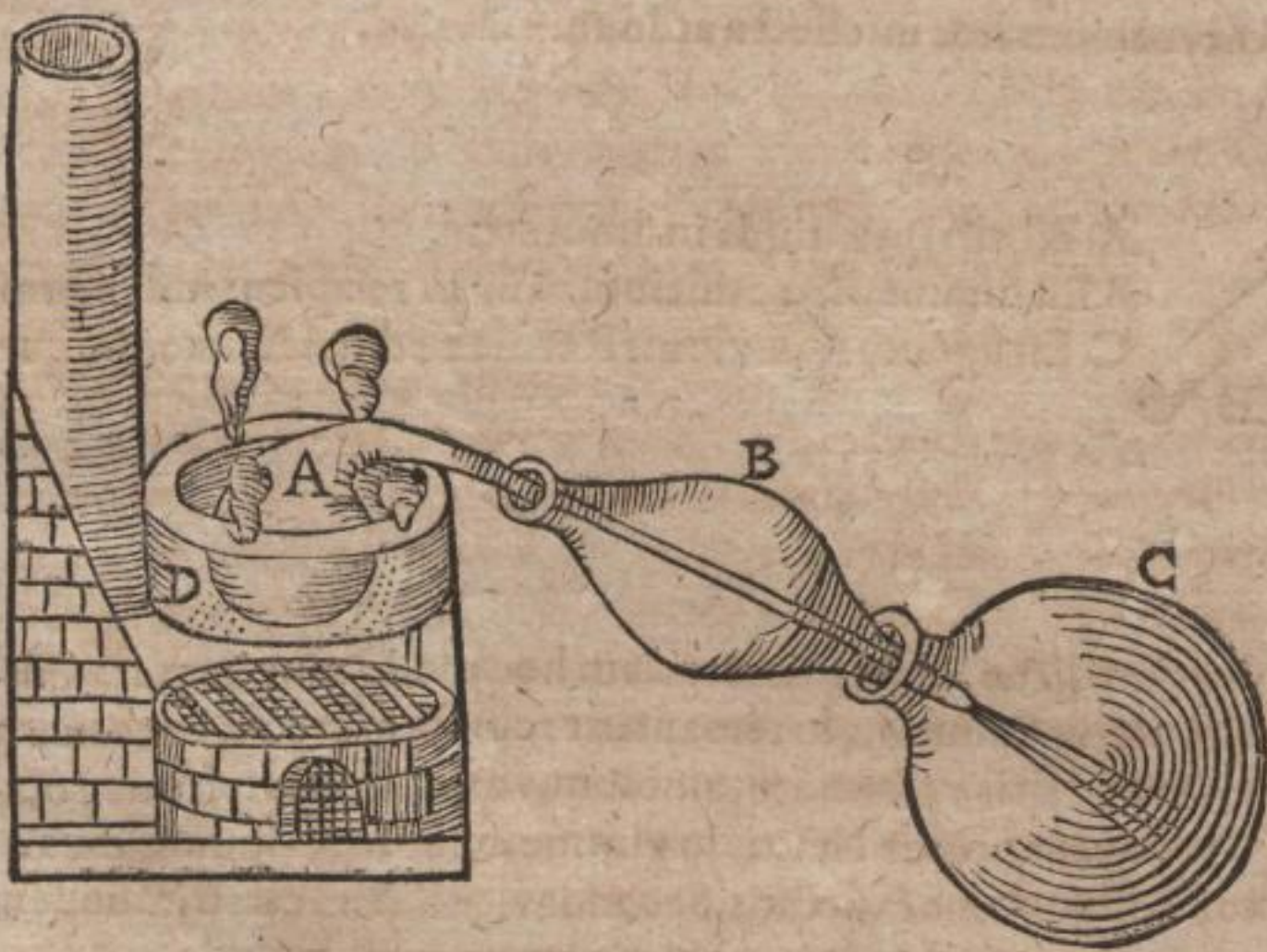

- A.B. Dimensio turris pro carbonibus qui descendunt super craticulam. E.
 C. Est vas recipiens.
 D. Est locus vbi Retortæ orificium inditur illi Recipientis.
 F.F. Sunt foramina profumo.

Ad

Ad distillandi igitur formulam tandem aliquando progressus est, quam (ignem gradatim augendo) per 8. dierum, seu septimanæ integræ spatium protraxit, ac si ipsius naturæ actionem seu operationem hac in re fuisset imitatus. Ad quartum ergo diem vsque calorem calori Solis mense Iunio simillimū administravit, ita vt quælibet gutta, guttam, non nisi qualibet horæ quarta est in secuta, & ad huiusmodi operationem duo primi ignis gradus fuerunt requisiti, in quo tempore elementum aquæ ceu phlegma se prodere solebat. Deinde ignem aliquantulum fortiozem virtute tertii ignis gradus agitavit, cuius actione aer quidam nebulosus in vas recipiens ascendere incepit, quo à retorta penitus expirato, & in vase receptaculo contracto, ad quartum ignis gradum est progressus, cuius tandem impulsu Elementum ignis sub forma flava primum, ac tum postea obscura rubedine tinctum prodibat. Quod etiam elementum propter eius cum spiritu cælesti condignitatem de ipsa quinta essentia quodammodo participare obseruatum est, quam bene rectificatam iste de veri auri potabilis natura participare affirmavit. At vero hoc in loco obseruandū est, quod (quoniam essentia illa quinta non nisi vltimo elicitur) omnimodo in die vltimo augeatur ignis, atq; sub ipsa etiam craticula accendatur, quoniam materia illa glutinosa in qua (vti in panis quinta essentia est dictum) non nisi violentia ignis egreditur, atq; à terra eleuatur: & cum nihil amplius distillare animaduertitur, extinguatur ignis, refrigeratoq; furno, extrahatur retorta; Quod autem ad elementi quarti Terræ scilicet inuestigationē attinebat ipsam à capite mortuo in retortæ fundo residente, abstrahendam affirmavit; de quo quidem materiæ sedimento, ipse historiam quidem admirabilem mihi retulit, quam in sequentibus vobis declarare mihi in animo est, quoniam de operationibus naturæ communibus & non miraculosis nunc tractare decreuimus. Atque ita completa est prima huius materiæ præparatio chimica, in qua obseruauit ipse per foramen in summitate retortæ relictum, colores varios in vitri concavitate apparentes. Dixitque se in gradu vltimo foramen hoc cineribus obtexisse, quo ignis calor in sua operatione esset efficacior. Ad secundam autem huius mysterii præparationem seu mundificationem sic pergimus.

Accipiendum est totum illud quod de Retorta in vas recipiens operatione hac prima effluxit: & in Retortam priori similem luto minime obductam reponatur, in ollam cineribus cribratis repletam fornaci prædictæ bene adaptatam indetur, rostroque eiusdem vesicæ vitrea infra descripta annectetur, cuius aliud orificium in vasis recipientis os ingredi debeat. Luto seu glutine superius descripto imbuantur cartarum portiunculæ, & cum iis bene obturentur iuncturæ, ne materia subtilis egrediatur, vasorum ad inuicem coniungendi ordo atque figura hic sequitur.

A. Retorta.
B. Vesica.
C. Recipiens.
D. Vas terreum cineribus impletum, in quod Retorta A. adaptatur.

Per primum igitur ignis gradum phlegma seu aquæ elementum facillime est eliciendum, sed & lentissimus debet esse hic gradus, ne aer nebulosus simul cum aqua exugatur, extracta igitur aqua seu phlegmate (quod quidem ex eo percipies, quum completo illo opere, aer nebulosus paulatim in recipiente apparebit) mutandum est vas recipiens. Tunc materiam quandam seu aerem quasi inuisibilem ascendere percipimus, qui paulatim se inspissando, in substantiam seu fumum turbidum & aliquantulum albicantem conuertetur, ac in fine in liquorem citrinum transmabitur, atque condensabitur; fumo autem iam cessante, iterum mutandum est protinus recipiens.

Tertio autem loco elementum ignis expectabis, quod rubicundum sibi acquireret colorem, eritque illa rubedo obscura.

Denique quinta essentia, seu elementum quintum cum difficultate & diligenti obseruatione assurgit, nam aliter se ipsam in Retortæ collo suffocabit, & comburetur.

Notandum est quod ad cuiuslibet elementi productionem, requiritur unius diei spatium, nam lente debet hæc operatio & pedetentim fieri.

Pro elemento terræ ipsius sanguinis, illud hoc modo à capite mortuo post Retortæ fractionem est eliciendum: in quo prius mirabilia vidit noster autor, vti infra declarabimus: Hoc non modo à Retorta prima, verum etiam ex illa distillationis seu operationis secundæ est accipiendum, & in puluerem reducendum, deinde in vase

de vaſi fictili commendandum, quo ſuo cooperculo eſt optime obturandum, quod cooperculum in eius ſummitate foramen habere debet, per quod vapor eſt materia calcinanda exurgēs facillime egrediatur, igni violento per ſpatium 8. vel 10. horarum exponatur, quouſq; perfecte calcinetur, deinde extincto igne refrigeratoq; vaſe extrahatur materia calcinata, in alcohol ſeu puluerem ſubtilem reducatuſ, & pro uſu infra deſcripto reſeruetur.

Ad tertiam autem operationem iam accedimus, quæ eſt nihil aliud quam elementorum antea ſeparatorum rectificatio, in primis ergo rectificandum eſt phlegma, idque ſuaui calore, mediante Balneo Mariæ, illudque ad partem ſeruabis.

Deinde aerem etiam in balneo Mariæ purgabis, & ſeparabis tam ab aqueo quam igneo ſuo additamento. At ipſe noſter autor per cartam oleo illitam diſtillauit iſtam materiam, & in ſubſtantiam niuis ſeu manna puriſſimæ inſtar redegit, ſeruanda eſt etiam materia hæc pro ſuo uſu.

Post hæc oleum igni relatum, ſepties in retortis paruulis eſt rectificandum, quouſq; formam hyacinti acquirat, cum quo etiam eſſentiam quam quintam vocauit ille, coniunxit, atq; materiam iſtã ſic permixtam, ac toties rectificatam aurum ſuum potabile appellauit, dixitq; hoc morbis periculofis applicatũ ſeu adminiſtratum, ſtupendam vtilitatem allaturum, quam quidem eius aſſertionem an ſit vera, an falſa, non eſt meum hoc in loco diſceptare, ſed ſolummodo quod ad chemicam ſanguinis humani Anatomizationem, & in elementa ſua diſſectionem, verum inueni, & experientia comprobauit, illud tantum vobis enarrare volui.

Deniq; terram calcitatam accepi, in alembicum ſatis amplum, imponebam, cui ſaltem amplam phlegmatis rectificati portionem affundebam, imponebam eius caput, & in Balneo M. ſuaui, vel cineribus moderate calidis macerabam. At vero in huiuſmodi maceratione ſeu infuſione vaſculum aliquod recipiēs capitis Alembici roſtro applicetur, & ſi in huiuſmodi maceratione aliquid in illud diſtillat illud reafundendum eſt ſuper ſuum totum, iſta infuſio per tres dies integros eſt continuanda, & in interſtitio multoties remouenda atq; exagitanda eſt materia. Deniq; completo hoc opere effundenda eſt materia hæc ſic macerata in vaſe terreum mundum, eiufq; pars clarior à ſæcibus turbulentis via filtrationis ſeparata in balneo Mar. eſt extrahenda, atque ita ego ſalem in alembici fundo albicantem inueni, quem diſſolutione in prædicto liquore recenter extracto, & filtratione & diſtillatione triplici album reddidi & clarum inſtar cryſtalli.

Author ille noſter putauit medicamentum quoddam eximium horum elementorum nonnullorum admixtione producere, decoctione prius philoſophica ſemel peracta, quo nõ dubitauit ipſa metalla ſolummodo impura mundificare, verum etiam corpus humanum ægritudine languens reſicere atq; reſtaurare, quare ſatis iſtius portionem vnicam cum partibus auri ſui potabilis tribus, aerisq; duabus permixcebat, atq; compositionem hanc calore lampadis moræ Alchymia vulgaris diu tractauit, cuius quidẽ operationis effectum non multum credo ab illo chymicorum ſpuriorum diſcrepaſſe, qui ſemitam rectam relinquentes, naturæ conatus ad phantaſticas ſuas conceptiones & inuentiones diſtorquere & violēter cogere ſomniant. Quod autem ad me attinet, me officium erga vos meum (Lectores Optimi) dextre & vberime (ſpero) in eo obiiſſe, quod elementorum ſanguinis humani ab inuicem diuiſionem anatomicam artis chymicæ miniſterio peractam, oculis veſtris intuendam produxi; Et quamuis ab aliquibus fortæſſe obiici queat, contra aſſertiones meas prædictas quod per huiuſmodi demonſtrationem meam minima ſanguinis portio reperitur de elemento aeris participare: tamen tales velin ego eſſe memores, ne ſanguinis maſſam integram non ſimpliciter eſſe aeream dixiſſe, ſed ex ſubtilioribus elementorum portionibus, adhuc poſt primæ cõcoctionis ſæcum ſeparationem remanentibus, maſſam illam fuiſſe compactam; nam quis medicorum aut philoſophorum ignorat? minime vnquam ſeroſitate ſanguinea (quæ eſt aqua) venam cauam deſtitutam eſſe, aut ipſum ſanguinem naturaliter ſuas fibras deficere, aut à materia ſua biliola aut vinctuoſa omnino immunem eſſe, imo vero & ipſum ſanguinem in pinguedinem conuerſum facillime legimus, nam ſicoquatur, ex eo ſæuum ſeu pinguedo fieri poteſt; quod etiam ſanguis ſuis ſæcibus ſit præditus neminem ſagaciũ lateret. At vero ſanguis ideo dicitur aer, quia de aere magis quam de alio aliquo elemento participat, nec quidem medicis & philoſophis in natura veſtatis ignotum eſt, quibuſdam ſanguinem ad eſſe puriorem, quibuſdam impuriore, quod ſit tam ſecundum hominis complexionem, quam ætatem ipſius. Vnde autor ſecreti prædicti reſpectum videtur habere, ad ætatem; Eſt etiam tempus quoddam in vita in quo temperamentum ad pòdus regnare dicitur, in quo procul dubio ſanguis (qui, teſte ſacrarum ſcripturarum, eſt vita & anima ſedes) eſt temperatiſſimus & puriſſimus in corpore humano.

At nunc ne hoc noſtrum experimentum nihil vobis vtilitatis afferre obiiciatis, præter maſſæ eiufdem anatomizationem (quæ ſolummodo ad hoc noſtrum inſtitutum attinet) nonnullas elementorum ipſius in medicina vtilitates præferre geſtio.

Phlegma eius mirabiliter ad pruritus & ſcabiem conferre dicitur, & ad hoc quidem expertum eſt. Elementum aeris atq; etiam ignis mirabiliter, imo vero in ipſo momento ſolet dolores podagra, gonogra, ſciatica & chirogra mitigare.

Sal etiam ſuum in liquorem diſſolutum, dolores omnes compeſcere obſeruatur, & multa alia præſtare, quæ à nobis minime adhuc ſunt experta: ſed ad podagra dolores multoties ſum expertus.

Atq; ita ſanguinem in partes ſuas elementares diuiſum habetis arte chymica. Nunc vero huiusmodi vobis admirabilem, & multorum teſtimoniis comprobatam de notabili quodam accidente, authori huic noſtro in operatione ſua prima ſuperuento recitare me accingam. Sed priuſquã ad eiufdem declarationem

& secretorum ingentium tam cælorum quam terrarum sit sacrarium atque myrothecium, quod sit spiritus vnus & essentia vnica, vniuersum orbem terrarum & aquarum massam tegens, quæ etiam ab orbe terrarum ad summum vsque cælum pertingit, atque etiam super illud ascendit, cum æther nihil sit præter aerem mediocriter tenuem, qui verbo Dei (in eius centro, & extra eius periferiam regnante) ducitur & mouetur, in cuius etiam virtute permanebit vsque ad vltimum pereat: quod occulta in se ventorum, fulgurum & tonitruum, simul atque cometarum, pluuiarum, niuis & grandinis mysteria amplectitur, quod sit mare mundanum, in quo formæ rerum omnium inferiorum specificæ, atque humidum cuiuslibet viuentis radicale natant; quod sit spatium illud commune in quod defunctorum animæ seu spiritus reuertuntur, quod denique sit spiritus ille, qui se cum omnibus rebus sublunariis miscet, & in iis esse spirituum seu formarum tam salutiferarum quam malignarum, & veneno compositum afficientium vehiculum, neminem quidem in philosophia mediocriter versatum latere existimo. Hinc definitur aer à nonnullis, esse spiritus vitalis, qui omnia quæ sunt penetrat, eaque ad inuicem connectit, hic omnia implet, & virtutè suæ animæ omnia mouet, & ob hanc causam à nonnullis Doctoribus Hebræis, hic spiritus inter elementa non numeratur, sed ipsum æstimant, tanquam gluten elementa & elementata simul coniungens, illumque vocant spiritum mundi resonantem influentias & spiritus omnes in se recipientem. Hic ergo est spiritus ille, qui se ipsum in sanguinem humanum mediante Naturæ adminiculo tanquam alter Protheus transformat, in qua quidem specie visibili, mysteria nihilominus sua inuisibilia comprehendit, vtpote mentem diuinam. (Atque hinc dicitur homo templum spiritus sancti) Angelos bonos, cuiusmodi erat ille de quo sic loquitur Zaccharias proph. *Ecce Angelus, qui loquebatur in me egrediebatur &c.* atque huius officium sic describit Iamblicus, *Hic (inquit) angelus animam conciliat corpori, communicatam curat, vitam animæ propriam dirigit, &c.* quod etiam sit prauorum spirituum & dæmonum capax, nos docet non modo sacrarum scripturarum testimonium, verum etiam experientia quotidiana, in dæmoniis, & spiritibus diabolicis obsessis, nam prauis spiritibus spiritum mundi infimum inhabitare concessum est, quippe qui spiritum aut æthereum aut Empyreum inhabitare ob suam impuritatem nequeunt. Porro etiam aer in sanguinem contractus est sedes animæ, in cuius centro, (vel superius est declaratum) mens diuina in spiritu suo Empiræo sedem suam habet, Atque hoc multis sacrarum scripturarum locis confirmatur. Hinc enim dixit Deus, *car-* Zacch. 2. 3.
nam cum sanguine non comedetis, sanguinem enim animarum uestrarum requiram de manu cunctarum bestiarum, & de manu viri, & de manu fratris eius requiram animam hominis, quicumque effuderit humanum sanguinem, fundatur sanguis illius, ad imaginem quippe Dei factus est homo. Atque hinc est, quod dictum sit Iob. 24. 12. *quod anima vulneratorum seu interfectorum vociferetur, & Deus inultum abire non patiatur.* Ac si diceret, Anima pro violatione sui ipsius & tabernaculi sui effusione &c. Quibus liquet imprimis, quod anima seu vita sit in sanguine, deinde, quod similitudo Dei sit in sanguine, vtpote qui stabilitur à verbo in quo est vita, atque hanc ob causam punitio seuerissima ordinatur pro iis qui templum naturæ atque animæ sacrarium violare aggrediuntur; Nam licet sanguis sit visibilis aer, tamen in eo species inuisibiles inhabitare videntur, vtpote mens, Angelus, anima, & spiritus inuisibilis, horum omnium receptaculum proximum est aer, vt sanguis ab aere procreatus, est eorum vehiculum remotum atque exterius; Sed quod anima sit in sanguine ex hoc sacrarum literarum loco patet, vbi dicitur, *Qui comederit sanguinem, confirmabo faciem meam contra animam illius, & disperdam eum de* Gen. 9 4.
populo suo, quia anima carnis in sanguine est, & ego dedi illum vobis vt super altare in eo expiatis pro animabus uestris, & sanguis pro animæ piaculo, Idcirco dixi filijs Israel, non anima ex vobis comedet sanguinem: si igitur in venatione aut aucupio quis ceperit seram vel auem, quibus vesci licitum est, fundat sanguinem, & operiat illam terra, anima enim omnis carnis est in sanguine. Sed audiamus (obsecro) quid hac in re loquantur philosophi antiqui, diuinitatis titulo insigniti. Alii volunt, quod vitæ vigor præcipue in humoribus cholerae & sanguine consistat: in sanguine inquam vt per vniuersum corpus dispergatur, & in cholera vt in suo actu reddatur viuacior, Mercurius Trimegistus, *Sanguinem esse vitæ seu animæ curriculum, ita vt mouente vitæ ad eius motum impellatur & vehiculum, at sanguinem fluidum hac vitæ priuatum, coagulari atque congelari & quasi mortuum existere dicit.* Empedocles *vim vitæ seu animæ præcipuam in corde posuit, hocq; per modum sanguinis,* At Epicurei hoc negant, quoniam corde in Crocodilis extracto, vitam nihilominus in iis diu permansisse obseruarunt. Stoici agnoscunt vitam esse in corde, verum omnimodo negant eam cordi adesse ratione sanguinis, sed virtute spiritus, hocq; videtur luculenter Chrysippus demonstrare. Alii cum Moysè in hoc conuenientes, affirmant, ab Oraculis esse prohibitum & vetitum, sanguinem creaturæ comedere, vtpote in quo est eius anima; At vero mea quidem sententia facillimum est pacem atque concordiam inter hos omnes philosophos producere, eosque inuicem conciliare. Nam qui dixit, animam esse in corde mediante sanguine, veritatem dixit, nec quidem qui eam in corde esse ratione spiritus asseueravit, mentitus est, quia vt spiritus ætherei portio seu anima cælestis, est in spiritu mundano, sic etiam & ille spiritus inest in sanguine, cuius vasa sunt cor & hepar. Nec quidem sequitur Epicureorum ratio, quod ablato Crocodili corde statim moriatur animal, quoniam vis vitæ per venas & arterias in vniuersum corpus diffunditur, non enim sequitur, quod ideo arbor virescens statim moriatur, quia radice sua priuatur, nam quandiu sanguis in partibus animalis mouere percipitur, tandiu vita in eo permanere dicitur. Concludimus ergo ex his, quæ dicta sunt, quod verbum sit cuiuslibet rei centrum, sine quo perdurare nequit, & quod mens diuina in homine sit in spiritu angelico, & ille spiritus intellectualis est in anima cælesti, & anima cælestis est in aere inuisibili, & aer inuisibilis est in aere visibili qui est sanguis, & san-

& sanguis est in corde & hepate, atque hac ratione anima potest dici esse in corde tam ratione sanguinis in quo est mediate, quam ratione spiritus, in quo inest immediate. Sic etiam Deus potest dici inesse spiritui humano, sanguini, & cordi, & per consequens tam in Microcosmo vbi que esse quam in Macrocosmo. Vnde ab Apostolo haud inconsulte *dictus est homo Templum Spiritus Sancti.*

His igitur ita se habentibus evidens est, quod anima sine spiritu suo æthereo (qui est quasi vita humidum radicale) nec ille, nisi in suo curriculo, qui est aer mundanus, neque ille sine suo vehiculo, quod est Humanus visibiliter condensatus, qui est sanguis, neque in corpus ingredi, nec in ipso mouere, nec tandem ab eo mortis violentia discedere possit, quoniam sanguis aeri, & aer ætheri, & æther animæ lucidæ seu vitali vinculis naturæ adinuicem ita adligantur, vt vnum sine altero in hac regione elementari moueri nequeat, imo quælibet pars sanguinis talem habet ad suum totum respectum, dum anima in corpore agat, vt illa etiam respicitur à suo toto, nam spiritus aereus à suo simili (prout fat liquido declaratur, in vnguentiarmarii effectu, de quo infra) non minus diuidi potest, quam animæ pars à suo toto, vnde cum dictum est, *quod anima interfectorum vociferetur*, non intelligitur anima manca, sed integra, cum suis vehiculis inuisibilibus tam aereis, quam superlunaribus, quæ quidem vinculo admirabili vltimo suo vehiculo sanguini videlicet adligantur. Atque hinc prouenit, quod si quis transeat per locum in quo homo est interfectus, aut vbi mortui aut interfecti cadauer nouiter occultatur, stupore atque timore non nunquam afficiatur, quoniam in aere qui est iam vltimum vehiculum, in quo anima interfecti vehitur) huiusmodi cæde perturbatur, & spectris horribilibus & tremendis vndiq; circundatur, & sic cum spiritu interno hominis transeuntis se iungens, ipsum est similibus figuris inuisibilibus afficit, vnde timor incutitur, nam tam tener est naturæ spiritus, vt impressiones externas etiam inuisibiles, facillime recipiat, atq; hinc oritur, quod si sensus visionis spiritus propter longam ægritudinem, euadat debilis, et aere fatis densus pro speculo ei inseruiat, ita vt quis suæ faciei imaginem in eo percipere queat, quod quidem non modo ab Aristotele & Alberto scribitur, sed etiam à me ipso quadam febre periculosa laborante compertum est verum. Ex quibus euidenter liquet, quod aer, qui est animæ interfecti sedes, & currus, nexu inseparabili relationem habeat ad sanguinem adhuc in corpore defuncti remanentem. Nonne hoc lucide declaratur in reis, nam cædis conscis presentibus cadauer confestim sanguinem recentem emittere solet, at vero si minime sint nocentes, nihil sanguinis è cadauere egredietur, quod quidem, ni spiritus aereus animæ receptaculum ad cadauer huiusmodi relationem haberet, præstaret nunquam, nam spiritus hic à cadaueris sanguine minime adhuc totaliter separatus metu quasi percussus, in corpore mouetur, & motu huiusmodi subitaneo sanguinem congelatum liquefacit calore sui motus. Porro etiam est luctatio quasi atque contentio inter spiritus interfecti & interficientis, qualis erat inter spiritus Eteodis & Polynicis, quibus se inuicem pugna interficientibus, etiam spiritus eorum ignis flamma permisti, flammam à flamma distinguere videbantur. Nam proculdubio ipsa anima defunctorum in aereo spiritu tanquam suo vehiculo, etiam à cadauere separato inhabitare solet. Vnde & passionibus similibus post ipsius à corpore separationem, afficitur, quoniam hominis passionibus non à corpore, quod per se est immobile, sed à spiritu sublunari, quo ab anima tanquam passiuo ab agente impulso turbide & peruersè mouetur, & in motu suo passionibus exagitat, influentiis fatalibus gubernatas: Nam anima tam pura in se exiit, vt nisi ab huiusmodi spiritu rebeli afficiatur, suauiter & benigne agat, est enim spiritus sublunaris, & non æthereus, qui ad spiritus tam malignos quam beneuolos recipiendos paratus est, quibus aut perturbatur, aut pacificatur anima, nam cælum naturaliter mutationibus non est subiectum, quia clementer agit in suo spiritu, at vbi actiones eius male recipiuntur, peruersi erunt ipsarum effectus, sed vt vltius adhuc procedamus in inquisitione hac nostra, inquit Merc. Trismeg. *quod anima recurrente in se ipsam, spiritus in sanguinem & anima in spiritum contrahatur.* Porro dicit, *quod anima sit receptaculum mentis, & quod spiritus sit indumentum animæ, spirituum vero receptaculum facit sanguinem, nam spiritus mediantibus suis internis essentiis, non aliter agit in sanguinem, quam anima in corpus, seu cælum in terram. Similis etiam respectus habetur inter animam & spiritum, & inter mentem atque animam.* Vnde concludit, *quod spiritus in corpore per venas arteriasque sanguinemque diffusus, animal vndique cieat, molemque corporis suspensam sustineat, & circumferat.* Atque alibi concludit, *quod vt anima in corpus penetrare non potuit, nisi mediante spiritu, ita etiam è corpore egredi nequeat nisi mediante eodem spiritali vehiculo, nec quidem potest ille spiritus ita à sanguine separari, quin ad sanguinem cum sit suum vehiculum habeat relationem, quod etiam dissolutione in suam naturam inuisibilem & spiritualem conuertetur.* Atque hæc est ratio quod animæ defunctorum quandoque appareant, hominibus, atque iterum victu quasi oculi euanescent, nam vt nubes visibilis nihil aliud est quam aer condensatus & contractus, quæ iterum dilatata, in suum esse inuisibile, etiam nulla pluuia apparente dissoluta conuertitur, sic etiam spiritus iste animæ vehiculum, cum spiritu sanguinis priori iam putrefactione attenuato, & in aerem inuisibilem redacto, in vasta mundi cauitate coniunctus, & huc atque illuc in spiritu mundano natans, subito se contrahere, & contractione hominibus visibiliter comparere solet, in eadem forma & effigie, qua corpus erat, dum vesali fruebatur aura, cum hoc sit certum, & à philosophis comprobatum, quod nulla figura sit in corporalibus, quæ non erat prius in spiritalibus, nec quidem est aliqua creaturæ effigies hic in terra, quæ in cælis non erat prius reformata: sic etiam spiritus Samuelis verus & non præstigiatus apparebat Saul regi, videlicet condensatione sui spiritus inuisibilis, in speciem visibilem, qui subito per dilatationem iterum inuisibilis erat factus. Sic etiam corpus Eliæ spirituale factum transfiguratione cum illo Moysis Christo & Apostolis apparebat, in monte Tabor. Atque etiam illud

Piman. 10.

lud

lud Christi post resurrectionem in medio Apostolorum contrahendo scilicet speciem suam subtilem, illamque condensatione visibilem reddendo, comparebat; At vero cum euanescere voluerunt hoc quidem dilatatione & subtiliatione subito fecerunt; nam iuxta illud D. Pauli à corruptione surrexerunt ad incorruptionem, à corporea dispositione ad incorpoream & spirituaalem. Hinc igitur accidit, vt spiritus etiam mortuorum, cadaveribus ceremoniis defunctis conuenientibus destitutis, aut ipsorum sanguine præter modum & violentè tractato nonnunquam visibiliter apparere obseruentur. De huiusmodi apparitionibus innumerabilia exempla hoc in loco allegare possumus, sed quia alia me auocant, historiam hanc vnicam de simili euentu quod auctori prædicto nostro secretum antea descriptum quondam operanti accidit, vobis aperiam.

CAPVT VI.

De historia admirabili mysticum sanguinis post mortem alicuius cum spiritu & anima eiusdem nexum demonstrante.

AN huiusce accidentis constellatio aliqua celestis, aut varia operandi ratio aut hora electionis in operis primordio, vel an ratione mortis nonnullorum ipsorum ex quibus sanguis erat prius extractus, aut in longa materiæ sanguinæ putrefactione huius rei iam recitandæ causa esset, prorsus & ipse artifex, & ego, & multialiam oculares quam auriculares testes ignoramus & ignorauerunt. Sed auctor ille noster antea citatus, in ciuitate Lutetia iuxta locum illum qui dicitur *Le Temple*, multorum amicorum suorum instantiis opus hoc seu sanguinis humani anatomiam chymicam constanter est aggressus, Sanguinem igitur ab amico suo accepit, qui per biennium in olla bene obrurata putrefactionem est passus, eratq; sanguis ille ex variorum personarum brachiis emissus atq; extractus; exordium igitur huic suo operi die quodam Saturni, horam circiter nonam, vtpote quæ celebrandæ Missæ communis, fecit. Per integram septimanam varios ignis gradus (vt supra declaratur) obseruando intentionem hanc suam igne continuo persequitur. Interea vero temporis die Veneris sequente, circa mediam noctem, artifice hoc nostro in cubiculo, suo laboratorio contiguo, lecto incumbente inter somnum & vigiliam, dum interea plenilunii splendor cubiculum illustraret, quod & erat in parte domus fere superiori, Ecce, exortus subito mugitus horribilis, bouum mugitui, aut Leonis rugitui similis, quo audito artifex ille attonitus in stuporem, & sudore frigido vndiq; perfluens, se in lecto quietum & immobilem retinuit, finitoq; illo sono in laboratorio, subito inter ipsum & fenestram nebulam quandam in forma ouali condensatam prospexit, quæ paulatim effigiem humanam induere complete videbatur, clamoremq; altum & acutum efficiens subito euauit. Et certe licet hoc quibusdam incredibile videatur, attamen non modo nobiles in cubiculis proximis, imo vero & hospes ipse cum vxore, in ima regione domus iacens, verum etiam vicini in opposita plateæ parte habitantes, tam rugitum quam vocem distincte audiuerunt, atque etiam nonnulli eorum eiusdem vehementia expergefacti sunt. At vero artifex in hoc se solatium inuenisse dicebat, quod Episcopus ille, à quo sanguinem hunc præparatum, simul atque secretum eiusdem accepit, cum præmonuerat, quod si eorum aliquis à quibus sanguis extraheretur, tempore putrefactionis moreretur, eius spiritum sæpe in artificis obiecto cum perturbatione comparere solere. Porro etiam die crastino videlicet die Saturni sequenti, Retortam à sua fornace sustulit, leuiclauius cuiusdam pulsatione confregit, & in eo caput sanguinis mortuum inuenit, caput (inquam) haud inpre mortuum dicendum, quoniam in re omni videlicet in facie, oculis, naribus, ore & capillis qui erant aliquantulum rari & aurei coloris, caput humanum repræsentabat. Atq; huius etiam rei quamplurimi sunt testes oculares, videlicet amicus meus charissimus, & vir nobilis atque fide dignissimus, Dominus de Bourdaloue, primus Ducis Guisliæ secretarius, qui de hac re literas mihi in Angliam mittens fuit in causa, quod partim huius rei certitudinis cognoscendæ causa atque partim aliis negotiis particularibus motus, Lutetiam profectus fuerim, vbi historiam istam à viris grauibus & honestis comprobata & confirmata audiui, videlicet à domino Menanton in illa domo tunc temporis viuentem, à Doctore quodam in medicina, ab hospite illius, & multis aliis, vnde liquet, quod integer spiritus illius viri mortui, istius sanguinis exigui in vita sua extracti spiritum relatione indiuisibili respexerit, ita vt igne cruciata sanguinis ipsius portione, vna etiam spiritus eius è corpore exhalatus propter continuationem symphoniacam vnus ad alterum perturbatus & vexatus fuerit, sed & hoc experimentis sequentibus optime explicatur.

CAPVT VII.

De Experimento notabili in quo eximia inter sanguinem & sanguinem diuersorum virorum connexio & sympathia explicatur: quo etiam historia præcedentis probabilitas confirmatur.

AQuodam Duce seu Capitaneo magnanimo, natu nobili, belli gnaro, natione Scoto, nomine Hambleton, in rebus occultis cognoscendis studioso, in regionibus exoticis optime versato, vita, conditione & fide honesto, nobilitate & diuitiis satis fausto, fideliter accepi, Italum quendam cui siue in pugna siue accidete aliquo alio nasus erat excisus, à quodam captiuo, paupertate misero, pretio prius posito, impetrasse,

vt vulnere in magis carnofa brachii fui parte impreflo, locus ille ita recenter fauciatus, nazo nouiter etiam mutilato feu decurtato applicaretur, hocq; fine vlla separatione, quoufq; medicamentorum præfidio glutine tandem firmo in vnicam fubftantiam continuam vnirentur, quo quidem opere temporis diuturnitate, non fine vtriuſq; patientis incommodo & tædio ad exitum perducto, offa carnis fatis grandis incifione ex brachio dempta eſt; quæ poſtea in naſi prioris effigiem reducta eſt ſcalpello partim, partim debita tenuiffimæ plumbi laminæ applicatione; atque ita naſum fatis decentem & ornatum poſſidebat.

Eueniebat autem, vt lapſis ab eo tempore annis quibuldam miſer ille qui carnes ſuas pretio vendidit, mortem obiret, quo etiam tempore obſeruatum eſt, quod pars illa naſi mutilati, quæ à defuncto dum viueret pecuniis empta eſt, primum languere, ac tum poſtea putreſcere atque gangrænare occeperit, ita vt carnem putridam vſq; ad illam ſibi propriam pertingentem ſcalpello auferre coactus fuerit. Huiusmodi igitur obſervatione & experientia alii, quibus accidente aliquo decurtati ſunt naſi, brachium ſuum propriū vulnerare, eiq; naſum mutilatum applicare ſolebant, & quamuis hoc non niſi extremo labore & radio lumino præſtare potuerint, tamen duplicis commoditatis expectatio patientiam ingentem iis imprefſit, videlicet non modo membri defectiui reſtitutio & reſectio, ſed etiam eiufdem in eodem ſtatu vſque ad mortem continuatio. Ex huiusmodi igitur experimento fatis luculenter explicatum habemus, quanta ſit inter ſanguinem vnius & alterius relatio, multo magis inter integram ſanguinis eiufdem maſſam, & portiunculam ab eo diuiſam, quemadmodum in vnguenti Armarii ſeu magnetici myſterio (de quo infra aliquid dicemus) abunde explicatum eſt. Experimentum ergo hoc inter Italos fatis notū & familiare, erat experimenti alterius momenti haud exigui fundamentum, quod etiam, vt quidam mihi recensuit, apud nonnullos etiam Italos quam Germanos hodierno die in vſu habetur: Experimentum autem eſt huiusmodi.

C A P V T V I I I.

De quodam Experimento ab occulta ſanguinis cum ſuo ſimili ſympathia dependente, mediante quo, duorum hominum per longum interuallum ab inuicem diſtantium ſenſus (nullis literis aut nuncijs intermediantibus) facillime diſcerni poſſunt.

Experimentum (dixi) præcedens erat huiusce conſequentis fundamentum, nam cum tantam percepiffent nonnulli ingenio acutiores ſympathiam inter carnes vnius hominis & illas alterius, (quarum origo atq; nutrimentum erat ſanguis) hanc ab occulto ſanguinis vtriuſq; ſpiritu proueniſſe animaduertunt; Nam ſi animæ ſedes ſit ſpiritus, vt & ſpiritus ſedes ſeu vehiculum ſit ſanguis, neceſſe eſt quod huiusmodi ſympathia in natura à primo actore ſeu agente in primis procedat, cuius curruſ & receptaculum immediatum eſt ſanguis, & immediatum ſpiritus inuiſibiliter per ſanguinis maſſam vagans.

Hinc igitur rem iſtam hoc modo aggrediuntur, brachium ſeu locum aliquem alium aut incifione vulnerant, aut cauterizatione perforant, vulnereq; à ſuo ſanguine aut materia mucofa optime expurgato, & incarnare incipiente ſocius iſtius viri ſic fauciatus, vel ex digito vel alio aliquo loco nonnullas ſanguinis guttulas vel incifione vel punctione extrahere debet, eaſq; in alterius vulnus infundere, vt obturato cum emplafiro aliquo foramine, ſanguis hic infuſus cum ſanguine viri vulnerati fermentari, & tædem vniri poſſit. At ſi quis obiiciat, ſanguinem iſtum infuſum, vtpote extra ſuum locum proprium, putridum fieri, agnoſcimus, quod ſanguinis ſubſtantia, nihil huic noſtro operi Sympathetico conferre poſſit, ſed ſolummodo occultus in ſanguine illo ſpiritus, mediante quo anima vnius cum anima alterius communicare videretur; Nam ſpiritus ſpiritu facillime naturæ glutine coniungitur, quoniam natura natura lætatur & gaudet. Vt in gutta aquæ ſeu argenti viui granula videmus, quæ ſuo toti inſeparabiliter coniungi ſolet. Curato igitur vulnere more ſolito, ſecretum in hoc latere dicunt, videlicet quod ſi cicatrix vulneris acu vel acicula punctatur, locus ſeu pars alterius, à quo ſanguis fuit extractus, longe vtcunq; à vulnerato diſtantis eandem punctationem ſtatim admirabili ſpiritu ſympathia perſentiet. Quod cum ita ſit, rem eſſe facillimam concludunt, mediante Alphabeto quodam, rem aliquam cuiuſcunq; naturæ aut conditionis, inter ſe communicare. Verbi gratia pro litera A. punctio vnica ſit imprimenda, pro B. duæ, pro C. tres, & ſic in cæteris. Imo vero audiui, quod tam fortis ſit virtute communicationis iſtiusmodi ſanguinis conſenſus & nexus, inter ſpiritum vnius atque illum alterius, vt moriente homine à quo ſanguis eſt extractus, neceſſe ſit, naturam ſanguinis in vulnere infuſam etiam incifione eradicari, ne locus putreſcat, & tunc poſtea more priori cõſolidandum eſt vulnus. Deniq; iſtiusmodi ſanguinis cum ſanguine conſenſus, admirabiliter in illa vulneris per vnguentum Magneticum curatione explicatur. de qua cap. ſeq. ſufficienter (volente Deo) agemus. Porro etiam ſympathetice huiusmodi operationis probabilitas, per expertiſſimam illam de lapide Magnete conſolutionem adeo à nonnullis ebuccinatam confirmatur, virtute cuius communicatio inter amicos diſſitis locis viuentes eſt facta. Huius autem rei myſterium (vti mihi à quodam meo amico reuelatum eſt) ſic accipite.

In promptu parandæ ſunt duæ tabulæ æqualiter quadratæ, à quarum cuiuſlibet centro delineetur circulus æqualium diametrorum atque horum circulorum areæ more instrumenti illius marini nauis per quam neceſſarii quod Angli vocant *the ſea Compas*, Galli *Le Compas marine*, excauari debent: Hi autem circuli ca-

licani per fundum duobus diuidendi sunt diametris, ipsos in partes seu quartas quatuor distinguentibus, quorum diametrorum extremitates super concavitates se extendentes indicare quatuor mundi cardines seu partes solent, videlicet Orientem, Occidentem, Aquilonem, Meridiem, quæ per N.S.E.W. in concavitate margine notari solent. Tunc supra cavitatem ex utroque diametri extremitatis latere in angulo orientali per E. signato, quatuor exprimantur literæ primæ, a.b. nempe ex vno latere & c.d. ex alio; Similiter ex utroque latere extremitatis S. meridiem denotantis, describantur, E.V. & G.H. Atq; etiam ratione præcedenti, in extremitate W. occidentem quartam indicante, collocidæ sunt literæ I.K.L.M. Deniq; literæ n.o.r.s. in extremitate boreali per N. designata: Denique præparandæ sunt duæ acus eiusdem dimensionis, quæ ambæ cum eadem magnetis portione tangi debent, quæ ita præparatæ, concavitate centro more communi applicandæ sunt. Porro etiam tintinabulum diligens concavitate ita est adaptandum, ut acus pars anterior, contra illud pulsans, vnum vel alium amicum de tempore interlocutionis admoneat. Huius rei descriptio hic sequitur.

Quo facto, in promptu habenda sunt duo instrumenta ferrea, ex ferro septies vel pluries fuso confecta, quorum dimensio debet esse ad pollicis magnitudinem in rotunditate, & cuiuslibet eorum extremitati vnica, ligneum quoddam manubrium applicabis, quo sine manus læsione id in igne calefactum retinere queas: Altera vero eius extremitas ad formam Rhombi seu Adamantis quadrati reduci debet, & supra istius quartas Rhombi scribe secundum mundi positionem, N.S.E.W. id est Septentrio, Meridies, Oriens & Occidens. Itaque diu teneantur huiusmodi extremitates Rhomboidales seu Adamantinæ in igne, & ad metalli fusionem fere. Tunc ferrum ab igne extrahendo, terminumque Rhomboidalem deorsum tenendo, conuertatur quarta eius S. directe ad meridiem; & fortiter cum magnete potentissimo fricetur seu tangatur: Tunc partem eius Borealem versus Boream directe positam, cum illa magnetis specie Theamedes dicta, (cuius proprietas est, Aquilonis à parte aerem attrahere) perfrices; post hæc applicata, ut antea S. ad Meridiem eleuetur, quarta Rhombi. E. versus Orientem, & cum Adamante etiam permulceatur. Deinde, secundum eandem stationem (S. scilicet respiciente Meridiem) verte quartam, W. versus occidentem, & fricetur more prædicto, quo facto; suspendantur duo ferrea ista instrumenta, extremitatibus Rhomboidalibus deorsum respicientibus, quousque complete refrigerant. Ac tum postea ex lignis quibusdam bonis, parentur manubria duo, ambabus ipsorum extremitatibus affigenda, Effigies huiusmodi instrumenti est talis.

Manubrium:—

Nota, quod si acus ex prædictis duabus vnica ab aliquo horum instrumentorum moueatur, tunc actionem habebunt ambæ ad inuicem Sympatheticam, etsi vna ab altera per 40. aut 50. miliaria fuerit distans; nã virtus hæc Sympathetica, eo latius se extendit, quo magis facultate & fortitudine exuberat magnes.

Operatio ergo huiusmodi est.

Duo amici suas tabulas & ferrea instrumenta possidentes, sic inuicem conferte solent, vitrum planum concavitate circuli atq; acus obtegens, auferre debent, quo facto cum suo instrumento ferreo ad tintinabulum acum attrahunt, atque ita pulsatione acus contra tintinabulum sonus edetur, cui & tintinabulum tabulæ amici absentis resonando etiam respondebit. At si absens non prorsus simili pulsatione ei responderit, reiteretur hæc eius pulsatio tali tempore, quando amicum distantem suæ tabulæ propinquiorem esse imaginatur; habito autem inter ipsos signo, tunc campanellas auferant ambo, (nam tintinabula sunt pro artistarum placito vel auferenda vel addenda.)

Ille qui primam facit motionem, debet conceptionem suam paucis verbis contrahere, atq; etiam verba eius paucissimis literis; Tunc eius absens amicus sic cõpellatus, cartam habeat paratam & atramentum, ad literas illas colligendas, quæ per acum assignantur aut demonstrantur, quæ indicatio fit, ducendo acum ad quartam vbi prima litera est, ac vero ductio, sit virtute instrumenti ferrei, applicando illam Rhombi superficiem ad acum, quæ respondet ad illam

ad illam quartam, in qua litera supposita inest, Et si sit prima litera in ea quarta acum ducit ad eam non nisi semel, si secunda, acum bis ad eam quartam reducit, si tertia, ter, & sic in cæteris. Sed huiusmodi acus ductio debet consequenter & sine intermissione per 2. 3. aut 4. vices fieri.

Porro etiam amico absenti iisdem mediis respondere ad amici præsentis interrogationes & petitiones licet.

Hoc secretum ego ipse me nondum expertum esse fateor, eiusdem tamen probabilitas est valida, quoniam per spiritus mundani sympathiam in rebus variis sitam maiora adhuc longe posse præstari testatur experientia, utcumque mihi hoc secretum pro vero & experto ab amico meo docto, & pro fide in existimatione haud exigua habito, datum est, quod hoc in loco ideo lectori significare decretum est, quia similis est istius experimenti ratio illi à nobis antea recitata, ita ut vnius dispositio dispositionem alterius confirmare videatur. Ut enim spiritum in sanguine inesse supra affirmauimus, eumque per relationem exactissimam, hocque ratione spiritus sui magnetici ad distans per medium aerem radios suos ad suum simile transferre, sic etiam spiritus lapidis magnetis per ferri poros transfusi eandem cum suo simili absente mediante aere affectionem & sympathiam habere videtur.

Ego vero de lapide Magnete, candidi coloris, & venis repleto in ciuitate Auegnionensi, cognoui duo instrumenta huiusmodi, facta findendo magnetem per venam eius albicantem, vnamque eius partem tabulæ vni, alteram vero alteri adaptando, quorum acus vnius intra ciuitatis mænia mouebat, ad motum illius extra: Sed an vis illa magnetica per longiorem distantiam se extenderet, hoc nesciebam.

Denique huius operationis magneticæ possibilitatem confirmare videtur vnguenti magnetici vis atque potentia toties à multis experta & explorata, de qua cap. hoc sequenti fusius tractabimus.

CAPVT IX.

De varia vnguenti Armarij seu Magnetici compositione, proprietate, & sympathica illius per sanguinem operatione.

EXimia est inter res eiusdem naturæ sympathia, quemadmodum dispositionum inter eas contrariarum antipathia admirabilis, quod quidem hominibus inscitia obrutis impossibile prima fronte videretur, nisi infallibiles huiusmodi naturarum proprietates, in rebus diuersis ocularis confirmasset experientia; Nec quidem extra hominis naturam quicquam inuenitur, quod rerum sympathiam magis arguat, quam fortissima ipsius magnetis ad ferrum relatio, eiusque ad stellam polarem affectio; Nec certe (ut ad hominis regnum perueniamus) est quicquam, quod sympathiam & compassionem inter eum atq; partes virali suæ dispositioni appropriatas, luculentiùs demonstret, quam manifesta illa relatio quæ obseruatur esse inter vnguentum ex sanguine, aliisque hominis partibus conflatum, ac vulneratum, & inter citiorem à vulnerato effusum, atque sanguinis massam quæ in sauciato corpore adhuc reseruatur, vnde via comparationis inter magnetis effectus & illos istiusmodi vnguenti facta, (utpote qui sunt simillimi,) vnguentum hoc magneticum appellatur.

Primum igitur compositionis eiusdem ingredientia atque mensuras ipsorum vobis explicabimus, atq; effectus illos quos praxis atq; experientia, etiam stultorum magistra produxit, describemus, quo facilius de partibus humanis in illud ingredientibus diiudicare possitis. Deinde naturales operis istius occulti & sympathici rationes ex ingenii mei, quale quale illud sit, sacrario seu myrothecio depromere mihi liceat, quo reuera vobis quænam sit animi mei hac in re sententia atq; opinio, breuibus ostendam.

Compositio est huiusmodi.

Rec. Moscæ seu Vlnæ ex Caluaria hominis diu suspensi excrescentis, vel pro defectu eiusdem, de ossibus suspensi & laqueo præfocati, aeri diu expositis & concretis, simul atq; Axungia humanæ an. ℥ij. Mumi, sanguinis humani, Boli Armenici an. ℥j. Olei lini ℥ij. Terantur omnia in mortario quouisq; in vnguentum reducantur subtile, quod in capsulam est reponendum, atque sagaciter pro vlu reseruandum.

Videmus ergo in huiusmodi compositione, vnguentum hoc ex rebus humanæ naturæ optime conuenientibus esse conflatum, & per consequens, quod magnum ad eius sanitatem & existentiam respectum habeat, quippe ad cuius compositionem sanguis primo loco cõcurrit, in quo sita est vis vitæ. Hic (inquam) adsunt hominis ossa & eorum essentia in forma moscæ seu vlnæ excrescentis hic ipsius caro in Munio scilicet ex carne & balsamo confecto, hic humani corporis pinguedo cum cæteris ad vnguenti istiusmodi perfectionem conuenit, atque cum his omnibus sanguis (vti dictum est) permiscetur, qui erat prædictorum omnium origo & pabulum, utpote in quo vitæ spiritus, & cum eo ipsa anima lucida delitescere & occulto more agere solet: Ita ut integra corporis humani perfectio, ad huiusce vnguenti pretiosi confectionem concurrere videatur. Atque hinc est quod tantus factus sit inter hoc vnguentum & corporis vulnerati sanguinem respectus: Nam necesse est, ut aliquid sanguinis sauciati, etiam ex vulneris profunditate eliciatur, quemadmodum ex sequentibus manifeste explicatur.

Cum

Cum igitur vulnus alicui infligitur, aut instrumentum vulnerans cruore perlitum est recuperandum, aut pro defectu illius lignum aliquod acutum in profundum patorem, vbi vulnus dehiscit est immittendum quo sanguine intingatur. Illud igitur instrumentum siue sit ensis, cultellus, securis, seu deniq; lignum aliquod ita sanguine infectum, ad locum capsulae vtcunq; a patiente elongatae reportari debet, deinde in vnguentum immergatur, & in eo ita ad curationis complementum relinquatur: Interea temporis vulnus singulis matutinis temporibus, recenti panno linteo in proprio patientis lotio madefacto ligari debet. Atque ita (Deo vouente) sine emplastro sanabitur. Est autem hoc in sauciatis expertum, qui ab ipso vnguento per 10. aut 20. milliaria germanica distabant. Prodest etiam & aliis doloribus, vtpote illis dentium & similibus, qui a prava sanguinis dispositione prouenire obseruantur. Item si clauo equi cuiusdam pes aut per fabri ferrarii negligentiam, aut ab alio quodam accidente vulneretur, ligno in vulneris fundum immerso, & in capsulam seu arculam reposito, vulnus intra paucos dies sanari repertum est.

In primis autem in curatione obiter hoc vnum obseruandum est, quod in ea summum & constans regimen sit obseruandum: nam si vnguentum hoc nimis calide custodiatur, & vulnus calore nimio erit affectum, vel si frigore rigeat, de eadem etiam indispositione gustabit & vulnus. Et iam in experientia & cognitione quidem mea historiam vobis recitare mihi liceat. Nobilis quidam & gradu eques auratus, nomine S. Nic. Gilbourne mihi frater, vtpote qui sororem meam natu maximam duxit, vir quidem nemini (vt opinor) ex nobilibus Angliae doctrina & philosophia postponendus, cum ex officio suo (quod circa naues regias versabatur) naualis Angliae apparatus ei in cura esset, Hic (inquam) isto vnguento pixidem plenam secum retinens, fabrum quendam lignarium, ad naues reficiendas conductum grauius securi esse vulneratum audiuit, quo annunciatum, securim cuius acies sanguine vulnerati erat perlita, protinus ad se adferri iussit: & vnguento suo securis aciem cruentam perfricans, eamque pannis linteis a frigore muniens, in conclauis sui quendam clauum suspendebat, clauoque ostio discessit, & subito vulneratus ille se solatium sensisse fassus est, & indies magis magisque conualescere perrexit: At vero quodam die de vulnere suo atque de dolore, & intemperie eiusdem conquestus est admodum, astantesque omnes sunt admirati, quod nulla occasione euidenti data, tam repentina inquietudine esset afflictus, ad fratrem meum statim defugiunt, ipseque ad suum conclauem festino gradu properat, inuenitque securim forte fortuna humi prostratam, linteis amiculis destitutam, atque partem vinctam aeris inclementiae obnoxiam; quare vice secunda ipse instrumenti aciem vnguento illiniuit, eamque linteis tegumentis inuestiuit, & immediate vulneris dolor est mitigatus, illudque ad pristinam temperiem redactum, atque ita mox conualuit.

Iam vero ad huiusce curationis sympatheticae demonstrationem naturalem progrediemur; vt non modo ore experientiae loquamur, cum hic sit mechanicorum mos atque consuetudo, sed rationibus ab occulto naturae gremio seu promptuario decerptis, more philosophorum huius actionis mysterium luculenter depingamus.

Cum aer (vti antea est dictum) sit medium seu vehiculum spiritus cuiuslibet rei, qui etiam curtus ipsius animae seu lucis caelestis seu agentis primarii dicitur: Porro etiam cum sanguis sit horum omnium receptaculum, sequitur inde quod sanguis in vena seu arteria motus sit ab ipsius spiritus impulsu, vt ille iterum a luce seu anima in eo tanquam a vento recta agitur, quae & ratione simili in homine a spiritu intellectuali in animae centro inhabitante incitatur, in cuius etiam meditullio residet mens diuina tanquam princeps, imperator, atque primum internum agens, quod est mundi maioris principium ante omnia factum (iuxta illud Ecclesiastici, *Sapientia ante omnia creata.*) Haec ergo mens erat primus spiritus mundani in suo organo inflator, primus chordae Monochordi mundani impulsor, in spiritu lucido seu Empyreo semper ambiens, vt ille in luce seu anima caelesti, qui etiam cum suo spiritu in aereo spiritu non aliter vehitur, quam ille in sanguine. Haec ergo est ratio quod sanguis non aliter aeri visibili nexu naturae concatenetur, quam elementum aquae terrae, atque iterum aer sanguinis visibilis, aeri inuisibili in eo insiro, quam elementum aquae illi aeris. Atque etiam anima lucida cum suo vehiculo lucido aeri (in quo vehitur) quam elementum aeris igni. Porro etiam se habet spiritus intellectualis ad animam, vt substantia caelestis seu aetherea ad illam Empyream, seu spiritum intellectualem, vt Deus ad spiritum angeli, cum quo vndique circundatur, (iuxta illud quidem Psalmistae regii) *Deus est amictus lumine, hoc est spiritu igneo.* Ex quibus manifestum est, quod Sanguis & vita primario mouentur a mente, at secundario ab anima, cuius impulsu prouocatur spiritus, ad cuius nutum sanguis mouetur in sua vena: quod etiam confirmat Mercur. Trismeg. huiusmodi sermone, *Anima humana in hunc vehitur modum, Mens in ratione, ratio in anima, anima in spiritu, & spiritus in corpore, ac tandem spiritus per venas arteriasq; sanguinemq; diffusus animal vndiq; ciet, molemq; corporis suspensam sustinet atq; circumfert.*

Ex his ergo liquet, quod quatenus sanguinis substantia suo spiritui nexu quidem inseparabili coniungitur, atq; eius spiritus nihil sit aliud quam aer, cui anima caelestis inest, hocque continuo nexu, non aliter quam aether aeri, inde & sequatur, quod relatio inter sanguinem & suum spiritum sit admirabilis & fixa, similiter eius spiritus cum sit nihil aliud, quam aer in sanguine inclusus ita adhæreat aeri in macrocosmo, vt pars suo toto, vel vt gutta aqua cum suo toto modo inseparabili vnitur. At vero quatenus hic spiritus est sanguini inclusus eique adhæret, non aliter quam aer aquae, similiter quatenus animae specificae huius vel illius hominis factus est custos, eatenus de istius vel illius indiuidui natura participat, quemadmodum verbi gratia

Cap. 10

Psalm. 104. 2.

Pisan. 10.

tia

tia aqua vel croco, vel herbis, vel fantalis, aut rubeo tinctorum vel atramento imbuta, si in flumen extinctoris officina paulatim effluat, speciem tamen suam tinctam retinebit à limpida fluminis aqua distinctam, quæ in medio illius fluminis lineam quandam in longitudinem protensam designare atque protrahere videbitur, & tamen substantia eius cum illa aquæ fluminis ita adligabitur, vt cum ea continua esse videatur. Sic etiam spiritus hic sanguineus, tametsi ab humano laboratorio effluxerit, tamen naturæ suæ vestigia inuisibilia in suo simili videlicet in aere vbicunque portabitur, relinquet, ita vt à loco vulnerato à quo exiit, vsque ad locum pixidis seu capsulæ vnguento huiusmodi magnetico repletæ, lineam quandam inuisibilem, de natura sanguinis visibilis, qui per lignum vel arma ad sanitatis arculam transfertur extendere, & in suum simile aerem videlicet imprimere videatur: Nam tametsi omnis aer sit de eiusdem natura atque substantia, tamen est Mercurius ille mundanus cuius partes nonnullæ ab aliis discrepare videntur, non respectu substantiæ, cum in ea conueniant omnes, sed respectu proprietatis loci vel corporis, per quod transiit aer, quemadmodum aqua non mutatur ab aquea sua dispositione, sed tamen de natura sulphurea, ferrea, aluminosa, simul atque de loci coloribus & qualitatibus participare solet, quibus à natura seu qualitate aquæ dulcis discrepare videtur. Sic etiam obseruatur, quod natura dulcis fluminis Indorum Occidentalium, Amazon dicti, per multa miliaria in mare salsum ingrediatur atque penetret, priusquam aut à figura & motu, aut dispositione sua dulci à natura aquæ marinæ vtcunque immensæ, alteretur aut discrepare videatur. Hic ergo Mercurius mundanus seu sublunaris omnia siue in cælo, seu denique in terris penetrans, more mercurii cælestis, omnium qualitatum est capax, & tamen in sua substantia aërea (quæ est nihil aliud quam aqua subtilis) est semper constans, cum semel vim animalem induit, eam quidem subito deponere non est facile, nam natura humida formam suam lucidam tam auide appetit, vt eam semel acquisitam non tam cito deponat aut amittat. Vnde liquet, quod linea ista spiritualis inuisibiliter in aere inter vulneratum & capsulæ locum protracta siue extensa, & suam formam animalem secum rapiat, quæ etiam anima à suo toto in corpore vulnerato contento non minus diuiditur quam radius solis à sole, vt igitur radius solis in spiritu mundano natans est quasi nuncius inter cælum & terram, sic etiam radius hic animalis est fidelis conductor naturæ salutiferæ, à Balsami myrothecio, ad corpus læsum atque lauciatum, eiusque medium; seu linea directrix, seu spiritum salutiferum mediante anima dirigens, est spiritus, inuisibiliter in aere porrectus, qui nisi in aere occulto modo esset figuratus, vnguenti virtus huc atque illuc efflueret, nihilque proficui ad vulneratum afferret. Simili quidem ratione videmus, quod si in visione optica radius pyramidalis non esset, spiritus quidem visuales ad obiectum egredi, & tum postea regrediendo de obiecti certitudine sensus efficere certiores non possent, acies enim aspectus animæ vulnerati est in capsula, in qua sanitas expectata delitescit, atque magnetica eadem animæ in obiectum intuens vis illius medicamenti vires spirituales attrahit, mediante suo radio in organo spirituali mouente, qui radius est radius pyramidalis aspectus ipsius animæ, atque huiusmodi animæ intuitus est compassione & amore sui subiecti seu tabernaculi plenus, in quo quidem ad se attrahit quæ sunt salutaria, vt eius aspectu antipather co seu odio pleno obiecta propulsare atque euitare conatur. Sed vt luculentius ad huc operationem istam mysticam explicemus & demonstremus: Si filum aliquod de vno loco in alium fortiter extendatur, hoc filum occultæ spiritus sanguinei lineæ comparamus, cuius vnâ extremitatem si digito percutias, hic anima tua pulsans, animæ vulnerati, radium suum per lineam spirituales emittentis refertur, radius autem ab anima pulsantis emissus est virtus illa vniuersum filum à termino à quo ad terminum ad quem vibrans atque quatiens, estque nuncius quasi deferens per organon suum spirituale voluntatem sui integri, hoc est animæ quæ est totius & per consequens omnium partium domina. Videmus igitur, quod filum hoc ita protensum, ita in suis partibus sit continuum vt principio eiusdem pulso, integræ eius substantia resonare atque vibrare videatur, sic anima pulsante lineæ istius aëream partem vulneri continuam, per multiplicationem vis illa agitanis (quam animæ radium supra nuncupauimus) ad aliam lineæ spiritualis extremitatem in capsulæ profunditate mediante ligno intrusam migrat, atque vi sua attractiua seu magnetica naturam vnguenti facilius ideo ad se trahit, quia naturali quadam sympathia cum ea symbolizare atque conuenire videtur, nam natura lætatur in sua natura, natura naturam sibi similem adiuuat, natura à sua natura simili refici solet. Sic sanguis humanus cum suo simili in ossibus, axungia, mumio, & sanguine (quæ ad vnguenti compositionem concurrunt) facillime sympathetico consentu & symphonico amore delectatur, adunatur atque in defectu illius reficitur, nam vis vnita est fortior, & natura naturæ vnita res omnes vtcunque præternaturam se habentes vincere atque superare potest: Hinc ergo oritur secreta illa inter prauos spiritus & cacomagos vnio & combinatio, qua homines inepti à Diabolo turpiter decipiuntur. Vnde Diabolus seu spiritus malignus inuitamento huiusmodi stipis, veneficæ voluntatem atque imperata implere gestit. Vnde sæpicule commercium est factum inter eos, vt spiritus ille quacunque figura indutus, sanguinis portionem sugendo quotidie sibi hauriat, quo spiritus cacomaggi in sanguine delitescens, idem cum illo maligni spiritus fiat, atque ita in naturam diabolicam conuertitur, quo à cultu tandem diabolico impossibile est recedere. Imo vero pro defectu sanguinis sortiarum partes hominis à sanguine ortas colligere solebant, videlicet ossa sepulchrorum, crines barbitonorum, vt in Apuleio legitur. Imo vero & vbi talia deesse obseruant, vel calceos, vel chirothecas, vel res aliquas huiusmodi quæ sudore corporis inficiuntur, accipere solent, quemadmodum ex quorundam sortiariorum hic in An-

in An-

In Anglia degentium confessione explicatum est: Tantus inquam est inter spiritum vnus sanguinis, & sui similis concentus atque sympathia, vt vel vnico sanguine, aut ab eo orto male vel bene à mago in distitis locis tractato, & alter aut vexabitur, aut gaudio & salute afficietur, quibus optime percipitur, quanta sit inter sanguinem vnus & sanguinem alterius compassio, etiam in locis ab inuicem longe distantibus, quæ quidem fit propter occultum spiritum in iis conclusum, cuius actus est animæ radius, at replicare quis possit fortasse, quod linea huiusmodi inuisibilis in aere à vulnerato ad pixidis sedem protracta, motu hominum vel animantium possit rumpi atque in partes diuidi, & quod exinde sequeretur, vt vnguenti virtus in vanum operaretur, vtpote cuius spiritus conducens est interruptus, & hac ratione vim sanatiuam ad optatum portum conducere nequit: cui respondemus, quod eadem sit ratio in aeris diuisione ac ipsius aquæ, nam si pars aquæ in flumine aliquo in longitudine more lineæ tingatur, & cymba per eius medium transiens ipsam lineam sic tinctam diuiderit, eius tamen partes nictu quasi oculi ad inuicem iterum reuergi percipiuntur, nec etiam sequitur quod aer in duas partes ense diuisus in substantiæ vnitatem non reuertatur.

Concludimus ergo, quod admirabiles sint & stupendi spiritus inuisibilis in substantia sanguinis humani occultati effectus, tam sympathetici quam antipathetici, de illis superius iam locuti sumus, de his inferius paucis agemus. Atque hac de causa Arbatel (vir in mysteriis supernaturalibus admodum versatus) tractatum integrum instituit de Magia microcosmica, in qua denotat quid microcosmus per suum spiritum, & sibi à natiuitate additos genios, magice hoc est sapientia spirituali effecerit, & quomodo: atque per sapientiam illam omnium doctricem mentem in anima humana mediante spiritu suo intellectuali vedam, vt animam in spiritu humano intelligimus.

CAPVT X.

De antipathia tam Macrocosmica quam Microcosmica ratione, Et quomodo spiritus vtriusque interior quandoque ab anima eum inhabitante alienetur, & à spiritibus malignis usurpetur.

DE sanguinis mediante eius spiritu aereo sympathia cum eius simili etiam in loco distito disposito, multo magis in eadem vena currente qua vita salubris seu sanitas & temperies ab homine acquiritur, in prædictis abunde satis est tractatum. Iam vero de antipathia inter animam viuentem, & illam malignam corruptentem, hoc est ei dispositione oppositam, seu malignam mediante eodem spiritu: & quomodo hic spiritus animæ propriæ vehiculum à sua domina & eiusdem cura alienetur, paucis hoc in loco noster instituetur sermo.

Quemadmodum est impossibile vt aliquis concentus Sympatheticus, aut societas symphoniaca possit esse, vbi spiritus aereus est suæ animæ diuersus, aut in dispositione contrarius, (iuxta illud Saluatoris Iesu Christi) *regnum oppositione diuisum diu per durare non potest*: sic etiam necesse est, vt hæc in spiritu sublunari alienatio, à dæmone naturæ, animæ viuificæ contrario procedat, quoniam ipse aer est humida & passiuua natura, & ab interno agente vel naturaliter & à natiuitate ei insito, ducitur, quo factus est regularis in facultate viuendi, vel præternaturaliter ei adueniente, quo contra cursum suum naturalem & ordinarium flectitur, & viuæ animæ rebellis est factus, & more currus Phaetontei extra naturæ semitam vectus mundum minorem aut igne destruere aggreditur, aut Deucæleonis diluuium ipsum humido & frigido exitiali submergere, præcepit, & infano more, instar illorum porcorum qui à spiritibus malignis impulsi seipsum precipites in mare dederunt. Tam (inquam) fragilis est hic spiritus inferior, & iniquationibus tam obnoxius, vt more mercurii cælestis aptus sit ad dispositionem cuiuslibet dæmonis seu malignæ & peregrinæ animæ, vtcunq; suæ dominæ propriæ, seu animæ vitali sit contrarius. Atque hæc est ratio cur spiritus sublunaris tam in Macro quam Microcosmo sit tantis mutationibus & inconstantia imbutus. Vnde fit, vt assidue nouarum formarum appetitu famescat, priuationeque vititur loco lenæ, mediante qua nouos assidue amores sibi comparat. Hinc tanta mundi sublunaris incertitudo, hinc generis humani infelicitatis origo, & peccati initium; Nam (vt antea dixi) tametsi aer in humida sua natura patitur, influentiæ tamen corporum cælestium, in eum impluentes loco agentium seu animarum inseruiunt. At vero quatenus videmus quod influentiæ sint diuersæ, pro varia planetarum in cælo prædominantium ratione, eatenus diuersas in aere & rebus inferioribus impressiones atque alterationes à causarum varietate profluentes produci obseruamus, verbi causa, meteora quandoque ignita nonnunquam aquosa, atque etiam ventrosa, pro diuersa influentiarum cælestium conditione in hac vel illa regione aeris procreari solent. Ex hoc autem influentiarum cæli varietatem, imò vero & contrarietatem elicere fas est, videlicet quia Iouis aspectus naturæ humanæ vitæ faustus atq; propitius, illi Saturni antipathia quadam à Creatore ordinata summo opere opponi animaduertitur; nam aspectus quidam Saturnini vitæ & generi humano sunt infestissimi, vtpote frigidi, & per consequens calido humano contrarii & sicci, qui ideo humido radicali omnimodo resistunt

resistunt, quod autem ad aspectus planetarii influentias attinet, dicimus eos à spiritu seu dæmone quodam Olympico seu fatali gubernari, & deorsum impelli, qui est ex parte planetæ fortioris in cælo, hoc est illius qui totius schematis cælestis est dominus, atque hic fluxus cum ad regionem sublunarem perueniat, à dæmone seu angelo illius regionis, qui dæmoni prædicto Olympico inseruit, regitur atq; vehitur mediante aere. Quibus sat liquido declaratur, quod dæmones tam naturæ humanæ, & aliis rebus in suis dispositionibus contrarii, quam illi qui vitæ creaturarum sunt propitii in aere comprehendantur, & in aere secundum varias planetarum in cælo prædinationes (à quibus vitam & potestatem hauriunt) vices suas in dominio & actione exercent, vnde fit, vt sanguis ab elemento aereo dæmonibus malignis infecto, facillime morbis contagiosis corrumpatur & contaminetur, quoniam sanguis vitalis subtiliori aeris parte nutritur, imo vero tam per inspirationem quam nutrimentum aer in corpus humanum ingrediens, spiritum nunquam malignum atq; vitæ humanæ in sensum secum trahit & introducit. Vnde alienatio haud exigua fit inter spiritum aereum, & suam animam hoc in mundo minori, non aliter quam in aere sublunari mundi maioris euenit, cuius præsentia aer quietus, fulmine & fulgore, grandine, pluuiis, cometis, & infinitis aliis impressionibus perturbatur & ægrotare videtur. Atq; ita antipathia incurabilis quandoq; est facta inter hominis genium bonum atq; dæmonem ei cõtrarium, qui aereum spiritum animæ vehiculum pollueret, & in malignam suam naturam conuertere omnimodo tentat. Sic quemadmodum Diabolus erat in ventro illo Macrocosmi, seu in aere illo à regione deserti irruente, quo mediante, *concessit quatuor angulos domus, quæ corruens oppressit liberos Iob.* Sic etiam flatus hypochondriaci à maligno spiritu exagitantur, atq; tanto furore impelluntur. Vt etiam ipsum hominis templum visibile quati & nonnunquam corruere faciat, atq; hoc idem affirmare videtur Albotali, *quod melancholia sit à demonio, quod etiam demonijs affectos viderit quelibet mundi atas:* De quibus etiam mentionem fecerunt scripturæ sacræ, vnde etiam inuenimus, quod *porcorum spiritus aereus permissioe Christi Cacodæmonum vehiculum erat factus, quo à spiritibus malignis violenter agitato, porci illi in mari subito fuerunt submersi.* Porro etiam, vt in Iob dictum est, quod *ex Diaboli malitia ignis ceciderit de cælo, & vacas, oves, puerosq; consumpsit.* In illo actu certum est ipsum malignum spiritum fuisse, videlicet in aere ignito, Sic etiam (teste Artesio) *Diabolus se iungit infirmitatibus humanis ex Cholera prouenientibus,* vt in sequentibus latius declarabimus. Ex quibus luculenter docetur, quod anima humana in suo spiritu infimo nauigans, per naturarum antipathiam affligetur à dæmone, seu spiritu alieno, atq; genio hominis aduerso, imo vero per huiusmodi spiritus veri infimi possessionem, præstigiis falsis & delusionibus decipitur homo, & morbis corporeis affligitur, & furore pellitur, & falsa pro veris imaginatur; & timore ac tristitia sine causa afficitur. Sed huius rei mysterium obseruate obsecro, cū illud acu vobis attingere me accingā, quo facilius intelligatis, quomodo Deus seu mens, quomodo anima propria, & vitalis dæmon, seu anima aliena, in spiritu humano inhabitare dicatur. Nam vt Mentis sedes est spiritus Empyreus, seu intellectualis, seu Empyreus, in quo nec dæmō nec anima infimi ordinis vnquam inhabitare queat, sic locus animæ vitali proprius est spiritus æthereus, cui ita adnectitur anima, vt forma materiæ. Ad primum locum ob singularem eius puritatem spiritus malignus penetrare nequit, vtpote à throno & præsentia Dei à mundi primordio in exilium tenebrosum relegatus, & tenebris ob inobedientiam suam obrutus; At hic spiritus seu aer Empyreus est bonorum angelorum sedes, quippe qui coram Deo sunt; Etiam ad spiritum æthereum pertingere nequeunt, istiusmodi spiritus maligni, quoniam ob eorum imperfectionem & impuritatem, ad locū adeo purum, perfectum, & lucidum, accedere non nisi Deo sic volente possunt, quatenus lucifugi & lucis osiores nuncupantur. Atq; hinc est quod potestatem non habent in vitam humanam, hoc est in spiritum eius æthereum sine speciali Dei permissione, vnde dixit ad Diabolum Deus, *Ecce in manu tua est, veruntamen animam eius serua,* id est partem eius ætheream ne tangas. At vero cum spiritu mundi sublunari familiares sunt spiritus nocentes seu angeli, & delusionibus homines decipientes, vtpote quibus infima hæc mundi portio, sublunaris scilicet, in primordio post Luciferi lapsum pro habitatione erat destinata. Hinc in Apocalypsi inuenimus, *vidi quatuor angelos stantes super quatuor angulos terræ, tenentes quatuor ventos terræ ne flarent super terram, neq; mare, neq; vllam arborem, & vidi alterum angelum ascendentem ab Ortu Solis, habentem signum Dei viui, & clamauit voce magna quatuor angelis, quibus datum est nocere terræ & mari, dicens, Nolite nocere terræ neq; mari, neq; arboribus, quousq; signemus seruos Dei in frontibus;* Quibus liquet, quod angeli nocentes potestatem habeant in aerem seu ventos, in terram & in mare, sed quando ad malitiam suam exequendam progrediuntur per ventos seu spiritum aereum mouere solent, nam spiritus pro aere & vento accipitur, in quo videtur sapiens agnoscere totā vim inferiorum esse, vnde à Iohanne loco antea citato, *dicuntur huiusmodi angeli ventis præsidere.* Similiter ex loco præcedenti patet, qd angeli cælorum superiorū imperent illis mundi sublunaris: Nam superiora semper regunt inferiora, vnde vt cælum immittit influentias suas in aerem, illumq; atq; spiritus in eo conclusos mouere obseruatur; sic etiam & angeli virtutes suas seu vim vitæ à cælo Empyreico per Sephyrotas impluunt in cælum æthereum, quod & actus illos successiue impluit in mundum sublunarem, atque etiam Deus simili ratione tanquam agens primum, deorsum à spiritu suo increato seu fonte lucido impluit omnes cæli Empiræ virtutes, quibus angelicæ creaturæ repletæ, eas liberaliter de suis sphaeris lucidis in inferiora tam ætherea quam aerea infundere solent, quemadmodum in physiologia nostra Cabalistica satis declaratum est. His igitur declarari videtur, quod facillimum erit spiritui maligno in microcosmi aerem seu sanguinis subtile penetrare, quoniam aer & elementa seu spiritus sublunaris dæmonibus prauis & nocentibus pro sede sua naturali à Deo destinatus est. Vnde fit vt facilis sit eius in aerem humanum introitus, imo vero tam astutus est Diabolus, vt etiam

Iob. c. 1.

Clay. m. s. v. c. 4.

Iob. 2. 6.

Sap. 7. 20.

etiam

etiam in electorum ſpiritum externum penetrare nonnunquam permiſſione diuina aſſoleat, vnde dictum eſt: *Surrexit autem Satan contra Iſrael, & incitauit Dauid vt numeraret Iſrael.* At vero, ad eius ſpiritum æthereū ſeu vitalem perſtingere ne quibat, multo minus ad illum intellectualem contra quem Diabolus necquicquam vnquam aggredi eſt auiſus, vtpote qui eſt ſedes Dei atque angelorum ſuorum, à quo ab origine per inobedientiam ſuam eſt expulſus. Sic etiam *Diabolus in cor Iudæ proditionem miſit*, in cor inquam eius, quippe in quod inſpiratione attrahitur aer, & cum aere ſeu vento ſpiritus maligni nonnunquam in cor introducuntur, atque ita ſpiritus iſte deceptus pergit ad ſpiritus iſtius introducti exaggerationem, ac ſi eſſet animæ ſuæ propriæ, & eia natiuitate conſeſſæ inſtinctu, ita vt in huiusmodi dæmonis alieni deluſione, quandoq; ea videre, ea tangere, atque ea guſtare putant ægroti, quæ reuera non ſunt, & aliquando etiam ſe volare aut natare credunt, cum nihilominus in eorum poteſtate non ſit, aut volare, aut natare. Alii iterum credunt ſeipſos in aſinum aut equum eſſe cōuerſos. Alii ſe ſuper beſtias equitare, & Dianæ ſplendente Luna ſacrificia ſeu victimas præbere putant, & tamen interea ſecure dormire obſeruantur, quidam ſe caudam vulpinam in anum innatam, alii naſum admodum ingentem, alii angues in ſtomacho viuentes habere ſe falſo exiſtimant, atque infinitis huiusmodi vanitatibus hominem fallit eius ſpiritus ſine ratione ductus, & tamen cæleſtis vitæ ſpiritus in his non afficitur; quia dæmoni non permittitur, vt animam tangat. At vero nonnunquam & animam permiſſione tangunt, ſed ipſam totaliter extingueri illis non permittitur, iuxta illud Auguſtini, *Accipiunt ſæpe angeli mali poteſtatem, & morbos immittere & aerem vitando morbidum reddere, & peruerſis malefacta perſuadere: Et alibi dicit; Quod ex ineffabili Dei poteſtate fiat quod poſſunt mali angeli ſi permittantur: ideo vero non poſſunt, quia non permittuntur:* Nam ſpiritus ille, qui in centro aeris tam macrocoſmi quam microcoſmi in throno ſuo empyreo regnat, vel contrahendo ſe in ſe permittit dæmones accedere ad margines aereas ipſius animæ, vel extendendo, vultus ſui lumine lucifugos & prauos dæmones fugat ab anima exteriori, iuxta illud Prophetæ ſuperius allegatum, *Deo abſcondente faciem ſuam creatura conturbantur, emittente ſpiritum ſuum recreantur.* Erat enim mediter ſpiritu lucido Dei quod *Chriſtus ſpiritus immundos eiecerit.* Quare neceſſe eſt vt anima humana in medio inter ſpiritum diuinum ſeu empyreum, & mundanum ſeu aereum natans, Chriſto ſeu verbo in cælo intellectuali ſeu ſummo regnanti adhæreat, ſi à prauorum dæmonum inſultibus ſecura eſſe vult, nam ſi ſuperiora negligendo ad inferiora ſeu ſublunaria mundana tendat, hoc eſt, ſi Elementis ſeu Elementatis aciem ſuam affigit, Diabolorum tyrannidis immunis eſſe nequit, imo vero iis admodum obnoxia, vnde orauit Dauid vt *ſpiritu ſuo bono deduceret eum Deus in viam planam,* hoc eſt in ſemitam veritatis, quæ eſt ſpiritus perfectionis, quæ admodum via falſitatis eſt ſpiritus ille aereus dæmonibus ſubiectus, nam *Diabolus appellatur mēdaciſſimus pater,* quia in eo non eſt veritas. Hinc inquit Archangelus in Cabaliſtica Dogm. *Sicut diligentibus Deum omnia cooperantur in bonum, ita diſſidentibus à Deo, omnia nocent, omnia vergunt in malum: quia contra huiusmodi diſcolos armat ſe creatura in vltionem ſcilicet inimicorum Dei.* Etiam dicit Auguſtinus quod *omnium malorum cauſa ſit peccatum, quod eſt deordinatio & diſtemperamentum anima.* Et alibi idem Auguſtinus ait, *De ludificationibus dæmonum quid dicemus, niſi de medio Babylonis eſſe fugiendum, quanto enim in hac ima maiorem poteſtatem dæmonum videmus, tanto tenacius mediatori adherendum, per quem ab imis ad ſumma conſcendimus.* Actiones igitur dæmonum quæ in ſpiritu tam macro quam microcoſmico nobiliori perficiuntur, ſunt ideo præſtigioſæ, & mendaces, & viſus & ſenſuum humanorum deceptrices, tum quia fiunt in aere, cui præſunt angeli Dei maligni, tum quia Diabolus (qui eſt eorum pater) eſt deceptor & mendax ab origine mundi. Vnde euenit, quod ſortiarum ſeu incantatores Ægyptiaci miracula ſua fallacia, viſionesq; præſtigioſas, ſenſibus Pharaonis obiecerint, vtpote qui ſophiſtice tam in aere medio mundano inconstantia pleno, quam in illo animæ Pharaonis atq; aſtantium egerunt, ita vt nullum phantasiſ eorum videretur diſcrimen inter miracula ipſorum diabolica, & Moysiſ diuina, at vero cum ad ciniphū confectionem atq; apparitionem peruenerunt, ipſi qui ranas & ſerpentes antea fecerunt, ciniphes conſeſſe non potuerunt, quia maior aderat prohibentis Dei dominatio per ſpiritum ſanctum, quod etiam magi confeſſi ſunt dicentes, *Digitus Dei eſt hic,* Illi enim ſuæ artis in aere ſophiſtice & fallaci mediantibus dæmonū apparitionibus fundamenta poſuerunt: hic in ſpiritu diuino & Empyreo, vbi nullæ reperiuntur fallaciæ, vbi ſola veritas regnat, vbi omnia infallibilia & permanentia exiſtunt, aſſiſtentibus angelis bonis, ſuæ ſapientia & operationis baſes plantauit. Atq; hinc fit, quod *impius dicitur ſpiritum ſuum conuertere contra Deum,* hoc eſt alienare à Deo, quod fit, vbi anima ad carnem & ſanguinis ſpiritum externum magis prona quam ad mētem, ſe ſubiicit poteſtati dæmonum, ſic etiam antipathia facta eſt inter duorum ſpiritus, vnde in hunc ſenſum locutus eſt Iob: *Spiritus meus alienus factus eſt vxori meæ;* nam anima Iob ad mentem diuinam firmiter adhærens, ſpiritum ſuum in legibus ſuis naturalibus, & in Dei obedientia retinuit, vnde & hic ſpiritus ab illo vxoris ſuæ fuit alienatus, quia anima eius inferiora reſpiciens, ſpiritum ſuum à Diabolo decipi, & menti diuinæ rebellem fieri permisit. Vnde tanta erat differentia inter ſpiritum Iob & Vxoris ſuæ quanta eſt inter Deum & Diabolum, quod & directe declarare videtur Iob. vbi dicit, *Spiritus ex intelligentia mea me fecit reſpondere,* hoc eſt, ſpiritus intellectualis ſeu Empyreus, mediante ſapientia diuina: quippe cui eius anima firme vſque ad vltimam tentationem adhærebat: nam anima ſpiritui aereo adhærens, non differt ab illa beſtia, humanum enim eſt illi ſpiritui adhærerere, à quo primordialiter eſt creata; at in eodem autore legimus, quod *ſpiritus Dei ſortis fecerit hominem,* & à ſapiente dicitur, quod *ſpiritum viri ponderet Iehoua,* Et alibi, *Spiritus Iehoua perpendit omnes vias hominis.* Et alibi, *Spiritus meus non permanebit in homine ſemper;* per quem ſpiritum illum intelligit, qui in anima hominis regnans eius vitam adminiſtrat, eſtque ſpiritus ille Empyreus dictus, nam reſpectu ſpiritus infimi ſeu aerei ſeu impuri, hic quidem ab illo beſtiarum minime diſcrepare videtur. Vnde

1. Chron. 21. 1.

Iob. 13. 2.

Lib. de Diuina. dam. cap. 5. Lib. de Trinit. 3.

Pſ. 104. 29. Mat. 12. 28

Pſal. 143.

Iob. 8. 44.

Aug. lib. 18 Ciuit. Dei.

Exod.

Iob. 15.

Iob. 20. 3.

Iob. 33. 4.

Prou. 16. 2. Gen. 6. 3.

Eccles. 3. 19 de hoc sic loquitur Salomon, *Spiritus hominis & bestia idem est, ut moritur hic, sic morietur illa; Nam est spiritus elementaris qui moritur, at vero ille cœlestis & supercœlestis est immortalis, estque illius elementaris quasi anima & vita, qua dempta mori dicitur.*

Concludam igitur quod antipathia tam inter res diuersas, quam in eodem subiecto, in substantia nempe aerea tam macro quam microcosmi consistat in naturarum seu animarum contrarietate & oppositione, atque præcipue ubi dæmon seu spiritus aliquis peruersus hostiliter spiritum alterius aggreditur. Sic etiam Catablephæ aspectus venenosus spiritibus impletus hominem ad distans occidere dicitur, hoc est, spiritus eiusdem malignus illi hominis bono tam est contrarius ut subito spiritum eius externum in sanguine expansum penetret, inficiat, humidum eius radicale absorbeat, spiritumque vitæ ex corpore euolare cogat. Et tamen nihilominus hic spiritus homini perniciosus, Catablephæ est salubris & propitiuus. Talis etiam est naturæ antipathia inter spiritus lupi & agni, leonis & galli gallinacei, quemadmodum viceversa talis est sympathiæ ratio, inter magnetem & ferrum, aurum & argentum viuum, electrum & pallias, dux autem & fons Sympathiæ primus, est verbum seu lux summa, quæ est amor igneus & pax sempiterna. Antipathiæ vero origo est Diabolus, qui & Litigium dicitur. Hic de tenebris & morte participat, ille de luce & vita æterna. Ille ad saluationem tendit, ut & hic ad destructionem & ruinam. Hic creaturæ morborum atque perturbationum est occasio, ille sanitatis eiusdem fons, atque ægroti ad sanitatem suam pristinam reducendi author.

C A P V T X I.

De Antipathia inter sanguinem vnius atque alterius. Vnde procedat.

Lib. 10. c. 12 **P**ER ea quæ in præcedentibus dicta sunt, manifestum est, quod tanta sit inter rerum sympathiam atque antipathiam discrepantia, quanta est inter harmoniæ consonantiam & dissonantiam, & certe si rem paulo accuratius inspexerimus, percipiemus, eandem esse Antipathiæ atque discordantiæ symphoniacæ rationem, atque ita sympathiæ etiam atque concordantiæ. Vnde fit, ut inter sanguinem bene affectum & sui similem optimus reperiatur concentus. Sic etiam inter sanguinem sanum & venenosum contrarius est respectus atque hostiles inueniuntur esse ipsorum effectus. Verbi gratia, sanguis ille in mulieribus menstruosus dicitur, qui nihil est aliud quam pars superflua totius massæ sanguineæ, si præter tempus & consuetudinem in corpore retineatur, ipsum multarum ægritudinum & affectuum præternaturalium esse causam animaduertimus, quoniam nonnunquam partes quasi principales suffocare videtur, cachexiam inducit, quam Hydropepsia, phrenitis, difficultas respirandi, matricis suffocatio, atque vniuersalis massæ sanguineæ corruptio sequitur. Imo vero tanta est in huiusmodi sanguinis substantia venositas, ut teste Isidoro, Fructus crescentes solo ipsius contactu, suam viriditatem atque vegetandi facultatem amittant, desiccabitur eorundem humor naturalis atque tabescere videbitur, similiter, si herbarum cum illo contaminentur, statim vigorem suum perdunt, arbores fructificare desinunt, imo vero & ipsum ferrum ab eo infectum æruginè destruetur, cuprum sibi nigredinem contrahet. Ad cetera vero animalia quod attinet, canes de eo comedentes rabidi deueniunt; imo quidem audiui quod si huius sanguinis portio homini in potione tribuatur, ipsi lepram inducat; Causa autem malignitatis huius sanguinis est malignus quidam spiritus, in eo nimia retentione procreatus, putrefactionis enim effectus mirabilia producunt, quemadmodum videmus in carne quæ putredine in vermes, & animalcula innumerabilia conuertitur, at vero spiritus hic malignus huiusmodi putredine productus, naturam dæmonis infestissimi induit, cum & mulieres in matricum ipsarum præfocatione, non aliter afficiat quam si dæmone aliquo fuissent perturbatæ. Simili plane ratione se habet etiam sperma in corpore vel viduæ vel virginis, vel alicuius alterius femineæ, atque etiam virorum à coitu diu abstinentium, nam loco procreationis suæ speciei humanæ, malignam sæpicule producit prolem, suis parentibus inimicissimam, quæ instar dæmonii vtrumque sexum Epilepsia seu morbo caduco affligit, sexumque femineum passione hysterica, & matricis præfocatione afficere gestit. Atque hi dæmones seu spiritus maligni videntur esse lunares, utpote qui nouilunio & plenilunio potestates & malitias suas præcipue exercere atque huiusmodi miseros inclementer tractare gaudent: Nam videmus, diligenti obseruatione præeunte, quod ut sperma ad essentialia hominis naturæ productionem confert, ita etiam substantia sanguinis menstrualis ad elementare corporis subiectum eiusque nutritionem imprimis conducere videatur, è quibus elicere fas est, quod ambo ad hominis generationem concurrant, semen videlicet, ac eius internum & sperma, ac ipsius externi initium, & sanguis menstrualis ad eiusdem vegetationem & augmentationem in externam fetus substantiam seu massam. Locus autem generationis istius maligni dæmonis tam in massa spermatica male applicata, quam in ea sanguinis menstrualis, est pars illius sublunaris, quia in parte spermatis cælesti, spiritus nullus malignus aut produci aut in illam regionem penetrare potest, nisi in quantum ad eius vitam attinet. At vero in sanguine menstrualis nihil aut certe non multum essentialis quintæ inest. Vnde fit ut effectus longe deteriores producat quam sperma.

Quod autem ad sanguinum differentium seu variarum personarum antipathiam attinet, ille qui caco-dæmonis naturam induit, solet sanguinem quidem sanum, vel ad distans inficere, vel per contactum solum. Qui ad distans transferunt suam contagionem, aere vtuntur pro medio, atque huiusmodi est ille cuius spiritus elementaris vel seminarius pestiferis, variolosis aut Phtificis intoxicatur, pestifero autem sanguini spiritus pestilens

pestilentialis adest, qui sub angeli maligni dominio est, cui datum est, terræ nocere, cuiusmodi erat ille angelus, quem David sublati oculis stantem inter calum & terram cum gladio stricto in manu extenso contra Ieruschalaima vidit, 1. Chron. 21 cum tot millia Israelitarum peste morerentur; nam cuilibet horum ducum ad vindictam Dei ordinatorum, infinitæ sunt legiones, quæ cum aere hoc vel illo se miscent, secundum Dei voluntatem, qui aer cum ad vitæ pabulum primitus sit ordinatus, necesse est vt ad vitæ creaturæ sustentationem inspiratione ad cor introducatur, quo factò, sequitur etiam vt pesti feri & maligni istiusmodi spiritus cum eo in corpus attrahantur, vnde sanguinis boni spiritus à maligno maligni corrumpitur. Atque hoc confirmari videtur ab hoc psalmistæ regii sermone, *Immisit in eos iram indignationis suæ, iram & tribulationem per angelos malos.* Et alibi dicit, *In ira & furore tuo turbati sumus, & in ira tua defecimus,* Sic etiam percussus Iob à Diabolo à planta pedis vsque ad verticem capitis eius, dixit. *Sagittæ omnipotentis in me grauiore sunt, virus earum ebibit spiritum meum, & conturbationes Dei quæ acie instructæ sunt, oppugnant me.* Vnde patet, quod per sagittas omnipotentis, malignos spiritus sub Diaboli seu angeli nocentis (de quo in *Apocalyp. c. 7.*) conductu & imperio inuadentes intelligat, vnde & eos conturbationes Dei quæ acie instructæ sunt appellat. Locum autem vbi maneant in corpore, narrat esse spiritum illius, quem alibi in sanguine esse dixit, quomodo autem affligant, ibi etiam docet, videlicet in consumptione spiritus, atque humidi radicalis diminutione. Vnde dixit, *Virus earum ebibit spiritum meum,* atque hinc sequitur, quod spiritus essent ignei qui afficiebant Iob, nam inter omnia alia elementa, illud ignis maxime est sensibile, & proinde maiorem secum affert dolorem. Sunt autem spiritus maligni in sanguine qui tam grossi & terrestres sunt, vt alterius sanguinem ad distans contaminare nequeant, at vero huiusmodi spiritus per contactum virus suum grauius in sanguinem sanum effundere solent, cuiusmodi virus lue venerea afflictis inesse animaduertitur, atque etiam tam in viris quam mulieribus gonorrhœa virulenta inquinatis, quorum insanus sanam aut vice versa insana sanum grauius seminis profluuio, vlceribus, atque aliis illius passionis accidentibus, vt pote Bubone, scabie, carie, inflammatione & vrinæ ardore & huiusmodi aliis afficere solet, contactu etiam sanum leprosus inficere gaudet, quæ quidem contagio non nisi solo tactu faciendâ est. Atque internum huiusmodi contagionis principium in sanguinis spiritu externo delitescere videtur, quoniam natura terrestris in cœlum ascendere nequit. Differunt igitur hæc duo contagionum genera, quoniam quod ad distantiam actiones suas perficit, est magis igneum & aereum. Vnde cum aere interiecto inter inficientem & infectum facillime se miscet, participatque de natura spirituum igneorum, quod autem non nisi per contactum ferit, est magis terrestris cum siccitate, vt lepra, aut aquaticum & graue, vt lues venerea. Vnde in aeris extremi naturam non ita facile se dispergit, atque hoc genus de natura dæmonum tam terrestrium, quam aquaticorum participare videtur, imo vero & dæmon seu spiritus malignus aliquis de natura prædictorum elementorum est in causa istiusmodi morbi, vt in cap. seq. fufius habebitis.

CAPVT XII.

De Sanguinis tam cholericæ & phlegmaticæ quam melancholicæ mysterio antipathetico, & quomodo dæmones seipsos cum ipsorum spiritibus permiscere possint.

VT quatuor à medicis & philosophis recensentur hominis complexionis, ita quidem de illa vere sanguinea hoc in loco non est disputandum, vt pote in qua Antipathia non inest, quoniam temperie si non ad pondus, ad iustitiam tamen assidue gaudet, complexionis inquam & eorum elementa, seu elementorum qualitates primas posuerunt medici & philosophi vulgares, vel sanitatis, si in suis limitibus retineantur, causas, vel morborum, si à iustis suarum temperierum limitibus recesserint, atque ita corpus quasi motum pro anima mouente acceperunt; nam vbi morbum à calore, frigore, humido vel sicco ortum dicunt, hic non nisi agentis vel motoris effectum calidum, frigidum, humidum & siccum explicauerunt, at vero interni agentis naturam penitus ignorarunt; sic etiam profundius se adhuc in multitudinem immergentes, dixerunt, causam huius vel illius morbi fuisse, aut non naturalem pituitam, vel vitream seu crudam, vel dulcem, vel acidam vel balsam; aut Bilem vel flauam, vitellinam, porraceam, æruginosam, Isatidem seu caruleam: aut melancholiam (quam & bilem atram vocant) vel acidam radentem, vel ex adusta pituita ortam, atque ita externum elementum seu humorem, causam morbi faciunt, internum vero agens non, nec eius actus furibundos vel instupore, vel dolore ignorauerunt, atq; hæc est ratio, quod medici hodierno die in curationibus suis tam sint incerti atque ignari, quippe qui ad effectus potius respectum habent, quam ad causam primariam, at vero in huius rei naturam nos paulo profundius & vltra paganorum & Ethnicorum captus respicientes, agnoscimus in primis, quod vt Deus sit causa primaria vitæ tam mundi quam creaturarum eiusdem, ita etiam rationem habet ad interitum ipsarum, atque ad peccatorum punitionem, morbis eos affligere & punire solet, vt autor primordialis tam vitæ quam mortis, atque in vita tam sanitatis quam morborum & perturbationum viuentium, secundum merita eorum & placitum suum. Quod ex multis sacrarum literarum locis confirmari videtur, quorum vnus supra citatus est huiusmodi, *Creatura Deo abscondente faciem* Pf. 104. 29. *suam conturbantur, recipiente spiritum eorum expirant, & in puluerem suum reuertuntur, emittente spiritum suum recreantur.* Porro dicitur, quod *ira tua consummabimur & aestu tuo conturbabimur.* Item in alio loco sic scribitur, *Beatus* Pf. 90. 5.

Iob. 5. 17. est mortalis quem arguit Deus, quapropter castigationem omnipotentis ne spernas, quoniam ipse vulnerat & metur, percutit & manus eius sanabunt. Et alibi, *Sagittae omnipotentis in me grauiiores sunt, virus earum ebibit spiritum meum, & conturbationes Dei quae acie instructae sunt oppugnant me.* Et alibi, dolores impertitur Deus ira sua. Et alibi, loquitur Deus increpatione per dolorem in lectulo, & omnia ossa eius marcescere facit, Tabescit caro eius, & omnia ossa quae recta sunt nudabuntur. Appropinquabit corruptioni anima eius &c. Et alibi, peste & plaga affligebat Iehoua domum Pharaonis, propter uxorem Abrami. Et alibi, Ne Iehoua nos cadat peste & gladio. Et alibi inquit Iehoua, Ecce manus mea erit super agros, & super equos, & asinos, & camelos, & oues, & boues, & pestis valde grauis. Et alibi, Faciet Iehoua vt adherat tibi pestis, donec consumpserit te, Iehoua te percutiet tabe, peste calida & aestuante, ac adurente febre & siccitate, & vrigine, & morbo regio, quae persequentur te donec pereas: Percutiet de vlcere Aegypti, & Hemorrhoidibus, & scabie, & prurigine, quibus non poteris sanari, atque etiam amentia & cecitate, & stupore cordis. Et alibi, Iehoua afficit morte & in vitam restituit, demittit in sepulchrum, & reducit. Item Hemorrhoidibus percussit Iehoua Aschodeos &c. Item percussit Deus ex Betschemeschitis plaga magna, & Ieremias Deum alloquendo dixit. Castiga me Iehoua, veruntamen modice, nec castiges in ira tua, vt non comminuas me. Et alibi, Dei Iehouae manus erant contra eum, in malum. At vero sciendum est, quod Deus operetur, in impiorum punitione non immediate, sed mediate & originaliter; quae enim siue bona siue mala creaturis accidunt, illa omnia a Deo ordinatione at non executione efficiuntur: quemadmodum regis seu imperatoris est, res omnes secundum mentem & conceptionem suam statuere atque ordinare, postea vero quae ordinata sunt a ministris & subministris, exequentur, ita etiam Deus rerum omnium dispositio, ministros suos angelicos habet, qui secundum suam voluntatem, vel bene vel male cum creaturis & praecipue cum hominibus agunt, Deus ergo agere dicitur secundum ordinationem, vt & angeli secundum executionem ordinata a Deo praestare aggrediuntur. Atque hoc etiam in multis tam sacrarum literarum, quam authorum fide dignorum locis confirmatum habemus. Nam apud Psalmistam, regium hoc scriptum inuenimus, *Benedicite domino omnes angeli eius, potentes virtute, facientes verbum illius, ad audiendum sermonem eius, Benedicite domino omnes virtutes eius, ministri eius qui facitis voluntatem eius.* Et alibi in eodem auctore sic habemus, *Qui facis angelos tuos ventos, & ministros tuos ignem vrentem,* quibus colligere fas est, quod angeli sint ministri, & virtutes Dei, qui vel in forma ventorum, vel ignis vrentis seu fulguris, faciunt voluntatem Dei, sunt enim septem angelorum principes, teste Daniele & Tobia, qui astant coram Deo, qui parati sunt efficere mandata sua, siue ad creaturae consolationem, siue punitionem, sic Iehouae angelus in auxilio erat Moyse in itinere suo per desertum: *Ecce (inquit Iehoua) ego mitto angelum meum ante te, ad seruandum te in hac via.* Similiter angelus Iehouae in seruiabat Agarae: *& in auxilio erat Elia cum fame erat in deserto confectus,* porro etiam dicitur, quod immittat angelus domini in circuitum timentium eum, & eripiat eos. Et alibi, *Non accedet ad te malum, & flagellum non appropinquabit tabernaculo tuo, quoniam angelis suis mandauit de te in omnibus viis tuis, in manibus portabuntur te, ne forte ad lapidem offendas pedem tuum.* Porro quod angeli etiam ad destructionem & punitionem agant, ex his elicere fas est, In primis igitur in sacris literis legimus, quod Deus immiserit in eos iram indignationis suae, iram & tribulationem per angelos malos. Vnde liquet, quod iram & indignationem Deus per angelos malos exequatur, & alibi, *Inuasit Saul spiritus Dei malus, &c.* Vnde euidentis est: quod angelus malus sit spiritus Dei vnus ex ministris suis, similiter dictum est, quod spiritus mendacij constiterit coram Iehoua, quem ipse eligebat, vt prophetas mendacis seduceret. Diabolus etiam erat Dei instrumentum, quo Iob vlceribus & doloribus afficeret. Deus etiam primogenita Aegyptiorum non per se, sed mediante suo vastatore percussit. Sic Angelum misit Iehoua ad perdendum Ierusalaima, vt percuteret eam, cumque percuteretur, vidit dominus, & misertus est supra magnitudine mali, & imperauit angelo qui percutiebat, *sufficit, iam cesset manus tua, leuansque Dauid oculos suos, vidit angelum stantem inter coelum & terram, cum gladio euaginato:* Sic Iehoua angelum suum mittens, excidit omnem valentem robore, & antecessorem ac principem in castris regis Assyriorum. Sed quid obsecro est illo Apocalypseos loco clarius, in quo haec legimus; *Vidi angelos stantes super quatuor angulos terra, tenentes quatuor ventos terre ne flarent, non super terram, neque super mare, neque in vllam arborem, Et vidi alterum angelum ascendentem ab ortu Solis, habentem signum Dei viui, & clamantem voce magna, quatuor angelis quibus datum est nocere terra & mari, dicens, Nolite nocere terra, neque mari, neque arboribus, quousque signemus seruos Dei in fronte.* His igitur ita se habentibus, audiamus nonnullorum in philosophia occulta bene versatorum de hac reseruentias, quid etiam de morborum causis primariis iudicent: & an a sacrarum literarum sententia dissentiant nec ne.

Pfell. de demon. Pfellus sex demonum agnouit genera, quorum primum igneum vocarit, quod circa sublimiorem aetherae peruagari dixit, atque huiusmodi procul dubio cum tonitru, fulmine, comets, & aliis meteoris tam macro quam microcosmicis se permiscet, & in iis agit. Secundum est aereum, & huiusmodi demones in aere propinquo nobis oberrant, suntque meteororum ventosorum causae hi demones, & in aere more ventorum agitati viuunt & oblectantur. Tertium est aquatile, cuiusmodi humoribus & aquis tam marinis quam dulcibus se immergunt, ac libenter circa lacus & fluuios, imo vero & in mari degunt, multoque aquis perdere atque submergere gestiunt. Similiter in mari fluctus excitant ac tempestates, nauigiaque viris onusta funditus submergunt, multosque obruunt vndis. Quartum est terreum, quod vt plurimum circa terram versatur, terrenisque aduersatur multis rationibus & machinis. Quintum est subterraneum, vt pote quod sub terra latitat, inundatque eos qui puteos effodiunt, & metalla, efficit hiatus terrae, & fundamenta concutit, flammis uomosque ventos suscitatur. Sextum autem & vltimum genus facit lucifugum, in perferutabile ac penitus tenebrosum, passionibusque frigidis violenter res atque animalia perdens. Atque haec omnia demonum elementarium genera sic affecta, dicit vt & Deos perderint, & hominibus aduersentur.

tur. Sed aliud alio peius, Nec quidem videtur hæc Pselii assertio à sacrarum literarum sensu discrepare; Nam in loco Apocalypseos supra commemorato dicitur, *quod quatuor angeli stantes super quatuor angulos mundi, teneant quatuor ventos terræ ne flarent.* Vnde liquet, quod hi sint ventorum præsidēs, vbi etiam explicatur, quod illis detur nocere terræ, atque mari. Borealis autem ventus habet terrestrem naturam, frigidissimam & siccissimam, atque huc referuntur spiritus seu dæmones terrestres, & per consequens, Angelus vento huic præsidens, est dux harum legionum, videlicet dæmonum terrenorum, subterrenorum atque lucifugorum. Meridionalis ventus cum suo præfecto dominium habet in spiritus partim aquaticos, & partim grollo modo aereos: Occidens spirituum aereorum genus respicit, vt & orientalis igneos.

Vt igitur cum spirituum malignorum natura exordium faciamus, quemadmodum in regione Macrocosmi sublimiori meteora ignita producuntur, & nonnunquam cum media aeris regione se miscent, tonitrua & fulgura in ea producentes, sic etiam in microcosmi sanguine cholero meteora ignita generantur, cuiusmodi sunt febres ardentes, & pestilenciales, ac vt plurimum febres putridæ ex bili & pituita corrupta productæ, atque etiam tertianæ spurix cum ventorum rugitu (quas tonitruo fulgorique in media aeris microcosmici regione productis comparamus) ratione spiritus cuiusdam maligni regionem ignis & aeris habitantis: Atque hoc ab istiusmodi Artesii (viri profundissimi & in philosophorum mysteriis versatissimi) statuminari videtur. *Sunt quedam infirmitates, quibus se adiungit diabolus, humore scilicet egrediente à suo temperamento, atque sanitatem ipsam perturbante, & hoc maxime accidit infirmitatibus ex cholera provenientibus, atque huius rei causa est, quia natura cholera est calida & sicca vt est ignis: substantia autem Diaboli ex duobus est composita, scilicet ex igne & ex aere, eius ergo apparens est aer, occultum vero ignis.* Vnde manifestum est quod in hoc contrarietur, atque opponatur nature humanae, quæ est nature æqualitatis: Cum ergo accidit ægritudo corpori quæ est de natura Cholerae, illud à Diabolo provenire verisimile est, vtpote cuius occultum est igneum, & cholericum, atque ob hanc causam facillime se iungit per concentum cum cholera, atque ita auget suum dominium in alios humores seu elementa, quæ ad corporis & præcipue ad sanguinis compositionem concurrunt. Vnde factum est, vt ratione huius à temperie naturali recessus, atque cholerae rebellionis contra leges nature, anima à corpore recedat, & separetur ab eo. Hæc ille. Ex quibus sat liquido demonstratur, quod viri illius sapientis opinio sit, quod Diaboli seu spiritus ignei admistio cum sanguine bilioso, (quæ propter naturarum similitudinem frequenter & leuiter fieri assolet) febres cuiuslibet conditionis, secundum dæmonis ignei gradum & virtutem excitare soleat; nam vt cholera de igne & aere participet, ita & Diaboli natura ignea igni, & aerea aeri facillime vniuntur, nam similia similibus aptissime associantur: Hic ergo est modus, hæc inquam ratio, quod meteora qualiacunque ignita in corpore seu sanguine accendantur, atque hinc oritur quod complexionēs biliosæ huiusmodi meteororum præternaturalium præsentia magis affligantur. Sed & hoc per experimentum nostrum de elemento ignis in panis Anatomia luculenter demonstratur, vbi indicauimus aptitudinem in ea ad nigredinis & tenebrarum attractionem & ad malignæ Diaboli nature susceptionem: atque ob hanc causam probauimus, quod ignis elementaris sit corruptionis causa, vt ille cælestis vitæ & generationis origo: Non igitur criminanda est complexio, quia (vt inquit Ecclesiastes) *Deus fecit hominem rectum & temperatissimum quo ad corpus scilicet & animam, inter quæ duo spiritus aereus est medium, ambo amoris vinculo coniungens:* Nam (vt inquit Salomon) *Deus mortem non fecit, nec latatur in perditione viuorum, creauit enim vt essent omnia, & sanabiles fecit nationes orbis terrarum, & non est in illis medicamentum exterminii, nec inferorum regnum in terra, iustitia enim perpetua est, & immortalis, at iniustitia mortis est acquisitio, quæ est à Diabolo.* Nam *Deus creauit hominem inextinguibilem, & ad imaginem similitudinis suæ fecit illum, Inuidia autem Diaboli mors introiuit in mundum.* Sanguinis autem elementum aereum, siue de igne, seu de aqua, seu de terra magis participet, est tam maligni spiritus quam animæ vehiculum; nam (vt inquit Archang.) *mors & mortis causa est peccatum, quod est error in parte elementari productus in animali, quæ pars non percipit quæ Dei sunt, non autem ex parte spirituali, quæ iudicat de rebus omnibus: Ratio enim iniustitiæ seu intemperie est in spiritu externo & aereo animæ qui mortalis est, & non in spiritu animæ interno & æthereo, qui est æternus.* Vnde etiam sapiens dicit, *Corpus quod corrumpitur, aggrauat animam, & terrena habitatio deprimit sensum multa cogitantem.* At vero spiritus hic aereus seu animalis de corpore participat, vtpote qui est medium inter animam & corpus: Est ergo hic spiritus qui à Diabolo deluditur, est hic spiritus qui eius violentias patitur, vnde de eo sic loquitur Dauid, *Spiritus meus consumitur, & similis est descendentibus in sepulchrum,* Et Iob: *Spiritus meus angustatur &c.* qui quidem spiritus quatenus à prauis & alienis spiritibus afficitur, eatenus passiones suas dolorosas communicat tam corpori, quod reuera cum eo patitur, quam animæ, quæ passionibus est immunis, & nihilominus tam vehementer carceris sui amore ardet, vt etiam doloribus eiusdem acriter affligi videatur, quæ per se dolere, ac pati ignorat, formidet interitum, quæ interire nescit, timeat defectus, natura cuius diuina deficere reuera nequit; Sed ad rem nostram redeamus & probemus ex sacris scripturis, quod angeli mali se miscant cum sanguine, eumque ignea sua dispositione flagrent, Psalmista inquit, *Immisit in eos iram indignationis suæ, iram & tribulationem per angelos malos,* vbi patet quod per iram intelligat feruorem febrilem & per Angelos malos ministros voluntatem suam in rebelles animos exequentes. De huiusmodi dæmonum genere, aut de eius natura non multum differentes sunt illi de quibus mentionem fecit Alzarabius, cum inquit, *Ægritudines inuadunt homines ex præuaricationibus, & maledictis dæmonibus, qui dicuntur Alhabinabiles, quos per scientias aliquas nunc hominibus occultatas curare consueuerunt, veteres, hi enim subtilitate suâ se sanguini immiscunt, totamq;*

tamque massam humoralem, corrumpunt, non aliter quam Diabolus plaga Iob affecit, contra quam nulla medicamenta humana prodesse potuerunt, auxilium enim diuinum ad huiusmodi plaga curationem requisitum fuit, quo usus est Christus & Apostoli in suis curationibus.

Genus, inquit Psellus, aquatile, ex proprietate sua solet hominis spiritum sanguineum ita affectare, ut morbum in eo comitiale, seu Epilepsiam, & dementiam excitare soleat. At vero dicit, quod demones tam aerei quam terrestres, arte quadam occulta cogitationes falsas in spiritu animali effingere, humanos animos fallere, & ad perturbationes turpissimas, & iniquas perniciosasque flectere soleant. Atque ut mihi videtur, talis erat spiritus Dei malus, qui inuasit Saul, cuius instigatione misit Saul lanceam, quo configere potuisset David cum pariete. Imo vero huiusmodi demonum effectus optime in Hypochondriacis, atque aliis melancholiam speciebus exprimentur. Vnde audacter ausus est Alabahati affirmare, quod melancholia sit a demone. Denique demones subterranei atque etiam lucifugi, sunt in natura sua malefici admodum, atque perniciosi, hi enim non solum malis phantasiis atque excogitationibus animas hominum deprauant & laedunt, sed etiam ferarum syluestrium more oberrantes, ad perniciem hominum festinant. Porro spiritus aerei non agunt in nobis per dominationem, sed per delusionem: nam spiritus tui nostro elementari (qui est phantasiae nostrae organon & medium) a natura sua propinquat, quippe quibus moles corporea inuisibilis est aer microcosmicus. Vnde ut demones quidem ignei facillime humoris cholericus spiritui adherent per concentum, sic etiam aer aeri naturali quodam instinctu se coniungit, atque hoc in causa est, quod huiusmodi demones spiritum in homine variis afficiant dispositionibus, tam ad ipsius perturbationem tendentibus, quam ad voluptates & laetitiam eiusdem; nam si prauis influentiis, veluti Saturninis aut Martialibus vrgeantur, aut tristitia, timore, aut vexationibus afficiuntur, aut ad iracundiam, furorem & rixas ab illis incitantur, regnante vero Mercurio, flatibus vexant variis, secundum planetae naturam cui applicat Mercurii aspectus, quem pro ipsorum patrono praecipuo habent: At viceversa si Mercurius planetastales aspiciat, qui boni vitae humanae planetae, quales sunt Iupiter & Venus, tunc magis sunt spiritui humano propitii, atque susurratione quadam insensibili voluptatis, laetitiae aut gaudii carnalis insonant; nam susurro & sono quidem illi soli proprio, cuius spiritui insunt, & ab alieno spiritu imperceptibili verba & voces suas producere solent, quoniam spiritualia corporeis sensibus minime aut difficulter subiiciuntur. Sed quia istiusmodi soni occulti vox, cum animae spiritu copulatur, ipsa anima eum statim capir, ut vnus vocem alterius susurrando loquentis inscientibus astantibus capere soleat; Hinc ergo est, quod bellum hostile huiusmodi demonibus infertur, contentionis vero huiusmodi autores penitus ignoramus, quod quidem arguere videtur sapiens hisce verbis: *Corpus quod corrumpitur agrauat animam, & terrena habitatio deprimit sensum multa cogitantem, & difficile estimamus quae in terra sunt, & quae in conspectu sunt inuenimus cum labore, quae autem in caelis sunt quis inuestigabit? sensum autem tuum quis sciet nisi tu dederis sapientiam;* nam reuera ob animae in carcere opaco inclusionem, nihil fere eorum intelligere videtur quae spiritualia & inuisibilia sunt, & nisi Deus aperuisset oculos Davidis, non vidisset angelum malum domini stricto ense Israelitis persequentem, quem nemo praeter ipsum intueri potuit, Sed pergamus ad spirituum aereorum actum, rationesque ostendamus, quomodo fictas rerum effigies, seu icones & simulachra in spiritum humanum imprimere soleant. Videmus, quod si ens vel pugio moueatur versus speculum concauum probe politum, ens seu pugio videbitur extra speculum in motoris oculum reuerberatione quadam tendere, imo vero tam apparens erit ficta illius pugionis vel brachii in aere imago, ac si vera esset vtriusque substantia, & non similitudo, ita ut fatear me primo intuitu timore paucillo fuisse percussum, quo subito retrogredi fui coactus. In huiusmodi ergo conclusione perspectiua, haec quatuor ieperiuntur, videlicet obiectum, quod reuera videtur, videlicet pugio, & oculus videntis, & speculum, falsam rei verae ideam recipiens, eamque in aereum medium emittens, ac tandem medium aereum, quod falsum obiectum in speculo procreatum in se recipiens, illud oculo videntis pro vero obiicit. Oculo ergo aeri contiguo, animae hominis delusi aciem comparamus, cui aer sanguineus eum immediate concludens atque circumeunt, falsum suum simulachrum a demone comparatum aereo & in eo tanquam in speculo polito impressum proponere gestit, speculum ex aere conflatum est spiritus seu demonis aerei corpus: nam ut angeli Dei boni a Dionysio *Agalmata* vocantur clarissima specula rerum, lumen Dei suscipientia, eiusque imaginem representantia, ita demones mali & nocentes sunt specula, in quibus falsitas & praestigia, & illa quae videntur esse & non sunt, imprimuntur. At horum princeps fuit spiritus ille mendax, de quo mentio facta 2. Chron. 18. 18. *Vidi dominum sedentem in solio suo, & omnem exercitum caeli assistentem ei a dextris & a sinistris. Et dixit dominus, quis decipiet regem Achab ut ascendat & corruat in Ramoth Galad, cumque diceret vnus hoc modo & alius alio modo, processit spiritus & stetit coram domino, dixitque, Ego decipiam eum, egrediar enim, & ero spiritus mendax in ore omnium suorum prophetarum.* Huiusmodi enim spiritus vtpote ex aere denso seu ventoso conflati, suscipiunt colores, & figuras phantasticas rei cuiusque, easque in ipsam spiritum animale seu aereum in sanguine situm reflectunt, & transmittunt, ita ut visibiliter oculis animae appareant huiusmodi figmenta, ut ipsa ea credat vera & essentialia; atque ita negotia quidem multa sed vana ei praebent, consilia suggerunt imaginaria, figuras indicant praestigiosas, voluptatum ideas offerunt, simulachra passionum, vel ad iram & vindictam, vel ad timorem & tristitiam, & terrorem vanum representant. Huiusmodi erat spiritus ille de quo sic dictum est: *Ecce ego indam ei spiritum ut audito rumore reuertatur in terram suam, &c.* Nam horum spirituum natura est animam, pro possibili, arte quadam sophistica & fraudulenta perturbare atque deludere, medium in quod huiusmodi simulachra ficta porriguntur ex specu-

Sam. 8. 11.

Sap. 9. 15.

1. Chron. 21. 15.

2. Chron. 18. 18.

2. Reg. 19.

ſpeculis illis dæmoniis eſt ſpiritus aereus in ſanguine humano, mediante quo anima cum corpore coniungitur; atque hic ſpiritus in ſe eſt phantaſticus, & more mercurii cœleſtis capax eſt cuiuslibet impreſſionis ut cunq̄ue leuis, nam aeri mundano omnes inſunt rerum impreſſiones. Porro, propter propinquam naturam eiusdem cum illa diſpoſitionem dæmonum, aptus eſt aer ſanguineus (quem & *animalem* alibi vocauimus) omnes ſui ſimiles impreſſiones ſuſcipere. Has ergo impreſſiones falſas animæ tam ſani, quam ægroti, tum in ſomnis, tum etiam in vigiliis, iudicare ſolet ſpiritus eius, in quo ipſa immediate vehitur, quæ hac de cauſa ea tam vera & inſallibilia exiſtimat, propter propinquum illum reſpectum, qui fit inter animam, & ſpiritum hunc ſuum, ut peſſimi & ſtupendi exinde producantur effectus, quales in dementia, delirio, hypochondriaca paſſione, mania, & cæteris melancholiæ ſpeciebus luculenter exprimit experientia: Imo vero me ipſum peſtilentiali febre lethaliter fere affectum, huiusmodi ſpirituum malignorum effectus, expertum fuiſſe fateor, in qua vigiliis perpetuis per 7. vel 8. dies oppreſſus fui, & cum ſæpicule me ſomno reponere pertentaram, ſubito tintinabulorum plurium clangorem ſeu pullationem audiui expreſſe, qua ſemper omnis impedita erat dormiendi potestas, coactaque mihi vigiliarum ſocietas per totum illud ſpatium aderat, atque etiam muſica ex instrumentis ventolis conſtata, tam exacte aures meas ex pluribus partibus tempore vigiliarum penetrauit, ut etiam in poteſtate mea erat, partem quamlibet ſymphonicam etiam calamo & atramento excipere. Porro etiam effigies turpiſſimas hominum monſtroſorum coram oculis meis repræſentabant, ac ſi veræ & viuæ eſſent, atque etiam homunciones equitantes mihi comparuerunt, ſerio inter ſe de re aliqua ſecreta communicantes, ita ut niſi Deus mentem mihi ſanam ex gratia ſua (cui etiam ſunt gratiæ immortales dictæ) adhibuiſſet, in deſperationem, ac denique in furorem me perduxiſſent: ſed cognoui ſpirituum horum fraudes, eorumque deluſiones eſſe vanas, & nullius momenti ſeu periculi, re ipſa expertus ſum, atque ita diuina bonitate in priſtinam redactus ſum ſanitatē. Sed hoc in loco vobis obiter ſignificare volo, quod ubi ſtatus melancholicus ſe iungit cum Cauſonide, ibi etiam huiusmodi ſpiritus cum ignitis aſſe ſolent; nam ut ignis & aer naturæ Sympathia vniuntur & ad inuicem conneſtuntur; ita etiam ſpiritus vtriuſque ſimul conueniunt, & pacis vinculis coniunguntur, ut in tonitru & fulmine videtur, quo tempore turbones venti ſunt frequentiffimi.

Quod deniq; ad dæmones inferiorum orbium attinet, videl. aquaticos, terreſtres, ſubterraneos & lucifugos, hi (inquit Marcus Peſellum alloquendo) *nihil excogitant ſapienter, nec quicquam aſtu aut ſophiſtice aggrediuntur, quia tanta ſubtilitas ijs non in eſt, quare magis ſunt turpes & viles, atque ſenſui magis obnoxij, & conſequenter more magis aperto, & viſibilius ledunt, at maligniter agunt in corpora humana, cuius quidem rei ratio in promptu eſt, quoniam eorum corpora magis de aqua & terra, quæ ſunt elementa viſibilia, participant, quam de aere & igne, quæ ſunt inuiſibilia elementa.* Ut ergo ab illis aquaticis exordiar, Hi ſanguinis pituitoſi ſeu complexionis phlegmaticæ ſpiritum occupare ſolent, & humorem aquaticum cæteris dominio eminentiorem reddunt. Et quoniã huiusmodi dæmonum corpora ſunt illis aereorum magis groſſa, & aquatica, igitur ut primum in ſanguinis pituitoſi ſpiritum aereum (qui eſt illo ſanguinis veri dēlior) irreperint, meatus inter naturales facultates & vitales, atq; etiam inter eas & animales opplere atq; obturare ſolent, nam ſpiritum aereum ſeu animale (qui per ſe eſt dens, & aquaticæ cōditionis) increſcant ſua præſentia, quia (teſte Peſello) ſpiritus animalis dæmoniorum huiusmodi corporum craſſitudine cogitur, quo fit ut vires corporis magis principales functionib. ſeu actionib. non fungantur ſuis, vnde motiones ſunt tardæ, ſtupidæ, atq; nonnunquam penitus interruptæ; nam in hoc genere eſt primus frigoris gradus, cuius eſt increſcere & congelare humores. Vnde hi ſpiritus præcipue ſunt in cauſa Epilepſiæ ſeu morbi Comitialis, qui accidit propter obſtructionem meatuum cerebri quæ fit à pituita præſentia maligni ſpiritus condenſata. Sed ne aliqui ſcrupuloſi iſtã meam opinionem derideant, affirmantē dæmonium eſſe occultam Epilepſiæ cauſam, audiamus Chriſtum ipſum loquentem. *Domine (dixit ei quidã) Mat. 17. 15* *miferere filij mei, quia lunaticus eſt, & male patitur, nam ſæpe cadit in ignem, & crebro in aquam, Et Chriſtus dixit, adſerte illum ad me, quo factò, increpauit illum, & exijt ab eo dæmonium, & curatus eſt puer ab illa hora.* Luna dominiũ habet ſuper huiusmodi ſpiritus, vnde fit, ut in plenilunio & nouilunio crebrius afficiantur obſeſſi, atq; etiam ut ſputum atq; viſcidam pituitam reddant. Sunt etiam ſpiritus meridionales qui catarrhos & defluſiones, atque etiam morbos aquaticos ad caliditatem & falſedinem tendentes producant. Sed cum his in hoc caſu ſe iungunt ſpiritus aerei, dum ſcilicet mercurius lunam reſpicit, nam ut regalis mercurij angelus eſt ſpirituum aereorum præſes, qui verſipellis eſt, & ſe mutat ſecundum planetæ naturam cui applicat, ita etiam princeps Gabriel Lunæ angelus, pro ſui planetæ applicationibus, permittit ſpiritus ſibi in mundo ſublunari ſubditos, actiones ſuas mutare & variare.

Ad dæmones vero terreſtres accedamus iam, quibus præeſt Saturni angelus, atq; proinde huiusmodi ſummopere malefici & pernicioſi eſſe obſeruantur: & naturæ vitali quam oppoſitiſſimi, atque horum tria ſunt genera: quorum inferius eſt ſuperiori peius, omniumq; peſſimum eſt illud lucifugorũ, horum natura eſt ſpiritui aereo ſanguinis melancholici adhærere, atque horum ſummũ genus eſt illud terreſtrium, qui ex terrenis ſunt viuaciores, & proinde magis vigiles ſunt quam cæteri, atque melancholiam primæ ſpeciei exagitant, fatuos faciunt, & multas huiusmodi infirmitates producant, ſecundum Saturni applicationes cum cæteris planetis. Subterraneorum autem dæmonum natura eſt, Hypochondriacos atque maniacos reddere, atque hi maxime vires ſuas exercent, dum Saturnus à Marte recipitur, aut radiatio aliqua infauſta facta eſt inter hos: Nam quemadmodum hi ſpiritus ſolent perturbationes horribiles in terra producere, utpote qui faciunt hiatus terræ, cuiusque fundamenta concutiunt, & flammiuomos

ventos suscitant, qui inde Typhones sunt dicti, sic etiam in microcosmi terra totam fabricam quatunt aliquando, & flatus hypochondriacos à Lienis seu terræ microcosmicæ centro excitatos cum igneo ardore mixtos procreare solent, unde maniam & Lycanthropiam excitant, in quibus morbis utuntur hi obsessi seu patientes spiritu velut proprio instrumento, & per illum clamant, & linguis quandoque à patiente haud intellectis loquuntur. Omnium autem horum generum pessimum est illud lucifugorum, utpote qui segnitiam & torporem corpori adducunt, cohibentque vocem, (viti Marcus nos docuit) hominemque obsessum quasi mortuum reddunt, atque huius rei ratio est, quoniam hoc genus cæteris est terrestrius, & per consequens frigiditate & siccitate cæteris præcellit, atque omnimodo Saturni, generi humano infestissimi, naturam induit. Unde factum est, ut cuicumque hoc genus irrepserit, eius vim animale[m] ut plurimum obtundat, hebetet, obfuscet, & deleat. Atque huiusmodi dæmonum species ideo surdæ & murræ non modo à Marco ipso, verum etiam à sacris literis dicitur, quoniam homines ab iis obsessi tales efficiuntur, utpote quorum ratio penitus priuatur. Hos ergo dæmones in causa Apoplexiæ, Paralytis, Stuporis, Cataleptis, Lethargiæ, Caros, atque huiusmodi aliorum morborum esse credimus, inter quos Apoplexia est omnium pessima.

Mihi veniam concedat lector humanissimus, si prima fronte hæc ei dura atque impossibilia videntur, at vero rem sensu paulo accuratiori inquirat velim, & videat in primis, an aliquis sit in crudo humore actus per se, vel in mera intemperie ex sola qualitate, quæ tantam naturæ humanæ (quæ in sua æqualitate est fortissima) iniuriam & violentiam inferre queat? Videlicet in cruda pituita, vel cholera præter naturam calfacta, vim tantam non inuenimus per se, quæ naturæ tam viriliter resistere, aut in 4. 7. vel pluribus diebus tantam victoriam in humanæ vitæ præfides obtinere, aut trophæa tantæ spoli erigere atque figere possit, necesse est igitur, quod istius actionis præternaturalis principium sit internum naturæ animalis vel animantis

quo animæ vitalis vigorem obtundere atque destruere potest. Cum igitur omnis actionis origo sit lux, quæ est principium caloris, ut ille actus, sic etiam Deus est fons lucis, qui actus suos mediante spiritu humano, primum in Angelos ad voluntatem suam, vel ad benedictionem, vel ad punitionem impluit, deinde ab iis ad cæli ætherei stellas mediantibus angelis primi gradus, ac tum creaturis sublunaribus omnibus: unde liquet, quod omnis victoria à fortiori obtineatur, at angeli gubernationem habent in inferiora, atque Dei ordinationes in ea exequuntur, utpote qui sunt eius ministri, parati ad voluntatem suam in creaturæ bono vel malo præstandam: Non igitur credamus humanam vitam à re ignobiliore posse extinguere: sed à fortiori tantum & potentiori quam illa est.

At scio multos respondere, hanc esse Hippocratis & Galeni sententiam, quos ad hoc usque tempus veridicos experti sumus: Illi nos docent, morborum causas esse intemperies calidas, frigidas, humidas, siccas, vel humorum rebellionem atque superabundantiam, vel ipsorum prauitatem, vel flatuū & ventorum multitudinem. At ego iam audacter dicam, ipsos falsitatem hac in re non produxisse, sed improprie tamen hoc dictum, quod candela illuminet cubiculum, non enim est candela, sed flamma eiusdem, nec quidem quicquam mali potest bombardæ, ubi non adest puluis in quo est eius actus, nec proprie dicitur ens hominem interfecisse, sed homo tanquam primus agens, ipsi siquidem medici antiqui elementa respexerunt, at prima ipsorum agentia aut ignorarunt, aut mundo propalare noluerunt, aut saltè paucissimis. Nos Christiani dicimus, si aliquid prosperi vel aduersi nobis accidat, (etiam neglecto instrumento externo) Deus nobis hoc fecit, Imo vero tam in morborum principiorum inquisitione, quam in sanitatis originis indagatione, à Deo qui est ens entium, & actus actuum, deorsum gradatim tendendo progrediendum. Ad virtutes secundarias Angelos scilicet, respiciendum, actum postea ad creaturas ab angelis, & ipsorum influentiis gubernatas descendendum, ac denique ad res sensibiles subiectas, ut qualitates, humores, & huiusmodi alia tanquam passiva procedamus. Sed audiamus quod PSELLUS Marcum alloquendo dicit, postquam de dæmonum dispositionibus præternaturalibus in humano spiritu mentionem fecisset: PSELLUS sic replicare videtur; *O Marce recentiora quedam sapere nos medicorum sectatores adducunt, asserentes, passiones eiusmodi, non esse effectus dæmonum, sed humorum vaporumque & ventorum male sese habentium, itaque pharmacia & diætæ, non carminibus aut incantationum expiationibus hæc aggredi solent.* Cui Marcus: *Nihil mirum est hoc medicos dicere, qui nihil nouerunt præter sensum, & corporibus tantum incubuerunt cognoscendis. Illa fortasse decebat in aliorum humorum putare incommoda, capitis somniferam grauitatem, atræ bilis angustias, phrenesin, deliramenta, quæ lauacris potitionibusque vel euacuationibus vel emplastris sedare consueuerunt, inspirationes autem occupationesque, quibus qui obsessus est, agere nihil potest, non intellectu, non ratione, non phantasia, non sensu, Aliud vero est quod mouet atque ducit, dicitque insuper, quæ non nouerit occupatus, & futura nonnunquam prædicit, quo (inquam) pacto dicemus, has esse erraticas materia[m] motiones.* Hæc ille. Et reuera ego ipse multos noui febri ardente laborantes, quorum alii delirio præeunte de die & hora mortis diuinabant. Et quidam peste laborans per visionem intellexit se breuiter moriturum, atque visum est ei quod post mortem suam ipse cum alio contenderet, quis per viam quandam angustam primus ingrederetur, & in contentione hac sua duo viri honestæ grauitatis superueniebant, quorum arbitrio controuersia hæc recommendata, & sic primo ingrediendi priuilegium ipsi erat concessum. Moriente autem postea intra paucos dies hoc ægroto, & ad sepulchrum ducto, contentio orta est inter amicos eius, atque illos alterius cuiusdam mortui pro sepulchro, itaque tandem à duob. parochiis S. Andreae senioribus dirempta lis fuit, sepulchrumque somnianti adiudicatum. Alzarabius est hanc Marci opinionem loco antea citato confirmare

videtur, vbi aſſerit, quod aegritudines inuadant homines, & prauaricationibus & maledictis demonibus, quos per ſcientias antiquas nunc hominibus occultat aſcurare conſueuerunt, ſubtilitate enim ſua ſe ſanguini humano immiſcent, totam maſſam humoralem corrumpendo, ſicut ex ſauiffima plaga Diaboli Iob inſlicta apparet, vbi nulla remedia humana profuerunt, hæc ille. Interdum vero accidit, vt ſpiritus malignus in ſanguinem irrepens atque totam maſſam perturbans, ſanguinis miſſione exeat, cum ſpiritu ſanguinis egredientis, atque ita ſubito conualeſcat patiens. At ſi adhuc in ſanguinis maſſa permaneat, illa ſanguinis miſſio, nihil proficui ſeu leuaminis afferre ſolet. Porro etiam Auguſtinum audiamus hac in re loquentem. *Prorsus quod ſcriptum eſt Eccleſ. 4. c. Graue iugum ſuper ſi-* *De Ciuit. Dei. lib. 21.*
lios Adam à die exitus de matris eorum ventre, vſque in diem ſepultura, matrem omnium, vſque adeo impleri neceſſe eſt, vt ipſi paruuli per lauacrum regenerationis ab originalis peccati quo ſolo tenebantur vinculo, iam ſoluti, multa patientes, nonnulli incurſus ſpirituum malignorum patiantur: Atque Hieronymus ſuper obitum Bleſillæ in epiſtola ad Paulum ait. *Quid cauſa eſt vt vbera materna lactantes à demonio corrumpantur.* Etiam de ſpiritibus aereis & de ſubtili eorum modo operandi in nobis aperte & luculenter loquitur in Decreto poſito in cap. ſciendum 36. quæſt. 4. Vbi poſtquam de ipſorum excellentia ſuper homines & alias creaturas, propter ſubtilem atque aeream eorum compositionem aliquid verborum feciſſet, ſic pergit; *Accipiunt ſepe poteſtatem & morbos immittere, & ipſum aerem vitando morbidum reddere & peruerſis & amatoribus terrenorum commodorum malefacta ſuadere: ſuadentibus miris & inuiſibilibus modis per illam ſubtilitatem corpora hominum non ſentientium penetrando, & ſe cogitationibus eorum per quædam imaginaria iuſſa miſcendo, ſiue vigilantium ſiue dormientium.* Et alibi dicit: *Accipiunt autem ſepe poteſtatem & morbos immittere, & aerem vitando morbidum reddere, & peruerſis malefacta ſuadere.* Similiter Iohan. Chryſoſt. ait, *Homines non quantum vult tentat, Diabolus, quoniam quantum ad ſe nunquam ceſſaret à temptatione, neque enim habet alium actum, non enim manducat, nec dormit, aut aliud operatur, niſi vt tentet, fallat, ſubuertat: hic ci-* *Aug. de Diuina dam. Super Mat. lib. 1.*
bus illius eſt. Denique ex Apocalypſi loco ſupra citato colligimus; *quod demonibus conceſſa eſt poteſtas & permiſſio nocere terræ, & hominibus, ac ſubvertere aerem & aquas.* Vnde neminem ſapientem latere poſſe exiſtimo, omnes morbos procedete ab illis quatuor angelis, in quorum poteſtate commiſſa eſt ventorum gubernatio. Atque hoc etiam medici Ethnici diligenti obſeruatione perceperunt per demonſtrationem à poſteriori, hoc eſt, ab effectu, & non à priori, vtpote qui ad internum morbi agens penetrare non potuerunt, Hinc inquit Hippocr. *Mutationes temporum potiſſimum pariunt morbos, & in quibusdam temporibus magnæ mutationes aut frigoris aut caloris.* *Aphor. lib. 3. 1.*

Hic vidit ipſe temporum mutationes in calore & frigore eſſe in cauſa morborum, aut vero angelos igneos aut terreſtres eſſe harum alterationum principia, in ventis agentes ignorauerunt, ergo effectu pro cauſa efficiente poſuerunt. Et alibi: *In temporibus, quando eodem die modo calor, modo frigus fit, autumnales morbos expectare oportet.* *Aphor. lib. 3. 4.*

Nam conflictu dæmonum contrariarum conditionum, contentionis ſeminaria in aere relinquuntur, quæ in corpora per inſpirationem vel nutritionem ingredientia, per oppoſitionem occultam febres ſpuſias & putridas producunt, quarum cauſas ideo pituitam corruptam ſeu pituitam patientem & bilem agentem poſuerunt. Et alibi: *In ſiccitatibus febres acutæ ſiunt. & ſi annus magna ex parte alis fuerit, qualem fecerit conſtitutionem, tales vt plurimum morbos oportet expectare.* Et alibi: *De temporibus ſiquidem hyems ſicca & Aquilonia fuerit, ver vero pluuiosum & Australe, neceſſe eſt aſtate febres acutas & lippitudines, & inteſtinorum difficultates &c.* *Aphor. lib. 3. 7. Aphorif. 3. 11.*

Hic autem ventos facit horum morborum cauſas; & tamen Angelos ventorum procreatores ignorauit, de quibus in Apocalypſi mentio facta eſt: Atq; ita totus ille liber de morbis à ventorum flatibus, & aeris conſtitutionibus vanis prouenientibus mentionem vbique facit. Quibus euident eſt, quod ſi Angeli qui vim habent vel ad cohibendos vel emittendos ventos, ſint maligni & nocentes tam terræ quam creaturis eiufdem, mediantibus ventorum flatibus, quibus infinitæ ſubditæ ſunt miniſtrorum nocentium legiones, qui iuſſu eorum obediens ventis ſeſe immiſcent, & in aere ſe vndique diſpergunt, illumque ſuis flatibus venenosis polluunt & contaminant, & cum eo etiam cordis humani penetralia permiſſione diuina peruadere geſtiunt, atque ita diſpoſitionem ſanam in morbidam transferunt; ſi inquam iſti angeli vim habent aerem ſuis instrumentis perturbandi, atque mutandi, in deterius à meliori, atque etiam nonnunquam coactione diuina à deteriori in melius, melius eſſet, vt medici iſti Ethnici angelorum illorum naturas arcanas perſcrutati fuiſſent, atque modum nodorum illorum ſolutionis, vtpote primorum in morbis agentium, quam vt inſtar cæcorum ipſa elementa & humores vano modo crucient; ac ſi quis inſanus (nulla ad ignem agentem ſeu comburentem habita ratione) flagello ideo ligneam verberare aut enſe vel ſecuri percutere vellet, quod in flammam eſt redacta, exiſtimando, ſe hac via ipſum ignis nocumentum, ſeu damnum ablaturum; cum tamen per hoc nihil impediatur ignis violentia, & in actione ſua nihilominus continet: Simili ratione medici ſenſibilia paſſiua nominant & reſpiciunt, internas vero eſſentias agentes neſciunt & negligunt. Hinc igitur vt plurimum in vanum purgant, in vanum ſanguinem emittunt, in vanum potiones alterantes adminiſtrant, ita vt plures ſub eorum manibus mori, & extremam paſſionem perpeti obſeruentur, quam ad ſanitatis priſtinæ limites medicamento vulgaris virtute reuertunt. Ac ſi nonnulli ad priſtinum ſtatum reducantur, plus vt plurimum vtilitatis attulit ipſius naturæ vigor, qui habilis eſt criſis expectatæ exameni perdurare, quam ipſius medicamento facultas, atque hoc quidem euenit quoniam herbarum & animalium proprietates occultæ, quibus datum eſt, hoc vel illud dæmonium expellere, eiufque in corpore malignitatem ſupprimere, à vulgo ſunt recon-

ditæ,

Sap. 16. 10.

ditæ, atque veterum inuidia in multorum hominum obliuionem relegatæ. Est autem vnicum medicamentum solum cælitus demissum, cui datum est omnia hæc dæmonia in momento quasi à spiritu humano diuidere, ac funditus inde extirpare, verbum videlicet Dei sanans omnia, de quo sic loquitur sapiens, *Misericordia tua sanauit illos, Etenim neque herba neque malegma sanauit illos, sed tuum verbum domine, quod sanat omnia;* cuiusmodi medicinæ possessores erant Elias, Elisha, Christus & Apostoli, qui mediante verbo dæmonia omnia eiiciebant, atque morbos ex corpore expellebant; Sed quoniam huiusmodi medicinæ inuentio ob hominum huius ætatis indignitatem difficilis est, ideo docemur à quodam patre grauissimo, quod, cum infirmitas corporalis sit ex peccato, vt medici, cum ad huiusmodi infirmos vocari eos contigerit, ipsos ante omnia moneant & inducant, vt medicos animarum aduocent, vt postquam fuerit homini de spiritali remedio prouisum, ad corporalis medicinæ remedium salubrius procedat, cum *cessante causa cesser effectus*. De magno sanguinis Christi mysterio per quem omnia tam in cælo quam in terra ad intimam reducuntur munditiam, hoc in discursu mystico omittam, vtpote quod à Theologis magis quam à Philosophis est disceptandum. At vero de reliquis simul atque de hoc in Tomi mei secundi tractatu tertio (vbi de supernaturalibus morborum causis agitur, atque etiam de bonis spiritibus, naturæ humanæ amicis, & præcipue de Amore, quem Philosophi magnum dæmonem, omnia creata concordie pace ligantem vocant, à quo vitam & sanitatem habemus, vt in Cabalístico nostro tractatu iam dictum est, atque etiam à prauorum dæmonum inuasionibus defendimur) verba quidem vberrima Deo volente faciemus.

SECTIO-

SECTIONIS I.

PORTIONIS III.

PARTIS III.

LIBER TERTIVS.

IN QVO OCCIDENTIS MICRO-
COSMICI SEV SPERMATIS
materia pertractatur.

CAPVT I.

*In quo probatur, quod vasa spermatica quartæ cæli Occidentalis respondeant.
Similiter variæ de spermatis & seminis origine opiniones
explicantur.*

Ad punctum iam tandem Occidentalem acus seu stili nostri magnetico animæ desiderio contacti aciem conuertimus, & de solis microcosmici occasu verba licet pauca, perspicua tamen satis proferre in animum venit. Vt igitur in præcedentium parte prima de polis septentrionali & meridionali microcosmi, deinde in parte secunda de eius aere sanguineo in genere cum mysteriis eiusdem mentionem fecimus: sic iam ad eiusdem angulum seu cardinem occidentalem accedemus; Nam vt in arcanis cordis, hominis ortum seu plagam orientalem infra describemus, sic vasa seminaria puncto occidentis hoc in loco comparamus, vt & sperma seu semen in iis contentum soli Occidenti, & viscera ea abscondetia terræ. Nam quid obsecro aliud est semen, quam vitæ quinta essentia, à loco solis seu corde vbi oritur in microcosmo descendens in vasa hæc: & semen in iis contentum, est quasi sol descendens seu occidens, paratum, pro sepulchro vterino in quo moritur, vel saltem mutari videtur, quousque iterum resurgat & nouam producat creaturam, priori similem. Sic & Sol occidens videtur nobis mori, & vitam seu lucem suam perdere, noctemque quæ corruptioni assimilatur, superuenire, quousque sol iterum resurgat in oriente sicut antea. Eodem plane modo semen (quod est vitæ & generationis Sol) quod in corde prius exurgebat, ad vitam & terram humanam illustrandam, iam occidit in vasis seminalibus, vbi in vterum descendens mori videtur, & tamen viuit secrete, agitque continue ad nouam creaturam producendam, in cuius corde non aliter oriri videtur ad terram suam illuminandam, quam sol macrocosmicus ad suam; Sed quoniam hoc à vulgo bene considerari nequit, quoniam difficillimum est, arcanam seminis generationem perscrutari atque enucleare, (tam incerta est philosophorum atque medicorum etiam omnium fere, de eo opinio, in iudiciis suis tam instabilium, atque inconstantium,) operæ pretium fore existimaui, opiniones illorum nonnullas in primo loco explicare, cum argumentis nonnullis iis repugnantibus, ac tum postea animi mei sententiam explicabo. quam licet nouam & minime vsque ad hunc diem, (quod sciam) auditam, certam tamen esse, & citra vllam controuersiam recipiendam inremeratæ veritatis documentis perlucidis probabo.

Albertus Magnus in mulierum secretis, *sperma nihil aliud esse ait, quam superfluum alimenti, quod in substantiam rei non alendæ recedit.* Vir quidem in philosophia prudentissimus, at in definitione hac sua minime (vri mihi videtur) iustus, & sibi ipsi inconstans, qui rei tam diuinæ (qualis est semen, in quo tot cælorum dotes, tantus spirituum vigor latet) alimenti superfluitati, assignare ausus est ortum, ita vt illud vile (quod in sanguinis naturam reduci nequit,) illud inquam in pretiosum sperma cuius anima est semen reduci inconsulte credat, ac si tota fætus vis, eiusdem anima viuens, & virtus specifica in ciborum & potulentorum superfluitate consisteret; Sunt etiam alii qui in seminis procreationis censura magis sunt dementes, voluntque ipsum à cerebri substantia fieri: quod quidem si esset verisimile, sequeretur, quod multum coeuntibus parum esset cerebri,

cerebri, porro quod assertio hæc minime sit congrua, ex eo liquet, quia corporis vniuersæ proportio, & signa paterna omnibus patris vel matris membris impressa à cerebro prouenire nequeunt. Denique quis tam in philosophiæ speculatione debilis est, qui spiritus vitales atque naturales ab illis animalibus (qui in cerebro abundant) situ & natura discrepare ignoret? at cum similia similibus procreari soleant, ipse procul dubio qui à spermate ex solo cerebro scaturiente generatur, non (vti loquuntur) cordatus est homo, sed intellectualis valde, vtpote à substantia totaliter cerebrali genitus atque conflatus. Alii (inter quos Galenum nomino, in libello suo vel saltem ei attributo, de spermate,) affirmant, quod sperma ab omni corporis humore qui sit ex subtiliori natura quatuor humorum descendat. Et quidem spermatis visibile, seu massæ corpus hi denotare videntur, cælestem vero eius animam seu internum & inuisibile, quod semē vocamus, ne excogitarunt quidem, cum de humoribus solummodo sublunaribus hoc in loco verba facere videantur. Alii in philosophia bene versati, agnoscunt in spermate causam internam agentem, quam fatentur esse qualitatem & vim quandam occultam, semini per naturam inditam, quam à partibus corporis principalibus ortam dicunt, atque hanc vim materiam animatorum corporum informare volunt, forma & specie simili, (Velcurium enim inter cæteros hoc allegantem legi,) quod quidem confessione ignotum per ignotius colligitur, nam quis est tam absurdus qui nesciat formam in re omni esse illud agens internum quo pellitur & mouetur externum, aut rem esse aliquam occultam & formalem, quæ essentiam specificam creaturæ visibili attribuat? Porro etiam hi in eandem, quam illi, absurditatem incidunt, volentes formam specificam (quæ est de substantia cælesti,) posse à corporis partibus (quæ sunt elementa seu ex elementis conflata) deriuari, Aristoteles etiam ex philosophis, & Fernelius ex medicis, sperma definitione ceteri & latiori declarant, Semen illud esse ex quo oriuntur primo ea quæ secundum naturam constituuntur. Hi ergo ab effectu illud definiunt, & non in sua essentia. At vero nos quidem methodo clariori, atque stilo paulo elatiore, non modo spermatis, verum etiam seminis in eo delitescens originem, tam cælestem quam elementarem, cum ipsorum ad inuicem mixtionis atque præparationis ratione explicabimus, atque illud nihil esse aliud præter spiritum aereum in formam nubis macrocosmicæ vi spiritus, seu venti cælestis (qui & suum demonem seu genium internum lucidum, illud instinctu Dei ipsi præsentis mouentem habet) ab omnibus microcosmi quartis afflatibus impulsam, demonstrabimus. Et quod sit compositum respectu externi ab elementari, interni vero à cælesti. Sic etiam in Ezechiele est dictum, Dixit dominus, Ecce ego mittam in vos spiritum, & viuetis, & dabo super vos nervos, & succrescere faciam super vos carnes, & super extendam in vobis cutem, & dabo vobis spiritum & viuetis. Et (inquit dominus) à quatuor ventis insuffla super interfectos istos, vt reuiuiscant, & ingressus est in ea spiritus & reuixerunt. Ex quibus euident est, ipsum sperma esse nubem seu aerem ab omnibus ventis naturaliter collectum, & condensatum, cuius internum est angelus à Deo constitutus, qui vitæ habet præsidium: Imo vero angeli tres ad spermatis esse concurrunt, quorum vnus est ventus seu spiritus intellectualis, qui vim habet in spiritum animalem à cælo empyreo emissus, alter est afflatus æthereus, qui præsidet spiritui vitali, & vltimus est elementaris, qui est ventus seu spiritus virtutem habens in facultatem naturalem. Vnde & tres bullæ in spermate, postquam per sex dies in matrice remanserit, apparere solent.

CAPVT II.

Quod sperma ex duobus componatur, & quod à spiritu, seu vento in corpore naturali in formam nubis contrahatur, & de ratione generationis spermatis.

VT certum & omnibus notum est, hominem ex corpore & anima componi, sic etiam & peritos minime latet, quod sperma ex duobus conflatur videlicet externo & visibili, quod ex puriori elementorum substantia elicitur, atque hoc loco corporis illius est, & proprio nomine sperma nuncupatur, & interno seu inuisibili, quod ex cælo descendit mediante aere, de quo inferius verba proferemus.

Sed priusquam de origine harum humoris in generatione radicatiui partium, & coniungendi ratione loquamur, necesse est in primis, vt vasa spermatis præparantia quatuor consideremus, quorum duo ex utroque latere testiculos versus descendunt, vena scilicet & arteria, atque istorum in latere sinistro, à vena sinistra emulgente, descendit aliud, arteria nempe seu aorta, seu arteria magna, prope renem sinistram progrediens, deorsum itidem tendit; Etiam in latere dextro vnum vas videlicet venam à trunco venæ cauæ deorsum se porrigit, at arteria ab eodem trunco aortæ loco egreditur, quo & sinistra, atque itidem more sinistrae versus testiculos se inclinat. Sciendum autem est, quod quodlibet cuiusque lateris vas ex vena & arteria conflatum, (vti dictum est) in suo versus testes descensu admirabili vnione seu plexu in forma telæ sericæ se inuicem contexit & implicat, atque hanc texturam inseparabilem Græci Anastomesin vocant, atque huiusmodi venæ & arteriæ implicatio durat, à mediæ quasi viæ descensu, vsque ad ipsos testiculos, quas vasa expurgantia superius in anatomia vulgari dictitauimus. His igitur recte consideratis ad sequentia pergemus.

Incertus author in manuscripto quodam de spermatis natura tractante reliquit, quod sperma sit hominis semen ex principali omnium membrorum substantia compactum atque deriuatum: & recte quidem: si de spermatis externo mentionem fecisset, at vero irregulariter, quatenus sperma semen vocauit, ac si quis formam cum materia confunderet, est enim sperma illud in succo generatiuo visibile, quod ex puriori quatuor elementorum

torum membra corporis componentium substantia actione naturæ occultissima dicitur, at semen (quod est centrale ac formale quiddam, atque inuisibile in spermate) se habens ad illud, ut anima ad corpus, non ex elementari materia, sed ex substantia cælesti atque ætherea, cum luce eiusdem, imo vero & essentia supercælesti conformatur, quare incongrue prolata est illa definitio, materiam elementarem cum sua forma confundens, videlicet sperma cum semine, utpote quæ ambo non aliter differunt, quam materia & forma, quarum vna agit, & altera paritur. Dicimus igitur quod sperma, hoc est massa visibilis, sit quasi nubes seu aer, afflatu secundum naturam afflatus spirituum seu ventorum tam supercælestium & cælestium quam elementariorum ab omnibus microcosmi angulis seu plagis spirantium, in formam visibilem nubecula alba & fecunda condensatus, nam ut in aere macrocosmico videmus, nubes propter maiorem substantiæ suæ puritatem mutare colorem, cum secundum philosophorum antiquorum sententias si nubis vel nubeculæ substantia, ex vapore subtiliori, & non adeo condensato fuerit procreata, tunc colore erit alba, & substantia magis rara, & diaphona, & lucida, hinc inde puritatem aeream denotando, at si fuerit densior, & fumorum terrestrium seu aquarum multitudinem arguat, tunc erit atra seu nigra, ita ut radii solares eam penetrare nequeant. Quare hæc vltima species præternaturaliter videtur se in mundo habere, & magnas pluuias seu inundationes inducere. Prior vero nubium species secundum naturam videtur existere, & inclinant ad naturam illarum nebularum fertilium quæ dicuntur in principio antequam vlla nubes in cælo appareret ascendisse à terra, ad eius superficiem irrigandam, quo fertilis fieret, atque plantarum incrementum & vegetationem magis apta & commoda. Sic etiam nebula huiusmodi alba à corporis seu terræ quartis expirat, & vi spiritus interni eam rapientis & condensantis in nubeculam albam, in vasa seminaria venalia tanquam occidentis angulum introducit. substantia ergo manifesta est quasi quatuor elementorum membra terræ microcosmicæ constituentium essentia pura, quæ prius in membris seu vasis suis elixatur atque præparatur in substantia subtilissima aeris, quæ vim quatuor elementorum & consequenter quatuor humorum in se retinet, ex quibus corpus ipsorum proles conflatur, non aliter quam ex semine quod à corde prius emanat, eius anima diuina; Quod autem sperma hoc elementare & visibile ex omnibus corporis membris tanquam essentia rei compositæ ex sua massa vi chymica, ad corporis nati compositionem & non ab aliqua eius parte particulari extrahatur, tribus argumentis colligimus, quorum prius est, quod post multum coitum omnia corporis membra defessa, & torpore quodam contopita quasi & defatigata videmus, cerebri spiritus obtusos, pedes atque etiam brachiorum lacertos aggrauatos, & vniuersam denique massam segnem, & fere inanimatam animaduertimus, imo vero & si podagra, chiragra, flatu hypochondriaco præteritis temporibus affectus fuit qui nimium coit, tametsi iam quasi complete curatus, tamen post multum coitum dolores statim & lassitudinem in illis membris præ cæteris sentiet, quod quidem est indicium (ut mihi videtur) certissimum quod purum membrorum tractum seu quatuor elementorum essentia vi & spiritu seu vento quodam magnetico eliciatur ab illis & per venularum orificia in venam cauam introducatur, & per massam sanguineam effluens, deorsum in venas seminales seu vasa introducatur, & effundatur, & vi spiritus elementaris nouam formam appetentis, ibi ad completam præparationem contineatur, quo suæ formæ seminalis à corde per arteriam magnam influentis impressiones melius accipiat. Secundum est, quod experientia comprobatum sit, quod filius participet de morbis incurabilibus parentum, ita ut si membrum aliquod tali informitate in patre aut matre afficiatur, illud etiam in nato sæpicule taliter affectum obseruemus: videlicet podagra in pedibus, chiragra in manibus, calculus in dorso vel vesica &c. cuius rei ratio est, quoniam *natura similia ex similibus procreare gaudet & gestit*. Tertium & certissimum est, quod filius vel filia suorum parentum species & effigies ut plurimum præ se ferunt, videlicet in vultu similitudinem, in membrorum dispositione symmetriam, imo & corporis vniuersi gestum atque iconem. Concludimus ergo quod sperma, seu visibilior humoris generatiui portio, sit essentia quatuor illorum elementorum quæ membra corporis constituunt, membra sunt vasa in quibus elixatur & præparatur in formam fumi nebulosi, flatus seu spiritus elementaris nouam formam appetens, fumum istum successiuo motu pellit ante se ut ventus aerem fumosum à partibus carnosissimis primum in massam sanguineam venæ cauæ per orificia venularum ex trunco cauæ exturgentium, ac tum postea in venas spermaticas, in quibus fumus ille in nubeculam albam paulatim se coagulat: Vnde manifestum est quod sperma hoc loco corporis se habens, sit corporis etiam fœtus, origo & initium, & licet viscus seu materia spissa & nuda videatur, tamen inuisibiles in se continet partes totius rei gignendæ, quæ ex parentis corporis membris fructus est, non aliter quàm pomum arboris pomi, vel vua vitis, qui fructus, licet à suo arbore decerpatur, non tamen moritur arbor sed nouam sibi generandi virtutem quotidie ab Elementis rapit. Atque hoc est, quod Philosophi volunt, videlicet, *quod semina omnium verum lateant in elementis*. Modus autem immediatus quo iste spiritus elementaris (qui immediate volat à membris extremis, post spermatis emissionem in matricem, ut spermatis emissi locum successiue suppleat) nutritur atque reficitur, est per sanguinem, qui & à chilo nutriti succo procreatur: Quod autem ad spermatis huiusce cum semine suo mixtionem attinet punctim agemus capite sequenti, vbi prius de seminis seu spermatis forma egerimus.

CAPV T III.

De seminis seu Spermatis formæ occultæ procreatione mystica: & quomodo sit verum vitæ aurum à cœlis emissum: Similiter quod sit essentia prolis.

QVAM stupenda & admiranda sit creatura aer, quam referta influentiis tam vitæ quam mortis, similiter quod sit vegetationis & seminariorum formalium generationis, imo vero tam Dei quam angelorum & dæmonum receptaculum, in præcedentibus satis luculenter à nobis demonstratum est: At vero quatenus in eo solo videlicet spiritu aereo natant vitæ & generationis scintillæ, sine quibus ne momentum quidem temporis vivere possunt creaturæ (inter quas hominem vt principem præcipue intelligimus) ideo necesse est vt inspiratio eiusdem omni temporis minuto fiat, cum sine ea confestim præfocetur animal, cum ablato spiritu aereo auferatur & eius anima, quæ est lux ætherea cum spiritu tali, quorum illo nutritur & refocillatur calidum vitæ in natum, hoc, humidum radicale decrescens successiue restauratur: Hunc igitur spiritum animal sed magis efficaciter homo inspirat in læuum cordis thalamum: ratione à nobis in nostra anatomia vulgari explicata, videlicet fibrarum cordis rectorum contractione, & per consequens obliquatum & transfuersalium dilatatione, atque hic motus dicitur *Diastole*, cuius interuallo cor aerem ex pulmone per arteriam venosam in sinistrum eius ventriculum ad spirituum vitalium, atque generabilium, nutritivum introducit, non aliter quam hepar ad suam cavitatem alimenti succum attrahere obseruatur, ad spiritus naturales ad vegetationem destinatos regenerandos, in hoc igitur microcosmi laboratorio natura perfecta aeris anatomiam perficere, eumque in partes suas æquali partitione diuidere aggreditur: hic enim substantiam cœliigneam, atque spiritum æthereum qui est eius vehiculum à fuliginosa & morbida aeris heterogeneitate distinguit, quorum cœlestia in suo lacrario aorta dicto recondit, elementaria vero à vitæ negotio (vtpote mutationi & corruptioni obnoxio) illa in fumum conuertendo, per illam viam qua introducta sunt, emittit, tanquam superflua, & ad vitæ opus minime necessaria, sunt aut atomi lucidi in spiritu æthereo more inuisibili natantes, & in myrothecio microcosmico reseruari. Phœbea seminaria à solis fonte influentia, quæ à solis natura atque essentia non aliter distare dicuntur, quæ radius illius à suo toto; At vero inquit psal. *di inuisibilis, vt Sol qui videtur, dicitur visibilis.* Vnde à Propheta vocatur *Deus lux & salus iustorum, & robur vitæ.* Et alibi, *Iehoua est sol gratiam & gloriam dans.* Et psal. 103. 1. & 104. 2. lux, dicitur Dei amictus seu vestimentum, & Iohannes dicit, *quod illa lux esset vitæ, & illa vitæ esset in ipso verbo.* Sed & hoc optime explicatur à rege Dauide in illo loco vbi dicit, *quod Deo dante creaturis, colligant, (hoc est cum vitam suo spiritu iis det, viuant) at recipiente spiritum eorum, expirent,* recte igitur dixit alibi, *Deum esse lucem, à qua vitæ,* hoc est, spiraculum vitæ: Nonne etiam hoc idem confirmare videtur Diuus Augustinus *super Genes.* affirmans quod quanto plus lucis aliquid in se habeat, tanto magis Deum sibi vindicare videatur, in hoc igitur igne cœlesti, in aere occultato, qui est de essentia Solis, qui est fons vitæ, in quo anima mundi primariam possidet sedem, quam quidem animam Rabi seu Doctores Hebræorum & Ægyptiorum dicunt esse emanationem illam, quæ à Tetragrammato primum ad mundi creationem effulsit; Non enim dicimus ipsum solem esse diuinum aut Deiforme cum sit creatura Dei, sed dicimus spiritum diuinum & reuera lucidum ei inesse, qui est eius actus primus, & anima diuina seu sapientia primitus creata: sed de hoc subiecto in mystica corporis dissectione ipsius cordis, plura Deo volente disceptabimus hic autem ad spiritus istius solaris, ad vitæ actus in microcosmo expandenti formulam, atque iterum ad eiusdem in generationis progressu contrahendi rationem præcipue me conuertam.

Vt primum igitur materia ista in nobilissimo suo microcosmi laboratorio, seu officina chimica, sinistro videlicet cordis thalamo, erat ab aeris sublunaris impuritate separata, per tres valuas Semilunares intra apertas, extra occlusas, in arteriam magnam seu aortam tanquam in naturæ microcosmicæ lacrarium introducit, mediante cuius trunco, in ramulos infinitos vndique per vniuersum corpus dispersgitur, videlicet per carotides ad cerebrum, per quas supercœlestior operis chimici, seu substantiæ solaris pars vtpote totius fontis vitalis dignitate superexcellens ad cælum cerebrale, seu cælum microcosmi Empyreum eleuatur, quippe quod est intellectus atque animæ rationalis sedes. Deinde illæ ceruicales, Humerariæ & Thoracis partibus illis vitam præbentes, impressionem vitæ spiritualem illarum partium secum rapiunt, Coronariæ, internam cordis spiritusque eiusdem effigiem præ se ferunt, atque sic de cæteris, ita vt spiritus inuisibilis hic in tenuissima spiritus aerei substantia natans, non modo se expandat ad membrorum corporis viuificationem, verum etiam contractione sui ipsius (quæ in actione coitus vi quadam magnetica, & amoris diuini plena fieri solet) spiritus hic deorsum in arteriis seminarias seu seminales ex omnibus corporis membris, sed præcipue à principalioribus allicitur, qui quidem spiritus inuisibilis, ad exemplar illius archetypici, in quo omnia creanda erant prius designata, (quemadmodum etiam gloriatur regius propheta Dauid, *quod imaginem templi totaliter acceperit ex manu DEI,*) inuisibilem corporis humani depingendi figuram in se continet, hoc est hominis inter-

interni & spiritualis effigiem, vt illa spermatis visibilis iconem occultum hominis externi, & ex quatuor elementis conflati. Sed & hoc ex verbis his prophetæ regii Dauidis luculentius explicatur. *Tu possides renes meos ex quo obtegebar in vtero matris meæ, Non celata est vis mea tibi ex quo factus sum, in abdito artificiose confectus, velut in imis partibus terræ, Massam meam vident oculi tui, & in libro tuo membra omnia sunt scripta, ex quibus diebus formabantur, cum nondum vllum ex iis extaret.* Ex quibus patet, quod homo sit spiritualiter à Deo descriptus & depictus, priusquam in actum visibilem deducatur. Atque hinc dicit Iob: *Spiritus Dei fecit me, & spiraculum omnipotentis viuificauit me.* Et sapiens in hæc verba loquitur, *Vt ignoras quæ sit via spiritus, & quomodo ossa pingantur in ventre prægnantis: Sic nescis opera Dei qui est fabricator omnium.* Similiter dicit Ezechiel: *Ecce ego intromittam in vos spiritum, & viuetis, & dabo super vos neruos, & succrescere faciam super vos carnes.* Hic ergo est spiritus ille vitæ à Deo emissus, quo viuatur & informetur homo: Atque hoc modo concurrunt ad hominis generationem, spiritus cælestis qui est inuisibilis, ex quo conflatur eius internum, & dicitur semen, quod in illis vasis duobus includitur, quæ arteriæ seminales dicuntur, & essentia elementaris visibilis, quæ in illis vasis reconduntur, quæ venæ spermaticæ nuncupantur, ex quo hominis externum fabricatur, & dicitur sperma. Vnde factum est, quod cælum & pura terra chimia naturali extracta sint humanæ structuræ materialia, vnde philosophus (ignorans spiritum diuinum increatum in illo solari creato inhabitasse, sed omnia naturæ attribuens) agnoscit, *quod sol & homo generent hominem*, ac si dixisset, seminaria solaris mediante aere per inspirationem attracta, & essentia membrorum hominis seu patris conflatorum, generant hominem, sed artifex in huiusmodi mixtione occultus est ipse Deus, qui in centro mouens agit ad hominis compositionem vnde cantat Dauid: *Tu possides renes meos ex quo obtegebas me in vtero matris meæ,* Et Iob: *Nonne sicut lac fudisti me.* Iam vero tandem ad perfectam seminis vasorum arterialium, cum spermate vasorum venalium, mixtionem & occultam secundum suæ speciei symetriad, reductionem progrediemur. Psf. 139. 13.
Iob. 33. 4.
Ecclef. 9. 5.
Ezech. 37. 5.
Iob. 10. 9.

CAPVT IV.

De exacta seminis cum spermate commiscendiratione, mediante plexu illo admirabili, quem Græci Anastomosis vocant.

In anatomia mea vulgari declaratum est, quod duo ex quatuor vasis seminariis præparantibus sint venæ, quarum dextra à vena caua sub emulgente pullulat, sinistra vero ab ipsamet emulgente deducitur; aliæ vero duæ arteriæ existunt à magnæ arteriæ trunco, & sub emulgentibus egrediuntur, atque harum alia in partem sinistram vergit, & cum sua deorsum tendens se iungit, vt & dextra in parte dextra venali illi occurrit: nam tametsi quatuor hæc vasa in par dextrum & sinistrum diuisa (nam vna se habet ad arteriam in vtroque latere vt scæmina ad marem) primo aliquantulum distent vena & arteria ab inuicem, postmodum vero ita implicantur, vt vena arteriam, & arteria venam plexu admirabili ingrediantur, fitque præclara illa ac aspectu delectabilis & iucunda mixtio, quam Græci ἀναστόμωσιν vocauerunt; qui quidem implexus summo naturæ artificio præparatur non solummodo (vt Anatomistæ volunt) quod semen rubeum (vti dicunt) in albicantem colorem conuertant, sed primum vt spermaticam in vasis venalibus, & seminalem in illis arterialibus, substantiam diuideret à massa sanguinis tam naturali ab hepate scaturiente, quam vitali, quæ ortum suum à corde habet: actum postea vt formam seminalem cum materia spermatica, secundum speciei similitudinem permiscerent, non aliter quam formam rei per vniuersam suam substantiam elementarem mixtione naturali perfusam animaduertimus, estque hic plexus seu Anastomosis fabrica talis, vt impressio alicuius sigilli notabilis, quæ in homine est humana, in leone leonina, in aquila aquilina &c. & secundum impressionem istam vix perceptibilem sperma vt argilla formatur, & suo spiritu seminali tanquam aqua irrigatur, & virtute diuina in spiritu illo delitescente, in animam viuentem reducit. Atque ita contemperantur ad inuicem, secundum naturæ leges sperma & eius semen, & semen à virtute diuina abscondita in eo exagitur, more spiraculi à spiratore, ad sperma secundum speciei suæ creatæ imaginem formandum, ac si talpa quædam domum sibi propriam & commodam in terræ gremio condere atque fabricare aggrediretur: Sed huius operis internum agens est Deus seu spiritus diuinus, vnde recte dixit propheta regius, *Verbo domini firmati sunt cæli, & spiritu ab ore eius omnis virtus illorum:* Ita vt spiritus hominis (qui est eius virtus sensifica,) formatus est originaliter à spiritu diuino, atque ab eodem commotus atque gubernatus secundum voluntatem eius, *qui spirat vbi vult*, vt testatur Iohannes. Atque hinc dictum est à sapiente, *quod spiritui suo nullus homo dominetur.* Hinc igitur dixit Iob. *In homine est spiritus, sed inspiratio omnipotentis intelligere facit eum*, ac si dixisset, in spiritu hominis creato inest & spiritus increatus, qui est eius actus primus. Vnde haud inconsulte concludit Diuus Paulus, *ipsum esse templum Spiritus Sancti.* Dicimus igitur quod mixtio formæ cælestis (quæ est mentis vehiculum) cum essentia elementari (qua spiritus generatiuus fit vtriusque sexus particeps,) fiat in huiusmodi plexu admirabili, in quo spiritus tam aereus antea minime perceptibilis, aut à sanguine venali distinguendus, quam ille æthereus, à sanguine arteriali extractione seu chimia naturæ non selectus, in formam nebulae, seu nebulæ albicantis redigitur, quæ quidem spiritus generatiui à massa sanguinis diuisio, atque spermatis cum sua anima seu spiritu viuificante Ecclef. 8. 7.

permixtio, vt fiat exactior atque exquisitior, ordinauit natura voluntate diuina, vt huiusmodi implicatio deorsum vsque ad testes descendat, perforatoque epididymo ad ipsam testium substantiam penetret, ita vt purificato optime, & per minimum mixto huiusmodi nebula, ventum suum habeat in se, vt illa mundi maioris vi spirat ad motum principii interni, vt angeli mouere dicuntur ad nutum Dei, cuius sunt ministri; atque ita ad testes descendit à quibus serosa & aliena illa substantia, quæ per diapedesim cum spiritu generatio à massa sanguinea exudabat à nebula seu massa generationi dicata expurgatur & separatur; ita vt iam iam paratus sit homo potentialis, vt in vas suum naturale seu ouum suum philosophicum, vterum scilicet muliebrem ei iaculatione à vasis suis præparantibus emittatur, & in eo vsque ad perfectam maturitatem includatur hoc est quousque in hominis actum deducatur.

CAPVT V.

Quid de spermatis in vterum immittendi ratione, illiusque sic immissi operatione seu progressu sentiant philosophi: ac tum postea aut oris de eo sententia, tam philosophorum atque Theosophorum, quam sacrorum bibliorum testimonijs nixa explicatur.

Quod autem ad sperma suum semen includens, ipsiusque in vuluam immissionem, seu iaculationem attinet, intelligendum est duas ad hoc opus requiri actiones, videlicet spirituales, quæ circa intellectum atque eius famulos seu ancillas videlicet memoriam atque phantasiam, siue imaginationem versatur, atque corporalem, quæ per contactum operatur, Actio prior videlicet spiritualis versatur circa spermatis animam seu semen. Vnde vel per sensum visus, vel per imaginationem agit spiritus rationalis, in obiecti desiderati seu amati consideratione, nam impressio rei amatae seu simulachrum eiusdem in phantasia depingitur, quæ quidem phantastica facultas à rationali dirigitur, tam ante actum generationis quam in ipso, atque in huiusmodi animi operatione præparatur semen æthereum, cuius fons est ipsum cor, quod illud à mari aëreo inspiratione prius in læuam suam ventriculum more supradiçto introduxit, per fortem igitur imaginationem fit virgæ virilis erectio in hunc modum, vitæ cum spiritibus animales se mediantibus carotidibus se miscent, ignis cælestis amoris excitat flammam in imaginatione prius conceptam, quæ per arteriæ magnæ truncum, deorsum in pudendi membrum seu penem fumum suum magicum impluens capillares eiusdem arterias suo halitu implet, atque ita membrum hoc virtute spirituum animalium in vitalibus vndique per illud diffusorum erigitur strenue, qua erectione mediante sperma à testibus per vasa deferentia, in vasa illa prostates, seu glandulosi præfides dicta, allicitur. Actio secunda corporalis seu elementaris procedit à materiali contactu videlicet ex motu seu fricatione, quæ fit in copulatione mutua, in qua delectatio & iucunditas excitatur in corpore vniuerso, ac interea elementorum medulla purissima à suis fundamentis exilire solent & in vasa spermatica præcipitatur, atque etiam spiritus seminales gradatim à corporis partibus descendentes illi permiscuntur. Vnde fit, vt sperma bene præparatum & temperatum iis nouiter succedentibus locum dare vrgeatur, tum etiam vt in matricis profundum, aut in aeris lucem, frictione forti calorem excitante egressi pelliceatur, non aliter quam ignis ex silice ipsius ferri seu calibis cum eo collisione, in qua quidem actione reciproce etiam spiritus cælestis agit, atque sympathia admirabili delectatur. Vnde liquet quod in huiusmodi actione duplici spiritualis se habet ad materialem, vt anima ad corpus aut cælum ad terram.

Spermate igitur cum sua anima cælesti in vterum iniecto, necesse (vt nonnulli volunt) vt & sperma muliebri huic iniecto spermati in ipso instante occurrat, quod ni fit, concludunt generationem nullam posse fieri. Vt igitur in spermate masculino semen inuisibile erat quasi anima ad sperma visibile, sic etiam tota massa spermatis viri est quasi forma ad illam fœminæ, atque in hoc generatio hæc humana, cum mundi maioris creatione conuenit; nam anima mundi cælestis est spiritus lucidus cæli supercælestis, in quo ignis seu lux abundat in spiritu simplicissimo, sic enim semen viri quod est purus ignis in spiritu limpidissimo, cum natura spermatis, seu partis humoris generatiui visibilis in viro comparatur, similiter vt substantia cæli informata, seu spiritus æthereus est mundo elementari anima, ita etiam sperma viri se habet ad illud mulieris, Denique vt Deus in mundi centro adest vnitas, à qua tam materia aquea, quam forma lucida, hoc est dualitas & ternitas procedunt.

Sic etiam in spermate humano se habet res, videlicet actus tam interni sui formalis, quam externi elementaris, in eius centro seu vnitate consistit, quia est spiraculum omnipotentis, vt testantur sacræ literæ: similiter eandem proportionem obseruat sanguis menstrualis ad respectum spermatis viri & mulieris, quam terræ ad elementaliquidiora & spiritum cælestem. Hinc igitur est, quod philosophi agnouerint sperma muliebri esse crassius & humidius illo viri, vnde se habent in matrice vt mas & fœmina, quum illud viri formam nato imprimat, ac hoc mulieris formam illam suscipiat, non aliter quam

quam cera seu lutum sigilli impressionem. Massa autem menstrualis terrestrem administrat utrique soliditatem & vegetationis pabulum diligenter præbet, cuius imperfectione & impuritate, corpus quod ipsa ædificat, tantis mutationibus obnoxium, tot morbis subiectum, & ad mortem immaturam tam pronum efficitur.

Quod autem ad apparationes spermatis in utero condensatione & maturatione factas attinet, Galenus vult, quod in principio post spermatum in vase seu ovo suo philosophico mixtionem completam, spuma quedam oriatur. Unde arguere videtur, quod spiritus secretus in spermate conclusus, sit ventus quidam lente operans ad perfectionem. Deinde narrat, virtute istiusmodi venti triplicis naturæ inclusi, tres vesiculas eminentes ex dicta spuma conflare, in quarum qualibet spiritus diuersus est inclusus, quo moles seu materia quolibet motus genere moueatur: aitque, quod horum spirituum quilibet ad propria causa materialis generationem intendat, videlicet medius, qui est vitalis, ad cordis generationem, infimus, qui est naturalis, ad hepatis complementum, atque summus qui est animalis, ad cerebri procreationem: Concludit ergo, quod subintrante in profundum spermatis ventositate, actione trium spirituum in medio nascatur vesica quedam, superius prope alia vesicula latere iuxta inferiorem alia: ex prima vesicula formatur cor, ex secunda superius posita cerebrum ex tertia hepar. Hæc ille. Ex quibus euidenter est, quod internus spiritus sit nihil aliud, quam ventus triformis, qui impellitur à triplici interno agente, qui omnes relationem habent ad vnitatem vitæ, cui omnes tres venti cum suis agentibus obedire videntur. At iste Galenus noster alibi describit tempus apparationis tam spumæ quam ambullarum in huiusmodi verbis. *Per sex primos dies in illa materia apparet spuma in sine, quorum tres ampullæ membris principalibus prælatæ, postea per tres dies sequentes inchoantur interius delineationes & punctationes aliorum membrorum. Per primos sex dies nihil attrahitur à matrice, quia parum aut nihil deperditur de illa materia, per sex autem dies sequentes penetrante ventositate, & spiritibus ad exteriora tendentibus, perficiuntur venarum & arteriarum ramificationes. Per duodecim sequentes subintrat sanguis per vniuersa membra carnea, vnde in abortu tunc temporis apparent frustra carnea: & in hoc etiam spatio diuiditur spinalis medulla in cerebro per spinam dorso. Item per nouem dies sequentes distinguuntur membra à se inuicem, videlicet latera à collo, collum à cerebro & capite, coxæ à natibus & ita in singulis alijs, atque vniuersim erunt 35. dies, vt plurimum, tamen si quandoque tardius videlicet 40. diebus, quandoque celerius nempe 30. diebus, ita vt quinque dies semper intercedant. At vero tarditatis ratio est caloris remissio, festinationis vero ipsius intentio. Huc vsque ille. Alii vero volunt, quod semine in matricem recepto, matrix protinus occludatur, & abhinc in spatio 7. dierum aiunt tres ampullas satis manifestas eleuari atque formari ex quibus tria corporis membra principalia oriuntur, Cor scilicet, cerebrum, & Hepar, postea agnoscunt dicta membra adhuc in potentia, quindecim dierum spatio in actum visibilem, & figuras suas naturales satis euidenter reduci, ita vt venæ ab Hepate, & arteriæ à Corde, neruique à cerebro laturientes quodammodo animaduertantur, & tunc postea calore interno operante, pulmo, ventriculus, intestina, vesica, ac denique omnia alia corporis membra per diem trigesimum in homine, & trigesimum septimum in muliere in lucem proferuntur, atque ita fetus retinens omnia sua organa ad maturationis complementum, nouem menses in utero manere solet, recipiens nutrimentum suum per venam vmbilicalem à matris suæ hepate descendente: At vero quoniam fetus peracto illo temporis nouimestris spatio, latiore aeris distantiam atque cibum copiosiore appetere solet, à tenebris vterinis in lucem mundanam egredi naturali quodam instinctu gestit, atque ad libertatem suam comparandam summo conatu tendit, quod quidem Astrologi ob Lunæ in illo partus mense prædominationem prouenire autumant. Concludentes ipsum mense octauo non posse viuere ob Saturni gubernationem, nec mense sexto utpote in quo Mars suum habet dominium. At vero septimus mensis, quippe cui Iupiter præsidet, vitam ei concedit. Ex his igitur secundum omnium fere philosophorum, & anatomistarum sententias patet, quod spiritus triplex vnius essentiæ sed proprietate diuersus, ad modum trinitatis diuinæ sit operator & fabricator in machina mundi microcosmica. At vero de spermatis in utero actione & incremento, atque etiam de ordine, & partium producendarum apparatione, verba iam pauca secundum sententiam nostram faciemus. In primis ergo dicimus sperma hoc spiritu triplici vestiri, ad mundi maioris repræsentationem, in quo tres reperiuntur spiritus, situ, natura, & dignitate discrepantes, videlicet intellectualis seu supercælestis, qui naturam habet angelicam & discursiuam, æthereus siue cælestis in quo eius anima vitalis residet in sole videlicet, & æreus seu elementaris, vbi alterabilium vegetandi & nutriendi facultas prædominatur, his igitur in homine referuntur ventus seu spiritus ille rationalis seu animalis cerebri regionem sufflando eleuans, vitalis cuius spiritu cor impletur & fabricatur, & naturalis, cuius spiratione hepar conditur: Dicimus etiam, quod cuiuslibet horum spirituum angelus seu dæmon præsit, quorum quilibet cuiuslibet dignitate & officio præcellit, non aliter quam angeli spiritus in mundo dignioris, in illos dæmones spirituum inferiorum habere dominium obseruantur. Videlicet Michael Archangelus Cæli Emypirei ætherei in dæmones solares, vt & hi iterum in dæmones elementares, qui à plaga orientali in mundo elementari flare solent, nam angeli sunt ministri DEI, qui perficiunt illud omne quod à DEO ordinatum est. At inquit DEVS, Ecce ego intromittam in vos spiritum & viuetis, & dabo super vos neruos, & succrescere faciam super vos carnes &c. Et inquit dominus, A Ezech. 37. 5 quatuor ventis veni spiritus & insuffla super interfectos istos, & reuiuiscant, & regressus est in eos spiritus, & reuixerunt. Vnde patet, quod spiritus hic naturam multorum spirituum habuerit. Et tamen dixit Iob. Spiritus DEI fecit me, & spiraculum omnipotentis viuificat me, hoc est mediātibz angelis suis, qui sunt ventosi eius*

Gal. in lib. de Sper.

Gal. de Anatom. viua.

Ex Iosepho Rosaccio Italo.

Ezech. 37. 5

Iob. 33. 4.

Pf. 103. 4.
Pf. 103. 20. eius ministri iuxta illud Psalmistæ regii, *Qui facis angelos tuos ventos & ministros tuos ignem vrentem.* Et alibi: *Angeli DEI validissimi robore, efficientes verbum eius, auscultantes voci eius, ministri eius, facientes placitum eius.* Vnde liquet, quod vt Deus agit ordinatione, ita etiam angeli qui sunt spiritus seu venti perficiunt & exequuntur ordinata eius, vnde licet dictum sit, Deum hoc vel illud fecisse, tamen intelligendum est illum hoc fecisse mediantibus suis ministris, quorum varii sunt ordines dignitate ab inuicem differentes; Atque hinc ait Isidorus, *quod archangeli digniores sint angelis inferioribus, utpote quorum diligentia angeli inferiores informantur de voluntate Dei.* Et iterum dicitur; *quod Archangeli capiant suas illuminationes à superioribus angelis, atque iterum illuminationes has infundunt angelis inferioribus.*

Barthol. de variet. rerum. Doctores Hebræi nouem angelorum ordines ponentes, eorum primum Haiioth Kadosch, id est, animalia sanctitatis seu vitas vocauerunt, per quos angelos Elich essendi munus largitur, Tertium Aralim dixerunt, hoc est angelos magnos, fortes & robustos, per quos Tetragrammaton Elohim seu יהוה pronuntiatum cum hac coniunctione יהוה formam fluxæ materiæ ministrat. Per quartum ordinem Chaschmalim dictum Eloë Deus corporum finxit effigies. Vnde videmus quod ab vnico prioris ordinis secundum Hebræos deiforme spiraculum præbeatur, ab vno ordinis tertii sperma seu materia fluxilis cum femine seu forma permisceatur ad vitæ perfectionem, & ab vno vltimi ordinis corporis effigies in vtero delineatur.

Archang. in dogm. Caball. Hi ergo angeli ad mentem, spiritum vitalem ex materia subtili, formaque viuifica consistentem & spiritum naturalem, qui agit ad corporis nutritionem & complementum effigiei ipsius præbent, Chaldæi & Ægyptii videntur distinguere dæmones in sacros, & dæmones stellarum, seu genituræ, seu natiuitatis, qui sunt ex stella in natiuitate prædominante, & elementares, qui omnium pessimi existimantur: Sacros volunt esse illos, qui ab ipso dæmonum Deo descendentes animabus rationalibus assignantur, atque horum officium esse dicunt, vitam animæ dirigere, cogitationes bonas semper menti adhibere, assidua illuminatione in nobis agere, quantumuis illam actionem in anima non semper animaduertamus, nisi quando purgati sumus, & tranquille viuimus, tunc à nobis percipitur iste dæmon, & quasi nobiscum loqui videtur, & vocem suam manifeste nobiscum communicat, qui antea silentio nobis aderat: studetque hic assidue nos ad sacram ducere perfectionem: talem ferunt dæmonis Socratici fuisse perfectionem, virtute cuius illum fati malignitatem euitasse legimus. Et de huiusmodi dæmone loquitur Iamblicus in hæc verba: *Hic animam conciliat corpori, communicat am curat, vitam animæ propriam dirigit, cogitationi assidue principia exhibet, nosque agimus talia qualia hic adducit in mentem.* De hoc etiam angelo sensit Iacob loquens ad filios suos in testamento suo, *Angelus ille qui me vindicat ab omni malo benedicat pueris istis.* Atque Christus ipse agnouit huiusmodi angelum cui libet homini esse destinatum vti ex sermone suo luculenter percipitur, quando inquit, *Videte ne contemnatis vnum ex his pusillis, Dico enim vobis, quia angeli eorum in cælis semper vident faciem patris mei qui est in cælis,* ac si dixisset, quemlibet hominem habere pro suo duce spirituali vnum ex septem illis angelis, qui astant coram facie Dei, de quibus sic dicitur in Apocalypsi, *Gratia vobis & pax ab eo qui est, & qui erat, & qui venturus est, & à septem spiritibus, qui in conspectu throni eius sunt.* Et apud Tobiam, *Ego sum Raphael angelus vnus ex septem qui astantus Iehouæ,* Et apud Lucam, *Ego sum Gabriel qui esto ante Deum,* Effectus etiam istiusmodi angeli apparebat prophetæ Zachariæ, utpote quem familiariter alloquebatur, videlicet quia erat homo purgatus, De quo dictum est, *Angelus qui loquebatur in me egrediebatur, & angelus aliusegrediebatur in occursum eius, & dixit ad eum, Curre, Curre, loquere ad puerum istum dicens &c.* Vnde manifestum est, primum, quod angelus vnus imperet alteri etiam in corpore humano; Secundo evidens etiam est, quod duo angeli se manifestent in homine vno, quorum vnus alteri præest dominio & dignitate, sic enim hic imperat dicendo, *Curre, Curre, loquere &c.*

Hinc igitur habemus primum in vento seu spiritu illo motorem seu internum agentem, qui tabernaculum in microcosmo cerebrum inquam cum suis organis spiritu suo occulto immediate à Deo accipit inspirat, spirituque suo non aliter implet, quam ventus velicam, atque hic tandem ventus afflatu boreali induratur, & in substantiam cerebri solidam congelatur, & mediate alimenti successione crescit, ad perfectam fetus magnitudinem: Non aliter etiam videmus spiritum diuini artificii in aranea telam eius Labyrintheam ex materia inuisibili paulatim atque gradatim in figuram exactissimam per texere.

Iam vero ad spiritum mediæ cæli seu dæmonis Olympici, seu fatalitii Ægyptio summo illi angelo subiectum descendamus, qui immediatam habet vitæ gubernationem, qui, quatenus in medio dominiū habet, eatenus participat tam de bono quàm de malo, nam fatum Olympicum impluit in inferiora influentias tam propitias quam aduersas, propitias inquam operante summo angelo, at vero aduersas cessante ipso ab opere suo. Atque hic angelus seu ventus æthereus, est quasi vehiculū illius supremi cui inseruit, vnde dixit Merc. Trism. *Assumpsit mens in suo descensu animam velut amictum, quia etiam anima existens diuina vehiculo spiritus vititur, spiritus autem animal totum percurrit.* Cabalistæ autem mundi animam angelum Metatron fecerunt, inde arguentes formam mundi lucidam à tali Archangelo gubernari. Vt peculiare animæ ab angelis inferioribus infinitis

inſinitis ei ſubiectis. Atque huiusmodi ſunt dæmones illi, quos Ægyptij *ſtellares* dixerunt, & etiam genius nuncupatur quiſque horum dæmonum, quia eſt genituræ dæmon, qui teſtibus multo præſtantioribus à mundi diſpoſitione, ſyderumque circuitibus, qui in generatione verſantur, deſcendit, vitæque functiones præcipue curat, atque hic ventus cœleſtis cordis tabernaculum præparat, eiusque maſſam ſuo afflatu eleuat, & ſpiritu boreali condenſat, & nutrimentum vitæ proprium per inſpirationem à cœlo continue allicit.

Denique tertium nati dæmonem eſſe elementarem volunt, qui ſupremi angeli permiſſione curam habet in membra elementaria, & ad vegetationem & nutritionem illorum tendit, atque etiam niſi operetur mens, & eiſdem angelus, animam allicit à cœleſtium contemplatione, ad elementares delicias, & terreſtria blandimenta. Ab huiusmodi igitur ſpiritu inflatur veſicula ſpermatis infima, ſeu naturalis, quæ afflatu venti congelantis in hepar condenſatur. Procluseriam eſt in huiusmodi ſententia, putans, *alium dæmonem corpus, alium animam, alium mentem regere*; Et Platonici omnes ſimiliter tria poſuerunt in homine, quæ vocant, *ſupremum, medium, & inſimum*. Per ſupremum intelligunt mentem ſeu intellectum illuſtratum, quem Moyſes vitæ ſpiraculum dicitavit, à Deo, vel à ſpiritu ipſius in hominem ſpiratum, per inſimam animam, ſeu ſpiritu inſimum, ſeu elementarem intellexerunt, qui carnes circa, & mundana verſatur: atque hunc Paulus *hominem animale* nuncupat: ſpiritus autem medius eſt ille æthereus & vitalis de utroque extremo participans, & utraque illa ſimul connectens, videlicet mentem cum ſpiritu corporali. Vnde fit, vt naturam utriuſque extremorum ſapiat; concludunt igitur, quod ſicut portio illa extrema nunquam peccat, nunquam malo conſentit, ſemperque errori reſiſtit, & ad optima hortatur, ſic inferior illa portio, & anima animalis ſeu carnalis in malo & peccato & concupiſcentia ſemper demergitur, & trahit ad peſſima, de qua ſic loquitur Paulus: *Video aliam legem in membris meis, & captiuantem me in lege peccati*. At ſpiritus medius, cum natura ſit liber, utrique ad libitum adhærere poteſt, ſi igitur ſuperiori portioni conſtanter adhæreat, illi tandem vnitur, & beatificatur, donec aſſumatur ad Deum: at ſi ſpiritu carnali adhæreat, deprauatur, donec efficiatur malus dæmon. Quo quidem opiniones antecedentes confirmare videntur Platonici: ſed quoniam de angelis in ſuperioribus mentionem fecimus, quid Rabi Moyſes & Rabi Breſeth de ipſis cogiter, paucis oſtendam: Rabi Moyſes vocat intellectum agentem, angelum, à quo formæ influunt, quem etiam Metatron vocat, qui eſt præfectus vniuerſalitati, à quo quidem omnes virtutes ſingulares humanæ gubernantur, tam ſcilicet animales & vitales, quam naturales, quæ pariter & angeli vocantur, quorum multitudo eſt infinita: Nam (inquit Rabi Breſeth) creator quotidie creat cœtum angelorum, quas alij vocant formas, utpote qui ſunt ſubſtantiæ formales, quibus tota ſphæra generabilium & corruptibilium abſque numero plena eſt. Quod quidem & Heſiodus Poëta ille diuinus agnoſcere videtur, qui in huiusmodi ſenſu loquitur: *Ter decem mille ſunt ſupra terram multos paſcentes immortales Iouis cuſtodes hominum mortalium, qui utique obſeruant & iuſtitias & miſeranda facta, aere induti, ubique euntes ſuper terram*. Porro etiam duæ voluntatis potentix in homine à ſapientibus angeli dicuntur, hoc eſt, autor boni, & autor mali, quemadmodum teſtatur Rabi Aſſe. *in ſua collectura*. Suntque hi Heſiodi cuſtodes ante dicti, qui Latine ſpiritus dicuntur, quorum quiuſ ſollicitudini negotiorum inferiorum deſtinatus eſt. Porro, *iuxta Reuclinum*, Angeli ſeu dæmones ſpiritus dicuntur, utpote qui quaſi venti ſunt: vnde Rabi Tedacus *Leui lib. de 10. numerationibus*, poſt explanatos quatuor ventos, Aquilonarem, Meridionalem, Orientalem, & Occidentalem, tandem ſic ſcribit: *Et illis quatuor ventis creauit quatuor angelos, qui præfecti ſunt ſuper iis in die & in nocte*, concluditque, quod ipſis plurimæ ſubiiciantur ſpecies. Imo vero *in Porta lucis* legitur, quod à terra uſque ad firmamentum non ſit locus vacuus, ſed omne plenum formis, quarum aliæ ſunt puræ, & capaces gratiæ, & aliæ fœdæ, noxiæ, atque tentatrices. Atque hoc etiam teſtatur *Ioſephus Caſtaliensis*. Vnde ex his colligere poſſumus, rationem varietatis actionis cuiuſlibet ampullarum in ſpermate à ſpiritu ſeu ventorum formalium naturis variis profluere, qui nihilominus ſibi inuicem correſpondent, & inferiores ſuperioribus quo ad vitæ actionem obediunt, non aliter, quam dæmones elementares cœleſtibus, à que itidem cœleſtes ſuper cœleſtibus, qui omnes ſunt eiſdem regni & dominij. Verbi gratia, ſeptem ſpiritus, qui aſtant coram throno Dei, principes illi ſunt, qui dominium habent in ſpiritu ſeptem Planetarum, quibus effundunt illas illuminationes, quas à Deo immediate acceperunt, qui iterum illas in dæmonum elementarium turbas eidem Planetæ ſubiectas impluunt, qui denique eas virtute ventorum, imo vero in forma ventorum in executionem ponunt; Verbi gratia, Saturni præſes ſeu Archangelus dominans eſt Sabathiel, Iouis Zedekiel, Martis Samael, Solis Michael, Veneris Anael, Mercurij Raphael, & Lunæ Gabriel: Si Michael ſit temporis dominus, voluntatem DEI in hora natiuitatis in ſpiritu Solares impluit, & iterum ſpiritus Solares ad ventos ſeu ſpiritus Orientales influentias ſuas emittunt, à quibus denique ſpermatis exterioris cura habetur, vt ſpiritus Solares curam habeat vitæ & ſpiritus ætheri, atque ipſe Michael erit cuſtos animæ, & dominium habebit in ſpiritu tam vitales, utpote à Sole deſcendentes, & naturales ſeu elementares, quippe ab Oriente ſpirantes, cui mundi plagæ & ventis eiſdem præſidet Michael. atque ita in cæteris. Vnde liquet, quod, tamenſi vita humana eſſe Deiforme ſpiraculum dicatur, & homo à Deo in matrice formatus dicatur, nihilominus Deus in hæc inferiora neque naturaliter neque miraculoſe quicquam agat, niſi me-

si mediantibus angelis seu ventis suis formalibus, quod etiam ex eo apparet, quod tametsi ira, & misericordia & tutela Israelitarum in deserto Iehouæ attributæ sunt, tamen fuerit angelus eius qui omnia vel ad punitionem, vel ad misericordiam & benedictionem operatus est in castris Israelitarum. nam dixit Iehoua, *Ecce ego mitto angelum ante te, ad seruandum te in hac via, & ad introducendum te in locum illum quem preparavi, Caue tibi à facie eius & ausculta voci eius, ne acerbes eum, quia non feret defectionem vestram, quia nomen meum est in eo.* Patet igitur, quod vbi angelus princeps agit, ibi etiam diuina essentia adsit, & per consequens sic dicitur **D E V S** hoc vel illud perfecisse, cum **D E V S** sit nomine suo præfens tam in executione, qua funguntur angeli, quam in eiusdem ordinatione, in consilio suo Archetypico decreta; nam angelus est tanquam virtus inter Deum & naturam media, à qua fiunt operationes in rebus quas natura earum sine ea facere non potuisset, atque huius actus est splendor voluntatis diuinæ qui ipsum angelum seu ventum non aliter pellit & agit ad metam à Deo propositam, quam ventus nubem à mundi plaga in partem oppositam ciere obleruatur. Quod autem ad ordinem partium seu membrorum in vtero diuino huiusmodi instinctu ordinatum & productum attinet, atque de ratione inflationis cuiuslibet eorum in speciem humanam, non opus est autores Ethnicos pro eo inspicere, cum in sacris literis ipsi hoc sit exactissime declaratum: imo à spiritu diuino est hoc descriptum in huiusmodi verbis, qui formauit hominis membra cum nullum ex ijs extaret adhuc, *Nonne sicut lac fudisti me, & tanquam caseum coagulasti me: cute & carne induisti me, ossibusque & neruis compegisti me, cum vita benignitatem exercuisti erga me, & visitatio tua præseruat spiritum meum. At ista recondisti in animo tuo, noui hæc apud te esse:* Porro etiam alibi dicitur: *Intromittam in vos spiritum & viuetis, & dabo super vos neruos, & succrescere faciam super vos carnes, & superextendam in vos cutem, & dabo vobis spiritum vt viuat. Quibus bibliorum sacrorum locis, docemur primum structuræ humanæ authorem esse Deum, eius instrumenta agentia, sunt duplex ventus seu spiritus, quorum prior agit ad corporis & organorum eiusdem complementum, estque creatus de natura angelica trium mundi regionum, vltimus vero est Deiforme vitæ spiraculum, vnde dixit Iob loco supra allegato, *corporis sui membris iam peractis & formatis, cum vita exercuisti benignitatem erga me.* Et Ezechiel, post corporis complementum, *Dabo vobis spiritum vt viuat.* Sed & in Ezech. sequela hæc luculentius declaratur, nam postquam huiusmodi verba conclusisset: *Factus est autem sonitus prophetizante me, & ecce commotio, & accesserunt ossa ad ossa, vnumquodque adiuncturam suam, & ecce super ea nerui & carnes ascenderunt, & extensa est in ijs cutis desuper, & spiritum non habebant, & inquit dominus, dices ad spiritum, A quatuor ventis, veni spiritus, & infla super interfectos istos, vt reuiuiscant, & ingressus est in ea spiritus, & reuixerunt, & steterunt super pedes suos.* Vnde liquet, quod vitæ spiritus à quatuor ventis seu virtute Dei vniuersum mundum implente, in hominem ex spermate luto sic factum, & organis omnibus ornatum ingressus, videlicet post eius fabricam, sic etiam in Adami perfectione dictum est *eius externum prius ex terra luto efformatum fuisse à Deo.* Et Iob dixit: *Memento quæso, quod sicut argillam fecisti me.* At vero tum postea dictum est, *quod Deus inspirauerit in faciem hominis, & factus est homo in animam viuentem* Vnde patet, ventum diuina agitatione fuisse informatione spermatis in fabricam & effigiem humanam, sed in viuificatione eiusdem aderat Deiforme spiraculum, sed & hoc luculenter declaratur huiusmodi viri patientis sermone, *In homine est spiritus, sed in spiraculo omnipotentis intelligere facit eum.* Et alibi adhuc melius, *Spiritus Dei fecit me, & spiraculum omnipotentis viuificauit me.* Spiritus igitur prioris officio, corpus seu homo externus cum suis organis fabricatus est, ratione cuius dicitur *homo caro spiritus seu ventus, vadens & non rediens.* Et alibi, *homo quid est vt eum agnoscas, filius mortalis, vt rationem habeas eius, Homo vanitati similis est, &c.* Et alibi, *Homo nudus exiuit ex vtero matris suæ & nudus rediit illuc.* Et alibi, *Homo miserabilis est & abiectissimus;* Et alibi, *homo velut putredo veterascit, vt vestis quam edit tinea.* Et: *Homo natus muliere, breuis ætatis, & satur commotione,* Similiter homo alibi dicitur infirmus, & vitæ breuis. Spiritus autem posterioris respectu dicitur *homo ad imaginem Dei creari,* Et alibi asseritur *ille ipsis angelis paulo esse minor, & quod cum gloria ac decore decorauerit Deus, & quod dominum ipsum fecerit in opera manuum suarum, & quod omnia posuerit sub pedibus ipsius.* Virtute ergo prioris, corporis membra virtute occulta seu spiratione occulta, in huiusmodi methodo ex spermate virili conflauit.*

Primum ergo occultam & latentem hominis externi speciem sicut lac fudit, hoc est in naturam spermaticam lacti similem redegit. Deinde illam substantiam tanquam caseum in spumofam substantiam coagulauit, quem, neruis & venis & arteriis prius succrescentibus, tum demum in carnes condensauit, eumque cute cooperuit. Deinde partes & membra carnosa ossibus & ligamentis distinxit, atque stabiliuit. Denique membris hominis externis sic productis, inspirauit dominus in huiusmodi infusam vitæ spiritum, quo non modo in animam viuentem reductus est homo, verum etiam ratione inspirationis omnipotentis intellectu & ratione est præditus, quemadmodum ex locis antea à sacro scripto prolatis confirmatum est.

Rationem instigationis hominis ad talem actum, atq; et tempus maturationis spermatis in vtero materno sic nobis descripsit sapiens. *Homo ex vtero matris figuratus est caro tempore decem mensium coagulatus cum sanguine, ex semine viri idque per voluptatem coniuncto somno, & hic factus traxit aerem communem &c.* quo quidem sermone agnoscitur causam coitus esse voluptatem coniuncto somno, effectum esse semen in vterum iniectum, quod in carnem perfectam spatio decem mensium redigitur. Denique; (quod quidem & notatu dignum est) spiritus vitæ conseruandæ cibum denotat, quem ipse sibi incessanter attrahit, videlicet aerem communem, in quem vitæ dotes à Deo

Deo affidue impluuntur, eorum præsidio creaturæ in suo esse & vita continentur. Vnde dixit & Iob. *Tanquam caseum coagulasti me, cute & carne induisti me, &c. cum vita benignitatem exercuisti erga me; & visitatio tua præseruat spiritum meum.* Hoc est, pane tuo quotidiano seu manna in aere abdito, mediante inspiratione, reficis spiritum meum esurientem, & sine huiusmodi tua benignitate languescentem: Atque hoc modo videmus, quomodo Deus mediantibus ventis seu ministris suis, agat tam ad procreationem hominis, quam ad ipsius procreati conseruationem.

CAPVT VI.

In quo declaratur, quod sperma sit aer in meteoris, seu nubecula, aut nebula densa à ventis duobus salutiferis oppositis inspissata, & quod (contra nonnullorum opiniones) à sanguine menstruo non nutriatur in vtero materno.

VENTI Occidentalis temperies à philosophis tempori vernali assimilatur, est enim temperatus, & in sua natura fertilis, quare & herbas facillime suo flatu producit, & flores, ideoque *Fauonius* appellatur, utpote qui naturis rerum naturalium viuificis fauet, atque ob hanc causam eiusdem flatu constanti, omnes animalium species se applicant atque addicunt ad generationem & procreationem suorum similibus. Vnde & hic ventus ab æquinoctio occidentali flans vocatur *Zephyrus*, ac si quis diceret, vitam & vigorem tecum ferens. Atque hinc ventus hic attribuitur domino ex spiritibus Raphaeli, qui interpretatur medicina Dei, & ex planetis Veneri qui fertilis & naturæ vitali gratiofus est. Porro etiam ventus Orientalis subsolanus, & dicitur est ventus ille, cui res omnes temperatæ attribuuntur; nam eius spiritus seu afflatus est suavis, purus, subtilis & sanus, hocque præcipue matutino tempore, utpote quod venenosos spiritus non suffert, vnde fit, quod hic flat proprie tam corporibus quam spiritibus uti in tractatu nostro de sanitatis causis latius discurremus. Nam ut dicit *Tedacus Leur, Michael qui est spiritus Orientales ventos gubernans, est ex parte clementiæ, & Sol qui est eius planeta est ex parte vitæ.* Hos ergo duos ventos oppositos clementes & vitæ atque generationi propitios faciunt Doctores non modo Hebræorum sed etiam Philosophorum præstantiores: Hi ergo venti simul spirantes agunt in aerem intermedium, ut spiritus masculus cum illo fœminæ in matrice, ad meteoris generationi dicati, videlicet humoris spermatici productionem, atque ita producuntur nubeculæ illæ subflauæ aeris sereni argumenta, quæ sæpicule ab occasu ortum versus, & viceuersa, hocque vi spiritus in aere prædominantis pelluntur, nam venti contrarii vigore in æquali simul flantes, aerem intermedium partium scilicet appositione continua condensant in dispositionem talem qualem venti flantes habent, at venti prædominantis natura magis præualebit in illo meteoris aereo, quam illa ei oppositi, verbi gratia: si Occidens validius spiret, nubeculæ natura erit mediocriter frigida & humida more spermatis muliebris, cuiusmodi est Veneris temperies, & tunc Orientem versus migrabit meteoron, at vero si ventus Orientalis validius spiret, nubeculæ natura de venti illius dispositione magis participabit, atque sic consequenter aer illo modo condensatus erit calidus & siccus magis hoc est de viuifica solis dispositione participans, eritque spermatis masculini instar, sed tamen & oppositi venti natura in illo habebit forte dominium etiam. Meteoron ergo ex huiusmodi ventorum salubrium flatibus procreatum ad generationem tam in macro quam microcosmo conducit, in quo spiritus orientalis se habet ut occultum in semine agens, & spiritus occidentalis ut occultum eiusdem patiens, quorum matrix communis est aer lacteus seu nebulosus, in qua ventorum horum mysteria includuntur. Hinc igitur in macrocosmo nubeculæ seu nebulæ tales in terram incidentes sperma administrant plantis, & vegetabilibus eiusdem mediantibus quibus crescunt, & sibi similia producunt, & semina eorum ad nouam generationem imprægnantur.

In microcosmo vero atque etiam cæteris animalibus, huiusmodi meteora prolifica in spiritu sanguineo seu aereo proferuntur occultissimo horum spirituum afflatu, quæ in terram microcosmicam, hoc est in vasa seminaria, & visceribus abscondita, cadentia, & deinde ab iis in vteros fœmineos exilientia, in suis speciebus similia procreare gestiunt. Sunt enim duo venti directi in cælo qui ad generationem flant, videlicet hi duo, quatenus ex parte vitæ & clementiæ sunt: At venti alii duo directi videlicet borealis & australis, utpote ex parte seueritatis & morborum, ad corruptionem tendunt ut plurimum, nisi ab aliis ventis temperentur, vnde *iuxta Rabi Tedacum loco supra citato*, Gabriel in virtute iudicii & seueritatis præsidet septentrioni, uti Noriel seu Vriel Meridici, in qua plaga etiam dæmonium magnum Meririm furere & æstuarè dicitur, infirmitates fere omnes corruptas & putridas producens. A corde igitur in homine tanquam à Solis ortu spiratur halitus generatiuus & salutaris occidentem versus, hoc est, in vasa seminaria, qui etiam suo afflatu aerem ceu elementorum subtile, ab vniuerso corpore in vasa spermatica venalia attractum condensat, postquam à vento subsolano seu à Corde spirante est inspiratus, atque ita productum est generationis meteoron, ad cuius coagulationem in ossa & carnes requiritur spiritus borealis, cuius flatu

Sperma

Lib. de Nub. merat.

sperma sicut caseus coagulatur, nam Saturnus qui ibi dominatur, est frigidus & siccus, ut & ad ipsius irrigationem & vegetationem pluvia sanguinea ab hepate descendit, atque ita spiritus omnium ventorum concurrunt ad fœtus compositionem, atque hoc modo fit, quod ex quatuor complexionibus seu elementis componi dicatur. Duo igitur ventus sani ad fœtus generationem & salutem concurrunt, & in suo esse illum conferuant, & duo cæteri morbis & corruptione eum affligunt.

Incluso igitur spermate in utero, necesse est intelligere, quo nutrimento illud nutriatur, ut ad fœtus complementum perueniat. At vero in huius dubii resolutione discrepare videntur philosophi, & medici nonnulli, quod substantia menstruorum retentorum concurrat ad proles externum seu corporeum componendum, quod quidem eo magis credunt, quod menstrua deficere solent in gravidis, at vero alii rationem istam respuunt duplici respectu, primo videlicet, quoniam non verisimile est, rem tam venenosam, qualis est menstruum muliebre, posse carnes tam teneras atque recentes construere, & non ipsas potius destruere atque corrumpere, cum (ita testatur Plinius) *tanta malignitate sint menstrua prædita, ut eorum contactu solo vitæ siccentur, semina fiant sterilia, speculum splendorem suum amittat, cultelli acies obrundatur, & canes de illis gustantes rabidi deueniant*: quare non fas est credere, quod fœtus structura sana, atque eius incrementum à re tam impura oriatur. Secundo quia (inquiunt) in prægnantibus calor, respectu creaturæ animantis in generatione existentis augetur, & consequenter menstrua ab eo destruuntur, & consumuntur. At vero ego existimo menstrua eo tempore minime apparere, quia ipsorum subtile ad sanguinis incrementum transit, quod ille sanguis bonus qui ad fœtus nutritionem concurrat continuo suppleri queat, porro etiam portio illius multis cribrationibus à venenosa & terrestri sua fœce diuisa aliquid ad lactis generationem conferre potest, nam in sanguine menstruali est portio sanguinis boni cum malo & venenoso sanguine mista. Partes vero fœminalis post in partium expurgatione, fœcales, eiciuntur è corpore ac emanant; Quod tamen principale fœtus nutrimento ab hepate mediante vena umbilicali deducatur, fatentur medici: Sed & hoc luculenter nos docent scripturæ sacræ, in quibus hoc legimus: *Homo ex utero matris figuratus est caro tempore decem mensium coagulata cum sanguine ex semine viri, vbi non dicitur, Sperma coagulatum esse in carnes, sed sperma cum sanguine, & non sanguine menstruali, quippe respectu cuius scribitur, Mulier, cum edito semine peperit masculum immunda esse solet per septem dies. Et alibi; triginta dies manere solet in sanguinis purgatione post partum: quo tempore non debet tangere rem sacram, nec ad sanctuarium venire. Etiam in tempore profluuii immundi seu menstruorum. Videlicet cum profluuium esset in carne eius septem dies, esto in separatione sua, & quisquis tetigerit eam immundus esto usque ad vesperam. De bono vero sanguine (cuius hic meminit sapiens) intelligitur, vbi dicitur quod sanguis sit animarum sedes, Ex huiusmodi ergo sanguine cum spermate misto fabricatur infantis substantia, secundum Salomonis sententiam supra allegatam.*

CAPUT VII.

De spermatis inficiendi & corrumpendi ratione, qua Gonorrhœa purulenta procreatur, similiter, quod sperma in vasis suis nimis diu retentum dispositionem demoniacam quandoque contrahat.

VT sperma igitur hoc est res pretiosissima in sua natura pura & impolluta, quatenus ad creaturæ rationalis perfectionem se porrigit, & via generationis naturali pergit, sic etiam via contraria si ratione præternaturali polluat, & à forma aliena & suæ naturæ contraria pollutione inficiatur, non ad generationem, sed viceversa ad corruptionem tendit, hoc est à medio meteorologico non ad terminum ad quem, hoc est generationem, sed ad terminum à quo, videlicet in illud quod fuit antea à natura destructiva, redigitur: Nonne pari etiam ratione obseruamus, nubes à vento meridionali cōgregatas, aut aerem eiusdem spiratione condensatum, à flatus ei oppositi dæmonibus seu formis dissipari & in nihilum quasi, nempe in aerem tenuem, quales in primordio sui motus fuerunt, reduci, ita ut spiritus meridionales ad nubium & pluiarum generationem parati, ab eorum progressu, spiritibus septentrionalibus fortiter resistentibus impediuntur, & antra sua ventosa, videlicet plagam meridionalem propulsentur. Atque eadem etiam est ratio contrariorum, nam si spiritus boreales antea prædominantes, & niues atque grandines producentes à vento ei opposito iam prædominante superentur, meteora illa, quæ erant in via ad generationem, videlicet in progressionem à termino à quo seu aere simplici ad medium, & tum postea à medio meteorologico, ad perfecte mistum, subito afflatu meridionali dissoluuntur à duritie terrestri grandinis aut siccitate niuis primum in spissum aerem, & tum postea à vento Orientali in illam rem conuertuntur, quæ fuerunt antea, hoc est retrorsum reducuntur à generationis motu ad illum corruptionis. Dicimus igitur, si dæmonium deprauans dominium habuerit in massam spermaticam, pellit ab eo genitales suos dæmones, à vitæ fonte ei immisos, & destruit etiam opera illius corrumpendo. Nam ut videmus aerem mundum & salubrem, perniciosorum dæmonum seu spirituum frequentia à salubri sua dispositione ad venenosam seu contagiosam naturam inclinare, atque non ad vitam sed ad mortem tendere, ita etiam sperma ab halitu inquinato seu pestifero læditur atque destruitur, neque ulterius ad semitam generationis progredi potest, sed defluit in sua substantia non aliter quam

quam nubes à Borealibus ventis congelata, à flatu meridionali defluit & dispergitur: mundus igitur spermatis proprius est ouum muliebri, seu matricis concauitas, cuius aer ipsum more vesicæ implens, si spiritibus seu formis benignis iungatur, propitius cum spermate ager, & ipsum ad generationis metam conducet. At vero si formæ præternaturales in eo natant, quæ aut ab vlcibus gallicis, aut à substantia contagiosa, aut venenosa exilierunt, non modo sperma salubre in locum illum coniectum destruit & corrumpit, verum etiam aer ille contagiosus momento emissionis spermatis à viro in vterum fæmineum, in vasa eius seminaria loco seminis eiectioni (ne vacuum in iis admittatur) allectus, corrumpit assidue spermatis materiam, ita ergo successiuo motu in vasa illa à corpore descendit, & venenoso suo spiritu solida dissoluit spermata, partes eiusdem salubres corrumpit, & quando suo flatu intoxicato vniuersum inuadit spiritum sanguinis, atque lue venerea dicta integram hominis machinam inficere, & interficere infectione gestit. Quandoque etiam substantia hæc spermatica in via sui motus siue progressionis naturalis diu nimis & ultra naturæ statuta manens, hoc est post exactam eiusdem præparationem, à loco ei ab ipsa natura ad generationem assignato, matrice scilicet, detenta, nouam solet sæpicule naturam induere, sibi que alienum contrahit spiritum, quem induit, qui naturæ parentum est oppositissimus; imo vero dæmonium eius naturam generatiuam in ruinam conuertens, monstrum inquam spirituale (appetitu vesano aliquid præcreare sitiens) sibi attrahere gaudet, cuius dispositione tempestuosa, spiritus parentum connaturales opprimuntur, imo vero quandoque præfocari videntur, quemadmodum in largioris seu prouectioris ætatis virginibus, atque etiam viduis & aliis fæminis à coitu diu abstinentibus videre licet, utpote quæ cachexia & suffocationibus tremendis matricis ac si à dæmonio fuissent obsessæ affliguntur, quemadmodum & viri qui vitæ continentia vtuntur infirmitatibus non paucis vexari percipiuntur, (in quibus etiam dæmonia suas portiones habere videntur) videlicet Epilepsia, morbo Hercos dicto, melancholia furibunda, aut mania, aut solitaria, infirmos ab hominum societate seducente, & huiusmodi aliis, de quibus alibi abundantius.

C O N C L U S I O.

EX his igitur quæ dicta sunt, habemus reuelata non modo interna spermatis agentia, verum etiam & externa eiusdem patientia, quæ ab elementorum puritate seu subtili deriuantur, internos quidem actus à regionibus cælestibus descendere, externam vero substantiam à sublunaribus scaturire demonstrauimus, quæ omnia Mercur. Trism. paucis sic luculenter depingit, *Femina, aer & aqua coeundi compos, ex igne maturitatem, ex aere sumpsit spiritum, conglutinavitq; natura ad hominis speciem fingendam*: Nos vero paulo altius contemplantæ agentia supercælestia tam in elementis, quam in æthere, illa explicare tentauimus, videlicet angelorum tam bonorum quam malignorum virtutes & efficacias, quæ sunt instrumenta media inter Deum & hominem, seu ministri velocissimi ad Dei mandata in creaturas vtriusque mundi visibiles, videlicet tam cælestis quam terrestres exequenda semper parati, qui quidem angeli seu venti formales non aliter delitescunt in spermatis spiritu, quam ventus actuosissimus in nube, qui se habet ut anima ad corpus. Atque ita venti in microcosmo occidentalis descriptionem breuiter perfecimus.

Pimand. 2.

SECTIO.

SECTIONIS I.
PORTIONIS III.
PARTIS III.

LIBER QVARTVS.

IN QVO VENTI ORIENTALIS
IN MICROCOSMO AFFLATVS, SEV
vitalis in Corde spiritus mysteria enu-
cleantur.

CAPVT I.

*De cordis humani cum sole mundano relatione, & quomodo Cor sit sol mi-
crocosmi, non aliter quam sol macrocosmi cor.*

QVEMADMODVM Phæbus aurea coma fulgens, & mundi sceptrum tenens, tanquam rex & Imperator in cæli quasi meditullio confidere obseruatur, omnia vitæ suæ spiraculo regens atque gubernans, vtpote cui, testantibus Iamblico & multis aliis, omnes cælestium insunt virtutes; nam Proclus asserere haud dubitauit, quod ad solis aspectum omnes omnium cælestium vires in vnum congregentur, quæ tandem in mundū hunc inferiore per eius ignea spiracula disseminantur: sic etiam in mundo minori cor se habere ærnimus, atque hanc quidem comparisonem luculenter nobis explicare videtur Heraclitus, in hunc sermonem volens incidens, Si solem (inquit ille) è mundo sustuleris, Quid est nostrum corpusculum si desit anima? Nulla ibi contractatur vena pulsabilis, sentiendum nullum inest iudicium; nullus in eo vitalis halitus, aut vlla respiratio: quare nonnullis haud inconsulte visum est Solem cor cæli nuncupare, quoniam sicut in corde viuus sanguinis fons atque scaturigo inuenitur, cætera corporis humani membra clementer madefaciens atque irrigans, actumque vitæ vndique tam sursum quam deorsum effundens, sic etiam in sole videtur omnium rerum tam superiorum quam inferiorum vegetandi atque conseruandi facultas, tanquam in sacratio vitæ includi, vtpote à quo vitæ seu calor innatus inferioribus, imo vero & superioribus mediante suo lumine inspiratur: Pari siquidem ratione cor à suo myrothecio, mediantibus radiis suis vndique in corpore humano tam sursum quam deorsum per aortæ ramos eiaculatis, vitæ spiritum dispergit, iuxta illud Merc. Trismeg. Spiritus per venas arteriasq; & sanguinem diffusus, animal vndique ciet, molemq; corporis suspensam sustinet: Videmus etiam, quod vt sol motu suo & vitali spiraculo res omnes in mundo visibili inspirat atque viuificat, sic militer pari respectu cor hominis actu suo mediante vitali spiritu, partes corporis omnes mediantibus arteriis perfundat atque inspiret: Si sol est salutaris caloris & spirituum vitalium scaturigo relatione etiam simili Cor caloris innati atque benefici fons est, refertissimus. Porro etiam vt actio calidi solaris rebus terræ & aeris atque aquarum est grata atque propitia. Sic etiam cordis calor humani corporis rebus gratiose adest. Videmus etiam quod vt sol cælestis, aliorum siderum intemperie atque laboribus, videlicet Ecclipsibus & coniunctionibus præpediri vel saltem perturbari nonnunquam solet, sic etiam cor humanum aliorum viscerum inteinperie & affectionibus perturbetur & affligatur, imo vero vt solis impedimenta & labores terræ nocumenta inferre solent, sic etiam & cordis perturbationes rebus quidem corporeis damnum semper afferre non desistunt, ita vt laborante sole, labore & machina mundana, corde vero laborante, & integra humani corporis fabrica ægrotet, porro sol motum suum naturalem nunquam intermittere obseruatur, & cor etiam humanum in suo motu constans hoc est ab intermissione immune se præbet, quod etiam in Thoracis meditullio non aliter est situm, quam sol in cæli centro, vnde exertissime liquet, quod cor in microcosmo hoc idem officium præstare solet, quod sol quidem in mundo maiori. Vt igitur homo quam re-

Pimand. 10

etissime à Merc. Trismeg. *filius mundi dicitur*, vnde & microcosmus appellatur, quippe cuius omnia membra ab illis mundi maioris in sua creatione fuerunt deriuata, non aliter quam illa infantis in generatione ab illis parentum in spermate occultis oriuntur: Sequitur inde quod cor sit solis mundani filius, quod etiam in eo confirmatur, quod cum in omnibus actionibus & functionibus suis imitari videtur, & præcipue in actione sua primaria; nam vt Solis radij se habent ad spiritum aereum tanquam mas ad fœminam, ita etiam actio vitalis cuius fons est cor, in simili ratione adaptatur ad spiritus naturales in homine, quorum scaturigo videlicet hepar non aliter diuiditur à regione cordis per diaphragma, quam aeris moles, & eius miniana (quæ in media eiusdem regione sita est) diuiditur à suo marito Solari à Cribro Lunæ per quod impluit liberatè spermata sua solaria in aerem, non aliter quam masculus spermata sua in vuluam mulieris.

CAPVT II.

Quod cor sit plaga microcosmi Orientalis, & quomodo relationem habeat ad macrocosmi Orientem.

IN primo huius tractatus libro, vbi microcosmum in suas quartas ad macrocosmi imitationem distinximus, atque etiam cuiuslibet earum proprium suum ventum seu flatum attribuimus, partem eius orientalem cordi non inconsulte applicauimus, quemadmodum puncto ei opposito vasa spermatica & locos ei adiacentes propter rationes à nobis libro hoc tertio productas retulimus, quod autem microcosmi quarta seu plaga à corde assignata in omnibus cum Orientis mundani dispositioni cõueniat, rationibus perspicuis hoc in loco declarare aggrediemur.

Imprimis igitur ex iis quæ capite præcedenti relata sunt, colligere possumus, quanta sit inter corpus solare, atq; illud cordis animalis relatio, quam vicina sit inter hæc corpora in vtroq; mundo maxime principalia amicitia & consanguinitas, cum hoc sit quasi illius filius vt & Sol pro cordis parte more reciproco sit habendus. Nam vt Sol in macrocosmo est vitæ fons atq; origo, sic etiam in microcosmo vitæ dotes à cordis sacrario scaturire obseruantur. At vero Solem in Oriente ortum suum quotidianum habere obseruamus, quæ ideo plaga ab Astrologis vitæ nati attribuitur; nam primâ Hæmispherij domum vocant angulû orientis, videl. locum illum, in quo tam Sol quam reliqui planetæ instante natiuitatis in horizontem nostrum asurgentes, genituræ & vitæ nati dominorum nomina sibi vendicant; nam prima domus Horoscopus dicta (testare tota Astrologorum turba,) vitam corpusq; nati, atq; etiam vitæ & natiuitatis principium significat, vnde & ipsam vitam vocant. Huic igitur domui triplicitates, & cuiuslibet eorum dominos totidem assignant, quorum primum vitam & naturam nati, videl. quid dilecturus aut quid ei aduenturum sit in vitæ suæ exordio, secundum corporis fortitudinem & vitæ statum in media ætate, & tertium vitæ finem arguere affirmant. Hinc ergo euidens est, quanta sit vitæ vis in hoc angulo, & proinde Cardo seu quarta hæc, est vitæ præsidium, vitæ flabellum, à quo eius anima Solis videl. virtus in mundi hæmispherium inspiratur, vnde in naturæ mysteriis bene versati Michaeli (qui est Anchangelus Solaris) angulum orientalem attribuunt, cuius officium est prauorum dæmonum malitiæ resistere, & consequenter creaturarum vitæ & sanitatib. diligenter præfese & fœliciter, vt in capite sequenti latius declarabimus. Vnde igitur videmus, quod post intensam noctis caliginem, & hæmispherij quasi mortem, seu formæ lucidæ & quasi vitæ seu diei præcedentis priuationem, Sol vitæ sacrarium, nouo vitæ lumine resurgens, de formem quasi & tenebris obrutum spiritum mundanum regeneret & resuscitet. Vnde etiam vitæ & lucis resurgentis originem in angulo orientis existere obseruamus. Simili plane modo in hominis procreatione videmus, quod corrupto semine, seu post formæ prioris seminalis ablationem, noua vitæ & formæ lux in obscura fœtus massa, resurgere, eiusq; deformitatem tollere, formamq; nouam humanam restituere soleat, ita vt post noctem in spermate priuatiam, Sol vitæ in cordis angulo (qui est orientalis) seu microcosmi horoscopo resurgens, nouam vitam, nouum diem, nouam formam & esse, & nouum hominem producere gestiat, vnde liquet, qd cor sit hominis initium, fons vitæ, & diei microcosmici Ortus, non aliter qd Sol ab oriente macrocosmi vitam, lucem, & quasi regenerationem mundo nouam afferre videtur, quemadmodum viceuerfa in plaga mundi orienti opposita vbi sole occidente, mundi hæmispherium eiusdem occasu occidi videtur, hoc est tenebris & formæ quasi diurnæ priuatione deprimi. Ita etiam pari ratione obseruamus, qd viuificus cordis effluxus (radijs & spiritibus vitæ plenissimus, & generationi aptissimus) à cordis sinu sinistro exiliens, in oppositum ei situm, vbi viscera stercorea & tenebrosa (terræ occidentali comparata) à natura collocantur, videl. in vasa spermatica occidat, & deinde in vuluam præcipitetur, & tunc Solis occasui assimilatur. Vnde in nonnullis sacrarum literarum locis sepulchrum abyssos, & inferno diuersorio comparatur. Sic enim granum tritici in terram esse proiectum, & in eius profundis superficiali debere mori animaduertimus, priusquam eius spiritus ad vitam resurgere potest. Pari etiam ratione dicimus, quod solis cœlestis ortus in mundo faciat quasi noui diei regenerationem, solis animalis ortus ex spermate in matrice, & vegetabilis in terra, faciunt nouum etiam diem seu vitam, ita vt hoc Philosophorum axioma in hoc optime verificetur, *quod scil. corruptio vnus sit generatio alterius, atq; consequenter corruptionem generationem sequi.* Harum autem in mundo mutationum oppositarum ratio est actio & resistentia illa, quæ inter formam & materiam est facta, ita vt materiam dominium integrum habentem in formam sequatur

quatur priuatio seu nocturna quies, hoc est cessatio à formæ actionibus; at vero superante forma, iterum informationis dies & sol informans resurgit. Sed & hoc à sapiente luculenter in his verbis confirmari videtur, *Generatio, (inquit ille) vna abit, & altera aduenit, quamuis terra in seculum permaneat, ortusq; sol postquam occiderit iterum ad locum suum aspirat, vbi oriatur*, quo quidem innuere videtur, quod generatio & corruptio relationem habeant ad ortum & occasum solis. A solis igitur seu cordis mundani ortu seu vita succedit vita hominis, vtpote qui est filius mundi, & vt in primordio mundi Sol ab Astrologis dicitur motum suum fecisse ab ortu, tanquam à termino à quo, quemadmodum etiam & Sol spiritualis dicitur ab ortu die vltimo venturus, sic etiam probabile est, quod vita humana suum ortum habuerit à plaga microcosmi Orientali ad imitationem principij vitæ macrocosmicæ, quæ ab angulo Orientali occipit, & consequenter quod cor sit angulus seu cardo ille Orientalis, quippe à quo vitæ lux primum in embrione effulsit.

CAPVT III.

Quod vitæ flatus procedat ab oriente tam in macro quam microcosmo, & de metaphysica vitæ & animarum vtriusque mundi ratione.

Cum igitur cor sit microcosmo plaga orientalis non aliter quam locus ortus solis, angulus orientalis, chorolcopus dictus, sequitur, quod ventus similis ab huiusmodi cardine in homine spiret: Atq; hic ventus spirat vitæ animam vniuerso spiritui humano, non aliter quam ille macrocosmicus vitæ dicitur dare & motum spiritui, seu aeri, seu vento humano. Vnde dicit Sapiens, *quod postquam occiderit Sol, iterum ad locum suum aspiret, vbi oriatur, properet ad meridiem, & circumbeat Aquilonem*; Ex quibus verbis liquet, *quod Sol, in quo, (iuxta Platonicos) est mundi anima sita* (ac etiam Psalmist. dicit, *quod Deus posuerit Tabernaculum suum in Sole*) sit principalis ventorum motor atque incitator, atq; hinc pergit Sapiens subnectendo istiusmodi sermonem præcedenti; *Conuersione sua circumiens properet aer, (vel, vt Hieronym. interpretatur, spiritus) & secundum circuitus suos reuertatur aer*, quod Pagninus sic interpretatur, *subinde circumeundo pergit ventus, & ad circuitus suos reuertitur ventus*. Hieronymus ait: *Lustrans in circuitu suo pergit spiritus, & in circulos suos reuertitur*: quo quidem sermone sat luculenter arguit Sapiens, quod aeris dispositio à motu solari dependeat, vtpote cuius radij sunt quasi anima ad eum. Vnde non aliter mouetur aer naturaliter, quam ad motum solis, cuius actione agitur motu circulari. Hinc igitur est quod venti dicantur infantes Titanis, Aстреæ, & Aurora, quatenus à calore Solis geniti, vt ait Aristot. qui aerem reddunt subtilem & rarum, hocq; præcipue in Aurora: At vero dicuntur mandatis Iunonis obedire quatenus non flant nisi in aere qui dicitur Iuno. Pari ratione videmus spiritum vitæ ab oriente microcosmi, hoc est à cordis Thalamo tanquam Æoli microcosmici, capsula spirare, atque afflatu suo omnem sanguinis spiritum aeream secum in gyrum quasi rapere, medianibus cuius radiis viuit ille spiritus, & motu viuifico venti tam aquilonares & meridionales, hoc est lienales & hepatici, quam occidentales in microcosmo excitantur; nam vt in superiori Sapiens sermone dictum est: *Ortus Sol postquam occiderit iterum ad locum suum aspirat vbi oriatur, properat ad meridiem & circumit aquilonem, conuersione sua properat aer, &c.* Sic etiam in microcosmo ad imitationem macrocosmi dicere possumus, Ortus solis viuifici seu caloris vitalis postquam occiderit, in vasa spermatica, & tum postea subitus in vuluam seu terræ meridiem descenderit, iterum ad nouum quasi ortum aspirat, & properat per ramos aortæ, ad meridiem hepaticam, & septentrionem lienalem, & in iis flatus varios excitat: Nam cum cordis flamma sit solis propago, & verus filius (vnde dicitur *cor sedes anima humana, vt Sol est sedes anima mundi* & illa anima in corde à Zenone *ignis naturalis* nuncupatur, & à Prometheo *ignis cælestis, vita hominem datus*) sequitur, q; ipsa moueatur ad motum solis, vtpote quæ est radius eiusdem, quæ ab eo separari nequit, vnde sit vt pars ad totius motum moueatur. Atq; hinc erat quod Merc. Trismeg. *hominem mundi filium*, & per consequens eius cor Solis filium, vt cordis calor, lucis internæ Solis, seu mundi animæ filium dictitauerit. Vnde vt à Solis mundani centro eiulantur vitæ & lucis viuificæ spermata in spiritum mundanum (quæ etiam à corde hauriuntur, mediante inspiratione) sic etiam à solis microcosmi centro seu cordis anima calor vitalis vndique in spiritu microcosmico (qui etiam ab aere mundano deriuatur) disseminatur atque dispergitur, quod etiam verbis expressis fatetur propheta regius hoc modo: *Cor tuum custodi supra omnem obseruationem, quia ab eo procedunt actiones vitæ.*

Sed vt ad venti Orientalis tam macro quam microcosmi animam internam seu metaphysicam, atque naturam eiusdem tam in sole quam in corde accedamus: diximus Deum vitam in creaturas suas originaliter per spiritum suum inspirasse, hocque mediantibus angelis suis, qui sunt ministri eius ignei, cuius exterius seu manifestum est aer seu ventus, interius vero ignis diuinus, vnde scriptum est, *nomen Ichoua in angelo quem misit Deus ante Israelitas, fuisse*. Hinc ergo (inquit Dauid) *qui facis angelos tuos ventos, & ministros tuos ignem vrentem, facientes placitum tuum*; declarauimus etiam alibi, quod alij angeli habeant curam vitæ, alij corporis, &c. At vero quia omnibus est notum, solem mundi, esse vitæ fontem atq; originem, videamus obsecro, quis angelus ei præsit, quænam sit eius natura, & an sit spiritus Princeps habens dominium in flatus, an vitæ

Eccl. 1. 4.

Eccl. 1. 4.

Psal. 4. 23.

Exod. 23.

Psal. 103. 4.

vita mundanae praesideat necne, vt hac via ad vita mysterium intimum & magis formale veniamus, quo tandem ad primum omnium rerum spiritum, & domini dominorum cognitionem accedamus. Inquit Picus Mirandula. *Res humana non corporum sed angelorum mysterio ordinantur, qui natura & dignitate media inter nos & Deum, gubernantur, quare cum à Deo descendis ad terram, descende per caelum, cum à Deo descendis ad homines descende per angelos.* Et omnes Peripathetici, imo vero & Rabi in Caballa peritiores agnoscunt, quod angelus sit *tanquam inter Deum & naturam virtus media à qua fiunt operationes in rebus inferioribus.* Atque alibi affirmant, quod omnes res inferiores sint representatiua superiorum, & vti sit inferius sic etiam agitur superius, & in hoc sentiunt Cabalista omnes, in inquisitione ergo nostra sic pergimus, inquit Rabi Moyses, quod intellectus agens in quo forma influunt, sit angelus, vniuersitati praefectus, qui Metatron vocatur, à quo gubernantur omnes virtutes singulares humanae, tam vitales quam naturales, quae pariter & angeli vocantur, quorum multitudo est infinita, quoad nos. Et Rabi Breseth dicit, quod creator quotidie creet caelum angelorum, quos alij vocant formas, vtpote qui sunt substantia formales, quibus tota sphaera generabilium & corruptibilium absque numero est plena. Hunc vero angelum principem Metatron Hebraeorum doctores fecerunt animam mundi, de quo in tractatu nostro Cabalistico abunde egimus. Atque hunc secretiores Theologi affirmarunt esse Archangelum Michael, vtpote cui assignatum est solis praesidium, qui est fons vita atque animarum viuentium. Atque hinc est quod Platonici omnes dixerunt, animam mundi fuisse in Sole, & Scripturae sacrae, quod DEVS (qui est vita & lucis fons) posuerit Tabernaculum suum in Sole, & quod in Messia seu Verbo (quod est lux mundi) esset vita. Michael ergo seu Metatron (hoc est mundi anima) est intelligentia seu anima interna, (in qua vti scriptum est, nomen Dei est) Solem mouens, gubernans, & ei praesidens, vnde fit, quod ei assignantur mundi & creaturarum eiusdem vita. Hinc igitur & sapientes cum Scripturis sacris conuenientes dixerunt, quod Michael cum angelis & ministris suis pugnauerit pro animabus omnium contra serpentem antiquum: Et alibi dicitur, quod sit sacerdos magnus in caelo, offerens Deo animas rationales, atque iterum; traditur esse princeps militia Christi, constitutus super omnes animas suscipiendas, ponderat nempe illas non lancibus vel stateris corporeis, sed statera habente symbolum cum mensura. Hic ergo est ille nempe Michael, qui (teste Archangel. in Cabal.) inter angelos in tribunali iustitiae diuinae astantes principatum tenet: Nam vti quatuor sunt angeli prauis, qui in exercitu Satanæ latissima gerunt vltoris vela, videlicet Samael, Azazel, Azael, Mahazael, sic etiam & quatuor sunt in exercitu Dei antesignani, videlicet Michael, Gabriel, Vriel & Raphael, quorum Michael est Princeps, vnde dixit Gabriel ad Danielelem, *Michael ex principibus mihi venit in auxilium:* Hunc etiam & Christi angelum fecerunt, in Theologia secretiores. Vnde scriptum est, quod hic sit ille angelus, qui Iohanni apparuit, cuius oculi erant tanquam flamma ignis, vox autem tanquam vox aquarum multarum, qui habebat in dextra 7. stellas, & facies eius sicut Sol lucebat in virtute sua. Atque hinc declaratur, quod hic sit spiritus internus solis in quo consistit vita, & lux 7. planetarum, qui per 7. stellas in manu sua significantur, vnde dictum est, *stetisse in medio septem candelabrorum aureorum,* hinc denotans, quod sit ille spiritus, in quo nomen Dei scriptum est, qui in solis centro, hoc est in medio planetarum posuit tabernaculum suum; Hinc ergo Angeli internum igneum verbum seu nomen Iehouæ dicimus cum sapientibus, quod erat illa emanatio sancta seu Tetragrammati virtus ignea, quæ primum effulsit è tenebris, hoc est sapientia illa ante omnia creata, quæ potestatem habet in omnes alios angelos, à qua lux & vita spiritui mundano prius impertita est. Hic est Archangelus ille summus, cui obediunt Spiritus seu angeli, qui ventis praesident, non aliter quam Solis gloria & excellentia exuberantis imperio subiiciuntur stellæ reliquæ. Vnde de illo in Apocal. sic scribitur: *Vidi quatuor angelos stantes super quatuor angulos terræ, tenentes ventos terræ ne flarent super terram, neque super mare, neque super vllam arborem, & vidi alterum angelum, ascendentem ab ortu Solis habentem signum Dei viui, & clamauit magna voce quatuor angelis terræ, quibus datum est nocere terræ & mari, dicens: Nolite nocere terræ aut mari, neque arboribus, quousque signemus seruos Dei nostri in frontibus eorum.* Vnde liquet, quod hic Princeps erat angelorum, quatenus iis imperabat, atq; ei etiam illi reciproce obediebant. Deinde videtur esse Archangelus ille Michael, qui dominium habet in corpus Solare, imo vero est quasi eius anima, Vnde dixit Iohannes: *Facies eius sicut Sol lucebat in virtute sua:* hocque eo magis, quia dictus est ascendisse ab ortu solis, in quem mundi angulum seu cardinem Michael suum imperium habet. Denique ex hoc loco concludere possumus, quod in eius potestate est, permittere Angelos malignos mediantibus ventis damnum terræ & hominibus afferre, atque iterum pro placito suo angelorum illorum vires emittere aut reuocare atque restringere, ad aeris, terræ atque creaturarum eiusdem conseruationem atque sanitatem naturalem. Hinc volunt in Theologia secreta peritiores, quod Michael sit ille sacerdos cæli magnus, sacrificans in mundo superiori, animalque hominum immaculatas Deo benedicto praesentet, immundas & vitiiis oneratas diabolo subiiciat: ad cuius exemplar, pontifex in mundo inferiori (vt in Leuitico habemus) iubetur animalia munda & infantia offerre Deo, criminibus vero & noxiarum mole oneratas Sathanæ tradere, sicut enim princeps licet ad bene faciendum & misericordiam maxime sit inclinatus, tamen & peccata punire declaratur à Deo ipso in huiusmodi sermone: *Ecce ego mitto angelum ante te ad seruandum te in hac via, & ad introducendum te in locum illum quem praparauimus, Caue tibi à facie eius, & ausculta voci eius, ne exacerbes eum, quia nõ feret defectionem vestram, quia nomen meum est in eo.* Hunc autem Angelum affirmant Cabalista esse Moysis tutorem, & ipsum esse Metatron seu Michael, assueuerant concludunt. At vero vidimus illum à Deo esse ordinatum, vt Israelitas praeseruaret à malo tam corporali, quam spirituali. Vnde liquet, quod eius dispositio sit ad misericordiam inclinata,

inclinata, & ad vitas hominum quibus ex officio præest conseruandas. Hinc ergo dicit Rabi Tedacus, vbi de quatuor angelis loquitur, qui præfecti sunt super quatuor ventos in die & in nocte, quod Michael, qui est ex parte clementiæ & miserationum, constituatur præfectus super ventum Orientalem vsque ad dimidium diei, & vsque ad mediam noctem. Atque hinc est, quod venti huiusmodi obseruantur esse tam salutares, de quibus, & præcipue de vento Orientali dicitur, quod subsolanus ratione suæ temperiei humido & calido innato simillimæ, aquas reddat claras & puras, atque boni saporis, aerem purificet, atque salubrem ac serenum faciat, præseruet corpus in sanitate, & talem reddat spiritum eiusdem, qualem & aerem mundi maioris, videlicet serenum, salutarem, & subtilem; nam aerem suo afflatu formis bonis & vitæ quam necessariis gratum reddit. Est igitur Michaelis afflatus (qui nihil aliud est quam spiritus solaris) vitæ beneuolus, vtpote qui dispergit seminaria solaria vbique per spiritum aereum, quibus nutriuntur vitæ creaturarum per viam inspirationis, & virtute vocis illius desistunt prauis angelis à malis suis halitibus seu ventis, quibus inficiunt aerem ad vitæ ruinam & destructionem, vt ex loco superius ex Apocalypsi citato declaratur. At si spiritus supremi placitum sit creaturam in iracundia sua pro peccatis castigare, tunc desistit bonus hic angelus à beneuolis suis afflatibus, locumq; dat vltoribus, qui seipsos in aere dispergentes illum inficiunt, & vel lædendo arbores vel fructus & pecudes famem inducunt, vel corrupendo aerem, vel pecudes, vel nutrimenta pestem vndiq; disseminant, vel tempestatibus horrendis tam in terra quam mari derelictos destruunt. At vero Michael in quo nomen Dei est, & cui sigillum Dei viui committitur, clamat hisce dæmonibus, infestantibus, (vt in loco superius ex Apocal. allegato declaratur.) *Nolite nocere nec terra, nec mari, nec arboribus, quousq; signemus seruo: Dei nostri in frontibus eorum.* Vnde fit vt in peste non omnes morti & destructioni destinentur, & Lot cum fidelibus suis inter cæteros Sodomæ & Gomorræ à tempestate sulphurea fuerit præseruatus.

Concludimus igitur quod Sol ideo sit plaga microcosmi Orientalis, quia in Archangeli Michaelis cura & præsidio est, & ideo est in eius præsidio, quia vitæ microcosmicæ sacrariū est, quæ à Sole impluit, cuius actus & anima vitæ seminaria impluens est mundi anima in Sole inhabitans, cui (vt declaratur) plaga orientalis & ventus eiusdem subiiciuntur. Vnde vt magnus obseruatur esse inter cor & Solem consensus, vtpote qui ambo sunt vitæ fontes, & animæ vtriusq; mundi receptacula, (sed ille microcosmi oritur ab illo macrocosmi, cum macrocosmi filius sit microcosmus) necesse est vt igneus spiritus qui cor incolit, à spiratione Michaelis icaturiet, vtpote qui est vitæ mundanæ fons, in quo est verbum Dei inscriptum, quod est lux vera mundi, primum à patre in tenebris latente effulgens, & omnia vitæ beneficio informans; de qua in discursu nostro metaphysico & cabalifico abunde egimus.

CAPVT IV.

De materia seu substantia vitæ humanæ, quid sit, vnde oriatur, & quomodo ad vitæ sustentationem assidue in laeuum cordis Thalamum introducatur, & ibi chimia naturali operetur.

Am vero postquã de metaphysico substantiæ viuificæ actu seu origine prima locuti sumus, restat vt ipsam vitæ essentiam, abditamq; eiusdem substantiam delineemus, quatenus ipsa in rerum vniuersitate consistit, hoc est vt naturæ illius occultæ & inuisibilis subiectum demonstremus, qd est vitæ creaturarum initium atq; pabulum, cuius successione & complemento contineatur vita cuiuslibet viuientis: Aristot. vocat istiusmodi naturam principium & causam motus & quietis in re naturali, cui primario & per se hoc est non per accidens inest. At Cicero ipsam definit *Vim quandam motus in corporibus necessario cientem.* Alij ipsam dixerunt *Vim quandam occultam, non quidem sensu sed intellectu sensibile, ita à Deo instinctam, vt cuiuslibet rei naturali, nempe elemento, animali, vegetabili, & minerali suppeditet essentiam & quaslibet vires naturales.* At vero veri Philosophi in mystica rerum naturalium Anatomia certiores, istius substantiæ viuificæ naturam stilo altiori & liquidiori exprimere solent, Scribentes eam vim quandam esse infinitam, ex similibus similia procreantem, cunctas res generantem, augentem alentemq; elementorum ligamentum, commiscendi virtutem, quæ in qualibet re huius mundi sublunaris elementorum mixtiones efficit, formamq; sue speciei congruam imprimit, per quam res vna in regno natura ab alia distinguitur atq; segregatur, quare omnium dicitur in se habere nomina rerum. Nullius est coloris, & tamē colorum omnium particeps est, & eff. c. trix, nullius etiam ponderis aut qualitat. is, omniū tamen qualitat. rerumq; fecunda genetrix, imo vero tam mirabilis est huiusmodi natura, vt in hoc hesitarint veteres, An Deus sit natura, vel natura Deus. Vnde concluderunt: Deum esse naturam naturantem, hoc est lucem increatam, in qua est vita, & naturam non Deum, quam ideo naturatam seu creatam distingarunt spiritum humidū intellexerunt, qui mediante sua luce increata existit. Quemadmodum igitur in tractatu nostro præcedente de spermate diximus, qd illud ex semine tanq; forma cælesti, & spermate q; substantia elemētari sit creatū, ita etiā dicimus, qd internum naturæ viuificæ sit ignis purus cælestis, qui est lucis increatæ thronus, eius vero externū sit spiritus æthereus, qd est spiritus increati diuersoriū, atq; aer sublunaris est cōe vtriusq; vehiculū. Hinc ergo erat qd veteres dixerint, *Naturā Deum, Deum naturam,* videl. qm Deus inest in natura humida, cui inseruit loco vitæ, vnde Mer. Trif. *Naturam in ipsa diuinitate cōsistere* affirmavit. Et Pimand. 1. alibi dicit, qd *naturā humidā foueret verbū.* Qd qdē à S. Script. sensu minime discrepare videt, in quo inuenim⁹. Quod

Arist. lib. 2. Phys.

Cic. 1. 2. de nat. Deor.

Ars Chim. c. 4.

Pimand. 3.

Pimand. 1.

Quod verbo Dei firmati essent cœli, (hoc est spiritus humidi fabrica) & spiritu ab ore eiusdem omnes virtutes eorum. Ex quibus sat liquido constat, quod omnis forma & omnis anima à S. Sancto deriuentur, Nonne etiã in mundi fabrica dictũ est, quod spiritus Dei ferebatur super aquas, (hoc est spiritum humidũ, igneum ei vigorem imperientem,) vnde videmus, q̄ primordialis spiritus mūdani forma, à spiritus diuini radiatione promanet, cuius præsentia creatus est. Atq; ita natura humida dicitur creatura, sed forma prima informans est virtus lucida Tetragrammati, quam Cabalistsæ & Hebræorum Doctores angelum Metatron vocarunt, (quem animam mundi dixerunt) in quo nomen Iehouæ inest, hoc est eius verbum, quod est lux increata. Atque hinc est, quod in multis sacrorum Bibliorum locis videmus, angelum quandoq; Iehouam dici, hoc scilicet respectu formæ suæ increatæ, & quandoq; nomine angeli appellari, respectu eiusdem externi, q̄ est spiritus creatus; Ob hanc ergo causam Rabi Breseth formas omnes in aere natantes angelos vocauit, vtpote quæ more angelorum vitam lucidam à Deo immediate accipiunt, earum vero externũ à natura cœlesti humida contrahunt: Hinc ergo erat, quod philosophi species naturæ duas posuerint, videlicet: materialem, quam dicunt principium motus passiuum, quippe qui patitur se informari, atq; hoc est illud q̄ Merc. Trismeg. intelligit per naturam humidam & formalem, quam naturam agnoscunt esse nobiliorem, vtpote quæ informat naturam passiuam. Vnde eam principium actiuum nuncupauerunt, estq; hoc idem quod Merc. Trismeg. intellexit, per verbum naturæ humidæ astans, quod illam naturam passiuam fouebat. Nonne est hoc idem q̄ innuere videtur D. Petr. 2. & 3. vbi dicit, quod cœlum & terra ex aquis & per aquas facta sint mediante Verbo, & D. Iohan. Per illud omnia facta sunt & sine illo nihil factum est quod est factum. In hoc ergo principio actiuo est verbi seu spiritus diuini præsentia, quem supra per angeli Michaelis seu Metatroni internum significauimus. Hinc ergo Merc. Trismeg. Patrem omnium intellectus vitam & fulgorem existentem hominem sibi similem procreasse dicit, & à D. Ioh. accipimus, quod Vita sit à Christo. Et idem Mercur. dicit, Animam esse in corpore, Mentem in anima, & in mente Verbum. Deum vero eorum patrem asseuerauit. Vnde concludit, quod Verbum sit imago Dei, mens Verbi, anima mentis, spiritus animæ, & corpus ipsius spiritus, sequitur ergo quod purissima materiæ portio sit aer, aeris anima, anima mētis, mētis deniq; Deus. Vnde Deus circa omnia, mens circa animam, anima circa aerem, aer circa materiam versatur. Hæc ille. Ex quibus sat lucide explicari videtur, naturam cœlestem esse Verbi vehiculum, vt & aer naturæ cœlestis receptaculum, mediante quo in corpus introducit, vbi tēdit tam ad viuificationem quam ad generationem.

Concludimus igitur, quod illa naturæ portio, quæ passiuæ seu humidæ dicitur, sit spiritus cœlestis, quæ alio nomine humidum radicale vocant Medici, at vero ignem diuinum in illud agentem, calidum innatum dicitur, & ignem inuisibile, à quo Zoroaster & Heraclitus Ephesus cuncta esse genita docuerunt: estq; hic ignis spiraculi vitæ efficacia, quod Deus rebus creatis fertur inspirasse, quando dicebatur in mundi generatione, *crecite & multiplicamini*. Virtute cuius afflatus sese cunctæ res multiplicarent. At vero, quia Deus tabernaculum suum in Sole posuit, iuxta Psalmistæ regij sententiam; (nam nihil est in firmamenti circulo, q̄ maiorem Dei similitudinem præse ferat, quã gloriosum solis lumen, cum quælibet res tantum sibi Dei vindicet, quantum habet luminis) inde concluderunt Philosophi mundi animam in Sole esse collocatam, q̄ animam (vti supra explicatum est) per angelum Metatron seu Michaelis Solis præsidem intellexere Cabalistsæ. A solis ergo myrothecio occultissima Michaelis operatione, quotidie per ignea Solis spiracula disseminantur huiusmodi scintillæ seu semina phæbea in hunc mundum inferiorem, quæ à solis vasis interioribus tanquã sperma masculi à suis vasis seminariis in vterum mundanum aerem videlicet emittuntur, & in momento emissionis cum humida ætheris natura, seu spermate passiuo semiscent, non aliter quam sperma masculi illo femina, pro vehiculo vitæ. Vnde luculenter à sapientibus explicatur, quod aer huiusmodi seminariis solaribus vndiq; impleatur: Vt mare quoddam magnum pisciculis minutis.

Iam vero declarandum est nobis, quomodo in corpus humanum alliciantur huiusmodi seminaria solarum, mediantibus quibus viuit homo, dicunturq; à Sapiente Sol & homo, hominem generare. Ignis igitur hic inuisibilis, natura hæc actiua, omnia vita imbuens, omnia pullulare faciens & vegetare, in suo spiritu proximo & magis digno natans, atq; iterum hi ambo à cœlo in spiritum sublunarem seu aerem, hoc est in generali suo vehiculo, prolapsi, vndiq; huc atq; illuc venti Orientalis afflatu feruntur, omnibus præsentes, omnia fouentes, & nectare quasi vitæ inebriantes. Sic Deum in cœlis & in terris vbiq; præsentem & assistentem habemus, in throno videlicet & tribunali suæ ancillæ naturæ altissimo & profundissimo sedentem, & omnibus assistentem, sic panem nostrum quotidianum, sic Verbi benedictionem, sic vitæ pabulum quotidie haurimus: Nam cum iuxta illud Parmenidis axioma, *natura naturæ latet*, vitæ virtus in cordis meditullio sita, vi quadã magnetica suum simile sibi attrahere gestit: Hinc ergo est q̄ ille autor in naturæ mysteriis inspector profundissimus, in huiusmodi cadat admirandi sententiam. *O Natura cœlestis veritatis naturas Dei nutu multiplicans*. Et iterum: *O Natura fortis, natura vincens & superans, suasq; naturas gaudere faciens*. Hæc est illa natura spiritualis & spiritualis, cui Deus posse dedit supra ignis violentiam, &c. Quibus innuere videtur, quod mediante hac natura cœlesti, spiritus vitalis & flamma in eo inclusa augeantur & multiplicentur, cum virtute eiusdem non modo vitæ, sed & generationis fructus in infinitum producatur: Imo vero maiora mysteria in vnione ignis vitæ humanæ; seu naturæ microcosmicæ, cum igne cœlesti, seu natura actiua macrocosmi reuelantur, cum nexu huiusmodi vniuersa mundi, natura cum illa hominis communicationem habeat, mediante qua in magia naturali stupenda præstare queunt; Ratio autem qua vitæ humanæ appetitus, in sibi simili nempe naturæ mundanæ attractione completur, est cor quod per partes suas tam simplices quam organicas operari

rari solet. Nam ex simplicibus fibris utitur omnium generum, ita ut rectarum contractione, obliquarum vero & transversalium dilatatione cor aerem caeleste vitae pabulum secum trahentem ex pulmone per arteriam venosam & eius ramos attrahat & fugat in sinistrum suum ventriculum, qui aer cum thesauro suo caelesti, & diuinitate induto, per valvulas duas mitrales (foras apertas, intus clausas) introductus, chimia naturae ita preparatur, ut eius impurum & fuliginosum a subtili separetur, & via qua prius in sua substantia grossa inspirando est introductum, expirando expellitur, separatio autem huiusmodi fit eodem modo, quo in chimia periti Oleum seu essentiam ex vegetabilibus mediante scilicet vase refrigeratorio, quo purum oleum in puriori aquae portione reuelatur, grossiorque aquae portio tanquam inutilis reicitur, vel potius ut essentia aromatum mediante aqua extracta a suo menstruo seu vehiculo aquatico superfluo separatur in Balneo Mariae, Refrigeratorium autem seu Balneum hoc tepidum est ipsum Pericardium, cuius portio semper aqua impletur in qua natarum cardis seu Alembici naturalis profundum, in quo extractum huiusmodi perficitur. Subtilis vero aeris portio spiritui caeli igneo (qui est materia vitae) vehiculi loco inseruit, ut & ille rationis, & ratio mentis est receptaculum, atque hoc confirmatur huiusmodi Merc. Trismeg. sermone. *Mens in ratione, ratio in anima, anima in spiritu seu aere tenui, & spiritus in corpore, spiritusque per arterias sanguineas diffusus animal vndique ciet, hoc est mediante igne caelesti a quo pellitur atque exagitur.* Et alibi dicit, *quod Deus versetur circa omnia, mens circa animam, anima circa aerem, aer circa materiam.* Preparatione ergo huiusmodi facta, separando scilicet grossum a subtili, quo agens illud internum liberius in suo spiritu agat & moueatur, quod in cordis sacro collectum est & expurgatum. Per valvulas alias tres semilunares, intus apertas, extra vero clausas in aortae seu arteriae magnae thecam (quae est vitae sanctuarium) imponitur a quo ad vitae & generationis functiones apte perficiendas, vndique per corpus vniuersum dispergitur: Atque ex huiusmodi substantia essentialissima fabricatur homo internus, ut ex quatuor elementorum subtili externum fieri in tractatu nostro de semine satis superque est explicatum.

Piman. 10.

CAPUT V.

Quomodo tres sint cordis motus seu actiones, qui tribus macrocosmi regionibus respondent.

VT tres numerantur in macrocosmo proprietates, secundum tres ipsius regiones, videlicet *angelica*, quae est intelligere, & secundum mentis diuinam placitum agere, *caelestis*, quae Deo sic iubente, viuendi potestatem largitur creaturis, & *elementaris*, in qua corpora simplicia ordinatione diuina disponuntur, ita etiam obseruamus in microcosmo actionem esse triplicem tribus illis mundi regionibus correspondentem, *intellectualem* scilicet (quam & *animalem* vocant Medici) caelo angelico, *vitalis*, caelo aethereo, & *naturalem* illo sublunari seu elementari, verum enim vero tam Medici quam Philosophi, actiones has tres tam in macrocosmo in proprietatem duplicem restrinxerunt, quarum illa quae ad regionem vtriusque mundi summam attinet, *voluntariam* vocauerunt, inferiorem vero (quae tam circa regionem in vtroque mundo vitalem, seu caelestem & naturalem, seu elementarem versatur) *involuntariam* nuncupauerunt. Ex quibus in primo loco elicere fas est, quod ut Deus mediantibus angelis agit in caelum & elementa originaliter, & secundum voluntatem suam, quae nolentia volentia, hoc est inuoluntarie actus a Deo ordinatos recipere & secundum eos mouere coguntur, ita etiam quae a microcosmi mente suprema in summa ipsius regione ordinantur & aguntur, ea voluntaria ideo dicuntur, utpote a principio & actu primo procedentia, & consequenter non inuoluntaria, quippe antequam nihil erat praesistentia. Vnde sequitur, quod nihil sit, quod actiones diuinas cogere possit. Vnde concluduntur esse voluntariae, & non inuoluntariae: Tales ergo sunt actiones supercaelestes & diuinae in macrocosmo, & tales illae intellectuales & animales a mente deriuatae in microcosmo, videlicet voluntariae & non coactae, sic enim in macrocosmi naturalis summitate primum mobile situm videmus, cui voluntas refertur, utpote quod mouetur secundum voluntatem diuinam, mediantibus eius ministris, at vero omnes caeli aetherei creaturae, motu violento & inuoluntario ab huiusmodi voluntate circumuoluuntur, atque iterum elementa atque elementata ad caelestium motum rapiuntur. Vnde tam motus & actio caelestium quam elementarium rapiuntur & feruntur ad motum voluntarium primi motoris, vnde & inuoluntarius dicitur eorum motus & actio, pari etiam ratione obseruauerunt Medici & Philosophi, ad intellectus motum & citationem vitales & naturales actiones in homine vires suas accepisse, & virtute motus mentis nolentes volentes torqueri & exagitari. Vnde concluderunt illi, actiones huiusmodi esse voluntarias, utpote non suo proprio, sed magis occulto & excitato motu citatae, non aliter quam in macrocosmo stellas & elementa a suis intelligentiis moueri & agi dicuntur, quarum actus internus seu primus motor est DEVS.

Hinc ergo respondetur (ni fallor) ad illud dubium inter Principes medicorum & philosophorum agitatatum, videlicet an cerebrum vel cor in generatione sit praefendum, in quo Aristoteles & reliqua Peripateticorum schola strenue defendit: Cor primum in generatione obrinere locum, quibus apponitur Hippocrates, Cerebrum primum in generatione membrum esse asseuerans, atque hanc suam opinionem experimeto quodam fulcire videtur, quoniam videlicet caput pulli in ouo primum apparuisse obseruauit: atque Isaacus huic Hippocratis opinioni adstipulari videtur, quatenus hominem arbori inuersae similem, & per consequens cerebrum radici eiusdem simillimum esse existimauit: At nos aggrediemur hanc Hippocratis sententiam ideo

Gal. loc. aff. de diff. Sympt. Auicenn. prima primi. doct. 6.

ideo statuminare, quoniam sine questione certum est principium principiatio tempore esse preponendum, at cerebrum est receptaculum actionis voluntariæ, quæ actionem inuoluntariam (qualis est illa cordis) nõ aliter præcedit, quam Deus creaturam, aut primus actus motusve, actus & motus secundarios: A voluntate ergo præcedente procedunt omnes actiones voluntariæ, utpote quæ compelluntur mouere ad instantiam voluntatis præcedentis, at voluntarius motus à cerebro descendit & motu inuoluntario cor & hepar circa functiones suas mouere facit, non aliter quã ad motum primi mobilis (cui refertur cerebrum) spheræ inferiores motu quasi inuoluntario ab oriente nempe in Occidentem moueri vel torqueri solent. Sed ad rem redeamus.

Actionem istam inuoluntariam in corde (quam vitalem vocant) in motu triplici, tribus mundi maioris regnis seu cælis correspondente, consistere fecerunt, quorum primus tantum in cordis dilatatione consistit, in qua actione spiritus in corde passionibus bonis afficitur, cuiusmodi sunt lætitia, spes & aliæ, & huiusmodi sympathicæ passionibus voluptate plenæ, ad cælum microcosmi empyreum seu intellectum tendunt, vltimus in actu opposito videl. in contractione tantum consistit, in qua actione spiritus vitæ destinati passionibus malignis perturbantur, videl. metu, tristitia, &c. Atq; huiusmodi passionibus antipathicæ vexationibus onerata cælum microcosmi elementare tenebrosis mutationibus obnoxium respiciunt: Medius vero inter hæc duo extrema motus tam in contractione quam dilatatione consistit, cuius actio de utroque extremo participat; nam dilatatione vitæ suæ pabulum haurit cor à mente, non aliter quam Sol à Verbo & contractione illud dispergit ad inferiora, per diastolen ergo trahit à Deo vitæ beneuolentiam, se dilatando, & per systolen eam cum inferioribus, & partibus naturalibus communicat, se ipsum contrahendo, sed de his in capite sequenti (Deo volente) latius agemus.

Auic. De
medic. Cor.
c. 7.

CAPVT VI.

De actionum in corde inuoluntariarum mysteriis, & quomodo ex iis triplicem hominis angelum eorumq; naturam elicere possimus.

Admiranda sunt actionum cordis inuoluntariarum mysteria, si rem paulo accuratius, & nucleo-tenus explorauerimus: nam si in priori loco solam cordis dilatandi dispositionem contemplati fuerimus, ab effectu percipiemus, eam solummodo circa beatitudinem supercælestem versari, cum mediante ea spirituales quasi cordis oculi aperiantur. Cor (inquam) spirituale seu medullium potius cordis à tenebris dilatatione respiciens, visione supercælesti gaudet, hoc sursum diuinam diuinæ mentis ideam speculando gestit; atque huiusmodi contemplatione vniuersam vitam humanam ab inferioribus ad superiora allicit, & sic totus homo à cacodæmonis curis ad boni angeli fœlicitatem rapitur, & in sublime tollitur, utpote mediante cuiusmodi cordis actione Diui Ioannes & Paulus in tertium quidem cælum fuere rapti, vbi se res mundo minime reuelandas vidisse fatentur: Nam spatiosa cordis solaq; dilatatione, spiritus cælestes vitæ in corde inclusi, libertatem suam requirunt, fratres cælestes vndiq; in aere vagantes visitare fatagunt, in quorum lumine non modo animæ fontem, sed etiã in eo mentem, & in mente verbũ, & in verbo ac per verbũ Deum Patrem vndiq; gratiarum choro, atq; archangulorum famulatione stipatum intuentur, & intuitu illius rapiuntur: quod etiam confirmare videntur verba hæc diuini Synesij de mente loquendo: *Inest tamen, inest aliquid lucis operis oculis; inest etiam iis qui huc dilapsi sunt, in cælum reuocans quadã vis, cum fluctibus emersi vitæ sanctum ingrediantur, itur ad regiam parentis, Beatus qui post labores, post acerbis terrenas curas, ingressus mentis vias, altitudinem vidit, diuina resurgente luce.* Et alibi: *Ex bonorum perenni fonte conceptis suppliciter precibus, ad parentem ascende, neque cunctare, terra terrena relinquens, mox vero iuncta cum patre dea in Deo exultabis.* At vero hæc cordis dilatandi virtus, ab effectu comprobari videtur, quippe mediante illa introducuntur passionibus bonæ & animo delectabiles, ratione visionis illius occultæ ad gaudium & beatitudinem tendentis, quæ licet homini spiritualiter videnti propter carnis suæ umbraculum, decerni nequeat, tamen spiritus eiusdem internus aspectu exultare videtur, vnde fit vt hanc cordis actionem subsequantur lætitia, spes, confidentia, amor, misericordia & humanitas, quæ actiones sunt piæ, placidæ, & diuinitati proximæ; De huiusmodi ergo cordis dilatatione sentit Salomon, vt & de contractione eiusdem, in his verbis: *Exaltatio oculorum est dilatatio cordis, lucerna impiorum peccatum, ac si dixisset, exaltantur spirituum cælestium in corde contentorum oculi ad Deum dilatatione cordis, at vero contractione eiusdem, lucerna eorum est peccatũ, hoc est tenebræ & error.* Vnde etiam dixit Deus; *quis iste est qui applicet cor suum vt mihi appropinquet: qui quidem sermo in hunc sensum conuerti potest. Quis est ille qui virtute & timore mei, & spe, & charitate, & lætitia ita cor suum adaptabit, vt ad mei visionem attingat? nam passionibus, & habitibus bonis dilatatur cor, malis vero & impiis constringitur; Hinc inquit David exultando: *Paratum cor meum Deus, paratum cor meum, cantabo & psallam in gloria mea.* Hoc est, dilatatum est cor meum, & dilatatione paratum est, vt visione tui, qui es gloria mea, canam & exultem; hic ergo adest spirituum lætitia propter cordis dilatationem, quæ à mentis diuinæ intuitu orta est, mediãte qua & vniuersus corporis spiritus reficitur: Vnde dicit Sapiens; *Cor gaudens exhilarat faciem, at in mœrore animi deiecitur spiritus;* quod quidem in hunc modum interpretari potest, Cor dilatatum exhilarat spiritum, per gaudij inuisibilis visionem; at contractione cordis producit mœror, & tristitia, quæ spiritus vitæ opprimunt, Pietas etiam,*

Synes.
Hymn. 1.
Ibid.

Prov. 21. 1.

Iere. 30. 23.

Psal. 107. 1

Prov. 15. 13

fides, & religio producuntur in cordis dilatatione; nam ignis vitæ è spiritu suo in corde fixo visionem mentis & gloriæ ipsius summa cum voluptate prospiciens, redditur humilis, pius & iustus: vnde dictum est:

Eccl. 1. 18. Religiosus custodiet & iustificabit cor, iucunditatem atque gaudium dabit: Hinc ergo ait Sapiens amoris virtutem hoc in loco ex cordis dilatatione arguens: *Qui timent Dominum preparabunt corda sua, & in conspectu illius sanctificabunt animas suas,* vbi per timorem Domini, non illum seruilem, sed amorem cum reuerentia intelligit: quas pias animæ passiones à cordis dilatatione proficisci, etiam agnouerunt Ethnici. Porro pro fidei productione dicit Euangelista: *Non turbetur cor vestrum, creditis in Deum, &c.* Ac si diceret: Non contrahatur in vobis cor vestrum, quia creditis in Deum; nam fides atque spes proueniunt à cordis dilatatione, charitas etiam est passio pia, quæ prouenit à cordis dilatatione. Vnde inquit Apostolus: *Deus vnusquisq; prout destinauit in corde suo, non ex tristitia & necessitate, hilarē enim datorem diligit Deus.* Hoc est cor dilatando, & hilariter ipsum Deū seu mentem summā respiciendo, non illud contrahendo, & luctu & tristitia secreta, hoc est cum voluntate mala dando. Porro etiam in actione huiusmodi cordis bona loquuta est Ruth: *Inueni gratiam apud oculos tuos Domini mi, qui consolatus es me, & locutus es ad cor ancilla tuæ;* Ac si dixisset: Domine mi, locutione tua ad spiritus vitæ meæ seu animæ meæ, spes & lætitia mihi producuntur: Hæc igitur est pia illa cordis dispositio, in qua liberrima facta est communicatio, inter spiritus cœli humanos, & illos mundanos, mediantibus quibus spiritualis est ad maiestatis diuinæ obiectum prospectus, atq; etiam vitæ cœlestis seminaria in macrocosmo atque illa cordi in microcosmo adhærentia vnita sunt, de qua quidem dispositione sentit Psalmista dicens: *Ponite corda vestra in virtute eius,* hoc est, pādite & aperite corda vestra, vt exultetis in Domino: Ex quibus quidem videmus, quod actio cordis in dilatatione, sit bonarum atq; piarum passionum origo, quoniam mediante ea spiritus cœlestes in cordis thalamo ad vitæ beneficium conclusi, per copiosam cordis dilatationem reficiuntur, visione mentis tam macro quam microcosmicæ, qua à terrestrium perturbationibus, curis & vexationibus, ad cœlestium & supersubstantialium cōtemplationes, hocq; raptu quasi diuino sursum rapiuntur: & in extasi huiusmodi iucunditatem haud exiguam persentiunt, imo vero quandoq; & huiusmodi cordis actionem passi sunt Paulus & Iohannes in instanti, quo in tertium vsq; cœlum rapti mirabilia inibi & ineffabilia viderunt. Hanc ergo talem cordis actionem sequuntur passiones bonæ, videlicet gaudium seu lætitia, amor & charitas, fides, spes, misericordia, humanitas, pietas, humilitas, &c. quæ omnes ad Deum & diuinitatem tendunt, & inter virtutes numerantur; visio vero, mediante qua huiusmodi passiones bonæ, licet non semper, corpori conspicuæ redduntur, est illa animæ, seu spirituum vitæ, cuius sedes est in corde, Animæ vero oculus quo Deum intuetur est mens humana omni corporis labe & cōtagione libera, cui Dei idea non aliter adhæret, quam radius Solis soli, aut imago rei speculo, mentis vero aspectus est ratio, eiusq; visio est intellectus: Accidit ergo nōnunquam, harum passionum nonnullæ vt proueniant hominibus peccato inquinatis, videl. gaudium, lætitia, spes, amor, humanitas, &c. Sed in his visio quæ est causa harum passionum propter corporis tenebras animū aggrauantes non decernitur. At vero in viris Sanctis & Prophetis, visio illa beata sepicule reuelata est, vt & in Paulo, Iohanne, Elia, Ezechiele & huiusmodi aliis, quod quidem non accidebat, nisi præparatione conueniente præeunte, vnde requiritur, vt ille qui visionē Dei distincte videre desiderat, sanos habeat oculos, quibus recte aspiciat, sanos autem oculos habere dicuntur, quibus mortalium cupiditatibus purgata est anima, ab iisq; remota: Nec quidem recte spiritualiter quis aspicere potest, nisi in Dei lumine cōtemplationis suæ oculos figat, videt ergo per illam cōtemplationē, quanta sint gaudia, quanta lætitia, quanta serenitas, & quanta iucunditas. Sanitas facit illam securam, aspectus rectam, visio beatam: quare ipsa ab omni fæce libera, maculisq; diluta, tunc quidem se in seipsa libentissime tenet, & nihil sibi metuit, aut vlla culpa sua quicquid agitur; Et tunc ingenti quadam & incredibili lætitia vel fiducia pergit in Deum, id est in cōtemplationē veritatis. Sic anima prius sanatur, sanata cordis valuas apertas inuenit, per eas egreditur eius aspectus seu visio, egressa ad obiectum diuinum introducit, introducta reficitur atque recreatur.

Vt autem anima seu spiritus vitæ (mediantibus illis intellectualibus) habet suas affectiones, quibus exercetur, circa virtutes, ita etiam ei adsunt quandoque passiones iis contrariæ, vtpote quibus perturbatur & vexatur, atque huiusmodi dicuntur spiritus vitia seu passiones animam deprimentes. Atque vt passiones animæ bonæ seu virtutes à cordis dilatatione oriuntur, ita etiam passiones eius malæ seu vitia à cordis contractione tantum prouenire solent, videlicet tristitia, desperatio, metus, odium, inuidia, ira, furor, verecundia, &c. nam vbi cor magis ad contractionem quam dilatationem declinat, ibi spiritus nimium in cordis abyſſo incarceratur, ita vt rarissime ad mentis diuinæ visionem perungere queant, vnde melancholica, furibunda, mæsta vitæ anima, ad inferiora respicit, vtpote cui ad superiora occluditur via, & multo magis ad illa suprema, Dæmonum visiones habet, de visione diuina priuatur: atque ita illa huiusmodi passionibus percita, cacodæmonis naturam non aliter affectat, quam in beata sua visione naturam angelicam induere solebat, vtpote quæ gratia diuina iam orbata, tenebrarum gustare amaritudinem videtur, & dæmonum elementarium rabiei subiici, ventis hypochondriacis, & fluctibus auræ turbulentis vibrari atque exagitari, mania, infania, timore, tristitia, desperatione, furore, & similibus, affligi, & visionibus falsis atque præstigijs deludi solet. Hinc dicitur: *Dabit tibi cor pauidum & deficientes oculos, & animam consumptam mærore, & eris vita tua pendens ante te, Timebis nocte & die, & non credes vitæ tuæ:* Hoc est propter defectum visionis veritatis, qui fit ob cordis contractionem, huiusmodi vitia erronea animam tuam vexabunt. Vnde Iob dicit:

Spiritus

Spiritus meus in me angustatur. Et Psalmist. regius ait: *Spiritus meus consumitur & similis sio descenditibus in sepulchrum,* hoc est spiritus meus est tenebris obductus; Quare & Sapiens dicit, quod *via impiorum sit tenebrosa, & nesciant ubi corruant,* vnde aliter reperimus: *Deficit anima eorum & ad mortem vsque lacesita est.* Et Mercur. Trismegist. sic loquitur: *Anima natura rerum bonique conscientia, orbata oculis corporeis, sese passionibus implicat: Anima cacodæmonis ritu corrupta seipsam ignorans, abiectis corporibus, monstrisq; deformibus seruit, corpus suum v. l. ut onus infestum circumfert, non presidens corpori, sed ob ignorantiam subiugata.* At vero Diuus Iohannes huic morbo remedium huiusmodi affert: *Ne turbetur cor vestrum, creditis in Deum, &c.* Vbi infert, quod fides cor dilatando sit causa curationis istius passionis; tristitiam etiam produci huiusmodi actione docet Evangelista in his verbis: *Sed quia hæc locutus sum vobis, tristitia impleuit cor vestrum,* peruersitatis etiam & obstinationis est causa, vnde dictum est: *Cor Pharaonis est induratum & non audiuit eos sicut preceperat Dominus,* hoc est, non ei erat fides nec obedientia. Huius autem animæ erroris ratio est, propter visionis suæ impedimentum; nam cæca est propter cordis oclusi tenebras, & videre non potest, sed & hoc ex multis sacrarum literarum locis colligitur: *Occæca* (inquit DEVS) *cor populi huius, ne corde suo intelligat.* Et alibi: *Omnes viderunt eum & perturbati sunt, &c. & cessante vento magis plus inter se stupebant, erat enim cor eorum occæcatum,* hoc est veritatis visionem videre non potuerunt propter cordis contractionem. Et alibi: *Populus hic labiis me honorat, cor autem eorum longe est à me.* Et alibi: *Non sicut Deum gloriauerunt, aut gratias egerunt, sed euauerunt in cogitationibus suis, & obscuratum est inspiciens cor eorum.* Et alibi: *Secundum duritiam tuam & impietatem cor, thesaurizas tibi iram in die ira & reuelatione iusti iudicij Dei.* Ex quibus sat euidenter explicatur, quod passionibus hæc, videlicet, timor, error ob visionis defectum, tristitia seu mæror animæ, desperatio & diffidentia, spirituum angustatio, animæ tenebræ, eiusdemque defectus delusiones præstigiôsæ, peruersitates seu obstinatio, cæcitas, separatioq; eiusdem à diuinis contemplationibus, procedant ab actione hac terra atq; infausta cordis, videl. diuturna eiusdem contractione, hoc est, vbi magis ad contractionem quam ad dilatationem inclinatur, vnde factum est, vt vitæ spiritus sit tenebris obductus, & de rebus diuinis recte iudicare nesciat, iuxta illud Sapientis; *Corpus quod corrumpitur aggrauat animam, & terrena habitatio deprimit sensum multa cogitantem, & difficile estimamus quæ in terra sunt, & quæ in conspectu sunt inuenimus cum labore, quæ in cælis sunt autem quis inuestigabit, sensum autem tuum quis sciet nisi tu dederis sapientiam, & miseris spirituum tuum Sanctum de altissimis, &c.*

Iob. 21. 4.

Prov. 4. 19.

Iud. 16. 16.

Pisan. 10.

Iob. 4.

Iob. 16. 6.

Exo. 10. 19.

Isaia 6. 8.

Marc. 6. 52.

Marc. 7. 6.

Rom. 1. 21.

Concludimus igitur, quod passionibus primis à cordis dilatatione ortis, spiritus ætherei in corde adherent supercælestibus, vltimis vero à cordis contractione deriuatis, sublunaribus vicini sint facti: Sic etiam naturam cælestem de natura quandoque empyrea, & nonnunquam elementari participare pro libitu cernimus, cuius spiritus si deorsum descendat, prauis dæmonibus se permiscet, at vero regna supercælestia visitans de natura angelica participat. Hæc eadem est ratio inter vitæ spiritum in homine, & eius spiritum intellectualem, in cerebro, ac illum naturalem in hepate; nam vt vitæ spiritus inuisibiliter viuificat, sic ille naturalis in hepate visibiliter vegetare facit. Vnde denotatur, eum esse ex parte carnis & regni elementaris: Actio vero illa cordis, quæ est in medio inter hæc duo extrema, est illa quæ æqualiter participat de vtroque extremo, vt vitæ solummodo necessitati inseruiat, atque hoc in opere est ratio medij ad vtrumque extremum, videl. naturæ cæli medij seu ætheris ad illam cæli empyrei seu angelici naturam, atque iterum eius respectus ad naturam elementarem: A cælo ergo supercælesti spiritum intellectualem trahit, pars ætherea in se animam vitalem habet, & in aere sublunari vehitur, cum sua anima supercælesti, & tandem in corpus opacum ad hominis compositionem integram includitur. Hinc ergo est quod motu cordis, quod est spiritus medij sedes, Diastole nempe se dilatata anima, vt sibi simile tam rationale à cælo empyreo vbique in aere vagans, & vitale à suo regno æthereo, hoc est, à superioribus (quæ actio cordis dilatatione completur) quam eiusdem systole mediante qua contrahendo impurum à puro separat, sibi indefinenter alliciat. Vnde liquet, quod vitæ actio imiteretur actionem animæ mundi, seu emanationem primariam à Iehoua quam veteres (in Theologia periti occulta) mundi animam & messiam vocauerunt, hoc est, virtutem Tetragrammati, quam Cabalistsæ fecerunt angelum Metatron seu Michaellem, qui imperium habet in angelos malignos, qui inimici sunt vitæ humanæ: Dilatatione ergo organi sui principalis, attrahit anima amicitiam & vitæ atque rationis dotes à cælo, videl. mediante motu Diastole, vt follis aerem sibi attrahit, quo igni tabescenti vitæ pabulum præministrat; succedente quo ipse semper in suo vigore ardeat, vbi homo flans est instar animæ vitæ, folles agitati assimilantur pulmonibus, & aer in folles attractus, est idem specie cum illo in pulmones attracto, vt ergo aer à homine mediantibus follibus attractus, nutrit ignis externi & artificialis flammam, ita etiam & aer similis à corde mediantibus pulmonibus attractus, præseruat vitam & successiuo supplemento succurrit ignis vitæ internæ & naturali flammæ, vegetatione & conseruatione cuius homo in suo viuendi statu pergat & progreditur. Est ergo anima in huiusmodi vitæ motu internum agens seu principium formale quoad nos, vt & eius agens internum est mens seu verbum. Causæ instrumentales sunt cor & pulmo, causa materialis est aeris pars essentifica, effectus vero est vita, vnde sequitur, quod motus inuoluntarius Diastole dictus per organi sui dilatationem alliciat Dei beneuolentiam, (quæ teste sacra Scriptura, est vita & esse,) & systole contrahendo expellat inutilia aeris introducti, non aliter quæ ignis flamma sibi elicit purum ab eo aere à follib. sibi afflato pro suo nutrimento, impurum vero & superfluum in forma fumi inutilis expellit: Cor igitur in primis est curandum, quemadmodum nos docet

Sapiens

Prov. 4. 23.

Sapiens in huiusmodi sermone: *Omni custodia conserua cor tuum, quia ex illa vita procedit.* Hinc igitur explicatur magnum in natura mysterium, videlicet quod in huiusmodi vitæ motu à pulsationis natura commensurato necesse sit vt fiat æqualitas, non aliter quam cælum æthereum videmus æqualem inter illud empyreum & elementare situm habere, cum ab huiusmodi qualitate consistat vitæ & elementorum temperies. Nam si huiusmodi motus æqualitas corrumpatur, aut in suo pulsu deficiat, necesse est vt etiã error fiat in ligamento quatuor elementorum, quod est quinta essentia, vtpote quæ in sua natura conuenit cum omni qualitate elementorum, & consequenter pacifice cum illis viuit, & in pace concordi ea adinuicẽ ligat: nam fortitudo vitæ est tam inæquali lucis sibi similis attractione, quam in superflui tenebrarum naturæ suæ oppositarum expulsionem: vnde fit vt debilitata systole, & in statu suo natiuo manente Diastole, natura oneretur superfluitatibus; nam hic est superfluitatum introductio fortis, earum vero expulsio debilis, ita vt licet calor naturalis sit in suo gradu naturali, tamen vapores fuliginosi & inanes Orthopnæam & Dispnæam producere, & præternaturaliter agere solent, atque etiam tam in his quam sine his febres excitantur, propter putredinem contractam ab aere corrupto & inutili, & inani in corpore manente, qui expelli debet per expirationem, qui sua spissitudine præfocare quasi & vitæ commodos meatus obturare solet, atque etiam sua natura inutili facile ad corruptionem vertitur. Hinc pulsum æqualitas cum celeritate, propter angustationem & compressionem in obturatione, hinc febrium & morborum acutorum siue putridorum seu contagiosorum origo atq; initiũ, quod quidem ad hunc vsque diem non perceperunt Medici: Nam vbi vis expulsiva non est in igne cœlesti vitæ, ibi Michael, qui vitæ est Princeps, & malignorum spirituum expulsor, dominator quiescit (voluntate diuina) à suo officio, propter hominum peccata, vnde demones naturæ vitæ contrarij, qui in aere superfluo & minime vtili (hoc est in agis inani) habitant, possessionem tenent in spiritum humanum atque ita difficultatibus respirandi, & febrilibus affectibus, aut aliis morbis secundum ventos & elementa prauis dæmonibus magis conuenientia autores fiunt. Hic ergo est actionis vitæ, seu cœlestis inæqualitas, quæ cum sit in æquilibrio à natura tam in macro quam microcosmo disposita, necesse est, vt si ab huiusmodi natura decedant in homine, vt vitæ habitus non naturaliter, sed præternaturaliter se habeat in homine, porro etiam si motus systole longior & diuturnior sit in suo tempore quam diastole, sequitur, quod prauis spiritibus & vitæ aduersarij magnum habeant dominium in tali ægroto; nam parum vitæ pabuli attrahitur, at multus aer superfluus retinetur cum spiritibus suis, tenebrarum filiis, & per consequens vitæ & luci contrariis. Atque huiusmodi naturæ sunt morbi frigidi vt plurimum, imo vero morbi mixti & melancholici: Vnde euidenter est, quod motus cordis ad exactam vitæ sanæ dispositionem tendens, debeat esse æqualis in Diastole & Systole, cuius media est illa inter illos duos motus quies, quæ ad cœli medij naturam refertur, vtpote in qua est æqualis portio humidi radicalis & calidi innati, in quorũ æqualitate consistit vitæ Sabbatum seu quies, vt systole ad cælum æthereum seu elementare spectat, & Diastole ad illud supercœleste seu empyreum (à quo spiritus intellectuales descendunt) se dilatat atque extendit, mediante quo motu lux Dei intellectualis, & naturæ spiritus viuificus alliciatur atq; attrahatur in cordis thalamum. Diastole ergo in sua fortitudine, officio suo fungitur Michael in prauorum & inutilium spirituum expulsionem à cœlo humano, qui sine eius assistentia damnum inferrent vitæ, & functionibus eiusdem. Diastole autem vires viribus via naturali iungit, hinc natura sua natura gaudet atq; exaltatur, hinc animalis vita continuatur & præseruatur, affert atque introducit Diastole materiam confusam & incultam in læuum cordis ventriculum, Systole purgat ac præparat, & tandem fæces densas expellit, quies vero inter hæc duo materiam probatam & purificatam tanquam vitæ functionibus cõmodissimam retinet. Atq; exacta hæc naturæ operatio in motuum horum æqualitate consistit, quæ etiam & elementorum concordiam denotat, & firmitatem nexus naturæ, quæ fit per istam vitæ virtutem à cœlo deriuatam. At vero si adsit inæqualitas in huiusmodi motuum progressu, elementorum quoq; inæqualitatem, atq; nexus istiusmodi naturalis violationem arguit; quam infirmitates sequuntur, quæ nihil sunt aliud, quam intemperies ab inæqualitate motus.

Gen. 2. 7.

Hic vero quæstio oriri potest, vtrum in vitæ initio Diastole an vero Systole locum priorem sibi vendicet? cui quidem dubio respondere possumus, hocq; non inconsulte, quod Diastole in vita sibi præminentiam vendicet, quoniam necesse est vt attractio fiat, priusquam vlla fiat expulsio, vel priusquam vlla expulsio esse possit, probatur hoc ex dictis sacrae Scripturæ, vbi reperimus: *Deum in faciem Adami terrestri, inspirasse spiraculum vitæ, qui inde factus est in animam viuentem.* Vnde patet quod prior erat inspiratio & pulmonis eleuatio, quam exspiratio seu pulmonis depressio, atque consequenter quod motus Diastole prior esset in suo actu quam ille systole: nam necesse est vt folles prius recipiant aerem, quam eum expirare queant.

Observationem autem quandam de vita seu morte in extremo infirmi periculo notabilem ex horum cordis motuum indifferenter ad inuicem se habentium actione collegimus: Nam tam ego quam & alij animaduertimus, in extremo mortis periculo, & in vltimo quasi suspirio, quod si inspiratio seu motus Diastole sit longus, & ille systole curtus valde sæpe viuit pariens, vbi morbus est ex calidi innati defectu. Cuius rei ratio in promptu est, videlicet quia calor natiuus in corpore ægroti adhuc relictus fortiter agit in sui similis ad se attractione, & ab ipso sic attracto in tantum multiplicatur atq; reficitur eius deficiens vigor, vt prauis spiritibus vitæ oppositis resistere iam valeat, atque ita ad pristinam sanitatem plerumque restituitur. At vero si motus systole, quo exspiratio fit, sit longus & Diastole curtus & subitaneus, hoc quidem est maximum mortis indicium, quoniam calor natiuus iam debilis, vires suas adhuc magis in forti superfluatorum expulsionem

sione expendit & consumit, & propter debilitatem suam in attractione nihil quasi cęleste sibi rapit, quo reficiatur & augeatur: vnde fit vt paulatim extinguatur. Hinc etiam oritur duplicis respirationis ratio in Melancholicis: quoniam scilicet aer seu ventus fuliginosus inspiratus non totaliter exspiratur, vnde plenam inspirationem impedit, quare cogitur natura vim atque actionem suam reduplicare; Sic etiam videmus, quod repleto ventriculo flatibus, alimēti deglutitio impediatur, vnde fit vt bis vel ter deglutiedum sit, priusquam victus per cęsophagum ad ventriculi fundum mediantibus fibris rectis deduci queat.

Super hæc deniq; fundamenta considerare firme possumus, primum, quales sint angeli illi qui vim habent in hominem internum, similiter quot sint, atque quæ sint illorum officia, de quibus in libello præcedente de spermatis mysteriis, atque etiam in tractatu nostro Genethliologico (de quo in technica microscopi historia egimus) abunde loquuti sumus, vt igitur videmus in corde tres actiones versari, quarum superior tantum in dilatatione consistit, media in dilatatione & contractione simul atq; infima in sola contractione, ita etiam facillime decernendum est quamlibet harum actionum respectum seu relationem habere ad tres mundi regiones, videlicet. Emphyream seu supercęlestem, Ætheream seu cęlestem, & elementarem seu sublunarem; nam passiones piæ atque bonæ & iustæ (quæ à cordis dilatatione producuntur) ad naturam angelicam spectant, & consequenter ab angelo superfatali mentis custode, cuius mansio propria est in regno supercęlesti, subiiciuntur, mediante quo, (teste Iamblico) nos agimus talia, qualia hic adducit in Iamblic. mentem, atque eatenus nos gubernat, quoad sacri præfecti dominium pro dæmone commutemus. Tunc angelus hic Deo cedens vacat ab opere, vel conducit ad idem. Porro etiam actiones vitæ commodæ (quæ ab æquali cordis dilatatione & contractione simul tanquam organis excitantur) ab angelo Olympico seu fatali (dominium habente in mundo cęlesti) procedunt primitus: atque hic angelus subiectus est angelo illi qui mentis est custos. habetq; non aliter curam animæ seu vitæ, quam eius superior est mentis director. Vnde dicit prædictus Iamblic. (nō nisi vnicum dæmonē hominis interno male attribuens) *hic demon fuit in exemplari antequam in generationem anima laboretur, quem cum primum anima ducem accepit, astat ipsi dæmon, expletor subinde vitarum, animamq; descendente alligat corpori, commune eius animal ipse curat, vitam animæ propriam dirigit, & quodcumq; ratiocinamur, exhibet ratiocinandi principia, agimus talia qualia adducit in mentem, gubernatq; nos, vsque sacris operibus expiati Deum subeamus pro dæmone ducem, &c.* Et certe actiones posteriores, primario seu mentis angelo agnoscimus rectissime à Iamblico ascribi, Sed vt immediatus sit etiam vitæ custos hoc profus negamus, quoniam diuersas esse nonnunquam videmus vitæ & mentis actiones, vnde anima media à Platonicis dicitur mentem negligere, & animæ animali seu naturæ sublunari adhærere: Quod si non nisi vnicus angelus & menti, & animæ, & spiritui attribueretur, sequeretur operationes vnus & alterius semper esse consentaneas, quod quidem falsum esse nos docet experientia, vtpote demonstrans, Tristitiam, lætitiā, spem, desperationem, inuidiam, odium, omnino esse opposita, quorum vnica actio, videlicet dilatatio à natura supercęlesti, contractio vero à sublunari deriuatur. Concludimus ergo alium esse mentis angelum, alium animæ, sed ipsum animæ angelum dicimus non aliter illi menti subiici, quam anima ipsa menti, cuius est vehiculum; Et quamuis angelus cęlestis seu dæmon Olympicus illum habeat mentis angelum pro suo principe, tamen nonnunquam suo principi inuenitur rebellis & peruersus, iuxta illud: *Ecce qui seruiunt Deo Iob. 4. 17. non sunt stabiles & firmi, & in angelis suis reperit Deus prauitatem.* Hinc ergo Platonici agnouerunt in hominis interno tria, videlicet mentem quæ est eius supremum, cęlo Emphyreo correspondens, medium vero spiritum, animam vitalem infimum cum supremo ligans, vnde & de vtroq; participat. Hanc autem portionem volunt ab illa suprema differre, vt vita ab intellectu in spiritualibus, & cor à cerebro in materialibus, quæ vasa sunt apta ad has duas cęlorum dotes recipiendas, etiam ab inferiori differt, vt cęlestia ab elementaribus. Infimum denique animam animale seu sensibilem vocant, quod à spiritu elementari conflatur: Concludunt ergo quod mens nunquam malo consentiat, errori semper resistat, & ad optima hortetur. At portio infima in malo, & peccato, & concupiscentia semper demergitur, & trahit ad pessima; nam de hoc sentiebat Paulus, quando dixit: *Video aliam legem in membris meis, & captiuantem me in lege peccati.* Mentem nunquam damnari dicunt, sed punitis sociis illæsam abire ad suam regionem, spiritum vero medium cum sit natura liber, vtrique extremo ad libitum adhærere posse credunt; aiuntq; quod si superiori hoc est menti constanter adhæreat natura illa media, illi tandem vniatur & beatificetur donec ad Deum tandem transeat, at si neglecta mente seu superiori ad inferiorem sibi portionem inclinet, deprauari asserunt & corrumpi, donec efficiatur malus dæmon. Ex quibus colligitur, quod naturæ horum trium vnus hominis portio sint diuersæ ad inuicem, & per consequens ipsas duces variarum conditionum ipsis præsidentium habere, quorum dæmonum ille qui inferioris portiois curam possidet, est pessimus, estque quasi nati malus genitus, vti superior bonus ipsius genius seu Archangelus nuncupatur. In infinitum possumus huiusmodi discurtium dilatare, tam amplius enim est eius disceptandi campus, at vero, quoniam alia nos auocant, cor quidem spirituale & eiusdem actiones relinquendo, de illo materiali verba licet pauca faciemus.

CAPUT VII.

De corde materiali, eiusdem instrumentis, & ratione nutritionis eiusdem.

ANatomia experientia docti obseruamus, quod vt sinister cordis ventriculus circa spiritus inuisibiles versatur, & ad illorum vitalium creationem intentiones suas totas conuertit, ita etiam ventriculi dextri officium est, non solum elementa cordis materialia fabricare, statuminare & reficere, verum etiam flabellum eiusdem condere, nutrire, & in statu salubri continuare: nam ille idem in corde motus qui ad cordis dilationem pergat, Diastole dictus, praeter spiritus aerei introductionem, sanguinem extrahit a vena caua, in dextrum suum ventriculum, in quo tempore quietis praeparatur atque attenuatur ille sic introductus sanguis, cuius pars densior & ponderosior per venae cauae ramulum ad cordis basin ascendentem quae coronaria dicta, ad substantiae cordis nutrimentum transit, mediante quo ramulo per vniuersum cor materiale, dispergitur sanguis venalis, ad nutriendum ordinatus, non aliter quam ex parte ei opposita ramulus ab aorta (priusquam a corde egreditur,) procedens, spiritibus vitae inuisibilibus, illud imbuit, hocque ad substantiae eiusdem viuificationem, vt ramus ille a vena caua illis naturalibus ad nutritionem destinatis: Tenuior autem sanguinis in corde praeparati atque attenuati portio, ad pulmonis seu cordis flabelli substantiae incrementum, & praeseruationem seu nutritionem per valvulas semilunares tres, mediante vena arteriosa transfertur in ipsius substantiam, in qua vndique se per ramulos seu riuulos dispergit. Atque hoc modo conditur atque reparatur organon hoc principale, cui in opere suo assistit pulmo. Cor ergo parat sibi alimentum tam spirituale quam materiale quo sustinetur, & in suo statu existit, instrumentisque seu foliis suis in suo esse praeseruat, sine quibus plane mancum & deficiens est in opere suo: His ergo vitae organis in integro suo statu persistentibus, tota machina microcosmica tam vitae spiritibus irrigatur, quam caloris natui radiis vndique viuificatur atque illuminatur, non aliter quam solis praesentia, qui a Deo haurit vt e fonte suum esse, quo vniuersus mundus sustentatur, trahit suam vitam, suum esse, suam lucem, suum spiritum, suum totum a Deo, & tum postea nutrit liberaliter omnia quae in mundo comprehenduntur: Vt etiam sol ille mundi visibilis (quem Plato vocat *visibilem Dei filium*) est exemplar filij eius inuisibilis, seu spiritus increati, & lucis seu emanationis, ita etiam & cor visibile habet & suum spirituale, ad cuius similitudinem formatur, inuisibile autem rei eius spiritum vocamus, in quo habitat anima, quemadmodum iterum in anima mens, & in mente verbum, vt cum Merc. Trismeg. loquat. Atque hinc est quod mystici Doctorum atque Theologorum Hebraeorum & Cabalistarum Doctores in hoc consentiant, videlicet quod omnes res inferiores sint representatiua superiorum, & vt fiat inferius, sic etiam agatur superius. At iam hoc in loco breuiter & quodammodo abrupte hunc nostrum de corde discursum dissoluemus, vt saltu leni ad cerebri mysteria transeamus.

SECTIO-

SECTIONIS I.
PORTIONIS III.
PARTIS III.

LIBER QUINTVS.

IN QVO CEREBRI SEV COE-
LI COELORVM IN MICROCOSMO
explicantur mysteria.

CAPVT I.

*Vbi Cerebrum in microcosmo tam in suo situ, quam vsu, cælo Macrocosmi Em-
pyreo comparatur.*

ERCVRIVS Trismegistus mentem agnouit esse animæ vitalis præsidem, vt & animam
cælestem seu vitalem eundem ait respectum habere ad spiritum elementarem, qui ei
subiicitur, quam illa ad mentem cui similem solet obedientiam præbere, Phorinus ergo
cum cæteris Platonis tria agnouerunt atque posuerunt in hominem internum, vide-
licet supremum, infimum, & medium, per supremum illud diuinum intelligunt, quod
mentem seu intellectum illustratum vocauerunt, atque hanc mentem superiorem ho-
minis interni portionem fecerunt. Quam Moyses per ipsum vitarum spiraculum à Deo

vel à spiritu eius in nos spiratum significare voluit; vt igitur in homine externo cerebrum tertium seu su-
preum locum sibi vendicat, quod osseo quasi lapideo munimento vndique circumsepatur, sic etiam ce-
rebri internum est mundus intellectualis, in quo mens & ratio regnant, non aliter quam verbum Dei atq;
eius creaturæ rationales angeli scilicet in cælo tertio seu supremo sedem habent, quod ideo intellectuale &
rationale à Beda, Isidoro, & aliis dicitur: Cerebrum ergo spirituale est quasi anima ad illud materiale, atque
vt in sacro scripto reperimus, *quod mons Sion sit rupes sancta in qua Deus habitat*, sic etiam intra mœnia huius ru-
pis eminentis Intellectus illustratus in suo spiritu empyreo sedem & dominium habet: nam vt cælum Em-
pyreum se habet ad illud cæleste atque Elementare, ita etiam cerebrum spirituale respectu illarum regio-
num spiritualium ei subdituram videlicet Thoracis atque abdominis considerandum est; Sic enim dicitur
Deum in cælo macrocosmi cælorum habitationem suam habere, sic mentem, seu vitarum spiraculum, in
regione microcosmi regionum thronum suum possidere, videlicet in totius corporis summitate. Quate-
nus ergo cerebrum spirituale est intellectus atque rationis sedes, eatenus certum est in microcosmo locum
illum ipsum vendicare sibi, quem spiritus cæli Empyrei in macrocosmo, præterea dicitur, quod Deus in spi-
rauerit in faciem Adami spiraculum vitarum non in pectus, seu ventrem, sed in supremam hominis por-
tionem, quam eligebat pro spiraculi sui diuini sede, quasi cælum cælorum antiquorum quod insidet ipse.
Ex his ergo sat liquido explicatum putamus, quod cerebrum non modo loco, sed etiam dominio & digni-
tate primas teneat tam in cor in media microcosmi regione consistens quam in hepar, quod est regionis e-
ius infimæ princeps, quatenus scilicet cerebri anima rationalis potestatem habet in illam tam vitalem, (cu-
ius palatium est cor) quam naturalem quæ in hepate regnat. Hinc igitur Merc. Trismeg. *Quibuscunque animis
mens præsidet suo illas fulgore illustrat, earum moribus malis resistens.* Vnde etiam alibi concludit, *quod anima mentis
præsentia destituta, nec agere quicquam, nec dicere potis sit.* Vnde liquet, quod, vt mens dignitate præcellit animæ,
sic etiam sequatur, quod eius diuersorium nempe cerebrum sit ei animæ multis gradibus anteponendum.
Ex quibus colligere fas est, quod cerebrum in microcosmo habeat eundem in sua dispositione respectum
quem cælum empyreum in mundo maiori.

Ps. 68. 34

Piman. 12.

Pim. 19.

Aa

CAPVT

CAPUT II.

*De plexu choroides mysterio, & de admirabili naturæ conatu in sanguinis materialis
& grossi in subtilem & spirituales reductione, quo docemur, quod eius co-
namen sit, res terreas in naturam cœlestem
reducere.*

A Natomix peritiores, obseruatione haud impertinenti instructi, plexum in cerebro choroidem seu choriformem (quem ob stupendam ipsius structuram Laurentius, rete *admirabile* nuncupauit, & Columbus *plexum reticularem*) ortum suum à rete mirabili ex pia matre texto habere dicunt, nam ex venularum & arteriarum textura labyrinthica per tenuis membranæ portiunculam excurrente componitur: quod autem ad eiusdem positionem attinet, membranam seu telam hanc in ventriculis cerebri anterioribus collocari docemur, in quibus super humorem limpidum in iis contentum, non aliter natat, quam cor in pericardii humore balneari videmus. Hunc autem plexum existimant esse ad expirationem, inspirationem, & afflationem in ventriculos anteriores utilem, mouetur enim cerebrum per Systole & Diastole non aliter quam cor; idque ad spiritus animales grossos adhuc & instar fumorem in hoc plexu contentos, coquendos, præparandos & alterandos atque attenuandos, priusquam perueniant ad sensum naturalem seu ventriculum tertium, in quo dictorum spirituum præparatio absoluitur & perficitur, vt ad ventriculum quartum seu vltimum traducantur: Concludit ergo inter alios Columbus, horum vsum ad spirituum animalium generationem præcipue esse destinatum, In libello huius secundo, vbi de sanguinis mysteriis egimus, videlicet in capitulo eiusdem, in quo Naturæ in microcosmo laboratorium chemicum cum suis vasis explicauimus, tria esse vasa seu organa euidentia demonstrauius, medianibus quibus succum semper purum ab impuro subtili modo & discernendo separat, & quodlibet massæ elementum ita segregatum, in proprium quoddam receptaculum transmittit. Horum autem vasorum vnumquodque operis dignitate super alterum habet præminentiam, videlicet hepar (quod est vas Alkimix naturalis secundum) super ventriculum, (qui est primum eius vas) & cor (quod est tertium eius vas) super hepar, & plexus huiusmodi choriformes (qui in supremo laboratorii naturæ loco habentur.) Nam ventriculus (qui est vas naturæ circulatorium, quod infimo seu visceribus non equinis sed humanis, cum suo subiecto purificando, imponitur,) est illud organum occultum, in quo prima fit alimenti puri chilosæ, ab impuro fœcæli extractio, quorum denique separatio fit in intestinis per filtrationem à messoraicis factam: non aliter quam circulatione in balneo præeunte, spiritum vini cum suo phlegmate à fœcibus eiusdem à chmico perito separatum & extractum videmus. Atque vt hanc aquam vitæ adhuc impuram & aquositate sua mistam videmus in vase secundo impositam, & ad balnei rorem expositam, quo purior adhuc spiritus vini à suo impuro & aqueo diuidatur, sic etiam & materia chilosæ per filtrum à terrestribus fœcibus diuisa, in vase suo secundo (quod est primo magis tenerum & delicatum) coquitur, mediante viscerum vapore hepar circumambiente, in qua coctione aquea massa ab illo aereo seu sanguineo secerñitur, & deorsum in mare vesicæ per renes expellitur: sanguisque grossus aeri grosso assimilatus, vndique per corpus ad membra eius grossa nutrienda transfunditur. Porro etiam ad exactiorem adhuc spiritus venæ ab aquositate sua purgationem, in vas tertium indendus est ille cæteris dignius, cor scilicet. Vnde per venam cauam ascendentem affurgens iste sanguis primæ præparationis, eius portio in dextrum cordis thalamum immittitur, vbi igne tertii regiminis calori solis assimilato circulatur, atque attenuatur in naturam magis igneam, vt ille sanguis sic purificatus, pro leui pulmonum pabulo inseruiat, & se habet vt purus spiritus vini visibilis, fæx vero aerea (quæ etiam huiusmodi elixatione attenuatur & purificatur) ad vasis nutrimentum, cordis scilicet, concurrat. Ex his igitur notandum est, quod fæx prioris operationis in ventriculo effectus est terrea, Cuius receptaculum est intestinum colon: fæx secundæ operationis (quæ in Hepate fit) est aquea, cuius receptaculum est vesica, & dicitur sanguinis serum, fæx tertiæ operationis est aer, & est utilis ad cordis substantiæ nutritionem: Denique sanguinis tam arterialis quam venalis portio depurata ascendit ad cerebrum, & plexus illos reticulares sua textura ibi constituit.

Hic autem cum diligentia obseruandum est, quod vt elementa vini naturaliter appetunt regionem ipsi à natura destinatum (quemadmodum in experientia à nobis comprobata, & in physica macrocosmi atque microcosmi historia explicatum est, vbi aquam super terram natantem, & aerem super aquam, & ignem super aere, & quintam essentiam, seu elementum cæli super ignem depinximus, quod etiam experimentum inclusum, cuius subiectum erat vinum, Regi nostro serenissimo, non sine magna eius admiratione quondam dedicaui) sic etiam pars sanguinis cælestis, tertiam & summam hominis regionem naturali inclinatione appetit, pars ignea regionem eius mediam tenet, & infima eiusdem regio comprehendit aerem; quare necesse est credere, quod sanguis tam venalis quam arterialis, qui ad cerebri plexus ascendit, sit valde subtilis & tenuis, & se habeat vt subtilissimus vini

vini spiritus, qui adhuc est visibilis, cuius pars aerea igneae naturae dat ei corpus, quam à venalibus ramulis accipit, & eius pars ignea aetherae naturae, est quasi eius anima: est ergo in huiusmodi plexu vena instar faeminae, & arteria instar masculi, quorum ad inuicem coitu nouus & spiritualis producitur partus, qui est inuisibilis, vtpote qui non nisi ad intellectus visionem pertingere queat, vti infra declarabimus. Concludimus ergo, quod istiusmodi plexus admirabiles supremum in laboratorio naturae vas denotent, quod sanguine subtilissimo venali, atque purissimo & tenuissimo arteriali impletum, in balneo Mariae, hoc est in aqua limpida, ventriculis anterioribus cerebri contenta, calori simplicissimo exponitur, virtute cuius spiritus sanguinis inuisibilis & occultus, à suo fonte extrahitur, & instar spiritus vini decies destillati euanescit ab oculis humanis, vt officio suo spirituali, spiritualibus fungere queat dominis, videlicet phantasiae, imaginationi, rationi & intellectui, atque vt pabulum inuisibile & ipsis conueniens praebere queat.

CAPVT III.

Quomodo mediante membrana choriformi, hoc est plexu & textura eius admirabili, non aliter generatio spiritualis & inuisibilis in cerebro sit facta, ad rationalium idearum conformationem, quam mediante plexu illo admirabili, qui fit à vasis seminalibus, à graecis Anastomosis dicto, generatio corporalis & visibilis facta est.

Dixit Hermes in tabulis suis Smaragdinis, *Quod est superius, est sicut illud quod est inferius, & viceversa.* Et Doctores tam Hebraeorum, quam alii in Cabala peritiores, Res omnes inferiores superiorum repraesentatiuas esse, & vti fit inferius, ita etiam superius fieri asseueranter dicunt. Sed & hoc verbis quidem expressis in sacris literis inuenimus quae sunt huiusmodi. *Per fidem agnoscimus quod semper ita actum sit cum mundo per verbum Dei, vt ex ijs quae videri non poterant, fierent ea quae possunt videri.* Quis etiam hominis seu infantis externum iconem seu visibilem, prius in eius interno seu inuisibili fuisse delineatum ignorat? Cum & hoc ipsum à sacris literis luculenter sit declaratum, dicentibus, *Massam meam vident oculi tui, & in libro tuo haec omnia sunt scripta, ex quibus diebus formabantur, cum nullum eorum adhuc extaret:* quibus declaratum est, quod imago visibilis rei corporeae fuerit prius inuisibiliter in suo spiritu depicta, antequam species visibilis appareret. At vero, heredes, videtur, quod huiusmodi effigies spiritualis in spiritu intellectuali fuerit delineata (iuxta illud praecedens *massam meam vident oculi tui, & membra mea in libro tuo sunt scripta, cum nullum ex ijs extaret*) priusquam aut cor, aut hepar fuerint formata, iuxta Hippocratis sententiam, nam vt mens diuina erat ante vitae anima, vtpote cuius praesentia illa vita existit, sic etiam spiritus Dei depingebat speciem humanam in spiritu mundano inuisibili, antequam visibiliter oculis appareret, vnde non inepte concludendum censemus, quod huiusmodi actio occulta & spiritualis in cerebro semper maneat, vbi parata est ad formas inuisibiles fingendas, non modo phantasticas & imaginarias, verum etiam essentielles & veras, quae inuisibiliter per arteriam magnam in vasa seminaria arterialia descendentes, efficiunt spermatis semen, quae est anima, seu internus generati homo: quod quidem & luculenter declaratur ex coitu illo Gennensi, vbi ex forti Mauri nigerrimi in lecti caelo depicti, atque in coitu conspecti imaginatione, infante & Maurum & nigrum à parentibus illis albicantibus procreatum fuisse obseruatum est. Vnde liquet, quod generati huius effigies, in spirituali vtriusque parentum cerebri officina primum inuisibiliter fuerit depicta, aut fabricata, priusquam in actum visibilem esset producta. Nonne etiam ad visiones & imaginationes fortes, tam in somno, quam in vigiliis videmus, quae à falso aeris per nares inspirati, aut ab illo aere in sanguine male temperato incluso, oriuntur? At qui mente & ratione est sanus, & sanas, veraces, atque diuturnas producit in cerebro ideas, quae Deo instar victimarum quotidie offeruntur, vitae & totius hominis regimen instituunt, & visibiles in procreatione carnali producunt effectus: De spirituali ergo huiusmodi generatione intelligi vult Sapiens vbi dicit, *Castae generationis immortalis est memoria, nam apud Deum nota est & homines.*

Ad Hebraeos cap. 11.

Ps. 139. 13.

Sap. 4. 1.

De generationis huiusmodi ergo spiritualis mysteriis, hic paucis agemus; quam in cerebro principaliter fieri supra declarauimus, videndum est ergo primo loco qualis sit inter organa generationis corporalis atque illius spiritualis relatio; Dicimus ergo, quod ad generationem corporalem, vasa spermatica bina tam in dextra abdominis parte, quam sinistra esse disposita, quorum vnum est vena alterum est arteria, cui respondent membranulae duae choriformes, ad quarum cuiuslibet compositionem concurrunt venula & arteria: quarum vna in dextra cerebri parte, altera in sinistra sita est. Porro ad generationem corporalem, plexus est factus admirabilis Anastomosis dictus, in quo vena cum arteria, & arteria cum vena textu admirabili ad instar telae seu hederae implicatur: Nonne etiam eodem plane modo videmus plexum similem Anastomosis dictum ex arteriae & venulae implicatione fieri, in huiusmodi membranulis binis? Tum postea in implicatione inferioris ad generationem corporalem destinata basi videmus esse vasa duo quae elaborantia seu epididimes dicuntur, vtpote quae concoquunt, & sperma cum semine mistum vniunt, & simili plane modo videmus, quod bini anteriores cerebri ventriculi, loco refrigeratorii coagulando inseruiant,

ne spiritus hi cælestes (qui quodammodo, licet inuisibiliter incorporari debent) in vanum euanescent, Hic ergo reales sensibilibus imagines imprimuntur, utpote ubi sensus communis tanquam speculum formasterum corporalium sensibus externis subiectas recipit. A testibus etiam in generatione carnali absoluitur spermatis perfectio, expurgando & separando grossam à subtili, sic etiam virtus æstimatoria in sensatis à sensatis elicere dicitur in tertio cerebri ventriculo, in quo spirituum præparatio absoluitur & perficitur, Denique sperma præparatione, elaboratione, & expurgatione sic perfectum & completum, per virgam virilem in vuluam muliebrem reconditur ad tempus à natura ei destinatum. Nonne etiam ratione pari per foramen quod inter nates adest emittuntur huiusmodi spiritus animales ita præparati in ventriculum quartum, qui situ est infimus, hoc est in memoriæ sellam quæ est quasi animæ thesaurarium seu potius myrothæcium in quo singula, quæ vel imaginando vel cogitando seu æstimando, imo vero & imperfecte ratiocinando agimus, coaceruantur? Atque ita in hoc memoriæ tabernaculo tanquam in vtero materno continentur huiusmodi conceptiones, donec maturæ sint, ut tum postea creaturæ huiusmodi spirituales ita maturatæ, suum subtile in occulta rationis & intellectus spiracula remittendo spirituales faciant regenerationem, ad imitationem finis vltimi in natura, in qua est vera & infallibilis visio, & istiusmodi infans tam purus est ut seipsum coniungat cum Deo. Vti infra declarabimus.

CAPVT IV.

De regeneratione spiritualissima, quæ producit infantes rationis & intellectus.

QVemadmodum intellectus & ratio dignitate longe eminentiores sunt sensu & motu, ita etiam necessesse est ut spiritus duplex vnus alio dignior, ad has duas animæ functiones præstandas requiratur, nam vnus se habeat ut anima ad corpus, alter vero ut corpus ad animam, nam ut sensus & motus sunt rebus corporeis proximi, utpote qui immediate circa corpora versantur, ita etiam & ratio & intellectus sunt spiritualibus supremi generis vicini, & in idearum speculationibus versantur: Ad sensum ergo & motum spiritus animales grossioris dispositionis requiruntur, ut & ad rationem & intellectum tenuiores & puriores. Ut igitur spiritus ætherei se habent ad illos empyreos & supercælestes, seu ut illi ætherei se habent ad illos æthereos, ita etiam & spiritus illi animales qui ad sensus & motus officia complenda operantur, se habent ad illos qui circa res rationales atque intellectuales versantur: Nam spiritus cæli in macrocosmo empyrei (qui & intellectuales dicuntur) ad spiritus animales in microcosmo respectu vtriusque puritatis referuntur; Hinc ergo liquet, quod integer spiritus animalis, seu sperma (quod est inuisibile) in plexu choroide præparetur, & in tertio ventriculo perficiatur, & in omni re assimilatur spermati visibili ad materialem generationem destinato, quod, ut est ex parte grossa, sperma dicta, & parte subtilissima semen nuncupata compositum, quarum illa ad corporis seu hominis externi, hæc ad animæ seu hominis interni constitutionem concurrunt, ita quidem sperma inuisibile seu animale ex spiritu grosso, qui magis circa sensus versatur, & illo subtilissimo (qui ad intellectus operationes tendit) conflatur. A sola ergo quinta essentia istius spiritus seu spermatis animalis excitatur ratio seu intellectus, & ab vtriusque simul exagitantur motus & sensus, sperma ergo motus & sensus à plexu choroide præparatur, & in tertio ventriculo absoluitur, & per foramen transiens à tertio ventriculo ad quartum inter nates, videlicet per anum totum hoc sperma animale immittitur, cuius spiritus pars magis spiritualis occultis organis separatur, & in memoriæ cellula reseruat, residuum partim ad sentiendi, partimque ad mouendi facultates producendas per nervos in vniuersum corpus diffunditur, nam spiritus in primis ad sensuum facultatem præstandam nervos adit penetrando, videlicet ad illos opticos videndi gratia, ad quintum nervorum par, audiendi causa, & ad tertium eorum par, quo gustus operetur, & sic in cæteris; Hinc etiam & motus & tactus cuiuslibet corporis membro elargitur, tam per dictos nervos & præcipue per sextum eorum par, (quod ad omnia Thoracis & abdominis viscera, tam sensus quam motus virtutem defert, quam med' ante nuca, cuius radix incipit in calami argutia, hoc est in posteriori ventriculi quarti angulo, quod autem huiusmodi spiritus ad sensum & motum destinatus, sit magis seruilis & inferioris conditionis, quam ille rationis seu intellectus, ex hoc luculenter delineatur, videlicet quia ratio in intellectus agentis lumine resplendens per medium quasi cerebri theatrum, in cathedra tribunali tanquam iudex erecta, imperat ut rex in suo regno, & de obiecto desiderato iudicat, an scilicet sit vitale nec ne? an odio prosequendum, vel amore afficiendum? spiritus vero communis locum nuntii supplet, qui rationis mandata mediantibus nervis deorsum ad musculos fert, & tandem muscoli spiritibus animalibus exagitati, & radiis intellectualibus quasi illuminati, mandata suæ principis seu reginæ perficere atque complere gestiunt; vnde evidens est, quod rationis spiritus sint digniores, cæteris, & eminentiam habeant non aliter in alias spirituum animalium species, quam spiritus solis in illos aliarum stellarum, vel elementum ignis dominium possidet in cætera elementa; Subtilior (inquam) & magis imperialis pars spermatis primi animalis, in memoriæ sacrum reseruat ad vsum rationis reginæ, atque pars ista in memoriæ arcu-
la occulta sic occlusa, iterum in sperma summi spiritualitatis gradus viis & modis abditissimis præparatur, prius-

priusquam in rationis matricem proiciatur, vbi tam diu retinetur & agitur, quousque ad partum matu-
rum & sanum reducat, hoc est à potentia in actum rationabilem producat, & pariat. Arque hoc mo-
do tres habemus in microcosmo generationes, quarum infima (quæ est carnalis) responder generationi e-
lementari, secunda, quæ est prima ex spiritualibus (quæ fit ex primo illo spermate animali, quod præpara-
tum est in plexu Choroide, ad sensus & motus procreationem destinata) responder generationi cælesti seu
æthereæ. Ac tandem tertia quæ oritur à spermate purissimo seu potius semine, & quasi pure ex illo secundo
extracto, & ad rationis & intellectus virtutes attributo, responder cælo stellato. Quomodo autem hæc vl-
tima generatio fiat, ne hominem quidem vnquam audiui, qui probabiliter iudicare potuerit, tam abdita
est illa, ac à sensibus humanis occulta. At vero si rem paulo diligentius cõsideremus, percipiemus quidem,
etiam istius tam spermatis vltimi, & magis sublimis ordinis conficiendi modum, tanquam rationis seu in-
tellectus coeundi & parturiendi iconem posse satis probabiliter coniecturari: Sed priusquam ad huiusce rei
probationem perueniamus, audiamus parumper quid dixerint Anatomistæ, cuius etiam rei & ego ipse, &
cæteri in anatomia bene versati, oculati sumus testes; de nonnullis organis in cerebro inuentis, quorum v-
tilitatem ad hunc vsque diem ignorauerunt anatomistæ.

CAPVT V.

*De organis nonnullis in Cerebro inuentis, quæ ad illa generationis Carnalis re-
feruntur: Et quomodo probabile sit, quod ad generationem
tertij seu supremi ordinis conse-
rant.*

In anatomia bene versati agnoscunt, & etiam nos experientia docti intelligimus, quod post fornacem in
extremo cerebro cerebellum versus, atque in posterioris ventriculi tertij partis finibus, nonnul-
la cernantur partes eminentes, testium seu testiculorum effigiem præ se ferentes. Vnde ab Anatomistis te-
stium nomen sibi non immerito vendicauerunt; Prope hos etiam testes duæ aliæ particulæ, illis paulo ma-
iores atque eleuatiores, se offerunt, quæ ob earum figuram clunes sunt appellatæ: inter quas foramen seu
aditus ille situs est, qui à tertio ad quartum ventriculum vbi est sedes memoriæ, conduit, atque hic meatus
ani nomine ob eiusdem similitudinem insignitur. In anteriori præterea testiculorum parte ad tertium ven-
triculum se porrigente, alia cerebri portiuacula se præbet, quæ muliebris pubis seu vuluæ imaginem non-
inconcinne imo vero pereleganter exprimit, porro etiam apud hoc corpusculum glandula visitur durius-
cula, colore à cerebri substantia diuerso, hoc est aliquantulum luteo, tenui quadam membrana obducta,
atq; hæc glandula torculari affigitur, & penis seu virgæ virilis figuram habet; quibus ex omnibus videre li-
cet, atque ita etiam à similitudine dicitur, quod circa eundem cerebri locum, omnia adsint generationis
membra, vel saltem membrorum genitalium effigies, videlicet testium, clunium, ani, vuluæ, & ipsius penis,
quæ non aliter hoc in loco inter se disponuntur, quam membra carnali generationi destinata in infima
corporis regione: Quod autem ad horum particularum ita in cerebro dispositorum vtilitatem attinet, in
hoc videntur autores discrepare, sibi que minime constare: Nam Columbus existimauit, penem à natura
ob vasorum diuisionem esse ordinatum: Alii vero sentiunt eum ideo à natura fuisse creatum, vt per eum tan-
quam obturamentum animales spiritus, seu sperma prioris gradus in ventriculum quartum includeretur:
Alii ad conseruandas memoriæ species &c. De cæterarum vero particularum vsu nihil omnino iudicare
potuerunt, & (ac si natura aliquid frustra fecisset) eas quasi inutiles fecerunt & superfluas; Ad vsum penis
iuxta Columbi sententiam quod attinet, certe eius figura, color varius, cum tenui membranæ obductio-
ne, ac tandem eiusdem torculari affixione, vsum alium occultum denotare debet, quam vt ad vasorum di-
uisionem & partitionem ordinaretur, aut vt loco obturamenti iuxta aliorum sententias inseruiret. Porro etiam
multis corporis partibus illud officium cernamus artificio ab hoc longe differente præstari. Porro etiam
cur tam in loco quam in figura & dispositione ita conuenit hæc particula cum testibus, ano, natibus, & vul-
ua etiam iuxta illa posita, nisi quod occultam habeant hæc inuicem, ad illa corporalis generationis instru-
menta relationem, non modo figura, verum etiam actione & proprietate. Aut cum cætera etiam mem-
bra ad dispositionem huius penis seu virgulæ ita disponantur, cur attribuitur vsus aliquis particularis
huic, & non illis, cum natura nihil frustra fecerit? Imo vero ego probabili demonstratione instructus, in
istam opinionem incidere coactus sum, videlicet quod tam nates quam anus, & tam testes quam virga
arcanam habeant in spirituali & rationali generatione virtutem, videlicet anus & nates ad secretionem
spermatis animalis grossi, ab eiusdem subtili, postquam illud sperma spirituale primi gradus in ventriculo
tertio esset completum, spissiorque eius pars ad sensum & motum per neruos & spinam medullam porri-
gitur, subtile in secreta memoriæ arcula reconditur & reseruat, quæ torculari contigua est, cui penis affi-
gitur; Vnde fortasse sperma hoc tenue seu intellectuale in testibus per secretos & inperscrutabiles meatus
penetrans in iis rite præparatur, ad torcularis superficiem conducitur, conductum à pene in vuluam pro-
iicitur

iicitur, atque ita fortasse proles seu conceptus rationales tam immediate, quam mediate hoc est à memoria promptuario hauriuntur. Vel, si totum sperma primum videlicet tam eiusdem subtile quam spiritum, ad sensus & motus actionem destinantur, tum licebit spermatis istius intellectualis originem à rete admirabili deducere, cum necesse sit, ut spiritus in eius plexibus elaboratus, sit eminentioris & dignioris naturæ atque proprietatis, quam ille, qui in plexibus choroidalibus attenuatur atque præparatur. Nam ut implicatio in membranis choroidalibus facta, ex venula & arteriola conflatur, ita quidem in rete admirabili non venula cum arteria, sed arteria cum arteria plexu admirabili implicatur; nam arteriolæ ex quibus contextitur, sunt ramuli seu surculi, ex Carotis ascendentes exurgentes, quæ vim atque texturam non nisi secundarium attribuunt choroidi: Ex quibus manifestatur, quod spiritus ex huiusmodi plexu exiliens dignior sit, atque generis nobilioris, quam ille ex plexu choroide elaboratus, cum ad illius compositionem merus spiritus cœlestis, hoc est vitalis, (cui spiritus intellectualis fortiter adhæret) concurrat, ad huius vero consistentiam spiritus sublunaris seu sanguineus, seu venalis cum cœlesti, hoc est vitali, seu arteriali conveniunt. Unde colligere fas est, quod sperma illud nobilissimum & igneum, solummodo dignum ut rationis seu intellectus radios suscipiat in plexu retis admirabilis præparetur, & per occultos meatus ad testes eleveatur, in quibus à vapore superfluo expurgatur (nam quo magis depuratur iste spiritus, eo clarior & perspicuior est eius hominis intellectus, eo efficacior & certior rationis effectus: Probabilitatis huius rei argumenta sunt varia, videlicet retis admirabilis situs, exaltata spiritus eiusdem proprietatis, implicationis anastomosis dictæ ad sperma fœmininum cum masculino permiscendum necessitas, generationis in homine triplicis observatio, Ac tandem effectuum genitorum diversitas. Ad retis admirabilis situm quod attinet, videmus quidem quod eius sedes sit immediate sub cerebro, unde fit, ut nisi cerebrum detrahatur, non appareat, quare patet, quod eius situs sit iuxta instrumenta hæc generationis, quorum pubes torculari affigitur, & consequenter cerebello est contiguus: Porro testes profunde immerguntur, & à rete admirabili non multum distant. Unde per meatus occultos mediante vi magnetica spiritus in plexu huius retis præparati attrahi possunt, & ab iis per penem in vulvam inferri: Deinde per exaltatum spirituum in huiusmodi plexu depuratorum puritatem denotare possumus, eos virtuti simplicissimæ & excellentissimæ inferuire, cuiusmodi est illa rationalis seu intellectualis, quæ taliter in microcosmo se habet, ut intelligentia angelica in macrocosmo, cui spiritus igneus seu Empyreus, qui est omnium purissimus, tenuissimus, & simplicissimus, respondet vel inferuit. Post hæc retis admirabilis anastomosis, seu implicatio admirabilis arguit ipsum altissimo negotio, hoc est spermatis excellentissimi præparationi esse à Deo & natura destinatum; nam ut in spermatis cum suo semine admixtione & præparatione pro generatione carnali & visibili, sit venæ cum arteria complicatio, sic etiam ad spermatis animalis productionem & mixtionem ordinatus est similis plexus, qui dicitur choroidalis, cuius operatione (testantibus Anatomistis) spiritus animales grossioris ordinis seu primi gradus procreantur, qui ab illis gradus secundi non aliter differunt, quam sanguis venalis ab illo arteriali, seu spiritus aereus (qui est grossus) ab illo æthereo, qui est subtilis, atque in huiusmodi spiritibus primi gradus, anima sensuum & motus latet, qui in quartum ventriculum migrantes, tam per nervorum paria quam per nucam penetrantes, & sensum atque motum procreant per uniuersum corpus. Porro etiam videmus & rete admirabile etiam huiusmodi sibi vindicare plexus, quare fabricæ ipsius natura denotat similem proprietatem cum cæteris plexibus præcedentibus: Nam si illud esset verum quod Anatomistæ affirmant, videlicet quod huius retis utilitas sola sit continere spiritus vitales à corde ad cerebrum ascendentes: Obiicere possumus, non ad illud opus requiri huiusmodi retis seu plexus dispositionem, cum videamus maiores longe arteriarum ramos, spiritus vitales, cerebro præministrantes, in cerebro undique dispergi, quare ad tale opus commune non requiritur plexus retiformis tam nobilis & insignis, tamque admirabilis. Columbus agnoscit, quod in arteriarum plexum retiformem conficientium finibus glandula penalis seu penis adsit, & alibi narrat, istum plexum ad torcular affigi, dicitque ex sua observatione huiusmodi plexum admirabilem ex quatuor arteriis constructum esse, atque alibi dicit, Hoc opus esse admirabile, & arte inenarrabili constructum opus ab artifice summo, cuius de sapientia providentiaque silere satius existimavit, quam pauca dicere, ac si inde arguere vellet, eius officium & proprietatem esse occultam, sibi que non reuelatam. Ex quibus colligere fas est, quod testiculorum contiguitas ad penem, penis affixio ad torcular, cui etiam & rete admirabile adhæret, & vulvæ adaptatio ad penem, admirabilem ad generationem intellectualem producant probabilitatem. Nam quid dicam? An rete admirabile ad solam spirituum vitalium conseruationem destinatur nec ne? cum vasa arterialia ubicunque per corpus dispersa hoc idem officium præstare soleant. At natura nihil frustra fecit; Cur ergo per plura conata est opus illud perficere, quod per pauciora ad finem optatum perducere potuit? Quid? An penis ad solam ventriculorum diuisionem, An testiculi & vulua in vanum conditi? Quorsum natium seu clunium effigies? Quid? An officium plane vanum & inane? nonne impium piis hominibus, & à virtute aberrans peccatum videbitur quæ in natura est? nonne accusanda fuisset natura, si ipsa, quæ prudens & oculatissima in hominis fabrica esset solet & debet, in substantia tam nobili quale est cerebrum tot imagines & figuras frustra efformasset? Fecit illa huiusmodi imagines in infima hominis regione, generationis gratia, Unde verisimile videtur illam huius-

huiusmodi imagines in cerebro etiam ob eandem causam produxisse, cum forma rei exterior interioris imaginem depingat. Sic enim DEVS per suas creaturas, hoc est per demonstrationem à posteriori declaratur, sic anima per suum corpus depingitur; nam vt superius saepe allegatum est: *Omnes res inferiores sunt representatiua superiorum, & vt sit inferius, sic agitur superius.* Vnde per superius cœlum & spiritum rei, per inferius eius internum seu visibile denotatur, nihil enim est externum & visibile, quod non habet suum simile internum & inuisibile, à quo procedit; nam (inquit) Apostolus: *Semper actum est in mundo per Verbum Dei, vt ex iis qui videri non poterant, fierent ea quæ possunt videri.* Denique ab effectu declarantur huiusmodi tres in corpore generationes: nam effectus spermatis corporalis est homo visibilis seu elementaris, effectus generationis inuisibilis primi gradus est phantasticum & in imaginatione depictum, cuius species per sensum tam interiorem quam exteriorem, atque etiam per motum vbique in corpus diffunditur, estque infans hic non aliter medium inter sensibile & intelligibile quam cœlum macrocosmi situm est medium, inter elementare & æthereum; nam generatum corpus est elementum: procreatum phantasticum materiæ cœli assimilatur; ac denique proles rationis seu intellectus angelicam in se habet compositionem: Sic elementum dissolutione in cœlum redigitur, atque natura cœli subtiliatione ac depuratione angelicam induit formam: non aliter quam sanguis grossus & elementaris hepatis cum primo illo & æthereo cordis, subtiliatione facit sperma animale primi gradus, perplexum illum choroidem qui fit ex vena & arteria: Atque hoc idem ad suum simile æthereum, per rete admirabile, subtiliatione in sperma spirituale gradus vltimi redigitur. Habemus ergo hic generationem sensibilem corpori attributam, habemus & illam phantasticam imaginationi assignatam, ac tandem generatio rationi destinata supremum sibi vendicat locum. Sed & hoc luculenter declarare videtur Mercur. Trismegist. in his verbis: *Idea corporis est aer, aeris anima, anima intellectus, intellectus vero DEVS, DEVS ergo circa omnia, intellectus seu mens circa animam, anima circa aerem, & aer circa materiam; per materiam prima generationis effectum denotat, per aerem phantasticam facultatem, in quo spiritu agit anima qua ad intellectum subtiliatione penetrat, qui ad ipsam diuinitatem pertingit.*

Ad Heb. 11.

CAPVT VI.

De oculi excellentia, & de notabili pupillæ mysterio.

QUANTA sit oculorum nobilitas, quanta illorum virtus, & quanta & quam multa mysteria in iis sint contemplanda quodque illi sint tam spirituales quam corporales, etiam à sacris Scripturis docemur: Imo vero non minor est in oculi natura differentia, quam inter panem hunc temporaneum, & illum spiritualem, qui est verbum; aut inter cœlum & terram: quod etiam ex Genesi cap. 3. 5, elicimus: Vbi dictum est, *quod oculi viri & mulieris erunt aperti. Eritis sicut Dij noscentes bonum & malum.* Num. 22. Et alibi: *Oculi Balami fuerunt detecti à Iehoua, vt videret angelum;* De huiusmodi etiam visione obtusa & perspicua loquitur Euangelista ex admonitione CHRISTI: *In parabolis loquor iis quia videntes non vident, &c. Oculi autem vestri beati quia vident;* Vnde liquet, quod oculi sint spirituales & corporales: *Pro. 4. 25. Hinc ergo & oculi ipsi Deo attribuuntur, non aliter quam panis angelis. Vnde dictum est; oculi tui & Iehoua ad rectum aspiciant.* Et alibi; *Oculi Iehouæ in omni loco sunt speculantes bonos & malos. Et Iob optime declarat, quales sint Dei oculi, Oculi Dei, (inquit) carnei non sunt, nec vident vt illi mortales. Et Psalmista dicit; Oculi Dei omnia vident, & nihil ab eis occultari potest.* Iob. 10. 4.

Quibus luculenter explicatur, quod omnia in mundo mysteria in oculi interni essentia comprehendantur, cum & ipsa cum Deo; cum angelis, & cum occultis etiam in spiritu mundano quibuscunque familiaritatem habeat. Nonne etiam in maioris mundi contemplatione videmus, duos in illo oculos omnem mundi visibilis massam omniaque eiusdem membra conducentes atque gubernantes, videlicet solem, quem Platonici haud inepte dextrum mundi oculum, vt & Lunam eiusdem sinistrum dicitur; Et tamen agnoscimus soli visibili inesse oculum mundi inuisibilem, qui & lux mundi inuisibilis à sacris Scripturis dicitur, vtpote qui statuit Tabernaculum in Sole: non enim est massa solaris quæ mundum illuminat, & omnia in eo contuetur. Sed est illa mens diuina, quæ descendens ex throno suo Empyreo, & supernaturali, in solis tanquam substantiæ dignioris meditullio Tabernaculum suum naturale constituit, ei vim videndi, illuminandi, atque viuificandi præbens. Simili etiam plane ratione non est oculus humanus qui videt, sed spiritus ille illustratus ab intellectu seu mentis empyrea sede rationis alis deorsum vectus, per organa visicalia, seu neruos opticos penetrat, & in orbis visionis descendit, atque in eorum meditullia, videlicet humores ChrySTALLINOS, tanquam sedes claritatis suæ magis commodas, palatia sua struit, à quorum centrīs per oculorum pupillas virtutem emittunt

emittunt lucidam, ad obiectum aliquod videndum, non aliter quam Sol mundanus suos radios ad terræ seu nubis portionem. Hi autem radii mentis fulgore inuisibili coruscantes, & è Christallini humoris centro foras exilientes, se paulatim & gradatim dilatant, non aliter quam duæ anguli lineæ ab anguli puncto progredientes ab inuicem tanto magis distare obseruantur, quo magis à centro in longitudinem tendunt. Vnde fit, vt horum ita eiactorum basis facta & terminata sit in obiecto viso, vt contus in centro oculi, atque hinc diuinitus speculari possumus, quod vt punctus, seu vnitas istius motus pyramidalis sit in humoris Chrystallini medio puncto, at vero vltima eiusdem multitudo est in obiecto viso: Sic etiam concluditur, quod agens primum in illo centro seu puncto, propinquissimam habeat cum Deo relationem, vt pote qui est vnus & monas, qui se immergit per emanationem suam in multitudinem, vt radius mentis hic à centro, seu medio puncto, seu pyramidis cono ad eiusdem basin, in qua quidem emanatione semper magis magisque se immergit in materiæ profundum, quousque ad pyramidis basin perueniat; Sic enim factus est mundus, & in eiusdem fabrica magis magisque profunde se immerfit spiritus diuinus à centro vnitatis in multitudinem mundanam. Vt ergo videmus in radiorum solarium emissionem quod in obiecto, vbi est pyramidis basis, radii superficiales concurrant, & reflectantur in basis centrum, vbi ambo extrema simul in media concurrentia, resistentia pari & æquali radiant directo motu ad solis centrum (qui motus dicitur pyramidis axis, hoc est linea formalis per pyramidis medium à basis eiusdem centro, ad ipsius conum tendens.) Sed & hoc confirmatur in eo, quod videmus in speculo concauo rotundo, omnes radios exteriores contrahi in centro, & per resistentiam eorum in eo per rectam lineam ab eo exilire videtur species integra visa; Eodem plane modo res se habet in radiis ab oculi centro ad basin & à basi per centrum eiusdem ad conum reflectentibus; quia quidem reflexione recta veritas de natura externa obiecti sensui visus declaratur, & hoc modo per nuntium spiritualem ab oculi centro ad rationis thronum motu seu reflexione quadam retrograda refertur illud veritatis simulachrum, de quo iudicat ratio, & secundum hoc vel odio vel amore, vel appetitu, vel fastidio, vel neutro instruit animam naturalem, & omnia per nuntios suos instruit corporis membra, vel ad euitandam rem visam, vel ad amore eam amplectendam.

Primum ergo sperma animale, seu spiritus animalis primi gradus, in plexu choroide præparatus, cuius est sensibus & motui interuire, est nuntius ab intellectu missus, ad faciendam huiusmodi inquisitionem, qui mandatum mentis conducit ad Christallinum oculi palatium, atque illud mandatum in hoc minori mundo est instar Dei verbi in mundo maiori, luce intellectuali & fulgore diuino vndique stipatum, quod est primus tam vitæ quam visionis actus, qui posuit in oculo microcosmico tabernaculum suum non aliter quam verbum Iehouæ in sole: sperma ergo spirituale secundi gradus seu depurationis est immediatum lucis seu fulgoris huiusmodi intellectualis vehiculum, quod non aliter super alas prioris vehitur, quàm spiritus cælestis seu anima super illas aeris seu venti: nam spiritus hic ex cremore spiritus vitalis abundanter in reti admirabili affluente atque natante extrahitur, qui cremor supernatans & inuisibilis depuratione factus, se habet ad grossum spiritum animale ut æther (in quo dotes supercælestes abundant) ad aerem: Nam in eo non modo vitæ, sed etiam intellectus fulgor dominium habet: Atque hæc est ratio, quod imagines in pupilla oculi viuæ & scintillantes conspiciantur, hoc est propter copiosam horum radiorum fulgurantium præsentiam, qui nihilominus obseruantur hominibus extremo mortis periculo propinquis, per tres dies ante obitum abesse & deficere, quod est certissimum apud medicos mortis securæ inditium, cuius quidem rei ratio in promptu est, videlicet quia ob naturæ debilitatem, facultas animalis spermata sua præparare ac depurare nequit, mediantibus quibus fulgor intellectualis ad Chrystallinam visionis sedem vehi atque conduci debet; Hoc etiam idem in causa est, quod externo & diuturno morbo laborantibus oculi acies sit tam debilis & obtusa, vt lucem intueri, aut solis radios tolerare non possit, videlicet, quia natura ægritudine debilitata non nisi tarde & debiliter in spirituum animalium consortione operatur: & consequenter fulgor mentis diuinus ad christallinos oculorum montes seu turres specularias non nisi parce emittitur: Vnde fit, vt ob animæ huiusmodi fulgidæ defectum teneres reddantur oculi & infirmi.

C A P V T VII.

De cranei mysterijs. Et de minicula illa in homine portione, a deo à philosophis mysticis decantata quam Luz appellarunt.

Non possum ego hoc in loco nonnulla caluarie mysteria præterire, primū enim obseruatione dignum existimamus, quod vndique sit constitutionis petrosæ, qua, tanquam arce lecura tenerrima cerebri substantia ditissima mentis & animæ sedes muniatur: Deinde, quod eius essentia interna sit quasi fuga dæmonum, cum experientia frequenti facti simus certiores, quod ille morbus Cacodæmonius Epilepsia dictus, seu potius dæmonium huiusmodi morbum inducens, mediante illius in potionibus seu electuariis vsu, seu eiusdem extracto arte chimica effecto & in aliquo conuenienti vehiculo administrato loleat expelli atque eiici. Porro etiam eius rasura vel portio quædam combustione in cineres redacta: febres

febres quartanas, quæ à pessimis malignorum spirituum obsidentium insultibus procreari solent, propul-
sare atque curare animaduertitur, quod quidem perficere non posset, nisi magna cælestium virtus atque ef-
ficacia huic parti petrosæ adesset, quemadmodum alibi latius explicabimus. At vero, quod ad Epilepsiæ cu-
rationem attinet, obseruatum est à nonnullis diligenter inquirentibus, quod in quorundam suspensorum
craniis (quod quidem in iis solummodo euenire & inueniri dicunt, qui morte violenta obeunt) crux quæ-

dam albicans in aliqua huius ossis integri particula reperiatur, istius quasi magnitudinis, quæ præci-
pue in se continet Epilepsiæ curandæ facultatem: atque istam quidem portiunculam magno pretio habe-
re solent, putantque virtutem haud exiguam, & proprietates abditissimas in huiusmodi osse transversali
comprehendi.

Porro etiam Philosophi in occultis naturæ mysteriis summo opere versati, de quodam osse in corpore
humano occultato mentionem fecerunt, quod ipsi Luz vocauerunt, de cuius interna proprietate ingentia
certe & stupenda declarauerunt veteres, Nam de eo hæc scribuntur: *Est in corpore humano os quoddam mini-
mum, quod Hebræi Luz appellant, magnitudine ciceris mundati, quod nulli corruptioni obnoxium, nec igne quidem vincitur,
sed semper conseruatur illa sum, ex quo velut planta ex semine in resurrectione mortuorum corpus nostrum animalerepullu-
lascet;* Concluduntque has virtutes non ratione sed experientia declarari, Et certe hæc est mirabilis illa in-
homine portiuncula, quæ à corpore humano nunquam discedit, & per id tanquam custos permanebit vs-
que ad vltimum diem.

Hæc vobis (lectores beneuoli) scribere in animum meum venit, quo intelligatis, non omnia homi-
nibus vulgariter intelligentibus esse nota, imo vero vt ipsi ingenue confitemini, plura esse hominibus oc-
cultis, quam ipsis ad hoc vsque tempus reuelata; In bonam ergo partem, & frontibus serenis, hanc meam a-
natomiam accipiatis velim, atque vt prius legatis, relegatis ac omnia punctim reputetis, quam temere &
inconsulte hos meos labores minime (vt opinor) leuiter respuendos, condemnetis, obtestor: Cum omnia
tam rationibus ex philosophiæ fundamentis depromptis, quam philosophorum & Theosophorum imo
vero & sacrarum scripturarum testimoniis comprobata habeatis, quæ à nobis sunt dicta & scriptis manda-
ta: Nec satis est dicere hanc nostram doctrinam ideo esse respuendam aut reiiciendam, quia noua videtur,
& ad hunc vsque diem minime aperta & diuulgata: quin eo magis iustitiæ trutinis ponderandam existima-
mus, quo philosophiæ atque medicinæ inter nos tractationem incertiorem esse & fallaciorem deprehen-
dimus, In tractatu autem nostro proximo, de morborum causis disceptante, hæc omnia speramus luculen-
tiora reddere, imo quidem tam euidencia facere, vt neminem credamus mente sana præditum de his
rebus amplius dubitaturum. Interea temporis vobis mentes sanas in corporibus
sanis ex corde precamur.

F I N I S.

DEUTSCHE
BIBLIOTHEK
DRESDEN
VERZEICHNIS
DER
BÜCHER
DIE
DURCH
DIE
GÜTE
VON
HERRN
VON
DRESDEN
ZUR
BIBLIOTHEK
DRESDEN
GEKOMMEN
SIND
VON
1700
BIS
1750
VON
HERRN
VON
DRESDEN
VERZEICHNIS
DER
BÜCHER
DIE
DURCH
DIE
GÜTE
VON
HERRN
VON
DRESDEN
ZUR
BIBLIOTHEK
DRESDEN
GEKOMMEN
SIND
VON
1700
BIS
1750
VON
HERRN
VON
DRESDEN

MONOCHORDVM MVNDI
SYMPHONIACVM,

S E V

REPLICATIO

ROBERTI FLVD, ALIAS DE
FLVCTIBVS, ARMIGERI ET IN
Medicina Doctoris Oxon.

AD APOLOGIAM VIRI CLARISS. ET IN MATHESI
*peritiß. IOANNIS KEPLERI, aduersus Demonstrationem suam
Analyticam, nuperrime editam,*

IN QVA ROBERTVS VALIDIORIBVS IOANNIS
obicctionibus, Harmoniæ suæ legi repugnantibus,
comiter respondere aggreditur.

Francofurti

Typis ERASMI KEMPFERI,
Sumptibus IOAN. THEODOR. DE BRT.

ANNO M. DC. XXIII.

AD CLARISSIMUM ET EXCELLENTIS-
SIMUM VIRUM

IOHANNEM KEPLERUM,
MATHESIS PROFESSOREM
CELEBERRIMUM.

QUOD litera tua (breui occasione data) tam subito ad meas per-
uenerint manus (Vir Excellentissime) letitia haud exigua sum
delibutus, gaudioq; in sperato perfusus. Nec quidem velim ex-
optata earum praesentia me ideo laetum atque alacrem emeruisse
intelligas, quippe ex quibus simul atque Apologia ipsis annexa
indignationem in me tuam publice excanduisse animaduertis;
imo vero in eo augetur & duplicaretur mihi maestitia, nisi te
in mea opera (minime ad hoc vocatum aut incitatum) digi-
tum, ad famae honestae violationem armatum, appetitu temerario immeruisse per sensis-
sem: Sed quia Apologia tua nouiter legati instar publici in lucem prodiens, suum dominum
in eo ipso mihi & mundo quodammodo excusare videtur, in quo ut ipsum acriter discursu
meo Analytico accusarem prouida me admodum rebat cautela, coacta urgebat necessitas.
Verum hercule te admirari dicis, quae me necessitas ad Discursui tuo Analytico responden-
dum redegerit, cum nihil sponderis, nihil rogaueris, nihil obieceris. Siccine, mi Iohan-
nes, nobiscum lucis? De coloribus adhuc me posse iudicare nescis? Aut de spiritu plane
insensili linguaeue contactui minime subiecto me conflatum censes, utpote qui duros ver-
borum ictus & flagrantia scripturae vulnera persentire nescio. At quis curiose arbitran-
do aut secum de hac re sedulo deliberando, virum, mentis lumine a deo exaltatum, scien-
tia mathematica nemini postponendum, variis animi dotibus per uniuersam fere Euro-
pam celeberrimum, & caelorum Harmoniam more suo mathematico diuinitus canentem,
in tantam moralitatis antipathiam incidisse, animo conciperet, ut via comparationis
nulla praecunte causa euidenti, ignotum plane & minime ferientem occasionem ve-
stam ei praebentem, frondoso quasi verborum fuste contunderet, ac spissis infestisque male-
uolentiae calcibus insequeretur? Et impune te relaturum meas contumelias putasti? aut
iniuria tantae vexationem silentio transeundam, & calamo veritatis argutia imbuto non
diluendam existimasti? Quis enim mortalium famam & dignitatem suam insolentiae a-
spersionibus tabescentem in se rursus mutuo quasi nixu reficere & veritatis Opobalsa-
mo restaurare non contenderet? cum & musca suo splendore praedita, & vermiculus felle
muni-

munitus inimicorum inuasiones atque opponentium contumelias omnimodo propulsan-
 das, naturali quodam instinctu videantur declarare. At vero tu in pulpito te pro solito
 constitutum somnariis, ad Lectores quasi ex eo erudiendos locutū asserere non erubescis; ac
 si iusta idoneaque hæc esset contumeliæ Ptolomæo & Roberto oblata excusatio, utpote me-
 diante qua secure & nulla hac in re questione impofterum facienda, condita eorum scien-
 tiæ fundamenta in proscenium publicum velut quandam victimam voluntati tuæ præ-
 bendam produceres. Quid? An quia magnus & regalis ille quondam Ptolomæus (nunc
 parua fati truculentia contumulatus humo) causam suam voce viua agere aut iniurias;
 utcunque erroris crimina honori & dignitati suæ inferentes, propellere nequit; ideo &
 Robertum, Ptolomæi vitæ licet non gloriæ superstitem, pro se ipso in causam suam harmo-
 nicam haud descensurum, eique, etiam fortiter oppugnante Iohanne, licet in re sympho-
 niaca eruditior longe euasisset, licet omni Auditorum & discipulorum choro stipatus, &
 tota suæ turbæ seu sectæ caterua comitatus; viriliter adfuturum in animo cogitasti? En
 ergo & ecce præter expectationem tuam (quippe improuisum me è turba coortum dicis,
 non propria voluntate, sed ratione iusta me ad huiusmodi certamen impellente, Nundinis
 vernalibus penultimis comparui, in conspectum, inquam, publicum sub Discurtus A-
 nalytici titulo tam dudum prodij. Nam heus tu, qui comparisonem, præsentis con-
 tentionis sobolem, octeperas, & sermonem in Harmonia meæ leges ieceras priorem, qui
 gestis in re aliena subtili ipsius Lyncei & multifario Argi intuitu curiosius, quam æquum
 est, inquirere; non te pigeat vel pudeat, si profusus eiusdem conditionis nummulos ver-
 bosos, par scilicet pari referendo, calumniatoris seu detractoris mercedi destinauerim: cum
 & Christiana sit hæc admonitio, ut alteri non faciamus, quod nobis fieri nolumus, scri-
 ptisque mandatum inueniamus, quod oculus pro oculo sit restituendus, sanguis sanguine
 abluendus, & opprobria verbosa similibus quandoque reprimenda, nam venenum vene-
 no expellere, & scorpio in pulpam contusus proprii ictus vulnera sanare dicantur. Nec sa-
 ne quicquam contrarietatis tibi aut Harmoniæ tuæ siue malitia in te aliqua commotus,
 siue ad talem finem inuidiæ stimulis percitus struere aut molire cogitabam: sed causam so-
 lummodo meam contra errores in me conijcientem audacter agere duplex me inuitabat
 occasio, gemina persuadebat cautela: ut scilicet imprimis mundi literatis ostenderem, quam
 sit Philosophiæ peritiori facile quam dotibus ingenij etiam mediocribus induto leue, Phi-
 losophiæ suæ fundamenta, utcunque verbis contumelia delibutis obfessa atque oppugnata
 defendere: triplici præsertim cum sint demonstratione, tanquam inuictissima armatorum
 factione munita; validissimis, inquam, Physices armata rationibus, frequente tam Phi-
 losophorum quam Theosophorum stipata authoritate, ac denique (& quod omni argu-
 mento est efficacius) certissimo conclusionum ocularium choro ab occulto quinque elemen-
 torum mysterio, & spiritualibus eorum operationibus deriuata atque confirmata: ac tum
 postea, ut Lectori, iustitiæ alis elato indicarem, quod tam mihi Roberto sit possibile clau-
 sis quasi oculis & obdurato corde Harmoniæ Iohannis leges respuere & viles facere, quam
 tibi Iohanni suas refellere iniuriis ve afficere: cum non sit volenti difficile prauissimis opi-
 nionibus & argumentis probabilitate aliqua statuminatis ea fingere mendacia, & ve-
 ritati minimè consentanea, quæ vel auditu noua, vel supra cogitationis vulgaris captum
 ardua videantur, quæ nihilominus si paulo accuratius inspiciantur, non modo compertu
 euidentia, verum etiam factu possibilia, imo vero facilia censeantur. Physices ergo har-

monia Roberti bases tu' astutia & subtilitate mathematica euertere conatus es. Si arte si-
quidem pari & rationibus è natura promptuario scaturientibus ego illas Iohannis mutuo
conatu cõuellere sim aggressus, ideo Iohannem ad iniustam indignationẽ arrectum, etiam
ultra modum facti (Scholaribus; verbosis in castro Mineruæ gladiis luctantibus, fami-
liaris) seuiturum existimaret quispiam, cum par pari referatur, æquum censetur atque
honestum? At in Apologia sine tu crebris te irritatum iniuriis dicis, causamque habuisse
passim excandescenti. Meam hercle tu cantilenam canis, qui non nisi semel te bis ferien-
tem feriens, duplici iam percussus verbere, causam pro tua vnica geminam habuissem ex-
candescenti, nisi te ipsum pag. 50. comiter asserentem sales & iocos Disputatorum em-
bammata fuisse auscultassem. Vt igitur ego duplici apud te Conuiuio iam Philosophi-
co interfui vocatus, illic deprehendo epularum dispositiones non harmonia adeo physica
concinnas, quam verborum amaritudine conditas: sic etiam te ad dapes atq; mensulam
meam haud dissimiles, quamuis non nisi semel rogatũ indignatione & tædio magis quam
victu, palato arridente, grauatum sentio, atque ita vtrumque nostrum video pacis &
quietis procliuem. Quare cibariis maleuolentiæ vasculis raptim remotis noxiisq; inimi-
citiæ huius poculis vltra montes hyperboreos in exilium relegatis, nos tandem sic propi-
tiati, querelas scil. potius iurgia hæc philosophica (si placeat) absoluamus: ad amicitiam
pro tuo voto accedamus, eam; à lite quamuis philosophica inceptam, conglutinemus, in-
dulgeamus; habenas, inquam, eiusdem habeamus laxissimas, atque vt sermoni tuo pag.
50. prolato verbatim fere correspondeam: Illa quidem tua æquanimitate ecce me
mitigatum atq; propitiatum inuenis, nec video (modo tu æqui boniq; facias)
quid impofterum impediet, quin amicitiam colamus literariam, & quod quis-
quis acceperit à Deo Talentum, id in laudem Creatoris inq; proximi eruditio-
nem citra obtrectationem alterius conferat: quæ vero alter ab altero benefici-
pta offenderit, ea ab illo cum veneratione largitoris spiritus animo grato acce-
ptet atque fruatur. Enimvero dignum reuera illum iudico extrema sustinere, si quid
est tamen nouissimo extremius, qui, minime coactus atque incitatus rixas & contentio-
nes placida Dei & Naturæ contemplationi præferre gaudet. Quicumque ergo nostrum a-
micitiæ huius à te prius allatæ præscriptis impofterum repugnare tentauerit, feriaturo me-
rito. At vero hoc te scire interea velim, quod vt ne quicquam posthæc in tuam cogitare
perniciem, aut aduersus Harmoniæ tuæ leges agere mihi proposui: sic etiam Deus mihi me-
lius, quam vt mei negligentia vel minima aut Harmoniæ aut Operum meorum Physico-
rum particula vel tantillum indignitatis aut contumeliæ patiatur scrupulum. Imo vero
si quid in Apologia tua aduersi aliquod ipsorum membrum respiciat, id prorsus argumen-
tis à veritatis fonte depromptis (pace tua saluisq; amicitie nostræ vinculis) abluere non
desistam: in quo nihilominus negocio efficaciam (spero) fateatur Iohannes quod Robertus
in h' eplicatione hac sua nec lecum (vt ait pag. 4.) in Ierenam frontem torquere, nec
in quempiam nisi in ferientem retorquere gestiat.

REPLI-

REPLICATIO IN APOLO- GIAM AD ANAL. I.

N Iohannes in comparatione sua *videatur me inscitia accusare licet occulte* tibi Lectori, cuius-
eta iustitiae trutinis ponderanti, lubens commendo. Et quis in hoc mundo fallaci tam
iustus, & rei veritate adeo syncerus est inueniendus, qui rem sibi propriam cum aliena
comparans, hanc illi praefere, aut suam alteri utcumque praecellentiore postponere solet?
Iohannes Comparationem inter suam & illam Roberti Harmoniam fecit voluntariam.
Quid ergo magis est expectandum, quam ut Iohannes sibi proximus, Harmoniae suae ho-
nores faciat egregios, illam vero Roberti prauissimis contamine opinionibus, tentetq;
suis astutiis mathematicis, ut ea videantur mendacia, quae verissime à nobis perhibentur, factuq;
facilia sentiuntur. At iam nunc exitus acta probabit. Nam

Pag. 41. in hæc verba prorumpit: *Plus diuinorum operum in meis harmoniis detexi, quam tu tuis, qui priuatis de mundo conceptionibus, nullo sensu confirmatis, indulgeas.*

At quia Lectorem multitudine foliorum minime ob meam causam grauatum esse velim, paucis hic illas
Comparationis Iohannis particulas; errores nescio quos in me conicietes; recitare atq; remeteri aggredior,
quibus Lectori beneuolo & iusto luculentius ostendatur, iustam mihi occasionem oppugnantis contume-
lias propulsandi, & dignitatem meam inuidiae apertionib. conspurcatam, veritatis quasi fluctibus abluendi
atque abstergendi, fuisse oblatam. Verba eius hæc sunt:

Text. 10. *Propterea in ipsius opere plurimæ sunt picturae, in meo diagrammata mathematica literis instructa.*

Quid? aut quare hæc inter picturas & diagrammata mathematica Comparatio, nisi quia picturarum vani-
tatem; diagrammatum vero mathematicorum vtilitatem inde mundo intimaret?

Text. 11. *Videat ipsum plurimum delectari rerum enigmatibus tenebrosis, cum ego res ipsas obscuritate inuolutas in Lucem intellectus proferre nitar. Illud quidem familiare est Chymicis, Hermeticis, Paracelsistis; hoc proprium habent Mathematici.*

Hic mundo quidem innotescere videtur, Harmoniam meam ideo inutilem esse, quia enigmatibus tene-
brosis inuolutam, atque ita literatos prauissimis suis opinionibus à mea Harmonia iniuste destrahere cona-
tur, at vero ut sua in respectu & honore haberetur, narrat, eam esse apertam, perspicuam, & vmbri parabo-
licis penitus destitutam.

Text. 12. *Vbi eandem mecum tractat materiam, hoc discriminis est inter nos: quod ipse sumit à veteribus, ego è re- rum natura eruo, & ab ipsis fundamentis instituo. Ipse quæ accepit, ea confusa propter variantes tradentium sententias, & incorrecta vsurpat. Ego naturali ordine procedo, ut omnia secundum leges natura sint emendata, & confusio vitetur.*

Multa de se hoc in loco prædicare videtur, Lector optatissime, sed si re paulo accuratius inspexeris mon-
tes promitti, vix colliculos produci senties: At mihi interea (causa, minime audita vel penitus ab eo ignora-
ta) quam austerus sit iudex, quam iniquus arbiter ex supradictis est colligendum.

Text. 13. *Vbi ego veteres expresse refuto de causis consonantiarum differentes, ibi ipse citra dubitationis aleam se- quitur, de causis verioribus ne cogitat quidem.*

Perge igitur trophæum victoriae tuæ verbum figere: sed interea te cauere moneo, ne incompleta
tua causarum consonantiae scientia fallaris, quippe quem de fontis ipsarum Heliconij dulcedine non adhuc
prælibasse, aut Parnassum Musarum sedem nunquam visitasse ex tuis scriptis sat liquido percipio. Sed
perge inquam, cum tua Comparatione, quam (pag. 5. huius) comparationem & non accusationem vocitare
gestis.

Text. 14. *Vbi Musicam ille in mundum introducit. Hic vero immane quantum inter nos discrimen est. Primum quas ille Harmonias docere intendit, ea sunt mere symbolismi, de quibus idem dico, quod de symbolismo Ptolomai, poeticos potius esse aut oratorios quam Philosophicos aut Mathematicos.*

Video, hercle, Iohannem ideo Harmoniam meam pro symbolismo potius poeticis quam philosophicis
habere, quia eius basim Chaos illud ab Ouidio allegatum, Aquas, Lucem & tenebras adeo ab Homero &
Hesiodo, imo vero à Vergilio toties decantatas esse obseruauit. At vero ideo nullum esse Chaos, nullas aquas,
aut Lucem, aut tenebras, quippe à Poetis celebratas, nemo sapiens arbitrabitur. Quod denique sint sub-
iecta Physices originalia, hoc omnes fatentur Philolophi, tam ethnici quam Christiani. Quid igitur im-
pediet, quod Harmoniae meae fundamenta, si pro symbolismo habeantur, non sint symbolismi philosophici
magis

magis, quam illa Iohannis, quæ fundantur super circulum in anima & eius diuisiones, quod ideo pag. 16. & 17. probat necessario sequi, quoniam anima est imago Dei: atque hinc inde dicere videtur, quod figuræ omnes Geometriæ in plano deriuentur. Anne quidpiam est hoc magis symbolicum & parabolicum? Nam Anima dicitur Circulus atque etiam Deus ipse, sed more analogico & plane metaphorico. Ne tamen pro hoc à Iohannis Harmoniæ legibus quicquam distrahere volo aut cupio, cum & numerus dicitur fuisse principale in animo conditoris exemplar condendorum: sed quomodo? videlicet, quatenus per eum declaratur esse infinitum; nam numero nihil est infinitius. atque etiam per eum Dei immutabilitas declaratur, quatenus nil immutabilius numero & proprietatibus eius. Insinuat ergo numerus Deum simplicem, dum immutabilem, insinuat sapientem, dum præscientem, insinuat incomprehensibilem, dum infinitum, & insinuat mirabilem & singularem, dum hæc tria. Atq; hæc est ratio, quod numerum ternarium tanquam primarium & perfectissimum elegerit Theologia, volens Deum primam omnium formam exprimere, inde arguens, ipsum esse formarum & Lucis originem. Porro etiam per numerum explicatur eius magnitudo, vnde à Mathematicis triangulus ei adscribitur, utpote quæ figura in alias non resoluitur, nec ullis obnoxia est principiis, sed principium est in omni figurarum geometricarum compositione & in earum resolutione finis, cum tetragonus, pentagonus & reliquæ figuræ ab ipsa procedunt & redeunt in ipsam, est ergo quasi forma prima, à qua materia suum esse accepit, & sine qua esse non potest. Porro forma est accidentiū insusceptibilis: Ex his igitur patet quomodo Deus aut ipsa Mens (quæ participat de Deo) dictus est à Sophis numerus, vel circulus, vel triangulus, non quod reuera ita sit, sed per similitudinem, & sermone parabolico ita dicitur. Quare si meæ Harmoniæ sit symbolum, est quidē tale philosophicum, ut illam Iohannis fateor esse tale mathematicum, hocque spero sine iniuria aut ad suam aut meam Harmoniam.

Text. 15. *In primo suo Tomo mundum distribuit in tres regiones, vbi secundum illud celeberrimum Hermetis axioma, supera, similia seu analogia facit inferis. Hæc vero analogia vt per omnia succedat, sæpe criminibus trabenda sunt, quæ vtrinq; comparantur.*

At iam nunc quo tendit hæc Iohannis Comparatio, facillime animadvertat Lector: videat, an hæc sit proprie, vt ipse dixit, comparatio vel accusatio. Pei igitur autem & liberaliter sic mecum agit:

Text. 17. *Ille veteribus sisus, viri Harmoniarum ex numeris abstractis esse credebat, sat habet: si quas inter partes concordantiam demonstrabit, eas numeris quomodocunque comprehendat, nulla cura cuiusmodi vnitates illo numero accumulentur. Ego nusquam docen querere harmonias, vbi res, inter quas sunt Harmonia, non possunt commensurari eadem quantitatibus mensura.*

At toto tu hic, bone Iohannes, in hac tua assertionem errasti cælo, vt in Demonstratione mea analytica luculenter est explicatum, vbi etiam imprimis probaui, te sensum Harmoniæ meæ physicum minime intellexisse, atque etiam quod vnitates harmoniæ meæ externo & modo mathematico sumptæ in monochordo mundano (quod Pyramidis cuiusque axem effingo, vbi formæ cum materia gradus optime explicantur) bene, harmonice, & proportionem iusta ad res mundanas secundum Platonis & Procli tui placitum ordinantur, in hoc Tractatulo me satis aperte demonstraturum haud desperabo. Obserua iterum, bone Lector, quanta hic importunitate me premit:

Text. 18. *Præterea ille totum mundum ratione semidiametri in tres æquales partes diuidit, sat cognitum habens, æquales illas minime esse. Sed ideo solum, quia prima vnitas est mundus elementaris, secunda mundus æthereus, tertia empyreus: & vero vnitates pingi aliter non possunt, quam æqualitate linearum.*

Hic multum inuenit Iohannes erroris in mala vnitatum applicatione, quippe qui nullas præterquam in linearum æqualitate depictas agnoscere videtur. Vir quidem est in Mathesi strenuus, & demonstrationibus geometricis adeo addictus, vt Vnitatum vere physicatum & formalium nullis dimensionibus determinatarum oblitus sit. Si tibi Lectori placeat, demonstrationem meam analyticam in hunc contextum legere, digneris obtestor. Quis ergo ex hoc eius sermone confutationem potius quam Comparisonem non eligeret?

Text. 19. 20. 21. 22. 23. 24. & 25. huiusmodi conditionis atque farinae esse obseruabis, si eos mente iusta inspexeris. Denique

Text. 26. sic concludit: *Ex his paucis constare arbitror, etsi ad intelligenda mysteria conferta Philosophia profundissima, quam tradit Robertus, cognitione proportionum Harmonicarum omnino opus est: tamen illum qui vel totum opus meum edidit, adhuc a mysteriis perplexissimis absfuturū haud paulo longius ac ipse ab accuratissima certitudine demonstrationum mathematicarum recesserunt.*

Ex his igitur vti (credo) Lectorem haud latet, non comparisonem, imo vero expressam Harmoniæ atque Physicæ meæ refutationem, Iohannem per vniuersum Appendicis suæ discursum fuisse aggressam, atque omni conatu pertentasse: quamuis illud in multis suæ Apologiæ locis abnegare videatur, inter quos nonnulla hic recitare mihi proposui:

Iamdudum abs te, Roberte, peti, vt me excusatum habeas de crimine obrectationis aut malevolentia, Nullum neque tibi neq; Ptolomæo deditus obrudo, quod symbolismis vtimini nihil directe demonstrantibus. Pag. 31.

Comparisonem, institui, non accusationem, ad erudiendum Philosophia Studiosum. Pag. 5.

In titulo Præfationis: Miror quæ te necessitas ad respondendum adegerit, cui prior ego nihil sponderim, nihil rogauerim, nihil obiecerim. Pag. 3.

Non

Non iniuriam tibi feci, Roberte, nullum in opere tuo finxi stigma inuidiæ, sed opus Lectori à sua proprietate nata scripsi. Pag. 11.

Queritaris, me tentare tuam ignorantiam atq; inscitiam mundo propalare. Plane falleris aut fallis. Ego, vt dixi, mecum his comparo, vt Lectorem erudiam. Pag. 14.

Nullam doctrinam tuam iniuriam illatam à meis comparationibus dico, dum ego meos harmoniarum terminos appello Mathematicos, tuos vero enigmaticos, pictos, Hermeticos. Pag. 33.

Non refuto, Roberte, tua, sed comparo mea, vt sciat Lector, quid penes te quærat, quid penes me. Pag. 37.

Frustra te munis, Roberte, non aduenio oppugnator, sed hospes eminus te salutans. Pag. 40.

Plus excusationis inuenire potuisset hæc tua vindictæ cupiditas, quam nunc, vbi meris comparationibus vsus, sepem in gratiam Lectoris inter tuam & meam Harmoniam struxi. Pag. 47.

At iam ad te, Iohannes, orationis meæ filum conuertam, atque audacter dicam, quod nec tibi, nec Harmoniæ tuæ mathematicæ pertineret illa mea Physica, quare inuidiæ nota est potius tibi quàm mihi assignanda, qui huiusmodi inter nos contentionem seu disputationem occupasti, & sermonem in Physicam meam iecisti priorem. Quare lectoris & iustitiæ testetur oculus, quibus casum meum præsentem commendo, si sermo iste tuus pag. 41. prolatus, sit conueniens necne. *Nec nunc (inquis) ego conuiuere debeo quietus quin potius indignationem meam demonstrare, quod te video æmulatione irritatum iniuriæq; (quam tibi imaginari ex eo, quod ego Deo suum tribui, munere meo functus, distinguendo inter tua & mea) huius, ais, offensus, & ultionibus exagitatum, te transfuersum rapi, &c.* Falleris & fallis, Ioannes: non enim æmulatione ardeo, nec virtuti tuæ inuideo, imo vero collaudarem potius, nisi te minime vocatum aut à me prius incitatum in me atque Harmoniam meam transfuersum rapi persensissem: nihil enim in te, in tuam dignitatem Harmoniam proprio appetitu moliri tentabam, sed coactus & incitatus, vti sapientem decet, violentiam alienam viribus propellere propriis, atque munimentum aduersus hostis inuadentis conatus sum opere defendere tum aggressus. In te ergo coniciatur inuidiæ atque æmulationis vitium, qui querelas has philosophicas incepisti: nam reuera, quod ad me attinet, ego inuentiones in re mathematica tuas laudo, in re astronomica non inuideo felicitatem, sed solummodo à te peto, quod tam moralitate quam doctrina sis eminens, nec æquum siue honestum & adumniis afficias, nisi ab ipso in palæstram philosophicam aut saltem mathematicam sis prius citatus. Sed ad Apologiam tuam sic progredior.

In Apolog. ad Analysin. II.

An ego mihi in Analyfi hac gloriam aliquam arrogare gestiã, Lectori iustitiæ alis elato committo: qui proculdubio hanc tuam assertionem tam veram inueniet quam vocabula ista tua: Putrefactiones, Calcinationes, Sublimationes, & Reuerberationes, ad Apologiæ tuæ vel Analyfis meæ materiã seu subiectum pertinentia.

In Apolog. ad Annal. III.

Nolo ego de vocabulorum sensu aut grammaticali eorum applicatione vltius disputare: Sufficiat enim illud à te dictum, videlicet, quod in verborum numero partem discriminis nullam ponis. Ad huius ergo Apologiæ tuæ partis materialia potius me accingam, cuius intentio primaria circa orationis in vtramque Harmoniam docendo contractionem vel dilatationem versatur, similiter in medietatum explicandarum methodo atque consonantiæ Diapason inuentione seu demonstratione magis commoda & conueniente.

Ad copiosam autem verborum seriem quod attinet, agnosco ipsam professoribus publicis, qui artem, circa quam versantur, ex pulpito suis Auditoribus prædicare solent, valde esse necessariam atque vtilem, vt nimirum imprimis Artis; quam profitentur; arcana verborum multitudine & circumlocutionibus ad faciliorem Auditorum capacitatem reddendam, explicare atque demonstrare queant, deinde vt horæ constitutæ spatium non inaniter transcurrant. Non ergo inuideo Iohannis verborum affluentiam, imo vero laudo potius. Nec tamen sequitur, quod succincta in re musica Roberti demonstrandi ratio eiusque per figuras indicationes sint penitus abiiciendæ aut negligendæ, quippe professionem Mathesis publicam nunquam exercuit, aut eam sibi exercere proposuit. nam licet (fateor) Professoris publici conditio & officium sit laudabile valde & reuerentia dignissimum, me nihilominus neque ad tale negotium, vt pote laboris tanti impatientem, & linguæ volubilitate minime præcellentem, promptum aut idoneum persentio. Nec certe (Deo gratias) me tanta cogit necessitas, vt ad aliquod opus seu conditionem naturæ aut inclinationi meæ aduersam, victus vestitusque mihi comparandi causa meam diligentiam impenderem, cum mihi Pater olim charissimus honore & titulo Equitis aurati insignitus officiis in republ. haud imæ conditionis imbutus; & diuitiis atque possessionibus satis fortunatus, mihi portionem seu patrimonium (quamuis non ita magnum, natu nihilominus minimo sufficiens, nihil mediante quo per me solum sine Professionis aut Artis cuiuspiam præsidio laute satis & opipare vitam agere & conducere queam. Et quamuis Medicina

professionem nunc amplectar volens lubensque, tanquam scientiam naturæ & diuinitatis mysteriis referatissimam, ab eius tamen praxi me magis vacare quam in ea versari, propter contemplationem Dei & Naturæ placidam me à negotiis mundanis vt plurimum auocantem agnosco. Est ergo hæc ratio, quod de scientiis quidem variis (Iuuentutis meæ fructibus) non nisi succincte egerim, quibus ita in breues Epitomes contractis, non discipulos mere rudes atque recentes more Professoris informarem, sed vt mediocriter in Physica atque artibus liberalibus versatos ad perfectionem in iis promouerem. Succincte, inquam, scripsi, & picturis quasi viuis rem oculis luculenter delineavi, vt vnum alterius defectum supplere possit, & Scientiæ mysterium citius à diligenti Scrutatore elici. At Iohannes hic deridere videtur ipsos, qui loco verborum multitudinis oculo docere nituntur, minime quidem considerans, quod visus sit omnibus sensibus præstantior, & per se magis existens: res enim visa validiores solet in animo impressiones efficere, quam illa solis verbis explicata. Dicimus igitur, quod artis medulla cum picturis tum verbis enucleata citius ab eruditore concipiatur, quam si sermone solummodo auribus incutiatur. Laudo ergo Iohannis prolixitatem, quatenus Professoris, non itidem me pudet pigetque succincta Roberti Scribendi formulæ, picturarum demonstrationibus intermixta. Quod vero ad medietates harmonicas & consonantiæ Diapason inuentionem attinet, atque etiam clauium b. b. ex fundamentis Naturæ reuelationem, quoniam tu, Iohannes, meam in Musica & Mathesi cognitionem tam paruipendis, inferius loco suo de illis verba faciam, vbi efficiam (spero) vt mundi literati me tum fundamentorum Iohannis rationem & conditionem non penitus ignorare, tum ipsum in temeraria de meis censura toto cælo errasse oculis apertis percipiant: nec tamen me, iuxta promissum meum quicquam in te aut Harmoniæ tuæ leges inferre percipies. Nec enim insulse hoc à me factum scias (vt cunque ego in Apologia hac tua probris sæpiculeque sim exagitatus) quod te per vniuersum hunc meum tractatulum moralitatis potius suauitate mitigare, quam aut indignatione aut iracundia studeam inflammare.

In Apolog. ad Anal. IV.

Et certe Musicam naturalem ab artificiali haud iniuria distinguo, quamuis vtraque ex fundamentis iisdem sit producta: non enim domum, aut vas fictile, aut vitrum res ideo naturales nuncupamus, quoniam ex basi eadem naturali omnes deriuantur, lapidibus scilicet, lignis, luto, herbis & arena: sed artificiales potius, quatenus naturæ fundamenta sc. elementata artis industria permiscetur, componuntur, atque ad Artificis placitum efformantur. Ex his igitur colligere liceat, Lectori, si in huiusmodi assertionem sim homo difficilis, necne?

In Apolog. ad Anal. V.

De multifaria temporis tui diuisione, de mirabili tuo inter chordam grauem & acutam, sonum Diapason constituentes, experimento, quo spaciū inter systolen & diastolen pulsus humani metiri dicis, An mensura tactus locum, vt dicis, non habeat in Harmoniis Planetarum? An Harmonicæ Planetarum proportiones in prolixitate temporum periodicorum consistant, necne? Si in realibus Planetarum motibus, vt quidem ex centro Solis, appareant, Harmoniæ sint quærendæ? An motus Augium non sit physicus? De his, inquam, omnibus acres & tædiosæ fieri possunt Disputationes & controuersiæ. Sed de illis quidem hoc in loco iudicare aut disceptare non intendo, ne nimirum Lectori imprimis tædium afferrem, aut ad vltiorem iracundiam incirando tibi studiisq; tuis forem molestus. An possit in Harmoniis Planetarum considerari tempus durationis, vt in cantu humano: tu negas, & tamen tempore, videl. duratione motus, ab inuicem distinguuntur, nec, vt mihi videtur, secundum vnum solū temporis respectum se habent. Sed agnosco ego hæc omnia (tuo enim ore vt loquar) *in diuinam ingenij Roberti vim penitus esse transfusa*. Sed an fallatur nec ne Robertus in his rebus, nolo ego curiosius inquirere, nec vltius tecum cõtendere, quoniam ad Harmoniam tuam pertinent hæc, aduersus quam secundum promissum nolo ego quicquam aduersi posthæc producere, ne stomachabundior te redderem aut ad iram nouam exagitarem.

In Apolog. ad Anal. VI.

Toni vno respectu dici possunt interualla dissona, alio vero consona, ergo nec in hoc veterum assertio- nem negavi. Nam iuxta Guido Monachum, Consonantia, est quasi simul consonantia: quod nisi simul duæ voces sonuerint Consonantia esse non potest. At tonus numeratur inter Consonantias, quas numero facit ipse 8. Me porro etiam docuit praxis, chordam grauem cum B. molli sonum efficere cum altero in B. duro, & quamuis aliquantulum rudis & durus sit ille concursus, tamen inclinatione subitanea consensus in identitate iucundus est factus. Præterea duos tonos eiusdem interualli videmus sonos numero differentes procreare. Nec hic ludo æquiuatione (vt tu dicis) cum tonus atque etiam interuallum sint ambo soni & ad inuicem consonent; nam aliter Tonus consonantia non diceretur, sic tonus cum tono identidem sonat. Nec arguo ego, esse interualli specie differentiam inter tonum & tonum, cum dixerim, vnius chordæ tonum alteri

alteri proportionis identitate correspondentem symphoniam vnisonam effecisse, sed numero. vnde affirmari ipsum esse consonum interuallum vno respectu, licet alio respectu sit dissonum. In barbito huius rei veritas facillime explicatur.

In Apolog. ad Anal. VII.

Pythagoras sine ictuum marculorum praxi ad scientiæ huius mysterium nunquam peruenisset. Porro etiam legitur quod i TubalCain Musicæ inuentor primarius in instrumentorum musicalium praxi optime fuerit versatus. Ptolomæus etiam Musicæ praxin minime ignorasse dicitur. Nec igitur hos à Musices theoria repello, imo vero in ea confirmo magis.

Denique iracundia, nescio qua, percitus in exclamationem hanc incidis: *O misellos Philosophos, qui de Creationis opere speculationes suas obtrudunt, cum creauerint ipsi nihil.* Et profecto, Iohannes, tu qui tam strenuus, non dicam misellus es Philosophus, tam ingens Mathematicus, quid in nomine Dei creasti tu? Scisne tu reuera, quid sit creatio, quid mundi conflatio, quid Deus in potestate hominum reliquerit, cum quo permisit, vt Sapiencia sua permaneret perpetuum, vt in cunctis eum erudiret, eumq; doceret, quid sit acceptabile Deo, & quomodo mundus erat factus? Aut scisne tu, quid Robertus, cum sit homo ad imaginem Dei creatus, possit: quantum in vera Creationis praxi versetur? putas tu, scientiam eius esse imaginariam, aut more Mathesis vulgaris (illam tuam hic excipio) incertam? Anne credis infallibiles suæ scientiæ Mosaicæ demonstrationes imo quidem & oculares deesse? Falleris, falleris, Iohannes, & toto cælo tuo externo erras, tametsi Planetarum situs motusque harmonicis te de longinquo perspicillis tuis opticis perspicere credis. De interna hominis mente aut occultioribus eiusdem actionibus iudicare nescis. Audacter ergo dicam, quod si Iohannes in sua Arte tanta peritia abundaret, quanta in sua Robertus, in meliori & rectiori Harmoniæ mundanæ statu insisteret, quam adhuc existit. Fateorque me in eo exultare, quod sum dignus inter Moyse discipulos numerari, à cuius arte Theosophica & Philosophica omnes aliæ scientiæ, imo vero & sacrosancta illa & solummodo vera Astronomia & Astrologia, in qua pauci versantur, deriuantur, quam nec Proclus quidem tuus nec Copernicus gustarunt, aut gustasse videntur vnquam. Quare ne exclames, oro, contra homines tibi non adeo cognitos aut familiares, ipsos Philosophos misellos pro tuo placito vocando, ac si neminem tibi comparandum censeris. Scio equidem & fateor, te bene versatum in Mathematica vulgari, collaudo industriam, magnifico inuentionem, nec ego voluptatem fortasse vulgare in ea reperiri posse. Sed tamen hoc in tua acquisita gloria indecorum est sentiendum, quod homines tibi ignotos tu de ignorantia crimine tam facile condemnare non hæsites. Sed agnosco ego acerbitati tuæ, quoniam iratum hoc in loco te scripsisse video.

In Apol. ad Anal. VIII.

Hic ego te in angulum tuum reconditum relinquam, vtpote cuius instrumenta musica, & illud nouum ad tuæ cõparationis subiectum nihil attinent. Aut enim superflua addidisti, aut cachinandi gratia illa allegasti; vtrumque ego non respicio, sed flocci pendo.

In Apol. ad Anal. IX.

Pythagoram (dicitis) malleorum ictus considerasse ante causas Musices inuentas, & tamen concludis, Robertum hodie tradidisse noua instrumenta. At Robertus replicare viderur, quod licet illa habitu seu figura sint noua, cause tamen Harmoniæ eorum sunt antiquissimæ, & à visceribus naturæ extractæ. Deinde asseris, te, pro eo, quod liber tuus, meis instrumentis, creat, consonantiarum causas tuo Lectori præstasse. Respondeo, me hoc idem opus Lectori (sed sub alia forma) perfecisse, licet verbis non tam copiosis. At ingenue hic fatearis velim, an nulla accidentia [vt dicitis] præterquam illa quantitatiua & mathematica concurrant ad veram rei physica explanationem? Tunc pergis affirmando, quod inter accidentia primum genus sit quantitatum, hocq; ex Aristotele didicisti; reliqua omnia posteriora dicitis. Pero ergo quamnam quantitatem admittit forma substantialis, quæ est actus primus & principium motus ab omni accidente externo denudata? Aut quid tu facis de qualitate formali? Post hæc dicitis, harmoniam & mathesi indigere & physici ad causarum inuentionem. Negatur hoc, quia est in natura harmoniæ suæ causas inquirere: imo vero ipsa patefactione sui occulti per motum suum admirabilem in mundi tam veteris quæ noui, hoc est, tam macro, quam microcosmi fabrica harmoniæ causas etiam scientifici oculis, manifestare solet, nullo ad res mathematicas habito recurso. Nec tamen nego, Naturam quodammodo etiam mathesi posse indicare, licet non ita aperte & naturaliter. Porro sit hoc quoq; à me sine peccato dictum, quod Physicis mea sacra est eadem cum Metaphysici tua.

Quod Robertus voce Harmonia vtatur sensu (vt ait) latissimo, non erubesco, cum vnicam agnoscam mundi animam vbique expansam, quæ chordam harmoniæ mundi, quæ est spiritus vniuersalis, pulsare videtur, cuius instrumentum est ipsa mundi congeries vniuersa. Non est mihi error aliquis, quod inter Artes liberales Musicam, licet sit veræ Musicæ formalis cortex & vmbra, collocauerim. Quis n. recte affirmabit,

mabit, exteriora interioribus esse præferenda, aut circumferentiam centro, aut corporea spiritualibus aut crassa subtilibus? Non acquiesco ego (vt innuere videris) in Musica sensibili, at in elementaribus omnino, quippe in quibus habitat forma pulsans, tamen Musicam formalem formales & internos habere sonos, vt materialem externos dicimus: nam alia est vox spiritus, alia corporis, alia Dei, alia Angeli, & alia hominis. In hoc nec à Iamblico meo, nec quidem à Scripturis sacris distare videor. Rationem concordantiarum & discordantiarum videbit (spero) mundus impofterum, me non plus ignorare, quam ipsum Iohannem, nec in Platonis, Porphirij, Iamblici aut Procli Harmonia minus versatum. Et vt tu *dogmata eorum ex præscripto doctrina catholica correxisse* ais, sic quidem ego, quatenus Christianus, eos in omnibus non sequar.

Eandem Musicam reuera in omnibus dico, vt eadem Anima mundi generaliter loquendo, at vero scis quod voces: aut soni eduntur diuersi secundum actus agentis proportionem in patiente: vt idem ictus diuersum sonum facit in cupro, stanno, ferro, plumbo, & in terra, at vero in aere vix auditur. Porro etiam fortis ictus fortiozem dat sonum in eodem subiecto, debilior magis debilem, magis enim obediens spiritus leuiorem & magis insensibilem reddit sonum, ita vt corporalia corporalibus, & spiritualia spiritualibus recte conueniant. Videsne hic, quam Harmonia mea sit æquiuoca, vt dicis: At ego dico, omnem Musicam consistere ex sonis, licet alij sint sensibiles, alij vero sensui nequaquã subiecti. Et quamuis concedam, quod harum vocum siue sensibiliū siue non, mathematicis proportionibus satis bene demonstrari queant, tamen talis indicatio est magis analogica, symbolica & accidentalis, quam est illa Physica, in qua res ipsa in sua natura, prout est, explicatur: cum natura sit suæ naturæ propior, quam aliena, & reali substantia magis, quam imaginariis accidentibus lætetur. Non condemno ego, mi Iohannes, artes mathematicas, imo ipsas laudare & extollere me cogit veritas, atque vero in naturæ demonstratione ipsam quidem naturam & eiusdem motus reales Physicos oculis gradus distinguentes rebus omnibus mathematicis præferre cogor. quis enim nisi more imaginario aut forte fortuna aut analogice formam aut formæ motum & actum in natura passiuam Mathesis industria recte & infallibiliter declarare potest?

In Apol. ad Annal. X.

Hic, tu Iohannes, *picturis ære excusis Librum meum ex meo proprio concessu* abundare dicis. Fateor, nec exinde me percepi succensum. Sed miror, quæ te mouebat iucunditas, aut in comparatione tua necessitas, vt de picturis meis tuisque diagrammatibus verba ieceris, cum hoc cuilibet Lectori esset familiare, nisi quia diagrammata tua picturis meis præferre gestis: quod si non hoc sequitur illud à te superflue dictum, & ad comparationem tuam inutile.

Concludis, Iohannes, nimis pompose, vt mihi videtur, & iactabunde, hisce verbis: *Licet mihi etiamnum proferre vocem magis claram. Qui Mathematicarum Disciplinarum certitudinem amat, plus ille capit utilitatis in parte Mathematicæ harmonica perdiscenda ex opere meo harmonico, quam ex Roberti de Fluctibus. Qui vero ingenium philosophiæ mysticæ (quæ per ænigmata tradit solet) oculos picturis pascere cupit, quod querit in meo libro non inueniet.* Cui ego: me ex sola monochordi mei contemplatione plus harmonicæ internæ veritatis illud mundo & mundi animæ recte applicando; posse (si velim) legentibus explicare & docere in vnius diei spacio, modo si in Philosophia non nisi mediocriter essent versati, quam Iohannes in pluribus inuentione sua. Sed video optime, Iohannem aut non legisse nisi solos librorum & capitum eorū titulos, aut in legendo ea accepisse pro ænigmatibus, quæ reuera intuenti sunt valde clara, perspicua, & conclusionibus ocularibus confirmata atque demonstrata. Nec reuera rationem video ego vllam, cur Iohannes ita mundo proclamet ænigmata mea, omniaque à me scripta obscura & parabolica publicare gestiat, sua autem luculenta ac manifesta: cum tamen certum & à quibusdam bene cognitum atque expertum sit hoc, quod etiam homines tam in Theologia quam Philosophia hic in Anglia versati, imo vero & nonnulli tam superioris quam infimi gradus Nobiles sola librorum meorum lectura, locorum concatenatione & nexu bene obseruato ita in meis operibus Physicis docti euaserint, vt neglecta & quasi condemnata peripathetica Ethnicorum Philosophia; laudes illius meæ [fortasse præter mea merita] ebuccinauerint, & in eiusdem contemplatione mirifice visi sint oblectari. Refero igitur me & Librum meum physicum ad Lectorum beneuolorum censuram, iterum atque iterum eos orando, vt (more Iohannis) non solos titulos inspiciant, sed in veram eiusdem medullam se immergant, priusquam de eo iudicent: Et viderint spero, rem longe aliter se habere, & ab ænigmatibus remotiorem quam iniuste atque iniuste ebuccinare videtur Iohannes, cuius argumentum solum hocque sapius decantatum est: *Quæ scripsit Robertus ænigmata sunt tenebrosa & hieroglyphica, cum ego res ipsas obscuritate inuolutas in lucem intellectus proferre nitar.* Ac si diceret: Venite, amplectimini meam doctrinam, est enim clara, facilis, perspicua ac iucunda: fugite illam Roberti, quippe quæ est ænigmatica, Hermetica & tenebrosa. At Robertus negat hoc tuum Argumentum, dicitq; maiorem esse difficultatem in perceptione fundamentorum Harmoniæ tuæ, vt infra declarabimus, quam illorum mei, si res apte consideretur.

In Apol.

In Apol. ad Anal. XI.

Multum me hic cum his vocabulis; Hieroglyphicum & ænigma, oneras & vexare credis, & me ipsum ad stipulatorem habes, me in scriptis meis vsum esse hieroglyphicis. Conceditur me dixisse, templum meum musicum esse loco signi hieroglyphici: at Lectorem imprimis intelligere velim, hieroglyphicum aut in suo esse obscuro & mystico velatum manere, aut quod aulæo seu sipario eius detracto & interiori reuelato, literisque & interpretationibus enucleato, patefactum est & manifestatum. Templum dico Musicum sine clauibus & notulis in ipso expressis esset imago hieroglyphica, & res pyramidum Memphiticarum instar obscura, at expressis in eo clauibus & notulis à Systemate Musico Guidonis & aliorum in Musica optime versatorum haud differt. Porro etiam quamlibet eiusdem partem literis & scriptis demonstraui- mus, atque ita res sese habet in aliis meis picturis. Hic ergo, Iohannes, habes Hieroglyphicum apertum & non celatum. Et quid, obsecro, differunt imagines mathematicæ in libris tuis explicatæ à talibus hieroglyphicis, si non essent literis & scriptis demonstratæ & explicatæ. Porro si tuum Prodromum inspiciet Lector, ibi picturas inueniet nouas & hieroglyphicis characteribus magis propinquas quam illæ meæ. Ergo voces & verba inania sunt hæc; & per consequens, quæ tot lineis scripsisti, vnico verbo sunt negligenda atque reiicienda. Porro si sapientum tam Theosophorum quam Philosophorum sententias produxerim, de silentij & taciturnitatis approbatione, non tamen hoc feci, vt me ipsum excusarem pro scriptis meis ænigmaticis, sed contra tuam assertionem, qui parabolica Scripta & ænigmata condemnare videbaris.

Proinde hic me minis videris afficere, atque verbis sequepedalibus mihi timorem incutere. Verba sunt hæc: *Velim te respicias imposterum diligentius, ne tua ipsius æstimationi noceas. Nam me quod attinet, mihi neque recantatione tua neque contraria laudatione opus est. Nec efficias hac importunitate, vt detractem tecum velitari, quoties id sine meo sumptu & cum aliquo Lectoris profectu potero.* Hæc tua: quibus ego: *Æstimationem equidem meam (hic te moneo) in tua potestate minime sitam esse, sat scio, quo aut elegantia tua, aut demonstrationibus mathematicis ipsi nocere queas. Ecce ergo Robertum in palæstra philosophica (si quid aduersus eum aggrediaris) ad quamlibet à te oblatam iniuriam propulsandam paratum, vbi me non verborum tuorum metu turbatum, aut in stuporem attonitum, sed partim veritatis clypeo partimque acutis ingenij spiculis armatum inuenies. Tantum in te virtutis philosophicæ vbi quæram? videbo quando? mediante qua coactus aut res à me allegatas, recantarem, aut laudibus indignis te atque tuam in re philosophica potestatem in admiratione tanta haberem. Deus bone, qualia sunt ista verba iactantia, homini tantæ famæ atque doctrinæ quam inconuenientia? Nec putes velim, me aliquid in te ideo protulisse, quo ne mecum velitareris impedirem, imo vero impulsuam è regione ingenij tui diuini virtutem expectaui potius. Et si imposterum inquisitione adhuc magis scrupulosa Opera mea tentaueris, expectare te velim, me iisdem verberum nummis aut saltem similibus te persolaturum, sitq; hoc promissi mei arrhabo. & pro certo credas, nec mihi deesse ad illud præstandum potestatem, nec quidem (amicitiæ à te oblatae & à me reciproce acceptæ vinculis semel violatis) voluntatem.*

Concludis denique hoc Apologiæ membrum hisce verbis: *Verior, vt est natio hodie peruersa, ne non ista iniquitas vltra verba se in facta ipsa proferat, si lectorum aliqui tibi temere credant non inspecto meo textu.* Veri- nam Iohannes aulæum hoc tragicum dimouisses, aut siparium hic scænicum complicasses, quo bene aut male hoc à te dictum discernerem. Quid, mi Iohannes, ex Mathematico iam subito in Chymicum es mutatus? ænigmata iam eloqui gestis, qui modo parabolas reiecisti? Anne, quia cum Sacris Scripturis dixi, Scientiarum arcana per Spiritus Sancti acquisitionem comparem, ideo peruerse sub ænigmate de me loqueris, ac si scientia aliqua nouis inuentionibus sine Spiritus Sancti assistentia possit acquiri? Video ego te huius meæ Analysis calcaribus in iracundiam stimulatam, quare, quæ à te succenso nunc dicta sunt, volens remitto.

In Apol. ad Anal. XII.

Pythagoras intervallum semitonium in Harmoniam admittere noluit, quoniam proportio superarticularis in partes æquales non potest diuidi: & ipse Ptolomæus & Proclus licet in hoc conuenire videntur, quod proprie semitonium dari non possit, tamen nihilominus tonum diuidere tentauerunt in partes inæquales, quarum maiorem dixerunt Apotome, minorem Lemna. At quanta erat Pythagoræ in Musica scientia perfectio, neminem sanæ mentis latet. Quod autem spectat ad Semitonij definitionem, quod tu incorrectum vocas, & an duo toni dentur maiores necne, similiter de reb. aliis à te hic allegatis agere, quia infra Deo volente de iis verba iaciam, hoc in loco omittam. At vero hic dicam, quod qui cauillari videtur in Semitonij minutiis, in quibus paruus & fere nullus error sensibilis inuenitur, in rebus vero magis perspicuis & apertis culpam nullam inuenire potest, hunc ego rite scrupulosum nomino, quippe qui circa scrupulos imo vero minutias insensibiles tam acriter versatur, plus igitur videri gestit ille, quam reuera est.

At hic ingressum facis ad inquisitionem meam factam in opera tua, quam quidem non aliam ob causam feci,

feci, nisi ut tibi ostenderem, æque facile esse mihi, ut errata seu errores in tuis scriptis scrupulosa inquisitione facta animaduertam, quam tibi in meis. Non enim hoc aut inuidia aut arrogantia factum credas, sed more disputantium; quorum est de re qualibet proposita pro & contra agere; à me inceptum & ad exitum productum. De his autem quæ ad Harmoniam tuam hac in analysi prolatam attinet, nihil dicam, sed tantummodo in ea, tria præcipue à nobis tractanda putamus, quorum vnum est animi mei sententiam de naturalibus Harmoniæ tuæ fundamentis explicare, ad quod quidem opus non nisi hisce verbis tuis inuitatus atque incitatus accessissem pag. 17. lin. 11. *Iam ito tu Roberte, & prius euertere has partes naturæ: subruere hæc fundamenta: tum demum nega, me promissum impleuisse, naturaliter processisse:* Secundum ut nonnullas in philosophiæ assertiones à me prolatas (quas tu in hac Apologiæ parte conatus es subuertere) verbo quidē & breuiter sustineam. Tertium ut me ipsum; contra tuas allegationes; in veterū Philosophorum Harmonia satis bene versatum ostendam, & per consequens, Harmoniam meam non esse ita imperfectam, & veris demonstrationibus destitutam, aut hieroglyphicis & ænigmatibus absconditum & velatum, ut tu Iohannes in multis locis inferre gestis luculenter demonstrem. Ad naturalia ergo Harmoniæ tuæ fundamenta quod attinet, ea hisce verbis pag. 16. circa finem explicare videris: *Huius (inquam) rei causas me è rerum natura e-ruisse patet. Visne igitur scire, quæ sit illa rerum natura? Anima humana pars est naturæ: in Anima relucet circulus cum suis diuisionibus, per regularia plana, propterea quia animus est imago Dei. Ex diuisione circuli, quæ sit in ipsius animæ essentia, secundum Proclum constituuntur termini harmoniarum intellectualium, in mundo ut tuus, Iamblicus intelligibili, ut ego in mente diuina, cuius exemplar hic est humana, characterem rerum geometricarum inde ab ortu hominis ex Archetypo suo retinens. Amplius: Auditus pars est naturæ, testaturque de sonis eorumque quantitatibus, quas sensus communis representat intellectui. In his si inuenitur proportio in intellectu iam ab origine relucens, soni hi censentur harmonici: hinc oritur delectatio ab iis. Hæc sic in genere. Iam in specie, pars naturæ rerum intelligibilium est Triangulum, pars Quadrangulum, & sic in cæteris, & quodlibet distinguit circulum in partes, quæ sunt quantitate seu longitudine sua, termini proportionis alicuius harmonice. Ad numerum consonantiarum sic constitutum sequuntur reliqua, quæ insunt in cantu artificiali Naturalia. Iam ito tu Roberte, &c. ut antea dictum est. Ecce, mi Iohannes, me Robertum tuum paratum, ut quid de his Harmoniæ tuæ fundamentis sentiat, tibi verbis quidem succinctis, nec tamen hieroglyphicis aut parabolicis comiter ostendam.*

Ut mihi videtur, ex hisce Harmoniæ tuæ fundamentis Quæstiones & dubia multifaria non facile dissoluenda oriuntur: videlicet

I. *An anima humana sit pars naturæ.*

II. *An in Anima reluceat Circulus cum suis diuisionibus per regularia plana, propterea quia ipsa est imago Dei.*

III. *An ex diuisione, quæ sit in ipsius animæ essentia constituantur termini harmoniarum intellectualium in mente diuina, ut vult Iohannes Keplerus: cuius exemplar est hic humana, characterem rerum Geometricarum inde ab ortu hominis ex Archetypo suo retinens?*

IV. *An Auditus pars sit naturæ, testeturque de sonis eorumque qualitatibus, quas sensus communis representat?*

V. *Si inueniretur proportio (ex prædictis) in intellectu ab origine relucens, an soni censentur harmonici, & utrum ab iis delectatio oriatur, necne?*

VI. *An pars naturæ rerum intelligibilium sit triangulum, pars quadrangulum & quodlibet distinguat circulum in partes, quæ sunt quantitate seu longitudine sua termini proportionis alicuius harmonice, & an ad numerum consonantiarum sic constitutum sequantur reliqua, quæ insunt in cantu artificiali Naturalia?*

De harum, inquam quæstionum præcipuis, mi Iohannes, ordine, non ut tibi in re aliqua contradicam, aut aliquid Harmoniæ tuæ damni afferam, sed disputandi solummodo gratia, atque ut Philosophus à Philosopho ad quæstionum quorundam resolutionem præter opinionem suam irritatus, sic exordior:

An Anima humana sit pars Naturæ?

Quæstio hæc negatiue à me contra spem tuam tenetur:

1. Quia Natura quatenus anima vniuersalis rationem habet totius, nec in partes quidem essentielles diuiditur, ut testatur Plato.
2. Dicit Mercurius Trismegistus, Animam scilicet mentem humanam (quam Dei naturam appellare haud dubitauit) à Deo non minus separari aut diuidi, quam radius Solis à Sole.

3. Plato

3. Plato cum Aristotele affirmare videtur, quod Creator omnium possideret Animam totale quiddam ante diuisionem. Et Plato hanc animam Vniuersalem naturam nuncupauit.
4. Plato dicit, quod Anima separata à legibus corporeis non sit numerus habens quantitatem, nec diuidatur nec multiplicetur in partes, sed est vniformis.
5. Et Iamblicus ad stipulari videtur, quod Anima, quamuis videatur omnes rationes & species in se habere, tamen determinata est semper secundum aliquid vnum.
6. Pythagoras denique & omnes alij Philosophi diuinitate aliqua præditi Deum agnouerunt esse vnum & inuisibile. Sic ergo Syllogistice disputamus:

Quod erat totale quiddam ante vllam diuisionem, non est pars alicuius rei,

At Anima erat totale quid ante diuisionem,

Ergo non potest esse pars natura.

Minor probatur per tertium axioma supra allegatum.

At si ad Maiorem dicis, Philosophum intellexisse de Anima mundi seu totali, te autem de illa humana. Replicamus cum axioma quarto, quod Anima separata à corporeis legibus non est numerus, neque diuiditur: At Anima illa mundi, quæ secundum Platonem iuxta axioma 3. est ipsa natura, separatur à corporeis legibus, ergo nec Anima humana potest recenseri pro parte illius, cum sit indiuisibilis, vt per 2. 3. & 4.

Vel aliter sic tecum agam, argumentum meum à tuo proprio ore desumendo:

Imago Dei non est pars alicuius rei,

At vero, ex concessu, Anima humana est imago Dei,

Ergo non est pars Natura.

Maior patet, quia Deus est vnum & indiuisibile, per 6.

Minor est assertio tua, vt in quæstione secunda declaratur & Trismegisti sermo de Mentis amplitudine hoc declarat. Axiom. 2.

Iam vero ad secundam quæstionem properabimus;

*An in Anima reluceat Circulus cum suis diuisionibus per regularia plana,
propterea quia ipsa est Imago Dei?*

Hanc etiam Quæstionem validissimis Philosophorum suffragiis stipatus & ad hoc incitantibus negare non hæsitabo. Videlicet quoniam

1. Imprimis Plato dicit, quod Anima separata à legibus corporeis nõ est numerus habens quantitatem, vnde nec diuiditur illa nec multiplicatur. Sed est vniformis, in se reuertens, & rationalis, quæ superat omnes res corporeas & materiales.
2. Aristoteles ac Plato dicunt, quod Creator retinuerit animam totale quiddam ante diuisionem: & Pythagoras ipsam in se ipsa vnum facit, dicitque illam vnitatem suam habere in intellectu.
3. Pythagoras ad Eusebium agnoscit, Deum esse vnitatem & indiuisibilem, dicitque dualitatem esse Diabolum & malum, quippe in qua est multitudo & materialitas. Et Plato vult omne bonum esse per vnum: at Malum vult esse propter multitudinem confusam.
4. Cicero dicit, quod non possit esse ordinis perfectio in omnibus mundi partibus, nisi de vno solo diuino & continuo spiritu non essent continuatæ.
5. Deus nec potest definiri, nec diuidi nec componi. Franciscus Georgius.
6. Deus infusus in omnibus rebus à Platonicis dicitur Anima mundi, quam dicunt rationem habere totius, quatenus vniuersaliter diffusus implet & vigorat omnia.
7. Deus est neque quid, neque quale, nec quantum, quatenus eum nullum comprehendit prædicamentum. Scotus.
8. Pythagorici & Platonici includentes Animam inter 7. limites, dicunt ipsam in primo limite quiescere in summo intellectu, & tum dicunt ipsam factam esse idem cum eo.
9. Sicut omnes numeri sunt in vnitatem, sicut in centro sunt omnes lineæ circuli, sicut membrorum vires sunt in anima, sic Deus dicitur in omnibus & omnia in Deo. Ars Chym.
10. Mercurius Trismegistus dicit, quod Deus est cuiuslibet rei centrum, cuius circumferentia est nullibi.

Sic igitur super ista Philosophorum Axiomata contra vestram assertionem argumentamur.

Arg. I.

Quod per se sumptum non est numerus nec quantitatem habet illud quidem figuram quantitatiuam (qualis est circulus) in se non recipit.

At Anima separata à legibus corporeis non est numerus, nec quantitatem habet,

Ergo Anima figuram quantitatiuam (qualis est circulus) in se ab origine non recipit, & per consequens, circulus in ea minime relucet.

Maior

Maiores patet in eo, quod non quantum quantitates recipere non potest, quemadmodum vnum non admittit multitudinem, & consequenter, non est numerus.

Minor confirmatur per axioma 1. & similiter per 2. & 3. quibus Anima probatur esse vnum. Quod si respondeas, Animam, quatenus à te accipitur, non esse à legibus separatam, quippe humanam; dico ego, te de animæ essentia intellexisse, quemadmodum ex sequentibus apparet, quæ in homine existente non differt ab illa magni mundi, de qua intendit Axioma 1. in secunda quaestione, & per 2. primæ, vbi probatur animæ essentiam non posse diuidi à Deo. Vel aliter sic:

Si Anima sit imago Dei, non est quantitas nec numerus

At, te confitente, est Imago Dei,

Ergo nec numerus est, nec quantitatem admittit.

Maiores constat, quia Deus est nec quid, nec quale, nec quantum per axioma 7. quatenus extra & supra omne prædicamentum.

Quod autem ad confirmationem tuæ sententiæ (animam Dei imaginem probantis) attinet, illud axioma 7. comprobatur, quod testatur, Animam quandoque quiescere in Deo, & idem cum eo in summo essentia suæ limite factam esse. Et per Axiom. 2 in Quaest. 1. mentem à Deo non esse diuisam.

Si in Anima reluceat circulus cum suis diuisionibus per regularia plana ab origine, vt dicitur, tunc Anima diuiditur aut multiplicatur.

At Anima nec diuiditur, nec multiplicatur, Ergo.

Maiores constat, quia si eam impleat circulus, vnde à Platonicis & circulus (quamuis metaphorica locutione) dicitur, & ille circulus diuidatur in partes per regularia plana, sequitur, quod & Anima per diuisiones illius circuli etiam diuidatur.

Minor confirmatur per Axioma 1. præterea per Axioma 2. liquet, quod Creator obtinuerit Animam totalem quiddam ante ullam diuisionem, vnde à primordio nec circulus in ea relucebat, nec circuli diuisiones per regularia plana admittebat. Sed & hoc luculentius Argumento isto sequenti declaratur:

Anima humana (etiam te ad stipulante) est imago Dei,

At Deus nec diuidi nec componi potest,

Ergo nec anima humana.

Maiores constat ex concessis.

Minor declaratur primum per Axioma 3. vbi Pythagoras Deum facit indiuisibilem. Deinde per Axioma 5. Porro Platonicis vocant Deum mundi animam, à qua Mercurius Trismegistus dicit animam humanam non magis posse diuidi, quam radius Solis à Sole. Atque hoc etiam cum sacris Bibliis conuenit, vbi inuenimus, quod Deus sit Sol hominis vitam & gloriam præbens. Ex his ergo infero, quod si Anima sit imago Dei, sequitur, quod eius diuina essentia sit eadem cum Deo, per quam etiam & idem facta est cum Deo.

Denique & illud axioma Ciceronis denotat, Deum esse vnum solum & continuum, hoc est, non diuisum spiritum, mediante quo fit ordinis perfectio in omnibus mundi partibus. Atque hunc spiritum, vti dictum est, Platonicis pro Anima mundi accipiunt, eamque dicunt rationem habere totius, quatenus vniuersaliter diffusa implet omnia, & moderatur iugiterque conseruat per virtutem, quam rebus creatis quotidie de perenni fonte spiritus sui impluit liberaliter: non ita tamen, ac si circulus reluceret in eo, aut in spiraculo suo, vitam & amorem igneum aquis impertiente, cum & anima humana sit continua, sed sic dicitur esse in omnibus, vel omnia in eo, sicut numeri in vnitatem, sicut in centro sunt omnes rectæ lineæ circuli, aut sicut membrorum vires in anima. Quoniam sicut vnitatem omnium numerorum communis mensura est fons & origo, omnem numerum vnice in se coniunctum continens, multitudinis omnis est principium, sed in se indiuisibilis & multitudinis insons, semper eadem & immutabilis: sic pari modo res creatæ se habent ad creatorem: & quemadmodum anima humana indiuidua rectorix existit sui corporis, & tota toti corpori, eiusque cuiuslibet parti præsens, ita similiter Deus in hoc mundo vbique est, & omnibus in eo creaturis præest. Atque hoc est, quod videtur Hermes luculenter declarare, quando definit Deum cuiuslibet rei centrum, & alibi: cuius centrum est vbique, circumferentia nullibi. Vt ergo centrum est punctus vix imaginabilis, & punctus est minima pars quantitatis, ita verisimile non videtur, quod in eo maxima & capacissima Geometriæ figura in suo esse possit recipi, multo minus in partes minutiores diuidi & tamen ex isto puncto resplendet maiestas & potentia in infinitum, videlicet à centro, vbi nulla reperitur peripheria, quoniam in seipso est omne quod est, & extra se emittit radios vitæ pro placito in infinitum. Atque hæc est ratio cur ipse affirmetur reuera nec definiri nec diuidi nec componi, & tamen has omnes proprietates habet metaphorica locutione, in quo etiam sensu dicitur audire, loqui, irasci, & oculis videre, digitoque & manu palpare: quod tamen sit hic sermo metaphoricus & à similitudine desumptus, neminem ratione præditum latere existimo. Atque hoc idem de Anima dici potest: quare Iamblicus in hæc verba haud inconfulte loquitur: Anima quamuis videatur omnes rationes & species habere, tamen determinata est semper secundum aliquid vnum.

His igitur ita se habentibus non opus est ad quatuor quaestionum sequentium explicationem vel refutationem pergere: nam cum lapis alicuius structuræ angularis sit infirmus aut ex sabulo transitorio confectus,

flatus, in nihilum per se liquefcant & reducat necesse est, & vt totum ædificium per se nulla vi impellente corruat ac in nihilum redigatur.

At nihilominus Deus mihi melius, quam vt hoc in loco violentiam aliquam principiis aut fundamentis Iohannis inferrem, sed spero imo scio ipsum sermone metapharico ibi vsum, vbi dicit, quod Anima humana fit pars nature, quod in ea reluceat circulus cum suis dimensionib. per regularia plana, &c. Nec tamen ego suam Harmoniam Symbolismam aut Poeticam fingam, vt ille meam: nam quis admirabilia Dei aut Nature seu sapientie primogenitæ nisi per similitudines ad res creatas explicare potest? Cum Deus cognoscitur per creaturas suas esse immensus, ineffabilis, incogitabilis, supra omnem imaginationem, supra omne cogitatum, supra omnem intellectum & essentiam, innominabilis, solo silentio in corde prædicandus, altitudo incomprehensibilis, Trinitas impartibilis, & essentia immutabilis. Huius ergo imago est ipsa nostra scil. Anima vniuersalis: vnde impossibile est reuera scire aut imaginari circulum in Deo posse reperiri, aut in spiraculo illo quod homini communicauit, nisi allegorico quodam respectu: multo minus quod figuræ Geometricæ possint reali aut spiritali impressione in eo reperiri aut representari, nisi per *αιαλογίαν*, & similitudinem loquendo. Philosophi ergo secundum captum eorum de Deo locuti sunt & non reuera prout est, nec de diuinis mysteriis iudicare potuerunt, quippe quæ sunt supra omnem imaginationem, supra omnem intellectum, supra omnem essentiam & incomprehensibilia. Nam Deus Creator in seipso clausus est, & nemo Patrem cognoscere potest nisi per Filium, nec sunt mysteria eius reuelanda, nisi per Spiritum suum proprium. Datur tamen Physicis, datur Mathematicis priora elicere per respectum ad posteriora. Physici namque per adaptationem debitam graduum materie ad formam in spiritu mundo & elementis tanquam passionis aut fœminæ ad actionem & masculum, mundi harmoniam ducunt à throno Dei. Mathematici per proportiones Arithmeticas & Geometricas ritus numeris atq; mensuris hoc idem præstare non infulse tentant. Physici describunt spiritum Dei solio proximum esse tenuissimū & simplicissimum: Mathematici à Deum multitudine via Geometriæ, videl. à corpore ad superficiem, & ab illa per lineas ad anguli punctum assurgunt, vel mundi Harmoniam ex circuli in triangulum, quadrangulum, &c. diuisione, apteq; eorum ad partes mundi applicatione quærunt: aut via Arithmetica per regressionem à numero s. multitudine ad vnitatem. Physici quærunt denudari formam & confusionem materie deponere, qm̄ existimant per hanc viam adytum fore ad Dei cognitionē, quippe cuius sedes est lux inaccessibilis, concluduntq; q̄ quanto magis aliquid lucis habet in se, tanto magis Deum id sibi vindicare posse: atq; his gradibus reuera mundi Harmoniā animaduertunt & colligunt. Mathematici hoc idem demonstrare quærunt per figurarum solidarum simplicitatem, per medium quadratum & resolutionem in radicem. Non est ergo Physicus ideo à Mathematico contēendus, quia ad Harmoniam demonstrandā non sua vititur inuentione nec Mathematicus à Physico, licet in demonstratione physica non ita versatus; nam variis itineribus effectu haud differentib. tenditur à Praga Romam versus. Iungamus igitur Mathesin Physicæ, vt virtus sic vnita fortior & validior ad hoc opus perficiendū esse possit: nam magna ad Harmoniæ mundanæ descriptionem virtus atq; disciplinæ siquidem Oceanus, requiritur, & tamen in scrutationis fine nos percipiemus à mysteriorum Dei inuestigatione adeo remotos quam à principio, est enim vt dicit Propheta, mysterium Dei mare magnum, in quod introierunt flumina multa.

Simonides Philosophus à tyranno Hieron quid esset Deus interrogatus petiit vnus diei spaciū ad questionis huius resolutionem. Hic iterū die craftino in tyranni conspectum prodiens secunda iam vice ad questionem suā respondendum vrgebatur, at ipse duos adhuc alios dies ad questionem enucleandam requisit, deniq; finito termino tyrānus sapius illum premebat, vt ad suum dubiū responsum faceret, at Philosophus dies suos semper vice qualibet duplicare solebat: tandē vero tyranno rei rationē diligenter perquirente, huiusmodi traditur accepisse responsum: Quoniam, inquit, quo magis rem istam mecū iterum iterumq; cogitando reuoluo, eo quidem illa mihi obscura magis redditur atq; mystica. Hoc idem etiam testantur S. Scripturæ: nam, vt Deus dicitur lumine amictus, ita quidem est Lux illa inaccessibilis. Atq; hinc Sap. c. 9. inuenimus, quod nemo cognoscat consiliū Dei, nec possit cogitare, quid velit Deus: quoniā rationes mortaliū sunt timidæ, & instabiles cogitationes eorum. Hoc optime confirmare videtur Antistes Moyses verbis quidem paucissimis, Deut. 29. 29. Dei occulta nemo scit, sed penes Deum sunt, manifesta autem & reuelata nobis, & filiis nostris sunt cognita. Quare manifestum est, quod etiam per posteriora ad abditorum Dei mysteriorum cognitionem peruenire sit impossibile, nisi sit per Spiritus sancti reuelationem. Sed audiamus, quid pro te loquantur Philosophi, inter quos tui Procli sententias hic recitabo.

Primum Proclus asserere videtur, q̄ diuisio animæ non sit secundum materiā aut res inferiores, sed provenit à causa efficiente: illam ergo diuidit per pfectas suas omnium rerū mensuras, ad quas respiciens Creator opus erat simili modo vt diuideret vniuersalitatē hanc in exemplaria intelligibilia: atq; hanc diuisionem in multitudinem per ordinem harmonicū diuersas partes assimilantem colligi affirmat.

Plato asserit Animam esse diuisibilem & indiuisibilem, videl. facit eam diuisibilem à legibus corporeis non separatam, at vero ipsam describit non esse numerum quantitatem habentem, & consequenter, nec diuidi nec multiplicari in partes.

Aristoteles dicit (cui etiam Plato adstipulatur) quod Creator constituerit Animam totale quiddam ante diuisionem.

Franciscus Georges Venetus, qui mirabiliter & diuinitus de Harmonia mundi scripsit, dicit, substantiam animæ esse quiddam vnicum simul habens partes, videl. vnitatem & multiplicatam collectam de Harmonia mirabili: dicitque quod qui voluit animam recte percipere, non debet metam suæ industriæ aut laboris applicare ad contemplationes mathematicas, sed seipsum eleuare tantum, quantum fieri potest, versus locum substantiæ animalis magis conuenientem, & in rectis trutinis ponderare, quod sit triplex totum, cuius vnum est ante suas partes, alterum ex partibus ipsis, & vltimum in qualibet partium. Totum quod oritur ex productione partium non consumitur, sed permanet: nam quod dat partes est bonum & ne dissoluit quidem partium compositionem: nam hoc proprium maligno est & non bono spiritui: vnde fit, vt totum illud, quod præcedit partes superest & permanet, at illud quod est de partibus, dissoluitur & perit per partium dissolutionem: nam illud quod est ex partibus inferius est, illudque designat Plato per illos circulos, in quos diuiditur anima. Concludit igitur quod Anima sit vnica & multiplex habens vnitatem suam in intellectu, & qualitatem atque multitudinem, quatenus ad res inferiores habet respectum. Quare anima per se existens est vnica & simplex, ad res vero inferiores descendens diuisa dicitur. Atque hæc est generationis & corruptionis ratio in rebus inferioribus. Hinc ergo dicit Pythagoras scribendo ad Eusebium: Deus est in vnitatem, in dualitate vero est Diabolus & malum quippe in quo est multitudo materialis.

Hinc ergo liquet, quam variæ sint scriptorum opiniones de diuisione Animæ, cum alij volūt, quod non sit secundum materiam, alij vero quatenus participat cum rebus materialibus. Nam reuera interior anima (quæ est ipse Deus) nec patitur nec diuisiones admittit, est ergo eius diuisio respectu materiæ in qua est, & non ex sua essentia, quæ est eadem cum Deo, à quo emanant prius iuxta illud Hermetis Trismegisti in Piman. 12. Mens quidem ex ipsa Dei essentia, si quæ tamen est eius essentia, nascitur. quare ab essentia Dei nequaquam diuisa est, sed illi eo modo connexa, quo Solis corpori lumen. Hæc mens Deus est in hominibus, atque idcirco nonnulli ex hominum numero Dij sunt. Hæc ille. Ex his ergo liquet, quod diuisio sit in multitudine, quæ est in materia & non in essentia formæ. Sic videmus infinitos Solis radios seipsos permiscere cum mundi spiritu, eum in partes infinitas distinguentes, cum tamen nihilominus radij illi non diuidantur aut distinguantur à copore solari.

Plato, vt supra dictum est, videtur diuidere Animam in circulos, & alibi animam vocauit circulum. At Aristoteles dictus est reprobare Platonis proposita, non vt ea, quæ ab ipso scripta sunt, refutaret, sed vt ea vocabula condemnaret, quæ vulgariter sonant, & tamen alium habent sensum, vt hac ratione aliqui per scripta aut vocabula metaphorica à Platone sepicule usurpata (in quibus solebat sensum includere & occultare profundum) in errores non inciderent. Huius rei exemplum ponit Franciscus Georges Venetus. Quando, inquit ille, legunt in Platone, quod anima sit circulus aut numerus, non credendum, quod hoc dictum sit secundum mathesim materialem, aut Arithmeticam vulgarem. Similiter quando dicit, quod res omnes non nisi vnum sint, non intelligendum per vnam rem compositam aut aliquod particulare, sed ideo dicta sunt omnia vnum, quatenus per vnum habent virtutem existendi, quemadmodum omnes numeri suam esse habent ab vnitatem in eos expansa. Hæc ille.

Simili plane ratione dicitur Deus à Platonis Circulus, qui non capit originem aliunde, quam à seipso, & ad seipsum tendens conducit res omnes secum. Et tamen ab iis & Hermete Trismegisto, dicitur cuiuslibet rei centrum. Porro etiam Trinitatem idem Hermes, vt testatur Francisc. Georg. Venetus, sub ænigmatem de Sphæra explicat, cum dicit, quod Deus sit Sphæra, cuius centrum, hoc est, Pater, est vbique, sed circumferentia, hoc est, Sapientia & Filius est nullibi, quia incomprehensibilis, & tamen comprehendit omnia, at vero mutuus respectus s. harmonia & amoris nexus inter centrum & circumferentiam, qui fit per regularitatem proportionum similium semidiametrorum denotatur per Spiritum Sanctum, qui dicitur catena illa in mundo aurea, omnes mundi iuncturas s. elementa in pace & cōcordia amplexu suo amatorio cōseruans, hoc est, vigorem igneum s. vitæ & multiplicationis virtutem amatoriam aquis s. spiritui mundano impertiens, omniaque harmonia sua in vasto mundi concauo implens, ne vacuum iterum in rerum natura daretur. Hanc quoque circuli interpretationem videtur illud Ecclesiastici confirmare: Ego sola inquit Sapientia circumuiui totum cælum, & ego penetraui vsque ad abyssum. Porro dicitur, quod Verbo Domini firmati sint cæli, & Spiritu oris eius omnis virtus eorum. Quod autem huius circuli periferia sit ultra captum humanum, ex verbis his viri Sancti, Iob c. 11. 9. liquet: Dei Sapientia non inuenienda, est enim illa altissimis cælis altior, & profundior sepulchro imo, longior terra mensura eius, & latior mari. Vides ergo hic quam ænigmaticus sit Philosophorum sensus, & à captu vulgari remotus, quando nominant Deum aut Animam Circulum, aut quod Circulus sit in ipsis.

Imo vero & per Harmoniam eiusdem verbi à vinculis tenebrarum exilientis mortisque stigmata superantis omnia redibunt ad vnitatem, à qua prius sunt regressa, iuxta illud Diui Pauli antea allegatum, quod docemur aperte, non modo homines, sed etiam res omnes alias esse conductas ad suas harmonias veras per sanguinem Christi. Verba eius sunt huiusmodi: Pacificans per sanguinem suæ Crucis res omnes, quæ sunt in terra & quæ sunt in cælis. Hæc inquam, est extensio Filij s. Sapientiæ à centro, videl. Patre, quem Cabalistsæ vocauerunt Aleph tenebrosum s. Deum latentem, vt Filius s. Lux s. Verbum ab hoc à Centro vndique exiliens quasi in circulum, ab ipsis Aleph lucidum scil. Deus patens nuncupatur, de quibus copiose fati infra. Et Platonici acceperunt hanc Hebræorum Sapientiam, & Christianorum Messiam, & Cabalistsarum

rum Mittatron, & Prophetarum atque Apostolorum Verbum pro vera mundi Anima, quam dixerunt harmonice impleuisse omnia mundi interualla in ternario, eius quadrato & cubo: videlicet 3. 9. 27. quæ proportio formalis & perfectissima agebat in illam materialem 2. 4. 8. vt agens in patientem, mas in fœmelam, forma in materiam, & perfectio in imperfectionem. Spiritus ergo Sapientiæ actiuus sc. Mittatron angelus pulsât per proportiones prædictas perfectionis in mundi spiritum passiuum, qui accipit mensuras, sc. impressiones consonantiarum à spiritu pulsante, vt Chorda à Musico, vel fistula à flatore, at ipsa fistula scil. instrumentum est vasta ipsius Mundi cauitas, quam cum anima percusserit, flatu diuino eam implet, vt vis flantis cõcauitatem fistulæ suo spiritu. Atq; hic sat liquido obiter demonstratur, quod vt proportio harmoniæ scil. sonorum, scil. consonantiarum erat in fistula s. chorda, & non in flatore seu pulsatore, sic etiam circuli, à cuius partib. in anima harmoniã ortam dicis, ipsa quidem harmonia seu proportiones eam constituentes erant in re commensurata, & non in commensurante, hoc est in numerato & non numerante, vt statim more physico ostendam. Sed ad rem redeamus, vt Platonici omnem Musicæ mundanæ actum ad ternarij cubum reduxerunt; ita ad mundi harmoniam explicandam tres enneades ad cubi illius compositionem concurrentes modo duplici expresserunt: vel scil. quatenus ternarii cubus hic 27. addendo tres noenarios in vnum aggregatos 999. protulerunt vel disposuerunt eos à dextra sinistram versus hoc modo: 999. Per cubum ergo Harmoniam mundanam mathematicè demonstrare sunt aggressi, formæ proportionum harmonicas per eiusdem partes in mundo arguentes, vt infra declarabimus. Atque hoc idem voluit Pythagoras in numeris peritissimus, vbi asserit, quod perfecta harmonia compleatur per cubos: vnde Pythagoræi dixerunt cubos harmoniam, quia illi inter alias figuras habent angulos proportionaliter æquales in lateribus & superficiebus. Plato vero & Cabalistsæ in hac enneadum serie 999. mysteria harmoniæ mundanæ tam metaphysica quam physica includere videtur admiranda: nam secundum Algorithmum Arabum & Hebræorum primus numerus versus dextram est numerus simplex sub numero denario contentus, cui propter eius simplicitatem formalis essentia & nouem Ordines Angelorum attribuerunt, qui in mundo intelligibili sunt: secundam enneadem, quæ est denariorum, & in qua est compositio, auricularis nouem cœlis applicarunt: & vltimam, quæ est centenariorum, in qua compositio est adhuc magis materialis, & compacta, ad nouem gradus generabilium & corruptibilium in mundo elementari, quæ omnia in homine terminantur, qui est quasi meatus & medium, per quod illa transeunt ad res cœlestes, & ab illis rursus ad intelligibilia exaltantur. Atq; per hæc interualla mundum perfecte implentia, ita vt nullum vacuum sinanitas relinquatur in rerum natura, exactissima Sophorum Harmonia tam mundi quam anime elicitur: at de his rebus exacte particularizare cum Philosophis & Mathematicis res est difficilima. Verum Zohar, ternariam hanc diuisionem demonstrauit non numeris, sed analogia s. similitudine: nam tria, inquit, sunt quæ correspondent & figurata sunt ad exemplar Archetypi s. primariæ Ideæ, videl. Tabernaculum Dei à Moysè præparatum, Templum Salomonis, & Corpus humanum, secundum trium numerorum prædictorum, qui ad ea respõdent, in Macrocosmo, nempe vocalis s. operatiua, quæ trahitur ex mensura ad mundum elementarem, formalis quæ elicitur ex vocali s. operatiua ad illum cœlestem, & rationalis, de formali scaturiens ad intelligibilem. Nam Tabernaculis à Moysè repræsentatum symbolizare videtur cum tribus mundis tam in macro- quam microcosmo huiusmodi: Prima eiusdem portio, quæ non tegitur, sed aeri aperto patefacta, ventis, pluuiis, grandini, niui, & aliis aeris impressionibus in mundo sublunari exponitur, & est in perpetua mutatione & alteratione, & huic loco fit accessus turbæ vulgaris & animalium, atq; ibi erat assidua vitæ & mortis vicissitudo propter continua sacrificia ibi oblata. Hæc ergo Tabernaculi portio denotat Mundum elementarem, qui de Aquis grossioribus componitur tanq̃ substantia fluxibili, instabili & minime in eodem statu permanente, vnde hic pprie dicitur Mundus tenebrarum & obscuritatis, vbi habitationem suam & dominium habet Tentator & tenebrarum princeps. Vnde morti corruptioni & mutationib. subiicitur. Et in ipso homine hoc denotatur per eius corpus. Secundo pars auro coruscans & per candelabrum septem punctis ornatum (qui sine dubio sunt 7. cœli Planetarum Symbola) Mundum denotat cœlestem, qui de lumine & tenebris participat, quæ respondent aquæ & igni: vnde ab Hebræis Cœlum dicitur אשמים Eschamaim ab אש esch Igne, & מים maym Aqua: vnde æther etiam dicitur quasi æthaer, i. e. igneus aer. Atque hinc est, q̃ licet pars hæc corpore imbuatur, tamen propter vincentem formæ lucidæ in ea dispositionem & intellectum quendam illum gubernantem, (vt anima rationalis corpus) corruptioni se non submittit. In homine talis est eius anima seu spiritus vitæ. Pars tertia Templi est Sanctum Sanctorum, Mundum in macrocosmo super cœlestem s. intellectualem commonstrans, ex lumine & igne perfecto & intelligibili totaliter conflatum: estque Angelorum coram Deo magno Tetragrammaton administrantium sedes. atq; hoc denotatur per duos illos Cherubinos aureos, qui elegantes & extendentes alas suas versus altare & Propitiatorium adumbrantur. Mundus hic ergo mouet illum cœlestem, atque is tandem Elementarem. Est ergo Mundus Supercœlestis masculus ad illum Cœlestem, in quem agit, vt mas in fœminã, cuius matrix vniuersalis est Sol, qui implet suo Lumine stellas cæteras; atq; itidem ille Cœlestis est mas ad Elementarem, cuius matrix est ipsa Terra. Simili quoq; modo talis est respectus s. comparatio inter partem extremam Tabernaculi & Corpus humanum, vicissim inter partem eius mediam ac deauratam & Animam humanam, atque tandem inter Sancta tabernaculi Sanctorum, atque Rationem, Intellectum & Mentem in homine. Atque hinc est, quod homo etiam ab Apostolo dicatur Templum Spiritus Sancti.

Atque hinc prouenit, quod per respectum illum, qui habetur ad 999. facta sit fructuum & bonorum terræ in Lege Mosaica diuisio: nam centum portiones populo erant destinatae, & pars decima hominibus Ecclesiæ, de qua iterum parte portio decima erat extracta pro ipso Deo, ita ut numeri centenarij tanquam magis materiales, grossi, atque in multitudinem immerſi pro populo, vulgo & prophanis reſeruati eſſent, decimus pro presbyteris & vnitas pro Deo, qui existens omne in omni, non tamen est nisi vnitas. Ex quibus constat, quod omnia non sunt nisi vnum, respectu ad Deum habito, sed ratione captus humani res plures ac multifariæ esse videntur.

Atque sic, quoad Philosophos, Anima & ipse Deus videntur esse Circulus, & diuisiones in se recipere, ex quibus scientias elicere, atque varias Harmoniæ mundanæ formulas inuenire gestiunt. Sed intelligant recte velim quid hac in re loquatur Ieremias cap. 9. Ne glorientur Sapientes in sua Sapientia, nec robusti in robore suo, nec opulenti in suis diuitiis, sed in eo, quod Deum cognoscunt atque intelligunt. At vere Sapientes aliud dicunt & aliud intelligunt, vti antea probatum est. Sed vt in Discursu hoc pergamus, & numeri ternarij mysterium ampliori adhuc hiatu aperiamus, Cabalistsæ & Hebræorum Sapientes numerum hunc 999. in literis Hebraicis intelligentiæ fortissimi **בּוֹט טַרְיַי** Mettatron inueniri dicunt, quem dixerunt facierum Principem, quia officium habet introducendi coram facie Domini eos, quos vult appellari, quem alij sumunt pro illa Platoniorum mundi Anima. Hic ergo Mettatron scil. Mundi anima erat (secundum Sapientum traditionem) prima res creata, retinens in se perfectionem omnium aliarum Creaturarum: vnde videtur mihi, ipsum fuisse illam Sapientiam, de qua in Ecclesiast. dicitur cap. 1. *Prior omnium creata est Sapientia, & intellectus prudentia ab auro:* quemadmodum etiam ex sequentibus apparebit.

Theologi secretiores & in Cabala vera expertissimi dixerunt, quod vt Mens dominium habet in Animam humanam, sic etiam Mettatron mundo cœlesti, & in quo Soli præſidet, & anima Messia mundo angelico, & Adonai ipso Archetypo. Et quemadmodum animæ lux est intellectus agens s. ipsa Mens, sic etiam lux ipsius Angeli Mettatron seu Mundi Animæ est Sadai, & lux animæ Messia est Elchaj, qui significat Deum viuentem, & lux ipsius Adonai est Enloph significans Diuinitatis infinitatem. Mundi igitur Anima est Mettatron, cuius lux est Anima illa Messia seu virtutis Tetragrammati, in qua est lux Dei viuentis, in quo est lux Enloph, vltra quam non est progressio. Ex quibus liquet, quod in ipso Mettatron s. anima mundi, s. sapientia ante omnia creata & in æuo cum Deo existente, sit virtus Patris, Filij atque Spiritus Sancti: vnde de eo (vti Sapientes exposuerunt) intelligebat Deus, quando Israelitis in huiusmodi verba loqueretur, Exod. 23. *Ecce mitto Angelum meum ante faciem tuam, qui te in via conseruabit, ausculta voci eius, nec ei succenseatis, &c. nam nomen meum est in eo:* Hoc est tetragrammaton, quod est Trinitatis Symbolum. Ecce ergo quam potens, & ipsi Deo Creatori proxima est ista mundi anima, & quam profunde videl. ab ipso Enloph seu infinitate diuinitatis haurit illa Harmoniæ illius spiritualis atque igneæ originem, quæ est harmonia agens & formalis in mundo, à Platonicijs per ternarium numerum 1. 3. 9. 27. seu 999. significata, cuius actus harmonici sunt in materiam imperfectam per numerum binarium 1. 2. 4. & 8. iuxta Philosophos imprimuntur, secundum dignitatem & proportionem materiæ in puritate, subtilitate, grassitie aut opacitate, quibus virtute sua lucida aut magis aut minus implet spiritum mundanum tam subtilatione tenuem quam conge- latione densum. Atque vt per actum huius animæ vniuersalis vnitas hylæ deformis & obscuræ in multitudinem diuiditur, quemadmodum oculariter Solem in infinitas partes spiritum mundanum suis radijs diuidere percipimus, sic etiam omnes illas partes per illuminationem in principio creatas, ad inuicem coniungi intelligunt Platonici per igneum illum amorem (qui & gluten scil. ligamentum naturæ igneum vocatur) formam suam creantem cum rebus in multitudine materiali creatis harmonico nexu coniungens: vt in numeris videmus quod 3. coniungit 2. ad 4. & 6. coniungit 4. ad 8. & sic in cæteris. Atque hinc orta est medietatum triplicium inuentio, videlicet illius Harmonicæ, Geometricæ & Arithmeticæ, inter quas illa quidem harmonica est vere naturalis & ad physin pertinens: cæteræ ad mathesin potius quam ad naturam spectant. Ab hinc igitur deriuata est Platoniorum & Pythagoræorum inuentio de Heptachorda, vbi mixtiones suas faciunt de numero impari cum numero pari, inde denotantes coitus scilicet progressionis scil. nexus harmonici proportionem factas inter marem & fœminam, inter lucem & tenebras, inter materiam & formam, inter cœlum & terram, inter creatorem & creaturam, vel numerando ab infima multitudinis basi vnitatem scil. simplicitatem versus ascendendo, vt Aristoteles & Peripatetici, qui Naturam & eius consensum per demonstrationes à posteriori delineare solebant, hoc est ascendebant in sua demonstratione à rerum sensibilibus natura per elementorum mysteriorum explicationem & principia rerum inferiorum vsque ad machinam cœlestem & non vltra, hocque per numerum quaternarium, hoc est corporalem materialem & sensibilem (qui numerus iuxta doctrinam Pythagoræ ita participat de materia & corpore, vt numerus ternarius de forma.) Vel descendendo per demonstrationem à priori ab ipso supremo rerum omnium Creatore ad infimum creaturarum gradum, hocque per numerum ternarium, more ordinis Sefhirotarum, primum à cœlo intellectuali in illud æthereum, & ab illo in 4. elementa s. cœlum elementare. atque inde deriuauit ego Demonstrationes meas naturales, à duarum pyramidum, formalis nempe atq; materialis, transuerso modo dispositarum compositione, ex quibus materia aqueæ atq; formæ lucidæ gradus & nexus in natura mundana, hoc est, monochordii mundani interfectiones cum eorum interuallis ad inuicem nexu harmonico concatenatis depromuntur, de quibus copiose in physi-

in physica Macrocosmi Historia egimus. Hinc igitur obiter animaduertendum est, quam variæ sint Hominum philosophandi rationes, quam diuisa Harmoniæ veræ mundanæ inuentio. Quorum alij per numeros, & ex iis alij incipiunt cum binario, vt Peripathetici, alij cum ternario, vt Platonici, quorum hic materiam per formam demonstrare gestit, ille vero formæ mysteria per materiam explicare nititur. Pythagorici vtraque formula vsi sunt. Cabalistsæ, Sophi & Hermetici per realem & viuam naturæ actionum & passionum speculationem ac obseruationem hoc præstare aggrediuntur. Vt cunque omnes agnouerunt & confessi sunt Catenam illam auream, cuius primam iuncturam Cathedræ Iouis alligatam & fixatam credunt, quæ deorsum ab illo puncto declinans, & per vniuersæ naturæ viscera ad mundi vsq; meducullium se porrigens harmoniæ mundanæ consonantias atque interualla suis iuncturis delineat, chordamque instrumenti mundani harmonicam Symphonice vibrare cogit atque pulsat ipse Iupiter. Scala, inquam, est hæc Iacobæa, mediante qua Angeli, hoc est, diuinæ hominum mentes se de cælo inclinant, & ad cælum harmonia admirabili ascendunt. Huius, inquam, harmoniæ instrumentum erat lapis ille Iacobi puluinar totius mundi similitudinem & harmoniam in se possidens, atque repræsentans quippe qui dictus est domus Dei, cuius imago erat illud Moysis Tabernaculum tripartitum à nobis antea descriptum & ad tres Mundi regiones relatum, imo vero in illo microcosmo vero Dei templo vera mundi harmonia oculis viuis conspicitur, & numerorum formalium ratio, & binarij atq; ternarij consideratio primordialis, & tenebrarum atque lucis dispositio clara, & naturæ passiuæ cum actiua vnio, & elementi in elementum secundum leges nature progressio, & numeri ternarij perfectionis ratio, & illius septenarij ex materie & formæ nexu admirabili hoc est, 4. & 3. scaturientis productio, & diei Sabathi, sc. quietis in Domino explicatio, & 7. Scælæ Iacobææ graduum demonstratio luculenta, nempe via per terram, per aquam grossam, per aerem impurum, per ignem grossum, per vitæ ætherem, quem quintum statuunt elementum seu aerem igneum & purum, per cælum pure igneum, scil. elementum sextum, & denique ad ineffabilem essentia & maiestatis diuinæ reuelationem, vbi quies inexplicabilis & pax Sabathum & gloria in æternum quam luculentissime explicantur: nam Iacobus dixit: Deus est hic, & ego nesciebam. Hic ergo explicatur vera mundi harmonia, hic philosophorum diuinorum illuminatio prima atque scientiæ Musicæ inuentio, quam ad numeros & figuras Mathesis externas adaptauerunt, vt ad Templi Salomonis aut Mosaici Tabernaculi exemplar arcana mundi tam archetypici quam typici elici declarauimus, sed hoc quidem more symbolico seu analogico fieri assolet, quando per numeros Arithmeticæ vulgaris aut figuras Geometriæ externæ, aut per res visibiles illud fit, quoniam nulla est vera aut certa visio in rebus corporeis, quippe quæ videntur & non sunt, sed omnium visionum certitudo est in formæ meducillio videlicet intellectualis, quoniam in ventre formæ Sapientia sc. Verbum sc. Messia Lux relucere dicitur, quemadmodum in Metatron mundi anima est dictum. Ex his igitur sat liquido constat (ni fallor) quod, cum Philosophi dixerint Deum esse Circulum, aut Circulum esse in anima, cum in partes Geometricas diuisibilem, videlicet triangulum, quadrangulum, pentangulum, diuidentes, &c. illud quidem, mi Iohannes, non esse nisi more analogico & metaphorico dictum: & tamen adhuc spero, me tantum coram mundo effecturum, vt, quia in amicitia literaria iam sumus (vti spero) coniuncti, efficiam quod ambo in iisdem Harmoniæ fundamentis cõueniamus, vnde mundo apparebit, quod non vterioris inter nos contentions sit opus, sed vt in pace simul impostertum, vti bonos Christianos decet, conquiescamus. Tu igitur dicis, quod Anima humana sit pars naturæ, & quod in anima reluceat circulus cum suis diuisionibus per regularia plana, propterea, quia animus est imago Dei: at ego dico, quod Anima, quatenus habetur ad eius essentiam respectus, non possit diuidi à natura, tanquam pars à toto, iuxta illud Mercur. Trismeg. Pim. 12. Mens ab essentia Dei nequaquam diuisa, sed illi potius eo modo connexa, quo Solis corpori Lumen. Videmus enim radios solares cum corpore solari esse coniunctos, & minime reuera diuidendos, quoniam Lucis essentia est vnica, & in partes non diuidenda: at vero respectu nostrum, qui in multitudine sumus versati, dicimus Animam huius ab illa alterius numero & specie differre, cum nihilominus omnes animæ ad vnã mundi animam seu Metatron habeant relationem continuam, vt lux Solis ad Solem. Est ergo reuera pluralitas in materia & non in forma, quæ nihil aliud est quam continua à Deo scilicet. Verbo emanatio, vitam & essentiam omnibus Creaturis impertiens, cuius quidem reuocatione tollitur vita, iuxta illud Psalm. 104. Deo dante Creaturis colligunt, illo aperiente manum suam replentur & saturantur bono, abscondente faciem suam conturbantur, recipiente spiritum suum respirant & in puluerem reuertuntur, emittente spiritum recreantur. Et Iob cap. 12. 10. dicit: quod in Dei manu sit omnis viuentis anima, & spiritus vniuersi carnis. Et Psalm. 146. Benignitas Dei conseruat omnia in seculum. Et alibi dicitur, quod Deus sit Sol, vitam & gloriam dans. Nam Deus, vt dictum est, vbique sua essentia versatur per mundum, & in Metatro suo inhabitans, Lumineque [vt aiunt Scripturæ sanctæ] vestitus omnia implet, eaque sua præsentia iugiter conseruat. Hinc omnia in creatione opera dicta sunt bona, quæ mala atque inania ante Creationem fuerant æstimata, quæ quidem bonitas à Deo, (qui est solum & summum bonum) & à participatione cum eius essentia orta est: atque hoc eius glutine ac harmonia omnia in mundo concordia pace & vinculis æternis connectuntur. Concludo igitur, quod, vt Dei essentia est indiuisibilis, sic etiam ipsa Natura, quæ est eiusdem emanatio in mundum, est omnimodo vnica forma & in se indiuisibilis, & quatenus Deus est diuisibilis in Personas tres, inde arguendo officia & proprietates ad huius mundi perfectionem productæ, sic etiam & anima in partes varias diuidi dicitur, vnde quandoque est sensus, nunc

memoria, aliquando imaginatio, deinde ratio, intellectus, Mens, &c. Qui agitur Animam considerare ^{ges} stium rebus caducis inditam, oculis corporeis eam cum corpore eiusque proprietatibus distingui animaduertent. At qui in se & ad centrum suum reuertendo, externo, quasi umbra prestigiosa neglecto, ad interiores suos aditus penetrabit, is quidem oculis spiritualibus percipiet nec diuisionem nec quantitatem inesse animæ, nec in Deo (qui est supra quantum & quale, cui animæ essentia continua est) numeros aut figuras geometricas posse inuestigari. Sed in hoc dixerunt Cabalistsæ Metatron circulum (ad cuius imaginem est anima humana, quippe quæ est de eadem & cum eiusdem essentia continua) affirmantes eam fuisse lineam quandam viridem, vastam mundi cavitatem circumambientem, vnde & ab aliis Cheterelion, id est, suprema corona appellatur. Atque horum opinionibus adstipulari videtur Moyses dicendo, quod Spiritus Domini ferebatur super aquas, & vt alius addit motu peripherico vim igneam iis impertiens. Nec tamen propterea anima mundi est circulus, neque circulus ei inest, sed ipsa potius suo motu circulari quasi per figuram capacissimam mundum terminat atque continet, vt & ab hyles tenebris diuidit. Est ergo circulus eiusque diuisiones imaginariæ in spiritu passiuo creato & non in anima creante. At vero quatenus anima per suam essentiam ternarios & formales scalæ harmonicæ gradus implet, & vbique dicitur adesse, omnia comprehendere, non tamen aliter est res comprehensa in natura scilicet essentia comprehensoris, quam Creatura in essentia Creatoris. Sed dicuntur Circuli mundani esse in anima lucida, vt tenebræ semel illuminatæ sunt in luce, aut aqua mundana in igne, sic etiam multitudo dici potest in luce reperiri, videlicet in materia à Luce comprehensa, quamuis Lux illa sit indiuidua, vnica & indiuisibilis in se. Non ergo inest circulus essentiæ animæ, sed rei illi materiali scil. spiritui mundano, cui anima dat esse, & quem vnde quaque ad instar circuli amplectitur, attamen in illo circulo inuenitur nec centrum nec circumferentia, iuxta illud Iobi supra citatum cap. 11. 9. Dei sapientia non inuenienda, est enim illa altissimis cælis altior, & profundior sepulchro imo, longior terra mensura eius, & latior mari.

Conuenimus ergo in hoc: quod Spiritus mundi vniuersus (olim inanis & tenebris obductus, iam facie ipsius Iod, seu Dei prius latentis at reuelatione nunc patefacti, seu Verbi, (quod est Lux & vita mundi) scil. sapientiæ ante omnia creatæ, quam Salomon dicit in se esse Sole & Stellis clariorem) in figuram sphericam, vastam mundi cavitatem implentem; & ab actus scil. animæ mundi potentia & virtute sustentatam, & tanquam terminatum & finitum in re indeterminata & infinita inclusam, esset reductus; ita vt hic spiritus orbicularis ab ignea mundi anima illum circumambiente includitur, cum cuius etiam partibus quam minimis ignea illius animæ vis & amor Symphonicus permiscetur, vt anima humana in toto esse & in parte qualibet totius; Agnosco etiam, quod Matheseos arte spherica hæc substantia tam numeris arithmeticis quam figuris geometricis via imaginaria & mente concepta partiri atque in partes distingui possit, quo per demonstrationem vel à posteriori vel à priori ad perfectiorem Dei & naturæ cognitionem peruenire possumus: tamen hoc scire debent Mathematici & Philosophi in mathesi ob illam metam versati, quod reuera nec sint numeri nec figuræ externæ in anima mundana per se consideratæ, quippe quæ est continua & diuisionis expers, sed demonstrationes fieri per analogiã s. similitudinem, cum verum Physices atq; harmoniæ eiusdem subiectum sit Spiritus s. Aqua, & Lux s. anima, hoc est materia & forma. More ergo mathematico bene descripsit Iohannes mundi visibilis harmoniam, sed ratione magis abstracta: more etiam physico Harmoniam suam explicauit Robertus, sed ratione magis concreta. Cum ergo vterq; nostrum super eadem fundamenta naturæ firmæ stabiliti simus, non video ego, cur Robertus viam Iohannis mathematicam in naturæ Symphoniam describendo iuste possit respuere, aut itidem Iohannes semitam Roberti physicam in Harmoniæ suæ explicatione & demonstracione repudiare, cum eadem (inquam) sint fundamenta, idem obiectum & meta, progressus vero in demonstrando tantummodo diuersi.

Vbi autem videris asserere, quod diuisio illa & Harmoniæ interualla essent in mundo archetypico ab origine, & abinde in animam humanam esse infusa, dico ego quod nulla fiat diuisio in essentia diuina, vt pote quæ est indiuisibilis, nec circuli aut figuræ impressiones (nisi metaphoricè loquendo) potes sit recipere. Est enim instar Diapason perfectissimæ & completissimæ consonantiæ, quæ oriens à sua propria virtute in illam iterum redit, & hoc vnum manet, atque itidem se habet anima, iuxta illud Platonis supra dictum, quatenus à legibus corporeis sit libera; cum sit radius illius diuinitatis à qua orta est. Vnde sciendum est, quod, vt in rerum natura Sol est integrum totum & vnum sine diuisione, nihilominus radios (qui sunt eiusdem essentiæ cum suo toto) infinitos emittat in mundi spiritum, illum in infinitas species distinguentes, vel vt vnitas in Arithmetica est indiuisibilis, per se tamen ab ea multitudo effluit: sic etiam Deus qui est semper vnus & idem & omnimodo indiuisibilis, in multitudinem, hoc est, materiam & eius partes dispergitur, ipso vnum hoc & indiuisibile manente, vnde tam à Philosophis in Theologia versatis Ens entium & creaturarum Pater nuncupatur, est ergo vnum infinitum & indiuisibile, quatenus in se & per se consideratur, atq; iterum est quoad nos & captum vulgarem in partes & proportiones harmonicas diuisum, quatenus vitæ & esse radios suos ab vnico quasi centro ad infinitos circumferentiæ punctos cuiuslibet mundi proportioni & creaturæ vitam attribuentes, & vnã ab alia distinguentes, vnde omnia dicuntur viuere in Deo & in eo existere, hoc est, ab ipsius essentia vitam & existentiam ducere existimantur. Atque hæc erat ratio, quod Democratus & Orpheus & multi Pythagoræorum vulgariter considerando omnia Diis plena asseruerunt,

uerauerint, inde declarantes, quod qualibet creatura proprium & peculiarem suum Deum possideat, sed tamen oculis interioribus hæc omnia arbitrando concluderunt hos Deos omnes relationem habuisse ad unicum Iouem, ut omnes Solis radij ad unicum Solem referuntur. Vnde in Exod. 20. inuenimur: quod non colendus est nisi Deus unicus, qui & alibi Deus Deorum appellatur: & alibi: Tu solus, ð Iehoua, es Deus. Non ergo sequitur, quod, quia Spiritus Sanctus est in quolibet homine vim & virtutem viuendi & ratiocinandi ei præbens, quod ideo sint multi Spiritus sancti aut Spiritus sanctus in partes diuisus, quatenus essentia Dei non est diuisibilis. Sed tamen homines quasi infinitos esse, & ab inuicem reuera distinctos & diuisos certum est quoad materiam, quæ sola in multitudine dilatatur, & non in forma, quæ semper continua est ad suum fontem lucidum.

Sed ut ad magis particularia iam transcendamus, inquiramus parumper, an varia fuerit Harmoniæ naturalis inter Philosophos in natura peritiores inuestigandi ratio necne, & an unicum obseruauerint viam, aut vnâ methodum? & si non, quærendum est, cur noua harmoniæ mundanæ ratio non concederetur tam Iohanni & Roberto, quam cuiuslibet illorum, qui operam in Harmoniæ mundanæ inquisitione adhibuerunt.

Legimus imprimis Terpandrum chordam septimam s. heptachordum inuenientem illud tandem 7. planetarum numero æquasse. Alij ex veterib quadruplex inueniunt Harmoniæ genus in utroq; Cosmo elementis conueniens, videl. Doricum Aquæ & Phlegmati, Phrygiû Igni & Cholera, Lydium Acriæ & Sanguini & Myxo, Lydium Terræ & atræ bili consonare arbitrati sunt: similiter Nicomachus Tetrochordum à Mercurio inuentum 4. elemētis destinauit; cuius neruus vnicus Hypate Terram, Parahypate vel Mese Aquam, Nete vel Diazeugmenon aut Hyperbolæ os Ignem, & Paranete Aerem resonare atq; indicare autumauit. Alij cælorum numerum virtutemq; respicientes, Dorium Soli, Phrygium Marti, Lydium Ioui, Mixolydium Saturno, Hypophrygium Mercurio, Hypolydium Veneri, Hypodorium Lunæ, Hypomixolydiû cælo stellato contribuere. Nonnulli iterum spacium, q̄ inter Terram & Lunam interiacet Toni intervallo faciunt. (Hic quidem Iohannes me hercle derideret, scio, si in mea Harmonia tonum tantæ longitudinis inuenisset.) Deinde à Luna ad Mercurium dimidium illius spacij facit semitonium & tantundē ab illo ad Venerem. Inde vero ad Solem triplû quasi tonum & dimidium statuit Diapente. à Luna autē ad Solem duplum cū dimidio faciens Diatessaron. à Sole vero ad Martem rursus tantû volunt haberi interualli, quantum à Terra ad Lunam faciens tonum. Inde ad Iouem dimidiû illius, aliud faciens semitonium, & tantundem ab illo ad Saturnum constituens semitonium, à quo ad stellarum orbem iterum semitonij spatium interiacet, est itaq; à Sole ad cælum stellatum Diatessaron, duorû nempe tonorum cū dimidio à terra vero perfecta Diapason, sex nempe tonorum integrorum. Secundum alios à proportione motuum Planetarum ad inuicem & cum octauo cælo resultat Harmonia ut dicunt omnium suauissima, est aut proportio Saturni ad Iouem dupla sequialtera, Iouis ad Martem sescupla, illius ad Solem, Venerem & Mercurium, qui pariter iter perficiunt, proportio dupla, illarum ad Lunam duodecupla, Saturni vero ad orbem stellatû millicupla & ducentupla. Agrippa vult, q̄ Saturnus, Mars & Luna plus vocis habeant q̄ concentus, dicitq; Saturnum habere voces tristes, raucas, graues, rardos & veluti ad centrum coarctatos sonos. Mars voces asperas, acutas, minaces, veloces, iracundas. Inter has Luna obseruat mediocres. Iuppiter, Sol, Venus, Mercurius possident concentus. Iuppiter ergo sibi vendicat concentus graues, constantes, intentos, iuaues, hilares & iucundos. Sol venerabiles, puros, dulces. Venus lasciuos, luxuriosos, voluptuosos. Mercurius remissiores, multiplices, & cum quadam strenuitate lætos & iucundos. Ex particularibus v. concentibus & proportionatis tonus Musis nouem obtemperat, Iuppiter habet gratiam vocis octauæ & quintæ, s. Diapason & Diapente, Sol obtinet octauæ vocis melodiam, s. Diapason. Similiter & tonos quindecim Disdiapason. Venus tenet gratiam vocis quintæ scil. Diapente. Mercurius habet Diatessaron, scil. gratiam vocis quartæ. Et sic in cæteris.

Plato & Pythagoras à numerorum & proportionum ratione & ad inuicem concatenatione Harmoniæ suæ demonstrationes hauriunt. Aristoteles per principia & principiata physica rem istam explicare tentat. Idem sunt & alij, qui fingunt Animæ humanæ Harmoniam constare ex debito temperamento & proportionem virtutum & operationum ipsius, quæ sunt, Concupiscibilis, Irascibilis, & Rationabilis, quarum proportionem ferunt esse huiusmodi: videl. illam Rationabilem & Concupiscibilem habere proportionem Diapason, ad Irascibilem vero Diatessaron: Irascibilem autem ad Concupiscibilem habere proportionem Diapente. Et huiusmodi aliæ inuentiones variæ secundum mentes & intentiones Philosophorum & Mathematicorum varie & diuersimode philosophantium.

Ex his igitur luculenter apparet, quod liceat tam Iohanni secundum animæ suæ conceptum more suo mathematico in Harmoniæ mundanæ demonstratione procedere, quam Roberto Symphonia suæ naturalis leges pro sua inuentione & imaginatione explicare: cum ex præscriptorum testimonio constet, rem esse inter Philosophos communem & familiarem, naturæ mysteria suo more & methodo peculiari scriptis mandare.

At iam, mi Ioannes, quoniam inquisitionem in tuæ Harmoniæ leges vltiorem facere in animû meum propter amicitiam inter nos comiter olim contractam, nō venit, mihi quidem hoc loco in mentē occurrit, ut de mea Harmonia mundana atq; de eiusdem proportionibus verba pauca, sed luculenta satis proferam, similiter ut comparationem inter proportionem eiusdem atque illas Platonis leuiter hic inferam, quo tibi

tibi & mundo succincto quidem sermone declarem, Robertum in Harmoniæ suæ inuentione & proportionum dispositione non ita grauius errasse, ac tu fortasse prima quidem fronte cogitasti. Sed priusquam in propriæ meæ Harmoniæ Discursum descendam, de Harmonia veterum verba, duplici ratione me ad hoc compellente, nunc faciam. Primum sc. vt literatis indicarem, me in veterum Harmonia non esse omnimodo tam ignarum, ac ab Iohanne in multis locis sum prædicatus. Secundum vt ipsorum Harmoniæ proportionum ad meum mundi monochordū rectius & facilius adaptarem, quo vos (Lectores optatissimi) de comparatione illa mea rectius iudicaretis.

Scriptis mandatum reperimus, tam secundum Pythagoricos quam Academicos mundum vtrumque cum suis animabus per proportionum harmonicas quam commodissime fuisse describendum: Et quoniam tria melodiæ, sc. harmoniæ genera in vsu præcipue & praxi apud veteres fuerunt, Diatonicum scil. quod per Tonum Tonum & Semitonium consonantiam Diateseron constituentia, in omnibus tetrachordis (ad dispositionem quatuor elementorum prius inuentis) processit, quod genus aliquantulum durum est, sed tñ naturale: Chromaticum à Diatonico scil. naturali recedens & mollius resonans, illudque decrefcit per semitonium, semitonium & tria semitonia, quæ coniuncta faciunt etiam Diatesaron, ac deniq; Enharmonicum, quod in omnibus tetrachordis cantatur per Diesim (quæ hic accipitur pro semitonij dimidio) & Diesim & dittonum, quæ omnia simul addita consonantiam etiam Diatesaron commensurant. Ex his diuinus ille Plato ad Harmoniam suam mundi & animæ describendam ideo Diatonicum eligebat, quippe quod genus magis naturale esse percipiebat atque simplex & generosum & per consequens magis per se dispositum ad originaliter depingendos & describendos mundi & animæ, hoc est, materiæ aquaticæ & formæ lucidæ seu passiuæ & actiuæ nexus, officia Symphoniaca & proportionum harmonicas in quolibet per se & inter se: ad quam quidem electionem eo magis inductus est, quoniam obseruatione diligenti ab eo & Timæo Locro animaduertebatur hoc genus habere in sua natura quandam vitæ rationalis gubernationem, quemadmodum illud Harmonicum omni vitæ corpori accommodatæ præsidere, vt & Chromaticum respectum habere ad ideam corporalem, sed quoniam ex his animæ proprietatibus ratio est eminentior & nobilior, & genus hoc Diatonicum magis in sua dispositione naturale, ergo illud præ cæteris ad hanc suam Harmoniæ mundanæ inquisitionem eligebat. At vero vt veteres per hoc in tetrachordis processerunt, sic Plato ad Nicomachi imitationem ad meliorem & magis proportionalem Harmoniæ suæ demonstrationem ad Heptachordi naturam ad septem limites conformati illud dilatauit, incipiendo ab vnitae atque duplicando vsque ad cubum binariam, videl. 8. & tum postea triplicando vsque ad cubum & solidum ternarij. Secundum huiusmodi ergo numerorum proportionem existimauerunt Academici tum animæ tum mundi fabricam fuisse dispositam atque ad exitum productam, iuxta antiqua illa Pythagoræ documenta, qui numeri ternarij proportionem animæ, tanquam perfectiæ masculo agenti, & luci adæquauit, vt & illius binarij materiæ, tanquam imperfecti, fœminæ, patienti & aquæ, ex quarum coniunctione videl. ex materia & forma omnia sunt procreata atque propagata in hoc mundo: Aptauerunt ergo numeralis scientiæ consultissimi Monadem officii Deo, Diadem aut Dualitatem materiæ, ac formis ipsis Triadem virginem, ac vitæ & homini Heptadem. Atque hinc Plato Diatonicam suam Harmoniam ad Heptachordum ordinauit, quia mundi vtriusque interni scil. seu animæ & substantiæ corporeæ adaptauit, cuius proportionum ab 1. 2. 3. prædictis deducit, quorum numerorum cubi perficiunt tam animæ quam mundi structuram, animæ, inquam, cubus ternarij, videlicet 27. & corporis scil. materiæ cubus binarij videl. 8. Sed has quidem proportionum in mundi fabrica, quam optime, vt mihi videtur, ex Antistitis Moysis relatione colligere fas est: Spiritus Domini ferebatur super aquas. Hic spiritus Domini est vnitas formalis, vt aquæ vnitas materialis. Tunc duplatio facta est, quando imperauit Creator, vt materia vniuersalis informaretur, dicendo: Fiat Lux. Deinde huius binarij quadratum erat productum cum generalis illa mixtio in 4. redacta est elementa, quæ per vastam mundi cavitatem dispersa sunt. Denique per binarij illius cubum corpora creaturarum elementa sunt propagata, videl. stellæ ex elementorum cœlestium mixtione, mineralia, vegetabilia & animalia ex illis sublunariis. Atque hoc modo proportionaliter completa est creatura materialis, & fœmina in hoc mundo secundum dispositionem triangularem dimensionis, longitudinis scil. latitudinis & profunditatis, scil. lineæ, superficiæ & corporis, quæ respondent in mundo maiori ad substantiam tenuissimam cœli Empyreæ, ad illam mediæ, & Elementaris, quorum, vt in Harmonia nostra diximus, respectus est, ad radicem, quadratum & cubum in binario numero. Denique omnia numerorum illorum binariorum interualla implentur cum numeris ternariis eiusdem proportionum, sine quibus existere nequeunt: nam sine his vacuū & inanitas sequeretur in massa fœminina: vnde in Genesi omnia creata dicta sunt bona & diuinis radiis impleta, quatenus de bonitate Elohim, hoc est, Spiritus sancti numerum ternarium in proprietate diuina arguente, participant, sine qua omnia essent, vt ante eius apparitionem, tenebræ & inanes. per vim ergo masculinam scil. ternariam procedendum est in eadem proportione cum illa fœminina ad cubum, sc. vsque; nam erat virtus ista masculina, quæ attribuebat gradus & proportionum substantiæ fœmininæ, eius interualla vita, essentia & actione implens, & perfectissimam in mundo harmoniam instituens, proportionem nempe consonantiæ perfectissimæ Diapason in Angelis & Spiritu intellectuali, quæ est in dupla proportione, vt 1. 2. & illam minus perfectam, videl. Diapente: in Damonibus Olympicis & cœlo æthereo, & imperfectam Diatesaron in rebus inferioribus, vt in animalibus vegetabilibus & mineralibus. Ad has ergo tres mundi regiones pertinent tres hæ enneades sic dispositæ:

sitæ: 999. quæ simul additæ statuunt 27. qui numerus est cubus numeri ternarij. Impleuit ergo Plato ad exemplum animæ mundi suæ harmoniæ interualla, sed nos Christiani attribuimus huius Harmoniæ rationem ad vitæ spiritum, vitæ lignum, vitæ fontem, qui est mundi vita eiusq; verus Metatron dicitur, summaq; mundi Sapiencia & veræ Harmoniæ basis scilicet lapis angularis, de quo tantum prædicauit Iacob, arguens vt per solam illius Harmoniam, tanquam per eius scalam, datum esset hominibus in regnū cælorum ascendere, de quo Paulus loco antea allegato sic loquitur: Pacificans per sanguinem suæ Crucis res omnes quæ in terra & in cælis sunt. Vnde concludere videtur, quod non modo homines, verum etiam res omnes aliæ sint ad suas harmonias veras conductæ per sanguinem Christi. Ad cuius quidem mysterij exemplar Veteres Sophi tam Academici quam Pythagorei per vmbrosas numerorum & figurarum formulas explicare tentauerunt; nam quanta erat ipsorum in mysterio diuino cognitio, quam admirabilis scientia, in eo docemur, vtpote quibus tamen religionē Ethnicis, Sacrosanctæ Trinitatis mysterium est reuelatum, vnde etiam à nobis Christianis Mercurio Trismegisto & Platoni diuinitatis titulus non infulse attribuitur. Christus ergo noster seu Deus patens ex petra Iacobi exurgens, è terra tanquam à centro Patris seu Dei latentis germinans, vbique se expandens & in infinitum vltra & extra omnia se extendens (quoniam Sapiencia diuina non habet finem) omnia creata tentat ad Creatorem per Harmoniam plusquam perfectionis (in qua excellens ista consonantia exertissime sonat & gloriosus Sol scil. Lux diuina vitam & gloriam dans sonat in æternum) reducere; à consonantia in perfecta Diatessaron, hoc est, Creaturæ vita tenebris obruta, per Diapente consonantiam minoris perfectionis, hoc est, per spiritum æthereum (in quo primum gustat perfectionis & beatitudinis delicias ad ipsam Diapason, quæ terminatur in ipso Deo, quando idem cum Deo per Christum mediante consonantia illa vera perfectionis fuerimus facti. Et quemadmodum iuxta Platonis heptachordi Descriptionem quatuor sunt gradus tam in fœmello quam masculino progressu videlicet 1. 2. 4. 8. vel 1. 3. 9. 27. qui quatuor series sic disponuntur 1. 2. 3. 4. sic in generali hoc Harmoniæ systemate 1. 2. quæ est dupla proportio, denotant illam consonantiam plusquam perfectionis in vnitatem scil. Deo terminata, videl. Diapason: vbi omnia ab vnitatem in multitudinem progredientia in vnitatem & simplicitatem suam, iterum reuere obferuantur. Et sesquialtera hæc proportio 2. 3. indicat consonantiam minoris perfectionis, Diapente. Et sesquitertia 3. 4. arguit consonantiam imperfectam Diatessaron: sic enim videmus res exactissime se habere in hoc mundo, videl. ob huiusmodi imperfectionem, qualis est in Diatessaron, res omnes sublunares languescere & assiduis alterationibus subiici obseruamus, in cælo æthereo res propter perfectionem diapente minorem corruptionis immunes docemur, & in cælo angelico summam beatitudinem per plusquam perfectionem per Diapason acquiri cognoscimus. Vnde Diatessaron ex quatuor se habens in sesquitertia proportione vt 3. ad 4. arguit quatuor elementa sublunaria, Diapente quinque denotans mediam perfectionem regionis cælestis, se habens vt 2. ad 3. in sesquialt. Quinta essentia vocatur, & Diapason ad cæli angelici plusquam perfectionem, quæ sex tonis commensuratur & Essentia sexta dicitur, se habens vt 1. ad 2. in dupla. Atque hæc consonantia in Deum plusquam perfectionis fontem & metam vltimam desinens, & omnia ab vnitatem in multitudinem effluxa in vnitatem, iterum diuinam reducens. Quies nuncupatur Sabbathi in Ensoph, qui terminatur in numero 7. cum ex tot interuallis constat Diapason. Progressus ergo ab vnitatem in multitudinem est vsque ad numerum millenarium, vltra quem teste Aristotele, non est progressio in numeris, qui numerus ab Hebræis describitur per Aleph magnum, vt vnitas per Aleph paruum, quæ litera apud Cabalistas est indicium & Character diuinitatis in vnitatem: atque hinc est, quod Deus à diuo Ioanne dicatur α & ω , principium & finis. Progressio ergo ab Aleph paruo scil. vnitatem fit ad multitudinem 999. iuxta Platoniorum documenta, cui numero si Aleph magnum addatur producit 1000. per quem fit rerum à multitudine reditus. Recte ergo dixi Mundum sublunarem esse imperfectum & mutationibus obnoxium, quoniam in eo est minima Luminis s. animæ mundanæ portio, quemadmodum animam magis in capite & corde hominis credimus, quam in tibiis aut cruribus; nam ibi materia dominium habet super lucis proportionem: Iterum eadem proportione explicauit corruptionem à regione ætherea reici, & perfectionem mediam ibi habitare propter equalitatem dominij & proportionis lucis ad illam materiæ mundanæ, vnde in eius centro Solem collocaui haud inconsulto, atque hoc probatur ita esse, quoniam à Philosophis & in praxi mysteriorum secretorum peritioribus æthæer quasi igneus seu ignitus aer ab æqualitatis proportionis aeris s. aquæ & ignis s. lucis in ea & præcipue in loco vbi transit Sol. Denique ostendi ibidem, quod regio angelica immensa propter ignis s. lucis in eo dominium super tenuissimum spiritum mundanum, perfectissima fuerit in sua essentia, & ad Diapason summam recte comparata, atque hinc cælum empyreum à græco vocabulo $\pi\nu\rho\rho$ quasi ignis & igneum nuncupatur. Hæc quidem ego omnia propter formæ igneæ atque materiæ aqueæ contrarietatem cum illa in vnitatem, Lucis perfectione, actione essentiali, subtilitate, motu & entitate sit omnimodo opposita huic, quæ est multifaria, opaca, passiuæ, grossa & quieti obnoxia sub forma duarum pyramidum figura & quantitate similibus, sed situ & positione oppositarum depinxi: nam vt multitudinis sc. materiæ motus & resolutionis progressus fit à numero millenario in vnitatem, sic Lucis creatæ proportio æquivalent illam millenarij numeri, sed in vnitatem, vnde quo magis progreditur à multitudine ad vnitatem, eo etiam magis vincit vnitas s. forma lucida, & dominium magis sibi vendicat in materiam. Hinc ergo iuxta Platonis proportionem vt inter binariam sc. fœmininam materiam, & ternariam s. masculinam formam, (quæ inter se proportione conueniunt) est discrepantia,

pantia, sic æqualitatem aliam finxi ego inter pyramidum vtrarumq; figuras. Cum 1. informat 2. & 3. 4. & 9. 8. & 27. corpora elementata: sed de his copiosius infra dicemus, postquam de harmoniæ Academicorum ratione & progressu parumper disceptauerimus.

Qui hoc suum Heptachordum ex pluribus consonantiis perfectis secundum proportionum interualla inter 1. & 8. vel 1. & 27. conflare gestit, ad cuius descriptionem huiusmodi apparatu me accingam.

Heptachordum Platonicum (quod ipse ad mundi & animæ Harmoniam demonstrandam applicuit atq; ordinauit) ex septem quasi nervis vel proportionibus partim paribus & partim imparibus constat, videlicet 1. 2. 3. 4. 8. 9. 27. quas quamuis Porphyrius & Proclus in lineam protraxerunt, tamen Adrastus & Calcidius ad Trianguli scilicet Pyramidis latera hoc modo adaptauerunt, in summitate cuius vnitas tam materialis quam formalis exprimitur, inde confirmans illud Synesij & aliorum Theosophorum opinionem, quod Deus sit omne quod est, quippe à quo, in quo & per quem sunt omnia: Est mas & est fœmina, vel vt Mercurius Trism. ait vtriusque sexus fœcundissimus: Est potentia est actus, Est forma est materia: Imo & reuera nihil est quod ipse non existit. Sex autem aliæ figuræ lateri respondent opposito, videlicet parium proportionum semel & imparium ter: ita vt proportio quælibet formalis ternarij nempe numeri directe respondeant illis parium oppositorum hoc modo:

In Creatione:

In his ergo numeris luculenter demonstratur primaria rerum omnium in Creatione genera cum ipsorum Harmonia, atque etiam species subalternæ & intermediæ quæ inter has proportionum continentur, & præcipue ad mundi spiritus atque animæ eiusdem complementum. Sed in hoc Platonicis Heptachordo imperfectionem videtur Proclus tuus haud exiguam inuenisse, eo quod, vt inquit ille, interualla in eo nonnulla non sunt completa, & principaliter illud spacium, quod est inter 1. & 2. quia (ait ille) non est medium inter hos terminos, nisi vnitas in partes frangatur. Hic quidem Proclus non instar Christiani sed Ethnici loquitur, & à Philosophis Christianis hac in re falli oculis apertis cernitur: quoniam Deus, in quo solo est consonantia plusquam perfecta (nempe Diapason) se habens, vt 1. in dupla proportione, produxit hanc maximæ perfectionis consonantiam in Lucem suam archetypicam, quando Sapientiam scilicet Verbum suum ante secula gigneret, quod nihilominus Verbum ab Essẽ diuino non fuit diuisum, sed idem & vnum cum illo in æternum. Hoc ex Philosophia confirmare videtur Hermes Trismegist. in his verbis: Monas generat Monadem & in seipsum reflexit ardorem suum: inde arguens, quod ante mundi Creationem Filius, hoc est, Deus patens è tenebris, & Aleph lucidum, reluxerit seu egredieretur à Patre, hoc est, Deo latente in tenebris, & Aleph tenebroso: nec tamen in Creatione aut post Creationem diuisus est Filius ab essentia Patris, licet à proprietate & officio in mundi Creatione Persona dicitur secunda à prima quidem distincta, vt 2. ab 1. Porro etiam ex Sacris Scripturis colligimus, Filium esse vnum cum Patre, manere in sinu Patris, esse in ore Patris, sedere ad dexteram Patris, mediatorem esse pro nobis hominibus ad Patrem, nullum inter ipsum & Patrem medium habentem, sed eo modo ei coniunctum, vt lux Solis corpori solari, aut diameter circuli centro. Atq; hinc à Poetis fingitur, quod Apollo & Cupido sint Iouis filii, inde declarantibus Christum in mundo relucens radiosque suos amatorios vndique per spiritum mundanum eiaculantem. Vel in respectu habito ad primam Creationem dicitur Iuppiter, hoc est, Deus potens & patens, qui filius erat Saturni, hoc est, Dei tenebrosi & latentis. Vnde liquet, quod contra Procli opinionem terminus hic sine medio impleatur, quatenus est vnus atque continuus essentia, descendens per consonantiam plusquam perfectam Diapason à mundo archetypico in illum creatum videlicet ab 1. denotans puram, simplicem & ineffabilem lucem increatam, in 2. hoc est in vnitatem materiæ, vnde 1. increatum lucidum & formale creat & actuat vnum tenebris deforme & potẽtiale ac materiale seipsum cum eo permiscens, atque ita creata est lux prima in mundo creatura, formarum omnium subiectum, per Diapason spirituale. Deinde 3. quod est medium occultum inter 2. & 4. describit cœli ætherei seu firmamenti naturam, quod est medium inter 2. seu cœlum Empyræum, quod est receptaculum primæ Creaturæ lucidæ & 4. denotans quatuor elementa sublunaria. At huius ergo regionis mundi productionem concurrebat natura primæ Creaturæ, quæ erat Lux seu Mundi anima (quæ ei erat loco animæ seu formæ) & substantia aquæ eius præsentia creata & nomine firmamenti iam nuncupata: inter primum ergo cœlum Creatura prima lucida impletum, & cœlum hoc æthereum est tam distantia quam ratione compositionis ex materia & forma in proportione sesquialtera, videlicet 3. & 2. ex qua conflatur & in qua consistit consonantia minus perfecta Diapente, vnde & pars hæc mundi dicitur Quinta essentia, vt illa sexta & septima. Nam vt Diapente est consonantiæ minoris perfectionis, ita & Diapason est consonantia perfectionis summæ, sic enim se habet cœlum æthereum, quod est regnum Solis visibilis ad illud Empyreum, cui præfidet Sol spiritualis & inuisibilis. Deniq; 4. quod est quadratum ad Radicem 2. denotat cœlum elementare in 4. stationes distinctum, quæ elementa dicuntur.

Atque in hac mixtione regia 3. seu spiritus æthereus informatus est anima & forma videlicet ad 4. id est,

est, ad materiam mundi sublunaris, cum ille spiritus cœlestis sit instar agentis seu maris ad illum elementalem. Atque hac de causa dicitur à Philosopho, quod superiora agant in inferiora motu, lumine & influenza. Sed hoc via harmonica comprobatur, videlicet ratione differentiarum consonantiarum: nam ut Diapente est consonantia minoris perfectionis, sic etiam Diatessaron est consonantia imperfecta, & quod habet de perfectione, illud recipit à cœlis 3. at vero inter 3. & 4. est proportio sesquitercia, quæ denotat consonantiam Diatessaron proportionem. Denique ex 2. 3. & 3. 4. hoc est, Diapente & Diatessaron conflatur Diapason materialis, hoc est, perfectissima illa proportio, quæ reperitur in natura mundana, cuius anima est Diapason spirituale. Ut 1. in illo Heptachordo est anima primaria & Ensoph scil. infinitudo scil. originalis & Archetypica illa consonantia Diapason in essentia diuina, quæ dat vitam æqualiter tam ad materiam aquaticam, quam ad formalem Lucem primitus creatam, ut per eius positionem luculenter indicatur ex Porphyrij, Seueri & Procli in recta linea sic: 1. 2. 3. 4. 8. 9. 27. Vbi hæc omnia manifestius apparent; nam 2. materialis nexu formali ipsi 1. fit ens in actu per Diapason supremam; & natura numeri materialis 2. per nexum formalem vnitur ad materiam sibi duplam. 1. Ergo est forma ad 2. videlicet Deus ad materiam informem, quæ à Platonis per 2. significatur, quam vnitatum confusionem dicunt Pythagoræi, estque quasi Chaos: sed emanatione spiritus lucidi 1. in spiritum deformem 2. seu Iod in He fit illa Lux creata: quæ quidem vnitas increata se altius in materiam confusam immergens facit 3. seu cœlum, quod est quasi forma & anima ad 4. hoc est, ad Elementa sublunaria 1. ergo quasi radix primaria & elementum ignis summum produxit lucem Empyream, quæ est Elementum 2. & deinde se altius in multitudinem immergens, creauit spiritum æthereum, qui est Elementum 3. Tum postea in regionem mundi infimam penetrans, ibi quidem Elementa alia 4. eaque grossa creauit & disposuit, quorum quodlibet in loco idoneo secundum materiæ dignitatem suspendit & suo glutine igneo ligauit, atque hi sunt quidem 7. à Deo gradus. At si radix in suo regno archetypico relinquatur & compositum elementatum addatur, quod per cubum significatur, erunt quidem in rerum natura 7. gradus ad supremam Monadem dirigentes.

Porro etiam, si formale Trianguli latus consideremus, ibi 3. inuenimus esse formam correspondentem ad 2. & 4. vnde dictum est, quod spiritus Domini s. Elohim s. Dii in tres Personas ut nonnulli volunt, in vno spiritu arguendo ferebatur super 2. aquas, igneum & amatorium iis vigorem atque vitæ virtutem impertiens: vnde Aquæ à Cabalisticis per Mem Hebraicum denotatur, quas Pythagorici per 2. signarunt: & Spiritus Sancti hieroglyphicum fecerunt Schin ignis characterem, inde arguentes, per tria cornua spiritum vnicum tripliciter operantem: qui se profundius in aquis immergens seipsum diuidit proportionaliter in partes 9. ac denique illas 9. partes secundum trinam suam naturam ad centrum vsque penetrando triplicauit, hoc est, quamlibet in alias partes 3. diuisit, videl. 27. 3. ergo seu spiritus igneus creauit 2. id est, cœlum empyreum, & ad suum exemplar in Hierarchias Angelorum tres diuisit. Sic formatum est cœlum spirituale: & altius descendens secundum triplam suam naturam se disperfit in cœlorum materialium multitudinem, atque sic quodlibet eorum informatur. Denique se iterum triplans creaturas compositas informauit: atq; hoc factum est secundum illud Psalmistæ: Verbo Domini firmati sunt cœli, & Spiritu ab ore eius omnis virtus eorum.

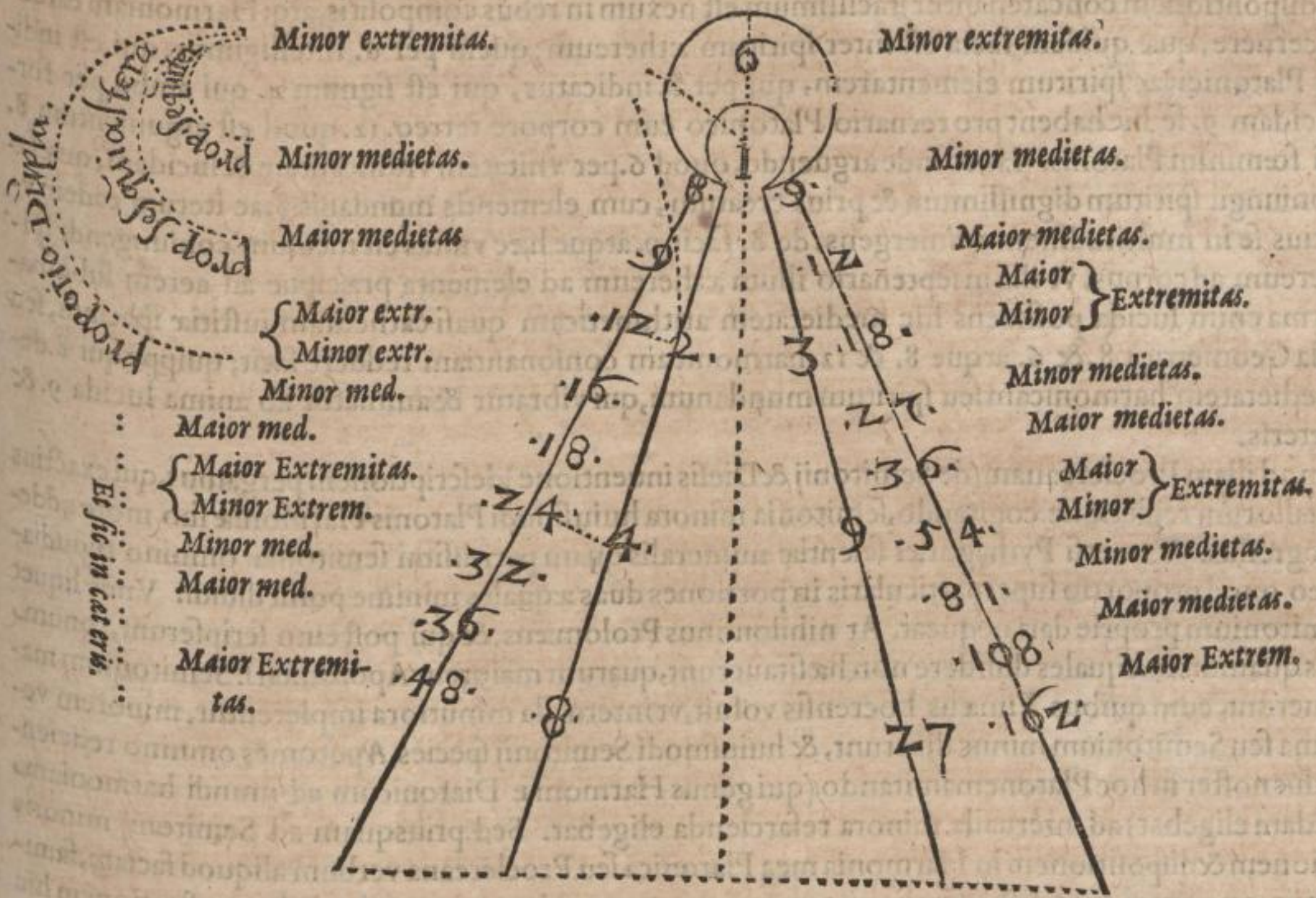
Denique ex proportionibus sesquialtera 4. & 6. & sesquitercia 6. ad 8. tanquam ex Diapente & Diatessaron producitur Creaturarum compositarum Diapason, quæ est Harmonia grauis atque bassa ad similitudinem consonantiæ Diapason spiritus mundani, quæ formata est ad exemplar consonantiæ plusquamperfectæ in spiritu intellectuali: in quibus quidem proportionibus Pythagorici Hexadem attribuerunt ad compositionem humanam, & Heptatem inter 8. & 6. sitam ad vitam saniam ipsius: ad vitam omnium aliarum creaturarum ipsi Enneadem adæquauerunt, quæ est ternarij quadratum. Atq; hoc modo videmus, quomodo Deus creaturis suis est alligatus, videl. primum 1. seu monas in actu ad 1. seu monadem in potentia, & fit Dias. Deinde Monas ad Diadem vnita produxit Triadem. & Monas iterum Triadi conglutinata producit numerum quaternarium: atque ita per hanc Harmoniam mundus in tribus primis Creationis diebus conflatus est, & Deus omnia implere dicitur, vnitasq; formalis seu diuina erat agens, vnitas vero materialis ante æuum in potentia existens erat patiens s. fœmina. Hæc, inquam, est vera mundi Harmonia, & qui ultra hanc curiosius per se sine influxu diuino explorare gestiunt, fallunt & falluntur, quia particulariter de Deo eiusq; operibus, hocq; directe disceptare immensum, impossibile & imperscrutabile foret negotium: quia admirabilia sunt opera Dei, & ab captu humano minime comprehendenda, nisi vbi Deus dederit Sapientiam suam & miserit Spiritum suum Sanctum è sanctis cœlis, iuxta illud Salomonis cap. 9. Sapient. Corpus, inquit ille, quod corrumpitur, aggrauat animam, & terrena cogitatio deprimit sensum multa cogitantem, & difficile æstimamus, quæ in terra sunt, & quæ in prospectu sunt inuenimus cum labore, quæ in cœlis autem sunt quis inuestigauit: sensum autem tuum quis sciet, nisi tu dederis sapientiam, & miseris spiritum tuum de altissimis.

At in descriptione Harmoniæ Platonice iam pergamus, & admittamus illum Procli scrupulum, quod non sit medietas aliqua inuenienda inter 1. & 2. Ac tum postea, quod quamuis solus numerus ternarius inueniatur inter 2. & 4. quippe qui (ut innuere videtur) cum sit hæc proportio tantum cum dimidio ad minorem 2. comparatur, & illa ad minorem comparata in sesquitercia proportione inueniatur, vnde concludit, q̄ interualla

terualla non possint harmonice impleri. Et iisdem proportionibus diminutis interuenit numerus 6. inter 4. ad perficiendam Harmoniam corpoream. Et pariter similibus: sesquialtera scilicet & sesquitercia proportionibus numerum etiam imparem in fundamentali & primaria Platonis numeratione harmonica obseruari & recte dicit, videlicet 6. inter 3. & 9. ut in prædictis 3. inter 2. & 4. & 18. inter 9. & 27. quemadmodum in prædictis 6. inter 4. & 8. Concludere ergo videtur, quod huiusmodi numerorum dispositione Harmoniæ interualla impleri non possint. Et tamen, ut mihi videtur (pace Procli & aliorum suæ opinionis) ubi adest proportio sesquialtera, quæ se habet ut 2. ad 3. ibi per consequens, consonantia Diapente se repræsentat, in cuius mensura subintelliguntur interualla trium tonorum cum dimidio. Et similiter ubi occurrit proportio sesquitercia, quæ se habet ut 3. ad 4. necesse est ibi ut tria interualla subintelligantur, videlicet duo toni cum semitonio, quæ ambæ proportionibus simul iunctæ cõstituunt Diapason. Sequitur ergo, quod si Consonantia Diatessaron sonet, vel illa Diapente vel Diapason, quod omnes harum consonantiarum partes necessario subintelligantur. At inter 1. & 2. est proportio dupla, quæ est consonantiæ Diapason indicium cum impletione omnium ipsorum interuallorum, quæ sub ea comprehenduntur. Similiter inter 2. & 3. Diapente. Ac denique inter 3. & 4. Diatessaron. Denique 4. se habet ad 8. ut 1. ad 2. Porro etiam in ternario s. masculino ordine 2. intercedit inter 1. & 3. qui est in proportione dupla ad 1. & sesquialtera ad 3. & inter 3. & 9. occurrit numerus senarius, ubi proportio adest dupla ad 3. & sesquialtera ad 9. Denique inter 9. & 27. per eandem rationem intercedit 18. Sed tamen progrediatur ille suo more: Ipse, inquam, propter interuallorum impletionis defectum repudiens numerum 27. sub quo omnia genera rerum primaria comprehenduntur, elegit numerum alium ampliorem, limites nihilominus atque proportionibus easdem cum primariis obseruantem, licet (inquam) maioris sit quantitatis ad prædicta interualla exactius implenda: quare ut cuiuslibet proportionibus in particulas suas integras reducat, loco vnitatis sumit numerum senarium, qui ita se habet ad 12. ut 1. ad 2. qui progressionem duplicatam producit 12. 24. 48. & triplicatam facit 18. 54. 162. Concludit igitur, quod interualla omnia huiusmodi numerorum figura compleantur quoniam medietates inter inter duo extrema 6. & 12. sunt 8. & 9. ubi medietas 9. æquali numerorum proportione excedit 6. & à 12. exceditur. Porro à minori extremitate 6. ad minorem medietatem 8. est proportio sesquitercia, videlicet 6. & eius pars tertia, quæ est 8. unde exultat consonantia Diatessaron. Atque etiam à maiori medietate ad maiorem extremitatem. Sed à minori extremitate ad maiorem medietatem est proportio sesquialtera, videlicet 6. & eius pars dimidia, hoc est 3. qui constituunt 9. ex qua proportione eruitur consonantia Diapente. At ab extremitate minori 6. ad illam maiorem 12. dupla reperitur proportio, ex qua exurgit consonantia Diapason: Toni igitur interuallum est illud, quod iacet inter duas medietates, minorem scilicet 8. & maiorem 9. Atque ex his oriri dicunt Platonici Harmoniam omnem quæ ex tonis conflatur. Hoc idem etiam faciendum est, cum numero ternario, ubi extremitates sunt 6. 18. medietates vero 9. 12. alteræ vero eius extremitates sunt 18. atque 54. quarum medietates sunt 27. & 36. atque ita proportionaliter procedendo à 54. ad suam extremitatem. Quorum omnium medietates tam ad extremitates inter se eisdem, quam illæ binariæ seu duplicatæ respondent proportionibus. Medietas ergo Arithmetica inter duas extremitates 6. & 12. est 9. quippe quæ est quædam numerorum proportio alteram progressionem proportionali excedens, ut 6. 9. 12. ubi in 9. tantus inuenitur excessus in maiori extremo 12. quantus est defectus in minori 6. videlicet 3. At medietas harmonica procedit à multiplicatione minoris termini, videlicet 6. per seipsum, & productum 36. diuidendo per medietatem, ubi Diuisor 2. addito minori extremo, nempe 6. producit 8. quæ est medietas harmonica. Quoniam proportione eadem excellit minorem extremitatem, quæ maior extremitas illam superat. Nam ut 8. excedit 6. seu dimidium totius per 2. sic 12. quod est totum, excedit 8. per 4. qui est dupla ad 2. similiter in 3. 4. 6. res se habet, ubi 3. est medietas harmonica. Ergo medietas harmonica non videtur multum differre à Geometrica, cum hæc sit proportio quædam de proportionibus, ex quarum duabus resultat medietas Harmonica. Hisce, inquam, Regulis docet Proclus implere omnia mundi interualla, præterquam semitonia & Dieses.

Huius toni inueniendi ratio per scalam istam sequentem luculenter demonstratur.

Minor

At huiusmodi Scalæ tam masculinæ quam fœmininæ ordine recto sic à Porphyrio, Proclo & Seuero ordinatur. Tamen si nos formam hanc Harmoniæ Platoniciæ triangularem cum Adraſto & Calcid. propter aptiorem pyramidem noſtra physicalia ad eam applicationem magis amplectemur.

Extrem: 6. minor.

Diateſſ: 8. Proportio ſeſquitertia.

Diapente 9. Proportio ſeſquialtera.

Diapaſon: 12 Proportio Dupla:

.....
1.6

.....
18.

Diſdiapaſon. 24 Propt. quadrupla.

.....
2:7

.....
3:2.

.....
36

.....
4:8.

.....
5:4.

.....
8:1.

.....
10:8.

.....
16:2.

Dd

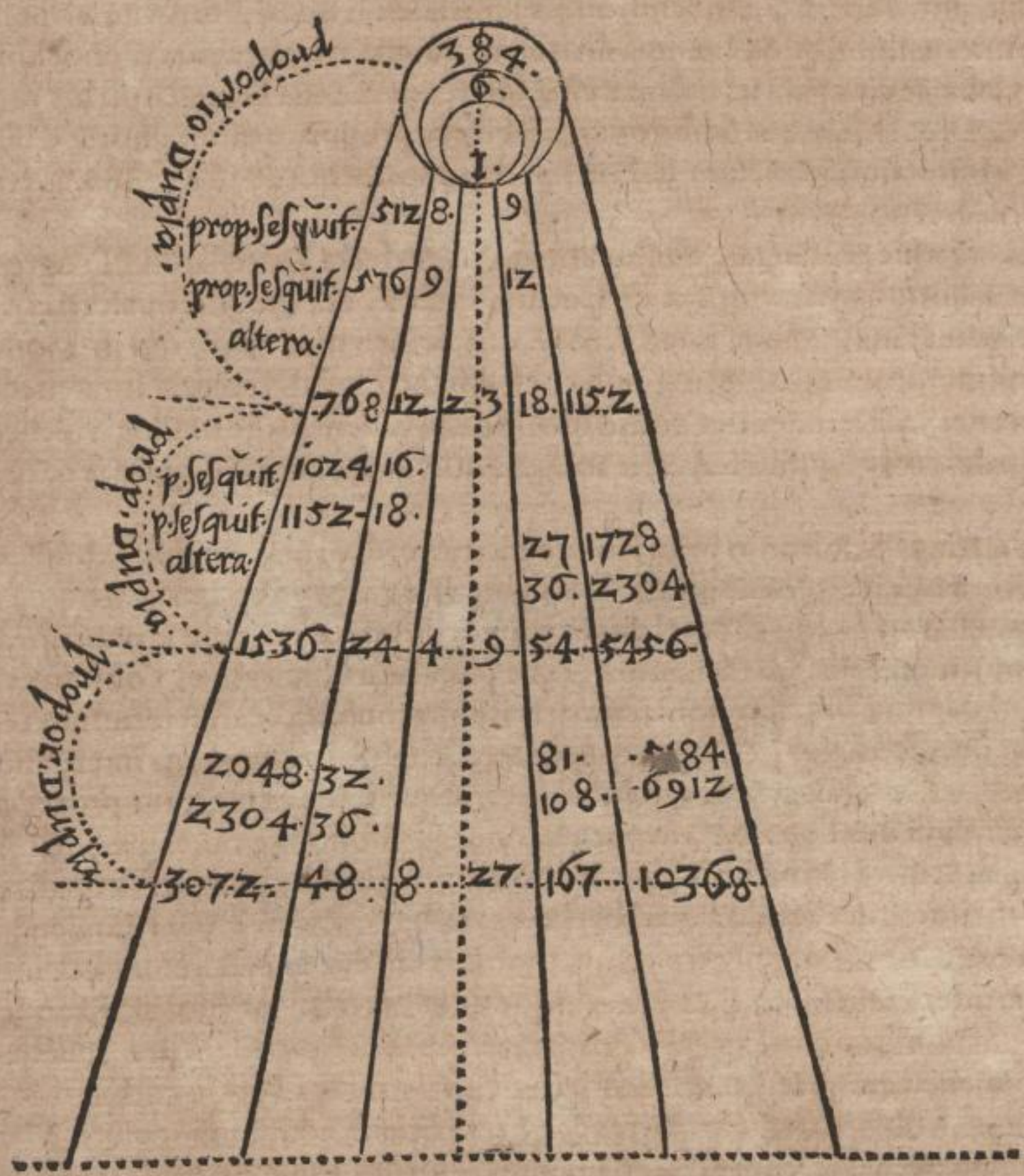
Exiſtius.

Ex istiusmodi vero Porphyrij & Procli ordine recto (vbi fœminini gradus cum masculinis secundum naturæ dispositionem concatenantur) facillimum est nexum in rebus compositis, atq; Harmoniam earundem discernere, quæ quidem facta est inter spiritum æthereum, quem per 6. intelligimus, qui est indicium 2. Platonici; ac spiritum elementarem, qui per 8. indicatur, qui est signum 4. qui ambo per formam lucidam 9. se hic habent pro ternario Platonico cum corpore terreo. 12. quod est argumentum 8. seu cubi fœminini Platonis. Hinc inde arguendo, quod 6. per vnitatem viuificantem & lucidam, quæ facit 7. coniungit spiritum dignissimum & prius creatum, cum elementis mundanis 8. ac iterum eadem vnitatis alius se in multitudinem immergens, de 8. facit 9. atque hæc vnitatis est medium coniungendi spiritum aereum ad corpus, vt illa in septenario illum æthereum ad elementa præcipue ad aerem sublunarem: forma enim lucida possidens hic medietatem arithmeticam quasi cathedram iustitiæ spacium, seu interualla Geometrica 8. & 6. atque 8. & 12. harmonicam consonantiam reddere facit; quippe qui 8. denotat medietatem harmonicam seu spiritum mundanum, qui vibratur & animatur ab anima lucida 9. & sic in cæteris.

At iam ad illam Proclereanam (de Semitonij & Diesis inuentione) descriptionem pergamus, qui exactius de interuallorum repletione cogitando, semitonia minora huiusmodi Platonis Harmoniæ suo more addere est progressus. Tametsi Pythagoræi scientiæ numeralis quam peritissimi semitonia omnino repudierint: eo quod proportio superparticularis in portiones duas æquales minime possit diuidi. Vnde liquet quo Semitonium proprie dari nequeat. At nihilominus Ptolomæus, & qui post eum scripserunt, tonum in partes quamuis inæquales diuidere non hæsitauerunt, quarum maiorem Apotomen f. Semitonium maius vocauerunt, cum quibus Timæus Locrensis voluit, vt interualla minutiora implerentur, minorem vero Lemma seu Semitonium minus dixerunt, & huiusmodi Semitonij species, Apotomes omnino reiicendo, Proclus noster in hoc Platonem imitando (qui genus Harmoniæ Diatonicum ad mundi harmoniam explicandam eligebat) ad interualla minora refarcienda eligebat. Sed priusquam ad Semitonij minoris collocationem & dispositionem in Harmonia mea Platonica seu Proclereana verbum aliquod faciam, familiarem ex iis, quæ antea sunt dicta, semitonij tam maioris quam minoris inuentionis demonstrationem hic proferam, quo sequens Procli in multitudine profundiori indicatio facilius intelligatur. Primum ex superioribus patet, quod Tonus in sesquioctaua proportionem consistat, cuiusmodi est 9. ad 8. at hic nullum reperitur inter hos numeros medium: quare has medietates duplicamus, & exurgent 16. & 18. inter quos numerus ille 17. mediat. 17. ergo ad 18. collocati sesquioctauam sibi vendicat proportionem, quod quidem interuallum, vt dictum est, mensurat tonum. Sed hanc proportionem numerus medius 17. non diuidit æqualiter, quoniam si 17. comparatur ad 16. habet eum totum cum eius parte decimasexta, videl. vnitatem. At si 18. ad 17. comparatur, habet ipsum totum, ac insuper eius decimas septimam partem, scil. vnitatem. Quare sat liquido constat, quod numerus iste medius partibus quidem inæqualibus minorem superet, & à maiore superetur, quatenus pars 17. est 16. maior, & 18. minor. Atque hæc partes sunt toni, quæ Semitonia vocantur, vel minus vel maius, secundum defectum vel excessum. Et sic se habet medietas 3. inter 24. & 27.

Sed progrediamur cum Procli inuentione Semitonij. Ipse negat esse possibile, quod proportionem sesquitertia (in terminis antea descriptis) possint in sesquioctauas & lemmata diuidi: Est enim, vt antea dictum est, proportio inter 8. & 9. sesquioctaua, & hoc interuallum est toni mensura, quod quatenus est mensura vnitatis, non potest diuidi in partes. Ad hoc opus igitur efficacius perficiendum primum tentauit 8. in se multiplicare, atque ita à 64. numero, quippe ex quo numero possibile erat tres sesquioctauas formare; nam triplicando iterum 64. producet 192. cui si sesquitertia eius 64. addatur, facit 256. & si huic sesquioctaua eius pars 32. adiciatur producet 288. qui tenent medietatem Arithmeticam inter 192. & 384. qui est dupla numeri 192. proportio, & sesquitertia ad 288. At quoniam impossibilitatem inuenit ad efformandas duas sesquioctauas de numero 288. quoniam eius sesquioctaua: 224. non habet octauam: ideo concludit, quod ex hoc numero fabricari nequeat proportio sesquioctaua, cum eius pars octaua est 40. cum dimidio s. vnitatis fracta. Vterius ergo ad exactam Semitonij inuentionem, in multitudinis abyssu se immergere est coactus, quare pergit duplicando omnes prædictos numeros, videl. 192. & producit 384. & sic in cæteris. Vel sit numerus 384. loco numeri 6. seu vnitatis minor extremas, & quia sesquioctaua proportio assignat toni interuallum, ideo addatur huic numero eius proportio sesquioctaua, quæ est 48. & aggregatum nempe 432. commensurabit tonum a. 384. Deinde addatur huic etiam producto sua proportio sesquioctaua, quæ est 54. & efficiet 486. & designat secundum tonum: at vero sesquioctaua proportio non reperitur in 486. quia diuisione facta restant 6. vnde semitonium occupat hoc interuallum inter 486. & 512. proxime sequitur pars sesquitertia addenda ad 384. & efficiet 512. qui est minor medietas s. medietas harmonica inter duo extrema 384. & 768. At si proportio sesquioctaua addatur huic medietati minori producet medietas maior s. arithmetica, videl. 576. estque alius tonus: tunc postea si huic pars sua sesquioctaua addatur, dabit 648. eritque inter 576. & 648. spacium alterius toni. Atq; iterum, si pars sesquioctaua numeri 648. ei addatur, producit 729. & quia pars sesquioctaua non reperitur sine fractionibus in 729. ideo Lemma implet spacium inter 729. & maiorem extremitatem, quæ est 768. Atque hoc modo habemus septem interualla impleta cum quinque tonis & duobus Lemmatibus seu semitonis minoribus, quorum interuallorum tria priora cum

cum duobus tonis & hemitonio implentur, & producant consonantiam Diatessaron, & quatuor posteriora cum tribus tonis & semitonio s. lemmate metitur, quæ constituunt consonantiam Diapante: ex quibus duabus consonantiis simul unitis consonantia perfectissima Diapason deriuatur. Simili plane modo progrediendum est efficiendo extremitatem maiorem in priori diapason: minorem in secundo: & maiorem producendo per minoris duplicationem. Verbi gratia: minor extremitas erit 768. & maior 1536. quod est minoris duplum. atque ita progrediendum est cum medietatibus & omnibus aliis numeris, qui excreuerunt ex additione sesquioctauæ proportionis sui ipsius. vt bis 432. est 864. bis 486. est 972. bis 512. est 1024. bis 576. est 1152. bis 648. est 1296. bis 729. est 1458. atque peruenitur ad maiorem extremitatem, quæ est 1536. Atque hoc modo habemus secundam consonantiam Diapason completam. Post hæc progredimur secundum generalem rerum naturalium ordinem 1. 2. 4. 8. ad tertiæ & quartæ consonantiæ Diapason inuentionem, semper efficiendo duplicationem, vt minor extremitas exurgat ad maiorem: quemadmodum in sequenti demonstratione luculentius explicabitur.

Secundum Procli institutionem sic secundum ordinem rectum disponuntur numeri isti etiam interval- la semitonia implentes:

- 384 Tonus.
- 432 Tonus.
- 486 Semitonium seu Lemma.
- 512 Tonus.
- 576 Tonus.
- 648 Tonus.
- 729 Semitonium seu Lemma.
- 768 & cætera.

His ergo ita se habentib. operæ petitiū fore existimauimus, vt perspicuam faciamus cōparationem inter istam Platonis Harmoniam ex numerorum proportionib. conflatam, atq; illam meam, ex proportionibus geometricis in planam superficiem circinorū ope delineatis atq; cōmensuratis. vt eo modo mundo declararem imprimis Harmoniæ meæ proportiones in omnib. conuenire cum illis Platonis præterquam q̄ mea à mensuris per circinos diuisis demōstratur, vt illa Platonis atq; Procleriana à numeris arithmeticiis scientib. explicatur: actum postea, vt Harmoniam istam meam cum illa Platonis ad Mundi fabricam quam aptissime applicarem, quo lectoribus doctrinæ alis elatis declararem, Harmoniam meam mundanam proportiq- nibus mathematicis non minus indigere, quam illa Kepleriana. Demonstratio sequitur. ***

Ex huiusmodi monachordi dispositione videmus eiusdem diuisionem secundum leges Geometriae in omnibus conuenire cum intentione Platonis: Et quamuis eius Harmoniae proportionibus ratione Arithmetica numeris explicantur, & illae mei more geometrico super superficiem planam mediantibus circinis delineantur, non video tamen, quid impedire queat, quod ad inuicem non respondeant, cum vtriusque artis proportionibus in idem quasi conueniant, quemadmodum per conuenientiam inter numeros Cosmicos & illos Algebraicos satis luculenter enarratur. Vt igitur vnitas in nouenario numero excedens octo seu sesquioctaua proportio est mensura toni inter duo extrema: sic igitur Monochordum istum in partes 9. diuidimus, estque pars vnica toni primi in hoc monochordo interuallum, hoc est, proportio sesquioctaua totius: & refertur hoc monochordi spaciū ad interuallum 384. & 432.

Deinde distantiam Monochordi Γ Δ . in alias partes 9. aequales diuidimus. & pars prima erit proportio sesquioctaua ad illam distantiam, & per consequens, responderet ad vnus toni valorem, est ergo tonus in monochordo secundus hoc videl. spaciū D. E. quod se habet in eodem statu cum proportione Platonica 432. & 486. Tum postea diuidimus Monochordum integrum in partes quatuor aequales, & vbi prior definit, erit videl. in F. erit semitonij minoris seu lemmatis finis: ita vt spaciū inter E. F. erit illud monochordi interuallum, quod Lemma dicitur: at quoniam quarta pars monochordi est in proportione sesquitertia videl. 3. & eius pars tertia, quae est 4 ideo consonantia Diatessaron hic producit ex duobus tonis videlicet C. D. & D. E. atque Semitonio E. F. estque proportio monochordi C. F. seu sesquitertia Chordae pars: Hoc Monochordi spaciū E. F. se habet in monochordo isto vt 486. & 512. in Heptachordo Platonico seu Procleriano.

Habemus ergo hic productam consonantiam imperfecta Diatessaron. Progrediemur autem ad reliquorum interuallorum inuentionem & spaciū inter F. & Γ . in 9. aequales iterum diuidimus, quarum pars prima sesquioctaua, nempe inter F. & G. erit valor vnus toni, qui in monochordo responderet ad interuallum numerorum 512. 576. atque haec est distantia vel differentia inter medietatem minorem 512. & illam maiorem 576. Deinde alter tonus inuestigatur eadem plane ratione, videlicet interstitium G. & Γ . in nouem aequales, & spaciū G. A. erit tonus secundus à semitonio, quod se habet, vt interstitium inter 576. & 648.

Post haec tertius à Semitonio priori tonus elicitur eadem plane ratione, diuidendo A. Γ . in nouem aequales. eritque toni huius interuallum a. b. & se habet vt 648. & 729. Denique sesquialtera Monochordi pars inter F. vbi Diatessaron finitur & Γ vel duplae proportionis sed dimidia monochordi integri C. Γ erit pars in c. & terminus interualli b. c. est lemma. atque punctum C. terminus consonantiae Diapente inter F. & c. conclusa quippe quae ex tribus tonis cum semitonio consistit. Vel est terminus consonantiae Diapason, à C. numerando, quae conflatur ex Diapente & Diatessaron. Ad caeterorum interuallorum inuentionem videl. c. d. & d. e. & e. f. & f. g. & g. aa. & aa. bb. & bb. cc. atque ita de caeteris. aut procedendum est ad tonorum inuestigationem cum diuisione c. Γ . in 9. aequales, & ad semitonij prioris productionem e. f. cum diuisione c. Γ . in 4. aequalia, & illius vltimi bb. cc. portionem monochordi c. Γ . in tria aequalia partiendo. Vel hoc omnino citius perficitur procedendo à qualibet litera versus Γ . totum semper diuidendo in duas aequales. Vbi gratia: Si verum locum d. inuenire velim, tunc D. Γ . in duo aequalia diuido, & intersectio media erit d. similiter media intersectio spaciū E. Γ . erit e. atque sic in caeteris. At cum ista Monochordi nostri diuisione omnibus proportionibus tam extremis quam intermediis, atque etiam per consequens, consonantiis harmonicis sic conueniat cum Heptachordo Platonico vtcunque à Proclo correcto & minimis interuallis repleto, videamus iam obsecro, an eius partes & proportionibus ad mundi maioris Harmoniam recte & apte comparari possint, necne. Deum dixere Sapientes centrum atque circumferentiam, vtpote qui est omnino quod est, sed omnia superans in se dicitur & extra omnia, h. e. infinitus & incomprehensibilis. Hinc eum etiam & Mercurius Trismeg. circulum fecit (metaphorice loquendo) cuius centrum est vbiq; circumferentia vero nullibi. Arque hinc dicit Iob. c. 11. 9. vti saepius allegatum est, quod Dei sapientia non sit inuenienda, cum sit illa altissimis caelis altior, & profundior sepulchro imo, longior terra mensura eius, & latior mari. Erat ergo Deus in se solo, h. e. in centro ante creationem: at à centro ad peripheriam progressus est in creatione, se aquis deformibus reuelando, vnde scriptum est; quod Spiritus Domini ferebatur super aquas, (& vt nonnulli addunt) motu circulari, igneum illis vigorem impertiens. At medium, quo Deus Pater se extendit à centro ad peripheriam, in qua Spiritus Domini ferebatur, erat Verbum: atque haec omnia non sunt nisi vnica & eadem essentia cum Verbo: vt centrum, Diameter cum suis partibus & peripheria à circuli essentia minime differunt, aut ab inuicem distinguuntur. Quare vt omnia interualla inter centrum & peripheriam à semidiametro implentur, sic omnis mundi spiritus inter eius centrum & circumferentiam à Verbo informatur & perficitur, nec amplius vacuum in rerum natura inuenitur, iuxta illud D. Petri 2. 3. Caeli erant prius, & Terra de Aqua & per aquam consistens Verbo Dei. Et D. Ioan. c. 1. In principio erat Verbum, & Verbum erat apud Deum, & Deus erat Verbum: hoc erat in principio apud Deum. Omnia per ipsum sunt facta, & sine ipso factum est nihil, quod factum est. Hinc ergo vera Harmoniae mundanae per Circulum metaphoricum explicatio. Sed ad rem redeamus.

Concipitur ergo ipsius Dei cognitio ab hominibus, aut gradatim progrediendo & descendendo à circumferentia seu peripheria centrum versus: aut ascendendo à centro ad circumferentiam. Prior autem demonstrandi

strandi ratio licet vulgariter censeatur esse à priori: quoniam Deus dicitur esse in cœlo cœlorum, hoc est, in mundi peripheria, iuxta intentionem vulgarem: est tamen reuera Demonstratio à posteriori: quoniam vt omne centrum debet considerari ante suum circulum, sic etiam Deus erat in suo centro & in se, priusq̄ emicasset & reuelasset se è tenebris ad mundi creationem. Hinc igitur ego ad intellectum vulgarem (qui omnia considerat, prout oculis nunc se habent) Physicam meam atq; Harmoniam eiusdem à Dei sede in circumferentia mundi seu eius summitate sita seu imaginata gradatim produxi, quamuis reuera Sapientibus exploratum atq; explicatum sit, Deum esse vbique, & in Scripturis Sacris inuenimus, quod Deus impleat mundū sua præsentia & virtute, quæ ab essentia eius haud differt. Et ibidē inuenimus, quod Spiritus disciplinæ sanctus impleat orbem terrarum. Atq; hinc dictum est (vt antea) Job 11. quod Sapientia Dei sit altissimis cœlis altior, profundior sepulchro imo, longior terra mēsurā eius, & latior mari. Inde arguendo, eam esse in omnibus inter mundi peripheriam & eius centrum interuallis, atq; iterum respectu sui extra omnia. Dicitur ergo Deus in cœlo cœlorum, quatenus in loco dignissimo, siue sit in terra siue in corporibus elementatis, siue in illis cœlestibus, atq; etiam in digniori & magis lucido ipsorum elementorum spiritu, igneo seu empyreo ob eius excellentiam dicto, qui vbique reperitur, quatenus Deus dicitur vbique, qui illud, videlicet. Lucem primitus creatam, pro primario suo vestimento in hoc mundo eligit. Ad illud ergo vestimentum penetraverunt oculi intellectuales ipsius Apostoli, quando dixit, se in cœlum tertium fuisse raptum, vbi mirabilia & ineffabilia se vidisse narrat. Nam, vt diximus, vt cœlum Empyreum seu Angelicum sumitur pro tertio cœlo seu cœlo cœlorum, sic etiam si sit hoc cœlum Dei solium, necesse est, vbi Deus sit, ibi etiam & cœlū hoc: at Deus, vt dictum est, vbique essentialiter adest, Ergo & vbique est cœlum illud, videlicet in Sole, quippe Dei tabernaculo, in nube densa, vtpote eius tigurio, in terra, cui datum est germinare Saluatorem, in Homine, vtpote Dei templo, & in qualibet Creatura, quatenus in Verbo est vita. Cœlum igitur summum pro summa dignitate & puritate atque exaltatione sumitur. Sic Episcopum dignitate exaltatum dicimus, non dimensione quantitatiua.

Dei autem demonstrationem & reuelationem, more mystico & non vulgari loquendo, à priori putamus potius esse à centro quam circumferentia. Nam nemo mentis sanæ dicet, circumferentiam esse suo centro, tempore & ordine priorem. Hinc ergo dictum est, Deum è tenebris ad mundi creationem apparuisse. Et Mercurius Trismegistus dixit, quod Monas generauerit Monadem & in seipsum reflexerit ardorem suum. Et sacra Scripturæ agnoscunt, Deum in creatione apparuisse ex tenebris. & iterum, quod Tenebræ fuerint locus eius secretus. Atque hinc appellatur à Cabalisticis Deus latens, quatenus in se seu suo centro consideratur, atque etiam Aleph tenebrosus. Sed à suo puncto seu à se emittens radios suos circulariter hocque in infinitum, reducit aquas potentiales in actum: atque sic mundus est creatus, & hinc à Cabalisticis dicitur Aleph lucidum, & Deus patens, quæ est illa sapientia diuina, quæ effluxit atque emanauit à sinu Patris ante omnia (vt in Ecclesiastico 1. reperitur) creata, iuxta illud Mercurij Trismegisti superius allegatum: Monas generat Monadem, &c. A terra ergo seu tenebrarum meditullio (quippe quæ Saluatorem germinare dicitur) tanquam à nobis manifestiori circuli mundani centro ad eiusdem peripheriam (imo vero & extra omnia) monochordum nostrum mundanum extendimus: ita & Aleph illud minus Cabalistarum vnitate importans in centro, hoc est, primo monochordi seu semidiametri extremo, posuimus, quod in monochordo notatur per C. Aleph vero magnum numeri millenarij character in eiusdem circumferentia multitudinem importante, iuxta illam Platoniorum enneadum dispositionem 999. vel litterarum Iehouæ ordinationem, vbi Iod. 7. est centrum c. He prius est interuallum a. ad c. vt Vau explicatur per c. naturam Solis internam arguens. & vltimum He postremum Dei in multitudinem progressum, quo iterum redit ad se videlicet ad Iod, à quo est prius effluxum. Atque hinc hæc literæ obseruantur à Cabalisticis esse solummodo inter omnes alias literas Hebraicas sphericæ & rotundæ. Videmus ergo quod inter Iod & Vau, videlicet per He seu spiritum purum consonantia Diapason spiritualis reperitur, vtpote immediate à Iod è tenebris ad mundi creationem emanans, vnde Lux & cœlum Empyreum primo die sunt creata, & cœlum æthereum secundo, mouente Spiritu Domini Vau siue Metatron super aquas vice Solis. Deinde inter Vau ad Iod iterum, videlicet per spacium He seu spiritum grossum siue elementarem altera consonantia Diapason videlicet illa materialis constituitur: & per hunc nexum harmonicum materialia à circumferentia seu Deo transeunt in spiritualia, & illa tandem in ipsum Deum, qui est centrum, vnde Iod. He & Vau omnia monochordo mundani interualla implent. Sed hæc omnia dices fortassis mystica & Cabalistica: procedamus ergo via magis aperta & oculis tuis perspicua. Vides monochordi chordam æqualiter tensam non esse nisi vnica, & vnica certum & immobilem sonum edere pulsatam: at si directe in medietate premitur, videlicet m. c. dabit vtraque portio æqualis, videlicet $\frac{1}{2}$. C. & c. C. sonos eosdem & æquales, hoc est, eiusdem toni, & tamen portio, chordæ c. C. comparata ad totam chordam C. $\frac{1}{2}$. dabit percussa primam consonantiam Diapason, atque identidem portio c. $\frac{1}{2}$. percussa cum tota, secundam, proportionem duplam in omnibus priorum similē, præterquam quod hæc sit in multitudine magis immersa, vtpote à fonte c. magis dilatata. Hinc ergo in hoc experimento oculari habemus vnum ante aliquā dimensionem, videlicet chordam per se solam & in se totam consideramus: a. c. ad $\frac{1}{2}$. habemus etiam & 2. videlicet duas chordæ portiones, duplicem consonantiam Diapason cum toto seu vnitate chordæ sonantes. Hic videmus notabilem Trinitatis ab vnitate progressionem in eadem proportione seu consonantia perfectissima, ad cuius exemplar

omnis Harmonia numeri tam binarij quam ternarij exprimitur in mundo: nam ex vna chorda duæ sunt sectiones factæ, sic Filius, qui essentia à Patre non diuiditur, à Patre vno emanauit, & sic Monas generat Monadem, & 1. fit 2. hinc prima producta est in mundo Diapason & 2. iterum rediens in vnitatem. (Nam vt monas generauit monadem, ita in seipsum reflexit ardorem suum) & hoc modo producta est 3. quæ est ico seu exemplar Trinitatis officij in vnitatem essentia; nam vnicam habemus chordam, at tres habemus in hoc vno Harmonia perfectissima proprietates, quæ vniuersam mundi harmoniam consummant: nam vbi Diapason adest & Diapente & Diatessaron itidem includuntur necessario. Monas 1. generat monadem 1. & sunt II. in loco solis seu mundi medietate, vnde sphaera æqualitatis dicitur & ardore in se I. reflexit, & sunt III. quæ non sunt nisi Monas vnica, videl. Iod in Vau per He, & Vau iterum in Iod per He in nomine magno Tetragrammaton. seu Aleph paruum progressus in Aleph magnum, inde arguendo, quod omnia sint in vno & per vnũ, & per consequens, quod multitudo non sit nisi vnitas. Atq; hoc modo circulus mundanus suis semidiametris harmonicis tam mediis quam extremis vndiq; impletur atq; perficitur, ab eius medietate ad peripheriam numerando. At si huius rei approbationes adhuc magis manifestas expetis, scias, quod omnis perfectio est à Deo fonte summo perfectionis, qui refertur ad monochordum, quatenus se extendit à centro ad circumferentiam, atq; hinc inde Deus dicitur centrum & circumferentia ac punctum perfectionis, quem in mundo producit mediante sua presentia in medietate Diametri mundi, à qua ad Deum tam quatenus, est circumferentia, quam vt est centrum, respondet videl. ad vnitatem in dupla proportione, quæ producit consonantiam perfectissimam, & proinde Deitatis lucidæ plenissimam, quia omnis plusquamperfectio est in Deo. Pergamus ergo, & ad Solem iam sermonem nostrum applicemus, quippe qui est omnium creaturarum splendidissima, lucidissima & perfectissima, ita se habens in mundo, vt aurum inter metalla. Sequitur ergo consequenter, quod vt in monochordij medietate inter vtraque extrema, centra scilicet & circumferentia coincidat consonantia Diapason seu perfectissimæ mensura, sic etiam hæc medietas in mundo in centro solari tanquam loco summæ perfectionis in rebus creatis existat, & per consequens, quod solis positio sit directe in medietate inter Deum centrum, & Deum circumferentiam, & quod solis anima in terra harmonice & spiritum mundanum consonantias minores effundens sit à Deo, in Deo, & per Deum, imo vero & ipse Deus non minus quam anima totam chordam sonans sit eadem in toto, & in qualibet eius parte. Atque hoc idem est, quod Propheta agnoscere videtur asserens, Deum posuisse Tabernaculum suum in sole. Verum hinc obiter tibi innotescere velim, Iohannes, quod quamuis omnem facultatem à stellis quatenus creaturis auferre videar in Declaratione mea Analytica, omnem tamen virtutem Dei creatori in iis operanti attribuo, quem Harmonia fontem & originem hic facio, Solem vero instrumentum & quasi receptaculum radiorum suæ perfectionis, & per consequens, generaliter loquendo, consonantia Diapason locum in hoc mundo. Sic videmus speculum ardens radios solis minime ignitos in se recipiens operationem magis euentem & vehementem proferre, quam ipse sol sua virtute. Dico igitur, Spiritum Sapientia vbiq; in mundo perfusum & vitam tam homini & cæteris creaturis, quam Soli dare, & tamen Sole tanquam instrumento vtitur ad mutationes promptiores tam in generatione quam corruptione producendas, in spiritibus densioribus at semper hæc omnia attribuo creatori Sapientia vbiq; per mundum expansæ & secreto modo operante, & non creaturæ; ita vt Soles non modo geminos dicam esse in mundo, verum infinitos, & in qualibet re mundi, hoc est, Sapientia Sole visibili clarioris & luculentioris longe radij vitam, motum & esse cuilibet rei vtrumque minime adhibentes. Vnde Democritus & Orpheus omnia Diis plena dixerunt, sed hos omnes Deos vnico Ioui seu increata Sapientia attribuerunt: nec quando hoc dixerunt (Iohannes) aut crapula dirigerunt, aut vino Germanico erant distenti, aut cereuisiæ Britannicæ fumis intoxicati, vt tu humaniter pag. 46. de me innuere videris. Nam te scire velim, quod dupla proportio seu consonantia Diapason, hoc est, perfectionis se habet tam in minima creatura, quam in maxima, videlicet mundo. Hoc enim ex isto monochordo demonstratur. Nam Harmoniam tam completam habet proportio dupla C C C C C. ad c c c c c. quæ denotat regnum minerale inter composita; quam dupla proportio C. c. denotans harmonia proportionem inter Deum centrum & sphaeram æqualitatis seu Solem: nam omnia inueniet opifex in creatura composita, quæ in mundo visibili: imo vero & vltius subtiliationibus suis progredi potest. Ex quibus liquet, quod sapientia seu Sol increata sit in qualibet creatura, vtpote in qua plusquamperfectio consonantia reperitur: sed in vna magis elucescit illa, quam in alia, tam in Mundo scilicet quam in homine, & tam in homine quam cæteris. Luculenter, inquam, explicatur hoc ex gradibus diuisionum monochordi in proportionibus duplas.

Hic ergo vides duo generalis Harmonia extrema, quæ non nisi idem sunt, & in vno conueniunt: nam aliter non esset regressus à Deo in Deum. Hic etiam vides vniuersalis Harmonia mundanæ medietatem, quæ pacem & concordiam facit inter vitam creaturæ tam cælorum quam terrarum, & ipsum creatorem: videlicet anima increata, quæ posuit Tabernaculum suum in sole, atque hæc anima est summa illa Sapientia seu Messias & Verbum, de quo sic loquitur Apostol. Paulus, inde arguens plane, vt antea dictum est quod non modo homines verum etiam res omnes alias ad Harmonias suas veras esse cõductas per sanguinem Christi. Verba eius sunt hæc: Pacificans per sanguinem suæ crucis res omnes, quæ sunt in terra, & illas quæ sunt in cælis.

Ex his

Ex his igitur luculenter patet, quod chorda monochordi in suo integro Patri referatur, qui ut est unitas, est etiam omne, quod est, & omnia sua harmonia implet, at se secundum iustitiam suam in partes æquales diuidens arguit emanationem unitatis in dualitatem, videlicet, quæ est imago Personæ secundæ, mundum & eius partes proportionibus harmonicis fabricantis, & secunda unitatis portio à chordæ centro c. seu prima portione tanquam Patre & Filio promanans, videl. spacium c. Γ . ad Spiritum Sanctum relatum, est illa proprietas, quæ iungit c. spherico progressu cum C. in vnione amoris & harmoniæ, omnibusque mundi creaturis vitam & virtutem dat, iuxta illud Psalmistæ regij: Verbo Domini firmati sunt cœli, & Spiritu ab ore eius omnis virtus eorum: ac si diceret, quod emanatione consonantiæ perfectæ Diapason, hoc est, verbi effulgentis, à C. centrali, hoc est, Patre faciei suæ lucem emittente ad c. mundanum; cœli firmati sunt, & emanatione consonantiæ Diapason, hoc est, c. Γ . ab utroque emanans mundus completus est, & eius creaturæ informatæ. At quia Sol in hoc mundo diuinitate amplissima est præditus, (quatenus Lumine repletissimus, iuxta illud D. Augustini & aliorum: Quantum magis aliquid lucis in se habet, tantum magis Dei sibi vindicare videtur. Et illud Platonis & Apulei: Ne loquaris de Deo sine Lumine, utpote qui est luminis pater.) Ideo de harmonica Dei perfectione maxime participat, & per consequens eius portio ad Deum est, ut C. ad c. videlicet dupla, quæ producit perfectissimam consonantiam Diapason, & propter aspectum eius perfectissimum ad eum dicitur Sapientia (quæ est summa omnium rerum perfectio à fonte perfectionis exiliens) Tabernaculum in eo posuisse. Hic ergo habemus Alpha principium, & Omega finem, in quorum medietate statuitur creatura omnium pulcherrima, utpote magis apta & digna propter politissimam & purissimam sui corporis substantiam, ad suscipiendos summæ perfectionis radios ab utroque perfectionis circularis extremo per vnionem amoris inexplicabilis ad inuicem coniuncto atque continuato.

Videmus ergo ex diligenti huius Monochordi mysterio, quomodo Deus est centrum, & quomodo circumferentia, videlicet centrū ante creationem in se delitescens, & circumferentia in & post creationem per radiorum suorum reuelationem & expansionem in circuitum, ac deniq; totum in toto seu omne quod est quatenus circulus. nam ut chorda, quam semidiametro circuli comparant, implet omnia monochordi interualla: sic etiam & Deus in creatione se circulariter patefaciens seu à tenebrarum meditullio peripherice exurgens, spiritum mundanum seu aquas splendore Verbi, (quod est itidem Deus) replere dicitur, iuxta illud Diui Petri: Ex aqua, in aqua, & per aquam cœlum & terra sunt facta mediante Verbo. Videmus etiam quali perfectionis proportionem migrauerit Deus post creationem in Solem, videlicet duplæ proportionis saltu. Ex quibus liquet, Solem debere in meditullio esse inter Deum centrum & eum circumferentiam. Atque hic locus, vbi Sol ambulat, dicitur à Platonis, sphaera æqualitatis, ac si dicerent, hoc in loco semidiameter est æqualiter diuisa in duplicem & æqualem proportionem ab utroque extremo videl. à Deo centro & Deo circumferentia, Diapason duplicem constituyente. At vbinam hic inuenit Ioannes errorem inter principales hos tres Harmoniæ mundi generalis terminos? aut vbi in proportionib. tam graue hic reperitur peccatum, quale in text. 26. pretendere videtur: Aut ænigmatibus & mysteriis perplexissimis obuelata est hæc mea demōstratio? nonne tam cum Philosophorum quam sacrarum Literarum sententiis videtur hoc conuenire? Nonne hoc confirmat cuiuslibet viri mentis sanæ iudicium atque ratio? Imo vero si Lector debito respectu hoc considerare atque contemplari se accinget, rem sane aliter se habere non posse obseruabit.

At petet Iohannes fortasse, quomodo possunt ergo & reliqua mundi interualla impleri, si termini hi tres admittantur? Respondeo ego, quod vbi consonantia maior Diapason nempe inuenitur, ibi & consonantiæ minores subintelliguntur necessario; & vbi hæc minores in mundi monochordo imprimuntur, ibi etiam & minima interualla includuntur, videl. tonus & semitonia. Porro etiam, minora huiusmodi monochordi interualla hoc modo possimus implere: incipiendo scilicet à dissolutione compositi retrograde via generationis hoc modo progrediendo, videlicet ab Alpha ad Omega: numerando cœlorum ordines more vulgari acceptos, hoc est, in distantia & positione quantitatiua loci; quamuis reuera Dei in natura progressio harmonica fiat secundum depurationis & purificationis gradus, per quos gressum fit subtile, & corruptibile incorruptibile, iuxta illud Apostoli: Quod seminatur corporeum & corruptibile, surget spirituale & incorruptibile. Spacium ergo inter C. & D. se habet, ut illud inter Terram & Aerem, videlicet Aquam, respondens tono: Et rursum inter D. & D. ad illud interuallum inter Aquam & Ignem, nempe Aer, assignans alium tonum. Et inter E. & F. ad illud inter Aerem & Lunam, videlicet Ignem: quod Semitonia propter acuitatem & tenuitatem suam respondet. Atque huiusmodi interualla in cœlo sublunari inter se in proportionem sesquialtera reperiuntur, ex qua consonantia imperfecta nempe Diatessaron exurgit. cuius natura huic mundi regioni optime conuenit, utpote quæ est imperfecta, quatenus generationi, corruptioni & mutationibus obnoxia. Procedimus autem iam ad interualla mediæ mundi regionis seu cœli ætherei, dicimusque, quod spacium inter F. & G. se habet, ut sphaera Lunæ inter Ignem & illam Mercurij, tonoque vnico respondet. Et illud inter G. & a. ut sphaera Mercurij inter illam Lunam & Veneris, alteri tono relata. Et illud inter a. & b. ut sphaera Veneris in illam Mercurij & Solem collocata, Tertio tono comparata. & b. c. ut sphaera Solis inter illam Veneris & Martis, respondens ad Semitonij conditionem

propter solaris naturæ virtutem subtilem, synceram, igneam & occultam: atq; ita procreatur Diapente materialis, quæ est consonantia minoris perfectionis; nam & talis est natura cæli, cui & Quinta essentia rectissime ob hanc consonantiam conuenire videtur. Et ex his duabus consonantiis minoribus consonantia Diapason materialis orta est. At nunc credat Ioannes velim, me magis hoc locorum dignitates in purificatione & subtiliatione quam in eorum dimensiones respexisse.

Deinde progrediemur eodem modo à Deo in circumferentia seu cælo cælorum ad complendam consonantiam Diapason spiritualem in sole hoc modo: diuidendo secundam chordæ monochordi medietatem in similes partes cum priori hoc modo: dico quod interuallum inter C. c. & b se habeat, vt prima Angelorum Hierarchia inter sedem Dei & Hierarchiæ secundæ regionem: & hoc spacium propter infinitam suam puritatem & subtilitatem respondet semitonio: & illud inter b. a. se habet vt interuallum Hierarchiæ mediæ, tono integro respondens. Et illud a. g. ad interuallum Hierarchiæ infimæ, tono secundo relatum. atque ita consonantiam Diatessaron spiritualem habemus. Deinde illud g. f. se habet vt interuallum spheræ octauæ Semitonio comparatum, & f. e. ad spheram Saturni tono relatum, & e. d. ad illam Iouis alio Tono respondentem, ac denique d. c. ad illam Martis, quæ Soli est contigua, atque ita consonantiam Diapente spiritualem habemus productum in cælo etiam medio, ex quibus iunctis consonantia maxima & perfectissima Diapason est producta. At si interualla hæc more mystico implere volumus & non vulgari, tunc progrediendum est in omnibus via huic contraria, quia à centro in prima creatione effulgens Deus spiritualem quidem Diapason primum impleuit, incipiendo cum spherarum & creaturarum digniorum creatione, vt in Monochordo nostro demonstratum est. Atque hoc modo completa est monochordi mundani in duas consonantias diuisio. Et quamuis hic Iohannes hanc diuisionem propter differentiam cælorum in dimensione oppugnare tentauerit: ego ei hic respondeo sicut alibi, quod vnum grossum non differat pondere philosophico ab vno dilatato, & consequenter vnitates non mensurantur iisdem lineis sed ponderib. Quare Lectores hic notare moneo, vt substantias meas quemadmodum dictum est non intelligant esse quantitatis dimensionibus, sed qualitate formali differentes. vt si eadem res in eadem substantia & quantitatis gradu olim cruda, iam formæ lucidæ in ea prædinatione magis matura, pura, perspicua, subtilis & incorruptibilis redditur, vnde illud idem in terra purificatione naturali à natura terræ in cælum, & à cælo in naturæ Spiritus Deum ipsum circumambientis reduci potest, in medio gradu ad huiusmodi perfectionem se prodit Sol cuilibet extremo per consonantiam Diapason respondens. Verbi gratia: Terra inanis, tenebræ & quasi nihil lucis apparitione, in aquam mutatur, ac tum cõtinaua Lucis diuinæ actione illa aqua in aërem purificatione reducitur, & postea per tertium gradum ille aer in ignem elementalem operatione Verbi affurgit, & ille in ætherem per quintum gradum, & tunc lux ista purificans in substantia Solis se conglomerat, iuxta illud Hippocratis Philosophi & Medici diuini. Illud immortale, q̄ calidum vocatur, cum omnia essent conturbata, in supremam discessit peripheriam, quam Veteres æthera dixerunt. Et Mercurius Trismeg. in suo sacro sermone: Erat vmbra (ait ille) infinita in abyssu, aqua in super, & spiritus tenuis intellectualis per diuinam potentiam in chaos inerant, cumque indistincta fuissent omnia, leuia postea in excelsam regionem prouolarunt, graua sub arena humida resederunt distinctis libratisq; rebus, quæ igneo spiritu vehebantur, emicuit cælum in septem circulos. Hoc modo atque hac ratione diligenter obseruauerunt sapientes Harmoniæ mundanæ gradus, per quos mediante scala veritatis ascendimus à terra in cælum, ad corpus vsq; solare, per consonantiam Diapason materialem, & tum postea à Sole ad ipsius creatoris sedem per gradus alterius Diapason, quæ ideo & spiritualis dicitur. Atq; hæc est Scala illa Iacobeæ, per quam Angelos à cælo ad terram descendentes, & à terra iterum ad cælum ascendentes re vera & non fictè somniauit Patriarcha. Iterum secundum tres Platonis Enneades 999. Harmoniam hanc mundanã disposuimus, monochordum in consonantias Diapason tres diuidendo, vti in exemplo prædicto sat liquido explicatur, & cuilibet consonantiæ magnæ nouem attribuuntur stationes nouem vocibus, quæ ad Diapente & Diatessaron concurrunt, ex quibus conflatur Diapason, respondentes: quemadmodum & in Harmonia mea in Historia de Macro- & Microcosmo explicatum est.

Porro quælibet Mundi regio potest etiam referri ad Harmoniam totius, vnde & in Musica mea Macrocosmica diuisi Regionem mundi elementarem more totius in duplicem Diapason, vbi feci Solem mundi inferioris ipsum Deum in nube super alas ventorum vectum, vt à Psalmista regio habetur, quippe mediam aeris regionem posuimus medietatem inter terram & concavam Lunæ superficiem. Nam hoc certum atq; approbatum est, quod illa res quæ ex mundi elementis conflatur & habet in se secundum suam proportionem ad totum & exactissimos Harmoniæ mundanæ gradus, quod quidem in Homine Mundi filio, & in luto illo pretioso, ex quo prius Adam erat extractus, quod Microcosmum verum appellamus, comprobatum est, & à Filiis veræ artis Physices sapissime expertum.

At nunc, vt prima diuinæ maiestatis emanatione totum monochordum mundanum in duo æqualia cõsonantiam duplicem Diapason ad eius totum sonantia diuisimus, quod erat proximũ ad diuinam ideam exemplar in mundo archetypo: ita etiam illud iam in tres partes ad exemplar ideæ secundæ, quæ est in mundo creato, diuidimus, easque inæquales propter regionum mundanarum in dispositione materiæ spissæ vel subtilis cum forma in ea inæqualitate. Nam vt mundus est imago Dei, sic etiam est eius Templum, vel domus quæ ad sui Domini iconem & similitudinem efformatur: vnde in tres regiones secundum re-

spectum

spectum ad Trinitatis in illum operantis proprietates distinguuntur. Ad mundi igitur tam maioris quã minoris exemplar (qui est imago Sapientie in mundi tenebras ante omnia coruscantis) Deus tam mundum quam Hominem creauit, (vnde Mercur. Trismegistus Hominem Mundi filium, vt mundum Dei filium appellauit.) Nam vt mundus in cœlum Empyreum, Spiritum æthereum & regionem elementarem vertitur, sic etiam Homo ex mente diuina, spiritu viuente, & corpore opaco conflatur eodem plane modo Moyse arcam seu tabernaculum, ex portione dicta Sanctum Sanctorum, vbi Cherubim erant, regione media auro & septem lucernis ornata, & parte cœlo & aeris mutationibus obnoxia, & mactationib. & morti pecudum destinata est diuisa. Sic etiam Salomonis Templum ad Moyse Tabernaculi exemplum, in tres partes dignitate alteri præcellentes est distinctum. Est ergo Sapientia seu Verbum imago Patris, Mundus imago Sapientie, Homo imago mundi, Tabernaculum Moyse imago Hominis, & Templum denique Salomonis simulacrum tabernaculi. Per emanationem ergo Sapientie à Patre fit primæ Harmonie perfectio, per consonantiam Diapason in hoc mundo, quæ per aliam Diapason in vnitatem essentia (quæ à Patre tanquam fonte seu centro, & Sapientia tanquam Filio & lucido vitæ flumine seu diametro circulum implente, & in sole tabernaculum statuente, tertia Persona eiusdem essentia nexu inuolabili duo extrema in vnum coniungit: Sic etiam in magno nomine Tetragrammaton Iod per He transit in Vau atque iterum per secundum He reuertitur etiam Vau in Iod, à quo progressum est. Vbi He spiritus seu respirationis signum est gluten illud amatorium & sempiternum, à quo & per quod secunda Persona à prima egreditur, & in primam reuertitur. Sic etiam in mundi fabrica Sapientia egressa est ex sinu Patris, seu Aleph tenebroso, seu Deo latente seu vnitatem suam seu centro, & in mundi multitudinem se immergit, & in Sole spirituali, hoc est, in lucido spiritu primo die creato posuit perfectionis sue tabernaculum per primam mundi Diapason, eratq; hoc spacium propter subtilitatem & puritatem suam omnium capacissimum, atque ita etiam interuallum huius consonantia Diapason immediate à centro C. exilientis ad c. est omnium capacissimum: & refertur in idea diuina seu nomine magno ad primum He, in quo Iod seu Lux se immergit; in mundo ad cœlum Empyreum seu mundum igneum, supercœlestem, intellectualem & angelicum, in nouem Angelorum gradus, vnitatibus seu radicibus propter ipsorum simplicitatem comparatos diuisum, & repræsentant hi gradus primam enneadum seriem, nouem vnitates importantē: estq; diei primi in creatione opus. In homine huic regioni comparatur Mens cum nouem suis dimensionibus: in Tabernaculo Moyse Sanctum Sanctorum: in Templo Salomonis pars eius secretior Arcam Dei custodiens. Deinde per Diapason mediam completa est secunda Mundi regio seu firmamentum siue cœlum stellatum, seu æther, seu regio cœlestis, ad exemplar cœli supremi. Nam vt Iod fons Luminis in He fontem spiritus limpidissimi prius est ingressus, ad cœli Empyreici creationem, hoc est, radij lucis diuini olim latentes iam per puriorem spiritum mundanum sunt perfusi, atque hac ratione Lux prima creatura est creata: sic etiam radij ipsius Iod in spiritu Empyreico, profundius se immergentes in spiritum mundanum & grossiorem in mundo produxit spiritum, Filio in Trinitate relatum, vt spiritus ille Angelicus Patri, vnde illud Prophetæ regii antea allegatum: Verbo Domini firmati sunt cœli, &c. atque hoc Cœlum denotatur in Tetragrammato per literam Vau, quæ est media inter He spiritum & He. quasi firmamentum separans aquas ab aquis. Atq; hic consonantia minus perfecta Diapente terminatur in Sole, vbi Verbum posuit Tabernaculum suum, & Diatessaron, hoc est, consonantia minus perfecta finitur in Luna, hinc denotans Lunæ imperfectionem ad Solem, comparatæ. & Diapente & Diatessaron constituunt Diapason vitæ seu intermediam. Hic ergo spiritus est priori densior & spissior, & prior spiritus informatus inseruit huic, vt anima corpori. In 9. diuiditur sphaeras, quæ loco quadratorum se habent ad illas Angelorum respectu tenuitatis ipsorum ad illas ætheris, vt radices ad quadrata. In Homine huic cœlo spiritum vitalem comparamus, in Tabernaculo Moyse partem deauratam, vbi 7. sunt lucernæ, Planetarum 7. icones: in Templo Salomonis eius cor seu medietatem & mysteria eiusdem. Denique Deus profundius adhuc in multitudinem versus peripheriam, rerum descendens Diapason mundi materiale & elementarem produxit, eratque hoc opus diei tertii, in quo litera Tetragrammati Vau se in vltimum spiritum He non aliter immergit, hoc est, in aquas mundi inferiores seu sub firmamento sitas, quam litera Iod in primum He. seu aquas superiores. & hoc cœlum spiritui Sancto attribuitur, quippe quod animam suam à primo & secundo cœlo tanquam à Patre & Filio deriuauit, & spiritus hic, vbi vult, spirare dicitur: Et proprie anima huius cœli est substantia cœli mediæ, vt illa mediæ est portio cœli superioris: æther ergo corpus est, & eius anima cœlum empyreum: aer corpus est, & eius anima æther, atque horum omnium matrix seu vltimum receptaculum est terra. Est ergo hæc regio infima ad superiores tanquam cubi ad radices, & per vltimam Enneadem Platonis significatur, quatenus in regiones etiam nouem diuiditur, vt alibi à nobis tum in Historia nostra Macrocosmica, sed præcipue in Microcosmica explicatum est. In Homine huic comparatur corpus, in Tabernaculo pars mutationibus & alterationib. externis obnoxia, in Templo Salomonis pars vulgarior & communior. Hic autem imprimis obseruandum censemus, quod in monochordo consonantia cuiuslibet Diapason quantitatem semper descendendo contractiorem & breuiorem esse, inde arguendo, materiam cuiuslibet regionis esse spissioram & densiorem, & per consequens minorem locum requirere ad suam in mundo existentiam: Sic pugillum terræ subtiliatione dilatatum in aquam decies tantum loci requirere iam in aquea natura videmus quam antea in terrea.

Quod

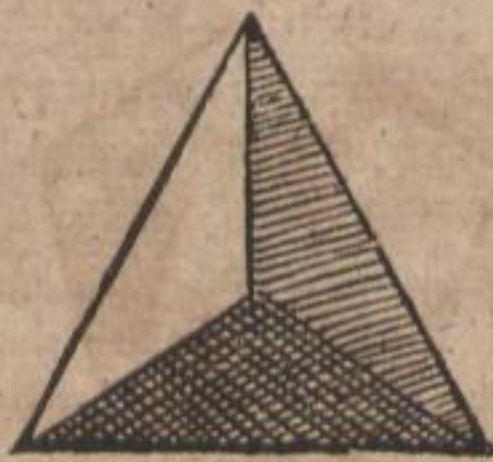
Quod autem ad inferiores illas consonantias Diapason spectat, quæ ultra has generales exurgunt, arguunt quidem corpora ex prædictis composita, in quibus quidem eadem Harmonia sonat, sed prior assignatur Homini, videlicet inter $c c c.$ & $c c c c.$ utpote in quo est completa mundi harmonia, ab unitate seu Deo numerando ad infimum Elementorum descendendo, per quem omnia tam in cælis quam in terris sunt saluanda. Hic enim Deum Alpha & Omega seu Aleph paruum & magnum designat, & unionem cum Deo per Deum habere dicitur: estque verissimus mundi filius, quippe Mundus est propago Dei. Secunda ab hac Diapason datur compositioni cæterorum animalium. Tertia vegetabilibus, & vltima mineralibus, utpote totius centro contiguus. Atque ita omnia in mundo creata ab unitate numerando ad numerum millenarium in hoc nostro monochordo quam luculentissime secundum Platonis intentionem explicantur: Ita ut corpora composita sint quasi cubi ex cubis composita. Nam ut in simplici mundi structura concurrebat respectus radicis vel cæli supremi ad quadratum seu ætherei & quadrati ad cubum seu cælum elementare: sic in compositis Animalia se habent ad vegetabilia ut Radix ad quadratū, & Vegetabilia ad Mineralia ut quadratum ad cubum. Porro corpora Angelica seu supercælestia se habent ad stellaria illa, ut linea ad superficiem, & hæc ad corpora sublunaria, ut superficies ad corpus. Concludimus ergo, quod Deus existens in se vnus sit tamen omne quod est, & Harmoniam omnem potentia sua diuina comprehendat qui Harmonia suæ perfectionis committitur est cælum supremum, ad cuius exemplar cælum medium secundo die formatum est, & ad huius denique die tertio cælum infimum. Ex rebus autem compositis animalia primum cælum respiciunt, utpote conditionis magis igneæ, quorum caput est Homo, Angelis Seraphin comparatus, qui semper stant coram facie Dei. Vegetabilia ad cælum medium referuntur, quatenus magis aerea: & horum caput Triticum scilicet Soli cælesti rite confertur. Et Mineralia cælo infimo comparantur, quatenus magis participant de aqua grossa, & huius caput, Aurum nempe, de Sole centrali participat.

Ingens quidem de hac re Volumen in lucem edere potui: sed non est mea intentio, ut tædiū Lectori hoc in Tractatulo afferam, sed solummodo eum ingenue & candide admoneam, Harmoniam meam mundanam à proportionibus etiam mathematicis non ita longe distare, ut Iohannes in hoc quidem deceptus in sua comparatione existimabat: nec quidem Robertus in Harmonia Platonica, Pythagorica atque Procleareana adeo ignarus, ut ipse illum mundo ebuccinare tentauit.

Ac iam quia Iohannes videtur aliquibus in lociter leuiter de Roberti, in Harmonia ex 5. corporibus regularibus exurgente, cognitione aut scientia iudicare, ac si in huiusmodi area harmonica aut nunquam aut non bene sementem fecisset: ostendam Lectori paucis, quid in iuuentute mea (contra Ioannis sententiam) obseruauerim, de illis quantum proficui ex iis elicuissem, Ad corpora ergo regularia quod attinet, quinque ipsorum figuras mundi partibus, cælo videlicet atq; 4. elementis, (ex Mathematicorum optimorum sententia) correspondentes animaduertimus quarum tres ex superficiebus triangularibus, quartam vero ex quadratis, ac denique quintam ex pentagonis planis constitutas agnouimus. nam præter figuras quidem has plures à Mathematicis in Geometria non reperiuntur, quippe quod nullus angulus soladarum quatuor rectorum superficiales æquiparare aut valere potest: quemadmodum ex 21. libri 11. Elementorum Euclidis latius reperitur.

Trianguli igitur, qui ad Anguli recte constitutionem concurrunt, debent esse vel 3. vel 4. vel 5. nam in triangulo æquilatere angulus sane quilibet continet grad. 60. vnde sequitur, quod tres istius conditionis anguli constituent 180. qui sunt minus quam 4. recti: & per consequens, quatuor huius generis anguli producant gradus 240. & quinque itidem efficiunt gradus 300. atque ultra hoc in angulis non est progrediendum, quia sex anguli tales producant 360. qui æquivalent quatuor rectis, quod sane solidi anguli nature minime conuenit.

Ex angulorum ideo concursu tres producantur figuræ, quarum prior est Tetrahedron, quod est plane quatuor basium triangularium pyramis. atque hoc elemento Ignis assimilatur. Et huius angulus solidus, constat ex tribus angulis planis seu superficiebus trianguli æqualium laterum, ut in sequentibus apparet.

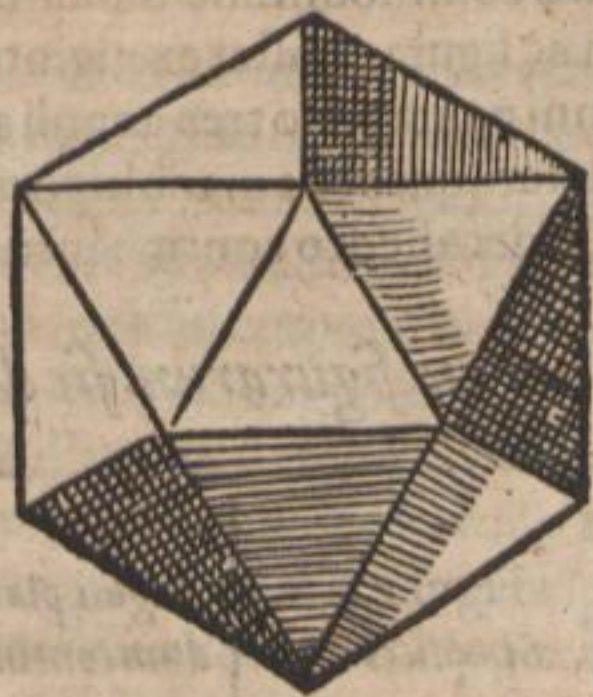

Secunda

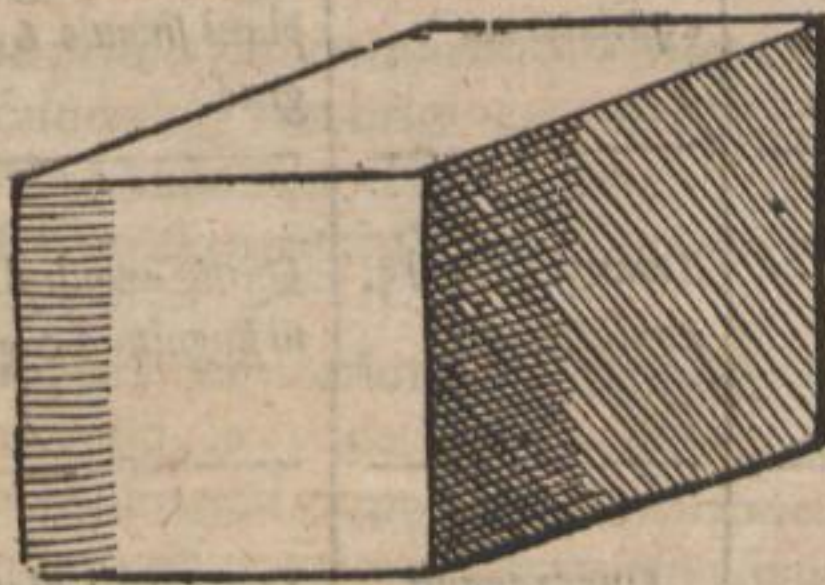
Secunda est Octohedron, cuius angulus quilibet solidus ex angulis planis quatuor iisque triangularibus constat. Atque figura hæc est Elementi Aeris Symbolum. estq; huiusmodi:

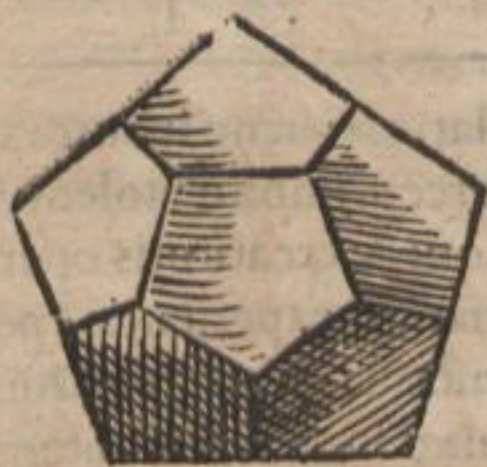
Tertia est Icohedron, quæ angulos habet solidos ex quinq; angulis planis triangularibus conflatos. estque hoc Elementi Aquæ argumentum: cuius character est huiusmodi:

Non sunt ergo plures quam hæ figuræ regulares, quæ ex triangulis sunt conflatae. Ex Quadratis autem docemur, quod vnica tantummodo eliciatur figura, quæ Cubus nuncupatur, qui ad elementum Terræ proprie & naturaliter applicatur. Huius autem angulus solidus ex tribus quadrati angulis superficialibus exurgit, lateribus sex est prædita, vnde & Hexaedron nuncupatur. At si plures angulos quadratorum coniungamus ad quatuor rectos deueniemus, quod in angulo solido figuræ angularis minime toleratur. Cubi figura est huiusmodi:

Denique ex Pentagonis exurgit etiam vnica figura, quæ appellatur Dodecahedron, estq; cæli Symbolus: atq; huius angulus solidus à tribus pentagoni angulis perficitur. At hic notandum est, quod quilibet in pentagono angulus recto æquiualeat, & desuper parti quintæ recti, ita vt tres æquipolleant gradibus 324. quod si quatuor huiusmodi anguli sumantur, quatuor rectos excedant. Figura hic sequitur:

Hic denique obseruare liceat, quod superficies Hexagonea ad anguli solidi compositionem concurrere nequeat, eo quod angulus Hexagoni valeat rectum & $\frac{1}{3}$ recti, vt ex lib. 32. Euclid. colligitur. & inde etiam liquet, quod sex anguli intimi in Hexagono æquiualeant 8. angulis rectis, vnde vnus eius angulus æquiualeat vni

vni recto, & tertiae recti parti: quare cum tres anguli hexagonae figurae æquivalent quatuor rectis, in angulum solidum admitti non possunt. Ex his igitur constare videtur, quod quinque tantummodo sint corporum regularium figurae à nobis sic descriptae & non plures.

Ad Harmoniam vero seu proportionem harum figurarum ad partes mundi quod spectat, sic statuere Platonici, videl. q. Cubus utpote quæ inter omnes figuras est magis stabilis & firma, terræ quippe, quæ est fixa atque immobilis, correspondeat. Porro Pyramidem seu Tetrahedron elemento Ignis applicuerunt, cum ipse in tali figura sursum tendere observatur. At vero quoniam Octohedron ad pyramidis compositionem & figuram proxime accedit, huic Elementum Aeris, utpote qui igni est proximus, accommodarunt. Deinde Icosahedron (eo quod est multifariorum laterum atque angulorum.) Aquæ adaptauerunt, quæ ob fluctuum diuersitatem in formas infinitas Prothei instar permutatur. Ac denique Dodecahedron (quippe quæ inscriptionem omnium aliarum figurarum in se patitur) cælo comparant atque assimilant, quoniam cælum naturali suo complexu omnia contineat. Porro in hoc etiam peroptime cælo adaptatur huiusmodi figura, quoniam ut cælum in partes 360. seu gradus commodissime diuiditur, sic etiam Dodecahedron ex totidem angulis rectis constare observatur: nam hæc figura constat ex viginti angulis solidis, & ad eorum constitutionem concurrunt tres pentagoni, in omni pentagono tres anguli æquilateri reperiuntur, ita ut in omni angulo solido sint nouem trianguli æquilateri, qui per 20. multiplicati faciunt 180. In triangulo vero omni tres æquivalent duobus rectis, ita ut in Dodecahedro contineantur potestate 360. anguli recti.

Proportiones harum figurarum sic depinguntur.

Figura corporum regularium.	Latera	Angulorum Solidorum num.	Figurae Simples	Anguli plani solidum continent.	Anguli solidi quantitas	Partes Mundi
Tetrahedron.	4	4	Trianguli plani 3. æquilaterum.	Tres anguli plani singulo 60. grad.	180. grad.	Ignis
Octohedron.	8	6	Trianguli plani 4. æquilaterum.	Quatuor anguli plani singulo 60. grad.	240. grad.	Aer
Icosahedron.	20	12	Trianguli plani 5. æquilaterum.	Quinque anguli plani singulus 60. gr.	300. grad.	Aqua
Cubus.	6	8	Quadranguli plani.	Tres anguli plani singul. 90. grad.	270. grad.	Terra
Dodecahedron.	12	20	Pentagoni plani.	Tres anguli plani singul. 108. grad.	324. grad.	Cælum

Posthæc ut verba illa Iohannis adhuc Naturæ vacuo inania literatis demonstrare, quæ siquidem more contemptu pleno, atque etiam (ut plane percepi) subito violentiæ atque indignationis afflatu accenso, huiusmodi erant pag. 9. à misellos Philosophos, qui de creationis opere speculationes suas obtrudunt, cum creauerint ipsi nihil. Scilicet etiam in oculis, etiam in experientia operis alieni, habet suum Theoria subsidium. Ut igitur Ioannes & alij me percipiant in centrali rerum creaturarum enucleatione, atque per consequens ipsorum creationis mysteriorum praxi quodammodo, & non contemplatione aut imaginatione sola versatum: velim ego, ut imprimis sciatis vos secundum D. N. Iesu Christi responsum ad ipsum Diabolum, quod duo sint præcipue, quibus vivit homo, videl. Pane & Verbo Dei, quorum ille ad corporale nutrimentum, ut & hoc tam ad corporale quam spirituale conducit: prior ergo est panis mortalium, alter vero est immortalium seu Angelorum, quem Manna absconditum vocauerunt S. Scripturæ. Panis materialis creatura est, ille spiritualis ab afflatu diuino scaturire dicitur, estque Verbum sine quo nulla creatura, imo verone cælum aut terra, aut aliquod

aliquod elementorum momento quidem temporis perdurare posset, cum iuxta Diuum Ioannem per Verbum omnia facta sint, & sine eo nihil; nam in eo erat vita, &c. Et D. Petrus agnoscit, quod mediante Verbo isto celū & terra ex aquis & per aquas fuerint creata. Sed ingens huius Verbi seu panis Angelici seu rupis spiritalis mysterium & ineffabilia eiusdem arcana illuminatissimis illis & reuerentia summa colendissimis viris Fratibus Rosæ Crucis non sine ratione sic dictis, exploranda atque enucleanda commendo, quippe qui per scripta sua circa huiusmodi panis diuini mysteria referui, & eiusdem functionem habere agnoscunt, de quibus te moneo & obtestor Ioannes, vt maiori modestia impostero loquaris, qui fol. 43. sermone non ita casto sed contemptu potius cachinnolo pleno eos tractare videris. nam reuera te scire velim, omnia Naturæ arcana, aut Ioannis aut Roberti capacitati vt cunque acutę nondum esse subiecta. At quam sit alicui absurdum, de rebus illis iudicare, in quibus sementem nunquam fecerit, neminem sapientia imbutum latere scio. Igitur precor, ipsos dicacule probris afficere desinas, qui tum Ioanni tum Roberto in Philosophiæ mysteriis atque profunda & vera Harmoniæ mundanæ cognitione mille procul dubio gradibus sunt præferendi.

Ergo igitur ambitione omni ablata, & alis humilioribus vectus, ne Solis ardori appropinquando, Icarum instar, deficiente pennarum glutine ima me deglutiret abyssus, circa panem illum materialem solummodo versari contentus euadam, cum nihil præter solum Hominem agnouerim panem illi spiritali eo materiali propinquius. Nec quidem sine ratione coniunxit Christus panem cum Verbo, cum & ipse panem materialem hoc dignaretur honore, vt ipsum loco sui corporis in Cæna sua vltima discipulis præbere eligeret. Et dictum est 24 Luc. quod per panis fractionem cognoscerent Christum. Imo vero videmus totam fere Christianitatem inter se de abdita huius Panis natura & dispositione contendente. Quare ego ad eiusdem naturam & mysteria inuestiganda procliuis, huius creaturæ medullam atque centrum gradatim anatomizatione suavi perquisiui, & vltra imaginationem aut præter spem meam admirabilia nature arcana adinueni. Ex huius ergo subiecti meditullio mundi & Physices meæ fabricam extraxi (fateor) tametsi profundiori & magis solida adhuc contemplatione concomitante, Verbo seu Pani spiritali seu sapientiæ diuinæ tanquam speculo magis certum adhuc & infallibilem mundi creationis ordinem atque rationem inesse cum Salomone agnoscam. Imprimis ergo omnia in nubem vastam conglomerata & perturbata vidi. Secundum Aquæ luce tinctæ apparuerunt, in cuius basi massam nigerrimam & omni forma priuatam obseruavi, quam deformi Chaos substantiæ comparavi, illud ergo ego tractare aggrediens ad centrum vsq; eius oculis quidem curiosis gradatim penetrare non destiti, & in ipso tandem Elementa quinque natura, substantia & qualitate distincta animaduerti, singula subalternatim extraxi, ab inuicē separavi, depuravi, vnum super aliud loco & dignitate dominium habuisse vidi. Quid autem de quolibet eorum sim expertus nunc verbo dicam.

In Elemento Terræ experimento primo vidi rationem, qua natura vegetabilis tam insit in natura minerali quam animali, secundo interni caloris in Terra originem percepi: quod videl. à sale quodam limpido & fixo procederet. tertio causam auscultavi, cur Terra elementorum 4. cæterorum videl. Quintæ essentiæ & reliquorum sublunarium dicatur Matrix & receptaculum. quarto, quid sit Naturæ Archeus seu Sol centralis. quid denique Terra inanis & vacua.

In Elemento Aquæ primum paruulam vitę portionem inesse obseruavi. secundum, quod ad destructionem in se potius quam ad nutritionem cōducatur: vnde hæc cum Igne tam ad putrefactionem & ruinam agere percepi, quam Aer cum Elemento quinto ad vitam & conseruationem. at nihilominus hoc elementum per naturæ vinculum in pace ligatum ad compositionis refrigerium quodammodo conferre vidi.

In Elemento Aeris primum obseruavi, illud nihil aliud esse, quam salem purissimum & volatilem. Secundo vidi, quomodo Aer in Aqua ex omni parte esset inclusus, cui vim vitæ suppeditare videtur. Tertio, quod Aer sit præcipua causa vegetationis, & quomodo agat ad vegetationem, imo vero experiētia eram ductus, quod ipsum ferrum ad vegetationem promoueret. Quarto vidi experimentum, quo instruebar, quomodo multiplicatio facta sit in corpore animali, vegetabili & minerali. Quinto, quod ex his sublunariis Aer sit quasi sperma seu materia apte disposita ad suscipienda seminaria lucida seu Tincturā solis tam visibilis quam inuisibilis: quod hisce oculis, quibus hæc scribo, breuissimo temporis spacio euenisse cōspexi. Sextum experimentum declarabat, quod hic Aer sic extractus esset de vniuerso spiritu mundano, quoniam de aqua, igne, & quinta essentia participauit. Septimo probatum est, quod omnia iuxta Epicureorum sententiam ex atomis essent facta. Atque vltimo experimento collegi, quod spiritus hic semper per purificationem agat in hoc mundo.

In Elemento Ignis primum ratione satis prægnante ductus obseruavi, illud esse præcipuum in natura sublunari corruptionis & putrefactionis authorem atq; productorem: & promptum ad nigredinem & tenebras tristes ac diabolicas sibi attrahendas, & consequenter, ad morbos æstuentes & melancholiæ malignos inducendos. nam hoc Elementum agit tam contra & præter naturam, quam Ignis ille æthereus ad vitam & naturæ sustentationem.

In Elemento quinto seu æthereo hæc consideravi, videl. imprimis experimento notabili ductus sum, quod sit vitæ author, atque illud quod ad animalis vitæ sustentationem præcipue versatur in nutritione. Secundo, eius excellentiam in Medicina tentavi. Tertio, quod tam gustu quam suauitate odoris, & compositione

tione substantiæ suæ à cæteris quatuor omnimodo differat, & consequenter explicatum est, quod sit Elementum quintum. Quarto, quod eius compositio optime declaret diligenti Philosopho æqualitatem compositionis corporis Solaris in luce & spiritu. Atque ab eo pyramidum æqualium Lucis & spiritus, inuentionem me accepisse fateor, finxiq; ibi illum sphaeræ mediæ & æqualitatis locum (in quo Sol à Platonis dicitur mouere) ubi intersectio facta est inter duas pyramides situ opposito inter se dispositas quam affirmavi ita se habere ad axem pyramidis cuiuslibet, vt 1. ad 2. hoc est, in dupla proportione, ac si monochordum vnicum per medium diuiserim à principio eius ad illam mediam intersectionem, erit proportio ad totum vt 1. ad 2. quæ sonat consonantiam Diapason: atq; ab huiusmodi proportione sic disposita videlicet vno integro & duabus eius portionibus æqualibus, Harmoniam meam tam spirituales quam materiales disposui, videlicet à termino à quo in monochordo tanquam ad eius medietatem, ubi Diapason spiritualis seu Mundi superioris perfectio sonat in Sole, quippe in quo Deus seu summa perfectio posuit Tabernaculum suum: & deinde à medietate ad alteram extremitatem tanquam magis deorsum in multitudinem descendens, ubi etiam altera consonantia Diapason sonat in rebus mundi magis grossis & materialibus.

Cum igitur, vt antea dictum est, ad corporis solaris in pane exemplar demonstratione à posteriori venimus elementorum 5. substantias sensibiles obseruando, per gradus Diapason materialis à termino ad quem seu multitudinem reuertendo tanquam ad medietatem: iam oculis intellectus prospiciendum existimaui in gradus Diapason spiritualis, quo ad terminum à quo seu Monadem & ipsum Deum & Lucis præsidem accedamus, quoniam proculdubio sensibilia & corpora ad exemplaria insensibilium & spiritualium sunt facta: Atq; ita à sole magis sursum assurgens Animæ atq; Angelorum mysteria enucleare gestiebam, atque ad ipsum Lucis increatae fontem tandem aliquando attingere hac via minime desperabam.

Hæc, inquam, (Ioannes) obseruavi in ventris naturæ meditullio, ex quibus secure tuto & sine fallacia meæ Philosophiæ fundamenta posui, quæ non sunt ænigmata, parabolæ, aut Symbola, vt tu dicis, sed vera, & demonstratione certa comprobata, atque eo magis, quia ab ipsius Antistitis Moysis atque sacris Scripturis vbique, & Philosophorum veterum doctrina confirmata sunt. Et quamuis in hoc nihil creare videar, tamen pace tua, quid sit creatura, quomodo creetur, & ex quibus mediis mundanis constituatur, huiusmodi hæc nostra inquisitione facillimum erit Philosopho concipere. At heus, tu, anne credis homini esse impossibile (mediante virtute diuina) nouum creare mundum Microcosmum dictum? Si hoc opinaris, toto erras cælo & deciperis, cum Salomoni & alijs huiusmodi fuerit data potestas, quemadmodum ex S. Bibliis euidenter declaratur. Sed ne sutor vltra crepidam. Nam in eo quod fatear me nihil scire, contentus sum cum hoc meo naturæ experimento, quod quidem, Deo volente, in meo proximo Volumine, ubi de Anatomia triplici verba facere mihi est propositum, mundo particulatim cum omnibus ipsius visionibus, hocq; mysteria inquirenda: & vt imprimis recte intelligant, Philosophiam illam meam non esse vanam aut ænigmaticam, sed ab ea fructum debitum accipiant & naturæ suauitatem prælibent, quo facilius per panis materialis naturæ reuelationem & contemplationem synceram ad illius panis diuini, Christi nempe veri, & petreæ spiritualis, Summi boni & Perfectionis fruitionem (quæ est vltima cuiusque appetitus mera, de qua fratres eluminatissimi R. C. tam benigniter mundo cecinerunt) pertingant. Proinde mundum literatum scire velim, quod si efficaciter illam perlegerit, ipsam ab ænigmatibus tam longe abesse animaduertet, quam illi, qui Scripta mea parabolica & ænigmatica proclamare atque ebuccinare solent, à charitate Christiana, aut religione vera.

At iam ad huius Apologiæ tuæ particulas, mi Ioannes, reuertar, & singula iam breuiter percurram, semper ea, quæ ad tuam Harmoniam pertinent, cum taciturnitate & respectu, excipiendo & transeundo: & quæ contra meam Philosophiam obiecta sunt, pro posse delendo atque abstergendo.

Pergo igitur ad fol. 19. inquisitionem: & primum dico, quod Planetæ cælestes à Sole animam accipiant, & Sol suam à Mundi anima. Secundo, quod Anima terræ est, vt illa brachij vel tibie in homine, quoniam Terra est mundi pars, quæ ab integra eiusdem anima gubernatur, cuius mansio seu sedes est in spiritu mundano. Tertio concedo aerem quoad nos sumptum esse instrumentum, per quod influxus cælestes fiunt in terram, at vero est vita quædam in aere occultata, mediante qua omnia hæc inferiora fouentur & spirant in hoc mundo, hinc à Philosophis numeratur Aer inter elementa agentia: atque vita hæc in aere sic occultata est ipsa sapientia, omnia mediante isto spiritu mundano implens & viuificans. Vt ergo Aer est instrumentum, ita patitur: vt vero omnia sublunaria viuificat, ita quidem & essentialiter agit. Vnde cum Aerem omnia fouere & viuificare dixerim, hoc intelligitur de eius interno seu forma occulta, quæ ideo proprie dicitur aer, quia dat nomen & esse. porro etiam aerem ignem spissum vocamus. Hic fol. 20. dicis contra meam assertionem, qui affirmavi, Marmorum pluuioso tempore sudoris causam esse aeris humidi in marmora ingressum, cuius contactu madido salia interna dissoluuntur. Primum hoc per pondera marmoris probare videris falsum, quia tunc lapidem illum propter salis emissionem leuiorem fore dicis. Deinde impositione eiusdem in aquam solueretur etiam sal ille, porro quoque & vacui euitationis necessitatem allegare videris. Ad primum dico, quod quamuis sal internus quodammodo humectatur, non tamen sequitur, quod per angustos lapidis poros efflueret, tamen omnibus cognitum est, quod aere humido sal dissoluatur attrahendo sibi similem ex

lem ex aere madido & denso, nec tamen sequitur, vt desiccato in aere sicco illo sale humido proinde sit leuius factū iam quam fuit antea. Ad secundum dicimus, aerem subtiliorem longe, & per consequens facilius corpora penetrare posse q̄ aquam, vtpote quæ est grossior aere. Et quis dubitat, quod corpora porosa aerem propter vacui euitationem perpetuo imbibere soleant, qui aer si humidus sit factus vt in sale marmoris agat humectando, sed non diffluendo, vt tu dicis. Ad hoc te admonere velim, quod experientia sim doctus, ipsum marmor sale naturali magis impleri, quam aliquis alius, quem scio, lapis.

Post hæc dicis, plus esse materiæ in vnica aquæ gutta, quam in aeris amplissimo spacio, quod scil. implet conclaue totum. Iam quidem Ioannes extra elementum suum loquitur, quoniam chimica experientia ego sum instructus, q̄ aer in globulo vitreo per se inclusus, & igne lampadis suauis supposito in multas aquæ guttulas ro. is instar concreueret, & tamen aeris proportio loci quantitati necessaria eum implebat. Concedimus quidem in Chymia experti, quod centum aeris portiones ad vnica aquæ concurrant, non tamen sequitur, quod totius cubiculi aer non nisi vnica aquæ guttam efficiat.

In Apolog. ad Anal. XIII.

Ecce me hic illum Robertum, qui se hucusq; vti dicis, in Hermetis sui lucos abdidit; in palæstram, inquam, mathematicam prodeuntem, ipsum hic vides, ad dicta & scripta sua aduersus oēs, siue sit Ioannes ipse siue aliquis Auditorum suorum, indignam operam meam aut minimum eiusdem particulam conclamantes, defendenda, & ad iniurias ipsorum propulsandas paratum.

Imprimis igitur me concludere asseris contra Veterum assertiones, consonantias esse incommensurabiles. Male, Ioannes, me hic capis, nec quidem dogma Geometricum de proportionibus incommensurabilibus ideo tollo, sed hoc solummodo innuere videor, quod Physico imo vero & Mathematico quodam respectu omne interuallum, cuiusmodi est tonus, Diatessaron, Diapente, & Diapason, sit in partes suas diuisibile, cum omnis mensura motus sit per terminos, vt illa numeri per vnitates & lineæ per puncta. Anne hic dogma aliquod Geometriæ refello, aut si fingit Ioannes, hoc non esse verum, negat etiam, quilibet monochordi proportionem esse in partes, hoc est, in tonos & semitonia diuisibilem, cum Diatessaron ex tribus interuallis, videl. ex duobus tonis cum semitonia, Diapente ex quatuor, & Diapason ex Diatessaron & Diapente componantur. Hanc equidem in longitudinem seu interualla diuisionem agnoscunt Veteres, & sine ipsorum consensu hoc idem testatur ocularis & infallibilis monochordi obseruatio. Cape tu ergo consonantiarum incommensurabilitatem tuo more, mihi quidem sufficere, earum commensurabilitatem meo modo, ei etiam ad stipulante experientia, intellexisse.

Porro etiam male concludis, me consonantias dixisse à numeris denominari, numeris tamen proportionalibus. via comparationis explicari & ab inuicem distingui, affirmare non erubesco. Vt Diapason se habens in dupla proportione vt 1. ad 2. Diapente in sesquialtera, &c. Similiter dicimus Diatessaron Vocum esse quatuor: Diapente quinque: & Diapason consequenter 8. Nondum ergo est Ioannes in Palæstra mathematica satis validus, vtpote qui Robertum verbis inanibus superare potest, nec quidem in tantas adhuc angustias sum redactus, vt Aduersarij cuiuspiam assistentiam implorem.

Præterea magnam tu facis inter commensurationem & connumerationem differentiam, minime considerando, quod omnis mensura per motum sit facienda, ipsumq; motum nihil aliud esse, quam vnitatum multitudinem, quemadmodū omnis mensura sit in linea, quæ est nihil aliud quam punctorum fluxus. Talis ergo est differentia inter commensurationem & connumerationem, qualis inter vnitatem arithmetica & punctum geometricum, quæ in effectu sunt idem.

Post hæc mecum de vnitatis natura litigare placet, quam dicis mentis esse opus, simplicem esse, & in abstracto. Equiuocare nobiscum videris Ioannes; nam ego de vnitatis hac vel illa intelligo, videl. de substantia vna reali & concreta, cuius proportionem talis vel huiusmodi sonus editur. verbi gratia, accipio lignum, quoddam planum, illudq; circinis ad hoc opus adaptatis in partes nouem æquales distingo. pars ergo prima erit toni monochordi prioris dimensio, cum huius spaciū seu interualli dimensio respōdeat ad toni proportionem, atq; huiusmodi commensurationem in alias vnitates diuiditur monochordum, vt in præcedentibus declaratum est. Atque istiusmodi sunt vnitates meæ, non in abstracto, sed in concreto, vt apud mercatores libra 1. vel scuta vna, &c.

Sed procedamus vltcrius. Tonum comparo Trianguli lineæ, dicoq; (vt asseris) quod, vt in figuris multiplicentur latera, sic etiam in consonantiis toni coaceruentur. Anne hæc sunt tenebræ Roberti cimmeriæ, quas intimare videtur Ioannes. & tamen eius atque omnium aliarum consonantiarum ortum ex sectione chordæ circuli per figuras facta scribit. Respondeo ego, quod quodam comparationis respectu tonos ad trianguli lineas applicuerim, vt non qui eos ab iisdem lateribus originaliter prouenisse existimarem. Quare Lectorem moneo, vt diligenter istius contextus Analysis intueatur, quo vnus controuersie veritatem exinde hauriat.

Tum postea conclamas ore aperto: ð Geometriæ, accurate inquirete, si quis è vestro numero sit, qui præcedentem Roberti orationem intelligat. Patet minora interualla esse simplicia. Imo vero ausus est Geometra quispiam cum Ioanne sustinere, quod partes non sint magis simplices, quam ex iis compositum? quod

vero sonus sit simplicior quam consonantia Diatessaron, cum illa ex duobus tonis cum semitonio constet aut Diapente, quam Diapason, quæ conflatur ex Diatessaron & Diapente, neminem credo aut philosophiæ aut Geometriæ peritum latere.

In sequenti clausula video Ioannem ira excandescens, quare donec refrigerium patiat mihi silentium imponam, dum ipsum interea ab expectato victoriæ suæ trophæo tam remotum adhuc sentio, quam ego à verborum ipsius timore inconcussus secure huc usque persisto.

In Apolog. ad Anal. XIV.

Dicis te operam in erudiendis mysteriis Naturæ ex Poetarum fabulis non dedisse. Et facile credo, scriptaq; tua narrant, hanc tuam assertionem non esse fabulam. Sed an Mathematicæ tuæ demonstrationes sint veritate sub fabulis Poetarum occultatæ certiores, nec ne. Hic labor hoc opus est depingere.

Ad Anal. XV.

Ad tuam Harmoniam pertinet Analysis hæc: quare silentium mihi hoc in loco imponam.

Ad Anal. XVI.

Hic Ioannem ira, nescio qua, stimulum per sentio, vapore cuius flagrante me adeo concoctum & recoctum (eius enim verbis uti liceat) inuenio, ut terrestri Chymicorum culina omnimodo neglecta ipsum in illa spheræ Martis combustionem & indignationem plenissimam, coqui officium diu exercuisse credam. Ad huius vero Analysis meæ subiectum Lectorem lubens remitto.

Ad Anal. XVII.

Quænam sint unitates tuæ Geometriæ æquales aut inæquales, mihi quidem meis propriis unitatibus contento non interest. Porro etiam si tecum ulterius de numeris formalibus disputarem, inane mihi foret negotium, utpote qui vel nescit, vel scire non videbitur, aut proportionem in natura formalem, aut numerorum essentialium rationem. Si nescis, tunc contra ignorantem nulla est disputatio, si scis & scire non videberis, cum peruerso inanis foret contentio. At ut primum de rei essentia, videlicet de mentis quantitativis (si quæ eius sint dimensiones) tractare exordiaris, protinus afflatu quodam malevolentis raptus in iniurias erga me statim prorumpis: & tuum Proclum falso allegare videris, ac si ille cum te suo discipulo simul iunctus maturationes, ut dicis, & perfectiones meas in μέγα κύμα βαρυφλοίσβοιο γενέθλης abiiceret. Cum ille hominibus esset superstes, ego quidem nullibi eram, & iam existente me inter homines, ubi ipsum inuenirem anne scis tu Ioannes? Et tamen ore eius uti non erubescis, quæ de Roberto minime, dum esset, existente falso iudicasse fingis. Sed tibi iam iam fortasse Procli genium adesse somnari videris, qui Dæmonis Socratici instar de rebus optatis te instruat. Sed falleris, mi Ioannes, fallitur in meis maturationibus & perfectionibus tuus Dæmon, Cacodæmon tibi adest, te decipit, quare caueas interea, ne ille demonstrationes tuas imaginarias, circulos Geometricos reales & eiusdem partes realiter in mente indiuisibili fingentes in μέγα κύμα βαρυφλοίσβοιο γενέθλης abiiciat. Agnosco violentiam tuam: video enim te propter veram meam de unitate formali opinionem iracundia intensum. Imo vero omnia à me dicta ænigmatica & parabolica facis, quæ reuera diligentibus intuenti sunt tam clara & perspicua, quam est tuus Sol. Quæ igitur in hac mea Analysis sequuntur, iudicis iusti arbitrio lubens commendo. nam si omnia à Ioanne proposita & opposita agitarem, tam mihi quam Lectori tædium fortassis foret.

Ad Anal. XVIII, XIX, XX.

In hisce Apologiæ Ioannis partibus ad meam Harmoniam pertinentibus. adeo sum ego in Discursu meo Analytico securus, & monochordi mei descriptione prædicta, & per eiusdem ad mundi harmoniam applicationem munitus, ut Lectori iusto sat liquido explicatum sperem, nihili momenti esse ea, quæ Ioannes in Apologia sua aduersus ipsam inferre videtur.

Ad Anal. XXI.

Hic ego tecum, Ioannes, loqui, hocq; certiori conatu & ratione magis apta, potui, quam tu mecum ad Analys. 13. dicendo, quod quamdiu te ipsum in Procli tui lucos abdidisti, tuitus es existimationem utcumq;. Nunc postquam prodis in palæstram Chymicam, statim omnibus huic professioni addictis adeo manifestus es, ut indignam huius Apologiæ tuæ partem clamaturi sint. Et si errores, quos in breui hac tua trium principiorum Chymicorum memoracione protulisti, hic enuclearem, te magis magisque in me stomachabundum proculdubio redderem, & à scopo meo deuiarem nimis. ergo tuam culpam ob meam quietudinem & commodum hoc in loco detegere non placet.

Ad Anal. XXII, XXIII, XXIV.

Contra actionis & passionis Lucis cum Aquis proportionem à me allegatas tendit hæc tua Disputatio: in quibus Demonstrationes meas certiores scio esse, quam ut oppositio aliqua tua iis in te qualibet nocere

docere queat. Inspiciat ergo Lector Analyses illas meas, & per ipsas sensum & animi mei intentionem percipiet à veritate haud dissentaneam.

Ad Annal. XXV.

Quod Monochordum meum eiusque interualla (contra tuam sententiam) mundi seu naturæ in mundo gradibus rite applicauerim, in præcedentibus, spero, satis superque sapienti explicatum est, vbi etiam demonstraui locum semitonij ad illum mundi gradum pertinere, vbi Lux magis abundat quippe que propter subrietem suam dispositionem contracta in locum minimum reduci potest, videl. Elementum ignis, sphaera Solis, cælum stellatum à viuifica & lucida sua virtute ζῶν, id est, animal dictum, & sphaera denique Seraphin præsentia Dei lucis fontis & ignis præsidis flagrans. Iubet me nominare terminos contrapuncti. Dico ergo istos esse Alpha & Omega, vel Aleph paruum & Aleph magnum quorum medietas est illa creatura perfectissima, Sol dicta, quæ tonat Diapason duplicem ad vnitatem sui creatoris, hinc inde denotans, quod ipsa sit creaturarum cæli perfectissima cui inter composita in regno animali respondet Homo, in Vegetabili Triticum, in minerali Aurum. Differentiam tum postea quæris generum cantus in isto monochordo mundano: Respondeo secundum Platonicos & præcipue Proclum tuum, genus istiusmodi melos esse magis Diatonicum, atque huius rei rationem in præcedentibus enucleaui. Porro etiam in virtute huiusce cantus iuxta Psalmistę regij opinionem, cæli, stellę, aquę, pluuię, nimbi sonantes, niues, tonitrua, venti & omnes creaturę Deum creatorem laudare, & voce altissima honores ei resonare dicuntur. Imo vero, ipsis dico stellis & Planetis inesse huiusmodi cantus formulam, sed nõ aliter quidem quam in cæteris creaturis vtcunq; minimis, licet nobis propter subiecti exiguitatem non ita clare elucescat hæc virtus harmonica. At tu dicis, te plenum esse certitudine rei, videl. quod semitonij sedes certis naturæ metis distincta, differentia generum, cantus, Termini contrapuncti, & c. in ipsis Planetarum motibus esse expressa, atque inde concludis plus aliquid diuinorum operum in tuis harmoniis te detexisse, quam ego in meis, qui (vti fingis) priuatis de mundo conceptionibus nullo sensu confirmatis indulgeo. Profecto, mi Ioannes, si ex Mathematico in Prophetam mutatus fuisses, tibi ampliore fortassis præberem hac in re fidem, ac me ipsum suspectum haberem, omniaque mea secreta & virtutem vtcunq; magnam vel exiguam tibi reuelatam atque detectam somniarem. Sed ex dictis scio, te nudum Mathematicum permanere, & cum ipso Endimione seu Lunę amatore ea in somnio forsitan vidisse, quæ reuera non sunt. At ex 7. Planetarum longe à nobis distantium motibus, cur eam Harmoniã expectaremus, quæ in minimo & vnico apud nos subiecto oculis apertis & sine hæsitacione vlla est reuelata. At tu clamas, vti pag. 46. habetur: Ecquando tandem finem impones, Roberte, Nomenclaturę tuę arbitrarie? Respondeo, quod omnia sint tibi densis inscitie nebulis circumseptæ, arbitraria, & proinde hominibus incredulitate turbatis arcana vtcunq; vera explicare, esset margaritas porcis proiicere. Sed te ipsum iam producam contra te testem, qui pag. 13. Tychonem Brahe (cui in parte operis tui te successisse fateris) fidum silentij in Hermeticis custodem agnoscis, at vero in rebus mathematicis ipsum vulgo apertum & perspicuum facis nulla illum ænigmata cõminisci, nihil in picturis tradidisse innuis: non, inquis, est pollicitus motus cælestes docere sine quantitatibus, non dedignatus subuenire ingeniis infirmioribus. At quid, aut quo tendit hoc à te narratum, Iohannes, (vt te ipsum iam nunc testem habeam) quod Ars ista Hermetica sit tam nobilis respectu illius Mathesis vulgaris, vt hæc quidem vulgo profano sit tradenda atque publicanda, illa vero in Sacrario Dei atque Naturę eius recondenda, ne panis filiorum hominum (vt cum Christo loquar) canibus proiiceretur, aut Margaritę porcis. Ipse mysterium naturę profanis minime commendandum atque publicandum denegans hoc secrete sibi & dignis reseruauit, at vero Artem mathematicam communem suo more mundo & hominibus cuiuslibet conditionis promulgare non hæsitauit, vtpote rem non adeo occultatione dignam: vtrasque tamen artes mathematicas appellamus. at illa Mathematicorum vulgarium est externa, atque, vt tu ipse fateris, quantitatibus & dimensionibus quantitatiuis demonstranda. hæc Hermeticorum est interna & demonstratione formali, & essentialium in progressu suo ad perfectionem obseruatione declarata, & non dimensionibus quantitatiuis, quibus impossibile est vt forma illa diuina in & à creaturarum meditullio mouens commetiri queat, vtpote quæ est infinita, & à nullo prædicamento comprehendenda, multo minus dimensionibus mathematicis explicanda aut terminanda. Vt igitur Anima est corpori præferenda, sic quidem & Mathesis occulta & formalis illi manifestę & ex quantitatibus, videl. linea, superficie aut corpore metienda. Et hic Lectorem admonere velim, quod Artes septem liberales vulgariter acceptę sint solummodo vmbre & externę quasi icones illarum septem, quæ à vera sapientia dependent. vnde scriptum est, sapientiam domum suam ædificasse super septem columnas. Et alibi Spiritus disciplinę Sanctus dicitur scientiarum verarum productor. Sunt ergo scientiæ omnes vulgares non nisi internarum atque occultarum exemplaria, vt corpus est ad imaginem animę conflatum, & sub litera interficiente spiritus dicitur delitescere. Vt ergo corpus dimensionibus quantitatiuis, videl. superficiebus, lineis & punctis metiri solet, sic etiam Anima habet dimensiones suas, quæ magis sunt essentielles & vere substantiales, vtpote mere spirituales & à corporis natura longissimę, quam vt à quantitate, quæ circa corpora seu trinam dimensionem versatur, delineari aut demonstrari queat. Et quamuis Deum & ipsam Mentem numeris mercatorijs aut dimensionibus geometricis describere tentent Philosophi, hoc quidem more analogico & Symbolico faciunt. Sic Deum describimus per figuras Algorithmicas 1.2.3. Et alij dicunt, Iouem in septingentis numeris comprehendendi

hendi quam exactissime. Alij Monadem Deo creatori, Diadem materiæ, & Triadem formæ assignant: & sub his numeris externos numeros intelligunt internos, qui numeri sunt veri & formales, & hi sunt visiones variæ Lucis & tenebrarum in progressu naturæ, quæ quidem cum admiratione, vt dicunt, à spectatorib. percipiendæ sunt, quibus numerorum vulgarij ordinem fundamentalem, atq; figurarum geometricarum, rationem originalem discernimus. quæ quidem nihil aliud sunt, quam variæ progressionis naturæ ad plusquam perfectionem gradus, ad quorum obseruationem & exemplaria sapientes Artes quidem externas inuenerunt, atque audacter hoc dicam, nullam fuisse in mundo inuentionem originalem, quæ ab huiusmodi Iustitiæ speculo non habuerit exordium, iuxta illud: Sapientia omnia docet. Sed pergam ad reliqua, & ad te iam conuertam orationis meæ filium.

Dicis, quod nunc non debeas conuiuere quietus, quin potius indignationem tuam demonstrare, quoniam me vides amulatione irritatum, iniuriæq; (quam memet mihi imaginari ais, ex eo quod tu Deo suum tribuisti, munere tuo functus distinguendo inter tua & mea) huius offensicula vltionibus exagitatum me transuersum rapi: vt aspersione & deformatione tui operis opera ipsa Dei diuturnioribus ignorantia tenebris, quantum in me situm, inuoluam. Hic certe pulcherrimum pro te ipso præludium finxisti, minasq; cum pietatis argumento simul peroptime misces. Si tibi placeant hæc, ergo quidem voluntati tuæ & in ea voluptati congratulor. At hoc interea te scire velim, Robertum nec curare nec flocci quidem pendere, an Ioannes cōniueat, aut oculis quidem apertis, & iracundia terribilius ipsum intueatur nec ne: non enim Ioannem metuo magis quam virtuti suæ diuinitatem inuideo, ad virtutis suæ felicitatem in mathematicis non inuideo, quippe quæ inuidiæ meæ stigmate aut non sit digna, aut eo eminentior longe. non video ego, quæ in tuo opere sunt adeo admiranda, sufficiat, si, quæ scripsisti quorundam laude sint digna. At quod tu Deo suum tribueris, quod Christianum hominem decet, à te factum puto, & in eo pergas moneo. At quod Deo suum tribueris in eo, quod munere tuo sis functus distinguendo inter tua & mea: Hic fingis quidem, cum formalia à Deo magis accipiantur, quam corporalia, si respicias Harmoniarum nostrarum dignitatem, & pacem ac concordiam philosophicam, quam litigium & iurgia, si controuersiam à comparatione factam intelligas, quare nullo modo Deo, vt mihi videtur, quod suum est, hoc in opere tribuere videris, sacrificio enim magis formali quam materiali propitiatur Deus. At quod ego id eo in te iratus aut stomachabundus sum factus, quia illa omnia fecisti, egregie hac in re falleris, non inuideo, non irascor, imo vero video & alacrior deuenio. At deniq; Deus mihi melius, quam vt aspersione & deformatione tui operis opera ipsa Dei diuturnioribus ignorantia tenebris, quantum in me situm, ideo inuoluam, quia Harmonia Ioannis Chimæris vanis & in aere representatis assimilo: nam vt interiora seu formalia sunt Deo proxima, externa vero & corporea à Deo remota, ita etiam (secundum Scripturarū sacrarum sententiam iam loquor) corpus vmbrae & tenebris assimilatur illud apparens quod non est, vnde corruptibile, anima vero & mens vera Dei imago & similitudo. Sic etiam externam Ioannis doctrinam de mundi Harmonia dixi ita se habere, vt litera ad spiritū & anima ad corpus. Nec tamen negare possum Harmoniam suam secundum Mathesis exterioris & vulgaris respectum esse laudabilem, nec non inuentiones seu obseruationes suas minime spernendas; ad Mathesim vero formalem & originalem ita eam sese habere dico, vt rei vmbra ad eius realitatem, vmbra (inquam) est veritatis, sed non ipsa veritas. Ignoscat mihi Ioannes, si veritatis ore iam loquar, & ab adulatione seu recantatione me iam inueniat remotum. At si qualis sit veritas hæc occulta, aut quæ sit eius descriptio, inquiras: si hercle scirem, & in ea bene versatus essem, tamen memonere videris tute ipse Ioannes, ad Tychonis Brahe exemplum, illud minime reuelare, quippe quem in mysterio Hermerico silentē & taciturnū declarasti. Sufficiens aut hoc vnicum putarē, vt demonstrationib. aptissimis (quamuis modo quodammodo metaphorico) ipsam ad lucidum vsq; eius vestimētum denudem, gradusq; ipsius ad plusquam perfectionis metam tendentes more quodam Symbolico, sed ad ipsam naturæ veritatem proximo indicare aggrediar.

Multa alia tu hic profers non magni momenti, quæ omnia ad amussim examinare nimis fortassis Lectoribus longum foret atq; tædiosum, quare ipsos ad meæ Analysis examinationem remitto.

Ad Anal. XXVI.

Ego te triumpho tuo & laudū tuarum monumentis hic deferam. Hoc solum interea te admonere volēs, Fratres Rosæ C. quos me dicis laudasse & me ego adhuc laudare agnosco, maiores profecto esse (vti opinor) quam quibus maleuolorum opprobria nocere possint. sileas ergo velim (vt in præcedentibus est dictum) atque os durum occludere suadeo: mouetur enim inuidiæ contra eos flatus, vt venti spiritus aduersus scopulos nulla violentia remouendos. Sic caniculi quidem è longe latrare solent, mordere nesciunt. Oh quam corpore robustus esset Ioannes, quam spiritu potens & fortis, qui Fratres hos, Philosophia & Theosophia eminentissimos solo suo nutu cogeret vt in hominum frequentiam prodirent. Imo vero nec tibi (mi Ioannes) nec mihi Roberto tuo, obediētes, neminiq; nisi soli Deo subiecti in publicum prodire & mundo se reuelare suo tempore proculdubio nō desistent, dum interea tam Ioannes q̄ Robertus suis contenti maneant conceptionibus, & contra homines ipsos (vti mihi videtur millies doctiores probra & conuitia sine causa aut ratione inferre desistant, ne hæc linguæ suæ intemperantia iis tandem aliquando damnum afferat.

Ad Anal.

Ad Annal. XXVII.

Ista Apologiæ Ioannis pars ab aliarum farina multum non videtur dissentire, iurgiis inquam, plena est, & non magni cum cæteris nonnullis momenti materia, quare eam breuitatis causa omittendam sentio. At nunc tandem ad vos, Lectores optatissimi, ad vos, (inquam) sermonis huius breuiusculum extendere mihi fas sit atq; honestum. Quamuis ferenda non sit quorundam inuidorum & maleuolentia, vos tamen, viri candidissimi, per commune ius humanitatis in officio sanctæ bonitatis velut maneatis rogo, omniaq; tam in Demonstratione mea Analytica, quam Ioannis Kepleri Apologia trutinis iustitiæ ponderetis obtestor. Atq; vt Robertum nihil in Analyti sua explicatum adhuc recantasse inuenietis, sic etiam ipsum (spero) verbis Ioannis cachinnosis in multis Apologiæ suæ locis leuiter & patienter satis trāfactis, ne quicquam aut contra Ioannis honorem aut Harmoniæ suæ leges in Replicatione hac sua intulisse sentietis, sed illud solummodo in hoc Tractatulo perfecisse, quod virum Philosophum apprime decet, videlicet, quod suum est aduersus cuiuspiam contumelias aut calumnias pro posse statuminare, verbisq; demonstrationis fulcro sustentatis, validi Mineruæ militis instar defendere: Iudiciis ergo vestris æquitate munitis me, causamque meam lubenter commendo.

*Epilogus ad Virum clariss. & in Mathesi celeberrimum Ioannem
Keplerum.*

Tametsi, Vir clariss. vt ad iustam ego variis huius Apologiæ tuæ locis indignationem arrectus mihi non mediocriter succenserem imo vero pro modo vehementia & feruoris tui sæuirem, aptissima se præbuerit occasio; en tamen & ecce, quemadmodum magico lusurramine amnes agiles reuertī, ventos vnanimis exspirare, atq; fulguris violentiam inhibere dicuntur, sic etiā me, moderamine & patientia meliori imbutum, atq; biliosum in meo meditullio elementum vtcunq; in se mobile & rapidum, æquanimittatis tuæ atq; amicitia oblatæ spiritu propitiatum mite atq; fixum satis hucusq; te inuenisse spero quo tibi comiter mundique literatis me tuam in Mathesi gloriam aut ebuccinatam in Philosophia, qualis qualis est, virtutem æmulatione aut inuidia minime vnquam persecutum, sed quod meum est potius Athlanticis quasi humeris sustentare in præcedentibus aggressum indicarem. Quam autem ad pacem & amicitiam literariam dispositus est in me animus, à perplexis disputantium contentionibus quam remotus, ad Dei & Naturæ suæ contemplationem quam procliuis, in Epistola huius Tractatuli initio annexa satis superq; tibi explicatum opinor. Sis igitur, Vir ornatissime, in studiis tuis mathematicis tam priuatis quam publicis felix atque faustus, precor, A Roberti Philosophia abstineas suadeo. sic firmum inter nos impostherum amicitia philosophicæ nexum & nodum confirmabimus comiterque expediemus, sic valida contentionis & iurgij nostri vincula perrememus atque absoluemus, ac amicitia dextra inter nos vnanimiter sic porrecta, fœdus tandem & pactum si placeat, ineamus perpetuum, quo spiritus ille disciplinae sanctus concordia amator veræque scientiæ instructor, nos in viam veritatis afflatu suo propitio conducat, mediante quo ad exoptatam summæ sapientiæ metam feliciter pertingamus.

Vale, Die 9. Decemb. Anni 1621.

• F I N I S.

Datum der Entleihung bitte h

4. Dez. 1985

5 Nov 1986

2000
Dieser Band wurde ~~1999~~
durch Bestrahlung sterili-
siert. Verfärbungen stellen
keine Gefahr dar.

SLUB DRESDEN

3 1711314

1 B 3237 (R.S.)

